

Archiv for Søværnet.

Samlet og udgivet

af

P. A. Bruun,
Capitain i Sø-Staten,

og

L. de Coninck.
Capitain i Sø-Staten,

~~~~~  
Sjette Bind.  
~~~~~

Kjöbenhavn.

Trykt paa Udgivernes Forlag

hos Fabricius de Tengnagel.

1 8 3 4.

Indhold af 6te Bind.

	Pag.
Undersøgelser op ad Fleden Volta, ved Pr. Lieutenant, Ridder Lind	1.
Newfundlands Fiskeri	16.
Om Bessel's nye Beregningsmaade af Maanedistancer, (meddeelt af Prof. Ursin)	33.
Den engelske Fregat Endymion tager og opbringer den franske Kaper Milan i Karet 1810 (Uddraget af B. Hall's fragments of voyages and travels)	64.
Noogle Forsøg for at undersøge Temperaturen af Vandet paa forskellige Øbder, anstillede af Capitain Beechy paa hans Reise i Karet 1825 til 1828	81.
Angivelse af de Steder hvor Coralfiskeriet drives ved den afrikanske Kyst o. s. v.	81.
Wærkørdigt Syn ved Cap Horn (af Capitain Hall's Journal) meddeelt	86.
Massey's og Burt's Lodde-Machiner	87.
Slaget ved Coruina, (af Cap. B. Hall's fragments of voyages and travels)	97.
Farer ved en Nova Scotias Laage	124.
Felagene af at staae under en dugtig Chef	131.
Om Straffe til Drlegs	152.
Signaler for Skibe der ansøbe Nilga med stormende nordlige og vestlige Vinde	158.
Bemærkninger over den engelske Marine, ved Capitain Charles Napier, (af united service Journal)	161.
Bemærkninger angaaende en Løf, Vandets Tryk, m. m. (af a treatise on the theory and practice of seamanship)	169.
Om Windene paa Kysten af Syd Carolina	173.
Fragmenter af noogle Bemærkninger over det Sorte Hav	175.
Om Vesuv og denne Vulcans Phænomener i de tidligere Tider (meddeelt)	182.
Brev fra Capitain Rickett i den engelske Marine til the royal society i London, angaaende Vandhøser eller Skypomper	187.
Om at telegraphere i Felten	190.
Om nye Signal og Batteri Lanterner	192.
Beskrivelse over Dæmningen og Drlogshavnen ved Cherbourg, ved Capitain De Coninck	193.
Ban Diemens Land	225.
Polarreise over Land, for at opsoge Capitain Ross og hans Mandskab	233.
Liste over Fyrene paa Kysterne af England, Skotland, Irland og Den Man	247.
Rapport fra Capitain Ross, Septbr. 1833	276.
En Løjer Karet (af the adventures of Peter Simple)	283.
Tanker om Gaanligheden af et Fyr paa Batteriet Tre Kroner (meddeelt)	291.
Det danske Flag i Middelhavet i Slutningen af forrige Aarhundrede, ved Capitainlieutenant Steen Bille (fortsættes)	299.
Beskrivelse over Dæmningen og Drlogshavnen ved Cherbourg (Sluttet)	345.
Om Jern-Leverancers Besigtigelse paa de franske Drlogsværker	359.
Sandwichsoerne	368.
Liste over Fyrene paa de franske Kyster	377.
Babbage's Regnemachine	388.

Efterretninger for Søfarende.

Mærke for at gaae fri af Middle-Ground, Port Royal, Jamaica	91.
Fyr udlagt paa den nordre Ende af Haisborough Sand	92.
Fyrtaarn opført paa den nordre Ende af Tory Den, N. B. Kyst af Irland	—
Bekjendtgjørelse fra Trinityhouse, om forandret Laageveirs-Signal fra Fyrskibene	93.
Sulkansk D i Middelhavet sunket; Mærker for Grunden den danner	—
Mærke for Indseilingen til Cetta	94.
Fyr oprettet ved Havnen paa Guernsey, og Anviisninger for at seile ind om Natten	95.
Fyrskib paa Falsterbo-Rev	96.
dito paa Sydeuden af Goodwinssand	—
Forandringer ved Sømærkerne i det Njoffte Lav	293.
Berigtigelse til det p. 84 om Coralfiskeriet ved Africa	296.
Blinde Etvær i Nærheden af de azoriske Øer	—

Blandinger.

Noget om Lynafledere	297.
Falklandsøernes Colonisation	—
Krigsskibe under Bygning i England	298.
Om Dverrcifen til Nordamerika om Vinteren	391.
Bidrag til Kundskab om Englands Skibsfart	—
Hvalfiskefangstens Bigtighed for de nordamerikanske Stater	392.
Forandring ved Armeringsreglementet for Englands Marine	—

Archiv for Søværnet.

Undersøgelser, foretagne op ad Floden Volta
i 1827 og 1828, ved Hr. H. G. Lind, Pre-
mierlieutenant i den danske Sø-Stat, Ridder.

(Med et Situations-Kort.)

De forskiellige Meninger, der have været fremsatte om de store Fordele, der vilde være forbundne med at anlægge Colonier ved Floden Volta, og især den Paastand, at man i de Skove, der findes i Nærheden af dens Bredder, vilde finde betydelige Qvantiteter af Træer, tjenlige til Skibstømmer, foranledigede, at ved den paa de danske Etablissementer paa Kysten af Guinea daværende Gouverneur, Hr. Capitain-Lieutenant Findt, Ridder, blev foranstaltet en Undersøgelse op ad denne Flod, især med Hensyn til den sidste Paastand, nemlig om det Skibstømmer, der her maatte kunne erholdes.

Det blev overdraget Premier-Lieut. Lind at udføre denne Expedition med Jagten Laurine Mathilde, paa 18½ Commercelsæft, bemandet med 6 Blanke og 9 Afrikanere.

Indløbet til Floden er vel for nogle Aar tilbage blevet undersøgt ved Fartøier fra en engelsk Fregat; men de herfra erholdte Underretninger ere meget upaalidelige, og da Lieut. L. er den første Europæer, der er trængt saa høit op i Floden, vil Efter-
saaende, der er uddraget af de ved ham indgivne Beretninger

over denne, med mange Besværligheder forbundne Rejse, ikke læses uden Interesse.

Lieut. L. afgik fra Riheden ved Christiansborg den 24de December 1827, og ankom ud for Mundingen af Volta-Floden den 26de, hvor han ankrede $\frac{1}{2}$ Miil fra Land paa 8 Favne Vand, Leerbund, $5^{\circ} 49'$ N. B.

Indlobet til Floden undersøgte, og man fandt, over den Barre, der ligger ved Mundingen, et Lob med 13 à 14 Fods Dybde, og aldeles frit for Brændinger. Mundingen af Floden er $\frac{1}{4}$ Miil bred, men udvider sig strax indfor til et stort Bæsin af henved $\frac{5}{4}$ Miils Brede og $2\frac{1}{2}$ Miils Længde, i hvilket ligge flere større og mindre Øer.

Indenfor Barren fandtes 7, 6 og 5 Favne Vand; Barren ligger forstørstedelen under Vandet, og der findes 4 Lob over den. Det bedste Lob er mellem Landet og en øst for Mundingen liggende tør Sandgrund; vesten for denne Banke er det ovenfor omtalte Lob, og mellem dette og Flodens vestre Brede findes endnu 2de, mindre gode, Lob.

Fra Soen aftager Dybden jevnt op mod Barren, hvor der, som forhen er sagt, fandtes 13 à 14 Fod i Lobet midt imellem Brændingerne.

Naar man i dette Lob har Flodens vestre Pynt i N. 41° B., kan man begynde at luvpe op mod denne Pynt, som man kan løbe tæt om; dog findes det dybeste Vand midt imellem Pynterne.

Blandt de Øer, der ligge i det store Bæsin, Floden her danner, er Udda-Øen den største; mellem denne og den vestre Flodbredde ligge de smaa Øer: Cruelsens, Meyers, Sugle og Prindsens Ø, og Syd for den ligge Prinds Frederiks og Prindsesse Wilhelmines Ø; Østen for Udda-Øen og nærmest den, findes flere mindre Øer, blandt hvilke Ulaque er den største. Ved den østre Flodbredde ligge Øerne Ugraffedun og

Udrugue. Dybden i det store Bassin er ringe, og det kan kun befares med fladbundede Fartøier.

Naar man er indenfor den vestre Flodpynt, styres mellem Prinds Frederiks og Prindsesse Wilhelmines Øen, og man maa holde tæt vesten om et Sandrev, der skyder ud fra Sydens Enden af den forste af disse Øer; naar man er tværs for denne Ø, strækker Løbet sig mod Nordkanten af Prindsesse Wilhelmines Ø, hvilken man maa holde sig tæt til, da Løbet, i hvilket der er 2 à 3 Favne Vand, er meget smalt.

Den østlige Flodbred, der her dannes af **Ugna-Landet**, er bevoget med forskellige Træarter; den vestlige Bredde, **Udampe-Landet**, er derimod nøgent Sand, og der findes nogle adspredte Fiskerleier, **Uvani** kaldet, hvor Regrene fra **Udda** paa nogen Tid af Aaret opholde sig, og finde et rigt Udbytte af fortræffelig Fisk. I Fredstider komme ogsaa Regrene fra **Ugna** hertil, for at fiske.

Sønden for Øen **Udrugue**, imellem denne og Flodens østlige Pynt, løber **Ungaamee**, eller den saakaldte **Qvita-Rende**, der følger langs med Kysten og forbi Fortet **Prindsenssteen**, paa 5° 57' N. B. og 1° 3' Ø. L., 6 Mile fra **Volta-Floden**. Dette Fort ligger paa den søndre Bredde af denne Rende, mellem Havet og denne; herfra boier den mod NØ., og skal forhen have staaet i Forbindelse med den store Flod, der falder ind i **Benin-Bugten**; den er kun seilbar for Baade.

Mellem begge Flodpynterne er der et Færgested, som dog vanskelige kan benyttes, naar Strømmen løber med sin største Hastighed.

Indenfor Flodens Østpynt er en beqvem Ankerplads for de Skibe, der i længere Tid vare nødsagede til at opholde sig her, da de der vilde have den friske Søvind, og der paa de nærliggende **Udrugue-Øer** kunde være bequemme Lade- og Løse-Pladse.

Paa den nordre Kant af Prindsesse Wilhelmines Ø er der en liden Vig, i hvilken der findes 3 Favne Vand tæt ved Landet, og hvor der beqvemt kunde indrettes et Værft.

Omtrent tværs for denne Ø begynder den vestre Flodbred at blive bevoxet med Skov, og alle Øerne ere tæt bevoxede med Træer og Buske, saa at man kun hist og her finder smaa Pletter, der ere ryddede og beplantede med Magis.

Fra Prindsesse *Wilhelmines* Ø, der ligger 2½ Mil fra Flod=Mundingen, gaaer Løbet langs med Flodens vestre Bredde i N. nordvestlig Retning, mellem denne og Øerne *Truelsen*, *Meyer* og de øvrige Øer op til Fortet *Kongenssteen*, der ligger i en Afstand af 6 Mil fra bemeldte Ø. I dette Løb findes der 2, 3 og indtil 5 Favne Vand, men man maa dog påseere over et Skaffe; paa hvilket der kun findes 10 Fod Vand*).

Paa *Truelsen*s Ø skal der være en Brønd, i hvilken Vandet vedbliver at være ferskt, endog naar Floden er paa sit Laveste og Vandet i denne falt.

Tværs for *Prindsens* Ø løber en liden Rende, der kaldes *Sittan*, ind vester efter i *Udampe*-Landet; en ligedan Rende, kaldet *Lohoe*, løber vester efter tæt sønden for Fortet *Kongenssteen*. Den første løber forbi *Tobretu*, *Sute* og henimod *Ningo*, og forsyner adskillige Saltpander med salt Vand i den tørre Aarstid. Den sidste løber forbi *Plantagen* *Liboe*; dens Bredder ere lave og moradsige, men bevoxede med *Mangrove*- og *Motoku*-Træer. Det sidste Slags Træ er haardt og tilhyneladende godt Skibstømmer; men der findes kun til de mindre Dimensioner. Denne Træart voxer frodigst paa saadanne Steder, der bestyldes af det salte Flodvand.

Fortet *Kongenssteen* blev bygget 1783; men det ligger nu aldeles i Ruiner, og dets Plads synes meget slet valgt. For dette blev anlagt, var der paa *Den Udda* en Handelsbloge. I en Vig, tæt ved Fortet, ligger den temmelig store By *Udda*, den største af de saakaldte danske *Niever*-Byer. Husene i denne By ligge meget uregelmæssige og pakkede tæt paa hverandre; de ere

*) Dybderne ere angivne ved Hoivande.

lave, og bestaae blot af Bægge, opsknede af Leer med et Straa-
tag over, omgivne af et med Mætter indhegnet Gaardsbrum.

Negrenes vigtigste Beskæftigelse er Salt-Tilvirkning og Fiskeri, og da de ved Dmtuffning erholde Provisioner fra det høiere oppe liggende Land, finde de herved et rigeligt Udkomme, og besatte sig kun lidet med Jordens Dyrkning, skiondt de ovenmeldte Arbeider lade dem tilstrækkelig Tid hertil.

Saltet vindes ved Solens Virkning paa Saltpanderne (fladt Land, som overflømmes af det salte Vand, der tilbageholdes ved smaa Dæmninger, inden hvilke Solen fordamper Vandet og efterlader det chrystalliserede Salt), af hvilke de i den tørre Aars-
tid indsamle det og i temmelig ureen Tilstand opsende det i Canoer til Aquamboerne, der tiltuste sig det mod Slaver, Provisioner, Canoer, Bøss (Cauris eller Snogepander) etc., og igjen forsende Saltet længere op i Landet.

Fiskeriet er meget betydeligt og Fiskene meget gode; den største Deel røges, eller tørres i Solen, og affattes, ligesom Saltet, til det indre Land.

Her har været anlagt flere Plantager, men de ere alle, af Mangel paa tilbørligt Tilsyn og slet valgt Jordbund, meget hurtigen forfaldne; der har ligeledes i Kongenssteen været anlagt et Brændviinsbrænderi, hvilket, ifald det havde været godt bestyret, upaatviveligen maatte have været fordeelsagtigt.

Løbet af Floden fra Udda til Ugraffi er i nordøstlig Retning omtrent $1\frac{1}{2}$ Mil.

Farvandet gaaer, formedelst en tør Sandgrund, noget ovenfor Byen Udda over mod Udda-Den, og midt i det ligger en Grund, paa hvilken der, med høit Vand, kun er 7 Fod Vand; naar denne er passeret følger det Udda-Den med 2 til 4 Favnes Dybde indtil dennes nordre Ende, fra hvilken der slyder et Sandrev ud, hvorved Farvandet igjen bringes over mod Ungaae, en temmelig bred Nende eller Na, der løber 2 à 3 Mile op i Landet til Byen Tefre.

Ungaæ er 3 Dmiil fra Kongenssteen, og lidet oven for den liggøerne Udjakø og Amesika, fra hvilke der skyder et Røve sydester; Lobet gaæer derfor over mod den østre Flodbred, eller Mugna-Landet, hvor man finder 3 Favne Vand indtil mod Nord=Øen af Amesika. Denne følges tæt om med, for at undgaæ de fra Den Usimo udskydende Røve; men man maa søge dennes nordvestre Pynt, for at undgaæ et fra Byen Ugraffi udskydende Røve, og ei nærne sig Adampe-Landet, for man har passeret denne By.

Byen Ugraffi er ikke stor, men ligger ret smukt mellem Træer, og det er den ældste af Røvier= eller Reger=Byerne.

Hvad man af Landet kunde see, under Seiladsen hertil, lod til at være af samme Bessaffenhed som ved Kongenssteen; men Montaku=Træerne aftage i Forhold som Canoes eller Capot=Træerne og Silkebonuldstærket tiltager. Her saæes ogsaa mere dyrket Land, i Særdeleshed Magis=Plantager, hvilke haude et frodigt Udseende.

Det er siældent at Floden ovenfor Ugraffi ikke er aldeles fersk, dog kan Vandet undertiden være saa lavt, at Flodtiden gjør det Brak et Par Mile høiere oppe.

Farvandet følger herfra Adampe-Landet til man er tværs for Den Taige, der ligger 2½ Dmiil fra Ugraffi. Man maa holde over mod denne Ø, og derfra igien over mod det faste Land og passere et Flakke, paa hvilket er 9 Fod Vand; naar dette er passeret findes igien 2 à 3 Favne Vand langs den vestre Flodbred, undtagen midtveis imellem Taige= og Udodye=Pynten, da man her maa holde midtværs ud i Floden for en Grund, der løber steil op fra 11 til 4 Fod; naar denne er passeret kan man igien søge Udodye=Pynten, til man er tværs for den, da man søger over mod Mugna-Landet, og langs dette finder ujevn Dybde fra 8 til 14 Fod; midt i Floden findes der kun 6½ Fod Vand.

Kort for man kommer til Tjerrekoi løber der en liden Rende (Ra), kaldet Appaleje, et kort Stykke op i Adampe=

eller Krepes-Landet. Den lille By Tjerretoi ligger bag ved Den Koée, til hvilken man fra Byen kan vade over, omtrent $2\frac{1}{2}$ Miil fra Taigr; denne By er afhængig af Byen Tefferie, der ligger $\frac{1}{2}$ Miil fra Flodbredden, ved Enden af den forhen omtalte Ungaae Rende. Farvandet følger den østre Flodbred (da den vestre er fuld af Røer og Grunde) til Gaafix Skovpynt, 4 Miil fra Taige. Ved denne Pynt løber Renden Udodje nogle Mile op i Nugna-Landet.

Ebben løber her $7\frac{1}{2}$ Time, Floden $4\frac{1}{4}$ Time; Forskielen mellem høieste og laveste Bunde ved Nys og Fuldmaane er $5\frac{1}{2}$ Fod.

Tværs ud for Gaafix Skovpynt ligger Pynten og Sandrevet Waa, der strækker midt ud i Floden fra den vestre Flodbred; naar denne Grund er passeret, holdes over mod Adampe-Landet, hvor man finder 3 à 4 Favne Vand.

Mod Byen Zume, der ligger 2 Miil fra Udodje, og tværs for S. Pynten af Den Abbadue, bliver Løbet meget smalt, og har kun 7 à 8 Fod Vand. Zume er en liden By, der ligger under en Gruppe af Capotræer paa en høj Flodbred, og man ser kun lidet af den fra Floden; Indvaanerne viste sig særdeles venfabelige.

Det var især paa Nugna-Landet at Dyrkningen langs Flodbredden af Magis og Kasiøkler tiltog; Jorden holdes for at være frugtbarere paa denne Side, hvorfor den fortrinligvis dyrkes; men her boe dog kun de, der bearbejde eller vogte Plantagerne, og disse boe i meget udsle Hytter.

Naar man er passeret Zume, vedbliver man at holde sig til denne Bredde, hvor man ofveglende finder 7 à 10 Fod Vand, til man er tværs for den nordvestre Ende af Abbadue-Den. Flodbreden paa Adampe-Siden er her brat, og bestaaer af Skisp eller Østersskaller, der ligge i Lag mellem Jordlagene*).

*) Nogle antage, at der for lang Tid siden har ligget en By her, og at det er de bortkastede Skaller fra Indianernes Maaltider?

Herfra løber Farvandet over mod **Ugna=Siden** mellem tvende Grunde, af hvilke den ene skyder ud fra Nordvest=Pynten af **Abba=due=Den** og den anden fra Mundingen af den temmelig store **Kende Kebe**, der løber bag om **Byerne Malfi og Mæse**, og ved **Høivande** staaer i Forbindelse med Floden giennem en smal **Kende Norden** for disse Byer.

Tværs for **Abbadue=Den** seer man i **Krepe=Landet** en nogen **Bakke**, kaldet **Godjeng**; det er den første mærkelige **Bakke**, man seer fra **Flod=Mundingen** og hertil.

I **Farvandet**, der her følger **Krepe=Landet**, har man 6 à 7 **Favne Vand**, til man er tværs for **Blappa By**, hvor man møder tørre **Banker** og **Grunde**, og derfor maa søge over til den **Pynt** paa den vestre **Flodbredde**, paa hvilken **Blappa** ligger, omtrent 3 **Meil** fra **Zume**. **Byen Blappa** ligger, ligesom de øvrige **Byer**, i en **Gruppe** af **Capotræer**, og ligner i **Bygningsmaade** de øvrige **Byer**; den i en **vid Omkreds** mægtigste **Setis** har sit **Sæde** her, og dens tvende **øverste Præster** boe her. I følge deres **Skikke** turde de ei gaae ombord til **Lieut. L.**, men de viste sig meget **venskabelige** imod ham, da han kom i **Land**. **Jordbunden** er en **Blanding** af **Leer** og **Sand**, der giver en **ypig Vegetation**, men benyttes kun lidet. Af **store Træer** er **Capotræet** det, der **hyppigst** forekommer.

Fra **Blappa** gaaer det **dybe Lob**, med fra 7 til 2 **Favne Vand**, langs med **Udampe=Landet**, til den $\frac{1}{4}$ **Meil** derfra liggende **store Neger=By Malfi**. Denne **By** er næst **Udda** den største af **Revier=Byerne**, og fordrer **Forrettighed** over dem alle; den er temmelig **aaben bygget**. Da **Handelen** fra **Ukotim** gaaer herigennem til **Uccra**, saa opholde sig her en **Mængde** af de saakaldte **Negotie=Drenge**, det er **Negere**, der staae i **Kiobmands Tjeneste**, og som bringe de reisende **Handelsmænd** til deres **Herrer**.

Paa den anden **Side** af **Floden**, lige overfor **Malfi**, er der en **stor Slette**, der hist og her er bevoget med **Grupper** af **Træer**; man seer **hyppigen** **Tøppe** af **Klipper** at rage nogle **Fod** frem af

Jorden, og omtrent $\frac{3}{4}$ Miil fra Floden ligger et 100 Fod høit, men nøgent Field, kaldet *Uvanque*, fra hvis Top man har en vid Udsigt over Omegnen. Denne Klippe er helliget *Malfi Setis*; den bestiges kun eengang om Aaret, og er derfor et Tilholdssted for en stor Mængde Kvoddyr.

Man gjorde sig her al mulig Umage for at lægge Lieut. *L.* Hindringer i Veien for hans videre Opfart ad Floden.

Fra *Malfi* fortsattes Reisen langs den østre Flodbred, hvor der findes tilstrækkelig Dybde, naar man har passeret et Flakke, paa hvilket der med høieste Bunde kun fandtes 7 Fod Vand; efter at have fulgt *Krepe-Landet* omtrent $\frac{3}{4}$ Miil, fandtes det ei muligt, formedelst de her liggende Grunde, at bringe Jagten høiere op i Floden. Lieut. *L.* fortsatte desbaarsag Reisen i en Cano.

Paa den nordre Side af de omtalte Grunde, mellem disse og *Adampe-Landet*, er der ujevn Dybde med fra 6 til 2 Favne Vand til forbi *Mæse*, *Bataa* og op til *Aguambo's* Grændser, hvor Løbet igien følger den østre Flodbred indtil forbi *Vlo* og til henimod *Doffe*; men her aftage Dybderne, saa at man neppe finder mere end 4 Fod Vand. *Mæse* ligger 4 Dmiil fra *Malfi*, og derfra til *Bataa* er 3 Dmiil, fra *Bataa* til *Vlo* 7 Dmiil og til *Doffe* 1 Dmiil.

Mæse er kun et middelmaadig stort Negeri; det ligger ved en Havn eller Fiord, der dannes ved en sandig Hals, paa hvilken man med Forundring seer *Magis* at vøge i den hvide Sand.

Den ovenfor *Mæse* liggende dybe Kende, *Aklapa*, kommer fra en Indsø i Nærheden af Byen *Sokedé*, der ligger omtrent 10 Miil fra Kændens Udløb i *Volta-Floden*. Denne Kende er helliget en *Setis*, og der finde nogle Ceremonier Sted, inden man kan gaae ind i den.

Dens Bredder ere bevøgede med *Klæng-Træer*. Dette Træ er brunrødt, haardt og besidder alle de Egenskaber, man fordrer til Skibstømmer; men man finder kun meget faa, der kunde afgive Tømmer af Dimensioner til Fregatter.

Bed de ved *Mæse* liggende 3de smaa *Indsæer* groe ogsaa *Klæng=Træer*, dog findes her hyppigere et *Træ*, kaldet *Adabba*, hvilket omtrent er af samme Natur som *Klæng=Træet*, og om hvis *Størrelse* og *Quantitet* der kan siges det samme, som om *hint*.

De til *Bataa* hørende *Træer* staae ogsaa ved en *Diende*, kaldet *Utigo*, der løber ind i *Krepe=Landet*; disse *Træer* ere maaskee større, men de findes i ringere *Mængde*. *Mundingen* af denne *Diende* ligger bag en *Halv*, paa hvilken der groer *Magis*, og denne *Diende*, eller *Ma*, staaer ogsaa under en *Setis*, hvis *Præst* boer i *Bataa*.

Bataa er den sidste danske *Neger=By*; den er af middelsmaadig *Størrelse*, reentlig og net. *Indbyggerne* her, saavel som overalt langs *Floden*, ere høflige og velvillige, naar ei deres *Nysgierrighed* gjør dem *paatrængende*, hvilket dog kun især kan siges om *Fruentimmer* og *Born*.

Farvandet til *Mæse* er fuldt af *Banker* og *Grunde*, det løber *N. 55° W.* hen omtrent 1 *Miil*. Ud for *Uklappa=Dienden* ligger en stor, tør *Sandbank*, paa hvilken der laae flere *Hobe* af *cylindriske* *Stene*, af *Dannelse* som *afbrækkede* *Trægrene*; de bestode af *sammensmeltede* *Smaaastene* og *Jord=* eller *Leer*.

Fra *Mæse* boier *Floden* *N. 70° W.* 3 *Omil* til den *Pynt*, bag hvilken *Bataa* ligger, og fra hvilken *Pynt* der skyder et *Rev* ud; lidet over for *Pynten* eller tværs for *Bataa* og *Dienden* *Utigo*, ligger der midt i *Floden* en *Række* af *Sandrevler*. Fra *Bataa* gaaer *Floden* *S. 60° W.* 4 *Omil* til forbi det store *Sandrev* *Baje*, omkring hvilket den boier op til *N. 55° W.* i omtrent 3 *Omil*.

Ikke langt fra *Pynten* *Baje* er *Grandsen* *Aqvambo* ved et stort gammelt *Træ*, der staaer lige over for *Mundingen* af *Dienden* *Blatime*, som løber ind i *Udampe=Landet*. Langs den vestre *Flodbred* ligger en *Række* af *Sandbanker*, og oven for disse *Den* *Amavia*. Paa denne *Ø* har fordom ligget et dansk *Factorie*,

men heraf findes nu intet Spor; Den ligger i en Vig, er omgivet af Sandbanker og er kun adskilt fra Udampe-Landet ved en Arm af Floden, men hvor der ei er dybere end at man kan vade over.

Ligeover for Nordenden af Den Amavia ligger den lille By **Vlo** i **Ugvamba**-Landet; den er aldeles som de længer ned ad Floden liggende Byer; men det er den første By, man fra Flodens Munding træffer paa den østre Flodbred. Flodbredderne vare ikke synderligen dyrkede.

Farvandet gaaer nu forbi en Raa Klipper, der ligge nærmest **Ugvambo**-Landet, derfra forbi Den og Byen **Doffe**, som er en temmelig stor By, der tager en liden Deel i Salthandelen. I Farvandet over Grundene Vesten om Den, er 4 Fod Vand, og der løber en stærk Ebbe. Floden hoiere nu mod **N. W.** op til Renden **Ulybo**, der løber et Stykke ind i **Ugvambo**-Landet. Midt i Floden, tværs for Mundingen af denne Rende, ligge mange Grunde. Paa en Pynt, 1 **Q**miil hoiere oppe, ligger Byen **Ussotjale**, ligeoverfor **Uaajo**-Bierget, og 4 **Q**miil hoiere oppe ligger Byen **Soedjoku**. **Uaajo**-Bierget er saa høit, at det tydeligen kan sees fra Søen. Her bliver Floden useilbar for de store eller brede Canoer, formedelst de mange Klipper og Skiær, mellem hvilke Floden med stor Hastighed løber; Passagen her forbi i Hoivandstiden er forbunden med Fare, skiondt **Ugvamboerne** besidde stor Færdighed i at styre deres lange Canoer mellem Klipperne.

Ussotjale er paa Størrelse som **Udda**, og skylder, ligesom denne, Salthandelen sin Velstand; Landet omkring den er udyrket, bevoget med Buskvæxter og et høit Siv eller Græs, der groer paa de Steder, der ved Hoiwande staae under Vand og ei strax blive opdyrkede.

Paa den anden Side af **Uaajo**-Bierget, og ligeledes ved **Ulybo**-Renden, voxe der nogle Klæng-Træer; men **Lieut. L.** anfører, at det hele **Q**vantum til Skibstømmer af større Dimensioner

tienlige Træer, som han under Reisen hertil har truffet, er meget ubetydeligt; ingen af Træsarterne kan flyde, og de vogte alle paa saadanne Steder, der gjøre deres Flaadning vanskelig, hvilket betydeligt vil forøge Udgifterne ved Affskibningen. Det er kun Flodbredderne og Bredderne af de saakaldte Render, der ere bevoxede med tætstaaende Træer eller høi Underflov; indenfor disse findes ingen Skov, i det mindste ei efter det Begreb, vi have om Skov; men Landet bestaaer her meest af aabne Sletter, deels dyrkede, deels bevoxede med Siv, og hist og her med Grupper af Træer og Buskvægter. En betydelig Deel af Landet er udyrket, skiondt det er vel skikket til Sukker, Riis, Indigo eller Provisioner — kort sagt Alt, som i et tropisk Klima vogter paa en jevn Jord og fordrer Vanding, hvilket meget lettes ved de mange Render, der lede Vandet ind i Landet. Transporten kan skee meget hurtigt og let med fladbundede Fartøier fra Flodmundingen og til Foedjoku; men Klimatet er meget usundt, og man kan med Sikkerhed antage, at af Nyankomne de $\frac{9}{10}$ døe. Med Creoler, fødte i Landet, vilde det maaskee bedst lykkes at colonisere det.

I Affotjale lader Kongen af Agvambo have Told af alle de Varer, der passere Floden. Aleut. L. var den første Blanke, der har været i denne By.

Revier-Negrene bringe deres Salt og Fisk hertil; men Agvamboerne tillade dem ikke at føre deres Varer høiere op, men bringe dem derimod selv op til Dodi, en By, der ligger 3de Dagreise herfra, og hvor Kiobmandene fra Affotjale blive behandlede paa samme Maade. Fra Dodi bringes Varerne til Quau og Afabi, der ligge 1 Dagreise fra Dodi og er den sidste By, der tilhører Agvamboerne. Herfra bringes Varerne til Akoroso, 4 Dagreise fra Quau; denne By ligger i et Landskab, kaldet Quau Kodjabæ, og tilhører Assianteerne, og herfra bringes de videre op i Donko-Landet, et Ravn, de give alt det Land, de ei kiende Navnet paa.

Handelen, som skal være meget aftaget siden Krigen med Usi-
 anteerne, var nu høist ubetydelig; af Elfenbeen, Huder, Skind,
 Bog, Honning, Palmolie, Hams, Magis etc. var Forraadet meget
 ringe og Priserne høie. Slaver var det eneste, der med Fordeel
 kunde kjøbes; men Antallet paa disse var dog ogsaa kun ringe.

Lieut. Lind vendte nu tilbage til Sagten, hvor han fandt
 en betydelig Deel af Mandskabet, saavel Blanke som Couleurtte,
 angrebne af Climat-Sygdom, og begyndte sin Redreise ad Floden,
 der var forbunden med mange Vanskeligheder og megen Tidsspilde,
 foraarsaget ved at Vandet i Floden var faldet over 1 Fod, uagtet
 de Indfødte havde forsikret ham om, at Floden ved hans Opreise
 var paa sit Laveste.

Bed Ankomsten til Udda døde tvende af de danske Matroser;
 Lieut. L. selv havde i længere Tid været upasselig, men gik dog
 i en Cano op af Ungaame, eller Qvitta-Renden, for at for-
 visse sig om der her fandtes Træer tjenlige til Skibstømmer.

Ungaame er i Begyndelsen temmelig bred, dens Bredder lave
 og bevogede med Mangrove; ved Gonable bliver den venstre eller
 sydlige Bredde høi, og da der ingen Mangrove groer, kan man
 let komme i Land. Noget ovenfor Gonable, der ligger 2 à 3
 Dmiil fra Indløbet, gaaer en liden ubetydelig Rende ind paa
 den søndre Bredde; paa den nordre Bredde gaae derimod 3de
 større Render ind, den ene til en Indsø, kaldet Gallo, hvor der
 er et betydeligt Fiskeri; den anden løber ind til Altierrecoi, en
 Uugna-By, der ligger omtrent i N. fra Qvitta; den tredie
 Rende kaldes Kitra, og løber hen mod de tvende Uugna-Byer
 Donable og Uaple, omtrent i N. fra Qvitta eller Prind-
 senssteen; Bredderne af disse Render ere bevogede med Man-
 grove. Man passerer flere Fiskerleier, og i Nærheden af et, kaldet
 Geta, er der en aaben Slette, hvis fede Jordbund gjør den sær-
 deles skikket til at dyrkes, men der findes ikke Spor til nogen
 Dyrkning. Ved Fetispladsen Amagase er Ungaame temmelig
 smal, og Mangrove-Træerne, der hængte ud til Midten af Aaen,

tilligemed omfaldne Træer, besværliggjøre Farten; den hidtil befarne Green af Vaen har man debaarsag været nødsaget til at forlade, og følger nu en anden Wei, som dog er vanskelig og slet. Man kommer ved denne ud paa en stor Sump af flere Miles Omkreds, men hvilken dog i andre Aaringer paa denne Aarstid skal have været tor. Naar man er passeret Ataka og Songabe kommer man til Hute; disse 3de Byer, der ligge 1 Miil fra hverandre, ere af middelmadig Størrelse. Indbyggerne have megen Samqvem med Portugisere og Spaniere; Jor bunden er frugtbar, adskillige Frugter og Sufferroret voxe yppigt og i Overflodighed; Dvægaflen er ikke ubetydelig, men Handelen dermed er i Fremmedes Hænder. Der komme ofte Skibe til Kysten for at søge Forfriskninger, eller for at drive Slavehandel; thi Byerne ligge tæt ved Stranden og have Canoer saavel her som paa Rivieret.

Terrainet herfra og til Uvitta er ganske blottet for Træer, og er for en stor Deel under Vand, hvorfor Licut. L. vendte tilbage. Ved Ungaame findes saa Motaku-Træer, dog voxe disse hyppigere $\frac{1}{2}$ Miil op i Landet fra Abredden. Hute ligger omtrent 4 Mile fra Volta-Floden. Tilbagereisen til Kongenssteen foretages giennem Pontai-Passagen østen om Udda. Den hele Række af Øer, der ligge langs med denne Ø, kaldes Ulaque.

Farvandet her er opfyldt med Grunde, opkastede ved seneste Flodtid, der var usædvanlig høi, saa at de fleste Byer ved Floden mere eller mindre have staaet under Vand. Ved Uklappa-Rendden kunde man paa Træerne see, at Vandet havde været 24 Fod høiere end det nu var, en Høide, som efter Negernes Udsagn kun indtræffer hvert 7de eller 8de Aar, og det er især ved disse store Flodtider, skiondt ogsaa for en Deel i de andre Aar, at Grundene i Floden forandre sig, og at der oftere fremkomme nye Øer ved at omstyrkede Træer, som Floden fører med sig, fæste sig i Bunden, ved hvilke der dannes Øer, som efter nogle Aars Forløb ere bevogede med Buskvægter og Træer. Eiendomsret til en

aadan D erhverres ved i Bidners Overvarelse 3de Gange at hugge sin Kosarehaffe*) i Jorden.

Ved Tilbagekomsten til Kongenssteen var Sygdommen betydeligen tiltaget blandt Mandskabet; Lieut. L. var selv stærkt angrebet med Hverdags-Feber og en ondartet Guulspot; det var derfor hoi Tid at forlade et Sted, der havde været Expeditionen saa ugunstig. De fandt ingen Vansfelighed ved at passere Barren, paa hvilken fandtes 15 Fod, og ankom til Christiansborg den 1ste Febr. 1828.

Floden Volta eller Syrau, som den af de Indfødte kaldes, kan saaledes anløbes af saadanne Skibe, som i Almindelighed komme til Guinea-Kysten fra Europa, undtagen fra Juli til October, i hvilken Tid Floden stiger over sine Bredder og atter træder tilbage, men i denne Tid løber med stor Boldsømhed og sætter en meget svær Brænding. Dens Udspring er ei bekjendt; men det er at formode, at dette maa ligge langt oppe i Landet, og at der der maa herske en anden Regntid end ved Kysten, da det netop er paa den her tørre Aarstid at Floden svulmer op og kan løbe med 8 à 9 Miles Fart; til andre Tider er der regelmæssig Ebbe og Flod indtil Malfi $7\frac{3}{4}$ Miil fra Munden. Skibe, der stikke 10 à 12 Fod, kunne komme op til Kongenssteen, der ligger paa $5^{\circ} 49'$ N. Brede og $0^{\circ} 43'$ D. Længde, omtrent $9\frac{1}{2}$ Miil fra Munden. Skibe med 6 Fods Dybgaaende kunne komme 8 Mile hoiere op, indtil Bataa; men herfra kan den kun befares med fladbundede Fartøier, eller Canoer. Floden er meget fisserig; der findes mange Flod-Heste, som her kaldes Flod-Elefanter, og hvilke stundom giøre megen Skade paa Plantagerne, deels ved at opæde Planterne og deels ved at nedtræde Plantningen. Disse Dyr, saavelsom Crocodillerne, af hvilke der findes mange, ere Fetis Dyr, og kunne ei dræbes uden derfor at betale Bøder.

*) Den hafte, hvormed Negerne bearbejde Jorden.

Landet har megen Jagt, tamme Dyr og Korn i Overflodighed; fersk Vand findes i den tørre Høstid i tilstrækkelig Mængde ved at grave i Sandet.

Ved Flodens Oversvømmelser efterlader den et Lag af Dynd, som gjør Landet meget frugtbart; Negerne saae og høste trende Gange om Aaret. Ved Flodens Stigning bevirkes ogsaa den forhen omtalte Salt=Isvirkning, nemlig ved at lede Flodvandet ind paa store, flade Steder, hvor det ved smaa Dæmninger tilbageholdes, og ved Solens Varme crystalliseres.

Der hersker ingen Orkaner her, og man har tvende Regntider, nemlig i Mai, Juni Juli og i October.

Det er ingen Tvivl underkastet, at her kunde frembringes Meget til Udførsel, og at Salthandelen betydelig kunde forbedres; men alle disse Fordele maae falde bort, da Klimatet er saa usundt og ødelæggende for Europæerne.

Paa den hele Strækning fra Sierra Leona og til Benin=Floden, afgiver Volta=Floden, den eneste sikke Havn, hvor Skibe i den paa Kysten farlige Travattid (Marts og April) med Sikkerhed kunne ligge; men den har den Banskælighed, at man, da Lobene over Barren forandre sig, ei altid er vis paa, naar og hvor man kan løbe ind.

β.

Newfoundlands Fiskeri.

Endskiondt flere vel underrettede Skribenter allerede have omtalt Fiskeriet ved Newfoundland, saa haabe vi dog at følgende Bemærkninger, optegnede under et flereaarigt Ophold i et af de Distrikter paa Den, hvor Sælhundes og Rabliau=Jangsten drives i det Store, ikke ville være vore Læsere uvelkomne.

Den store Fordeel, som Sælhundefangsten afgiver, synes allerede i den tidligste Tid at have henledet de Søfarendes Opmærksomhed paa disse Egne. Allerede i 1593 seilede 2de Skibe fra Salmouth til Den Ramea, syd for Newfoundland, og fandt ved denne Strandbred mange Sælhunde og Marsviin, af hvilke de dræbte et betydeligt Antal, da den fra disse erholdte Tran var anseet som en kostbar Handels-Artikel. Efterhaanden som Rabliaufangsten mere udbredte sig og blev vigtigere, aftog Sælhundefangsten, fordi denne sidste, da den netop indfalder paa den høist vigtige Tid, hvor Silden og andre Løfiske indtræffe i Mængde, hindrede de nødvendige Forberedelser til Rabliaufangsten. For Aaret 1763 pleiede engelske Fiskere at opholde sig om Vinteren ved visse Steder af Den, for at fange Sælhunde, hvilken Fangst stedse ophører med Vinteren; denne Fremgangsmaade er endnu i Brug paa nogle Kyststrækninger af Newfoundland og Labrador. Disse Fiskere begive sig mod Enden af Aaret til de hertil bequemme Steder, og udstille deres Garn mellem Kysten og de nærliggende Klipper og Der; Sælhundens, der almindeligen komme i Stimer (shoals) fra Østen, fange de, naar de forsøge at trænge giennem disse smalle Passer, og dræbe dem, hvorefter de enten bringes til Kysten, hvor man lader dem ligge at fryse indtil den Aarstid kommer, der er skicket for at tilberede Tranen, nemlig mod Enden af April eller Begyndelsen af Mai, eller ogsaa tager man Skindet og Spekket af dem og bringer dette til et bequommere Sted for Tranens Tilberedning. Denne Winterfangst synes at have været almindeligen brugt indtil Slutningen af forrige Aarhundrede, da de driftige og arbeidsomme Indbyggere i Conception-Bugten indførte en forandret Fremgangsmaade, for at forene Fordelene ved Sælhunde- og Rabliaufangsten saaledes, at denne sidste ei derved kommer til at lide. Herved opstod en betydelig og herlig Handels- og Erhvervskilde, der meget snart formerede Dens active Handel og Røbmændenes Fordeel til en beundringsværdig Størrelse.

Strax efter Kyndelmæsse (den 2den Februar) begynde Newfoundländerne deres Tilberedelser til Sælhundefangsten med at giøre deres Fartøier færdige. De bruge Skonnerter fra 40 til 75 Tons, og store Dæksbaade paa 25 til 30 Tons, alle stærkt byggede Fartøier. De største ere bemandede med 13 til 18 Mand; nogle af disse ere Skytter, og de, der selv medbringe deres Geværer, have fri Kost ombord, de øvrige betale sædvanligen 40 shilling hver for deres Kost, saalænge Reisen varer, og alle tage Andeel i Fangsten, af hvilken enten de fangne Sælhunde eller deres Værdi deles i lige Dele blandt Alle, der have været ombord.

Omtrent den 17de Marts gaar de ud paa Fangst, ofte endog med det frygteligste Veir, og spare ingen Anstrengelse, for at komme ud af deres Havne eller Bugter; det er især De, der boe ved Conception-Bugten, der heri vise den største Udholdenhed. Naar de nu have overvundet de første Besværligheder, og have lagt Baccalo-Den for over, er deres første Bestræbelse at søge Sælhunde-Stimerne (seal meadow*) ved at giennembyrde eller giennemsaage Isen; kan de naae en saadan Flok, medens den sover, omringe de den med Mandskabet, af hvilket Skytterne søge at skyde de største; de mindre dræbes med Koller, og i dette Tilfælde have de en let og sikker Fangst. De større Sælhunde giøre undertiden Modstand, og af disse have nogle en saa stærk Hovedskalle, at de ei kunne dræbes med Koller; men derfor overlades til Skytterne.

Har man saaledes erholdt tilstrækkeligt Bytte, eller nøder Uveir dem til at ophøre, saa bringes de døde Sælhunde ombord i Skonnerthen eller Baaden, hvor man tager Skindet og Fidtet af dem; af Risdet og Indmaden beholdes Noget ombord, for at tiene til Proviant, det Øvrige af Kroppen kastes overbord.

*) Sælhundene ligge ofte i store Flokke paa Isen, en saadan kaldes seal meadow.

Reisen fortsættes saaledes deels imellem Isen deels i aaben Sø, indtil De have faaet fuld Ladning, naar ikke Veiret eller Skade paa Fartsiet noder dem til forinden at søge Havn.

Umindeligen er en saadan Tour paa 4 à 6 Uger, og naar der er megen Is og mange Sælhundede ved Kysten, giøre de stundom tvende Reiser inden Udgangen af Mai. Paa hver af disse Reiser kan, efter en Middelpriis, hver Mand fortjene 9 til 12 Pund Sterling.

De paa Newfoundland bosiddende Sælhundefangere bruge i Umindelighed, enten før de gaae ud paa den første Fangst, at indgaae en Forening med Riobmændene om Prisen for deres Fangst, eller ogsaa sælge de den til den Høistbydende. Prisen bestemmes enten for hver Hund (Skind og Fidt), eller ogsaa efter disses Størrelser, og i dette Tilfælde deles Fangsten i 3de forskiellige Sorter.

Naar Fangsten er bragt i Land, bliver Spekket skilt fra Skindet, skaaret i Stykker og kastet i Fade eller Kar, hvor man lader det smelte ved Solen eller Luften. Disse Kar ere firkantede og sammensatte af Staver og tykke Planker, nogle af dem saa store, at de kunne rumme 15 à 16 Tønder, og stærkt tiærede paa Ydersiden. Hjørnerne og Bunden ere forsynede med stærke Jernbeslag. Indvendig i Karret er, fra Nanden til ned mod Bunden, et paa skions staaende Net af Metaltraad; og omtrent 6 Tommer fra Bunden er der et Spundshul, lukket med en Tap, giennem hvilket det Vand, der løber af Spekket, og Regn- eller Sneevand, der maatte falde i Karret, kan afløbe, da det naturligtvis synker til Bunden. Foruden dette Spundshul er der endnu tvende andre paa Karret, det ene midt imellem Overkanten og Bunden, det andet paa omtrent $\frac{1}{3}$ af Karrets Høide fra Nanden; disse Huller, der udvendig have et tykt Stykke Læder under sig, tiene til derigiennem at afdappe Tranen.

Den Tran, der afdappes giennem det øverste af disse Huller, kaldes Sønfrø eller Hvid-Tran (wirgin or withe oil), der holdes for den bedste og fineste Tran, og som er den dyreste.

Naar al Trannen paa denne Maade er afdraget, bliver det i Karret tilbageværende Bundfald, der bestaaer af det trevleagtige Bæv, der indeholdt Trannen, og hvilket er finest ved Skindet og grovest ved Riødet, kommet i Kobberkiedler og affogt ved en stærk Ild.

Formedelst den utaalelige Stank, der herved forarsages, skeer dette Arbeide sædvanligen paa Pladser, der ligge affides fra Byerne, og den herved erholdte Tran er den simple og sletteste Sælhundetran (blubher). Denne Uffogning blev først indført i Harbour-Grace for 20 Aar siden, og bragte de Riøbmand, der først benyttede dette Bundfald, hvilket de tilkøbte sig for en ringe Priis, betydelig Fordeel.

Den saaledes erholdte Tran fyldes paa Dyhoder, der forud ere giennemtrukne med Vand, som man i længere Tid har ladet staae paa dem, og er saaledes færdig til Uffendelse.

Det er allerede bemærket, at i Almindelighed flaaes Sælhundene i Søen; men naar man har knap Tid, eller Veirliget er daarligt, eller Fartsiet er blevet beskadiget, skeer dette Arbeide i Land, hvilket og er Tilfældet, naar Sælhundene fanges nær ved Stranden, og stundom komme de saa nær Kysten, at de let fanges i Garn. I 1811 gjorde et stort Handelshuus i Harbour-Grace og Indbyggerne paa Nordstrand i Conception-Bugten en meget stor Fangst i Bay des Verds og ved Klipperne Grates. Samme Foraar forliste der et usædvanlig stort Antal Skonnerter og Baade, der for størstedelen hørte hjemme i denne Bugt; mange Menneſker omkom i deres lykkelige Brødreſ Paasyn, i hvis Magt det ei stod at redde dem; de Fartsier, der naaede Havn, gjorde en meget god Reise.

Naar Spekket er taget af Skindene, blive disse omhyggeligen udbredte, bestrøede med Salt og lagte oven paa hverandre i Bunker. De sammenpækkes saaledes almindeligen i Bundter paa 5 Stykker, for bequemere at kunne bortstrøes.

Stundom ligger Isen saa længe ved Kysten, at der kunde være gode Udsigter til med Fordeel at fortsætte Sælhundefangsten endnu efterat den almir delige Tid er forløben; men derved vilde man skade Stokfiskfangsten, og maaskee aldeles forfeile denne; derfor begynder der, fra Begyndelsen af Juni Maaned, et aldeles nyt Arbeide, og omtrent den 10de i denne Maaned begynder Kabliaufangsten.

De til denne Fangst brugelige Baade ere saavel med Hensyn til Størrelse som til Mandskabets Antal forskiellige fra dem, der bruges til Sælhundefangsten. Nogle fore kun een Mand, og ofte ere de iun besatte med Dreng og Piger, der blot have Styrke nok til at regiere Fiskestøren; dette seer man ofte i Conception- og andre Bugter, naar Stokfiskten indfinder sig i Mængde. De fleste Baade fore 4 Mand, hver med to Snører, een paa hver Side af Baaden; hver Snøre har 2 Kroge, saa at en saadan Baad stedse har 16 Kroge i Arbeide. Hver Baad forsynes med det Slags Mading, som paa den Tid falder; saaledes bruges først Indmaden af de med Vilke (jeggere) fangede Fisk; dernæst bruges Sild, Makreel, Sandart, Blæksprutter og unge Kabliau, eller i Mangel heraf Kiødet af Søfugle.

Naar Baadene have indtaget deres Plads, enten ved et Rev eller paa en Grund, udkastes Snørerne, der fastgjøres i Baaden, hver Mand har tvende, en paa hver Side, og saasnart han paa en af disse mærker Bid, indhaler han den, og dersom det er en Fisk af betydelig Størrelse, griber han denne, saasnart han kan, med en paa en Stok befæstet Gaffel eller Krog, for at den ei i Wandskorpen skal sprætte sig løs, og kaster den i Baaden*).

*) Det er ei blot Kabliau (*Gadus Morrhu*), der fanges og tilberedes til Stokfisk; men det er især denne Torstort, der falder i størst Mængde ved Newfoundland. Stokfisk tilberedes ogsaa af Kulmund (*G. Carbonarius*), af Lysfing (*G. Merlucius*) og af Langtorst (*G. Molva*).

Har man erholdt en tilstrækkelig Ladning i Baaden, gaær man dermed til Kysten, for der videre at tilberede dem til Stokfisk; dette maa dog foretages inden et vist Tidsforløb, og ei udsættes over 48 Timer, da ellers Fisken taber i Værdi, i Forhold til Tiden, i hvilken man lader den henligge uopstaaen.

Stedet, hvor Fisken tilberedes, der kaldes Stedet (stage), er en ved Stranden opført bedækket Bygning, af hvilken den ene Ende rækker ud over Vandet; denne Deel af Bygningen kaldes Stadhovedet (stage head) og den er forsynet med stærke Skraapæle (stouters), for at afværge at Baadene, der her lægge an, ei skulle beskadige Bygningen; paa disse Pæle fæstes Tværtræer, for at lette Opstigningen af Baadene. Forrest paa dette Stade staaer et Bord, og ved dette Strubeskæreren (cut throat); denne Mand skærer Halsen paa Fisken over ind til Nakkebenet, rækker derpaa Fisken til Hoved-Afskæreren (header), der staaer paa hans høire Side; denne griber Fisken med sin venstre Haand, udtager med den høire Haand Leveren og kaster denne gennem et Hul i Bordet i et under dette staaende Kar; derefter udtager han Indvoldene og kaster disse gennem et Hul i Gulvet ned i Søen; derpaa bringer han Halsen af Fisken ud paa Kanten af Bordet, der foran er afrundet og skarpt; med den venstre Haand, der er forsynet med et tykt Stykke Læder, der kaldes Palmen, trykker han Hovedet med et kraftigt Tryk ned, hvorved han skiller det fra Kroppen og lader det falde ned gennem Hullet i Gulvet; Kroppen giver han med høire Haand et rask Stød, saa at den glider over til Den, der skal flække den (splitter), og som staaer lige over for ham. Det er et strengt Arbeide at brække Hovedet af, og derfor er ogsaa den Stol, som den Mand, der har denne Forretning, sidder paa, forsynet med et stærkt, rundt Rygstykke, mod hvilket han kan hvile, for at anvende al sin Kraft til at bryde Nakkebenet.

Spalteren (Flækkeren, splitter) tager Fisken med venstre Haand og opskærer den fra Nakken langs Rygraden til ned mod Satten, og i det han giver Kniven en liden Bending, fortsætter

han Snittet ned til Halsen, følgende Rygraden saa tæt muligt; derefter borttager han Rygbenet med Kniven, kaster den flækkede Fisk i Saltfadet, og Rygbenet giennem et tæt foran ham i Gulvet værende Hul. Saasnart Fadet er fuldt, bringes det til Saltteren, og et andet sættes i dets Sted. Flækningen skeer med største Hurtighed, men dog med den yderste Omhyggelighed, da Fiskens Værdi væsentligen beroer paa at dette Arbeide rigtig udføres. Skeer det med ujevne Snit, saa taber Fisken derved i Udseende. Stundom opbevares Tungen og Giallerne, og undertiden ogsaa Hovedet og Rygbenet til huusligt Brug eller til Salg. Disse Dele lægges da tilside, og de bortbringes af andre dertil bestemte Folk, uden at dette forarsager nogen Forstyrrelse ved Bordet.

Ved den modsatte Side af Stedet staaer Nedsalteren, som, saasnart ovennævnte Fad er ham tilbragt, Stykke for Stykke udtager Fiskene og lægger dem lagviis paa Gulvet, strøer paa hver en Haandfuld Salt, hvorved han især passer at rette Mængden af Saltet efter Fiskens Størrelse og efter dens Tykkelse: dette Arbeide, der fortsættes til Hoben (bulk) har en passende Størrelse, udkræver megen Opmærksomhed; thi gøres Hoben for stor, saa skader naturligtvis Trykket af de øverste Fisk dem, der ligge i de nederste Lag. Nedsalterens Arbeide fordrer en fuldkommen Kundskab og megen Erfarenhed, da det især er heraf at Fiskens Værdi er afhængig. Faaer denne ei en tilstrækkelig Mængde Salt, saa kan den ei holde sig; faaer den derimod for meget, saa blive de Steder, der have erholdt for meget Salt, mørke og fugtige; udlægges den i Solen, tørres den, men naar den igjen kommer i Fadet, bliver den atter fugtig og brækker ved Pakningen. Den Fisk, som er tilbørligen saltet, bliver, naar den er tørret, fast og lader sig behandle uden at brække; de Fisk, der have faaet for meget Salt og derved ere fordærvede, kaldes paa Newfoundland saltbrændte (saltburnet).

Man regner i Almindelighed at 10 Oxhoveder Salt skulle være tilstrækkelige til 100 Centner Fisks Tilberedning; dog beroer

dette meget paa Saltets Beskaffenhed og paa andre Omstændigheder. Newfoundland-Fisken sige, at Forholdet i Kraften af den samme Quantitet Salt fra Liverpool og Lisabon er som 4 til 5. Bringes Fisken fra Fangningsstedet, medens den er grøn, det vil sige, naar den er færdig i Saltning, men ei tørret, da bruges forholdsviis mere Salt: derimod bruges mindre Salt, naar Tilberedningen, Indsaltningen og Tørringen foretages efter hinanden uden Tidsstidde, hvilket er det man bruger ved Strandfiskeriet. Ved Labrador Fiskeri regner man til hvert 100 Centner Fisk 13 à 14 Oghorder Lisabon Salt, hvilket stedse foretrakkes, hvor man bruger den stærkere Lage.

I nogle Egne paa Newfoundland bruger man til Saltningen langagtige, firkantede dybe Truge, forsynede med en Tap nær ved Bunden, for at kunne aftappe Saltlagen. Fiskene ligge lagviis i disse Truge, og da Saltmængden forøges med Lagene, saa have derved de underste Lag den Fordeel, at Saltlagen trækker ned til dem. Denne Fremgangsmaade blev indført i Newfoundland under den første amerikanske Krig, da Saltet paa den Tid var usædvanligen dyrt. Ved denne Fremgangsmaade forhindres det Tryk, som, naar Fisken opstables i Hobe, gjør den flad, og Fisken beholder sin fulde Størrelse; paa hvert hundrede Centner vinder Fisken 7 à 8 pr. Cent. mere i Vægt, end naar den opstables i Hobe, og man sparer paa hver 10 Oghorder Salt 3; men det har viist sig, at den paa Markeds-Pladserne ikke er saa affættelig, som naar den er tilberedt paa den sædvanlige Maade.

I Salttrugene skal Fisken ligge 4 Dage, i Hobene derimod 5 til 6 Dage, for at den tilstrækkelig kan giennentrænges af Saltet; efter denne Tid maa den, jo før jo hellere, vaskes. For at vaske den, lægges den i Basker af Træ, almindelig 7 à 8 Fod lange, $3\frac{1}{2}$ Fod brede og 3 Fod dybe. Først kaster man 2 à 3 Centner Fisk i disse og overgyder dem med Søvand: derefter kommer man efterhaanden flere Fisk og mere reent Vand til, indtil Karret er fuldt. Derpaa tages hver enkelt Fisk op, og Ryggen

og Bugen bliver omhyggeligen rensed med et uldent Klæde, hvorefter den opstablet i en lang og jevn Hob paa Gulvet, for at afløbe. Man fortsætter dette Arbeide til man har faa stor en Mængde Fisk vasket, som man troer næste Dag at kunne giøre videre færdig. Den bør ei ligge længere end tvende Dage, for at afrinde; ligge de længere, ville de tabe i Vægt, og kunne ei holde sig i det varme Veir, da de ville have mistet for meget Salt.

Den næste Dag, eller saasnart Veirliget tillader det, breedes Fisken ud i den frie Luft, for at tørres, og lægges der saaledes, at Hovedet af den ene støder op til Halen af den anden, og at den aabne Side vender mod Solen. Dette skeer enten paa Sandet, eller paa et Gulv, men i Almindelighed paa staaende Indretninger (flakes), af hvilke man har tvende Slags. Det mindre Slags af disse Indretninger bestaaer af et let Kofværk, understøttet ved smaa Pæle, og ei høiere end at en Mand staaende paa Jorden beqvemt kan vende og haandtere Fisken. De større Indretninger bestaae i et Stillads af Bælker, paa hvilket er dannet et skraat liggende Plan af Bræder. Paa nogle Steder ere disse Indretninger 20 til 30 Fod høie.

Frit Lufttræk er af stor Nytte ved Fiskens Tørring, derfor foretrakkes disse høie Tørre-Indretninger ogsaa for de lavere og for Tørring paa Sandet, paa hvilket Ryggen af Fisken, af Mangel paa Lufttræk, let bliver forbrændt, naar den henlægges paa de af Solen opvarmede Kieselstene. Er Fisken tørret, og udbredes den blot for at giøres fuldkommen færdig til Indskibning, da ere begge Maader lige nyttige,

Henimod Aften den første Dag samles Fisken ved at lægge 2 eller 3 ovenpaa hverandre med Ryggen opad, for at forhindre at den aabne Side ikke angribes af Fugtigheden. Næste Morgen udbredes Fisken, og lægges om Aftenen i Hobe af 5 à 6 Stykker; den tredje Aften forstørres disse Hobe til 8 à 10 Stykker; den fjerde Aften til 18 eller 20, alle med Ryggen op ad; nogle af de største Fisk lægges overst i heldende Stilling, for at aflede Reg-

nen eller Fugtigheden, der maatte falde om Natten. Den femte Aften gjør man Hobeene endnu større; Fisken antages nu for at være færdig, og man lader den saaledes henstaae en Uge eller 14 Dage, naar man har Mangel paa Skibbrum for den hele Fangst, eller Veiret er ugunstigt. I saadant Tilfælde bliver den om Eftermiddagen udbredt, og derpaa opstabet i store runde Hobe, som Høstakke, hvor Fisken lægges med Hovedet ud ad, Ryggen op ad, og den Hele Stabel bedækkes med runde Bræder, Mat-ter, tiæret Seildug eller Bark, som fastholdes med store Stene, for derved at beskytte Fisken mod den stærke Taage, der om Som-meren falder. Saaledes lader man den en Tidlang henstaae, udbreder den derpaa nok engang, og bringer den derpaa samme Dag dette skeer, enten i Magasinerne eller ombord paa Skibene.

Fra den Tid Fisken første Gang udbredes paa Tørre=Indret-ningen, er 4 gode Dage af 7 (ikke fire paa hverandre følgende Dage, fordi den da, som Fisserne kalde det, bedre kan udsøde), tilstrækkelige til at bevare den mod al mulig Skade.

Da den mindste Regn eller fersk Vand ikke alene aldeles fordærver en Fisk, men endog kan bidrage til en heel Stabels eller en Ladnings Bedærvelse, saa maa, i den Tid Fisken tørres, Veirets Tilstand iagttages med megen Opmærksomhed, og saa- snart den mindste Regnbyge viser sig, Fisken strax vendes om. Da paa Newfoundland om Sommeren ofte indfalde pludselige Regnbyger, saa er det vanskeligt at beskrive den larmende Til og Forvirring, en saadan Byge kan frembringe ved et Fiskerleie, og især naar dette indtræffer om Søndagen, naar Folkene ere i Kirke; Alle, Mænd, Koner og Børn, ile da til Tørre=Stilladserne, og ere ivrigen beskæftigede med at vende Fisken om eller at stable den op i Hobe. Hele Fordelen af Fangsten, Middelet til at afbetale den paadragne Gæld og at forskaffe dem det Nødvendige til deres Familie for hele Vinteren, Alt afhænger af hint Dieblis Be-nyttelse.

Denne Fiskefangst er saaledes afhængig af mange tilfældige Omstændigheder paa samme Tid, som den er forbunden med store Besværigheder; og at de med den meest beskæftigede Folk kunne vedligeholde deres Sundhed, kan kun tilregnes det særdeles sunde Climat. Medens Fiskeriet er i bedste Drift, have de neppe Tid til at nyde deres Maaltider, og de faae dagligen knapt fire Timers Søvn. I nogle Egne ere de Steder, hvor Fiskene fanges, saa langt bortliggende, at der medgaaer lang Tid, til fra disse at bringe Fisken til nærmeste Havn, og derfra igien at vende tilbage til disse; og paa de bedre beliggende Steder findes ei altid tilstrækkelig Mængde af Fisk. Stundom ligge disse nord og stundom syden for Øen; til andre Tider findes de midt for Kysten, efterføm Vinden eller de mindre Fisk trække de større hen; herved skeer det, at nogle Fiskere forarmes, medens andre gjøre lykkelige og rige Fangster. Men har end Fangsten været nok saa god, og der ved Tørringen kommer Regn eller fersk Vand paa et eller andet Sted af Fisken, og dette ei igien bliver indgnedet med Salt; er ved Flekningen for meget af Sidebenene bleven siddende, saaledes at der er blevet Blod i Fisken; er der lagt for mange Fisk i Saltfadet, saa at Massen ikke tilbørligen er giennemsaltet; har Fisken under Tørringen været udsat for slet Veir, eller har Veiret paa denne Tid været varmt og stille; har der sat sig Fluor paa Fisken og der lagt deres Æg, og disse ei itide ere blevene affræbede — saa danner der sig Maddiker i Fisken, og denne bliver derved uduelig til Salg; og lader man en saadan bedærvet Fisk blive i Hoben eller i Stabelen, saa bedærves derved uundgaaeligen alle de andre Fisk; og saaledes kan en heel Ladning bedærves. Om den skadelige Virkning, som for meget Salt frembringer, er forhen anført, at de nemlig derved blive saltbrandte, og det samme vil være Tilfældet, om man paa en varm og stille Dag udbreder dem til Tørring, hvad enten det skeer paa Stillingerne eller paa Stranden.

Bliver Fisken, efter Afvaskningen, for længe liggende forinden den udbredes til Tørring, da sætter der sig let en Slim paa den, hvilket og er Tilfældet, naar der under Tørringen indtræffer vedvarende daarligt Veir. Denne Slim giver den et guult Udseende og forhindrer den fra fuldkommen at tørres. For at afhjælpe dette maa den, efter 8 à 10 Dage at have været udlagt til Tørring, igien saltet tør, nok engang vaskes og igien udlægges til Tørring; men herved bliver det i det høieste kun af 2den Sort. Lader man den staae for længe i Stablerne, hvilket stundom skeer af Mangel paa Pakhuse, eller fordi der ingen Leilighed er til at forsende den, da virker ofte det fugtige Veir paa disse Hobe, hvorved Fisken bliver blød og faaer et mørkt og smudsig Udseende. Til Huusbrug foretrække nogle saadanne Fisk; men de kunne ei udholde en Reise.

Da den mindste Fugtighed fordærver den sammenpakkede Fisk, saa bruger man at udbrede den nogle Timer, for den bringes ombord i Skibene til Udførsel, for derved at gjøre den fuldkommen tør. Det træffer sig ofte, at nogle af de Fisk, der sildigst ere fangede, ikke blive færdige til Bortsendelse; disse blive da enten bragte i Magasinerne, og Fiskerne benytte hver gunstig Leilighed for at gjøre den fuldkommen tør, for at de kunne være færdige til de første Skibe, der sidst i Høsten eller tidligt i Foraaret kunne indtage den; eller den opbevares til Forbrug paa Den; den smager bedre end de andre, men kan ikke holde sig saa længe. Man kalder denne Stamfisk (mud-fish), men under denne Benævnelse forstaaes egentligen en, alene for de engelske Markeder tilberedt, Stokfisk, hvilken der foretrækkes alle andre Sorter. Disse blive ikke flækkede heelt igiennem, men kun til Gatten, og paa sædvanlig Maade saltede og afvaskede; men derefter lagt i Fade i en stærk i Vand kogt Saltlage.

Kabliau fanges ogsaa i Garn, som kaldes Torskegarn (cod-seines). Disse blive en Time for Solens Nedgang udkastede fra Fartsoerne; Touget, hvortil disse ere fastgjorte, bæres ved derpaa

i bestemte Mellemrum anbragte Træstykker (Flod). 2 eller 3 Tæmer før Solens Opgang trækkes disse Garn op. *)

Naturligviis maa Frastanden af det Sted, hvor Fisken fanges, fra det Sted, hvor den tilberedes, gjøre en væsentlig Forskiel i Maaden, den behandles paa, og i visse Tilfælde ogsaa i dens Qvalitet og Priis. I *Newfoundland* sorterer man almindeligen den fuldkommen tørre Fisk, ikke efter dens Størrelse, men efter dens Fuldkommenhed, saavel med Hensyn til dens Udseende som til dens Qvalitet, i Markedsvarer for *Madeira* og *Bestindien*; bliver denne sidste Sort ikke strax affat, da vil den snart være ubrugelig for hvilket som helst andet Marked.

Det er allerede forhen bemærket, at i nogle Egne af *Newfoundland* ere Fisserne nødsagede til at søge Fangesteder, der ere meget langt borte fra deres Tilberedningssteder. I saadanne Tilfælde gjør den lange Tid, Fisken maa ligge i Fartsøiet, og det varme Veir, at Fisken bliver saa blød, at den vanskelig lader sig behandle, og Leveren begynder at forraadne. Dette søger man at forhindre ved strax i Fartsøiet at slække Fisken; men da er den og let udsat for at bedærves. I *Conception-Bugten* og andre Egne af *Den* gaae Fartsøierne kun 4 à 5 *Omil* fra Kysten og bringe Fiskene hjem i god Stand. Saasnart de ankomme, hvad enten det er Dag eller Nat, bliver Fisken ufortøvet slækket og saltet, og til rette Tid afvasket, for at udbredes til *Tørring*. Dette kaldes *Strandfiskeriet* (*shore-fishery*), og det ansees for det bedste og fordeeligste for *Handels-Fisken*.

Det saakaldte *Nordfiskeri* drives af *Colonister* fra *Conception-Bugten*, *Trinity-Bugt* og *St. Johns*, paa den nordlige Kyst af *Den* og ved den nærliggende Kyst af *Labrador*. Disse gaae tidligen derhen med store *Skonnerter*, der ere stærkt bemanz

*) Dette er saaledes samme Maade, der bruges ved *Sildfiskeriet* i *Vestet* og *Sundet*.

dede, have flere Fartøier med sig, og ere forsynede med Proviant for hele Fangst-Tiden. Maniskabet fiske i Baadene i Nærheden af Landet, hvor de have deres Tilberedningssteder indrettede i Nærheden, og de behandle Fisken aldeles som ved Strandfiskeriet. Har de erhholdt en tilstrækkelig Mængde tør Fisk til Ladning for deres Fartoi, sende de dette med endeel af Mandskabet til Kjøbmanden, som modtager dem, hvorefter Fartøiet vender tilbage, og gjør saaledes flere Frem- og Tilbagerejser indtil mod Høsten, da de alle vende tilbage med den sidste Rest af Fisk. Tillader Mangel paa tilstrækkeligt Mandskab, eller de nødvendige Indretninger dem ikke der at tilberede og tørre Fisken, saa indskrænke de sig til at salte og tørre den, og bringe den da ombord, hvor den nedsaltes enten lagvis i Rummet eller i Fade; saadan Fisk kaldes grøn Stokfisk (green-cot). Saasnart de ankomme til Hiemstedet, lægge de Fisken tæt ved hinanden i et lavt, langagtigt, firkantet Kar af Bræder, i hvilket Bunden er saa aaben, at Søvandet kan løbe af. Dette Kar kaldes Ramshorn, formodentligen en Fordreining af det franske Ord Ringoir (Skyllekar), og dette staaer paa den yderste Ende af Stedet, men saa lavt, at Karret staaer ned i Vandet. Fiskene kastes een efter een i Karret, i hvilket trende Mand staae indtil Knæerne i Vand; tvende af disse gnide, skylle og rense Fisken med Biskeklude (mops); derefter tager den tredie Mand den og kaster den op paa Stedet, hvor den modtages af andre Folk, der paa Trillebøre eller Bærebøre bringe den til Siden af Pladsen, hvor den lægges i en lang, jevn Hob for at afrinde. Den næste Dag breder man, om Veirliget tillader det, Fisken ud paa Tørrerstillingerne og behandler den paa sædvanlig Maade til den er fuldkommen tør.

Fiskeriet ved Labrador-Kysten paa Den Camp og de nærliggende Egne drives paa samme Maade som Nordfiskeriet. Men paa de høiere Bredder af Labrador-Kysten bliver Fisken saltet i meget store Hobe, hvis Toppe ganske bedækkes med Salt; Tørrer-

fillingerne ere lavere og Fisken tørres fornemmeligen ved den kolde Luft.

Naar den er færdig til Forsending, har den et meget behageligt Udseende, men den er, formedelst Mangel paa den fornødne Varme af Luften, meget blød og bœielig. Denne Sort Fisk søges især af Indvaanerne paa Jersey, i Marseille og nogle faa andre Havne i Middelhavet; men den kan ei holde sig længe i Ladning.

Paa den store Newfoundland=Banke findes en utrolig Mængde Fisk paa 30 til 40 Favnes Dybde, hvor den fanges ved Angelsnører; men den Tid, der er fornøden for at faae en Ladning Bankstokfisk (bankers) til et Fartoi af almindelig Størrelse, og som der vil medgaae, til Fisken kan udtages af Saltningen for at vaskes og tørres, giver Anledning til en betydelig Forringelse i Gevinsten af dette isøvrigt meget rige Fiskeri. De Farer, som Fiskerne om Foraaret ere udsatte for ved Tidgang, Storme, den vedvarende Taage, der stedse ligger over Banken, og som ofte foraarager Regn og Sne, forøger Banskkelighederne ved dette Fiskeri.

Paa Vestkysten af Newfoundland, begynder Fiskeriet tidligere, end ved andre Steder paa Den; men her faaer man blot grøn Fisk, formedelst at de bequemme Fangesteder ligge saa langt fra Kysten. Paa dette vestlige Fiskeri kalder man Fisken, efterat den er vasket og henlagt til at afrinde, forinden Tørringen, Vandheste (waterhorses).

Foruden den høist vigtige og uudtømmelige Handels=Artikel, Stokfisk, hvormed Fiskerne forsyne Europas og Amerikas Handelspladser, forsyne de ogsaa Garverierne med Fisketran (train-oil), og denne fede, flydende Substantz maa man vel adskille fra den, der erholdes af Hvalfisken og Sælhunden, som man der kalder fed Tran (fat-oil).

Denne Fisketran tilberedes af Rabliau=Leveren, som den Mand, der ved Fiskens Tilberedning affnækker Hovedet, udtager og kaster

giennem en Åbning i Flækkebordet, ned i en under det staaende Lønde.

Denne Lønde udtømmes derefter i et Kar, der er stillet saaledes, at Solens Straaler kan falde ned paa dets Indhold; saaledes henstaaer det i det mindste i 8 Dage indtil Leveren er opløst i Tran. Derefter er det Redsalterens Beskæftigelse at tappe denne Tran, formedelst en i Midten af Bunden anbragt Åbning, over paa andre velrensede Fade, fra hvilke igien Trannen med Spande fyldes i vel tiærede Øghovder. Det, der bliver tilbage i det første Kar, og som bestaaer af Blod, Vand og andet Bundfald, koges i Kobberkiedler, og den paa denne Maade erhholdte Tran kommer paa Lønder, sædvanlig paa Flæskfade, og bliver solgt til Udsørel.

(Amerikanische Miscellen 1831.)

Om Bessel's nye Beregningsmaade af Maane-Distancer.

(Meddeelt af Dr. G. F. Urfin, Professor.)

Det er et Særkjende for vor Tidsalder, at man med større Iver, end forhen, og ofte ogsaa med særdeles Held stræber at afvinde Videnskaberne en for Livets Sybler vigtig Anvendelse. Saaledes arbejder Chemikeren for Fabrikanten, Mathematikeren for Maskinisten o. s. v. I lignende Forhold staaer Astronomen til Sømanden, der af hiin skal modtage Regler og Tal, som skulle lede ham, ved de Jagttagelser, han anstiller paa sit Skib, trygt hen over Havet, angive ham let, sikkert, med behørig Nøiagtighed og saa ofte som muligt det Sted, hvorpaa han, bestandigt bevægende sig, er paa Jorden. Det er Astronomen, der fylder hans Skatkammer med Seile-Regler, som ere mere værd end Guld, da de afsecurere Skib, Liv og Ladning. Smidlertid synes det næsten, som om vor Tidsalder, hvor gjerne den endog udtaler hiin practiske Tendens, dog staaer tilbage just i dette Punct for det forrige Aarhundrede, blandt hvilke saamange Astronomer arbejdede med større eller mindre Held for Sømanden og gave ham enkelte vigtige Regnings-Regler, eller vel endogsaa hele Lærebøger. Man henlede og saa Astronomernes Opmærksomhed paa Navigationen, idet f. Ex. Lalande og flere gave i deres Astronomier et Unhang, kaldet nautisk Astronomie. Men just adskillige af disse nautiske Astronomier vise ogsaa for den Læser, der grundigen gennemgaaer samme, at det ikke er enhver Astronom givet at skrive et saadant Tillæg, naar vi forlange af samme, at det baade skal tilfredsstille Astronomen og Sømanden. Det lykkes ei heller saa lige steds at overdrage Udarbejdelsen af samme

til en *Navigateur* af Profession; i det Mindste troe vi f. Ex. ikke, at der er for *Somandsvidensskaben* vundet Meget ved den *Astronomie nautique*, som *Rosset* har leveret som Tillæg til *Biot Astronomie physique*. Dette maa tjene Nutidens *Astronomer* til Undskyldning, at de, affrækkede ved deres Fornænds mindre heldige Bestræbelser, have holdt sig tilbage, og maaskee forestillet sig Sagen at skrive en nautisk *Astronomie* for vanskelig, ligesom hine have forestillet sig den for let.

Men vil man spørge: ere da ikke en Deel *Bærker* udkomne ogsaa i vore *Tider* over *Navigationen*? Jo mange, særdeles mange; men disse have ikke *Astronomer* til Forfattere; de ere sammenskrevne i Almindelighed af Mænd, som vel have en Deel *practiske Kundskaber*, ofte have de selv været eller ere vel endog *Somænd*; men som dog ikke have en grundig *Indsigt* i de *Widenskaber*, der tjene *Navigationen* til Grundlag, og som derfor stedse bevæge sig mindre frit, og altsaa ikke vove sig til, ei heller formaae at gaae udenfor hvad de selv have lært, og altsaa stadigen vedligeholde en vis *Slendrian*, eller støbe en ny *Navigationssbog*, der vel hist og her har et løst tilheftet Tillæg, stedse i den gamle Form, og altsaa egentligen ikke giver *Mere* eller stort *Andet* end hvad vi eie. Hertil troe vi at kunne henføre med Foie hos *Englænderne* *Norie's Epitome*, der har en vis *Beromthed*, men ikke udmærker sig fremfor den langt ældre *Robertson's Navigation*, ja ikke engang for *Moore*; ja selv *Bowditch's Navigation*, skøndt af denne, hos *Americanerne* især bekjendte, *Lærebog* er udkommen senere en betydeligen forbedret Udgave, slæber sig endnu næsten aldeles i de gamle Former. Et saadant Skrift, som den i *Hamburg* udgivne „*Handbuch der Schiffahrtkunde, Hamb. 1819*“, gjør ingen *Undtagelse* fra hine engelske Skrifter, idet den kun bestaaer i en udtværet Udskrift af hine *Bærker*, især af *Norie's Epitome*, og neppe har faaet et forhøiet Værd ved at være bleven udpyntet med enkelte *Tirader* efter *Bode*.

Blandt de franske Værker ansees Guepratte Problèmes d'Astronomie nautique som det fortrinligste. Vi antage ogsaa, at dette Værk indeholder ret Meget, som er Nautikeren vigtigt; men ogsaa ret Meget, ja langt Mere, som er ham aldeles uvigtigt, eller som han i det Mindste ønsker at modtage i en fortere og mere hensigtsmæssig Form, end den Guepratte har valgt. Er f. Ex. saaledes en Udsigt over Hydrographien eller Maaden at optage Kyststrækninger og fremstille dem i Kåart end et i en Navigationsbog i det Mindste vigtigt Tillæg, forsaavidt vi troe, at den kyndige Sømand bør være anvist til at optage en Søstrækning, da han ved at komme i et lidet bekendt Farvand ved disse Kundskaber kan vise sine Brødre en væsentlig Tieneste ved enten at forfatte, eller prøve og forbedre Søkaartene, saa hører unægteligen her dog ikke hjemme Uffnit af den høiere Geodæsie, som, om endog hertil hørende Operationer skulde betroes Sømanden, især Søofficieren, ligesom de ofte betroes Landofficieren, han vil søge i de Værker, hvori denne Videnskab særskilt afhandles. Guepratte's Afhandling tilfredsstiller, hvis vi skulle antage den som en Fremstilling af Geodæsin, heller ikke; thi man kan nok i denne Videnskab ei længere, efter at saa betydelige Arbejder, som den danske Gradesopmaaling, den hannoverske, den engelske o. s. v., ere foretagne udenfor Frankrig, ansee den Unviisning, Delambre i sit Base du système métrique meddelel, som tilstrækkelig, og denne Forfatter har Guepratte ene fulgt. Men da dette aldeles ikke hører hen til Navigationen, erkjende vi gierne Guepratte's Forraad af Kundskaber, hvilket vist overgaer det, hvad de fleste nautiske Forfattere have eiet, men troe dog ikke, at ved dette Værk, trods dets Berømthed, Opgaven at give en paa grundige Kundskaber bygget, for Sømanden hensigtsmæssig Lærebog i Navigationen endog approximatoriskt er løst.

Den Forfatter, som maaskee den nautiske Astronomi skylder meest, er Mendoza y Rios, en Spanier, der i flere Aar opholdt sig i England; han skal have udgivet i sit Moderemaal en

Uffhandling over Navigationen, og, skulle vi slutte os af hans fortrinlige Samling af Tabeller til hiint Skrift, som vi ikke have haft Leilighed til selv at lære at kiende, turde maaskee her være en af de fortrinligste Anviisninger til Navigationen; thi *Mendoza* viser sig i Indledningen til sine Tabeller, og hvorsomhelst han ellers fremtræder, som en Forfatter, der er Herre over sin Materie, og, fortrolig med sin Gjenstands videnskabelige Principer, veed at udstrække samme til alle de Anvendelser, som *Praxis* kræver. Imidlertid træffe vi ogsaa hos denne Forfatter et særdeles vidtløftigt Apparat af Tabeller, af hvilke flere med Foie kunne undværes, og flere af hans Metoder kunde være simplere; næppe kan det heller billiges, at han har indført en heel Deel ellers i Mathematiken og Astronomien ukjendte eller lidet brugte trigonometriske Functioner, f. Ex. versed Sinus, covered Sine, subversed Sine o. s. v.

Desuden ere *Mendoza's* Tabeller et allerede noget forældet Værk, og vi kunne nu give en aldeles anden Samling, støttet paa nyere astronomiske Data; enkelte nautiske Problemer ere komne til, der vel ogsaa kræve Hjelpe=Tavler o. s. v., saa at selv dette Værk, om det ogsaa var ledsaget med en fuldstændig Fremstilling af alle Problemer, indeholdt en Beskrivelse af Instrumenter ect., næppe nu aldeles vilde tilfredsstille, hvormeget vi end paaafkjenne det's Værd.

De Fordringer, vi troe at kunne giøre til en nautisk *Astronomi*, ere ikke andre, end de, der vistnok maa gøres til enhver Bog, der vilde afhandle eet eller andet Uffnit af den practiske *Astronomi*, nemlig en nøiagtig Fremstilling af Instrumenterne, deres Indretning, Verificationer, Bestemmelser af de ved samme mulige Feil, og en herpaa støttet Undersøgelse af den Nøiagtighed, man kan erholde med ethvert Instrument; dernæst en Fremstilling af de letteste og dog behørigen nøiagtige Regninger, Metoder og Regnings=Formeler. Det synes, at de mangfoldige og vigtige Bidrage, som de tydske *Astronomer*, især *Gauss*, *Bessel*,

Endte, have givet i denne Henseende, hidtil bleve upaaagtede af de nautiske Skribenter; det er vel sandt, disse Forfattere havde som oftest ikke nærmest de nautiske Instrumenter og de nautiske Methoder for Øie; men de have viist os, hvilken Methode vi maae følge i den practiske Astronomi overhovedet og altsaa ligesledes i den nautiske Astronomi, og selv stundom have de umiddelbart arbeidet for Nautikeren. Saaledes henhører Meget af „Bohnenberger's Anleitung zur geographischen Ortsbestimmung" ligefrem til den nautiske Astronomi; men vi have hidtil ikke sporet at deraf i Nautiken er gjort noget Brug. Et end rigere Udbytte vilde unægteligen Jabbo Utmann's fortræffelige Indledning til 3die Deel af Humboldt's Reise yde; Utmann's har, idet han reducerede Humboldt's Observationer i Amerika, forberedet Beregningerne med den nøiagtigste Undersøgelse af alle de for Reductionen af Observationer, anstillede med Reflexions-Instrumenter, indtil da bekjendte Methoder; men ogsaa have vi ikke af dette Værk seet nogen Fordeel for den nautiske Astronomi.

Jeg veed nok, at her vil gjøres den Indvending: Navigatøren skal ikke være Astronom, og der ere mange Methoder, som kunne være gode til Lands, men ikke due til Søes. Vi dese fuldeligen denne Mening; men vi troe, at den nautiske Forfatter skal være Astronom, eller være vel bekjendt med astronomiske Skrifter; vi indrømme gjerne, at til Lands kunne vi med Instrumenterne erholde en høiere Grad af Nøiagtighed, end til Søes, og at altsaa der kræves skarpere Regnings-Methoder end ombord, hvor det kommer an paa hurtigt og let at skaffe et Resultat tilveie; men just derfor troe vi ogsaa, at i en nautisk Astronomi bør Problemerne løses skarpt, og at vi dernæst bør undersøge, hvor stor Indflydelse enhver Vi-Metelse har, og hvilke af disse bør medtages, hvilke af disse kunne udelades, eller overhovedet, om vi ikke kunne, ved at anvende Forkortninger, bruge et mindre Antal Decimaler, o. s. v., komme tilstrækkeligen nær det skarpe Resultat; det staaer da Nautikeren frit, at tage saa Lidet eller

saa Meget med, som han synes, og han vil vistnok, naar Undersøgelserne ere ledede med den sande videnskabelige Indsigt, langt snarere fores til korte og let beregnelige Formeler, end ved at samle efter den hidtil anvendte Regnings-Methode, hvorved man ofte har maattet pille Skjæver, medens Biælker bleve staaende.

Vi ere foranledigede til disse Betragtninger ved en af den berømte Hr. Professor, Ridder Bessel meddeelt Afhandling i de af Hr. Etatsraad, Professor Schumacher, R. af D., udgivne Astronomische Nachrichten Nr. 218—220 (Neue Berechnungsart für die nautische Methode der Mondes-Distanzen); om vi ogsaa troe, hvad de mathematiske Deductioner angaae, at kunne henvise Læserne til Originalen, ville vi dog ikke undlade med Forfatterens Ord at meddele den Oversigt, han har givet over dette saa vigtige Problem.

„Methoden at bestemme et Steds ubekjendte Middagsforskjel eller dets Længde fra et andet, ved Observation af Maanens Afstand fra Solen, en Planet eller en Fixtjerne, er, som bekjendt, bleven saa vigtig for Søarten, at de søfarende Folkelags Regjeringer ofte have foranlediget Astronomerne til med Iver at søge at gjøre samme mere fuldkommen. De have ikke ladet det være nok ved Opfordringer; men have ogsaa, ved at oprette og vedligeholde Observatorier, ydet Astronomien saa vigtige Hjælpemidler, at de Arbejder, hvorfra Methoden skulde hente den ønskelige Udvikling, med Held kunne foretages. Det er ikke min Hensigt her historiskt at udvikle den store Nytte, som begge (Astronomien og Søarten) have høstet af denne saa berømte Opgave; men førend jeg meddeler det Bidrag, jeg har, maa jeg stræbe, ved Fremstilling af den nærværende Tilstand af samme, at vise, hvilket Hul, der endnu maa udfyldes.“

„Den vanskeligste Deel af Opgaven, Maane-Theoriens Udvikling, er ved Bestræbelser af Mathematikerne, de observerende Astronomer, og af dem, der søgte at uddrage den Nytte, hine tilsigtede, behandlede med saadant Held, at Bürg's Tabeller, og

end mere de senere af Burckhardt og Damoiseau ikke efterlade, til det nautiske Formaal, noget Dnske. Solens Theorie er ligeledes bragt Sandheden saa nær, at Sammenligning af 10 Marsgange Observationer med de i Ustr. Nachr. 133—134 bekendtgjorte Tabeller, af hvilken Sammenligning en Deel er aftrykt i samme Tidsskrift, ikke har viist, at nogen væsentlig Feil endnu er tilbage. Theorien af de i den nautiske Methodes Praxis af Schumacher indførte Planeter,*) er ikke saaledes, at jo Udskilligt end kunde ønskes; dog stemme Lindenau's Tabeller for Venus og Mars, Bouvard's for Jupiter og Saturn allerede saa nær overeens med Himlen, at man af deres Usvigelser fra samme ikke kan vente nogen Usikkerhed i Resultaterne, der virkeligen kunde affødekomme Glæde. Stederne og Bevægelserne af de Fixstjerner, hvis Afstand fra Maanen Ephemeriderne pleie at angive, ere, ifølge Undersøgelser af ældre og nyere Sagttagelser, blevne saa nøie bekendte, at man anseer dem tilstrækkeligen nøiagtige til ethvert Brug i Astronomien, altsaa end mere i Nautiken."

„Den anden Deel af Opgavernes Opløsning, nemlig Sagttagelsen af Maanens Afstand, er, ved at Reflexions-Instrumenterne ere i høi Grad forbedrede, bragt saa vidt, at den Nøiagtighed, der kan erholdes paa et Skib, virkeligen synes at være opnaaet, og tillige ikke at staae saameget tilbage for den Nøiagtighed, hvilken man kan regne, at de Steder af Himmellegerne, som ligge til Grund for Beregningen, have, som man, ifølge Reflexions-Instrumenternes Lidenhed, maatte vente."

„Den tredie Deel af Opløsningen er derimod ikke i den Grad fuldbendt, at der jo kunde være Grund til at ønske Noget; Beregningsmaaden af Observationerne har endnu i det Virkelige flere

*) „Saavidt jeg veed, tilhører den første Idee, at bruge Planet-Distancer til Længdebestemmelser min afdøde Ven v. Løvenørn. Forend mine Ephemerider udkom, havde ogsaa Hr. Inghirami i Hr. v. Zach's Correspondance astronomique givet Planet-Distancer." Orig. Anm.

Ufuldkommenheder. Det har vel hverken manglet paa Opmuntringer eller Bestræbelser ogsaa at lette denne Deel af Opgaverne, og man har, som Følge heraf, ogsaa faaet mangfoldige Forfrifter og Hjælpemidler, som med Lethed anvendes af de Søfarende; men derved er det endnu ikke bragt saa vidt, at Lethed i Anvendelsen er forbundet med Sikkerhed i Resultatet."

„De i Forslag bragte Metoder, at bringe Jordens Glædtrykning i Regning, ere endnu ikke saa nemme, at de komme i almindelig Anvendelse, endskjøndt Antagelsen, at Jorden er en Kugle kan frembringe en Feil af mere end 15" i den til Jordens Centrum reducerede Distance. Endvidere bliver den observerede Distances Befrielse fra Straalebrydningen feilagtig, fordi Refractionerne regnes for Midtpunctet af Himmellegemerne, istedetfor at de skulle regnes for de Puncter af deres Kande, mellem hvilke man har maalt Afstanden. Denne Feil faaer den største Indflydelse, naar Maane og Sol staae i samme Vertical og paa samme Side af Zenith, og Afstanden af de nærmeste Kande er maalt: thi da er Feilen liig Summen af Forandringerne af Refractionen fra Midtpunctet indtil Kanden af ethvert af begge Himmellegemer;*) den beløber sig, naar eet af samme er respective 20°, 15°, 10°, 5° over Horizonten, det andet staaer betydeligen høiere, til omtrent 3", 5", 9", 27"; og den sidste største Feil udfatter man sig virkelig for, da det ikke vilde være raadeligt at unddrage fra Maane-Metoden en større Deel, end fornødent er, af den synlige Halvdeel af Himlen. Grændsen af denne Deel bestemmes ved de Uregelmæssigheder i Straalebrydningen, som Horizontens Nærhed frembringer, men som ikke kunne erkjendes ved de meteorologiske Instrumenter. Ved Observationer har jeg godtgjort, at disse, selv i en Zenith-Distance af 85°, endnu ikke ere saa betydelige, at de nøde at lægge hiin Grandsø høiere op."

*) Mendoza og ligeledes Guepratte og enkelte flere nautiske Forfattere have Tabeller, hvorved er taget Hensyn til den heraf flydende Retelse.

„Så denne, Regnings-Methode eiendommelige Feil, slutte sig endnu andre, som ikke saa lige opstaae af Methoden, som af den Art, hvorpaa man pleier at anvende samme. Man anvender nemlig stedse kun Middelværdien for Refractionen, og tilføjer saaledes de Forandringer, samme lider, eftersom Barometret og Thermometret forandrer sig. Antager man, at hiint staaer 1 eng. Tomme, dette 40 Gr. Fahrenheit anderledes, end Tabellen forudsætter, saa ere de derved forarsagede Forandringer i Straalebrydningen for forskjellige Zenith-Distancer:”

Z. D.	Barom.	Therm.	Sum.
40°	1,6	3,8	5,4
50	2,0	4,6	6,6
60	3,4	7,8	11,2
70	5,3	12,4	17,7
76	7,1	16,8	20,9
80	10,6	25,4	36,0
85	19,3	48,5	67,8

„Størrelsen af disse Forandringer synes at kræve, at man enten gjør det den Søfarende til Pligt at bruge de meteorologiske Instrumenter, eller forklarer ham de Tilfælde, i hvilke hine Størrelser kunne have Indflydelse paa Resultatet, hvilket sidste man dog gierne vil undgaae, for ikke at indskrænke Methodens Anvendelse. Imidlertid er der en ogsaa ikke ubetydelig Hindring for Anvendelsen af Barometret: de sædvanlige Beregningsmaader beroe nemlig paa Tabeller, der have Naanens Horizontalparallaxe og dens apparente Høide til Argumenter og angive enten Forskjellen mellem Høideparallaxen og Refractionen eller en heraf afhængig Logarithme*), som det maaskee vil koste den Søfarende større Uleilighed at undvære, end man kan anmode ham om; men hvis

*) „Logarithmic-Difference efter Benævnelsen i de engelske Navigationebøger.”

Anvendelse ikke lader sig forene med Rettelser af hin Feil, idet en saadan Tabel kun kan være udregnet, naar man forudsætter en Middelværdi for Refractionen. Disse Tabeller ere ikke udelukkende bestemte for Himmellegemernes større Høider, hvor den ved Tilfidsættelsen af de meteorologiske Instrumenter opstaaede Feil er mindre farlig, men de strække sig endog til Høiden af 3° ."

„Endeligen skulde, efter min Formening, Oplosningen af Opgaven indrettes saaledes, at man undgik Udmaalingen af Himmellegemernes Høide, og at Observationen indskrænkede sig ene til Udmaalingen af Afstanden. Thi ved den apparente Distance, svarende til en given Tid paa Observations-Stedet, ved sammes Polhøide og ved de i Ephemeriderne indeholdte Steder af Himmellegemerne, er Opgaven aldeles bestemt, og, naar man udleder endnu af Observationer Vindet, hvilket træder ind i Regningen, saa er Folgen deraf den, at Feilene i disse Observationer mere eller mindre forvandske Resultatet af Distance=Maalingen. Denne Ulempe vilde imidlertid for Anvendelsen kun have lidet at betyde, naar man stedse kunde maale Høiderne nogenlunde nøiagtigt; men dette er ikke Tilfældet; thi ofte er Søhorizontens Utydelighed saa forstyrrende, eller den uregelmæssige Indvirkning af Refractionen saa stor, at Høidernes Udmaaling ikkun kan ansees, som en raa Tilnærmelse. I mange Tilfælde er Søhorizonten aldeles usynlig, hvorved Maalingen af Høiderne bortfalder og samme Beregning bliver fornøden; kunde man for en Deel undgaae det forøgede Arbejde, at beregne Høiderne, saa vilde Grunden, at forurettede Hoved=Operationens Resultat ved at maale samme, i lige Grad tabe i Vægt."

„De her anførte Ufuldkommenheder ved Beregningsmaaden af Distancerne kan man vel undgaae; men de Tillæg, som man da maatte give de brugelige Metoder, naar dette skulde skee, vilde forøge Arbejdet i den Grad, at man maatte tage i Betænkning at anbefale de Søfarende samme som nødvendige. Enhver, der har forsøgt at reducere rigtigt med saadanne Tillæg observerede

Distancer af Maanen fra et andet Himmellegeme, vil være enig i at erkjende, at dette Middelet er uanvendeligt for Sømanden. Der bliver saaledes intet Andet tilovers, end enten at lade Feilene blive staaende, eller at sætte istedetfor den brugelige Beregningsmethode en anden aldeles forskjellig, som ikke har disse Feil."

„Uden at gaac ind paa Besvarelsen af det Spørgsmaal, om det er mere eller mindre væsentligt til Brug paa Søen at undgaae de anførte Feil i Regningen, vil man ikke nære nogen Tvivl, at af to Metoder, som begge kræve lige megen Regning, men af hvilke den ene er nøiagtig, den anden, istedetfor at give en til Observations=Stedet svarende Længde, ofte giver en, der er en Fjerdedeels Grad forskjellig, i andre særdeles ugunstige Tilfælde endog kan afvige langt mere, den første fortjener Fortrinet. Jeg har derfor anseet det for passende, at forsøge, om de anførte Ufuldkommenheder ikke kunne hæves ved at betræde en ganske anden Wei: det hvad jeg saaledes har opnaaet, vil jeg i det Følgende sætte ud fra hinanden."

Bessel gaacr dernæst over til at fremsætte sin Methode, der væsentligen afviger fra alle andre Regnings=Metoder, disse følge nemlig alle det Hovedprincip, at de betragte to sphæriske Triangler, der have en Winkel tilfældes, nemlig Winkelen ved Zenith, og dannes, den ene af de to apparente Zenith=Distancer og den apparente Distance, den anden af de virkelige (for Refraction og Parallaxe befriede) Zenith=Distancer og den rettede Distance mellem Maanen og det andet Himmellegeme. Smidertid ere de særdeles forskjellige, idet nogle gaac ud paa virkelige ved en logarithmisk-trigonometrisk Regning eller vel ogsaa ved særskilte Tabeller at opløse disse to sphæriske Triangler; andre derimod blot søge Forskjellen imellem den apparente og virkelige Distance, eller Correctionen af hiin. B. antager derimod Længden eller MiddagsForskjellen mellem Ephemeridens Meridian og Observations=Stedets Meridian foreløbigen og tilnærmelsesviis bekjendt, og søger nu den Rettelse, som følger af den observerede Distance. Man er aldeles

berettiget til en saadan forelobig Antagelse af Længden, idet deels Bestikket, deels Chronometret stedse giver samme, og det overhovedet herved ligesom næsten ved de fleste astronomiske Undersøgelser, mere kommer an paa at berigtige, end bestemme aldeles fra Nytt af. Endvidere antages Klokkeslettet givet; dette pleier ei heller at forudsættes; men man udregner af Sol-, Planet- eller Stjernehojden, der forlanges observeret samtidigen med Distancen, Stedets Tid; men en saadan Observation, der skal anstilles i samme Moment, som Distance-Observationen, kræver endvidere en Observator og en Segtant, ja, hvis Maanehojden tillige, som Forskriften pleier at lyde, observeres, forlanges i Alt tre Observatorer og tre Instrumenter, som og hos hine en Ovelse i, paa Distance-Observatorens Ordre, ved Commando=Ordet „Nu” at iagttage Hojderne; hvor usikkert en saadan Hojde observeres er let at indsee; ja en Stjernehojde kan vanskeligen, for ikke at sige aldrig, observeres, eller i det Mindste ikke observeres med en saadan Noiagtighed, at den bør tjene til Reductions=Beregninger, end sige til Tidbestemmelse. Man kan vel, naar en simpel Interpolation foretages, overdrage alle tre Observationer til Een; men da er Spørgsmaalet, om Leiligheden forbliver saalænge at være gunstig for Observationerne, som naturligviis da medtage længere Tid. Derimod, hvis man har et Chronometer, uden hvilket den høiere Navigation egentligen ikke vel kan øves, og træffer et bekvemt Dieblik, selv efter Observationerne, til at observere Solhojde, eller ogsaa har sin Tid ved Observationen i Forveien bestemt, vil man sikkert bedre end ved Beregningen af den samtidigen observerede Stjernehojde, eller endog Planethoide, ja selv af Solhoiden, hvis denne ikke træffer nær den første Vertical, kjende Tiden; og Distancer fra Stjerner og Planeter blive saaledes ligesaa anvendelige som Distancer fra Solen, hvortil man ellers maatte antage at være indskrænket. Ja selv et Observations-Uhr vil tillade at Tiden er bestemt noget, skjøndt dog i et snævrere Tidrum, forud, eller senere. Af Klokkeslettet og den approximatoriskt bekjendte Længde kjendes nu ogsaa

approximatoriskt Ephemeridens Klokkeslet og for dette udregnes, ved dens Data, den apparente Distance, der, hvis Længden foreløbigen er antagen aldeles rigtig, maa træffe sammen med den observerede; men ellers maa give den antagne Rættelse, naar den sammenlignes med den observerede.

Udregningen af den apparente Distance, svarende til et antaget Ephemeride-Klokkeslet, deles i følgende Operationer: først søges af Ephemeriden den til Klokkeslettet svarende sande Distance af Maanens Centrum og det andet Himmellegemes Centrum ($= d$); dernæst den ved Parallaxen forandrede Distance ($= d'$), og tilsidst den Refractionen indsluttende, apparente Distance af Maane-Randen og det andet Himmellegemes Centrum eller Rand ($= D$). Er denne nu ikke lig den observerede Distance ($= D'$), saa er Rættelsen

$$x = \frac{D' - D}{n'}$$

hvis n' betyder den Forandring af D , der svarer til 1 Secund i Tid.

For at føre Jordklodens Fladtrykning i Regning; reduceres Ephemeriden, der er beregnet til Jordens Centrum til det Punct af Jordklodens Axe, hvor Observations-Stedets Verticallinie tilstrækkelig forlænget, vilde træffe samme. Ved nogen Forandring i de nærværende Ephemeriders Form ville disse Reductioner let kunne foretages. B. indfører endvidere Maanens Positionsvinkel i Ephemeriden eller den Vinkel, som Maanens Declinationsvinkel danner med Distancen til Stjernen. Ephemeriden faaer saaledes følgende Rubriker:

I) Den sande Distance ($= d$) for hver 3die Time.

I* Correction=Logarithme, hvorved denne let reduceres, ved at tillægge Log. Sinus af Polshøide, til hiint Punct.

II) Position=Vinkel, ligeledes for hver tredie Time.

II* Logarithmen af Correctionen, hvortil lægges samme Logarithme, som i I*.

III) Log. Sinus af Maanens Horizontal-Parallaxe og Logarithmen af Maanens Radius.

III* Logarithmen af Correctionen, hvortil atter lægges samme Logarithme.

IV) Eftersom Ephemeriden er beregnet til sand Tid, Forskjellen mellem Solens Rectascension og Stjernens Rectascension; tillige Stjernens Declination.

Imidlertid ere Forandringerne af Positionsvinklen, Log. Sinus af Parallaxen, Log. af Maanens Radius, naar Maanens Centrum overføres fra Jordens Centrum til hiint forhen bestemte Punct, ubetydelige, og have ingen mærkelig Indflydelse paa den følgende Regning. Derfor kunne Rubrikerne II* og III* udelades. Derimod vil det være beqvemt at hense tte en Colonne, som indeholder Logarithmen af Forandringen af Distancen for I*, deels for at interpolere beregnede Distancer, deels for at beregne siden n' , istedetfor hvilken den kan, naar den antagne Længde ikke afviger Meget fra den sande, eller altsaa naar man finder, at den beregnede apparente Distance ikke afviger meget fra den observerede, gjerne selv tages. Ogsaa sættes beqvemt i Ephemeriden, istedetfor Distancen, samme forøget eller formindsket med Maane-Radien; man behøver saaledes aldeles ikke særskilt at føre denne i Regning; thi B. beviser senere (S. 45. 46) at det er næsten det Samme, og kan ikke forandlede en, for den Nøiagtighed, der kræves, mærkelig Feil, om man, som er det, der egentligen bør skee, beregner den ved Parallaxen forandrede Distance af Maanens Midtpunct fra Stjernen, af den sande, og da, for at faae Distancen fra Manden, formindsker eller formerer den med Maanens Radius, eller, om man fra Begyndelsen af tager Hensyn til Maanens Radius: gaaer ud fra den sande Distance, formeret eller formindsket med den sande Radius af Maanen, og undersøger sammes Forandringer med Parallaxen. Ephemeriden for Stjerne-Distancerne faae saaledes 7 Rubriker.

I. Distance af Maane-Manden fra Stjernen.

II. Log. Forandringen for 1".

- III. Log. Kettefsen (til hiint Punct).
- IV. Positionß=Vinklen.
- V. Logarithmen af Horizontal=Parallaxens Sinus.
- VI. Reductionen af sand Tid.
- VII. Stjernens Declination.

Ephemeriden for Soldistancerne indrettes paa lignende Maade; kun faaer denne endnu en Rubrik, som **B.** kalder Supplement=Vuen; tænke vi oð nemlig paa Himmelhvælvingen det Punct, der bestemmes ved Retningen fra Maanen til Solen, vil samme kunne ansees som Fjftjernen og altsaa ved herfra at søge Distancerne reduceres dette Tilfælde til det simplere og just ved denne Vuc, der udtrykker dette Puncts Afstand fra Solens Centrum, seet fra det forhen omtalte Punct af Jordklodens Aigel. Denne Vuc reduceres siden til Observations=Stedet. Planet=Distance=Ephemeriden vilde faae en Skikkelse, liig Sol=Distance=Ephemeriden.

Af Bredden, Limevinklen, der med Klokkeslettet og Reductionen af sand Tid er given, og Stjernens Declination, udregnes Stjernens Zenithdistance og Stjernens parallactiske Vinkel. Da man nu kjender Positionß=Vinklen, er i den sphæriske Triangel mellem Zenith, Stjerne og Maanens Sted, seet fra det ofte omtalte Punct, følgende Data bekjendte. Vinklen ved Stjernen, og de to samme indesluttende Sider, nemlig Stjernens Zenith=Distance og den af Ephemeriden bekjendte og ligeledes til hiint Punct reducerede Distance mellem Stjernen og Maanen ($= d$); heraf kunde nu udregnes Maanens Zenith=Distance og formedelst den bekjendte Horizontal=Parallaxe, Maanens Zenith=Distance, seet fra Observationsstedet, og heraf atter dens Distance, seet fra Observations=Stedet ($= d'$); imidlertid sammentrækkes de Formler, hvorved disse Størrelser skulde bestemmes, saaledes, at begge hine Maanens Zenithdistancer forsvinde; og at derimod findes ved tre Udtryk paa een Gang den fra Observations=Stedet seete Distance (d'), Maanens Afstand fra Observations=Stedet ($= r'$) og den sphæriske Vinkel ved Stjernen, mellem Maanens

Sted, seet fra Punctet i Jordaglen og seet fra Overfladen; da Vinklen med Stjernen mellem Zenith og Maanens Sted, seet fra Punctet, er given, findes saaledes Vinklen ved Stjernen ligeledes imellem Zenith og Maanen ($= P'$), men seet fra Observationsstedet.

Den næste Operation er Unbringelsen af Refractionen, eller Beregningen af sammes Indflydelse paa Distancen. Herved vilde rigtigheden anvendes alle de sædvanlige Formler til Distance-Reductionen; men, da Maanens Zenithdistance ikke er udregnet, derimod Vinklen ved Stjernen mellem Zenith og Maanen, seet fra Observationsstedet ($= P'$), vil man ved at indføre en Hjelpevinkel, bestemt ved denne Vinkel og Stjernens Zenith-Distance, kunne ved en Forandring af Hovedformlen undgaae en nsiagtig Udregning af Maanens Zenithdistance; ved denne Forandring indføres endvidere to Hjelpestørrelser ($= k$, $= K$), der fremkomme ved at dividere Refractionen for Maanen og Stjernen med Tangenterne af de respective Zenithdistancer. Da Refractionerne paa det Nærmeste forholde sig som Tangenterne af Zenith-Distancerne, ville disse to Størrelser være næsten constante, og virkeligen vilde man ikke feile Meget ved at tage Værdien af denne Størrelse for Maanen ($= k$) for en bestemt Zenith-Distance f. Ex. 45° , og man vilde da undgaae aldeles Beregningen af Maanens Zenith-Distance. Smidlertid medfører denne Beregning, hvortil man har alle Data, ikke stor Uleilighed, og Feilen vilde dog, hvis Maanen havde en ringe Hvide f. Ex. under 20° , ikke være ganske at tilside sætte. For herved at tage Hensyn til de meteorologiske Instrumenter ligesom ved Udregningen af den anden Hjelpestørrelse ($= K$), har B. meddeelt en egen Tabel, støttet paa sine tidligere i *Tabulis Regiomontanis* meddeelte Refractionstavler.

Forandringen af den apparente Distance for $1''$ ($= n'$) kan man i de fleste Tilfælde, naar den udregnede Distance ikke er meget forskjellig fra den observerede, antage liig den allerede i Ephemeriden ansatte Forandring af den virkelige Distance for $1''$; hvis større Nsiagtighed kræves, vil Forandringen af den apparente

Distance for 1" særskilt kunne lade sig udregne og let finde ved en i ethvert Tilfælde tilstrækkeligen nøiagtig Formel.

B. gjennemgaaer med største Nøiagtighed naturligviis Alt, der kan have Indflydelse paa Regningen, saaledes som vi i hine Grundtræk have stræbt at fremstille det; hans Formler ere udedede paa den Methode, som almindeligen anvendes i astronomiske Skrifter, nemlig ved den analytiske Behandling af den sphæriske Trigonometrie. For dem, der hermed ere fortrolige, indeholder Udviklingen ikke anden Vanskelighed, end den, som er en naturlig Folge af Opgaven og de mange Elementer, som her indtræde. Paa et Par Steder anvendes, for at undersøge Størrelsen af den Feil, man begaaer ved at udelade enkelte Led, som ellers vilde være til Hinder for Formlernes Sammentrækning, Differential=Regningen og Methoden de maximis & minimis, hvilket for den, der nærmere vil giennemlæse selve Afhandlingen, neppe heller vil være til Hinder, da vi tør antage, at den, der noie vil giennemgaae de forskjellige nautiske Problemer, og undersøge, hvilke ere de bekvemteste Formler, ikke vil standses ved hvad, der kan regnes at henhøre ikkun til Elementerne til den høiere Analyse. Vi troe derfor at kunne henvise disse til selve Afhandlingen, der ved sin Rigdom paa Ideer, nøiagtige og alsidige Undersøgelser, gjør fuldeligen Krav paa en saadan Læser's Studium.

Hvad vi derimod, næst efter den almindelige Oversigt, troe at kræve enhver dannet Søfarendes Opmærksomhed, ere de endelige Regningsformler og et Exempel oplysende samme. B. har meddeelt to Exempler, et for en Stjernerdistance, et for en Solsdistance; vi meddele Formlen til det sidste og dette selv.

- A. Ephemeriden giver for Tidspunctet T , reduceret til Ephemeridens Meridian med m , den antagne Længdeforskjel, Klokkeslettet $T + m$
 I) Distancen af Mandene, seet fra Jordens Midtpunct. . . d
 II) Logarithmen af sammes Forandring i 1" . . . $\log. n$

- III) Logarithmen af Correctionen, der, multipliceret med $\sin. P$ (Polhoiden), overfører d til Punctet i Jordaxlen.
 IV) Positionens-Vinklen Q
 V) Logarithmus Sinus af Horizontalparallaxen $\log. \sin. p$
 VI) Reductionen af den sande Tid.
 VII) Den corrigerede Declination af Solen.
 VIII) Supplement=Buen e

Kubrikerne VI og VII ere fremkomne, idet der er reduceret til det Punct (S) af Himmelhvalvingen, hvor Solen, seet fra Maanen, vilde vise sig. Kubriken VI er Forskjellen mellem dette Puncts Rectascension og Solens. VII er dette Puncts Declination. Kubriken VIII eller e er, som forhen omtalt, Buen fra S til Solen, seet fra Jordens Centrum.

B. Ved følgende Formler, hvori vi betegne:

- Polhoiden med P
 Timevinklen t
 Declinationen (her den corrigerede) D
 søges Maanens parallactiske Vinkel q
 Solens Zenithdistance Z

$$a = \cos P \sin t$$

$$f \sin. F' = \cos P \sin t$$

$$f \cos F' = \sin P$$

Og dernæst, af Hjælpstørrelsen a, f, F' ,

$$tg Z \cos q = \cot (F' + D)$$

$$tg Z \sin q = \frac{a}{f \sin (F' + D)}$$

- C. Af Positionens-Vinklen Q
 findes Vinklen ved Stjernen . . . $Q - q = P$,
 Heraf og af Distancen for Jordaxlens
 Punct + Suppl. Buen $d, + e$
 og Horizontalparallaxen p
 findes:

Maanens Afstand fra Observationsstedet . . . r'

Distancen + Suppl. Buen fra Observationsstedet $d'' + e'$

Vinklen ved Stjernen mellem Zenith og Maanen

seet fra Observationsstedet P'

ved følgende Formler, hvori indbefattes den første:

$$p_1 = Q - q$$

$$r' \cos (d'' + e') = \cos (d, + e) - \sin p, \cos Z$$

$$r' \sin (d'' + e') \cos (p' - p_1) = \sin (d, + e) - \sin p, \sin Z \cos p,$$

$$r' \sin (d'' + e') \sin (p' - p_1) = \sin p, \sin Z \sin p,$$

D. Den apparente Distance D

findes ved Hjælp af

Maanens Zenithdistance z

Hjelpeforrelsen k

dito K

ved følgende Formler:

$$\operatorname{tg} H = \operatorname{tg} Z \cos p'$$

$$\cos z = \frac{\cos Z}{\cos H} \cos (d'' + e' - H)$$

$$\log k = \log \alpha + A \log \beta + \lambda \log \gamma$$

$$\log K = \log \alpha + A \log \beta + \lambda \log \gamma$$

hvor de to Værdier for Størrelserne α , A , λ søges med Argumenter z og Z af den forhen omtalte Tabel, og $\log \beta$ og $\log \gamma$ ved de til Refractionstavlernes henhørende Tabeller, hvis Argumenter ere Barometer- og Thermometerhøiderne, og dernæst

$$D = d'' - k \operatorname{tg} (d'' + e' - H) - K \operatorname{tg} (H - e')$$

E. Nu søges til den antagne Længde m

Rettelser x

i det vi sætte

den observerede Distance betegnet med D'

Forandringen i $1''$ n'

ved Formlerne

$$n' = n \left[1 + \sin p, \cos z - \frac{k \sin 1''}{\cos (d'' + e' - H)^2} \right]$$

$$m + x = m + \frac{D' - D}{n'}$$

Eksempel. 1831. Jun. 2. 23^h 8' 45'' \odot . \odot . maaltet Afstanden af de nærmeste Rande af Sol og Maane = $96^\circ 47' 10''$; Barometret viste 29,60 Tom. engl.; Thermometret 90° Fahr. Stedets N. B. er $19^\circ 31'$; givsedes Længde $8^h 50'$ \odot . for Greenw.

Ephemeriden.

1831.	Distance.	log n	log corr.	Q	log sin. p	Red. S. T.	corr. Decl. ☉	Suppl. B.
Jun. 2. 12 ^h	97° 11' 45",9	9,69782	0,907 _n	261° 19' 54"	8,21754	+ 31",3	+22° 10' 43"	8' 28"
15	95 41 50, 1	9,69944	0,914 _n	261 14 27	8,21829	31, 2	11 41	8 28
18	94 11 34, 1	9,70109	0,920 _n	261 9 2	8,21905	31, 2	12 38	8 29
21	92 40 57, 3	9,70275	0,926 _n	261 3 37	8,21982	31, 2	13 35	8 29
— 3. 0	91 9 59, 6	9,70444	0,932 _n	260 58 13	8,22060	31, 2	14 32	8 28

Heraf udregnes for Klokkeslettet $T + m = 2^h 18' 45''$.

52

Jun. 2. 12 ^h	97° 11' 45",9	9,69782	0,907 _n	261° 19' 54"	8,21754	+ 31,3	+22° 10' 43"	8' 28"
2 ^h 18' 45"	—1 9 17, 4	+ 124	+ 5	— 4 11	+ 58	— 0,1	+ 44	0
	96° 2' 28",5	9,69906	0,912 _n	261° 15' 43"	8,21812	+ 31,2	22° 11' 27"	8 28
	— 2",7	9,69844	9,521*		+ 16**	23 ^h 8' 45/0		
d, \dots	96 2 25, 8	3,92038	0,433 _n	l sin p,	8,21828	23 ^h 9' 16,2		
$e,$	+8 28, 0	3,61882				$t = 347° 19' 3''$		
$d, + e,$	96 10 53, 8							

* 9,521 = l sin P. ** + 16 eller 0,00016 = $\log \sqrt{1 - \varepsilon \varepsilon \sin^2 \varphi^2}$, der gives ved en jaregen Tabel, som tjener til at reducere til Jordaxlens Punct.

B.

 q og Z

$$l \cos P = 9,97430$$

$$l \sin t = 9,34153_n$$

$$l \cos t = 9,98927$$

$$l f \sin F = 9,96357$$

$$l f \cos F = 9,52385$$

$$l \operatorname{tg} F = 0,43972$$

$$F = 70^\circ 2' 0''$$

$$D = 22 \ 11 \ 27$$

$$l. \sin F = 9,97308$$

$$\log a = 9,31583_n$$

$$\text{Cpl. } l. f = 0,00951$$

$$\text{Cpl. } l. + \sin (F + D) = 0,00033$$

$$l. \operatorname{tg} z \sin q = 9,32567_n$$

$$l. \operatorname{tg} z \cos q = 8,58926_n$$

$$\operatorname{tg} q = 0,73641$$

$$q = 259^\circ 36' 11''$$

$$l. \sin q = 9,99281_n$$

$$l. \operatorname{tg} Z = 9,33286$$

$$Z = 12^\circ 8' 43''$$

C.

 d'', e' og p'

$$Q = 261^\circ 15' 43''$$

$$q = 259 \ 36 \ 11$$

$$p, = 1 \ 39 \ 32$$

$$l. \sin p, = 8,21828$$

$$l. \cos Z = 9,99017$$

$$l. \sin Z = 9,32303$$

$$l. \sin p, \cos Z (1) = 8,20835$$

$$l. \sin p, \sin Z = 7,54131$$

$$l. \cos p, = 9,99982$$

$$l. \sin p, = 8,46163$$

$$\log (2) = 7,54113$$

$$\log (3) = 6,00294$$

$$\cos (d, + e) = - 0,107680$$

$$- (1) = - \underline{0,016160}$$

$$r' \cos (d'' + e') = - 0,123840$$

$$\sin (d, + e) = + 0,994185$$

$$- (2) = - \underline{0,003476}$$

$$r' \sin (d'' + e') \cos (p' - p,) = 0,090709$$

$$l. r' \sin (d'' + e') \cos (p' - p,) = 9,995946$$

$$\log. (3) = \underline{6,00294}$$

$$l. \operatorname{tg} (p' - p,) = 6,00699$$

$$p' - p, = 0^\circ 0' 21''$$

$$p, = 1 \ 39 \ 53$$

$$l. \cos (p' - p,) = 0,000000$$

$$l. r' \sin (d'' + e') = 9,995946$$

$$l. r' \cos (d'' + e') = \underline{9,090281_n}$$

$$l. \operatorname{tg} (d'' + e') = 0,903085_n$$

$$d'' + e' = 97^\circ 7' 30'',4$$

$$d'' = 96 \ 59 \ 4,2$$

$$\log e, = 2,7059$$

$$\dots \dots \dots 9,9959$$

$$\text{Cpl. l. cos}$$

$$(d + e) = \underline{0,0025}$$

$$\log e' = 2,7042$$

$$e' = 8' 26'',2$$

D. \mathcal{D}

$$l. \operatorname{tg} Z = 9,33286$$

$$l. \cos p' = \underline{9,99982}$$

$$l. \operatorname{tg} H = 9,33268$$

$$H = 12^\circ 8' 26''$$

$$d'' + e' - H = 84 \ 59 \ 4$$

$$H - e' = 10 \ 0 \ 0$$

$$l. \cos Z = 9,99017$$

$$l. \sec H = 0,00987$$

$$l. \cos (d'' + e' - H) = 8,94164$$

$$l. \cos Z = 8,94163$$

$$Z = 84^\circ 59' 5''$$

Uf Refractionstavlerne :

$$1. \beta = 0,0021; \quad \lambda_2 = - 0,0337$$

$$1. \alpha = 1,6993. 1,7614$$

$$1. (\beta \& \gamma) = \frac{- 386}{- 358}$$

$$1. k = 1,6607 \quad 1. K 1,7356$$

$$1. \text{tg} (d' + e' - H) = \frac{1,0567}{2,7174} \quad 1. \text{tg} (H - e_1) \frac{9,3275}{1,0531}$$

$$8, 41'',7 \quad 11'',3$$

$$\text{Refractionen} - 8' 53'',0$$

$$d'' \frac{96 59 \cdot 49,2}{\mathcal{D} 96 50 11,2}$$

$$\mathcal{D} 96 50 11,2$$

E. $m + p$

$$\mathcal{D}' = \frac{96 47 10,0}{\mathcal{D}' - \mathcal{D} = - 3' 1'',2}$$

$$\mathcal{D}' - \mathcal{D} = - 3' 1'',2$$

Da heraf skjønnes, at den givtede Længde afviger temmeligen meget fra den sande, ville vi udregne n'

$$1. \sin p, = 8,2183 \quad 1. k = 1,6607$$

$$1. \cos Z = \frac{8,9416}{7,1599} \quad 1. \sin 1'' = \frac{4,6856}{6,3463}$$

$$+ 0,0014 \quad 1. \cos (d'' + e - H)^2 = \frac{7,8833}{8,4630}$$

$$- 0,0290$$

$$1. 0,9724 = 9,9878$$

$$1. n = \frac{9,6991_n}{1. n' = 9,6869_n}$$

$$1. n' = 9,6869_n$$

$$1. \mathcal{D}' - \mathcal{D} = \frac{2,2582}{2,5713}$$

$$x = + 6'12'',6$$

$$m . . . \frac{8^h 50 0,0}{m + x = - 8^h 43 47,4}$$

$$m . . . \frac{8^h 50 0,0}{m + x = - 8^h 43 47,4}$$

$$m + x = - 8^h 43 47,4$$

B. udregner samme Exempel til Sammenligning efter den Duntbornske Methode, som er den, der almindeligst anvendes

af de Søfarende, og finder, ved **noie** at følge de Regningsforfkrifter, der ere givne for at anvende denne Methode i *Nories Epitome of pract. Navigation* en Længde af $8^h 46' 43''$, altsaa $2' 56''$ i Tid eller $44'$ i Bue, urigtigt. En saa stor Feil er næppe tilladelig, og vi behøve vel ikke med Forfatteren at lade det Spørgsmaal uafgjort, om man ikke, selv ved nogen Forøgelse i Regningen, skulde stræbe at undgaae saadanne Feil. De kunne vel kun finde Sted, naar, som her, det ene Himmellegeme er nær Horizonten; men man maa ikke mere, end nødvendigt er, indskrænke sig under Observationerne, eller opoffre diise for Regningen; det er vel overalt et Spørgsmaal, om hiin Regning virkeligen er besværligere end den Dunthornske Methode, og Forfjellen hidrører i saa Tilfælde sikkert kun fra, at hiin er understøttet ved en Mængde Hjælpetafler. Smidlertid vil det stedse være tilladt at gjøre nogle Forkortninger, som, uskadet Nøiagtigheden, kunne foretages, og en Deel af diise har **B.** selv antydet. Vi ville i det Følgende behandle det første Exempel, en Stjerneredistance; med de Forkortninger, som vi troe, veiledede ved Forfatterens Undersøgelse, uden Skade kunne foretages.

1. Ephemeriden vil kunne forkortes endvidere noget, idet vi omsætte Distancen kun i hele Secunder, saaledes som nu pleier at skee i Ephemeriderne, bestemte til nautisk Brug; udelade af $\log n$ 1 Decimal, ansætte Q kun i hele Minutter; ei anvende $l. \sin p$; men ene $\log p$; angive Reductionen kun i hele Secunder i Tid; Decl. kun i Minutter. Herved vilde Ephemeriden ikke lidet forkortes, og Interpolationen af samme foretages med et betydeligt formindsket Arbeide; til $\log p$ skulde vi egentligen søie en liden Rettelse, som pleier at betegnes i Logarithmetavler med S ; men da denne for 1° , som er den Værdie p ikke nogensinde kjendeligen overstiger, ikke har nogen Indflydelse paa det 4de Decimal (den er her kun $-0,000022$ for 1°) kan den, da vi ogsaa her indskrænke os til 4 Decimaller, aldeles udelades.

2. Beregningen af q og Z kan foretages med 4 Decimaller.

3. Ved *C* er anvendt tildeels naturlige Sinustavler eller saakaldte flatte Sinuser, som antages at have 6 rigtige Decimaler; ligeledes brugtes Logarithmetavler med 6 Decimaler; begge Dele findes vel i de sædvanlige nautiske Tabeller, men usoiagtigt og i en ubequem Form. Ved at behandle Formlerne paa en passende Maade, eller egentligen ved at udlede aldeles nye Formler, har *B.* viist, at man hurtigen og soiagtigen kan komme til de Størrelser, som her søges, *P'* og *d'* ved en successiv Tilnærmelse; og man behøver til disse Formlers Udregning ligeledes ikkun 4 Decimaler. Vi hensætte i det Følgende disse, dog noget forandrede fra den Form, *B.* har givet, hvorved maaskee ogsaa Noget er vundet.

4. Hjælpevinklen *H*, som søgtes forhen i *D*, har allerede tjent i de forhen omtalte Formler, altsaa sammendrages Refractionens-Beregningen ogsaa noget; til denne anvendes ogsaa kun 4 Decimaler. Man vil ogsaa kunne noies med 4 Decimaler i den forhen omtalte Tabel, og de samme vedhæftede Factorer, som tjene til at multiplicere Logarithmerne af Correctionens-Factorerne for Barometret og Thermometret, kunne gjerne sættes liig 1, uden at deraf afstedkommes nogen væsentlig Feil. *B.* har nemlig anført, at hvad Barometret angaaer, kan denne Feil ved 85° ikke blive mere end $0'',4$ i Zenithdistancen, og at, om Thermometret ogsaa afveeg 40 Gr. Fahr. fra den ved Tabellen forudsatte Middelstand, vilde Feilen i Zenithdistancen for 70° , 75° , 80° , 85° respective kun blive $0'',1$, $0'',3$, $0'',8$, $3'',8$; og denne sidste vilde, kun naar begge Himmellegerer vare i een Vertical, yttre sin fulde Indflydelse paa Distancen.

5. I de fleste Tilfælde vil man ikke behøve særskilt at udregne *n'* eller Forandringen af den apparente Distance; man kan sætte istedet herfor *n* eller Forandringen af den sande Distance. Feilen er stedse ringe og aldeles uvæsentlig, naar den observerede Distance ikke afviger meget fra den beregnede apparente; de ældre Methoder, idet de ikke kræve, om der findes en Længde, betyde-

ligen forskjellig fra den givende Længde, hvormed af Ephemeriden udregnedes Data til Maanehvide, med den nye Længde at gjentage Regningen, begaae noie samme Feil. Skulde man imidlertid kræve en større Noiagtighed, vil man let kunne udregne n' efter den forhen fremsatte Formel, som nu faaer en ringe Forandring.

Saaledes er Exemplet Tab. 1, som det vedhæftede Blad udviser, udregnet, og Formlerne ere for at lette Overfisgen skrevne ved Siden.

B. har ikke umiddelbart anbefalet sin Methode til Brug for de Søfarende; han troer, at, om den ogsaa vandt Bifald hos practiske Sømand, krævedes dog, for at den kunde indføres i Praxis:

„1. Maatte alle Regnings-Forskrifter, der indeholdes i Formlerne, omfattes i Ord, og derved indrettes saaledes, at man, uden at være opmærksom paa de algebraiske Tegn, kunde undgaae enhver Tvetydighed og spare muligst at stjæle mellem de forskjellige Tilfælde;

„2. maatte man forskaane den Søfarende for den Deel af Regningen, der med nogen Fordeel lader sig bringe i Tabeller, efterform han er vant til saadanne Tabeller.”

Vi ansee os ikke competente til at afgjøre det Spørgsmaal, B. har ladet henstaae uafgjort; thi det kan kun løses af den videnskabeligen dannede og tillige practiskt øvede Sømand; nemlig om denne Methode virkeligen bør optages istedetfor den hidtil brugte. Vi tillade os imidlertid nogle Bemærkninger, som maa-skee kunde bidrage til at indlede Besvarelsen af dette Spørgsmaal eller til at bortvise de Indvendinger, der ofte ret mageligen gøres mod det Nye, naar man ikke har Lyst og Leilighed til at gjøre sig bekendt dermed.

Den Regel, som gjelder ved Beregninger af alle astronomiske Observationer, og vistnok ogsaa ved nautiske Observationer, er at samme skulle behandles saaledes, at de give de bedst mulige eller rigtigste Resultater. Enhver Observation har nogle visse Feil, som

1831. Juni 14^h 24' 10" E. Σ maaltet Distancen af α Arietis fra nærmeste Maane-Rand = 61° 19' 30"; Barometret viste 30,30 Tom eng. Therm. paa samme 68° Fahr. Luftens Temperatur var 65° Fahr. Bredden 54° 42' 10" NB. Gjøfede Længde 1^h 22' D. for Greenwich.

Juni 2.	12 ^h	61° 46' 14"	9,7140 _n	1,085 _n	243° 5'	3,5319	2 ^h 42' 42"
	15	60 12 58	9,7149 _n	1,093 _n	242 33	3,5327	43 13
	18	58 39 31	9,7158 _n	1,101 _n	242 0	3,5335	43 43
	21	57 5 53	9,7160 _n	1,108 _n	241 25	3,5342	44 14
Juni 3.	0	55 32 4	9,7173 _n	1,116 _n	240 49	3,5350	44 45

Juni 2.	12 ^h	61° 46' 14"	9,7140 _n	1,085 _n	243° 5'	3,5319	2 ^h 42' 42"
	2 ^h 2' 10"	— 32 11	9,7143 _n	+ 3	— 11	+ 3	+ 11
		— 10	9,7142 _n	1,088 _n	242° 54'	+ 10	14 ^h 24' 10"
		$d_1 = 61° 13' 53''$	3,5717	-9,912		3,5332	17 ^h 7' 3"
			3,2859 _n	1,000 _n			$t = 256° 4'$
							$D = 22 39$
							$P = 54 43$

$$a = \cos P \sin t$$

$$f \sin F = \cos P \cos t$$

$$f \cot F = \sin P$$

$$\text{tg } Z \cos q = \cot (F + D)$$

$$\text{tg } Z \sin q = \frac{a}{f \sin (F + D)}$$

$$p = Z - q$$

$$n = \frac{\sin p \sin Z}{\sin d}$$

$$\sin x = v \sin p$$

$$\sin x' = v \sin (p + x)$$

$$\sin x'' = v \sin (p + x_1) \text{ etc.}$$

$$p' = p + x_1$$

$$h \sin H = \sin Z \cos p'$$

$$h \cos H = \cos Z$$

$$(d_1) - d_1 = -\sin 1'' x'^2 \frac{1}{2} \sin d \cos d$$

$$y = h p \sin [(d_1) - H]$$

$$y' = h p \sin [(d_1) - H + y] \text{ etc.}$$

$$d' = (d_1) + y$$

l. a = 9,7500 _n	(1) l. sin t = 9,9883 _n	(1) = 9,1214 _n	(2) = 0,4659 _n
Cpl. l. f = 0,0825	(1) l. cos p = 9,7617	l. cos F = 9,9944	l. cos q = 6,9136
Cpl. l. sin (F + D) = 0,6334	(1) l. cos t = 9,3597 _n	l. sin P = 9,9119	l. cot (F + D) = 0,6213
		l. tg F = 9,2095 _n	.. tg q = 9,8446 _n
		F = -9° 12'	q = -34° 58'
		D = 22 39	l. tg Z = 0,7077
		F + D = 13° 27'	Z = 78° 54',5
	l. p = 3,5332	Q = 242° 54'	l. sin Z = 9,9918
	l. sin Z = 9,9918	-q = +34 58	l. cos p' = 9,0742
C. l. sin d = 0,0572	l. v = 3,5822	p = 277° 52'	l. h sin H = 9,0660
l. v = 3,5822	l. sin p = 9,9959 _n	x = -1 3	l. cos H = 9,9322
l. sin p = 9,9959 _n	l. x = 3,5781 _n	p + x = 276° 49	l. h cos H = 9,2841
l. sin (p + x) = 9,9969 _n	l. sin (p + x) = 9,9969 _n	x' = -1° 3' 14"	l. tg H = 9,7819
l. x = 3,5791 _n	l. x = 3,5791 _n	p' = 276° 48' 46"	l. h = 9,3519
l. sin d = 9,9428	l. sin d = 9,9428	d = 61° 13' 53"	l. p = 3,5332
l. cos d = 9,6824	l. cos d = 9,6824	(d_1) - d_1 = -15	l. h p = 2,8851
l. x'^2 = 7,1582	l. x'^2 = 7,1582	(d_1) = 61 13 38	l. sin [(d) - H] = 9,6996
l. $\frac{1}{2}$ = 9,6990	l. $\frac{1}{2}$ = 9,6990	H = 31 11	l. y = 2,5847
l. sin 1'' = 4,6856	l. sin 1'' = 4,6856	(d) - H = 30 2 38	l. sin [(d_1) - H + y] = 9,7010
l. [(d_1) - d_1] = 1,1680	l. [(d_1) - d_1] = 1,1680	y = 6 24	l. y' = 2,5861
		(d) - H + y = 30° 9' 2"	y' = 6' 26"
		d'' - H = 30 9	(d) = 61 13 38
			d'' = 61° 20' 4"

$$\cos z = k \cos (d'' - H) \quad l. k = 9,3519 \quad l. \beta = +0,0088 \quad l. \gamma = -0,0136$$

$$l. k = l. a + l. \beta + l. \gamma \quad l. \cos (d'' - H) = 9,9369 \quad l. \alpha = 1,7463 \quad l. \alpha' = 1,7459$$

$$l. K = l. \alpha' + l. \beta + l. \gamma \quad \cos z = 9,2888 \quad -48 \quad -48$$

$$D = d'' - k \text{tg} (d'' - H) - K \text{tg} H \quad z = \quad l. k = 1,7415 \quad l. K = 1,7411$$

$$n' = \left[1 + p' \sin 1'' - \frac{K \sin 1''}{\cos (d'' - H)^2} \right] \quad \text{Refr.} = 1 5'',3 \quad l. \text{tg} (d'' - K) = 9,7641 \quad l. \text{tg} H = 9,7819$$

$$x = \frac{D' - D}{m} \quad d'' = 61° 20 4,0 \quad 1,5056 \quad 1,5230$$

$$\text{Længden } m + x \quad D = 61 18 59 \quad -32,0 \quad -33,3$$

$$D' = 61 29 30 \quad l. (D' - D) = 1,4914$$

$$D' - D = 31'' \quad l. n = 9,7142_n$$

$$x = -1' 0'',0 \quad l. x = 1,7772_n$$

$$m = 1^h 22 0,0$$

$$x + m = 1 23 0,0 = 20° 45' D \text{ for Greenwich.}$$

hidrøre fra vore Sandser og Instrumenters Ufuldkommenhed, og disse maae nødvendigviis have en Indflydelse paa Resultatet; her er ikke Talen om ved Observation paa Søen at undgaae disse, eller om Instrumentets Verification, Observationernes meest passende Combination o. s. v.; thi dette horer til et andet Uffnit af den nautiske Astronomie; men Saameget kunde man vel ønske at vide, med hvilken Noiagtighed kan ved Reflexions-Instrumenter en Høide maales til Søes, med hvilken Noiagtighed en Distance? *) Denne er vistnok især i første Tilfælde betydeligen mindre end paa et fast Sted, og selv Distance-Observationerne kunne paa det bevægede Skib og under Forhold, hvor det er ønskeligt ret ofte at kunne bestemme sit Sted, og man altsaa er mindre fræsen ved, om Leiligheden til Observationer er god, ikke antages saa noiagtige, som paa et Observatorium. Imidlertid bør man dog vel antage, at med en nogenlunde gunstig Leilighed og med et godt og vel verificeret Instrument kan den rimelige Feil, for en øvet Observator, anslaaes til 20" til 30". Det vil, under saadanne Forhold, hvis de kunne antages rigtige, paa den ene Side være et utidigt Pedanteri at besvære Regningen med Corrections-Beregninger eller et saa stort Antal Decimaler, at man turde forvisse sig om enkelte Sekunder eller sammes Dele, da selv den færdige Regner her maa ønske et hurtigt Resultat; men paa den anden Side kan en saadan Unoiagtighed i Beregningen ikke heller tilskrædes, hvorved man udsatte sig for Regningsfeil, der kunne indvirke ligesaa skadeligt, eller næsten saa skadeligt som den rimelige Observationsfeil, f. Ex. svarende til 10" eller flere Secunders Feil i den maalte Distance, da saadanne kunne virke i samme Retning, som hine, og altsaa gjøre Resultatet mærkeligen urig-

*) I de nautiske Skrifter, som have Practikere til Forfattere, skulde man vente dette Punct undersøgt; men vi have aldeles ikke fundet noget somhelst Svar paa et saa nærliggende Spørgsmaal.

tigere. Men efter denne Grundfætning vil det ikke være tilladt at forbigaae saadanne Rettelser, som Jordens Fladtrykning, de meteorologiske Instrumenter o. s. v. medføre. Vel er Tilfældet ofte det, at disse Rettelser ere ubetydelige og deres Udeladelse altsaa ikke væsentligen forvandske Resultatet; og man kan med en vis Forsigtighed gjerne anvende i mange Tilfælde de ældre Metoder, der intet Hensyn tage til hine Rettelser, men just denne foreløbige Undersøgelse, der vilde medføre en indskrænket Anvendelse af Distance-Metoden eller en besværlig Bi-Regning i visse Tilfælde, bør undgaaes, saa meget mere, da man ikke kan vente et saadant Omdømme anstillet af Practikeren. Beregningsmaaden bør derfor vistnok være generel \therefore kunne anvendes i ethvert Tilfælde, uden at væsentlige Feil skulle opstaae ved Beregningen.

„Men,” vil man maaskee sige, „den tilsigtede Noiagtighed bliver forsaavidt urigtig, som Reflexions-Instrumenterne allerede yde mere end behøves, og man kan altsaa, just fordi man af Observationerne, naar de ere nogenlunde gode, venter en overflødig Noiagtighed, og være noget mindre streng i Regningen. Untag endog, at Usikkerheden i Distance-Observationen og dens Reduction skulde virke samlet, som en Feil af $1'$, og Længden altsaa blive omtrent 2 Minutter i Tid eller $\frac{1}{2}^\circ$ urigtigt, saa vilde denne-Feil, hvortil svarer, selv under Linien, kun 7—8 Mill, ikke være større, end den, hvorfor Sømanden dog stedse er udsat ved sit Bestik.” Vi kunne gjerne lade denne Indvending, som vi, ukjendte med lange Søreiser, overhovedet selv ikke formaae at gjendrive, gjælde i en vis Grad, og dog anbefale den skarpere Beregningsmaade; thi, da Længde-Regningen just er det Middel, hvorved Bestikket rettes, kræver hiin større Noiagtighed end dette. Desuden tør vi antage, at ofte, ja stedse almindeligere, Sømanden paa længere Reiser har Længdeuhr ombord, og da bliver Længde-Regningen jo ogsaa det vigtigste Middel, hvorved han overbeviser sig om, hvorvidt Uhret paa Reisen har bevaret sin Gang, eller om han maa corri-

gere samme, og det kan han ikkun, naar han har gode og noiaagtigen reducerede Observationer.

Desuden bortfalder Indvendingen særdeles, hvis det lykkes at godtgjøre, at den nye Methode ikke er vanskeligere end den ældre. B. har udregnet det ene Exempel, som anført, tillige efter Dunt-horn's Methode, og vi tør nok spørge, om den, der er ovet i trigonometriske Beregninger, vil finde Beregningen væsentligen vanskeligere. Saaledes som det sidste Exempel er udregnet, er den væsentligen nemmere, end hvis man anvender den Dunthornske Methode og skal udregne begge Hojder. Vi kjende ikke saa noie til alle Forkortningsmaader, der ere anvendte, at vi vide, om ikke en enkelt kunde findes, der jo, understøttet af Tabeller, kunde give hurtigere Resultat; *) men vi troe at turde bemærke overhovedet, at de mangfoldige Tabeller, man har udregnet til Afkortning af de nautiske Regninger, stedse medføre flere Uleiligheder, hvoriblandt vistnok den maa ansees som den første, at man ikke kan stole paa deres Noiaagtighed, saaledes som paa Logarithmetavlerne, og endvidere maa man være fortrolig med disse Tabellers specielle Indretning, da man ellers har megen Besvær og udsættes let for Regningsfeil.

For imidlertid end nærmere at oplyse, hvorvidt den strenge Methode i Lethed kan stilles ved Siden af den ældre, vil vi endvidere tilføie et Exempel paa en Planet-Distance. Vi have her ikke hensat andre Logarithmer, end dem, der ere uundgaaeligen nødvendige. Den mindre øvede Regner vil maasse savne nogle, f. Ex. adskillige Summer, dog kunne vi af Erfaring forsikre, at man uden derfor at befrygte Regningsfeil, godt, især naar Logarithmerne ikke have flere end 4 Ziffer, kan nøies med ene at henskrive de her anførte Tal.

*) Dette erkjende vi at være Tilfældet med Thom'on's siden anførte fortrinlige Reductions-Tabeller.

Formlerne staae ovenfor, saaledes som disse maa indrettes for en Planet=Distance.

Exemplet er taget af de bekjendte Tabeller af Thomson *), der maaskee af alle hidtil bekjendte Hjælpetavler hurtigst giver Resultatet; kun have vi troet, for at give bedre Oplysning om Methoden, at burde antage den givende Længde langt mere afvigende fra den sande, end Thomson har gjort. For at der kan anstilles en Sammenligning mellem begge Beregningsmetoder, er endvidere Exemplet udregnet efter Thomson, og staaer her ligeledes vedføjet Tab. 3. De meteorologiske Instrumenters Stand, der her ikke vil have nogen særdeles Indflydelse, have vi antaget som i Exemplet Tab. 1.

Det lader sig vel ikke nægte, at ved Thomsons Methode henskrives et mindre Antal Ziffer, end selv ved det, med største Sparommelighed i Beskrivning af Tal, efter Bessel's Methode udregnede Exempel. Men det turde dog maaskee være Tilfældet, at, tage vi Hensyn til de mange Størrelser, der maae udskrives og fra forskjellige Ephemerider, og at hos Thomson flere Beregninger maae udføres med Tabeller med dobbelte Argumenter, Beregningen efter de nye Formler, udførte med trigonometriske Tavler med 4 Decimaler, der kun indtage i Alt en Kvartside, altsaa ikke behøver nogen- somhelst Ombladen, er en Deel bekvemmere.

Er begge Høider ikke observerede, er den nye Methode langt lettere; den er tillige strengere; thi, hvis i det valgte Exempel Maanehøiden ikke havde været observeret, vilde, da Længden antages 2 Grader urigtig, Elementerne til sammes Beregning kun

*) Lunar and horary tables, for new and concise methods of performing the calculations necessary for ascertaining the longitude by Lunar observations or chronometres, with an appendix, containing directions for acquiring a knowledge of the principal fixed Stars. By David Thomson. 6th Edition. London 1831.

I. $a = \cos P \sin t$
 $f \sin F = \cos P \cos t$
 $f \cos F = \sin P$

$\text{tg } Z \sin q = \frac{a}{(f \sin F + D)}$
 $\text{tg } Z \cos q = \cot (F + D)$

II. $p_1 = Q - q$
 $v = \frac{p_1 \sin Z}{\sin(d_1 + e)}$
 $x = v \sin (P_1 + x)$
 $p' = p_1 + x$

$h \sin H = \sin Z \cos P'$
 $h \cos H = \cos Z$
 $(d') - d_1 = -\sin 1'' \cdot x^2 \frac{1}{2} \sin (d_1 + e) \cos (d_1 + e)$
 $y = h p_1 \sin [(d_1 + e) - H + y]$
 $d'' + e' = (d_1 + e) + y$
 $e' = e - e \sin 1'' v \cos P'$

III. $\cos z = \cos (d'' + e' - H)$
 I. $k = l. \alpha + l. \beta + l. \gamma$
 I. $K = l. \alpha' + l. \beta' + l. \gamma'$

$\mathcal{D}' = d'' - k \text{tg} (d'' + e' - H) - K \text{tg} (H - e')$
 $n' = n \left[1 + p_1 \sin 1'' - \frac{k \sin 1''}{\cos (d'' + e' - H)^2} \right]$
 $x = + \frac{\mathcal{D}' - \mathcal{D}}{n'}$

Exempel. Den 13de Martz 1824 Kl. 10^h 30' 44'' under N. B. 34° 56', giøst Længde 29° 49' B. observeredes Distance af Jupiters Centrum fra nærmeste Maanerand stor 65° 7' 53''.

Ephemeriden.

1831.	Distance.	log n	log corr.	Pos. Vink.	log p	Q	Suppl. B.	Decl.
Mtø. 13. 9 ^h	62° 37' 53''	9,7926	0,890 _n	94° 57'	3,5617	17 ^h 28' 38''	+ 1' 31''	
12	64 29 32	9,7925	0,900 _n	94 59	3,5616	29 4	1 32	+ 23° 33'
15	66 21 8	9,7923	0,909 _n	95 2	3,5614	29 29	1 34	
18	68 12 41	9,7920	0,918 _n	95 5	3,5612	29' 53''	1 35	
10 ^h 30' 44''	- 64 29 32	9,7925	0,900 _n	94 59	3,5616	17 29 4	1 32	$\mathcal{D} = 23° 33'$
1 59 16	- 5	+ 0	+ 1,5	0, 5	0	4	0	$P = 34 56'$
12 ^h 30' Gr.	+ 18 36	9,7925	0,901,5	94 59, 5	3,5616	10 30 44		$t = 59 58$
		3,2553	9,758		+ 5	3 59 52		$d + e = 64 49 35''$
		1116''						$Q = 94 59, 5$
I, 0,9374	9,6131	9,8511	II, p, = 31° 57''		3,5621	9,9263		$q = 63 2, 5$
9,9137	9,9101	0,1522		28, 2	9,9011	9,9011		$Z = 52 47$
9,6994	9,7579	0,0662		28' 7	0,0433	9,8274		$H = 48 1$
	35° 37'	0,0695	p' = 32 25' 7		3,5065	9,8712		$(d_1) - d = - 3''$
	23 33	9,9500,5			9,7236	9,7816		$y = 16 8$
		9,7759		16° 48'	9,7292	9,9562		$d'' + e' = 65 5 40$
			y	16	3,2357	3,5621		$e' = 1 31$
			l. v.	3,5065	6,4714	3,5183		$d'' = 65 4 9$
				9,9263	9,6990	9,4610		Defr. 1 21
				4,6856	4,6856	9,4675		$\mathcal{D} = 65 2 48$
				1,9638	9,9567			$\mathcal{D}' = 65 7 53$
				0,0322	9,6286			$\mathcal{D}' - \mathcal{D} = 5 5'$
				- 1''	0,4413			$x = 8 3$
								1 ^h 59 16
III, 9,9562	1,7612	1,7603	3,5621	1,7555	0,0075			2 ^h 7 19
9,9804	- 48	- 48	4,6856	4,6856	9,7925			
3,0073	1,7564	1,7555	+ 0,01769	0,0392	9,8000			Længde B. f. Gr. 31° 49' 45''
+ 0,0088	9,4875	0,0455	- 0,00030	6,4803	2,4843			
- 0,0136	17'', 5	63'', 2	+ 1					

Exempel; Den 13de Martz 1824 Kl. 10^h 30' omtrent fand Tid observeredes under 34° 56' NB., gjæset Længde 30°, Distancen af Jupiter fra nærmeste Maanecrand 65° 7' 53". Jupiters Hoide vest for Merid. var 37° 18', Maanens Hinderrand 59° 26', Dietz Hoide 16 Fod.

Dmtr. Tid omb. 13de Martz	10 ^h 30'	Maan. hor. Parall. 12 ^h	60' 44''
Gjæset Længde	30°	Kjættelse for 30'	0
Dmtr. Tid i Greenw.	12. 30	Hor. Parall.	60 44
Obs. Dist. fra Maane R.	65° 7' 53''	Maan. Halvd. 12 ^h	16 33
Maanens Halvd. + Forøg	16 49	Kjættelse for 30'	0
App. centr. Dist.	65 24 42	Halvdiam.	16' 33'
Obs. Hoide af Jup.	37° 18'	Obs. Hoide M. R. R.	59° 25
Kim. Dal	— 4	Halvd. — Kim. Dal.	+ 13'
App. Hoide	37 14	M. App. Hoide	59 39
Pol. Dist. Refr.	66 27	Jup. Decl. 13 M. 23° 32' 43''	
Brede	37 13	12 ^h 30'	2
Pol. Dist.	66 27 0,03777	Decl.	23 32 45
Brede	34 56 0,08628	AR Jup. 13 M.	6 ^h 6' 35''
Sum	138 36	12 ^h 30'	7
En halv Sum	69 18 4,54836	AR Jup.	6 6 42
Dist.	32 5 4,72522	AR ☉ 13 M.	23 33 56
Jup. T. B. 3 ^h 59 54	9,39763	12 ^h 30'	1 54
AR Jup.	6 6 42		23 35 50
Epl. ☉	0 24 10	Comptem	0 24 10
S. T. ombord	10 30 46		

Maan. hor. Parall	0° 60' 44''	log. 0,0118	0,0118
App. Hoide Jup.	37 14 —	0,6782	App. S. M. 50° 39' . 0,5240
App. Dist.	65 24 42	log S 0,9587	log. T 1,3396
1. Kjættelse	+ 4 19 35	1,6487	
2. Kjættelse	5 23 59	1,8754	
3. Kjættelse	1 24		
Sum — 10° S. Dist.	65 9 40		
Greenw. . . 12 ^h	64 46 5	Første Dist. 0° 23' 35'' P. log	8827
. 15	66 37 41	Anden Dist. 1 51 36 P. log	2076
Sand Tid i Greenw.	12 ^h 38' 2''		6751
Sand Tid ombord	10 30 46.		
Længde i Tid	2 7 16 = 31° 49' B		

feilagtigen have været udfkrevne af Ephemeriden, og altsaa burde egentligen Beregningen af Maanehøiden gjentages med nye ved den foreløbigen fundne Længde udregnede Elementer. Den urigtige Længde har i Klokkeslettet havt en Indflydelse af 2'', hvorved ogsaa den fundne Længde er bleven $\frac{1}{2}$ Minut anderledes end den Thomsen finder.

Spørgsmaalet, hvorvidt denne Methode vil blive i Fremtiden anvendt, afhænger vel formodentligen af, om Ephemeride-Calculatoren vilde paatage sig den ikke ringe Uleilighed, ved Siden af de sædvanlige Distancer, at give en saaledes udregnet Ephemeride. Erkjendes Methodens Hensigtsmæssighed, tvivle vi ikke paa, at til de betydelige Belgjeringer, Søfarten har modtaget af den engelske, franske og danske Regjering, ved Udgivelsen af Distance-Ephemerider, vil ogsaa denne faies.

Vi haabe ved den her givne Oversigt af Bessel's Methode at bidrage til at gjøre den mere bekjendt og tillige at vække Opmærksomhed for den nautiske Astronomie, der synes at være et Hav, hvori vel Hovedlandene ere opdagede, men hvori Seiladsen ei stedse er ret paalidelig, og hvor man ikke veed endnu ret at styre den korteste Cours, ja hvor maaskee endnu adskillige Lande ere uopdagede.

Den engelske Fregat *Endymion* jager og opbringer den franske Kaper *Milan* i Maret 1810.

(Uddraget af *Fragments of voyages and Travels by Capt. B. Hall.*)

Den 8de November 1810, da vi laae i den herlige *Havn Cove of Corck* for at istandsætte Fregatten, fik vi Ordre til strax at stikke i Søen og i 8 Dage at krydse under Cap Clear, for at påse paa et fiendtligt Skib, som, efter Indberetning fra et af Signal-Taarnene paa Vestkysten der skulde have ladet sig see. Den Tilstand, Skibet da var i, gjorde det umuligt for os at komme under Seil før den næste Morgen, skiondt vi arbejdede hele Natten. Endelig kom vi afsted, men først den 11te naaede vi vort Bestemmelsessted. Henimod Aften blev det aldeles stille, og da var der tvende fremmede Seilere i Sigte. Den ene af disse antog vi at være en Amerikaner, fordi dens Seil vare saa hvide, den anden var en Brig af meget mistænkeligt Udseende; men da Skrogene af disse Skibe ikke kunde sees, var dette kun Formodninger.

Med Nattens Begyndelse kom der en liden Laring, og vi satte alle Seil til i den Retning, vi havde Briggen, skiondt denne nu ei længere var synlig. I Lobet af Hundevagten (fra 12 til 4) vare vi saa heldige ved vore Ratskifferter at faae den i Sigte, og henimod Kl. 2 om Morgenen, var vi den saa nær, at vi gjorde et Skud efter den. Briggen stod da ved Winden hen; vi kom derimod ret for Winden eller nærligen saaledes ned mod den. — Lyden af vor Jager-Kanon kunde neppe have naaet Fartoiet, den blev affkudt efter, før dettes Roer var lagt op; i næste Dieblik vare Løseilspirene udhalte, og nu saaes Under- og Boven-Løseil under Opheisning. Det bedste Skib i Flaaden vilde, om det end havde havt Alting forberedt, neppe have udført dette hurtigere.

Hvad os angik, da kunde vi ikke sætte flere Seil til, da vi havde alt hvad kunde trække oppe; men Ræerne bleve stillede paa ny; Skioderne halt flodfere og Seilene strakte, til Raaen var flods under Skivgattet. Den bedste Røergænger blev sat til Røers, og da Underdelen af Fokken var bleven lettet lidet ved Slapgaardingen, kunde han netop see den Jagede fri af Fokke-Masten, og saaledes holde denne næsten ret forud. De tvende lange Wdiger paa Bakken bleve nu bragte til at bære paa Briggen; men da vi vare fuldkommen sikre paa at faae fat paa den, og ikke onskede uden Nødvendighed at beskadige den eller dens Mandskab, blev der givet Ordre til at sigte efter Seilene, hvilke saaledes som de nu vare spredte for os, ligesom den stolteste Paa-fugls Hale, afgave et saa godt Sigte, at det vanskeligen kunde feiles. Alligevel vilde dette lille Fartoi dog ikke dreie til, saa meget vi end brugte vore forreste Kanoner. Kl. 4 bragte vi derfor en af vore 18 Wdige Kanoner paa Batteriet, fra den forreste Port til at bære mod den. Men skiondt det nu var Maaneskin, og der ei længere toges noget Hensyn til om Mandskabet eller Skroget blev truffet, kunde vi dog ikke bringe ham til Binden. Skroget af Briggen, som vi nu sendte Kugler og Skraa efter, saa hurtigen vi kunde udsfyde dem fra trende gode Kanoner, laa saa lavt paa Vandet, at det, naar det saaes langskibs, kun afgav et saare lidet Mærke at sigte efter. Hvorledes det gik til, at ingen af dens Ræer eller Stænger bleve nedskudte, eller nogen af dens Seil bortskudte ved vore Skud, kunde vi ikke forklare os.

Søen vedblev at være aldeles rolig, skiondt Kulingen var tiltaget saa at vi nu løb med 6 à 7 Miils Fart. Da den Jagede fik den Kuling, vi bragte med os, holdt han næsten Fart med os, og det var nu klart, at den var et af disse letseilende Skibe, hvilke i Almindelighed have Fordele for de sværere Skibe, naar der kun er liden Brise. Vi bemærkede derfor med megen Uengstelse, at henimod Kl. 4½ begyndte Kulingen at aftage, og at den Jagede snarere vandt end tabte i Afstanden fra os. Kanonerne

ute Winds 1ste Heste.

bleve derfor brugte med fordoblet Omhu; vore bedste Skytter anstrengte deres Dine og anvendte deres yderste Evne for at træffe den; men, som det syntes, til ingen Nytte. Et Par af Officierne, der tiltroede sig selv fuldkommen Kundskab til, efter useilbare Regler, at stille en Kanon, forsøgte forgjæves deres Kunst, for at bringe vor egenfindige Jagede til at give sig.

Paa denne Tid var naturligviis hver Mand paa Dækket, hvad enten det var hans Vagt eller ei; endogsaa Marinere-Officiere, Forvalteren og Doctoren havde forladt deres Koier — et fieldent Phænomen. Enhver yttrede sin Mening til sin Nabo; Nogle meente at Skuddene gik over den hen, Andre at de ikke rækkede; og den Formening, at det var en Høg eller den flyvende Hollænder (*The Flying Dutchman*) eller et andet Spøgelse, var almindelig blandt Matroserne; imedens Marinerne tilberedte deres Beværet og gjorde sig færdige til at lade vor lille Herre smage deres Waaben, saasnart de kunde række ham.

Medens Tingene vare i denne forventningsfulde, men ret foræsielige Tilstand, slog vore Forseil langsomt mod Stængerne — et sikkert Tegn paa at Kulingen doer hen. — Derefter hørtes den firedobbelte Række af Ræbsefinger dasse mod Seilet — en Lyd, altsfor godt kiendt af enhver, at være Forløberen for det sig nærmende Stille. Ræseilene stode endnu fulde og ligeledes Boven-Bransseilene; men lidt efter lidt nægtede ogsaa disse tynde Dug at bugne sig, saa svag var Bisen, der endnu bragte os igiennem Vandet, paa hvis Overflade der ikke i nogen Retning kunde sees den mindste Bevægelse. Da imidlertid Skibet lystrede Koeret, bragte vi Kanonerne stadigen til at bære paa den Jagede, og med saadan Virkning, at alle dens Seil snart vare giennemfigtige og nogle af dem saa aldeles forskudte, at det mindste Blæs maatte have blæst dem bort som Spindelvæv. Henimod Kl. 5 var det aldeles stille, og vi havde den Uergrelse, at see den, vi jagede, hvis Udholdenhed saa længe havde holdt ham fri fra vore Kløer, benytte sig af en Manceuvre, vi ikke kunde efterfølge. Han

kastede sine Bunk-Narer ud (svære Narer, der hver fordrer 5 à 6 Mand, for at bruges). Naar disse ere vel bemandede og bruges godt i et lidet, let Fartoi, ere de tilstrækkelige til at sjerne dette fra et større Skib, naar det er saa nærligen stille, som vi nu havde. Vi havde knap een Miils Fart, og dette var neppe tilstrækkeligt for at styre.

Den Sagede bragte 15 eller 20 af disse Narer ud, og de bleve saa kraftigen brugte, at vi allerede ved Maanessinnet, og endnu tydeligere i Dagningen, kunde see Skummet flyve for hvert Tag med disse Rømp-Narer, som bleve bragte til at virke samlede paa engang derved, at Lommen af dem alle var fastnet til en Trods, der strakte sig fra den forreste til den agterste. Vor høieste Uttraa var nu at sende en Kugle mellem disse Narer, da et heldigt Skud der vilde have kastet det Halve af hans Mandskab overende paa Dækket. Men vi vare ei saa heldige, og i mindre end en Time var han udenfor Skudvidde, sjiernende sig fra os paa en Maade, som vi, uagtet den Sorg, som vort seilslagne Haab forvoldte os, maatte beundre. Mod Middag var han over 10 Dmiil fra os, og Kl. 2 kunde vi netop see hans Boven-Seil over Horizonten. Om Morgenen havde vi observeret, at vor utrættelige Forfulgte, saasnart han havde roet sig ud fra den uophørlige Ild fra vore Kanoner, havde været meget beskæftiget med at slaae et nyt Stel Seil under, at lægge Skaaler paa sine forskudte Næer, skifte sine Bramstænger og fure nye Læseils-spire ud, da de alle vare mere eller mindre beskadigede af vore Skud. Da det strenge Arbeide med Narerne uafbrudt fortsattes, kunde vi med Sikkerhed antage, at den Sagede, skiondt han kun var liden, havde en stor Besætning, og det var derfor meget magtpaaliggende for os at faae fat paa ham, hvortil der kun var liden Udfigt. Mange drøie Forbandelser hørtes over ham, af hvilke dog endeel faldt paa vore Kanoncommandeurer, der vare ganske modsaldne og kun havde den daarlige Undskydning, at Maanessinnet havde bedraget dem med Hensyn til Afstanden.

Det jnntes som om alle og enhver ombord var angrebet af en Feber. Der blev ei tænkt eller talt om andet end denne Brig; enhver Kikkert, stor eller liden, fra Kadettens Lommekikkert til Chefens Kikkert med 40 Tojn. Brændvidde, vare i Brug. Alle bleve en efter en opsendte til Bovenfahlingen, og med Omhyggelighed rettede mod det stedse mere forsvindende Punkt i Horizonten. Man skulde ogsaa næsten troe at Skibet var forflyttet ind i en Plantage af Træer midt i Foraaret, saa talrige vare de, der sloitede. — Denne Skik, at sloite for Wind, er en Overtro blandt Sømand, som, ihvor ugrundet og absurd den end er, ved saadan Leilighed bemægtiger sig endog de forstandigste Sømand. Jeg har sandeligen ofte seet mangen en utaalmodig Officier spidse sin Mund, ja endog hørt Lyden slippe fra Dens Læber, som ivrigen vilde have benægtet al Tro paa Kraften af denne Tone.

Men det vilde være ligesaa klegt at disputere med Kulingen selv, som at forsøge paa at overbevise Matrosen om, at da Winden blæser alene naar og hvor den vil, hans Paakaldelse paa ingensomhelst Maade kan være af nogen Nytte. Jeg troer han stedse vil vedblive at sloite efter Winden, naar den mangler, og det trods al kommende Oplysning; thi saalange Elementerne ei forandre sig, kan Sømands-Livet — hvordan man end dreier det — ikke væsentligen forandres. Det vil stedse bestaae af afveglende strengt Arbeide og aldeles Uvirksomhed — af den høist mulige Iver og af den fuldkomneste Lædighed. Dersom jeg ei var utaalmodig for igien at komme til vor Jagt, troer jeg at skulle kunne vise, hvorledes disse Marsager, ved at virke paa Søfolkets eiendommelige Charakter, frembringer de overtroiske Skikke, der stedse have været dem særegne.

I Løbet af Eftermiddagen opdagede vi fra Toppen en lang mørk Stribe langt agter ud i Horizonten, hvilket nogle af vore erfarne Folk erkjendte at være Segn paa en Brise, der satte op. Efter en halv Times Forløb havde denne Stribe udbredt sig saameget, at den kunde sees fra Dækket. Ved Synet heraf fordoblede

de floitende deres Kræfter, og hvad enten, som disse paastode, at det var herved, eller om Vinden ligesuldt vilde være kommen foruden denne Musik, vil jeg ei driste mig til at bestemme, men vist er det, at længe før Solens Nedgang bleve vi glædede ved at see de mange Krusninger paa den stille Søes Overflade, der af Sømand kaldes Catspaws (smaa Briser, der netop kruse Vandets Overflade), og som jeg antager at have faaet dette Navn af den listende og stielvende Bevægelse, hvormed de ligesom synes at berøre Vandet og strag igien at forsvinde.

Lidt efter lidt, kom den rigtige Wind, der havde kruset Vandet agter for os, og bred det overalt ellers blanke Havspeil, til fiendegivende sin Narmelse ved at udpuste Skystraberne og de øvrige smaa Seil, der almindeligen antages for ei at være til nogen Nytte; men hvilke dog ved saadan Leilighed, som denne, gjøre god Tieneste ved at opfange de første Pust af Vinden, der ligesom synes at svæve høit over Vandet. — Efterhaanden fyldtes alle Seilene, og eftersom Skibets Fart tiltog, saaes Rørgængerens Dine at spille, da han, ved Vandets Virkning mod Roret, folte Knagerne paa Rattet at presse mod hans Hænder. Sproiten var bragt op i Merset, og hvor den lange Straale ei kunde række, bleve Pose med Vand opheiste og udgydet over Seilene, saa alle Poverne bleve udfyldte og Vindens fulde Kraft optaget af Seilene.

Skibet begyndte nu at faae Fart, og ved at see ud over Lønningen, kunde man see en Række af smaa Bobler, der vel endnu ei kunde fortjene Navn af Skum, men dog vare tilstrækkelige til at vise os, at Brisen begyndte at komme. Det var nær Midten af November Maaned, men Luften var saa varm som om Sommeren, og Kulingen, der ved hvert Secund tiltog, blæste kold og herlig paa os, og gav os Wisshed om, at vi i det Mindste ei længere skulde plages med Stille, hvilkesomhelst andre Vanskeligheder vi endnu skulde have, for at faae fat paa Briggen.

Blandt disse var den største, at holde Briggen i Sigte, efterat det var blevet mørkt. Imidlertid halede vi saa stærkt ind

paa ham, at vi havde stort Haab om at komme ham saa nær, at vi med Natkikkerterne kunde holde ham i Sigte, og meente da at være sikke paa vort Bytte. — Det er maaskee rigtigt at forklare hvad en Natkikkert er. Det er en Kikkert med kun liden Forstørrelse, da den kun forstørrer Gienstandene henved 8 Gange; den har et stort Objectivglas, og for ei at formindste de opfangede Lybstraaers Styrke, har den et Glas mindre end andre Kikkerter, hvilket forarsager, at man sees Gienstandene omvendt. — Men denne Uleilighed er af liden Betydning, hvor det kun gielder om at opdage et Skib, uden at bekymre sig om de mindre Omstændigheder.

Medens vi saaledes glæde rask frem med tiltagende Hurtighed, og fornøiede os ved at høre det knage i Reibningen, og see hvorledes de lette og overste Rundholdter boiede sig, havde vi den ondskabsfulde Tilfredshed at see, at den lille Brig endnu ikke havde faaet det Mindste af denne fortryllende Vind, der, ligesom den velbekendte, berusende Gas, nu bragte os alle til at ræve paa Dækket.

Den største Deel af Havet under vor Synskreds var i Bevægelse ved den nykomne Brise, men paa det Sted, hvor den lille Brig laa, saaes endnu en Stribe eller Plet af blankt, hvidt Lyb, indenfor hvilket der herskede Stille, og i hvis Midte Briggen laa. Netop som Solen gik ned, naaede Brisen ogsaa denne Plet, og ligesom en Hare, der stødes op af sit Ede, saaledes skød nu Briggen igien fremad. Vi vare den nær nok til at see, at den havde taget sine Klarer ind — upaatvivlelig til Glæde for dens trætte Mandskab, hvis Anstrengelse-Forventningen af engelsk Fangenskab formodentligen havde bragt til en saa fielden Hvide.

Medens det korte vinterlige Tusmørke hurtigen forsvandt bleve mange Dine anstrengede til de vare nærved at springe ud af Dindhullerne for at trænge giennem Ratten; de, der havde Kikkerter, pudsede uafsladeligen Glåsfene, som om de troede at skaffe mere Lyb i Kikkerten ved at fordærve Lindsjerne. En eneste Person, og ogsaa kun denne Ene, vedblev, som han forsikrede, at see den

Jagede som en svag Skygge i Horizonten. Jeg behøver ei at tilføie, at denne skarpsæende Herre var som naglet fast til sin Plads, og havde Ordre til ei at flytte Hovedet under nogen Omstandighed, hvad enten han blev træt eller ei. Det traf sig saaledes, at der stod en enkelt Stjerne netop over det Sted, hvor denne lykkelige Yngling fæstede sit Syn med ligesaa stor Anstrenghed, som Galileo nogensinde giennemsogte Himmelsvælvingen efter en ny Planet. Da dette blev bekiendt, saaes strax et Doustin Riffertes i Bevægelse op og ned mellem denne ledende Stjerne og den Deel af Horizonten, der laa under den, men som nu neppe var synlig. Der var megen Tvivl om Rigtigheden af den Førstes Jagttagelse, og der blev giort flere piinlige Spørgsmaal til Jagttageren, om hvilken Wei Briggen stod? om hvad Seil han førte? om vi vandt ind paa den eller ei? ret som om han havde været placeret ved Siden af Briggen. Disse Tvivl blev der snart giort Ende paa, eller nærligen saa, ved at befale ham at holde sit Die fæstet paa Briggen, og derefter, ham uafvidende, at forandre Skibets Cours i et halvt Minut. Dette Forsøg var neppe begyndt, før han udraabte: „Jeg har tabt den af Sigte i dette Dieblis! jeg saae den for et Dieblis siden!“ og da Skibet igien var bragt til samme Cours, udbrød han: „Der er den igien! just til Høire af Stierne.“

Denne Stjerne var til samme Tid paa en anden Maade til megen Nytte; da Manden ved Roret kunde see den skinnende mellem Vigen af Fore=Mærseilet og Fore=Boven=Læseilet, kunde han der ved styre Skibet med langt større Accurateße, end om han blot skulde have rettet sig efter Compasset. Da Kulingen havde tiltaget saameget, at vi nu løb med 9 Mils Fart, havde vi før Midnat halet saameget ind paa Briggen, at enhver kunde see den med blotte Øine, og nu var Kanoneren og hans Mather som Kanon=Commandeurerne, hvilke den foregaaende Dag havde tabt deres Credit, i Bevægelse ved deres Kanoner, begierlige efter at komme til at smælde løs igien efter Briggen, som de nu atter,

rigtignok vel tidlig, kaldte Prisen. De kiendte kun libet til, hvilken uforsagt, vedholdende og erfaren Makker, de havde at giøre med, og hvormegen Ueilighed han endnu skulde give os.

Det var henimod Kl. 2 at vi kom indenfor god Skudvidde fra ham, og da det var blevet paastaet, at Kanonerne vare bleve affkudte for hurtigen forgangne Nat, og ei stillede med tilstrækkelig Noiagtighed, blev der nu anvendt den yderste Flid med at stille dem rigtigen, og Laasene ei astrukne for i det Dieblik Commandeuren var fuldkommen vis paa sit Sigte. Briggen syntes endnu alligevel at være skudfri; thi vi kunde ikke træffe dens Skrog saaledes, at den blev nødt til at overgive sig, ei heller bringe en Naa, Mast eller et Spirit ned. Det var virkelig et forunderligt Syn, at see en saadan lille Skude glide let hen for Vinden, med et saa stort Uhyre som *Endymion*, styrrende voldsomt efter den, ligesom en roubezierlig *Delphin*, springende fra Sø til Sø efter en flyvende Fisk.

Med Tiden maatte dette have endt med Briggen's Odelæggelse; thi da vi hurtigen nærmede os den, maatte et eller andet af vore Skud have truffet den og sendt den ned i Dybet; men den var bestemt til endnu at existere noget længere. Den rigtige Plan vilde maaskee nu have været at holde gaaende, og skyde efter dens Seil, indtil vi vare komne indenfor Geværskuds Afstrand, og da at have skudt Morgængerne og de øvrige paa Dækket bort. — Dette var dog ikke vor Capitain's Plan — eller maaskee han var bleven utaalmodig — hvilket som helst, saa gav han Ordre til at giøre hele Styrbordside færdig, og derpaa givende en liden Bier, gav han — som han troede — det hele Lag ret ind i den lille Stakkel.

Ombord i Fregatten ventede ingen Dodelig at see den stakkels Brig igien. Hvor stor var ei derfor vor Forundring, da Rogen var truffet bort, at see den lille Skude nok saa lystigt at glide frem som før. Saavidt den gode Disciplin tillod det, yttrede der sig en almindelig Beundring over Briggen's Tapperhed. I det

næste Dieblig blev dog denne Lyd forandret til en almindelig Latter over hele Fregattens Dæk, da til Svar paa vort tordnende Lag en enkelt lille 6^{te}diges blev affyret fra Briggen som til Foragt for sin mægtige Modstanders Tapperhed.

Istedetfor at vinde ved denne vor Manoeuvre, havde vi tabt, og det paa tvende Maader. Først havde vi ved at gire ud fra Coursen givet Briggen Leilighed til at vinde et Par hundrede Alen for os; og for det Andet, var det lille Skud, der havde opvaakt saamegen Latter, gaaet giennem den læ Foremerse=Kaa= nokke, tæt indenfor Lafeilsboilen. Var den truffet i den luv Rokke, der laa haardt ind i Brasen, vilde vi have været nødsagede til, hurtigere end vi ønskede, at have bierget de fleste Seil paa Fortoppen; thi vi løb nu med 11 Miils Fart med Vinden paa Laaringen.

Medens vi undersøgte hvor det første Skud havde truffet, kom der nok et, der overfød det luv Store=Bransels=Skide; og saaledes vedblev han fyrende raff, til de fleste af vore Boven=Seil vare slagrende, ved de Huller, der vare giorte i dem. Hans egne Seil vare paa denne Tid saa forskudte, at vi kunde see giennem dem alle; men dog vilde han ei dreie til — og da han stadigen vedblev at skyde med sin agterste Kanon, var det klart, at han var bestemt paa ikke at forsømme nogen Leilighed til at undflye. Harde et Par af hans Skud truffet en af vore Stænger, troer jeg sikkert han havde sluppet. Det var derfor absolut nødvendigt, at vi uden Tidsspilde enten maatte tilintetgiøre ham eller tage ham. Valget blev overladt til ham selv, som vil sees. Men en saa modig Krydser, som denne, var en Fiende, værd at undertvinge til hvilken som helst Priis; thi det var umuligt at beregne den Skade, en Kaper, der var saa godt commanderet, kunde tilføie en Convoi. Denne erfarne Kaperfører viste desuden en vis Sindighed, som var særdeles mærkvaerdig, og som vel fortiente at paaffionnes af os, saavidt saadant kunde skee. Han var saa forsigtig at stille sin Kanon saa høit, at der kun var liden Sand-

synlighed for at Ruglerne skulde træffe nogen af vore Folk. Det var tydeligt nok, at han alene trængte efter at beskafige vor Reibning, da han ret godt kunde indsee, at det kun lidet vilde nytte ham at dræbe eller saare nogle af sin Fiendes Mandskab, da dette derimod kun vilde opbringe dennes Chef og gjøre, at han vilde vise mindre Barmhertighed mod ham ved Enden, som nu stærkt nærmede sig.

Rulingen var nu næsten tiltaget til en Storm, og da der, af Nysgjerrighed, blev logget strag efterat det forommeldte Lag var givet, saaes herved, at vi løb med 13 Miils Fart. Afstanden mellem Briggen og os formindskedes nu hurtigen, thi de fleste af hans Seil vare i Løse, og vi besluttede at bringe ham til Fornuft. Kanonerne bleve ladede igien, og det blev befalet at stille dem saa lavt muligt; men intet Skud maatte skee for Fregatten var paa Siden af Briggen. — Saaledes var den stakkels Rapers Dødsdom fældet. — Den var rigtignok streng, men den var absolut nødvendig, thi det lod til som han var bestemt paa ei at overgive sig.

Vi styrede nu ret ned paa vort Bytte, ligesom de uhyre Klippefugle i Tusind og Een Nat. Vi havde ophørt at skyde med vore forreste Kanoner, for at Røgen ikke skulde hindre os i Udførelsen af den Tugtelse, vi havde i Sinde at give vor kække Lærling. Der herskede derfor Dødsstilhed ombord hos os, og upaatviveligen var dette ogsaa Tilfældet ombord hos ham; thi han havde ophørt at skyde, og syntes beredt til at møde sin Skiebne og gaae til Bunds som en Mand. — Det var ogsaa muligt, tænkte vi, at han til sidste Dieblif vilde vente, om der ved en eller anden Forseelse hos os skulde gives ham Leilighed til at løbe os for om, og derved faae Leilighed til at undflye, hvortil der dog sikkerligen kun kunde være lidet Haab for ham; thi ikke eet af hans Seil var i en saadan Stand, at det kunde have staaet i den Ruling, vi nu havde, undtagen naar det var for Vinden hen. Men vi havde seet nok i de tvende Dage, vi havde været sammen,

til deraf at have lært, at hans Activitet i det Mindste ikke var mindre end vor, og da han havde viist, at han ikke ændsede Skud, kunde han maaskee ligesaa hurtigt som vi underslaae nye Seil.

Vi vare derfor bestemte paa, enten at bringe ham til at overgive sig eller at seile ham i Sønk; dette var vor Pligt, og det vidste Franskmanden ret vel. Alligevel tøvede han til vor Tagerbom næsten var over hans Hakkebræt, og det lidet Rum, der nu var mellem os, var opfyldt med en brusende Masse af hvissende Skum, frembragt deels ved hans og deels ved vor Boug. Da — og ikke før — da han maa have kunnet see ind giennem vore Porte langs med Dækket, der var oplyst fra for til agter — da gjorde han Tegn til at overgive sig.

Maaden, paa hvilken dette blev udført af Capitainen paa Raperen, var ligesaa dristig og karakteristisk, som hele hans forhen viste Opførsel. Natten var meget mørk; men Skibene vare hinanden saa nær, at vi kunde see en høi Mand stige op i det luv Storvant paa Briggen, hvor han stod opret, holdende en Lanterne ret ud for sig. Var dette Lys ikke blevet seet, eller Hensigten med det ei forstaaet, eller havde de blot tovet 20 Secunder længere, maatte Fregatten uundgaaeligen have gaaet ret over den, og et Lag med dobbelt Skarp have givet Franskmanden den sidste Vresfalve.

Under disse Omstændigheder gav det os nok at bestille at undgaae at overseile ham; thi skiondt Roret oieblikkeligen blev lagt i Borde, berørte vor sø Vaaring næsten hans luv Stor-Kroft, i det Skibet dreiede til Winden. I det vi påsferede, gav vi ham Ordre at dreie til, hvilket han og gjorde, saasnart vi havde givet ham Plads dertil, men vi vare dog nær nok til at see Virkningen af denne Manoeuvre i et saadant Dieblik. Enhver Stump Seil, han havde til, var i samme Dieblik blæst bort fra Eigene. Hans Fald, Hals og Skider vare alle seisede tilveirs, saa at enhver Ting, der ei var af Seildug, blev paa sit Sted. Ræerne i Top-Væseilspirene udhalede — og de blotte Pig og Perterne hængte

ned som Fæstons der, hvor Dieblicket for de giennemhullede Seil havde været udsprede.

Men os gif det ei stort bedre; thi skiondt, i det Dieblil Coursen blev forandret, der blev givet Ordre til at kaste Mersesald og alt andet Nødvendigt løs; og skiondt der var Folk fordeelt til Redhalerne, Givtoug og Gaardinger, for at være forberedte paa denne Manoeuvr, saa var det dog med megen Moie at vi biergede vore Merseil; Bramseilene derimod blæste bort. Alle de mindre Seil gif i et Nu og sloi langt i Læ som Lov om Efteraaret.

Det kunde nu formodes, at Jagten var forbi, og at der kun var tilbage at tage Briggen i Besiddelse. Men nei! det fandtes umuligt at borde Briggen, eller det syntes i det Mindste saa farligt, at vor Chef ikke vilde risikere Fartoi og Mandskab for det blev Dag.

Kaperen, som ikke havde noget Seil oppe, der kunde støtte ham, laa saa ustyrlig, at Søen stod heelt over den, og at det var umuligt, at lægge den ombord paa den luv Side; dette var endnu mindre muligt paa Læsiden, hvor en indviklet Masse af brækkede Rundholdter, Seilstumper, Spir og flyvende Ender dannede en Dække af spanske Dyttere fra Kranbielken til Gildingen, saa at ethvert Forsøg paa at nærme sig fra denne Side, vilde have været til ingen Nytte.

Da Kulingen med Morgenstunden endmere tiltog, var det tvivlsomt om man burde vove et Fartoi, og derfor blev det udsat indtil videre at besætte Briggen; men vi passede at holde os lidt til Luvert af den, for at holde Die med den. Det undgik ikke vor Opmærksomhed, at vor Ven (han var nu ei længere vor Fiende, skiondt han endnu ei var vor Fange) endog medens Kulingen var paa sit Hoieste, ivrigt var beskæftiget med at skifte de beskadigede Ræer, skære ny Takkelage og slaae nye Seil under. Dette gjorde, at vi fordoblede vor Opmærksomhed, og Folgen viste, at vi havde gjort vel heri. Omtrunt Kl. 3 om Aftenen kom der en meget haard Byge med Blæst og Regn, og med det samme denne kom,

bar Briggen pludseligt af og holdt for Veiret hen. Under Bygen tabte vi Prisen af Sigte, og jeg erindrer ei nogensinde, at have hørt saadan Støi og Allarm, som nu fulgte.

„Hvor er den? — Hvem havde Udkik? Hvor saae I den sidst?“ og hundrede lignende Spørgsmaal, Bebreidelser, Skieldsbord og hele den hæslige Række af Eder strømmede nu i Overflodighed; nogle mod Kaperen, hvis Hurtighed saaledes havde bedraget vor Opmærksomhed; andre mod dem, som ved deres Forsømmelse havde givet ham Leiligheden; og mange Forbandelser tilkiendegave blot Vergrelse og Fortrydelse over Tabet af denne lille Skude, der havde kofset os saa megen Umage at faae fat paa. Alt dette skete i de første Dieblikke. Derpaa blev sat Seil til, Mersseilene flodsrebede bleve strækkede for i en Ruf, og nu dinglede vi af i Lynningen af Rulingen, for at søge efter vor tabte Skat. Paa hver Top og paa hver Kaanofke var en Mand til Udkik; Røhlingen rundt om Bakkken var besat med Kikkerter. I henved et Dvartees Tid herskede der Dødsstilhed over Skibet, og i disse angstelige Dieblikke var hvert Die anstrengt til det Yderste, da ingen med Visshed vidste i hvad Retning han skulde see. Der var heller ikke nogen Visshed for at vi ei havde løbet ham forbi, og det vilde ikke have forundret os, om vi, naar det klarede op, havde seet den $\frac{1}{2}$ Mil til Luvart af os og ude af Skudvidde. Denne Frygt blev der gjort Ende paa derved, at en skarpsende Skamfilingsgast fra Fortoppen, der havde placeret sig paa Rokken af Rlyverbommen, med stor Fryd udraabte; „Der gaaer hun! der gaaer hun ret forud, under Mersseil og Fok.“ Og rigtig nok! vi kunde see den dansende paa Bølgerne, dens Master bugnede forover som Rør, under en Seilføring, der vilde have lagt den paa Siden, om han havde dreiet til.

I et saa stormende Veir kan et lidet Skib ikke staae sig mod en Fregat, og vi saae tydeligen hvorledes Fokken, naar Briggen sank ned mellem tvende Søer, slog mod Masten, fordi Søen agtenfor nu aldeles hindrede den fra at modtage Vinden.

Efter faa Minutter vare vi igien paa Eiden af den, og upaatvivseligen tænkte Fransmanden, at vi nu endeligen vilde tage fuldkommen Hævn over ham for hans forræderiske Forsøg, som vi kaldte det. Dog uden at lade sig skræmme af den Maade, vi bar ned mod ham paa, saae vi den kiække Fører af denne lille Eggeskal at stille sig agter, og med en Naaber i Haanden at gjøre Segn til, han ønskede at blive hørt. Dette kunde med Hette ikke afflaæb, og vi styrede ham saa nær, som det vel var muligt, uden at komme i Berørelse eller udsætte Næerne ved Overhalingerne at komme uklare af hverandre.

„Jeg har været nødsaget til at bære af,“ raabte han paa Fransk, „thi ellers vilde Briggen have sunket. Søen brød saa „haardt over os, at jeg, som De seer, har været nødsaget til at „faste alle mine Kanoner, Fartsoier og Rundholdter overbord. Vi „have flere Fod Vand i Skibet af de mange Skud, vi have faaet, „der, som De seer, ogsaa har ødelagt Skibet ovenom. Derfor „De derfor tvinge mig til at dreie til, kan jeg i saadant Veir „ikke holde Briggen stot i en Time.“

„Vil I fremdeles ikke gjøre noget Forsøg paa at undflye?“ spurgte Capitainen paa Endymion.

„Ligesaa lidet som jeg endnu har gjort noget“ svarede han stolt. „Jeg har alt strøget for Eder — Jeg er Eders Prise — og „som en Mand af Ære, anseer jeg mig ei berettiget til at undflye, „om jeg endog var istand dertil. — Jeg holdt af da Bygen kom, „fordi det var nødvendigt. Vil De tillade, at jeg løber for Binden „hen med Eder til Beiret bedager sig, kan De tage Skibet i Besid- „delse, naar De vil; vil De ikke dette, da maa jeg gaac til Bund.“

Dette var Indholdet af en Samtale, der havde været vanskeligt at holde under den Storm, der nu rasede. Alt have ladet ham igien dreie til Binden, efter hvad vi havde hørt, vilde have været at efterligne de bekjendte Noyades i Nantes; thi Kaperen maatte have sunket strax. Skiondt vi alligevel i høi Grad havde Mistro til vor Ledfager, seilede vi dog meget venstkabeligen, som

om vi havde været meget gode Venner, henved 60 til 70 Dmiil med hinanden, i hvilken Tid Fregatten næsten ingen Seil førte, og vi stundom ventede at see vor lille Ven pludselig at forsvinde under Søen, og saaledes at undslippe, os enten ved at forlise eller ved en eller anden magisk Kraft at undløbe; thi det var Matrosernes Mening, at det maatte have været en saadan Kraft, der i saa lang Tid havde beskyttet ham mod os.

Henimod Kl. 8 om Aftenen begyndte Veiret at lægge sig, og ved Midnat lykkedes det os at faae et Fartoi ombord paa Prisen, efterat have jaget omtrent 3 à 400 Dmiil. Af saadan Udstrækning er Jagten til Søes! og, jeg tillader mig her at spørge, hvor kan Hævejagten, Sørover-Livet eller nogensomhelst Ting være mere interessant end en saadan herlig Jagt.

Det fandtes, at det var Kaperen Milan paa 14 Kanoner fra St. Malo, med en Besætning af 80 Mand, af hvilke mange uheldigviis vare saarede og nogle dræbte. Den havde været 18 Dage i Søen, men havde ingen Priser giort. Kanonerne vare, som jeg forhen har sagt, kastede overbord, for at lette den. Vi stoppede Hullerne og ombyttede Fangerne med et Priis-Mandskab; derefter vendte vi Stevnen mod Cove Cork igien, frydende os over vort Held ved at have taget netop det Ekib, vi vare sendte efter. Men det viste sig sildigere, at vi ikke havde nogen Ret til denne Fortieneste, da Briggen Milan ikke havde seet Landet eller været det nær paa flere Mile. Dette var imidlertid ligegyldigt, og vi vendte ret fornoiede tilbage, for at kunne fortælle en lang Historie om de trende Dages Jagt.

Kapercapitainens Navn var Lepelletier, og det fornøier mig, at jeg kan opbevare dette for Historien. — Mr. Pierre Lepelletier fra St. Malo, og hvorsomhelst han maatte komme hen, tør jeg dristigen sige, at han ikke vil træffe nogen mere dristig og tapper Mand end han selv er.

Allerede længe før han kom ombord, havde han erhvervet sig Ugtelse af sine Overvindere, baade Høie og Lave, og hans Op-

forfel og Kundskaber hævdede ham endnu høiere i Alles Afgtelse, da vi noiere lærte ham at kiende.

En Dag, da jeg spadserede med ham under Skandsen, horte jeg tvende Seilmagere at tale sammen om Prisen, Jagten og Fangerne — de eneste Gienstande, der i meer end een Uge beskæftigede vore Tanker. — Disse Folk vare i Arbeide med at istandsætte et Seil, der under Jagten var blevet forskudt. En af dem lagde sin Seilring og Naal, og udbrod med et betydningsfuldt Blik til den Side, hvor vi vare, „Bill! er det ikke Skade, at Franskmanden, som gaaer der, ikke er en Engländer?“ Jeg oversatte dette strag for Dem, det giældte, som erklærede, at det var den største Compliment, der var sagt ham, siden han kom ombord i *Endymion*.

Det handte sig flere Aar efter, at jeg kom til at fortælle Omstændighederne ved denne Jagt og Opbringelse til en af vore duelligste og meest erfarne Søofficierer, hvis Bemærkning over denne Tildragelse det kan være lærerigt at anføre med hans egne Ord.

„Af denne Franskmands Opforfel,“ sagde han, „kunne vi ud-
 „drage den vigtige Lærdom, at en Officier aldrig bør overgive sit
 „Skib, ihvor stor end Styrken er, der er imod ham, saalænge der
 „endnu er den mindste Sandsynlighed for, at han muligen kan
 „undvige. Kaperen, De har fortalt om, var meget nær ved at
 „slippe fra Eder; og havde han bortskudt et eller andet af Eders
 „Kundholdter, vilde det formodentligen være lykkedes ham. —
 „Det er stedse nyttigt at have gode praktiske Exempler paa, hvad
 „der ved Udholdenhed og velrettet Iver kan udrettes, særdeles ved
 „ringe Midler. Jeg troer at kiende flere end eet Skib, der er ble-
 „vet taget, hvilket muligen vilde have narret sin Fiende, var
 „det blevet saa kiæft forsvaret, som denne lille Kaper. Lad os ikke
 „forglemme dette Exempel, thi det er ligegyldigt, hvorfra Lærdom-
 „men kommer — fra Ven eller Fiende — naar den kun er god.“

Nogle Forsøg for at undersøge Temperaturen
af Vandet paa forskellige Dybder, anstillede
af Capitain Beechey paa hans Reise
i Narene 1825 til 1828.

I Archivets 5te Bind Pag. 238 og følgende have vi meddeelt en Tabel over de Forsøg, der af den franske Capitain d'Urville bleve anstillede for at undersøge Vandets Temperatur paa forskellige Dybder, under hans Reise i Narene 1826 til 1829; vi troe det vil være vore ærede Læsere kiært at see Resultatet af lignende Forsøg, anstillede ved den engelske Capitain Beechey paa hans Reise i Narene 1825 til 1828. Forsøgene bleve anstillede med selfregistering Thermometre, og de ere til Sammenligning med de foregaaende reducerede til det 100gradige Thermometer, saaledes som ogsaa Længden er regnet fra Paris.

Datum.	Dybde i Favne à 5 Fod.	Temperatur efter 100deels Thermometer.			Breden.	Længde fra Paris.
		fri Luft.	Bed Dverkska- den.	i Dybden.		

Det nordlige atlantiske Hav.

					Gr. Min.	Gr. Min.
1825 Mai	93	15,0	13,8	11,0	48 45	8 39 West.
— —	154	16, 7	17, 7	14, 4	41 20	17 0
— Juni	45	23, 2	22, 2	17, 2	22 2	23 34
— —	88	25, 0	24, 7	15, 3	17 30	29 21

Det sydlige atlantiske Hav.

					Gr. Min.	Gr. Min.
1825 Juli	517	21,07	22,08	6,03	20 38	41 6 West.
— —	225	21, 7	23, 9	13, 3	23 32	43 32
— August.	349	16, 7	18, 9	8, 0	31 29	48 17
— —	278	8, 3	15, 0	12, 8	39 31	47 22
— Septbr.	225	8, 3	8, 6	5, 0	42 2	48 28
— —	315	12, 8	10, 5	5, 0	46 15	54 13
— —	304	6, 1	10, 0	7, 0	47 18	55 50
— —	678	6, 1	10, 0	4, 0	47 18	55 50
— —	825	6, 1	10, 0	4, 4	47 18	55 50
— —	961	6, 1	10, 0	4, 1	47 18	55 50
— —	112	2, 8	6, 3	5, 8	55 58	74 30
— —	259	2, 8	6, 3	5, 8	55 58	74 30
— —	371	2, 8	6, 3	4, 7	55 58	74 30
— —	484	2, 8	6, 3	5, 3	55 58	74 30

Datum.	Dybde i Favne à 5 Fod.	Temperatur efter 100deels Thermometer.			Breden.	Længde fra Paris.
		fri Luft.	Med Overskæ- den.	i Dybden.		

Det sydlige stille Hav.

					Gr. Min.	Gr. Min.	
1825 October.	101	12, 02	13, 00	10, 06	38 30	78 4	West.
— —	225	12, 2	13, 0	6, 9	38 30	78 4	
— —	312	12, 2	13, 0	7, 6	38 30	78 4	
— —	450	12, 2	13, 0	6, 7	38 30	78 4	
1828 Juli	112	14, 0	15, 6	14, 0	37 20	51 7	
— —	214	14, 0	=	13, 8	=	=	
— —	326	14, 0	=	9, 1	=	=	
1825 Novbr.	112	19, 1	17, 2	16, 9	30 21	91 54	
— —	247	19, 1	=	10, 0	=	=	
— —	360	19, 1	=	7, 3	=	=	
1828 April	112	22, 8	23, 3	21, 7	28 40	98 20	
— —	225	=	=	11, 7	=	=	
— —	337	=	=	9, 4	=	=	
— —	450	=	=	7, 2	=	=	
1825 Novbr.	112	18, 9	20, 2	18, 0	27 17	105 20	
— —	236	=	=	10, 8	=	=	
— —	337	=	=	7, 8	=	=	
— —	487	21, 7	23, 6	6, 7	26 36	115 0	
— —	607	=	=	6, 1	=	=	
— —	720	=	=	6, 9	=	=	
1828 April	112	26, 7	26, 7	20, 6	25 30	110 20	
— —	225	=	=	14, 6	=	=	
— —	349	=	=	10, 0	=	=	
— —	461	=	=	6, 7	=	=	
1825 Decbr.	270	24, 7	24, 4	15, 8	24 35	129 20	
1826 Februar	225	24, 4	27, 4	14, 8	21 19	142 43	
— —	337	=	=	10, 6	=	=	
— —	450	=	=	7, 2	=	=	
— Januar	254	24, 7	24, 2	21, 1	18 38	138 21	

Det nordlige stille Hav.

					Gr. Min.	Gr. Min.	
1828 Martz	90	28, 03	28, 03	21, 07	10 0	102 0	
— —	180	28, 3	28, 3	18, 4	0 0	=	
— —	112	32, 8	31, 1	13, 9	14 22	101 55	
— —	225	=	=	12, 8	=	=	
— —	337	=	=	9, 1	=	=	
— —	450	=	=	9, 7	=	=	
1827 Januar	373	24, 4	23, 9	9, 4	16 5	135 55	
— —	486	=	=	7, 2	=	=	
— Martz	112	23, 9	26, 4	19, 4	18 51	161 38	Øst.
— —	225	=	=	12, 2	=	=	
— —	349	=	=	8, 9	=	=	
— —	472	24, 4	26, 1	6, 7	=	159 10	
— —	225	27, 8	26, 3	13, 9	18 53	146 34	
— Mai	236	=	26, 9	13, 0	23 6	122 32	
— —	349	=	=	8, 3	=	=	

Datum.	Dybde i Favne à 5 Fod.	Temperatur efter 100deels Thermometer.			Breden.	Længde fra Paris.
		fri Luft.	Sev Overfla- den.	i Dybden.		
Der nordlige stille Hav.						
1827 Mai	394	: 0	: 0	7, 0 ⁴	= =	= =
1826 Juni	225	24, 4	25, 0	19, 3	24 57	174 19
1827 Decbr.	56	16, 9	17, 2	16, 7	25 38	120 8 Vest.
— —	169	=	17, 2	10, 0	= =	= =
— —	236	=	=	8, 6	= =	= =
— —	349	=	=	=	= =	= =
1826 Juni	169	25, 0	24, 7	13, 9	28 22	174 37
— —	450	27, 3	25, 6	8, 4	28 52	175 29
— —	675	=	=	5, 0	= =	= =
— —	882	=	=	6, 0	= =	= =
— —	360	20, 6	=	12, 6	34 51	163 19 Ost.
— —	647	=	=	6, 1	= =	= =
— —	855	=	=	6, 3	= =	= =
— —	169	25, 6	22, 2	16, 7	35 11	163 1
— —	281	25, 6	=	14, 0	= =	= =
— —	202	17, 8	16, 1	6, 7	38 55	161 28
— —	427	17, 8	16, 1	5, 2	= =	= =
— October	112	7, 2	8, 6	3, 9	53 12	165 59
— —	225	=	=	4, 2	= =	= =
— —	400	=	=	4, 8	= =	= =
— —	513	=	=	4, 4	= =	= =
1827 Juli	112	13, 9	12, 2	7, 2	58 48	172 42
— —	225	=	=	5, 2	= =	= =
— —	368	=	=	4, 1	= =	= =
— —	497	=	=	=	58 48	172 42
— —	6	7, 2	6, 3	5, 2	61 10	174 12
— —	11	7, 2	=	3, 3	= =	= =
— —	22	=	=	2, 8	= =	= =
— —	=	=	=	1, 7	= =	= =
— —	34	=	=	=	= =	= =
— —	=	=	=	=	= =	= =
— —	58	=	=	0, 6	= =	= =
— —	112	=	=	=	= =	= =
— —	225	=	=	=	61 10	174 12
— August	24	13, 9	9, 4	3, 9	70 2	167 0

Angivelse af de Steder, hvor Coral-Fiskeriet
drives ved den afrikanske Kyst, Fiskeriets
Afstand fra Kysten og paa hvad Dybde.

Fiskesteder.	Afstand fra Kysten.	Dybden paa Stedet.
Cap Bon	2mil. 4 à 5	Favn. 40 à 90
Grunden de 2de Brødre nær ved Car- thagene	1	55
Cap Blanc	4 à 6	55
Den del Carib	5 à 6 og paa 20	70 à 80 70 à 90
Den Galete	7 à 8	60 à 80
Cap Negro	6 à 7	60
Zabarque	10 à 12	75
Cap Kouy	7 à 10	80
La Case, bekiendt under Navnet Case de France	5 à 10	60 à 100
Det gamle Case, sønden for foregaaende*)	6 à 15	45 à 100
Bugten ved Bone	12 à 15	60 à 75
Farvandet ved Terre de Garde	7 à 20	40 à 90
Cap de Ferro	1/4 à 3	20 à 35
Farvandet ved Gigeri	10 à 12	70 à 75
Bugten ved Bugil	7 à 12	10 à 35

*) Den Coral, som fiskes i Egnen ved Cap Kouy og ved Case de France, er anseet af hoiere Værdi formedelsk dens mere levende Farve og dens større Haardhed, som udsætter den mindre for at blive stukket af Insecterne.

Udsigt over de ved Fiskeriet i Haret 1829 anvendte engelske og
amerikanske Skibe.

	Skibe.	Mand.	Quintal Fiff.	Fed Olie.	Netto-Provenue af
De forenede Stater . .	1,500	15,000	1,000,000	11,000	2,000,000 Quint. Fiff, á 10 sh. p. % = 1,000,000 £.
Terre Neuve	400	4,000	350,000	3,500	4500 Edr. Fiff-Olie á 4 £ 90,000 —
Ny Scotland	100	800	70,000	700	3000 Tierçoné Lag . . . 12,000 —
England og Jersey . .	80	4,000	240,000	2,400	1000 Fade Fran 5000 —
Nedre Canada	8	140	5,000	50	10,000 Sælhundesskind . 1000 —
Ny Brunsvich, Magda- lene Øerne	20	160	8,000	80	Pelsværk 6000 —
Summa	2,108	24,100	1,773,000	17,730	Total 1,114,000 £.

Mærkværdigt Syn ved Cap Horn.

Af Capitain Halls Journal.

(Meddeelt.)

Den 25de November 1820, ved den nedgaaende Sols sidste Straaler, saae man paa det af Capitain Hall førte Krigsskib Conway i en Afstand af 50—60 engelske Mile Cap Horn, men som snart derpaa forsvandt i Tusmørket. Neppe var det blevet Nat, førend der viste sig et nyt Skuespil: nemlig et skinnende Lys i Nordvest, som i regelmæssige Mellemrum kom til Syn og igien forsvandt. Først var det ildrødt, derpaa blev det efterhaanden svagere, indtil det aldeles forsvandt. Efter 4 til 5 Minutters Forløb kom da dets Glans pludseligt tilbage, og det saae hver Gang ud, som om en Søile af brændende Gienstande blev slængt ud i Luften. Dette klare Skin vedvarede i Umindelighed 10 til 20 Secunder, og tog efterhaanden af som Søilen blev lavere, indtil der tilsidst viste sig omtrent et Minut en dunkelrød Masse, som derpaa ogsaa forsvandt.

Formodningerne, som man i Henseende til dette Syn anstillede, vare forskiellige. Søfolkene erklærede det for at være det omdreieende Blus paa et Fyrtaarn, med hvilket Ligheden virkeligen var meget stor. Andre paastode, at det maatte være en brændende Skov, hvorfra mangehaande Windstød frembragte de forskiellige Skin; men alle, som med Riffertter og med Omhyggelighed havde betragtet Synet, bleve enige i at ansee det for en Vulcan, som den ved Stromboli, der fra Tid til anden udkaster en Mængde gloende Stene, som efterat være faldne ned ved Biergets Fod, en Tidlang bibeholde deres Rødhed. Man saae imidlertid det ovenomhandlede gientagne Lys ligcindtil om Morgenens, da det med Morgenrødmens forsvandt, og uagtet det om Natten havde forekommet ikke at være fiernet mere end 8 til 10 Mile, saa be-

mærkede man dog, til almindelig Forundring, ikke noget Land i Retningen af Vulkanen, og efter en gjort Beregning var Afstanden fra Skibet til Jdslandet fulde 100 engelske Mile.

Det kunde være muligt, at et lignende Syn har givet Magelhan Anledning til at give hiint Land dette betydningsfulde Navn.

Massey's og Burt's Lodde-Maskiner.

I United Service Journal findes anført et Brev fra Capitain B. Hall, der indeholder en saa ubetinget Ros over Massey's Lodde-maskine, at jeg derved blev opfordret til at gjøre mig noierebekiendt med dette Instrument. Da det nu forekommer mig, at dette meget complicerede Instrument ingenslunde kan tilkomme en saa fordeelagtig Dom, som den i ovenmeldte Journal anførte, og da muligens flere af Archivets Læsere ere i samme Tilfælde som jeg, at dette Instrument ei er dem nøle bekiendt, har jeg troet, at en Fremstilling af Dette, tillige med en af den saameget simplere og mere bekiendte Maskine af Burt, ei vilde være uden Interesse for de med disse Lodde-Maskiner ubekiendte, og tillige give Anledning til Sammenligning mellem begge.

Massey's Lodde-Maskine.

Paa Plade 2 ved Fig. 1, 2, 3, er denne Maskine afbildet. Fig. 1 viser den samlede Maskine. Fig. 2, Giennemsnit af Rotatoren. Fig. 3, Indretningen af Maskinen, seet fra den modsatte Side; disse tvende Fig. ere i fordoblet Maalestok mod Fig. 1. Bogstaver ere de samme ved alle Figurer.

Fig. 1, A, Det svære Lod, til hvilket er fæstet Jernstangen B, i denne Jernstang er Diet (a) i hvilket den Tougstrop er indspilidset, hvori Lodlinen fæstes; ved (b) ere tvende udstaaende Lapper, mellem hvilke Messingpladen C fæstes ved en Stift (see Fig. 1 a), der gaaer giennem det firkantede Hull i Pladen C. Ved c er et Hul giennem Jernstangen, hvori en, fra Pladen C udstaaende Tap fæstes ved en Skruemøttrik.

Paa Pladen C er, saaledes som i Fig. 1 og 2 sees, paa den ene Side et Tandhjul (d) med 24 Tænder, der vandrer paa sin Axe i Pladen og i den over det liggende faste Viser. Paa Hjulet selv er Omkredsen inddeelt i 20 lige store Dele, betegnede ved Tal; paa Axen af dette Hjul er paa den anden Side af Pladen (see Fig. 3) fæstet et Drev (e) med 7 Tænder, hvilket driver et større Hjul (f) med 56 Tænder, der er inddeelt i 160 lige Dele, mærkede med Tallene 20, 40, etc.; tæt ovenfor Hjulet er en liden Stift (g), hvorefter Hjulet, naar Maskinen skal bruges, stilles.

Paa den udvendige Kant af Pladen C er fæstet et Hylster D, i hvilket vandrer en Skrue uden Ende (h). I denne Skrue er fæstet et Stykke Toug (i), der ved dets overste Ende er fastgjort til en almindelig Suspensions Indretning (x), fæstet i den nederste Ende af Rotatoren E. Denne er et huult lufttæt cylindrisk Kobber-Rør (k), hvis begge Ender er kegledannede. Paa dette Rør er fæstet 4re krumbøiede Vinger (viist i Giennemsnit i Fig. 1. b), paa hver af hvilke der er en liden Knap (l), hvorved Rotatoren kan hænges i den paa Pladen C værende Udsfæring (m).

Paa Pladen C, paa den Side, hvor Hjulet f sees, er en Indretning, som er viist i Fig. 3 ved F'; dens Hensigt er at skulle standse eller forhindre Skruen h fra at dreie sig; den bestaaer først af en Slaa (n), der kan bevæges omkring Skruen (o) og kan gives den opretstaaende Stilling, som ved de punkterede Linier er viist; paa denne Slaa er noget fra dens Bevægelsespunkt fæstet en Skodde (p) ved Skruen (q). Naar Slaaen er i den ved de trukne Linier viste Stilling, griber Skoddet p ind i Skruen h i de der giorte

Indsnit i Gangerne, og Skruen kan saaledes ei dreies; men bringes Slaaen i den ved de punkterede Linier viste Stilling, da drages derved Skodden ud af ovenmeldte Indsnit, og Skruen h har nu sin frie Vandring. Fra Slaaens Overkant staaer en Plade lodret ud, som naar den sees ovenfra har den i (Fig. 3 a) viste Dannelselse.

Denne Loddemaskine bruges paa følgende Maade: Efterat man i Stroppen har fæstet Lodlinen, vendes hele Maskinen om med det svære Lod opad; derved vil Slaaen n falde i den ved de punkterede Linier viste Stilling, og man kan nu let dreie Rotatoren og derved bringe det høieste Tal paa begge Hiulene til deres Mærke, nemlig for Hiulet d ved Spidsen af Viseren, og for Hiulet f ved den omtalte Stift g. Naar Hiulene saaledes ere stillede, vendes Maskinen om med Loddet nedad, Rotatoren hænges ved den lille Knap i Udskæringen paa Pladen C, og man vogter noie paa, at ei Slaaen falder ned.

Maskinen nedlades nu lodret i Søen; herved hæves Rotatoren ud af sin Stilling og indtager den lodrette Stilling, i hvilken den er vist i Fig. 1; ved Loddets Synkning, vil Rotatoren formedelst Vandets Virkning ved de krumme Binger dreies rundt og derved sættes Hiulene i Bevægelse. Naar Loddet ei længere synker, eller har naaet Bunden, standser Omdreiningen, og ved at ophale Maskinen vil Slaaen (u) falde ned og derved Skodden p standse Rotatoren fra at virke, og man vil ved at eftersee Tallene paa Hiulene, erfare hvormange Favne Loddet har været nedsænket.

Hiulet (d), der er inddeelt i 20 Dele, angiver enkelte Favne, og Hiulet (f) er inddeelt i 8te Dele, hver svarende til 20 Favne, saa at naar Lodskuddet overstiger 20 Favne efterseer man først Hiulet f og dernæst Hiulet d, for at see hvormange enkelte Favne der er over.

Bil man med 5 á 6 Miils Fart tage Lodskud, maa Lodmaskinen bringes forefter til Kranbielken, og Lodlinen af den dobbelte Længde, man venter Lodskud paa, makes forefter, og fordeles mellem 6 á 7 Mand langs Siden med Bugterne, saaledes klare,

at de kan falde lidt før hver Mand har Loddet tvers for sig og ved sidste Mand det Øvrige af den antagne Længde af Lodlinen ligge klar opskudt i Bugter, som han udkaster en efter en, saa langt agter ud han kan.

Antager man at Maskinens Lod ei er svært nok, kan mast paa Linen 50 til 60 Favne fra Maskinen neie et andet Led af 20 \mathbb{W} Vægt. Det er høist nødvendigt stedse at holde dette Instrument reent og tilstrækkelig smurt med Olie.

Burt's Lodde-Maskine.

(Plade 2 Fig. 4 og 5.)

Denne bestaaer af en lufttæt Seildugs Boie (a) Fig. 4 og en Indretning (b) Fig. 4 og 5, som maaskee paasfende kan kaldes Klemmen.

Den Seildugs Boie udblødes først i Vand og fyldes derefter med Luft, som indblæses fra det i det ene Hjørne værende Mundstykke, som kan lukkes med en Prop.

Klemmen b (der i Fig. 5 er vist i større Bestik) bestaaer af et aflangt Stykke Træ (9) omtrent 10 å 11 Tom. langt, $1\frac{1}{2}$ Tomme bredt og 1 Tomme tykt, afrundet i den ene Ende, i hvilken er et Hul til derved med en smækker Line at giøre det fast til Boien. Paa den ene brede Side af dette Træ er fæstet en fiederagtig Messingplade (6), der med tvende Skrue (7 og 8) fastholdes til Træet og ved Skruen (3) kan spændes losere eller fastere mod samme. Paa Siderne af Træet ere tvende Messing-Plader (2 og 5), af hvilke den ene (5) er fast forbundet til Træet med et Par Skrue; paa denne Plade er fæstet en ubevægelig Messing-Rulle (4), og paa den giennem den gaaende Åge vandrer den anden Sideplade, (2) der, naar Skruen (1) løsnes, kan dreies tilbage og derved give Plads til at indbringe Lodlinen mellem Rullen (4) og Pladen (6), ved hvilken Lodlinen klemmes mod Rullen.

Efterat Boien er udblødt, opfyldt og fastgjort til Klemmen, løsnes Skruen (1), Sidepladen (2) kastes tilbage, og det Sted paa Lodlinen, som man kan antage for omtrent $\frac{3}{4}$ af den Dybde,

man venter, bringes ind mellem Rullen (4) og Pladen (6), saaledes at den Part, i hvilken Loddet er, viser ned fra den Side, hvor Pladen er fæstet; derefter lukkes Sidepladen og Skruen (1) fastskrues: Frictionen af Loddlinen mellem Pladen (6) og Rullen kan, efter Omstændighederne, forøges eller formindskes ved at løsne eller fæstne Skruen (3). — Paa store Dybder og med nogen Fart manes Loddet forefter paa sædvanlig Maade, og en Mand places agter ud med Maskinen, som han lader falde ret over Loddet, men man maa være meget opmærksom paa, at der ingen Krænger er i Linen og at Mærkerne paa denne ei ere for store. Linen vil nu løbe giennem Klemmen, og naar Loddet er i Bunden vil Boien reise sig, og naar da Linen indhales, vil det Mærke nærmest Klemmen angive den lodrette Dybde. Om Ratten, naar man ei kan see Boien, bør man lade Linen løbe villig ud, for at være sikker paa Lodskud.

Denne Maskine afgiver tillige et paalideligt Middel, til at vise Strømmens Retning paa saadanne Steder, hvor denne er ubekendt.

β.

Efterretninger for Søfarende.

Mærke for at gaae fri af Middle-Ground,
Port royal, Jamaica.

Mellem store og lille Plum Pynter er blevet opført et Sømærke med en liden Triangel, henved 50 Fod over Vandet.

Naar denne havees i N. t. V. efter Compasset, eller i Linien med Kingston Kirke, vil det bære fri øster om den østlige Middelgrund.

Ved den nordre Ende af Haisborough Sand er blevet udlagt et flydende Fyr, som blev tændt den første Gang den 1ste Januari d. N. og brænder stadigen fra Solens Nedgang til dens Opgang.

Fyrskibet ligger paa $13\frac{1}{2}$ Favne Vand ved laveste Springetid og fører 2de Lanterner hver fra sin Mast.

Man har derfra:

Cromer Fyrtaarn i W. t. N.

Haisborough høie Fyrtaarn SW. t. S.

Nordre Boie paa Haisborough Sand i

omtrent $\frac{1}{4}$ Miils Afstand i O. t. S.

Paa Siden af Skibet er malet: Haisbro Fyr, og paa Siden af det i Haisborough Gatt liggende Fyrskib vil blive malet det Ord: Newarp istedenfor det der forhenstaaende Hapissburg Gatt.

Nautical Magazin Nr. 1. Vol. 1. 1832.

Paa den nordre Ende af Tory O, paa N. W. Kysten af Irland, Grevskabet Donegal bliver opført et Fyrtaarn med et stadigt Fyr. Det skal blive tændt d. 1ste August d. N. og skal brænde stadigen fra Solens Nedgang til dens Opgang. Dette Fyrtaarn ligger efter Compasset;

fra Urranmore Fyrtaarn N. O. t. O i en Afstand $18\frac{1}{2}$ nautisk Mil.

— Bloody Farland Pynt N. O. $\frac{3}{4}$ N. — 8 —

— Horn Head N. W. $\frac{1}{4}$ N. — 10 —

— Lough Swilly Fyrtaarn N. W. $\frac{1}{2}$ N. — $20\frac{1}{2}$ —

— Malin Head W. t. N. $\frac{1}{2}$ N. — 29 —

— Innistrahul Fyr W. t. N. — $35\frac{3}{4}$ —

Fyret vil kunne sees fra Søen, men ved at passere igiennem Sundet vil det skjules af Klipperne paa Dens sydlige Deel, fra N. t. W. $\frac{1}{4}$ W. og til N. W. $\frac{1}{2}$ W.

Fyrlanternen vil være 125 Fed over Hoivandet ved Springtiden.

Det nu paa **Urranmore** D brændende Fyr vil blive slukt efterat det paa **Tory** D er tændt.

ibid.

Fra Trinity House er under 25de Januar 1832 blevet bekiendtgjort, at paa de flydende Fyre, der henhøre under deres Auctoritet, vil istedetfor den hidtil brugte Maade at ringe med Klokker i taaget Weir, for Fremtiden bruges den chinefiske Gongon. Paa dette Instrument vil der regelmæssig blive slaaet hvert 10de Minut, saalænge Taagen varer, og saaledes ved denne særegne og stærke Lyd gives Advarsel for de Seilende. Det er ligeledes Hensigten at forsyne nogle af de faste Fyre med lignende Gongong, hvorom der nærmere vil blive givet Underretning.

ibid.

Den i forrige Aar sønden for **Sicilien** opstaaede vulcanfste D, der havde naaet en Høide af over 150 Fod over Vandet, er i December Maaned atter forsvundet og har efterladt en for Seiladsen farlig Grund, paa hvilken kun findes 3 til 6 Fod Vand. Den ligger fra Sydost-Pynten af **Pantellaria** omtr. **DN. 40 Nm.**

— Cap. St. Marco	S. W. $\frac{1}{2}$ W. 23 —
— — Granitola	S. $\frac{1}{4}$ W. 24 —
— — Bianco	W. $\frac{1}{2}$ S. 28 —

Lieutenant **Kennedy** (af den engelske Marine) har gjort følgende Bemærkning for Seiladsen i dette Farvand:

Skibe, bestemte til **Malta**, der vælge **Maritims**-Pafsagen, skulle søge Cap **Granitola** paa Kysten af **Sicilien** og derfra holde langs Kysten i en Afstand af 10 Nm., indtil de ere passerede Cap. **Bianco** og herfra rette deres Cours for **Malta**.

Med Hensyn til den sydlige Pafsage bemærkes, at om Vinteren vil det være bedst at holde sig ved Cap. **Bon** og indtil **Galiza**;

thi paa den Værstid er der sielden haard Kuling, og Undergrunden er god langs Kysten **SD.** og **NB.** for Cap. **Bon** indtil **Galita.**

Marseille den 23de November 1831.

For at lette Indseilingen giennem det nordøstlige Lob (hvilket er det eneste Lob, man bør forsøge at anlobe paa i Vinter-Maanederne, naar Veiret ei tillader Lodserne at komme ud) til Havnen ved **Cette**, er der blevet opreist et Sømærke tæt ved Foden af Bierget, lidet syden for Fortet **Richelieu**. Det bestaaer af en firkantet Pyramide af omtrent 60 Metres (193 danske Fod) Høide over Søen.

Den østlige Side af denne Pyramide er malet hvid med en sort, aflang Firkant paa Midten, for at tiene som Dagmærke; der er ligeledes anbragt 2de Lanterner paa den, den ene over den anden, til Natssignal. Dette Fyr kan sees henved 3 Mil til Søes, og paa $1\frac{1}{2}$ Omils Afstand vil man kunne skielne de tvende Lanterner fra hinanden.

Vil man om Dagen søge det nordøstlige Lob, er det nødvendigt at bringe Fyret paa Fort **St. Louis** overreet med det nye Mærke; hvilken Retning vil lede midt giennem Lobet. Om Natten benytter man Fyrene.

Smidlertid bør man være agtsom paa Strømmen, som sætter stærkt sydvest hen, naar det længe har blæst fra Nordøstkanten; og det vil være rigtigst for Skibe, der komme fra Nordøst, at holde det nye Fyr et Skibs Brede aabent til Søsiden af Fyret paa Fort **St. Louis**.

Med Vinden fra **SD.** bør man noie holde det nye Fyr overreet med **St. Louis** Fyr og vel vogte sig for ei at bringe det sydligere.

(Nautical Magazin.)

Til Bequemmelighed for dem, der vilse anløbe Rheden og Havnen paa Den Guernsey, er der blevet opført et Gasfyre paa det runde Huus paa det sydlige Havne-Hoved (the Round-House on the South Pier Head). Dets Høide ved Høivande i Springtiden er 40 Fod; det vil kunne sees, naar man kommer giennem lille Ruseell, eller østerfra giennem store Ruseell og ligesledes kommende sydfra, naar man er kommen forbi St. Martins Pynt.

Da Rundhuset, paa hvilket Fyret er opført, tiener til Dagmærke for forskiellige Løb til Rheden, saa vil ogsaa Fyret veilede om Natten for disse Løb, efter følgende Anviisninger:

Skibe, kommende Nord og Øster fra giennem den store Ruseell, som vilse søge Havnen eller Rheden, skulle bringe Fyret i N. t. N. eller aabent søndenfor Castellet Cornet, og holde dette saaledes, til de ere henved en Dmiil fra dette Castel; de vilse da være frie af Tête Daval eller Lower Heads.

Nærmende sig Castellet og søgende Havnen, bør man bringe Fyret i W. N.; og for at ankre paa Rheden maa Fyret bringes i W. t. N.

Søgende Løbet den lille Ruseell maa man holde Fyret paa Cassetterne i N. $\frac{1}{2}$ N., indtil man har Fyret paa Dæmningen i S. t. W. $\frac{1}{2}$ W., hvilket viser det rette Løb giennem denne Passage.

Man bør ved Nattetider anvende særdeles megen Forsigtighed ved at passere dette Løb.

Kommende Syd fra omkring St. Martins Pynt, maa man holde øster over, til man har Fyret i N. $\frac{1}{2}$ W., og da styre N. $\frac{1}{2}$ S., indtil man har det i W. t. N. Fyret vil da vise sig nordlig for ovennævnte Castel, og man kan da søge Rheden eller Havnen.

Fyret staaer paa Styrbords Side, naar man løber ind i Havnen, og dennes Indløb er 80 Fod bredt.

De angivne Retninger ere efter Compasset.

(ibid.)

Paa **Falsterbo Rev** er udlagt et Fyrskib, der ligger fortoiet i **SEW. 6** **Smil** fra **Falsterbo Fyrtaarn**. Fyret er omtrent 40 Fod over **Soen**, og Fyrskibet fører om **Dagen** et rødt **Flag**. Naar det er taaget og tykt **Weir**, ringes der med en **Kloffe** og affyres **Kanonskud** saavel om **Dagen** som om **Natten** til **Udvarsel**.*)

(Uddrag af et Brev fra den svenske Consul, dat. 29de Februar 1832.)
(Nautical Magazin Nr. 2. Vol. 1. 1832.)

Paa den sydlige Ende af **Goodwin Sand** er udlagt et Fyrskib, der fører et Fyr med en enkelt **Lanterne**; det blev første Gang tændt den 22de Februar d. A., og skal brænde stadigen fra **Solens Nedgang** til dens **Opgang**.

Fyrskibet ligger paa 13 **Favne Vand** ved laveste **Bande** i **Springtiden**; og man har derfra:

Sydsiden af en mærkelig **Kløft** paa det høie **Land** vesten for **Dovers** overet med den yderste **Pynt** af **Syd Foreland**, i **Vester**;

Den vestlige **Kant** af **Træerne** i **Admiral Garweis Have** i **Walmer**, overet med **Midten** af **Walmer Castel**, i **NW. ¼ W.**

Syd Forelands øverste **Fyrtaarn** i **W. ¼ N.**

Gull Fyrskib i **NW. ½ D.**

*) Ved paalidelige **Reisende**, der have passeret tæt om med **Falsterbo Rev**, have vi sildigere erholdt den **Underretning**, at ovennævnte **Fyrskib** ei længere er der **beliggende**. Vi have imidlertid intet **Sted** fundet angivet, at det var borttaget, og ansee det derfor rigtigt at gjøre denne **Bemærkning**, hestagende at der ei anvendes **store Omhyggelighed** ved **Bestjendtgjørelsen** om saadanne for de **Sofarende** vigtige **Foranstaltninger**.
Hdg.

Slaget ved Corunna.

(Uddraget af *Fragments of voyages and Travels by Capt. B. Hall.*)

Daasnart som den engelske commanderende General Sir John Moore fik Efterretning om Napoleons Afmarsch fra Madrid og blev overbevist, at den franske Armee havde taget sin Retning mod Gallicien, til hvilket Punkt det var Generalens Hovedhensigt at lokke Fienden, gav han Befaling, at begynde Retiraden. Dette var i Begyndelsen af den sidste Uge i December 1808, og Planen var da, at den engelske Armee skulde trække sig tilbage mod Vigo, hvortil Transport=Flaaden var sendt fra Corunna, og hvor en Eskadre af Linie=Skibe havde forenet sig under Sir Samuel Hood's Commando, for endydermere at sikke Transportens Indslibning.

Den 5te Januar 1809, da Sir John Moore var i Herzerias, modtog han en Rapport fra Ingenieurene, i hvilken de forestillede ham, hvorlidet Vigo egnede sig til, der at indskibe Armeen, hvilket foranledigede, at han forandrede sin engang fattede Plan, og rettede nu Armeens Marsch lige til Corunna. De fornødne Ordre bleve sendte Sir David Baird, som var den Ræstcommanderende under Sir John Moore, og, som det syntes, stedse selv ledede Arriergardens Bevægelser. Sir David Baird sendte denne Ordre til General Frazer; men Ordonnanten, der skulde overbringe denne, havde druffet sig fuld undervejs og tabt Depescherne til Generalen, der allerede havde tilbagelagt en Deel af Veien til Vigo. Denne Begivenhed kostede mange Menneffer Livet og forarsagede meget Ophold. Jeg veed ikke hvem der skulde overbringe Admiralen den første Depesche, men han erholdt den aldrig, hvorved flere vigtige Dage gik tabte, forinden at Flaaden blev underrettet om, at den atter skulde til Corunna.

Den 9de Januar ankom der endelig en Skrivelse fra den commianderende General, skreven paa en Tromme, tilsyneladende

7

i Regn, men fattelig og forstaaelig, som en militair Skrivelse bør være; om dette var en duplicat eller triplicat Ordre veed jeg ei, men den blev afleveret til Sir Samuel Hood, ved en Officier, der havde fundet Veien fra Hovedqvarteret til Vigo, igiennem Galiciens øde og vilde Bierge, og som næsten var halv død af Strabadser, saavelsom Bekymringer. Winden blæste lige ind fra Soen, saa at ingen af Transport=Skibene kunde lette, men denne korte Depesche var neppe halvt læst, før Signalet „for at lette” vaiede fra Toppen paa Orlogsskibet *Barfleur*; i mindre end $\frac{1}{2}$ Time krydsede alle Orlogsmændene udefter for klodsrebede Merseil og Underseil, og da Winden var god til *Corunna*, naar de kunde ligge Hukken forover, saae vi dem flyve afsted med affirede Skuder, for at bringe Underretning om, at vi vilde følge dem, det snarreste muligt, med hele vor Flok af 300 Transport=Skibe.

Den 11te Januar loiede det noget af og med den yderste Anstrengelse fik vi vor store Flaade under Seil. Lykken var os gunstig. Det blev os mulig at krydse ud af Bugten og da med god Wind at naae *Corunna*, hvor vi ankom den 15de Januar om Morgenen, omgivne af 250 Skibe; Aftenen iforveien havde mange af de bedstseilende Skibe af Convoien allerede naaet deres Bestemmelse, hvor Eskadren af Orlogsmænd under Sir Samuel Hood's Commando allerede var ankommen. De uberedne Cavallerister, de Syge, nogle af Hestene og 52 Kanoner vare allerede komne ombord om Natten. Jeg har sildigere ofte hørt Officierer, der havde gjort Tieneste ved denne Armee, beskrive deres Følelser, da de opdagede Flaaden kommende omkring Pynten, holdende ind i Havnen med god Wind under Force af Seil.

Dette Syn, som Tropperne med Længsel havde ventet paa siden den 11te Januar, da de vare ankomne til *Corunna*, oplivede dem og gav dem atter frisk Mod, til hvilket de saa hoiligen trængte.

„Ligesom Tropperne nærmede sig *Corunna*” siger Oberst *Napier*, „var Generalens Diefkast henvendte paa Havnen, og det „øde Hav overbeviste ham paa en smertelig Maade om, at Lykken „ei havde været med ham. Modvind opholdt Flaaden i *Vigo*, og „de sidste overordentlige Anstregelser, som Armeen havde gjort, „vare saaledes frugtesløse.”

„Mandskabet” vedbliver han „blev indquarteret, og deres An- „fører ventede Udfaldet af Begivenhederne. 3de Divisioner besatte „Byen og Forstæderne, Reserven stod med sin venstre Fløi ved „*El Burgo* og med den høire ved Landveien til *Jago de* „*Compostella*. Disse diærve Soldater havde i 12 Dage dækket „Retiraden, i hvilken Tid de havde i forcerede Marscher tilbagelagt „18 geographiske Mile i 2de Dage, tilbragt forskiellige Nætter „under Gevær i dyb Sne mellem *Biergene*; de havde 7 Gange „været i Haandgemæng med Fienden, og nu udgjorde de Forpo- „sterne; desuagtet savnedes der færre Folk i deres Rækker, (de „iberegne, der vare faldne i forskiellige Træfninger) end i nogen „anden Division af Armeen, et mærkeligt Exempel paa hvad god „Disciplin kan udrette, og et talende Beviis mod den uretfærdige „Beskyldning, der er bleven gjort mod *Sir John Moore*, at „han nemlig havde udført sin Retirade, uden at beregne de men- „neskelige Kræfter.” *)

Den franske Avantgarde fulgte tæt i Hælene paa den engelske Armees, og under utallige Moifommeligheder naaede de Bugten paa samme Dag som vi „og besatte *Hoide-Ryggene*, der omgave „de Engleskes Stilling. Deres høire Fløi stodte til det Punkt, „hvor *Beiene fra St. Jago* og *Betanzor* krydse hinanden, deres „venstre Fløi stod paa en klippeagtig Forhøining, fra hvilken begge „Armeers Stillinger kunde overfees.” **)

*) See *Napier*. 1 Deel Pag. 488.

**) Samme Forfatter 1 Deel Pag. 492.

Hvis Transport=Flaaden var ankommen nogle Dage tidligere, kunde hele Armeen have været indskibet med den største Lethed, og Sir John Moores Planer vilde saaledes være blevene udforte. Hans Styrke var altfor svag — i Særdeleshed da de spanske Tropper vare næsten opløste — til med Nøiemelighed at kunne indlade sig med Napoleons store Armeer, der nu med forenede Kræfter skulde operere mod den engelske. Havde Admiralen til rette Tid i Vigo modtaget Sir John Moores første Skrivelse, da vilde Linieskibene og Transport=Flaaden upaatvivleligen have været saa betids i Corrunna, at Tropperne kunde være blevene indskibede uden en eneste Mand's Forliis. Med en saadan usvækket Styrke kunde en Række af Operationer, saaledes som Sir John Moore havde udfastet sine Planer, været bragte til Udførelse.

„Den engelske General” siger Oberst Napier „havde haabet, ved en hurtig Retirade, at kunne naae Skibene uden Sværdslag, indskibe sig og bringe Armeen fra dette snevre Hjorne, i hvilket han var indesluttet, til de sydlige Provindser, hvor han vilde gaae ud fra en ny Operationslinie og atter begynde Krigen under gunstigere Omstændigheder. Det var saaledes, ved Foreningen af en Flaade og en Armeer, at Spanien bedst kunde understøttes og Englands Kræfter blive mægtigere. Nogle faa Dages Seisads kunde have bragt Armeen til Cadix, da der derimod udføredes 6 Ugers Marsch, for at den franske Armeer kunde komme fra Gallicien til denne Deel af Spanien. De sydlige Provindser havde til den Tid neppe seet en Fiende, de vare rige og frugtbare, og tilmed havde Regieringen sit Sæde der. Saaledes tænkte Sir John Moore og besluttede derfor, snarest muligt at naae Kysten og uden Ophold at indskibe sig.” *)

Det giver Anledning til ydmygende men lærerige Betragtninger, naar man erindrer, at denne Plan, der i sig selv var saa god, og som saa nær var gaaen i Opfyldelse, efter al Nøiemelighed

*) Napier. 1 Deel Pag. 475.

blev tilintetgjort, ikke ved nogen stor politisk eller militair Begivenhed, men ved det tilfældige Ophold, der mødte det Sendebud, der blev affendt tværs igiennem Landet. Var Generalens Skrivelse angaaende Flaadens Forsflytning ankommen nogle Dage tidligere, vilde de mange Menneskers Liv, der faldt ved Corunna, med samt deres dygtige Anfører, have været sparet; og disses Mod og Kræfter kunde sildigere have været bedre anvendte, end til at forsvare den Estrækning Jord, paa hvilken de stode.

Ifølge dette Ophold syntes det, som et Slag ikke kunde undgaaes, for at vedligeholde Armeens Sikkerhed. „Transport-„Flaadens sildige Ankomst, Fiendens tiltagende Styrke i Forening „med de Banskeligheder, som Terrainet afgav, forøgede Besværli-„ghederne og Faren ved Indskibningen i den Grad, at adskillige „Generaler foreslog den commanderende General, at det var bedre „at underhandle og forsøge at erholde gode Conditioner, for at „kunne indskibe sig. Det var kun lidet at formode, at Fienden „vilde tilstaae Eligt, og der var ingen Grund til at forsøge derpaa. „Armeen havde lidt — men ikke ved at være bleven overvundet, „dens Stilling var farlig, men langt fra at være fortvivlet, og „Generalen vilde ikke give sit Minde, til at forandre den kraft-„fulde og forsigtige Handlemaade, der havde udmærket hans Re-„traite, — ved Underhandlinger, hvilke vilde give et Anstrog af „Frygtsonhed og Ubestemthed til hans foregaaende Handlinger, „der vilde være hans Tænkemaade ligesaa modstridende, som Lyset „er Mørket. Hans klogtige Mand og sunde Dømmekraft oprørte „sig ved denne Tanke, hvorfor han, uden at betænke sig, forka-„stede dette Forslag.” *)

Da vi den 15de Januar seilede ind i Havnen ved Corunna, kunde vi tydeligt med vore Riffelter see begge Armeerne; thi endskiondt den høie Dyg, de Engelske stode paa, laa nær ved Eøen, var den saa lav i Sammenligning med den, de Franske

*) Oberst Napier. 1 Deel Pag. 192.

havde inde, at vi kunde iagttage deres betydelige Stridskræfter, og at de havde indtaget en bydende og truende Stilling. Henimod Aftenen forefaldt der nogle ubetydelige Skærmydseler paa den hoire Fløi af vor Armee, hvilke vi itildeels kunde see fra Mersene. Vi saae forskiellige Cavallerister komme galopperende op af Høien, der laa lige for os, til de havde naaet Toppen af Dyggen, da de med Hurtighed adskiltes, og forsvandt af Sigte paa den anden Side, hvor det af den levende Kanonade, som der hortes, syntes at der foregik noget Alvorligt. Noget efter opdagede vi en Røgsky, der hvirvlede sig høit over begge Høide=Dyggene, netop paa det Sted, hvor Cavalleriet forsvandt. Det var en naturlig Folge, at vi vare beskæftigede med hvad der muligt kunde være foregaaet i Dalen, der laa paa den anden Side; thi vi formodede ei andet, end at et almindeligt Slag maatte blive Folgen af det omtalte Haandgemæng. Til vor store Bedrovelse sagtnedes Ilden efterhaanden, og vi gik glip af den eneste Sandsynlighed, som vi dengang troede, for at see en Bataille til Lands.

Det var første Gang i denne Campaigne, at vi hørte der blev skudt for Alvor, men Skuepladsen havde ogsaa en anden Interessse af megen Betydning, da Alting her var det Modsatte af hvad vi havde hørt i de 2de sidste Maanedes. Her ved Corrunna, istedetfor at lytte til et Partie storpralende Spaniere, der fægtede i Luften, og fra Morgenen til Aftenen udbasunede deres egen Tapperhed, saae vi den virkelige Stridskamp for os og Stridsmandene rede til at begynde denne Kamp.

Jeg kunde ei heller afholde mig fra, at tænke tilbage paa den Eensomhed og Stilhed, der herskede, da jeg sidst besøgte den Landstrækning, der laa ligesø for os. Nu var den tæt bedækket med bevæbnede Mænd, og neppe for et Par Uger siden giennemvandrede jeg denne Egn, ledsaget af en eneste Spanier, hvis Samtale gik ud paa, hvor let det vilde være for hans Landsmænd, at jage alle de Franske ud af Landet. Den hele Formiddag mødte vi neppe 6 Mennesker; dengang anede jeg ikke, at

en engelsk Armee paa nogle og tyve tusind Mand, med Anstren-
gelse neppe kunde forsvare deres Stilling mod disse samme Fiender,
om hvilke det var Brug at tale med saa megen Ringeagt.

Da Natten faldt paa, kunde man see en dobbelt Række af
Bagtild fra Toppene af Høiene, hvilke paa en udmærket Maade
viste de Stridendes Stillinger, og skiondt Afstanden fra os var
for stor til at kunne høre noget til Armeernes Tummel, saa var
vor Indbildningskraft i fuld Virksomhed med at forestille os,
hvad der tænktes i enhver af dem. Natten var meget mørk, og
naar nyt Brændsel blev lagt til Bagtildene, bleve disse derved for
et Dieblis dæmpede, for igien med fornyet Kraft at oplyse de
Grupper af Soldater, som vi saae, eller indbildte os at see, at
staae mellem Jden og os. Disse Skikkelser vare formodentligen
de Folk, der vare ansatte, for at vedligeholde Jden, thi vi kan
vel antage, at Hovedmassen i begge Armeerne maatte være glade
over at erholde en Nat's Hvile. Vore Soldater vare blevne rigelig
forsynede, da de havde naaet Kysten, med Skoe, Overkioler og
andre Klædningsstykker fra Magazinerne i Corunna, og vare
saaledes bedre skikkede, end deres Fiender, til at benytte denne
rolige Mellemtid, der for saa Mange var den sidste Glæde, de nød
i denne Verden. Nogle af disse udmattede Krigere drømte efter
vor Mening formodentlig om Bataillen den næste Dag, thi det
var indlysende for Officiererne og de erfarne Soldater, at Mar-
schal Soult, med hvem de allerede havde havt flere alvorlige
Fægtninger, aldrig vilde tillade sine gamle Modstandere, at de ind-
skibede sig i Fred og Ro. Det er blevet fortalt, at Folk, der
stod paa Rippet til at deeltage i et Slag, drømte i Umindelighed,
at de vare blevne dræbte. Jeg kan ikke bekræfte denne Sætning,
thi endskiondt jeg den næste Dag bivaanede den blodige Kamp,
saa havde jeg paa den Tid dog ikke den fierneste Formodning om,
at kunne erholde Tilladelse til at forlade Skibet. Paa den anden
Side soev jeg næsten ikke, da jeg var syffelsat det Reste af Natten
med at transportere Det af Armeens Bagage ombord, som der var

bleven tilbage fra Retiraden, samt nogle Saarede, Syge og enkelte Kanoner og Heste. I denne besynderlige Forsamling opdagede jeg forskellige Fruentimmere, som, hvad er mærkeligt nok, havde gjort hele Felttoget med, og desuagtet vare muntre og tilsyneladende ikke meget udmattede. De talte herom, som om en ganske almindelig Ting. Vi morede os ligeledes ved at see en Officers Tjener komme med en Contrabas, hvilken han forsikkede os, havde fulgt hans Herre igennem Landet ligesaa fra Lisabon.

Det vil ikke forekomme Noget forunderligt, at vi vare meget længselsfulde efter at komme i Land, for at see Alting og tale med vore Bekjendtere, der stode ligeover for Fienden; men vi havde under saadanne Omstændigheder kun lidet Haab om at kunne erholde Tilladelse at forlade Ekibet; jeg skal derfor aldrig glemme Capitainens Godhed ved at tillade Forvalteren og mig at maatte gaae i Land, og neppe kunde vi troe vor Lykke, forinden vi havde forladt Fartøiet og vandrede igennem Byen, (hvor Alting var i den største Uorden) indtil vi befandt os paa Landeveien til Madrid, hvilken overskar begge Armeers Stilling næsten under en ret Vinkel.

Da det var en klar Morgenstund, var hele Scenen hoiligen malerisk, og, skiondt sørgelig i mange Henseender, var den dog i en hoi Grad interessent. Jeg behøver vel neppe at anføre, at der ingen Pragt var at finde, som til Exempel ved en Revue, thi Soldaterne laae adspredte omkring i Græsset, udmattede og forknytte, deres Mundering var i Laas, mange af dem vare sygelige, eller maaskee modsaldne, ved de Udmattelser, de havde lavt under denne berømte Retirade. De Fleste vare i flere Uger ei barberede, og deres Hænder og Ansigt syntes at vare mindre fortrolige med Vand og Sæbe, end med Noget af deres Geværer, og Kullene fra deres Ildsteder gave tilstrækkelige Beviser for de Mangler paa Bequemmeligheder, for hvilke Armeen i saa lang Tid havde været udsat.

Geværerne vare opstillede i Pyramider langs hele Linien, og Mandskabet laa i dyb Søvn, ikke i nogen bestemt Orden, men stedse i nogle Allens Afstand paa begge Sider. Jeg bemærkede, at mange af disse haardføre Karle laae paa Ryggen med Hænderne under Hovedet, og Ansigtet halvt bedækket med hvad der var tilbage af en gammel Hat, hvorved de bleve endmere solbrændte. Flere sad i Græsset eller paa store Stene, hvoraf der var en Mængde, og saae i Stilhed med et længselsfuldt Dickast paa Skibene i Havnen.

Langs hele Linien bemærkede jeg kun faa Officierer, der sov; de vare for det meste samlede i smaa Partier, noie iagttagende Alt omkring sig, men sieldent talte de. I Sandhed, hvad der forundrede mig meest, var den dybe, næsten melancholske Stilhed, der herskede blandt saamange tusinde Mand. Da vort Humeur ikke var nedstemt af de Grunde, der virkede paa disse Herrer, tiltalte vi dem meget muntert, men erholdt i Almindelighed kolde og alvorlige Svar. Vi forglemte, hvor forskielligt de havde tilbragt Livet, i Sammenligning med os. Vi havde ikke gjort Andet, end moret os og nydt Livets Bequemmeligheder, og gjort Alt hvad vi kunde, for at opfylde vor Indbildningskraft med Luftsyn af spansk Patriotisme, Dpoffrelser og Tapperhed, uden at have seet eller hørt Noget, der kunde overbevise os om, hvor overdreven alt Dette var. Armeen havde derimod, siden vi satte den i Land, i en Tid af 2 Maaneder idelig marscheret, været i Fægtning og — ofte sultet. Spanierne, deres Allierede af Navn, vare løbne deres Wei ved det første Bajonetangreb af de Franske. Hele den Landstrækning, hvorigiennem den engelske Armees trak sig tilbage, viste sig ikke mindre end venfskabelig, Narstiden var streng, og som Følge blev Soldatens Arbeide vedvarende strengt og uden Haab om et godt Udfald. Var det da saa forunderligt, at hvad man kalder Enthusiisme, var en Sag, som neppe fandtes i hele Leiren?

Vi begyndte vor Morgentour i Nærheden af vor Armees venstre Fløi, midt i Sir John Hopes Division. Derpaa gik vi til Høire langs med Linien imellem sovende Soldater, opstillede Beværer og Feldteqipager, indtil de Høie, Armeen havde inde, gradeviis svandt hen i Dalen lige over for den steile Klippemaße, til hvilken den franske venstre Fløi støttede sig. Det 95de, dette velbekjendte Jæger=Corps, var opstilt her i Nærheden, og jeg blev særdeles glad ved, blandt de øvrige Officierer at finde en gammel Ben i Live og munter. Vi bleve i Sandhed forundrede, ved at høre dem lee saa hierteligen; og, ved at spørge dem om Marsagen til denne deres Glæde, viste de os et stort Eviin, som Regimentets Kofke vare isærd med at tilberede til et Middagsmaaltid, hvilket de sagde vilde være færdigt om nogle Minutter. Det syntes som om dette uhykkelige Dyr var blevet forstyrret ved den franske Piketvagt, der stod i Nærheden af Bondebyen Elvina, som laa ligesom Fronten af det 95de Regiment. Det formødede vel at have gjort en god Retirade, men da det traf lige imod vore Wenner, Skarpskytterne, blev det i et Dieblisk expederet med deres Sabler. Disse muntre Mennesker, glade ved deres gode Held, bad os meget om, at deeltage i deres Fangst, men vi ønskede at gaae tilbage langs Linien, indtil vi naaede Landeveien til Corunna, for at kunne være ombord forinden Solens Nedgang, som vi havde Ordre til.

Ved at spørge dem, hvad Rimelighed der vilde være for at faae en Bataille at see, svarede Officieren os, idet han traf paa Skuldrene, at de allerede havde havt nok af det Arbeide. De sagde, der vilde selv ved en Seier ikke være nogen jordisk Fordeel at vinde, derimod vilde et Tab nu være en meget alvorlig og maaskee fortvilet Sag; de havde derfor kun eet Ønske nemlig: at de vel vare komne ombord i Skibene, og havde forladt et saa fordømt Land og slige feige, dovne, opblæste og unyttige Allierede, som de Spanske vare.

„Ikke desto mindre“ bemærkede vi „ville I dog, naar det kom til Stykket, komme godt derfra.“

„Jeg tvivler derpaa;“ svarede en Anden, „see paa Mandskabet, de ere alle udmattede og nedslaaede; naar de ikke spise eller sove, saa ere deres Dine stedse henvendte paa Skibene; deres eneste Tanke er Hiemmet. De tænke ligesom vi, og ønske intet mindre end et Angreb af disse fordomte Karle, der staae ligeover for os.“

Derpaa skiltes vi ad — de, for at dele deres kjærkomne Maaltid, og vi, for at gjøre vor Tilbagetour blandt de trætte Soldater, hvilke i Sandhed saae saa usle ud, at det forekom os, som Fienden blot behøvede at ride tværs over Dalen for at fange dem allesammen sovende.

Oberst Napier bemærker meget rigtig i sin Beretning om dette Felttog „at endskiøndt en engelsk Armee vel kan blive udsat for Tab paa en Retirade, saa er den ei saa let at oprive.“ En Sandhed, om hvilken vi inden saa Minutters Forløb blev overtydet.

Jeg havde just spurgt den commanderende Officier af et af Regimenterne (hvilket, kan jeg ei erindre, men det stod opstillet i Nærheden af det høieste Punkt i Stillingen), om han troede, at nogen Ting i dette Dieblik kunde vække Mandskabet? Til Gien svar sagde han, med et betydningsfuldt Smil og en let Bevægelse med Hovedet, som tilkiendegav, at han selv i dette Dieblik ventede hvad der vilde gaae for sig: „De vil snart erfare det, min Herre, hvis de Franske histovre behage at komme herover.“

Disse Ord vare neppe udtalte, forinden en almindelig Bevægelse blev synlig langs den fiendtlige Linie, selv for vort uerfarne Syn. Næsten i samme Dieblik som dette blev bemærket, aabnede et Batteri af 11 Tolv- og Spundige Kanoner en skrækkelig Id; om Tilværelsen af dette Batteri havde Ingen havt nogen Anelse, da det havde været fuldkommen masseret indtil Kanonaden begyndte. Dette frygtelige Batteri, der flankerede vor høire

Floi, var saaledes placeret, at det ensilerede næsten Halvdelen af vor Linie, og folgelig var det's Ild meget til Ueilighed for Tropperne. Være vi bleve, for at deeltage i vore Benner's af det 95de Regiments Middagsmaaltid, maatte vi ligeledes have deeltaget i de første Salver af de franske Kanoner, hvilket efter al Rimelighed muligen havde foraarsaget, at denne Beskrivelse ei var skeet af nogen Somand.

Følgerne af disse karakteristiske Barselstøner for Slaget's Begyndelse vare særdeles interessante. Ved de første Skud fra det franske Batteri sprang den hele engelske Armee paa Benene fra den ene Floi til den anden, greb til Vaaben og opstillede sig med ligesaa stor Orden og tilsyneladende Kolighed, som om det kunde have været ved en Revue eller Parade i London. Jeg kunde neppe træe mine egne Dine, da jeg saae Mandskabet springe op, som om det var rørt med en magist' Stav, alle fulde af Liv og Kraft, skiondt de Dieblirket forhen laae tankeløse henstrakte, badende sig i Solen. Jeg har forhen omtalt den Stilheden, der herskede i hele Leiren; nu hørtes der en lydelig Tummel, ledsaget nu og da med Udbrud af Latter, midt i hvilken Lyd man tydeligt horte det særdeles skarpt lydende Klif-Klif ved Bajonettens Paasætning.

Der var bleven sendt til Tropperne flere tusinde nye Geværer fra Magazineerne i Corunna, og jeg kunde bemærke, at Soldaterne noiagtig undersøgte disse, pikkede Stenen, fastskruede Skrueerne, lig en gammel Jæger, der er ivrig efter at komme til at prøve en ny Vosse. Officiererne, der indtil nu havde været saa taus, saaes nu i fuld Activitet langs Linien, uddelende Befalinger til Under-Officiererne, hvilke vi ikke ville paastaae at have forstaaet. Adjutanterne kom galopperende forbi, og meddeelte deres Ordre i Stilheden til de commanderende Officierer af de forskjellige Corps, altsom de i Hurtighed bevægede sig langs Linien. Ikke et eneste Hoved saaes nu vendt mod Skibene, og vi kunde neppe finde eet Menneske til med Ord at besvare os de

Spørgsmaal, vi gjorde; Alting var oprømt og Glæde, hvor der for 5 Minutter siden herskede en Stillehed, som i Graven.

Det forekom mig, som om Samtalen var meget levende, og at ikke ubetydelige Loier fandt Sted blandt Mandskabet, medens de vare beskæftigede med deres Oppakning, og gjorde forskiellige andre foreløbige Tilberedelser til det alvorlige Arbeide, de kunde forudsee, der vilde finde Sted forinden Aften. Det Hele var snart færdigt, og efter nogle faa Minutters Forløb var hele Armeen fuldkommen færdig til at møde Fienden, der nu nærmede sig hurtigen tværs over Dalen i trende umaadelige Angrebs-Colonner.

Jeg har ikke nogen bestemt Efterretning om hvor mange Mand, enhver af disse massive Masser bestod af; man har fortalt mig, at der omtrent var 7000 Mand i hver Colonne. De holdt tætsluttede og havde et Udseende saa mørkt, som den tykkeste Jordensky, jeg endnu har seet, og jeg maae tilstaae, at det var det meest imponerende Syn, jeg nogensinde har været Vidne til.

Paa engelsk Side var der kun 12 6pundige Kanoner, der kunde besvare Fiendens mægtige Batteri, hvilket vedblev at fortsætte sin dræbende og ødelæggende Virkning i Armeen, indtil begge Armeer vare komne hinanden saa nær, at der fra Batteriet ikke med Sikkerhed kunde skielnes mellem Ven og Fiende.

Da det i Begyndelsen af Slaget blev befundet, at det engelske Artilleri kun gjorde liden Virkning mod Fiendens svære Skjys, blev det rettet mod de store franske Colonner, hvilke nu havde naart den jærne Grund af henved 3000 Skridts Udstrækning, der laa i Dalen, der adskillede begge Armeerne. Kuglerne og Kardetskerne, som Fiendens Colonner bleve hjulpede med, altsom de nærmede sig, hævnede paa nogen Maade det Tab, som vor høire Fløi og endeel af Centrum havde lidt ved det saa ofte omtalte Batteri.

Forvaltern og jeg stode i Nærheden af Armeens Centrum, da Slaget begyndte, men da Grunden der var temmelig jævn, havde vi Ulmage for at see hvad der passerede nede i Dalen. Vi

besteg derfor et ophøiet Sted, der laa til Venstre af den engelske Armee, hvor der stod 2 eller 3 Regimenter opstillede, hvilke vi troede udgjorde Reserven; men da jeg Intet har læst i de offentlige Beretninger angaaende disse Tropper, saa maa jeg antage, at de have hørt til den almindelige Linie. Omtrent paa Halvveien af dette ophøiede Sted, men udenfor disse Regimenter, var der plantet 3de engelske Felt-Kanoner, der bleve betiente med den største Hurtighed fra den Tid, at Fienden kom i Skudvidde, og flankerede nu disse store Masser, hvis Føder vare i Haandgemæng med de Engelske, i og omkring Landsbyen Elvina.

At Sammenblandingen af de Stridende var større denne Dag end i Almindelighed, forarsagedes formodentligen ved Terrainets særegne Natur, da dette overalt var i hoi Grad couperet med Heie, Grøfter der vare 8 til 10 Fod dybe, Wiingarde, Krat m. m., saa at der neppe noget Sted kunde dannes en Front af 50 Mand, saa at enhver Have eller Iden Mark blev en særskilt Kampplads.

Vi vare nær nok for tydeligen at kunne see, hvorledes Soldaterne krobe over Murene, for at møde hverandre paa disse aabne Steder, eller mellem Træerne, medens at Røgen og Ilden af Musketteriet, fra de dybe Huulveie, tilkiendegav, at et Slags underjordisk Krig gik for sig der paa samme Tid. Det forekom os, som om Kamppladsen bar Præg af den største Confusion, der kunde tænkes. Jeg formoder, at det maa være forekommet Commandeuren for det ødelæggende fiendtlige Batteri ligeledes; thi paa den Tid, jeg omtaler, ophorte han at lade skyde efter Tropperne, men rettede hele sin Ild mod de faa engelske Kanoner, jeg nyligen omtalte.

Hidindtil havde vi i Nøilighed betragtet det Hele i en Afstand af nogle hundrede Alen foran det engelske Batteri, hvor vi stode saa lavt, at Ruglerne gik langt over os, men da det store franske Batteri paatog sig alvorligt at bringe vort Artilleri til Saushed, da blev vor Stilling, som blotte Tilskuere, ikke behagelig. De

engelske Spundigere pebe meget muntert hen over os, men Fiendens svære Caliber kom brummiende mod os, og nu fik Alting et andet Udseende. Nogle af disse Kugler gik langt over de engelske Kanoner og passerede paa den anden Side af Bakken, trillende næsten halvveis til Corunna. Ei mange traf vore Kanoner og Artillerister, medens ethvert Skud, der var sigtet for lavt, traf det Sted, hvor vi Søfarende havde taget Post, og hvorfra vi havde haabet i Magelighed at see Slaget — som om det blot havde været et Panorama, vi saae paa, istedetfor at det var en af de meest haardnakkede Kampe, der nogensinde havde fundet Sted mellem tvende opbragte Nationer. Forvalteren og jeg holdt nu Krigsraad, i hvilket vi snart bleve enige, nemlig at under slige Omstændigheder vilde vel en fornuftig Retirade være det klogeste, vi kunde foretage os. Det var ligesom de franske Artillerister vilde paaafsynde vor forsigtige Bestemmelse, da en Kugle just af mellem begge Ribhavere og oversprødede dem med Jord og snaa Stene. Vi vare begge i det første Dieblis enige i, at dette Skud var sigtet med Willie, skiondt det var ikke rimeligt, at det kunde være saaledes; men hvorledes det end var, benyttede vi denne Advarsel og traf os nogle hundrede Alen til Venstre ud af Skudlinien henimod en Bakke.

Her havde vi den store Fordeel, at gjøre Bekjendtskab med Obersten og flere Officierer af et Regiment. Obersten, hvis Navn jeg ikke kan erindre, observerede Alting meget nøiagtigt med en Rommekikkert og forklarede os meget venfskabeligt alle Bevægelserne, altfom de bleve foretagne.

Paa denne Tid havde endeel af Centrummet, saavelsom den venstre Fløi, gradveis deeltaget i Kampen nede i Dalen; men der, hvor det gik varmest til, syntes stedse at være i Landsbyen *Elvina*, hvilken vi tydeligt kunde see snart at være i den Enes og snart i den Andens Besiddelse. Uvissheden om hvad der foregik blev meget forøget ved det couperede Terrain, hvilket jeg formodede hindrede i at udføre nogen stor Maneuvre; men denne Omstæn-

dighed har neppe forringet Dærøheden af disse Kampe paa Liv og Død, hvilke vi Tid efter anden kunde opdage gif for sig paa de aabne Steder, naar Vinden blæste Nogen noget tilside.

Veien til *Corunna*, der laa i en kort Afstand mellem os, og der hvor Slaget var hedest, blev i en kort Tid bedækket med Saarede, af hvilke nogle gif alene, andre bleve understøttede, og en Mængde bleve fiorte i Karrer. Vi saae, da *Sir David Baird* maatte forlade Balpladsen; strax efter opdagede vi en større Gruppe, der bar en saaret Officier. Det var oien synligt, at det maatte være en Person af Vigtighed, de transporterede; medens vi forsøgte paa at faae at vide, hvem det kunde være, kom der en Officier ridende op af Bakken, som, efterat have afgivet sin Melding, pegede hen paa den omtalte Gruppe, der nyligen havde passeret os, og fortalte, at det var deres kiække Anfører, *Sir John Moore*, der nogle Dieblikke iforveien var bleven skudt ned af Hesten ved en Kanonkugle.

Commandoen tilfaldt nu *Sir John Hope*, hvilket vi tydelig kunde bemærke derpaa, at han, foruden sin egen Stab, tillige var omringet af begge de ældre saarede Generalers Staber.

Jeg vil ikke forsøge paa, at beskrive hvilken hoi Grad af Interesse den hele Kamp havde for os, for hvem Alting var saa fremmedt, og den sørgede Interesse, det Hele erholdt ved de talende Beviser paa Kampens Alvorlighed. Obersten, hvem vi nylig havde gjort Bekiendtskab med, havde neppe sagt os: „min Herre, jeg veed ikke, hvorledes det gaaer til paa Soen; men jeg kan „forsikre Dem, at jeg aldrig har kiendt til en saa dræbende Id „til Lands,” forinden en anden Adjutant kom gallopperende op af Bakken, alt det Hesten kunde løbe, og befalede ham, med al mulig Hurtighed, at marschere til Hoire med sin Brigade, for at understøtte nogle Regimenter, der bleve haardt trængte. Det varede ikke mange Minutter, forinden vi stode aldeles forladte paa Toppen af Bakken, iagttagende med en smertelig Deeltagelse de Bevægelser, vort nylig giorte og nylig tabte Bekiendtskab foretog sig;

hele Brigaden marscherede i hurtige Skridt ned af Bakken, og det varede ikke længe, forinden vi tabte den af Synne midt i Kampen. Tropperne vare i den Grad indhyllede i Røg og Støv, at vi kun kunde opdage deres Tilværelse, ved en almindelig Avancering, der fandt Sted til Høire, strax efter Brigadens Ankomst.

Slaget, der var begyndt næsten ved Foden af Bakken, som de Engelske havde besat, havde gradviis, dog ikke uden flere Gange at have rykket frem og tilbage, trukket sig over til den franske Side af Dalen, og Strids=Øbet, nemlig Landsbyen *Elvina*, forblev i vor Magt.

Jeg troer ikke, at have været aldeles paalidelig ved at anføre, at denne Landsby laa ligeoverfor den høire Fløi af den engelske Armee; dog var den ikke langt fra den Stilling, som stod paa den ophoiede Grund. Vi saae, at Kampen blev fortsat paa hiin Side af Landsbyen mellem Reserven og det franske Cavallerie, men det var for langt borte til at vi kunne give nogen Forklaring derom. Jeg kan erindre, at en af de Officierer af det Regiment, vi vare komne i Samtale med paa Bakken, sagde, at den engelske Armee vilde være i en slem Stilling, hvis det lykkedes Fienden at omgaae vor høire Fløi, og derpaa trænge ind i Dalen og tage Stilling mellem Armeen og *Corunna*; den venstre Fløi af den franske Armee blev derimod trængt langt tilbage.

Da Slaget først begyndte mellem Kl. 2 og 3 om Eftermiddagen og Kampen var haardnakket paa begge Sider, var der ikke lang Tid tilbage til at udføre de store Manoevrer, der udgjøre saa vigtig en Andeel i et Slag, forinden at Natten faldt paa. Den egentlige Fordeel syntes at have været paa den engelske Side, da det var let at opdage, at Kampen blev fortsat ved Slutningen af Dagen i en betydelig Afstand, foran den Stilling, den engelske Armee havde inde, da Slaget begyndte. Hvad Enden var bleven, hvis det ei havde været et saa couperet Terrain, man sloges i, vil jeg ikke driste mig til at paastaae, men det var mig isinefaldende, da jeg saae ned paa Slaget fra mit ophoiede Standpunkt, 6te Vinds 2det H.fte.

at, saa couperet som Terrainet var, kunde der kun finde lidet Samqvem Sted mellem den høire og venstre Floi, og som Følge deraf, maatte hvert Regiment eller Corps operere isoleret, noget liigt med hvad Orlogsskibe giøre i Tid af Bataille. Cavallerie kunde efter min Mening aldeles ikke bruges i dette Terrain; der var heller ingen Heste med i Slaget fra vor Side, naar Bespændingen til de 12 Kanoner undtages, saavelsom Stabs=Officerernes og Adjutanternes.

Jeg beklagede meget, at det franske Batteri ei blev taget, og ifølge Oberst Napiers Beretning, synes det, at hvis General Fraser's Division var bleven bragt i Flden i Forening med Reserven i Slutningen af Slaget, kunde dette have været iværksat, og Fienden vilde da neppe have undgaaet et betydeligt Tab. *)

Det maa have kostet Sir John Hope megen Selvovertvindelse, for at kunne overstaae sliig en Fristelse. „Paa den anden Side,” bemærker denne skarpsindige Historieskriver, „at vedblive „Slaget i Mørkningen, vilde have været at friste Lykken, da „Fienderne endnu stedse vare de talrigste og deres Stilling stærk. „Den Uorden, de Franske vare i, tilbød en saa gunstig Leilighed „for Sir John Hope, til at iværksætte Indskibningen, at han „besluttede sig til, at følge den forslagte Plan, at foretage „Indskibningen om Natten, hvilken derfor blev iværksat uden Op- „hold. Tilberedelserne vare saa vel trufne, at der hverken fandt „Forvirring eller nogen Besværighed Sted.”

*) Napier. 1ste Deel Pag. 498.

Ufteenen efter Slaget.

Uheldigviis kunde vi ikke oppebie Slutningen af Slaget paa det ophoiede Sted, fra hvilket vi havde havt en saa god Leilighed til fuldkommen at kunne overskue denne hele haardnakkede Kamp, da vi vare nødsagede til, strax efter Solens Nedgang, at gaae ned, for om muligt at kunne komme ombord inden det blev mørkt. Vi gik den korteste Wei fra Foden af Bakken, ved at følge en Fodsti, der gik laggs med en steil Brink, indtil vi naaede Landeveien til Corunna. Paa denne Tid var hele Weien, der laa mellem Balpladsen og Corunna, temmelig opfyldt med saarede og omstreifende Mennecker af alle Slags, der alle paa bedste Maade søgte at naae Indskibningsstedet.

Det første Mennecke, vi mødte, var en aldrende Officier af det 50de Regiment, der paa den ene Side blev understøttet af en Soldat og hvilede sig paa hans Sabel med den anden Haand. Vi hialp ham, at han kunde naae et Sæde i Nærheden af en Hytte, hvilken vi kunde see havde været brugt som et midlertidigt Hospital, at domme efter det Antal døde og døende Soldater, der laae udstrakte rundt omkring. Denne Hytte, som laa paa den Side af Bakken, der vendte mod Byen, var efter Sandsynlighed ikke umiddelbar udsat for Fiendens Kugler.

Den aldrende Officier var saa bleg, at Blodet, der løb ned af hans Kind, skiondt det kun var en Stribe, ikke bredere end et Haar, dog var saa tydeligt, som om det havde været en Linie, trukken paa et Stykke Papir. Det var siensynligt, at han havde faaet et alvorligt Saar i Hovedet, men at han var døende, derom dromte Ingen af os.

„Jeg ønskede gierne“, sagde han, „at Doctoren vilde see til mit Hoved,“ — og nogle Minutter derpaa kom Chirurgen ud af Hytten, tog Huen af Officieren, bortskar nogle Haar, hvorpaa han noiagtig undersøgte Saaret, og forblev aldeles taus.

„Nu vel — min Herre — hvad — siger — De?“ spurgte den Saarede, hvilke Ord han fremsagde langsomt og med Anstrengelse.

„Det er ikke Tid til at spøge,“ svarede Chirurgen, hvilken en halv Snees ulykkelige Saarede ventede paa; „det gjør mig „ondt, at jeg maa sige Dem, at Deres Saar er dødeligt. Jeg „anseer det for min Pligt, at underrette Dem om, at De har „kun en kort Tid at leve i.“

„I Sandhed, jeg frygter det,“ udstønnede den ulykkelige Mand; han sukede i det Samme: „Jeg vilde saa gjerne leve noget endnu — hvis det var muligt.“ Fra det Dieblis talde han ikke et Ord mere, men lagde sin Sabel paa en stor Steen, der laa tæt ved Siden af ham, men med saadan en Forsigtighed, som om den kunde være bleven forvandlet til Glas, og at han var bange for at brække den i Stykker. Hvad hans Mening var ved denne Handling kom vi ei til Kundskab om, da han Dieblisset efter faldt om og døde.

Da vi igien havde naaet Landeveien, bleve vi tydelig anraabte af saamange ulykkelige Saarede, hvilke vare i Fortvivelse, da de ei kunde komme videre og naae Indsibningsstedet, saa at vi vare i stor Forlegenhed, hvorledes vi skulde forholde os. I Forsætningen hialp vi dem, der var os nærmest og som ikke kunde gaae, men da disse Ulykkelige kun med Vanskelighed kunde flyttes, og Nogle aldeles ikke, saa bleve vi anraabte af en Mængde andre om Hielp. Det blev da siensynligt, at vi aldrig vilde naae Strandbredden, hvis vi skulde opfylde alle disse Begieringer. Haardt, som det maatte synes, havde vi just besluttet, ei at hielpe Nogen meer, og gaae vor Wei ligefrem saa hurtig som muligt, uden at tage Notice hverken af de Saarede eller Døende, da vi modte en Mængde Trainvogne, der kom kiørende i fuld Gallop fra Corunna, og hvilke havde Befaling at optage alle Saarede, der ei kunde hielpe sig selv.

Da vi nærmede os Corunna, fandt vi, at denne Foranstaltning allerede havde fundet Sted, saa at de Saarede, vi nu stodte paa tilfods — og det var flere Hundrede — bevægede sig med Besværighed fremad, jeg vil ikke sige muntre, men dog med en vis Grad af Livlighed, som, naar man saae hen til deres sørgelige Tilstand, i Sandhed var ubegribelig. I Almindelighed kan man ikke andet end tilstaae, at Soldaterne udviste en høi Grad af Standhaftighed. Vi passerede en Vogn, der var fuld af Saarede, hvoraf ikke Een klagede sig, skiondt jeg kunde opdage, at Blodet løb ud paa mere end eet Sted igiennem Klæbningen i Bunden af Vognen.

Det var næsten aldeles mørkt, da vi kom ind i Byen; men da der var givet Befaling til at oplyse Husene i de Gader, der skulde passeres for at naae Indskibningsstedet, opstod der ingen Bæmseligheder ved at marschere igiennem Byen, et Foretagende, der af flere indlysende Marsager blev opfat til det var aldeles mørkt.

Da Slaget var forbi og Armeen havde trukket sig tilbage til den Stilling, den havde havt inde om Morgenen, blev tilsyneladende alle Foranstaltninger trufne, som om det var Hensigten at vedligeholde denne. Der blev derfor antændt en Mængde store Bagtblus langs hele Linien, og da disse Tid vedligeholdtes hele Natten, blev Fienden herved skuffet; de forskjellige Corps fik Tid til, i Mag og med god Orden at kunne indskibe sig, som om der Intet havde været i Veien.

Disse Tropper, der tilsyneladende vare nedslaaede og udmattede ved legemlige Anstrengelser saavel som og utallige Savn, bleve pludselig fremkaldte, at indtræde i en fortvivlet Kamp med en mægtig Fiende, og ved Dagens Slutning, efterat have tilbagedrevet deres Angribere, bleve de, istedetfor at erholde Hvile, beordrede, at marschere til Strandbredden, for at indskibe sig. Dette blev desuagtet udført med saadan en Orden, som om Mandskabet havde defileret forbi ved en Revue.

Soldaterne indtog deres Pladser i Baadene og bleve roede ombord i det for dem bestemte Skib, hvor Alting var færdigt til deres Modtagelse. Det vil ikke være uden Interesse at bemærke, at, da vi besøgte Balpladsene, forinden Slagets Begyndelse, fandt vi, at Officiererne i ethvert Regiment vare i Besiddelse af Sedler, der angave Navnet og Nummeret af de Transportffibe, i hvilke deres Mandskab skulde indskibes. Som en Folge heraf fortsatte Tropperne, da de midt om Natten marscherede ind i Corunna, uden at standse, deres Marsch lige til Strandbredden, hvor de fandt Baadene liggende i en Linie, færdige til at modtage dem. Saasnart det blev bekendt, hvilket Regiment det var, der nærmede sig, roede et vist Antal Baade saa nær muligt Indskibningsstedet — ingen Larm eller Uorden fandt Sted — Soldaterne stige ind — Befalingen til at sætte fra Land blev given, og forinden en halv Times Forløb, kom Baadene tilbage, efterat have afleveret deres hæderlige Ladninger til de respective Skibe, ombord i hvilke de efter al Formodning maae have fundet sig lykkelige ved at finde den Hvile, de saa høilig trængte til.

Tabet af vor uforglemmelige, commanderende General vidrog meget til den almindelige Sørgmodighed, der herskede, skiondt Dagens heldige Udfald. En Retirade og en Indskibning om Natten ere i ethvert Tilfælde ubehagelige, men jeg maa tilstaae, at Intet opvakte min Forundring mere i alle disse mærkværdige Scener, end at betragte det muntre Lune, hvormed disse udmattede Soldater udholdt mange uundgaaelige Ubehageligheder. Deres klække Holdning om Morgenens, da de bleve angrebne af de mægtige fiendtlige Colonner, var i Sandhed meget hæderlig, men deres Mod fremskinnede endmere, da de stode i Uvirksomhed, og i den Tid maatte udholde en saa dræbende Ild fra det franske Batteri. Endskiondt Intet kunde være mere talende end deres urokkelige Standhaftighed under slige Prover, saa var jeg ikke sikker paa, at denne deres hæderlige Begyndelse og Værd som Soldat vilde have været lagt saa tydeligt for Dagen i deres paafølgende Udfærd,

naar Slaget's Hede var forbi og den mørke Nat gjorde det let for enhver Mand at løbe sin Bei, uden at blive bemærket. Den sande Kund af Disciplinen, hvilken lærer at handle rigtigt, fordi det er rigtigt, viste sig da i sin fulde Glæde. Enhver Mand kiendte sine Pligter og ønskede at opfylde dem, saa at hele Armeen, mellem 15 og 20,000, marscherede fra Balpladsen ned til Bredden med samme Rolighed og Orden, som om det kunde have været en Underofficier, der patrouillerede med sit Mandskab. Hvem vil kunne nægte, at en Retirade, efter hvilken Tropperne kunde udholde et saadant Slag, og derefter vedligeholde en saadan Orden, at den jo maa have været en lykkelig militair Operation?

De noiere Omstændigheder ved Sir John Moores Død ere altfor bekiendte til at gientages, men paa den Tid, jeg her omtaler, vare de aldeles nye for Enhver, og vare vel beregnede paa at gjøre en stor Virkning. Hele Natten igiennem (fra hvis Begyndelse han erholdt den sande militaire Begravelse) og medens Tropperne bleve indskibede, taltes kun om hans sidste Uttringer, at det stedse havde været hans Ønske at døe paa sliq en Maade — hans overvætted Glæde over Slaget's Udfald — hans Tilfredshed med Troppernes Udfærd m. m. Det forekom mig, som om Armeen ansaae sig derved fuldkommen belønnet for al den Modgang, den havde lidt paa Retiraden.

Troppernes Indskibning var ikke aldeles færdig den 17de Januar, og havde Corunna ikke været et befæstet Sted, kunde Fienden have attaqueret med Held og muligen aldeles affkaarret Arriergarden. Piquetterne fra de forskiellige Corps, hvilke bleve tilbage, for at holde Vagtilden vedlige, maatte flygte derfra i største Hast, da det franske Cavallerie rykkede frem lige i Dagbrækningen, for at foretage en stor Recognosering. Fuglen var fløiet — Leiren var ledig, og kun en lang Række af vel vedligeholdte Vagtblus vare tilbage, for at bevise de sidste, der sig opholdende, Soldaters Virksomhed. Fienden rykkede strax frem i Gallop,

da de opdagede at Tropperne vare borte, og efter at være kommet over Hoide=Rygggen havde de den Vergæffe, at see de sidste Pi-qvetter rykke ind i Corunna, bedækkede af Fæstningens Kanoner, der deels var besat med den engelske Arriergarde og tildeels med Spaniere, der ved denne Leilighed opførte sig med en roesværdig Standhaftighed, til Fordeel for deres Allierede, hvilket især for-tiener at omtales, eftersom det næsten var den eneste Gang at de Engelse erholdt Assistance af det Folk, for hvis Skyld de vare komne. Den skuffede Fiende nærmede sig Fæstningen paa Kanonskuds Distance, og saaledes endte det andet Felttog i Krigen paa Halvoen.

Det varede ikke længe forinden vi fra Factoierne, altsom vi roede frem og tilbage, kunde see Teterne af de forskiellige fiendtlige Colonner, altsom de kom over Hoide=Rygggen, hvor den engelske Stilling havde været, og inden en foie Tid var hele Landstrækningen, der ligger ligeoverfor Havnen, bedækket med franske Tropper. Vi kunde ligeledes i Løbet af Dagen tydelig høre de fiendtlige Tambourer slaae, altsom de kom ned fra Hoiderne, hvilket bringer mig i Erindring, at hele Morgenen, den Dag Slaget stod, horte vi forskiellige Regimenter musicere paa Toppen af Hoiderne, hvilke de havde inde, hvilken Stilling, som jeg forhen har omtalt, laa langt hoiere, end den engelske.

Vor Armees var ikke i saa brillant en Tilstand, da jeg høiligen tvivler paa, at der fandtes en eneste Klarinet eller Basun i hele Linien, derimod var der en overflødig Mængde nye Trommer, hvis nye Pergaments Overtræk og blanke Sider gjorde Armeens pialtede og daarlige Paaklædning endmere isiefaldende. Jeg erindrer endnu tydeligt den opmuntrende Numlen af 40 eller 50 af disse Trommer, der vare posterede langs den engelske Linie, da det franske Batterie vækkede Armeen. Der var noget særdeles paafaldende ved at høre paa denne Lyd, som vi fra Bainsbeen have været vante til at høre ved Parader og Revuer, men som nu

opmuntrede Mandskabet til for Alvor at kæmpe — og maaskee for sidste Gang.

Disse og en Mængde andre Betragtninger virkede stærkt paa min Tankegang, og fæstede sig uudsletteligt i min Erindring. Det er en stor Feiltagelse, at formode, at man i slige overordentlige Tilfælde ikke er i en passende Sindstemning, eller ei har Lyst til moralske Betragtninger. Jeg troer tværtimod, at det just er under slige Omstændigheder at Indbildningskraften virker meest, samt at dens Forbindelser ere de talrigste og giøre det største Indtryk.

Da de Franske nærmede sig Corunna, vare de ikke sene til at faae deres svære Kanoner plantede, med hvilke de havde Dagen iforveien besvaret os saa meget, for at prøve deres Virkning paa Skibene, men da Afstanden var mellem 2000 og 3000 Alen og Kanonerne stode paa et meget ophøiet Sted, faldt Kuglerne tilfældigviis i Nærheden af og imellem Skibene. Havde Batteriet ligget saa lavt, at Kuglerne havde kunnet komme til at ricochete, vilde det rimeligt have gjort betydelig Skade; men som Tingene vare, opvakte det kun endeel Tummel blandt Coffardiskibene, af hvilke mange kappede deres Louge, og da Winden var god, dreve de ud af Havnen i Afdelinger, bestaaende af 8 til 10 Stykker. Der var noget uanstændigt i denne Opførsel, som dog gav Anledning til flere latterlige Scener. Jeg erindrer mig endnu, at da jeg roede forbi et Transportsskib, bleve vi praiede af en Landofficier, hvorpaa vi holdt paa Klarerne, for at høre hvad han vilde.

„Jeg vilde være dem meget takskyldig“ raabte han „om De kunde give mig nogen Assistance til at komme underseil, da vi ere lutter Soldater her ombord, som ikke forstaae os paa at faae Ankret hjem eller at stille Seilene.“

„Hvor er Skipperen og hans Folk?“ spurgte jeg ham.

„O!“ svarede han leende „de løb ned i Baaden saa hastigt som muligt, da en Kugle passerede mellem Masterne, og her sligge vi nu, en heel Afdeling Landkrabber, som De seer villige

„til at arbejde, om vi blive skudte eller ei, naar De blot ville være „saa god at vise os lidt tilrette.”

Da det Skib, der praiede os, havde det Antal Soldater, det skulde have, lod jeg en Cadet tilligemed et par Matroser gaae der ombord, og fortsatte min Tour med de 50 Soldater, jeg havde i Fartsiet. Det varede ikke længe forinden jeg saae mine Benner, Soldat=Matroserne, lette Anker og komme godt underseil; ved Udløbet af Havnen kom den Kieltring af Skipper ombord igien, hvorpaa Cadetten forlod Skibet med sine Folk og medbragte mange Taksigelser fra Soldaterne, der vare blevne saa skændigen forladte.

Et andet Transportfsib, der laa betydelig længere inde end det Skib, vi hialp, og altsaa meget nærmere Batteriet, gik underseil med den største Orden, og da Skibet tilfældigviis faldt den forkeerte Wei, da Ankeret gik af Grund, vendte han ikke for Binden, men fylgte og stod bidvind ind imod Land, saa at han herved nærmede sig Batteriet mere og mere, hvoraf fulgte, at hele Iden blev rettet imod ham. Da han havde faaet godt fuld Seil og Fart paa Skibet, vendte han ved Binden og stod fra Land for smaa Seil, indtil han var ude af Skudvidde, da alle Seilene bleve tilfattede.

Denne vel udførte og særdeles hæderlige Begivenhed forarsagede, at den gode Stemning kom tilbage i Flaaden og iblandt-Tropperne, der med Rette vare opbragte over nogle af deres Landsmænds Eujonerie. Der blev sidenefter leet meget over den unyttige Skyden fra Fiendens Side.

Paa den anden Side havde tre om ikke fire Transportfsibe, der laae nærmest Byen Corunna, manoevreret saa slet, at de kappede deres Souge forinden de havde sat og stillet deres Seil, saa at de ikke kunde klare Pynten, og dreve desaarfag tværs i Land, indenfor den Klippe, paa hvilken Fortet St. Anthonio er bygget, omtrent i en Afstand af 300 Alen fra Bolden, der danner den nordvestlige Winkel af Byen. Da disse Skibe ikke kunde udholde Proven med den haarde Granit, der omgiver Coz

runna, bleve Siderne snart slaet ind, hvilket forarsagede, at de kæntrede. Det kostede 12 Fartøier en heel Times Arbeide for at bringe Mandskabet ombord i andre Skibe; men denne ærgerlige Standsning faldt ud til Held for det Foretagende, der nu skulde gøres, nemlig Arrieregardens Indsfibning, der holdt Fienden i Uve, medens de Dvrige af Armeen bleve indsfibede.

En Cadet, der, saavidt jeg veed, hørte til Orlogsskibet *Ville de Paris*, blev sendt med en Melding til Sir *Samuel Hood*, der havde Overcommandoen ved Armeens Indsfibning; da han roede i Land, bemærkede han, at disse omtalte strandede Skibe vare aldeles forladte, og da han havde udført sit Erinde og ikke videre havde Haftværk med at komme ombord, saa tænkte han, at det vilde være en stor Skam, hvis disse Brag skulde falde i Fiendens Hænder. Han gif derfor ombord og stak Ild i dem, men skiondt der hele Eftermiddagen opstod en betydelig Røg, saa brød Flammerne først ud omtrent $1\frac{1}{2}$ Time efter Solens Nedgang, næsten paa samme Tid da Indsfibningen af Arrieregarden skulde gaae for sig. Altting var saa vel indrettet, og Tropperne's Disciplin saa beundringsværdig, at endskiondt Natten var særdeles mørk, kunde hele Mandskabet godt have været ombord forinden Dagbrækningen, uden nogen særdeles Anstrengelse; men ved Hielp af denne vældige Oplysning, forarsaget ved de brændende Skibe, i en Afstand af neppe 200 Alen fra Indsfibningsstedet, vare Tropperne istand til, at marschere ned bataillensviis og indskibe sig med ligesaa stor Hurtighed, som om det havde været midt om Dagen. Det hele Foretagende blev altsaa udført, ikke alene uden Tabet af en eneste Mand eller uden nogen anden uheldig Omstændighed, men i mindre end en Fierdedeel af den Tid, der vilde have medgaaet, hvis det havde været mørkt. Dette foregik om Aftenen den 17de Januar 1809, Dagen efter Slaget, og forinden næste Dags Frokosttid var hele Flaaden underseil i aaben Sø.

Fare ved en Nova scotia's Saage.

(Uddraget af Fragments of Voyages & Travels by Capt. B. Hall.)

Den 9de Mai-naaede vi Halifax, udenfor hvilken Havn vi paa en særdeles ubehagelig Naade bleve opholdte, nemlig ved i 3de Dage at være indhyllede i en af de nova scotia's Saager, der ere saa bekiendte over den hele Verden. Det er mig neppe muligt, at kunne give nogen Beskrivelse, hvor mørke eller tykke disse ere; men jeg troer, at deres Virkninger kunne sammenlignes med dem, der følger Siroco-*Winden*, men med den forøgede Plage, at medens den vedvarer, kan man i Ordets egentlige Forstand neppe see længere end et par Skridt for sig. De ere værre end Regn, da de giennemblode langt hurtigere, de give Alting et sørgeligt Udseende og bidrage sikkert til at giøre alle Menneſker doovne og misfønoiede.

Den Dag, vi fik Land i Sigte, nærrede vi det bedste Haab om at kunne naae Havnen samme Dag, da *Winden* var god, men med Et bleve vi omgivne med saa tyk en Saage, at vi i de tvende paafølgende Dage ikke kunde see tyve Skridt fra Skibet. Der er kun saa Ting saa ærgerlige, som det taagede Weir, man træffer under Halifax, da det for det Meste indtræffer med S. O. *Wind*, hvilken netop er den bedste for at løbe ind med, og Sømanden er plaget med den vedvarende Tanke, at, hvis det blot vilde klare op i et par Timer, da vilde det være tilstrækkeligt til at bringe ham i Havn og derved giøre Ende paa hans Bekymringer og Ansættelser. Det er derfor en af de behageligste Følelser, jeg kiender, at see den Saage klare op, og det er meget interessant ved sliq en Leilighed, at bemærke den Forandring, der foregaaer i enhver Stemning, ved at see Landet tydeligt i klart Solſkinsveir, ja selv naar man er i aaben Sø, naar man atter seer en klar og tydelig Horizont. Alting faaer et mere skinnende, friskere og smukkere Udseende end ellers. Det almindelige Liv, der ved sliq en Leilighed opstaaer over hele Skibet, er af den Natur, at selv de, der

ere nede, paa eensgang mærke, at Veiret er klarer op. Det varer ikke længe, forinden Mandskabets hurtige Fodtrin bemærkes, ved at løbe op af Trapperne, ved Baadsmandens velkomne Raab: „alle Mand op“. Den vagthavende Officers Stemme høres nu, idet han gennem Raaberen giver Ordre til Skamflings-Gasterne til at stikke Neb ud, og gjøre klar til Læseilene; og det velbekjendte Echo, der kaster Stemmen tilbage fra de vaade Seil, bidrager i lige Maade til at frembringe en mere oprømt Stemmning, som efter min Mening er større end nogen anden af de i Solivet almindelige Hændelser vilde frembringe.

Et eller to Aar efter den Tid, jeg her omtaler, blev det bestemt, at en svær Kanon skulde placeres ovenpaa den Klippe, paa hvilken Sambro's Fyrtaarn er bygget, og efter megen Umage blev der opsat en lang 24pundig Kanon paa den høieste Deel af denne steile Klippe. Det blev derpaa bestemt, at hvis noget Skib, som laa udenfor Havnens, medens det var Taage, affyrede Kanonskud, da skulde disse besvares fra Kanonen ved Fyrtaarnet, saa at der paa denne Maade blev sat et Slags hørlig, skiondt usynlig Telegraph i Gang. Er det nu Tilfældet, at Officiererne paa Skibet ere tilstrækkelig bekjendte med Farvandet, og have Sielsstyrke nok til en saadan Seilsads i Mørke, der stedse vil være farlig endog for den Duelligste, vil det herved blive muligt at løbe ind i Havnen, uagtet dette Mørke, ved at bemærke Lyden af Skuddene og noiagtig at iagttage Lodskuddene.

Jeg har aldrig været paa noget Skib, der dristede sig til dette Bovestykke, men jeg kan meget vel erindre en snurvig Tildragelse, der hændte sig med Fregatten *Cambrian*, som befandt sig i en af disse tykke Taager. Fregatten holdt ind mod Landet; Chefen antog, som rimeligt var, at Fyrtaarnet, det nærmeste Land og Halifax ligeledes vare indhyllede i Taagen; men den Dag var det Tilfældet (af hvilken Aarsag maa Gud vide), at Taagen opholdt sig alene paa den aabne Søs, saa at vi, der vare i Havnen, kunde see Taagen adskillige Dmiil fra Landet, liggende

paa Havets Overflade, liig et uhyre Lag af Sne, med en steil Skraaning mod Landet. Fregatten, der laa i denne Taage, troede at være i Nærheden af Land, skod derfor et Kanonskud, hvilket blev besvaret fra Taarnet, og saaledes veglede de gjensidigen Skud den hele Dag igiennem, uden at see hinanden. Mandskabet paa Fyrtaarnet havde intet Middel til at underrette Fregatten om, at, hvis den blot skod lidt længere ind, vilde den komme ud af Taagen, i hvilken den, liig Jupiter i Olympen, udsendte sin Torden.

Endelig opgav Capitainen Haabet om at det vilde klare op, og lod derfor Mandskabet holde Middag; men da Veiret isvrigt var særdeles godt i alle Henseender, med Undtagelse af denne afskyelige Taage, befalede han, da Skibet var i dybt Vand, at der skulde styres ind mod Land for smaa Seil, tillige at Loddet skulde stedse holdes gaaende. Da Klokken var henimod Eet, begyndte han at blive urolig, da det begyndte at grunde op; tillige hørtes Skuddene fra Fyrtaarnet stedse nærmere og nærmere, men da han ikke vilde forstyrre Mandskabet i deres Spisetid, besluttede han endnu at blive staaende de øvrige 10 Minutter, der vare tilbage af Timen; men hvad skeer!... Fregatten havde neppe seilet i nogle Minutter, forinden Sagerbommen ragede frem af Taagen, derpaa Bougsprydet, og endelig befandt hele Skibet sig paa eengang i fuldkommen klart Solskin. Der blev strax raabt „alle Mand op“, og da Mandskabet var kommet paa Dækket kunde de neppe troe deres egne Øine, da de saae tæt agter ud den tykke Taage-Banke og ret forud Mundingen af Havnen, til venstre Cap Sambro's steile Klinter, og endnu længere tilbage Skibene liggende fortoiede, med Flag og Wimpel heiste.

En langt anden Skiebne modte Corvetten *Uralanta*, ført af Capt. *J. Hickey*. Om Morgenen den 10de November 1813, styrede han ind efter *Halifax*, i et meget tykt Veirligt. Loddet holdtes nsiagtigt gaaende, og der var Folk paa Udkik paa Roffen af Klyverbommen og Udderrærne, saavel som overalt, hvorfra

der var nogen Sandsynlighed for, at Udkik kunde anbringes med Nytte.

Efter Frokostmaaltidet blev der affyret et Signalskud, i den Formodning, at det vilde blive besvaret fra Fyrtaarnet paa Cap Sambro, i hvis Nærhed Capitainen var overbeviist om at maatte være. Nogle faa Minutter derefter hørtes et Skud i N. N. W., netop i den Compasfreg, hvor de formodede at have Fyrtaarnet. Da Lødsfuddene stemmede med Skibets giffede Plads, og da Kanonskuddene, der hvert Dvarteer bleve affyrede fra *Utalanta*, bleve rigtigen besvarede, i den Retning som de skulde have samme, blev det besluttet at holde ind, for at søge Havnen, veiledede ved Lyden af disse Skud. Et uheldigt Sammentraf af Omstændigheder foraarsagede, at Skuddene, der fulgte til *Giensvar*, ei vare fra Fyrtaarnet, men fra Orlogsskibet *Barrosa*, hvilket ogsaa var indhyllt i Taagen, og som ligeledes troede, at det havde signaliseret med Fyrtaarnet, da det derimod var den ulykkelige *Utalantas* Kanonskud, det hele Tiden hørte.

Det kan ikke nægtes, at det jo var forbundet med megen Fare, under slike Omstændigheder, at holde ind efter Havnen, men man maa ei heller forglemme, at det ofte kan være en Officers Pligt, at udsætte sit Skib saavelsom sit Liv for Fare, naar Tienesten fordrer dette, og det synes, som om dette just har været Tilfældet her. Capitain *Hickey* var Overbringeren af vigtige Depescher, angaaende den fiendtlige Flaade, hvilke det var meget magtpaaliggende, snarest muligt, at faae afleverede. Efter Weirligets Udseende var der al Sandsynlighed for, at denne Taage vilde vedvare i flere Dage, og da han, saavelsom hans underhavende Officerer, havde beseilet dette Farvand over hundrede Gange, og vare ligesaa godt bekiendte, som nogen Løds kunde være, blev der besluttet, at foretage dette dristige Forsøg, — der blev derfor styret Kours i den Retning, hvori man formodede at *Salifax* laa.

De havde kun i en kort Tid holdt denne Kours, da Udfølgemanden paa Bakken raabte; „Brænding forud” — „Styrbord med Roret”; men det var for sildigt, thi forinden Roret kunde komme i Borde, var Skibet midt blandt de bekiendte, farlige Ekster Siffir's Røck, der udgiore det østre Rev ved Den Sambro. Roret, Ugterstævnen, samt hele Straakiolen, bleve affødte ved det første Stød og flode langs Siden. Det kan rimelig formodes, at endeel af Skibets Bund, paa hvilken der laa 120 Tons Jernballast *), blev adskilt fra Overflødet ved dette voldsomme Stød, saa at Skibet, der siebliffelig fyldtes, flød i nogen Tid paa det tomme Fædeværk, indtil Dækene og Siderne bleve adspaltede ved Søen.

Chefen, der hele Tiden vedblev at være saa rolig, som om intet Mærkeligt var passeret, befalede, at kaste Kanonerne overbord, men forinden en eneste kunde komme løs, eller en Brog blive kappet, krængede Skibet saameget over, at det var umuligt for Mandskabet at staae paa Dækket. Det var altsaa med særdeles Anstrengelse, at nogle Kanoner bleve affyrede som Nød-signal. Paa samme Tid ønskede Capt. Hickey, at Nøktaklerne skulde hugges, i den Hensigt at udsætte Travaillesluppen; men da Masterne vare berøvede deres Støttepunkt, maatte man hvert Øieblik vente, at de skulde gaae overbord, derfor bleve Folkene beordrede at komme ned igien, og Sidesartsierne bleve derpaa med megen Uleilighed nedfiredede.

Skibet begyndte nu at lægge Nælingen i Vandet, af hvilken Marsag der blev givet Ordre til at kappe Folke- og Stor-Masten, hvilke til Lykke gif overbord, uden at beskadige den paa Rundholts-galgerne staaende Travaillesflup, hvilket Fartsøi var det vigtigste til Mandskabets Frelse. Strax efter skiltes Skibet ad mellem Mesan- og Stor-Masten, og saa Secunder efter brak det tværs

*) Antallet af Ballast-Jernene vilde i dette Tilfælde have været 2400 à 100 \mathcal{L} Vægt. Ildgiverne.

over, mellem Stor- og Fokke-Masten, saa at Skibet var nu et fuldstændigt Brag, bestaaende af 3de Dele, hvilke hver især bleve mindre og mindre, ved enhver Sø, der brød over.

Bed denne Tid havde en stor Deel af Mandskabet forsamlet sig i Travaillesluppen, i det Haab, at den vilde flyde, naar Skibet sank; men da Capitain Hickey saae, at Fartoiet ei vilde kunne flyde med saamange Mennesker, gav han Ordre til, at nogle og tyve Mand skulde forlade det. Denne hans Befaling blev udført med den største Rolighed, og blev udført med ligesaa stor Hurtighed, som til nogen anden Tid forhen. Saalænge denne kritiske Stilling varede, vedligeholdtes Orden og Disciplin, uden at det mindste Spor af Insubordination viste sig; tværtimod, Tienesten gif for sig med en saadan Grad af god Willie, at det i Sandhed grændsede til det Utrolige.

Saasnart Travaillesluppen blev befriet fra Mandskabets Vægt, der maatte forlade den, flød den klar af Rundholsterne, eller rettere sagt, den blev slagen løs ved en hoi Sø og kastet overbord, hvor den kom til at vende Kiolen opefter, midt i Brændingen, der fremstod mellem Bragstykkerne. Mandskabet vedblev desuagtet at efterligne deres diærve Capitain; de holdt stedse Die med ham, og tabte aldrig noget Dieblisk deres Fatning. Bed Udholdenhed og vedvarende Anstængelse lykkedes det dem, ikke alene at faae Travaillesluppen paa ret Kiøl igien, men endog at faae den klar af den Mængde Bragstykker og Rundholster, der laae i Vandet, saa at den blev bragt i Sikkerhed i en liden Afstand fra Braget, og ventede der paa nærmere Ordre fra Capitainen, der, tilligemed 40 Mand, endnu stedse klynge sig fast til det Overblevne af den engang saameget beundrede *Utalante*.

Der blev nu gjort Forsøg paa at bygge en Flaade, da man frygtede for, at de 3de Fartoiier ikke kunde bierge hele Mandskabet; men den svære Søgang gjorde dette umuligt, og man maatte derfor alene stole paa Fartoiierne, skjøndt de tilsyneladende vare overlæssede med Mennesker, og da Braget nu begyndte, hurtigt

6te Binds 2det Hefte.

at gaar sin fuldkomne Oplosning imode, blev det til en Nodvendighed, at søge til disse. For at kunne stuve Mandskabet tæt sammen, bleve de fleste bragte ombord i Travaillesluppen, hvor de bleve sammenstuvede, ligesom Eild i en Tonde; derefter søgte de mindre Fartøier Braget, for at bierge det øvrige Mandskab, et Foretagende, der ei var saa let; endeel maatte springe i Søen og svømme til Fartøierne, Andre bleve trukne giennem Vandet ved Hielp af Louge.

Blandt Mandskabet var der en særdeles munter Karl, en Neger, som pleiede at spille paa Violin; han opdagedes nu, holdende sig fast i Læ=Storrorst, med hans elskede Cremoneser under Armen, hvilken han med megen Omhyggelighed søgte at bevare. Det var i Sandhed et latterligt Syn, og hvilket endog foranledigede nogle vittige Indfald blandt Mandskabet, selv i det Dieblisk, da de vare i den største Fare. Det blev snart til en Nodvendighed, at han maatte opoffre et af To — enten sin Violin eller Livet — saa at, efter en smertefuld Kamp, Professorens og Violinen nødsagedes til at skilles ad. Næsten til samme Tid hørtes en almindelig Latter, som gialdt Skibssecretairen, der af lutter Tienesteiver for at bierge, hvad der var ham betroet, nær var druknet. Dette tienstivrige Mennecke havde modtaget den almindelige Befaling, at naar der blev skudt med Kanoner, eller nogen anden Omstændighed skulde opstaae, der kunde ryste Søuhret, skulde han holde dette i Haanden. I det Dieblisk, Skibet stødte mod Klipperne, gik han strax ind i Kabytten og tog Søuhret i Haanden, med hvilket han gik op paa Dækket; men da han ikke kunde svømme, var han nødsaget, at holde sig fast til Mesanmasten, og var ligegyldig ved Alting, undtagen Søuhret.

Da Skibet faldt om paa Siden og Masten havde en næsten horizontal Stilling, lykkedes det ham, at naae hen til Krydsmeris, hvor han sad i tilsyneladende Angest, grinende lig en Ubekat, der var løben bort med en Kokosnød, indtil Masten gik overbord, hvorpaa han faldt i Søen med samt Søuhret. Alles

Dine vare nu henvendte, for at see, om den meest tienstivrige Skriver i Verden igien skulde komme tilsyne. Til almindelig Glæde saaes han atter paa Søens Overflade (stedse holdende Søuhyet i Haanden) hvorpaa han blev bierget af et af Fartøierne, efter megen Anstrengelse, men han var næsten halv død.

Naar dette Souhr undtages, og Depescherne til Admiralen, hvilke Capitainen strax i Begyndelsen havde taget til sig, da Skibet stødte, blev aldeles Intet bierget fra Skibet. Travaillesluppen havde nu 79 Mand og 1 Fruentimmer ombord, Sluppen 42 og Gigen 18, med hvilke Ladninger de netop kunde flyde. Capitain Zickey var naturligviis den sidste Mand, der forlod Braget, fiøndt Mandskabets Afgtelse og Hengivenhed for ham var saa stor, at de bleve hos ham paa den sidste Stump af Braget, der var over Vandet, og viste den største Ulyst til at forlade deres elskede Chef i en saa farlig Stilling.

Ødelæggelsen gik saa hurtigt for sig, at Capitainen neppe var kommen ombord i Fartøiet, førend Braget næsten var aldeles forsvundet. Mandskabet gav det 3de Hurraraab (tree cheers) da det forsvandt, og forlode nu de overblevne Stumper af et Skib, der havde været deres Huus og Hjem i næsten 7 Aar.

Taagen vedblev at være ligesaa tyk som forhen, og da begge Nathusene vare skyllede overbord, saa havde de intet Compas i Fartøierne. Vinden havde næsten lagt sig, hvorved det blev vanskeligt, at styre i en bestemt Retning, hvilket vilde have været lettere, hvis der havde været nogen Brise. I denne Forlegenhed fandt de paa et Hielpemiddel, der for en Tid svarede til Hensigten. Da de forlode Skibet, vidste de omtrent, hvorledes Landet laa for dem; de trende Fartøier bleve lagte i en Linie i denne Retning, derpaa roede det agterste Fartøi forud for det forreste, indtil det kom i lige Linie med de andre, iagttagende ei at roe længere bort, end at det kunde sees i Taagen; det Fartøi, der nu var blevet det agterste, roede derpaa forud og stillede sig i Linien, og saaledes fremdeles. Denne langsomme Fremgangsmaade

lykkedes dog kun for en kort Tid, og tilsidst vare de aldeles uviste om, i hvilken Retning de skulde styre. Netop i dette Dieblif, da Neden var størst, erindrede en gammel Quarttermester, ved Navn Samuel Shanks, at der i Enden af hans Uhrkæde hang et Signet, i hvilket der var et lidet Compas. Denne vigtige Opdagelse blev meddeelt de andre Fartøier ved Fryderaab fra Trauaillesluppen. Compasset blev nu hurtigt langet over i Sluppen til Capitainen, som placerede det ovenpaa Søstret, og da dette Instrument, der saa omhyggeligen var blevet reddet ved Skibsfecretairen, hang i Ballanceerringe, vandrede den lille Magnetnaal med tilstrækkelig Stadighed, til mellem saa Stregers Afvigning at holde Kours. Dette var nok, til at forvise dem om at finde Kysten, efter hvilken de i Sidstningen havde styret aldeles feil. Forinden de naaede Landet, traf de paa en Fisserqvase, der lodse dem ind i en Bugt, kaldet Portugueser Cove, hvor de landede omtrent 20 Miil fra Halifax.

Fisserne antændte store Baal, for at opvarme deres forfrosne Giæster, af hvilke de Fleste vare meget tyndt klædte og aldeles igiennemblodte. Nogle blandt de af Mandskabet, der sidst kom ombord i Fartøierne, og som maatte svømme for at redde Livet, havde ingen andre Klæder paa, end deres Buger, saa at Den, der var anstændigst klædt blandt dem Alle, var den gamle Shank, Eieren af Compasset i Signetet. Denne diaerve, gamle Sømand fandt sig i den hele Tildragelse, som om en Stranding var en Hverdagssag. Han tog ikke engang sin Hat af, undtagen da han gav sit gode gamle Skib et Hurra, da det sank ned i Afgrunden.

Hvad der nu skulde foretages, blev snart bestemt. Capitainen gif omkring Pynten med Fartøierne til Havnen, medtagende de af Mandskabet, der vare meest udmattede, samt de, der vare daarligt i Klæder. Officiererne gif derpaa med de Øvrige, i trende Afdelinger, tværs over Landet til Halifax, holdende saa tæt sammen, som om de skulde foretage sig en allerede aftalt Marsch.

Meget faa af Mandskabet havde Skæ paa, hvilket Savn blev desmere følt, da de maatte vandre over en Landstrækning, der kun tildeels var ryddet for Træer; desuagtet var der ikke en eneste Efterøler, og hele Mandskabet, fra den første Officier til den sidste Dreng, modtes om Aftenen i Halifax i ligesaa god Orden, som om der ingen Ulykke var tilstodt deres Skib.

Jeg har været særdeles omstændelig i at beskrive dette Skibbrud, da det forekommer mig, at der findes nogle nyttige og flere ikke almindelige Omstændigheder ved det, der for praktiske Mænd ere værd at lægge Mærke til.

Det er et sjældent Sammenstød af Omstændigheder, at et Skib strander og forsvinder fra Havets Overflade i mindre end eet Dvarteer, i godt Veir, om Dagen, paa velbekendte Klipper, og i Nærheden af et Fyrtaarn, men dog uden at miste en eneste Mand, eller at noget Menneſke kom til den mindste Skade.

Der næst er det høist vigtigt at bemærke, at Mandſkabets Liv efter al Formodning ikke vilde have været og maaskee ei kunde være blevet bierget, havde Disciplinen i mindste Maade været mindre overholdt. Havde der yttret sig Utaalmodighed blandt Mandſkabet, for at ſoge Fartøjerne, eller havde Capitainen ikke beſiddet tilſtrækkelig Myndighed til at formindske Antallet af dem, der havde ſamlet ſig i Travaillſluppen, da den endnu ſtod i Rensdingen, maatte ſikkert Halvdelen være druknet.

Det var altsaa iſærdeleſhed den perſonlige Indflydelse, Capitainen havde paa Alle ombord, muligen alene denne, at Mandſkabet ſkyldte ſin Redning. Den almindelige Liltro, der, efter lang Erfaring, havde til hans Duellighed og Sømandſkab, var ſaa ſtor, at enhver Mand i Skibet, i denne overhængende Fare, iſtinktmeſſig nærmede ſig til ham, for at blive reddet, og da de ſaae ham, ſaa aldeles Herre over ſig ſelv, ſtolede de trygt paa hans velbekendte og ofte prøvede Duellighed, til at redde dem ud af Faren. O Sandhed! det er i ſlige Dieblikke, ſom diſſe vare, at den ſtore Forſkiel mellem Mand og Mand udvikler ſig,

og den hele Indflydelse af en kraftig og mandig Handlemaade viser sig. Var den mindste Tvivl fra Capitainens Side, den mindste Mangel paa Bestemthed, eller Usikkerhed, hvad Forholdsregel der var bedst at tage, blot robet ved eet Ord eller Diekast, saa vilde det have virket, som en elektrisk Gnist blandt hele Mandskabet; de vilde da have styrtet i Fartoierne, og gaaet deres sikke Undergang imøde.

Capitain *Hickey* og hans Mandskab havde tient lange sammen i eet og samme Skib. De havde i dette Tidrum lært hverandre saaledes at kiende, at denne store Prøve, istedetfor at svække Disciplinen, gjorde den end kraftfuldere, og satte Capitainen saaledes istand til paa eengang at anvende alle sine Kundskaber og alle de Hielpemidler, han havde i sin Magt, til at overvinde de Banfseligheder, af hvilke han var omringet.

Der ere nogle Mennesker, der hofte ligesaa megen Ære ved deres Handlemaade under de største Tab, som Andre ved de heldigste Foretagender, og man kan ikke nægte, at Capitain *Hickey* er blandt disse; thi skiondt han havde den Ulykke, at miste sit Skib, saa nyder han dog den Tilfredshed, at ved hans Duelighed og Bestemthed reddede han over eet Hundrede Menneskers Liv, hvilke, uden ham, efter al menneskelig Beregning, alle maatte have fundet Døden.

Følgerne af at staae under en dygtig Chef.

(Uddraget af *Fragments of Voyages & Travels by Capt. B. Hall.*)

De, som ikke have nogen Kiendskab til Banfselighederne ved Disciplinen til Søes, kunne neppe indsee, hvormegen Indflydelse den Commanderende's Character har paa en Orlogsmands Virksomhed. Høst en, med Tienesten Ubekiendt, der første Gang

Kommer ombord i en vel ordnet Orlogsmænd, maa den Tanke let opstaae, at Chefen er af liden eller ingen Nytte; og i Forhold til, som Skibet er vel ordnet, vil han maaskee for nogen Tid finde sig bestyret i denne sin Bildfarelse. Enhver Ting synes at gaae saa regelmæssigt — som Værket i et Uhr — saa at det skulde synes, som om Officierer og Folk blot havde at følge en engang antagen Routine — ligesom Viserne paa Uhret, der følge Hiu- lene's Omdreining — for at det skal gaae rigtigt. Dog er det i begge Tilfælde nødvendigt, ei alene at der er en kraftig Hoved- drivvæder for at give den oprindelige Bevægelse, men desuden adskillige noiagtige Vægter og Regulatorer, for at giøre Bevæ- gelsen jevn.

I Begyndelsen af 1805 følte vi fuldkommen Sandheden af denne Bemærkning, ved den vigtige Forandring, der fandt Sted i den høieste Commando ombord paa det Skib, jeg da var. Fra en kraftløs Uvirkosomhed bragtes vi i et Dieblik til den meest kraf- tige Virksomhed; og fra næsten at være Gienstanden for hele Fla- dens Latter, formedelst vort flodsede Udseende og den Mangel af Held, der fulgte vore besværlige Anstrengelser, overgik vi snart alle de Dvrige ei alene i Hurtighed, men ogsaa i heldige Udfald af vore Foretagender.

Vort gode Skib *Leander* var et af de smukkeste Skibe af den Klasse, og visseligen det herligste Soffib, der nogensinde flød — det laa som en Maage i Vandet! Naar det blev rigtigheden behandlet, vilde det „giøre Alt, undtagen at tale". Det kunde seile godt, slaes godt, og udholde en Storm saagodt som noget andet Skib i Marinen, hvad enten i Havn, ridende for sine 3de Ankere, eller liggende bi i Søen for sine Storm=Stagseil; og med Hensyn til de fredelige Beskæftigelser, da vare alle disse ogsaa ret godt kendte der ombord, naar Tiden tillod det; thi mangan en lystig Dands har rystet dets elastiske Dæk. Jeg kunde sam- menligne vort gode gamle Skib med en Elephant — søielig, stand- haftig og skarpsindig, naar det blev vel styret, og skiondt dets

Bevægelse ikke vare saa hurtige som de af de stolte Fregatter, af hvilke det var omringet, saa naaede det dog stundom paa en eller anden Maade Maalet for Reisen for alle de Andre; og ofte bragte det rige Priser i Havn, medens de lettere Skibe af Eskadren utaalmødigten søgte efter hvad vi allerede havde snappet.

Dette skal strax blive viist; inidertid vil jeg opholde mig lidt ved at bemærke den særegne Virkning, en enkelt Person's Mand ofte kan frembringe paa Andres Handlinger og Tanker. Der er sikkerligen en sfiult Drivefæder i den nautiske Constitution, ved hvilken en befalende Officiers Genius veed, hvorledes den skal meddele endeel af sin Mand til Enhver, der staaer under hans Befaling, for ikke alene at forene og lede de almindelige Evner af hans Mandskab, men endog undertiden til aldeles at forandre deres Natur.

Sandheden er, at i hvor stor Ven end Memesket er af Friheden, saa er dog Matrosen virkeligen og naturligen en saa lydig Skabning, at der ere saa Ting mere tilfredsstillende for hans Sind, end at være godt commanderet. Ved første Diekast vil dette synes at tillægge vor Tilboielighed nogen Slaviskhed; men Erfaring viser tydeligen, at der er meget saa Stillingen, i hvilken en Mand med Forstand saa godt kan vedligeholde sin virkelige uafhængige Character, eller bringe alle sine Talenter, Kundskaber og sin Flid i en saa nyttig Virksomhed, som der, hvor han arbejder under den opmærksomme og virkelig talentfulde Superieurs Opsyn, som er fuldkommen competent til at bedømme hans Opførsel, og som er redebon til at lade hans Fortienester vederfares Ret.

Denne Indskydelse udstrækker sig, under forskiellige Skikkelser, til alle underordnede Classer: til dem, der besidde Duellighed og ønske at udøve den, til de Uvirksomme, de Efterladne, ja endog til de Slette. Naar en talentfuld Mand er stillet under en dygtig Chef, da føler han sig overbevist om, at Intet af hvad han foretager sig vil blive ubemærket, og at folgelig hans Bestræbelser ville regnes til Fordeel for ham. Denne Bevidsthed vil folgeligen

opmuntre ham til endnu større Anstrengelse; og ved saaledes at være overbevist om, at hans Opforsel er rigtigheden vurderet, har han en umiddelbar Bevæggrund til at bringe sin fulde Styrke i Virksomhed, hvilket stedse vil frembringe gode Resultater. En retsindig Mand vil under saadanne Omstændigheder føle, at hans Stilling, langt fra at være slavisk, er en saadan, i hvilken han tvinger dem, han adlyder, til at erkiende hans Værd. Er han derfor sig selv og sine Miger tro, vil han kunne vedblive at være saa uafhængig, som det er muligt for Noget at være, i hvilken= somhelst Stilling i Livet han end er.

Lad os derimod antage et andet Tilfælde: lad Superieuren i Duelighed og Erfarenhed være mindre end Inferieuren; dennes Stilling er da langt fra at være saa uafhængig eller saa vel skicket til at han kan vise sine Evner, som i det første Tilfælde. Den Underordnede har ei længere den samme levende Opmuntring til Anstrengelse, thi hans Arbejde bliver som oftest ubemærket, eller dets Resultat ei paaskionnet; han erholder ingen synderlig Opmuntring til nye Bestræbelser; hans Evner, istedetfor at udvikles ved kraftig Virksomhed, slappes ofte ved den kraftløse Maade, paa hvilken de bringes til at virke.

Hvad der saaledes er sagt om Mand af Talent og Evne, er endnu mere anvendeligt om dem, hvis Evner og Kundskaber til deres Forretninger ere middelmaadige. Saadanne Personer trænge høiligen til Hielp, for at deres Tjeneste skal blive til nogen virkelig Nytte. Det er for dem til alle Tider nødvendigt, at deres Dygtighed (Brugbarhed), saadan som denne nu er, ved Andre ledes med Skionsomhed, saa at de selv kunne blive opmærksomme paa Nytten af deres Anstrengelser, naar de rigtigheden anvendes. Da der Intet er saa smigrende for vor Egenkiærlighed, som at erholde Roes for vore Handlinger, saa er der ingen Ting bedre skicket til at frembringe en god Virkning, end dette Slags Opmuntring, naar den ikke er for plat. Marsagen er indlysende. Har en Chef tilstrækkelig Erfarenhed til at fængsle de under ham

Staaendes Hengivenhed, saa ville de uformærkt ledes til at giøre fælleds Sag med ham, og de ville derefter ivrigen anstrenge sig for at vedligeholde den Grad af Vigtighed, der vil være en Følge af denne næiere Forbindelse med den Dygtigere, og som de neppe kunde haabe at opnaae paa egen Haand. Ere de saaledes blevene ledede, paa hvad Maade er ligegyldigt, til at bemærke, hvad Nytte de kunne være til, da vil det være dem høiligen magtpaaliggende, ei at vise sig uverdige til saadan Udmærkelse. Den useilbarlige Virkning af saadan frivillig Anstrengelse er, at Individerne forbedres. En saadan Behandlingsmaade vil sikkerligen ikke kunne omdanne en Mand, der er uduelig, til en flink Mand; men den kan bringe en misfornøiet eller unyttig Mand til at være nyttig for Staten og for sig selv, saa at Den, som var ulykkelig og modløs, vil føle sig selv lykkelig og tillidsfuldt haabe, hvilket allerede er meget.

Jeg tvivler om, at Den, der ei har været Dievidne til Tilstanden paa et Skib, der er commanderet af en uvidende, letsindig, eller paa anden Maade udygtig Chef, kan have noget Begreb om den skadelige Virkning af dennes slette Commando, eller rettere sagt, af hans negative Commando. I Tidens Længde er maaskee enhver Grad af bestemt Strengthed at foretrække for den uvisse, uregelmæssige Art af Disciplin i en Orlogsmænd, i hvilken der hersker hvad man kalder: Commando. De maadeligt Begavede føle, at under saadanne Omstændigheder er der intet Haab for dem, ved deres egen Anstrengelse at blive bemærkede, og de forsælde derfor hurtigen til en Art af Slovhed, der gjør dem udygtige til enhver nyttig Beskæftigelse, og hvormed de smitte hele Skibet, ligesom den Raaddenhed, der kaldes dry-rot. I denne chaotiske Tilstand leve Skulkerne og Udskuddet et lystigt Levenet, thi disse have da Spillet gaaende. Disse Mennesker lykkes det da, at bestille saa lidet som muligt, og de giøre alle Andre misfornøiede; men dog kun til liden Glæde for sig selv.

Jeg mener ei en fuldkommen anarkisk Tilstand eller Mytteri, men blot den elendige Tilstand, der er Følgen af, at Commandoen

er givne i Dens Hænder, der ei har Styrke nok, eller ei besidder Forstand nok, til at ordne de forskiellige Elementer, der ere givne ham at styre. Een blandt de mange skadelige Følger, som denne Tilstand giver Anledning til, er at det større Arbeide herved ubilligen falder paa den bedre Deel af Besætningen, hvoraf igien fremkomme mange andre slette Virkninger. For det første opmuntres de Døgne til at skulke saameget muligt fra al Tjeneste, hvorafter følger, at de, der allerede hæve nok at gjøre, endnu faae mere; dernæst nedslaaes herved den villige og muntre Arbeider, der føler det Ubillige heri, en Følelse, der hurtig betager eller sløvgjør de bedste Anlæg til det Bedre. Den naturlige Folge er, at Tjenesten forrettes saa slet muligt, formedelst dens upassende Fordeling. Chefen bliver snart misfornøiet; men da han ei forstaaer at udfinde den sande Aarsag, eller ei vil tilstaae, at i Grunden hans slette Bestyrelse er Aarsagen hertil, saa anseer han Aarsagen til Tjenestens slette Gang at være Mangel paa Anstrengelse hos dem, han seer forrette denne, da han derimod ei bemærker Skulkerne. Ved denne hans ubillige Dom over dem, som i Gierningen bedst fortjene Berømmelse, udsaaer han Mismod's Sæd blandt alle de forskiellige Classer, der staae under hans feilfulde Bestyrelse, og det Hele kommer derved i den største Uorden.

Jeg skal ei længere opholde mig ved denne Materie, for at vise den modsatte Virkning af en rigtig Disciplin paa de Skidsløse og Slette. Enhver vil indsee, at dersom der er noget Haab om at forbedre disse, eller til at quæle disse onde Tilboieligheder og gjøre dem nyttige for Tjenesten, da kan dette kun skee ved at holde dem under et strengt Tilsyn, og at under Omstændigheder, som de forhen omtalte, vil enhver Last hos dem udvikles i en endnu høiere Grad.

Det kan maaskee være nyttigt at erindre, at de samme Grundfætninger, eller nærligen de samme, der ombord sætte Officiererne og de Dvrigte i Virksomhed, ligeledes finde Sted ved alle Stilsinger iland. Der er maaskee Ingen, der staaer saa lavt i Verden,

at han jo hver Dag i sit Liv har Leilighed at være den Befalende. Dersom en Mand's verdslige Forretninger kun ere af lidet Omfang og lette at udføre, da er det saameget mere nødvendigt for ham, at udøve den liden Myndighed, han har, med Forstand, da der klarligen kun ere færre Undskyldninger for at udføre en saa liden Pligt slet. Ere hans Beskæftigelser betydelige, da vil han sikkerligen indsee, hvor vigtigt det er at finde en oprigtig Medvirkning af dem, der staae under ham, og hver nødvendig en bestemt Orden er for hans Held. Den civile Bestyrelse af et stort Land synes for uindviede Dine at være en saa vanskelig Sag, at Mange aldeles ei begribe, hvorledes en Fyrstes Minister faaer Tid til at spise, og endnu mindre, hvorledes han faaer Tid til at tage Deel i Selskaber, uden at Saadant tilsyneladende generer ham; men deres Forundring vil være mindre, dersom han ved de nationale Anliggender anvender ovennævnte Regel, efter hvilken deres egne huuslige Anliggender maae styres. Derimod vil deres Beundring for den store Statsmand tiltage, eftersom de blive noiere kiendte med hans Dygtighed til at giøre dette Princip almindeligt og anvendeligt. I enhver Stilling i Livet maa der altid finde en mindre eller større Disciplin Ered, og skiondt Den, der staaer først i enhver selskabelig Afdeling, i en Familie, i Statsbestyrelsen, eller ombord i et Skib, altid burde være Den, der havde meest Indflydelse, fordi han har saameget Godt og Ondt i sin Magt, saa er dog Ingen under ham, ihvor ubetydelig end denne maatte tænkes, som jo ved sin Opførsel kan bidrage til at forandre deres Anstregelse, der staae over eller under ham, enten til det Bedre eller til det Værr.

Vi ankom til *Bermuderne* den 19de Januari efter 10 Dages Seilads fra *Halifax*. Den 21de, da vi laae godt fortoiede paa *Murray's* Ankerplads, saaes en Brig at holde gaaende udenfor *Revene* østen for Ankerpladsen. Den havde et Signal paa Fortoppen, der tilkiendegav, at den vilde tale med os; der blev derfor affendt et Fartoi, med hvilket jeg fulgte som Cadet.

Da vi kom paa Siden af Briggen, steg en Person ned i Fartøiet, uden at spørge om Tilladelse, og saasnart en Mantelsæk og et Reisechatol, hvilket udgjorde hans hele Bagage, var langet ned, raabte han: „sæt af!“ og vendende sig til mig, sagde han: „er det ikke Orlogsskibet *Leander*?“ „Jo,“ svarede jeg med Følelse af en uvilkaartlig Ugtelse, indgydet ved denne hemmelighedsfulde Persons bestemte Maneer og Tone. „Bring mig der ombord,“ vedblev han med en befalende Mine, der bragte mig til at flytte en halv Favn længere forefter fra Ugtersædet, paa Midten af hvilket han satte sig. Han talte ikke et Ord undervejs, og jeg for min Deel var saa forbauset, at jeg, om det havde gjeldt mit Liv, ikke kunde fremføre et Ord, skiondt jeg gjorde flere Forsøg.

„Hvem er det? Hvorfra kommer han?“ vare de uilfærdige Spørgsmaal, hvormed et Dusin Kadetter bestormede mig, da jeg kom op af Fartøiet. Jeg kunde ingen anden Underretning give, end at det sikkert maatte være en eller anden stor Herre; thi han syntes at være fuldkommen hjemme, og havde befalet i Fartøiet, som om han havde været Chefen.

Og saadan viste det sig og at han var. Han bragte sin Bestalling med for *Leander*, og var for saa Uger siden afgaaen fra England. Samme Dieblig han modtog sin Ansættelse fra Admiraltetet reiste han til den nærmeste Havn, hvor han gik ombord paa det første Skib, der afgik til Bestindien. Ifølge denne hans Activitet havde han ikke forsomt nogen Tid, og det følgende vil vise, hvor nyttigt dette Exempel paa Virksomhed kan være. Vor ny Capitain var snart institueret, og hans magelige (*easy-going*) Forgænger var neppe iland, før Alt var i en aldeles ny Orden i den gamle Skude (*old barkey*). Jeg erindrer klart, at en af Matroserne, der havde gjort sig skyldig i en grov Forseelse, den næste Morgen efter Frokost blev kaldet op paa Skandsen til den nye Chef. Forseelsen blev strax, men med megen Taalmodighed, undersøgt. Saasnart det var blevet tydeligen beviist, at den ulykkelige Mand havde begaaet en Forbrydelse, der efter Skif

i Tienesten medførte Straf, saae Capltainen sig omkring, og gav med betænkksom Alvor, der bragte Alle, som bemærkede det, til at staae, den Næstcommanderende Ordren: „Kald alle Mand op!“ I mindre Tid end et Dvarteer efterat Forseelsen var begaaen, fandt Forbryderen sig i den sørgelige Stilling, at finde sig opbunden paa Kobryggen, for at modtage sin Straf. „O, Herre!“ sagde den arme Karl, „dette er min første Forseelse, og jeg er den første, der bliver bragt for Dem. Hav Naade med mig, Herre. „Det er første Gang.“

„Jeg har gjort mig det til en Regel, aldrig at eftergive den første Forseelse!“ var det frygtelige Svar fra vor Capitain, udtalt i en Tone, der naaede hvert Øre ombord og sank dybt i hver Mand's Bryst.

Dette Exempel, strengt som det syntes, hvilket det sikkerligen var, havde ikke destomindre Mildhed og Retfærdighed til Hensigt. Ved disse faa Ord, der ufravigeligen bleve fulgte i Fremtiden, lærte snart Enhver ombord, at den eneste Naade at undgaae Straf paa, var noie at følge Tienstens Regler. Dette var den strenge Side af den nye Orden, og den kunde forstaaes af Alle. Den anden, som havde Hensyn til Fordelen, der fulgte af en god Opførsel, var naturligviis langsommere i sin Udvikling, men den viste i Tidens Længde, at den ikke var mindre sikker; og vort Velbefindende og egen Afgørelse bleve væsentligen befordrede ved denne Grad af streng Noiagtighed, der stadigen holdt hver Mand til at gjøre sin Pligt.

Ved disse tvende Forholdsregler af Strengthed i Straf for Forseelser og store Gunstbeviisninger for dem, der gjorde sig Umage for at handle rigtigt, blev Ekibet hurtigen bragt i god Orden. Alt syntes at faae nyt Liv, og enhver Ting at gaae med Lethed. Der spildtes ingen Tid, thi de Døve og Uvillige bleve bragte til at arbejde. Dækkene bleve renere end de nogensinde før havde været, Mandskabet klædte sig med mere Omhu, Seilene vare bedre beslaaede, Ræerne bedre brasede og toppede, Klagen over Forseelser

og Drukkenſkab bleve hver Dag ſieldnere, og en Følelſe af almindeligt Velbefindende og en nyfødt Virkſomhed udbredte ſig over hele Skibet.

Der var nu Tale om en foreſtaaende Krydstour ſydeſter, hvilket ſatte Alle i Bevægelse, for at fremme Tilberedelserne dertil. Saa magiſt var Virkningen af denne Forandring, at jeg tør ſige, vi kunde nu med Held have angrebet den Fiende, ſom det en Ulge i Forveien ikke vilde have været raadeligt at indlade os med.

Det er blevet bemærket, at den ſimpel Ting, at Nelson kom til Flaaden ved Trafalgar, virkede ſom om Skibene havde faaet dobbelt Mandſkab; og de, ſom ville lægge Mærke til hvad der foregaaer omkring dem, ville finde, at den ſamme Virkning i større eller mindre Grad frembringes i Livet — alene ved Tilſtedværelſe af den Befalendes Talenter og ved — forſtandig Iver og Virkſomhed. Ingen ſkulde derfor glemme, at ſkiondt det kun er Saa givet, at have en ſaa forbausende Virkning paa deres Underhavende, ſom den, Nelson havde paa Søen og Wellington paa Landet, ſaa vil dog Enhver i ſin Virkeſted ofte være iſtand til at lede dem, der ſtaaer under ham, til den høieſte og nyttigſte Anſtrengelſe af deres Kræfter.

Solivet er rigt paa Exempler til at oplyſe dette. Til Exempel om Ratten i Søen, i uroligt Veir, er det ofte nødvendigt at tage Neb i Mærſeilene; men naar Seilene ere vaade og tunge, Luften kold, og Mandſkabet udmattet, da vil denne Forretning, der om Dagen er en let Sag, i Mørket ſtundom være vanſkelig nok. Det er naturligt ikke anſeet for nogen god Skif, at kalde den Deel af Mandſkabet op, der er tilkøis, for at hjælpe ved en ſaa liden Manoeuvre, ſaa at derfor de, ſom ere paa Dækket, maa ſee til, paa hvad Maade de ſaae det udført, og ſtundom kan det give dem nok at beſtille. Den ſamme Officier og de ſamme Folk, ſom om Dagen og under gunſtige Omſtændigheder i ſaa Minutter ville have Mærſeilene nede, Nebet indtaget og Seilene igien heifte, ville om Ratten ofte arbeide i en heel Time, uden at ſaae den

luv Stikbout fast eller en eneste Seising knobet, og efter al Sand-
synlighed skjøre Seilet eller knække Kaaen, under en saadan Skrigen
og Skialden, som næsten vil overdøve Vindens Brusen, der trodser
disse ilde styrede Anstregelser. Den halvårte eller uerfarne Of-
ficier kender maaskee nok hvad der er fornødent, men ikke hvor-
ledes dette skal udføres. Men lad Marsagen være hvad den vil,
Arbeidet bliver ei fuldført.

Lad os antage, at der midt under denne Støi og Allarm
flaaes 8 Glas (Kl. 12) og at Officieren for den nye Vagt er
kommen paa Dækket. Dersom denne er en dygtig Mand, der for-
staaer sin Dont, saa vil Scenen i 10 Secunder være forandret.
Skiondt det er bældørft, og Regn eller Slud endnu stedse ved-
vare og skjule Seil og Takkelage, saa vil dog hans øvede Øie,
eller en Art af Instinct, erhvervet ved lang Øvelse, i Diebliffet
sige ham hvad der mangler, og vise ham hvad der har været
Marsag til de Hindringer, der i en saa lang Tid have holdt Mand-
skabet i Arbeide tilveirs. Det er maaskee blot nødvendigt, at fire
lidt paa Læ=Merseskjæde eller luve lidt til, for at der kan brases
op i den luv Bras, hvorved Kaaen bringes til at løbe heelt ned,
Seilet blive levende, Rebtailerne i et Dieblif halede for, Stik-
bouten viist og Seisingerne knobede! Alt dette er maaskee udført
i — kortere Tid end den, den uerfarne og maadelige Officier, der
forestod den forrige Vagt, har brugt til at trække sine vaade
Støvler af, og knurrende kryber i sin Rede, for at drømme om en
Befordring, han ei har fortient. Det maa bemærkes, at der ikke
er blevet anvendt flere Folk af den nye Vagtchef, og at alle Om-
stændigheder ere de samme som forhen, kun at der er blevet anvendt
et Gran eller to mere Forstand. Jeg har ofte bemærket, ved
Omstændigheder, som de ovenanførte, at blot Kosten af en Officier,
som Mandskabet kender at være dygtig, har strag givet dem nyt
Liv, og sat dem istand til, endog uden nogen anden Forandring,
eller ny Orden, at udføre med Hurtighed Arbeider, som de med

al deres Anstrengelse ikke vare istand til at udføre under Den, til hvem de ei havde nogen Tiltro.

Vi lære saaledes ved enhver Begivenhed, at Intet bidrager saa umiddelbart til at forene vore Kræfter, som Overbeviisningen om at staae under en god Commando. Naar et Mandskab skal arbejde under en Mand, til hvis Duclighed og Erfarenhed det ingen Tiltro har, saa vil dog, om man end antager, at det er vel disciplineret til at anstrenge sig, Arbeidet ingen Fortgang have, da de ikke arbejde med een Villie, og alle tilsammen, hvorved den anvendte Anstrengelse adspredes og bortødsles. Men naar Den, der styrer en saadan Mæsse, fuldkommen har viist sin Overlegenhed over dem, der skulle udføre Arbeidet, da vil hver Enkelt opgive sine egne Ideer og villigen følge sin Foresattes Anordninger, som forudgangne Erfaringer have viist ham at være de bedre. Det hele Mandskab, der nu bruges til at handle under en udeelt Virksomhed, forener herved sin samsede Styrke til et Heelt, saa at dste Resultatet vil synes ubegribeligt for Dem, der ei kiende den sande Aarsag, eller som ei kunne begribe, hvor væsentlig Menneskets Natur stundom forandres ved Virkninger, hvortil Aarsagerne synes at være dem aldeles uvedkommende.

Kort Tid efterat vi paa *Leander* havde faaet vor nye Chef, gjorde vi os seilfærdige og stak i Søen den 13de Februar 1805, i Følgeflak med en af de hurtigseilende Fregatter paa Stationen, hvilken stedse havde viist sig som en bedre Seiler, og som havde været heldigere i at gjøre Priser end vi. Som en Følge af dette Held pleiede de altid at vise vort gamle Skib den største Foragt, og vi vare derfor neppe ude af Sigte af Land, førend vi bleve adskilte, formodentlig forsættligen, fordi de tænkte at der ingen Lykke fandtes hvor vi vare. Vi fortsatte vor Cours ligesuldt, og, saavidt jeg erindrer, ret Syd efter fra *Bermuderne*. Det var jevn Kuling, vi styrede saaledes hen næsten en heel Uge, med hver Dag findende Climatet varmere, eftersom vi fik Solen høiere paa Himmelen, og nye Stjerner bragt indensfor vor Synskreds
6te Bind 2det Hefte.

i de klare Nætter, der ere saa herlige i de tempererede Egne i Nærheden af Bendekredsen. Endog saa her indtræffer ofte Skyer, ledsagede med en tyk Saage, der sfiuler Himmelen, og forhindrer Krydserne fra at see over en halv Dmiil i hvilkensomhelst Retning; men en velordnet Agtpaagivenhed overvinder endog saadanne uventede Tilfælde — og hvad kan ikke denne overvinde! Til Trods for Saage og Regn efterlod vor nye Chef Intet af hvad man kan kalde en Krydser's Pligter, Beiret maatte være saa tykt det vilde. Paa Toppen var stedse en Mand paa Udfig med en Riffert i Haanden, klar til at speide ind i de forunderlige Abninger, der ligesom smukke Udsigter, for Dieblikke vise sig tvers giennem Saagens Mørke, og strax igien lukke sig. Disse dieblikkelige Abninger, der af Matroserne, jeg veed ei af hvad Marsag, kaldes „Fog dogs,” ansees for gode Tegn til at Beiret vil klare op. Det var henimod Middag, den 24de Februar, at vi saae et Glimt af den sydlige Horizont over vor læ Boug giennem een af disse Abninger i Saagen.

„See vel ud der i Klaringen,” raabte vor Chef op til Manden, der stod paa Boven=Bransahlingen, med Armen slynget om Stangen og Rifferten for Diet. „Ja vel Herre!” svarede han, og kort efter raabte han med en Røst, der blev hort nede i det Dybeste af Skibet: „Jeg seer to store Skibe staae øster hen.” Ordene kom saa hurtig frem, at de for en Uvants Øre næsten maatte være uforstaaelige; men for de øvede og vante Høreorganer af Den, de vare henvendte til, lode de som en liflig Musik, og bleve fuldkommen forstaaede. „Op med Roret Hr. Falconer,” sagde Capitainen til den vagthavende Officier; og mødende det speidende Die af den fornøiede Baadsmænd, gav han Befalingen: „Under= og Boven=Løseil til! alle Nebene ud!”

Medens nu 300 Par vel styrede Hænder vare beskæftigede med at udspænde det ene Seil efter det andet paa „den gamle Bøtte,” som den ironiff, men kiærligen blev kaldet, og Skummet begyndte at hvisle paa begge Sider af den, henvendte Capitainen

sig igjen til Udføgsmanden paa Toppen, og spurgte: „Hvor er nu de tvende Skibe?”

„Jeg kan ikke see dem; Nabningen, igiennem hvilken jeg for et Dieblif siden saae dem, er igjen tyfnet til.”

„Førdømte Taage! — Hvorledes saae de ud?”

„Meget store, de saae ud som armerede Skibe. Jeg troer „at have seet en Rød af Porte paa hver af dem. De ere ikke „langt borte — vi skal snart være nær ved dem.”

„Gjør klart Skib,” var den følgende Ordre; thi skiondt kun faa Minutter vare forløbne, saa vare dog nu Mærseilene i Top, Læseilene heiste og vel stillede, saa at ikke det mindste Blaf af Vinden gik spildt, hvilket bragte det gode Skib til at dirre og løbe som en gammel Jagthund, begierlig efter Byttet. Der var ikke meget at gjøre ved Kanonerne, da til alle Tider Alting holdtes saaledes klart, at Mandskabet blot behøvede at stille sig paa deres Poster og kaste Takkier og Surringer løs, for at være færdige til, uden mindste Ophold, at løbe paa Siden af en Fiende. Dette Beredskab Dag og Nat, til hvilkensomhelst Uffaire, forenet med den mageløse Hurtighed i Udvølsen, hvilken alene en lang vedholdende Øvelse kan give, er intetsteds saa ubetinget nødvendig som ved den Haandtering, jeg omtaler. Paa et Skib i Søen synes virkeligen ved første Diekast Kilderne til Uorden og Forandringer saa talrige, da de kunne fremkomme deels af Veiret, deels af Skibets Egenskaber, den særegne Tjeneste, det skal udføre, Uvissheden af Tiden om Natten eller Dagen, paa hvilken Mandskabet kan blive kaldet til Arbeide, Officierernes forskiellige Characterer, Matrosernes strenge Øvelse, Climatets Forskiellighed, hvilke alle saa pludseligen kunne forandre sig, at man næsten skulde troe det umuligt, at bringe en Mæsse af Menneker, saa ustabige i Sædvaner som Matroser, til at finde sig i disse hurtige Forandringer. Erfaring viser imidlertid, at under en vis, velordnet Øvelse — som jeg tilstaaer kan være vanskelig nok — kan endog,

ved disse ustadige Elementer, indføres en bestemt Fremgangsmaade, anvendelig til alle Tider og under alle Omstændigheder.

Efter en halv Times Forløb klarede det op, og vi saae da, at de tvende Skibe, vi jagede, vare Fregatter, af hvilke den ene var aldeles, den anden tildeels afmastet. Da vi nærmede os dem, heiste den ene fra sin Jury=Mast et stort fransk Flag, nemlig det fra Revolutionen velbekjendte trefarvede, der nu igien bruges som National=Flag. Det bestod af 3de lige store verticale Striber, blaat, hvidt og rødt, af hvilke den røde er den nærmeste Liget. Det er ligesom det hollandske, undtagen at i dette ere Striberne horizontale og den blaae nederst.

Det mindste af disse Skibe viste det ubehagelige Tegn paa at være erobret, da det førte det franske Flag over det engelske; og vi kiendte snart, at det var en af vor egen Eskadre, nemlig Fregatten *Cleopatra* paa 32 Kanoner. Den var bleven taget omtrent for 8 Dage siden, efter en varm Affaire med Fregatten *Ville de Milan*, en 44 Kanons Fregat af største Slags.

Hvad Modstand Franskmændene vilde have viist os, om han ikke allerede havde været temmelig godt tiltrukket af den lille *Cleopatra*, skal jeg ikke kunne sige; men i den Tilstand, han var, lod det ikke til, at han yndede vor dobbelte Riad Porte, og strøg strax, da vi gav ham et Skud foran om. Vi havde altsaa ei andet at gjøre, end igien at gjøre Kanonerne fast, og at være tilfredse med vor gode Prise, uden at indhøste nogen Ære ved en Strid, men med den store Fornøielse, at have befriet vore Landsmænd og deres Skib fra Fiendens Kloer.

Jeg maa imidlertid tilstaae, at det var umuligt, midt i Glæden over vort Held, ei at føle for vore Fienders tilintetgjorte Haab. De havde i ærlig Kamp erobret en god Prise, og vare nu paa deres Hjemreise til Frankrig, da vi pludseligen overfaldt dem, og ei alene skilte dem ved deres Prise, men desuden bragte dem i Fangenskab, hvor de maaskee vilde komme til at sidde som Forbrydere i flere Aar; og dog bestod deres hele Forbrydelse i, at

de vare under en slet Overbefaling, eller tydeligere sagt, deri, at de tiende under en haardhertet Herre, hvis strenge Politik det var, aldeles at forandre de nyere Tidens Krigs-Skikke blandt civiliserede Nationer, ved at bringe alle mulige Hindringer i Veien for Udvekslingen af Krigsfangerne. Folgen var, at han udsatte mange af sine bedste Uundersaatter — Mænd af Ære og Følelse, tilligemed dem af ringere Fortieneste — for at blive behandlede som Forbrydere. Den, en saadan Mand uværdig, daarlige Uundskyldning var, at han underkastede en Deel af sine Fiender samme Behandling, medens den uundgaaelige Folge var, at det forogede og forbittede alle Krigens Rædsler, ikke alene for hans Fiender, men tillige for de af hans Landsmænd, der havde giort sig for-tiente til hans Gunst.

— — — — —
 — — — — —
 Hvordan dette end er, saa maa jeg tilstaae, at der er Intet, der har mindre Liighed med Eendighed, end det første Syn af et krigsfanget fransk Skibsmandskab. Hvorledes deres Tilstand er, naar den første diebliske Bevægelse er forbi, og Anstrengelsen for at bære deres Uheld mandigen, ikke længere ansees fornøden, fordi de ei længere ere til Skue, det skal jeg ei beskrive; men det er virkelig forunderligt, at see hvorledes det lykkes disse livelige Folk i første Dieblik at bortfierne enhver ubehagelig Tanke. De franske Cadetter vare ifærd med at spille Kort i vort Lukaf om Aftenen den samme Dag de vare tagne; og den næste Dag gjorde de et Forslag om at spille Comedie, imedens at Matroserne og Soldaterne, der beløbe sig til flere Hundrede, og som vare nedstuede i Lasten, sang lystig, som om de vare Erobrerne og vi de Fangne. Naar jeg siger, at disse Fanger vare nedstuede i Lasten, bør jeg anmærke, at det øverste Lag af Bandsfadene var brækket op, eller skovet, som det kaldes, og Staverne placerede som et Dæk over det mellemste Lag, hvorved der var dannet et temmelig bequent Locale. En Ræd af opstaaende Planker vare spigrede rundt om Lugkarmen, saavel paa Banjer-Dækket som paa Batteriet;

faa at al Leilighed til at slippe op var forebygget, uden at betage dem Lysning eller frisk Luft. Paa denne Maade kunde en liden Bagt af Marinere let holde dem alle i Orden og Sikkerhed.

Der var paa den Tid kun 2 eller 3 af Leanders Kadetter, der kunde tale Fransk. En af disse, der forstod Sproget vel, havde nok at bestille med at være Folk. En Unden, der var Sproget mindre mægtig, gav Anledning til mange lystige Misforstaaelser. Min egen Kundskab til det franske Sprog var netop tilstrækkelig til at vise mig, hvor særdeles nyttig saadan Kundskab kan være for en Officier. Denne Leilighed og mange følgende har bestyrket mig i min Formening, at en af de vigtigste Beskæftigelser for den Yngling, der har bestemt sig for Søen, er at studere de levende Sprog. Det traf sig saaledes, at i den Styrbords-Messe var jeg den Eneste, der kunde forstaae lidet af hvad de fangne Kadetter sagde, og det var med megen Vanskelighed at jeg kunde giøre mig forstaaelig for dem. Saa ufuldkommen som min Sprogkundskab end var, maatte jeg dog hielpe alle de Andre, og, da jeg var begierlig efter at vedligeholde min Anseelse som Folk, bestræbte jeg mig for at udføre denne Besilling, og lærte mere Fransk i de faa Uger, vi vare tilsammen, end jeg vilde have været istand til, med al mulig Opmærksomhed, paa anden Maade at lære i ligesaa mange Maanedes.

Den 7de Marts naaede vi Bermuderne med den tilbagetagne Cleopatra og Ville de Milan, hvilket Skib Matroserne omdøbte og kaldte „Wheel 'em along,” et Navn, det stedse beholdt, endog efter at det var optaget i Flaaden, indtil Admiralitetet — formodentligen fortvilet over ei at kunne forandre Jacks fordreiede Salemaade, bortskaffede thee Wheel, og gav Ordre til, at det skulde kaldes Hs. Majestæts Skib Milan.

Det er vanskeligt at beskrive den Sensation, en saadan Ankomst som vor frembragte i en saa liden Plads som Bermuda. Endog i Portsmouth eller Plymouth vilde saadanne tvende Skibes Ankomst have opvaakt en betydelig Interesse. De vare

begge, som jeg alt har sagt, under Jury=Master, deres Sider fulde af Kuglehuller og deres Flage saa sonderrevne, at de neppe kunde hænge sammen, men hang som Pjalter, ophængte til Torring. Dernæst kom den vanskelige Landing af de Saarede, Fangerne's Transportering og den nærvise Vigtighed af Seierherrerne; Subjecter, der over hele Verden ere meget snaksomme.

Paa Bermudas, hvor man skulde troe, at saadanne Frigerffe Hændelser kun lidet skulde harmonere med Stedets stille og rolige Ensomhed, gavede disse i flere Dage Stof til Beundring, og høvede den skionne *Leander* i det almindelige Domsomme, hvortil vi, dens yngre Sønner, ei vare sene at bidrage vor Skiærn.

Vi vare nu følgelig ei længer udsatte for Flaadens Spotteglofer; og Kadetterne, benyttende deres gode Held, lode ingen Leilighed gaae forbi, uden at gjøre saa mange Udfald som muligt mod dem fra de mindre heldige Skibe. Den Omstændighed, at vi førte Admiralsflaget, gav os desuden adskillige Forrettigheder; saaledes for Exempel Ret til at ligge paa den bedste Ankerplads, Forrettighed ved Vandfyldningspladsen for vore Fartøier, og Ret til at begynde alle Manoevrer i Eskadren. Ved alle disse, og ved enhver anden Leilighed, gjorde vore, paa sidste Krydstour saa let erhvervede, Laurbær os saa fordringsfulde, at vi bleve indviklede i mange Stridigheder.

Om Straffe til Drlogß.

(Uddraget af United service Journal. Juli 1832.)

Vi have havt i Sinde at meddele det hele Capitel af Capt. Basil Hall's anden Samling af Fragmenter, der omtale Straffene til Drlogß, saavelsom den Strengthed, hvormed nogle blive udforte, men da vi erholdt det andet Oplag af ovenmeldte Bog, der nylig er udkommen, fandt vi dette Capitel saa særdeles forset med vigtige Tildragelser, henhørende til Forfatterens Levnet, at det vilde blive for vidtloftigt at meddele det Hele, og give desaaarsag kun et Udtog deraf.

Capitain Hall's Mening er denne: at hvis enhver Eskibschef ved strenge Befalinger blev nødsaget at følge hans Forslag, vilde Antallet af Straffene betydeligen formindskes, og at de, der bleve anvendte, vilde blive mindre strenge, ligesom Disciplinen i Flaaden vilde werde betydelig forbedret. Han foreslaaer, som en ufravigelig Regel for Eskibschefer, ikke at bestemme nogen Straf forinden fire og tyve Timers Forløb efter at Forbrydelsen er begaaet. Capt. Basil Hall antager ligeledes, at det vilde være særdeles gavnligt for Tienesten, at der ingen Undersøgelse fandt Sted, undtagen mellem Kl. 9 om Morgen og 12 om Middagen, et Tidsrum, i hvilket alle Parter efter Sandsynlighed vilde være frie for den exalterede Tilstand, hvilken altfor ofte har indfundet sig, naar Undersøgelsen skeer strax efter at Mandskabet har faaet deres Grog, eller at Officiererne eller Chefen komme lige fra Middagsbordet. Den nærværende Bestemmelse, der følges i den engelske Marine, den nemlig, at der skal forløbe 12 Timer mellem Undersøgelsen og Straffens Udførelse, er neppe tilstrækkelig; en Nats rolig Søvn vilde derimod under slike Omstændigheder virke fordeeltig paa Sindstemningen, og Uretferdighed forebygges. I et saa vigtigt Tilfælde som corporlig Straffs Anvendelse kan en Eskibschef ikke tilraades Naadeholdenhed nok.

Vi vilde nu fremføre nogle af Capt. Hall's Fortællinger.

„Jeg kunde fremføre mange Exempler paa Uretfærdigheder, der ene vare Følger af Overiselse i at lade udføre Straffe, ligesaa vel som de velgiørende Virkninger af ei at affige nogen Dom, forinden den første Hede er forbi. Efterfølgende Tildragelser, for hvis Troværdighed jeg indestaaer, synes tilstrækkelige til at befæste Opmærksomheden for den gode Sag.”

„Tvende Orlogsmænd krydsede sammen; den ene var et Orlogsskib, der førte et Admirals-Flag, og den anden en liden Fregat. En Dag, da de vare tæt ved Siden af hinanden, blev der giort Signal fra Orlogsskibet at jage i en vis Compasstreg; der blev tillige meddeelt, at der var en fremmed Seiler i den Retning. Udkigsmanden paa Fregattens Stortop blev strax kaldt ned ifølge Chefens Ordre, og sieblikkelig strengt afstraffet, fordi han ikke havde meldt den fremmede Seiler forinden at Orlogsskibet gjorde Signal til at jage.”

„Den ulykkelige Lidende var et ungt Menneffe, der ei var vant til at staae paa Udkig, og havde, ifølge sin Tour med andre af Vagtmandskabet, faaet denne Post; han kunde ingen Grunde anføre for sin tilsyneladende Forsømmelse. Den vagthavende Officier forsøgte at forestille Capitainen, at Forskiellen af Masternes Høide paa begge Skibene kunde foraarsage, at Udkigsmanden paa Orlogsskibet muligen kunde see den omtalte Seiler, medens det var aldeles umuligt for ham paa Fregatten, formedelst Jordens Krumning. Der blev ikke taget den mindste Notits heraf, og en Straf, der ellers blot tilkom en Forbryder, blev anvendt.”

„Dagen derpaa saae den Officier, der havde giort Chefen den ovenmeldte Forestilling, at Udkigsmanden paa Orlogsskibet atter viste med Haanden efter en fremmed Seiler. Ved en Hændelse traf det sig, at Fregatten laa i samme Retning for Orlogsskibet som den omtalte Seiler, og som en Følge deraf maatte Fregatten have været Seileren nærmere end Orlogsskibet. Udkigsmanden paa Fregatten erklærede bestemt, at han Intet kunde see,

hvorpaa den vagthavende Officier sendte en duelig og paalidelig Underofficier, der var bekendt for sit skarpe Syn, paa Toppen. Efter nogle Minutters Forløb erklærede han ligeledes, at der Intet var at see. Det blev altsaa klart, at den overilede Straf, der Dagen før blev udført, var ufortient, da det under de samme Omstændigheder (og endda mere fordeeltige for Fregatten) var umuligt at see den Seiler, som Orlogsskibet allerede havde opdaget."

„Jeg maa nu fortælle Slutningen af denne sørgelige Historie, hvilken den vagthavende Officier, en af de godmodigste og dueligste Officiere, fortalte mig." — „Jeg rapporterede alt Dette til Chefen og iagttog nøie, hvad Virkning min Tale gjorde paa ham. Han syntes et Øieblik angerfuld, men hans Stolthed beholdt Overmagten, og kun nogle intetsigende Ytringer undslap hans Læber."

„Efterfølgende Historie vil formindske det ubehagelige Indtryk, som ovenmeldte Fortælling maa have opvakt, uden dog at ville tilintetgjøre den velgiørende Eftertanke, som den maa opvække hos enhver retsaffene Officier."

„En Orlogsmænd fyldte Vand paa et fremmed Sted. Treende Matroser, der hørte til det Mandskab, der var ansat ved dette Arbejde, forlode, uden Tilladelse, i et Lidsrum af nogle Minutter Vandfyldningsstedet, for at nyde en Drik, de Spanske kalde *Mistela*. Officiere opdagede deres Fraværelse, og ved deres Tilbagekomst jagede han dem ombord i Barkassen, uden at høre, hvad de kunde sige til deres Forsvar. Bemeldte Officier var en af disse Jern=Mænd, der ei kunne tilgive den mindste Feil, der vedkommer Disciplinen; han vilde derfor ikke tillade disse 3de Matroser, skiondt i en fuldkommen ædru Tilstand, at deeltage i Arbejdet med Vandfadene; men lod dem ved Ankomsten til Skibet alle tre arrestere. Da disse Omstændigheder bleve Capitainen meddeelte i Løbet af Dagen, og ledsaget med megen Bitterhed fra Officiere Side, svarede han blot: „De vil bevise mig en Tjeneste ved at meddele mig den udførlige Beretning herom i Morgen efter Frokost=Maaltidet." Dagen derpaa gientog Officiere sin Beretning, men gjorde

sig en saadan Umage for at sætte Alting i det værste Lys, at Capitainen blev særdeles opbragt paa de trende Matroser, og nær havde givet Befaling til at de skulde bringes op paa Dækket for at straffes; men da han alt i længere Tid havde gjort sig det til en bestemt Regel, ikke at straffe Noget, han var vred paa, forinden de 24 Timer vare forløbne, gav han Ordre, at Alting skulde have sit Forblivende indtil den næste Dag."

„Imidlertid fik Arresterne en Ansøgning skreven til Capitainen, da de vare overbeviste om, at deres Forbrydelse kun var ringe, og at Skylden var ligesaa stor paa Dvarteermeesterens Side, der var i Land med Barkassen. Dette Dokument blev overleveret ved Chefens Tiener, som tilfældigviis havde hørt Folkene omtale denne Sag paa Banjerne, hvorved han erfarede, at hele Mandsskabet ansaae disse omtalte Matrosers Behandling for altfor haard. Skiondt det ikke var noget let Arbeide at finde Udtydningen af de Hieroglypher, Arresterne havde skrevet ved det dunkle Skin af en Lanterne, saa blev det dog klart, at der var adskillige Omstændigheder, der formindsfede deres Brøde, hvilke ikke vare blevne omtalte forhen. Den eneste Bemærkning, som Capitainen gjorde, var, at han sagde, dette Brev burde ikke været sendt til ham, og at hans Tiener havde handlet meget urigtigt i at være dem behjælpelig i en saa urigtig Fremgangsmaade."

„Tieneren forstod dette Vink, tog Brevet tilbage, hvorpaa han gav Fangerne det Raad, at henvende sig med deres Skrivelse til den Officier, der havde klaget over dem. Dagen derpaa kom bemeldte Officier til Capitainen, da denne kom paa Dækket, og sagde:

„Jeg har modtaget et forunderligt Brev fra de 3 Matroser, jeg klagede over, men hvad de end sige, saa finder jeg mig ikke foranlediget til at forandre min Mening i mindste Maade."

„Da forandrer den min," svarede Capitainen, efterat have stavet sig frem, som om det var første Gang han læste denne Skrivelse.

„Jeg haaber ikke,” udbrød Lieutenanten, „at De vil frigive dem for Straf, paa Grund af denne Epistel.”

„Jeg vil sige Dem noget,” svarede Capitainen aldeles rolig. Jeg vilde langt hellere ønske, at De frigav, end jeg, da det er indlysende for mig, at Disciplinen vilde vinde derved, at De er den Første, der gjør Noget i denne Sag. Jeg vil derfor raade Dem, at De, medens jeg gaaer ned i Kahytten, sender Bud efter Matroserne og siger til dem, at De har læst deres Brev, og endskiondt det paa ingen Maade undskylder dem, saa oplyser det dog Sagen, hvorved deres Forbrydelse formindskes, af hvilken Marsag De finder Dem foranlediget til at forsøge Deres Indskyldelse hos Chefen, om de muligt kunde blive aldeles frie for Straf.”

„Jeg kan ikke være enig med Dem,” svarede den fortørnede Lieutenant, „ei heller kan jeg med god Samvittighed lege med Tienesten paa den foreslaaede Maade. Det har stedse været min Overbeviisning, og er det endnu, at disse Folk bør straffes, og, forsaavidt som det staaer i min Magt, skal de sikkert ikke blive frie.”

„Vel,” sagde Capitainen, „men jeg haaber, at De vil tilstaae, at jeg er berettiget til at bestemme, hvad der skal gøres ombord i dette Skib. Endnu engang spørger jeg Dem, vil De handle, som jeg har anmodet Dem om?”

„Jeg beder Dem om Forladelse, men jeg kan i Sandhed ikke giøre det, ifølge min Overbeviisning; tillige anseer jeg det overensstemmende med Tienestens Lær, at jeg fordrer disse Folk afstraffede.”

„Pib alle Mand op og gjør Alting færdig til Straf,” befalede Capitainen, idet han henvendte sig til den Næstcommanderende, „og lad de trende Arrestanter blive bragt op paa Dækket.”

„Det varede ikke længe, forinden Alting var færdigt. Baadsmandsmatherne (skulende under deres Troier Sovsenets skrækelige Retsfærdigheds=Vaaben), stillede sig for hver Side af Masten, medens Marinerne med paafatte Bajonetter, stode opstillede paa Skandsen og Mandskabet i tvende Rækker langs med Skibets

Sider. Ikke den mindste Lyd kunde høres, og var et Menneſte kommet paa Dækket med tilbundne Dine, maatte han have troet, at Skibet laa i Doffen, uden at der var en levende Siel ombord."

„I Midten ſtode de trende Forbrydere, med blottede Hoveder og nedſlaaede Diekaſt, i en fortviolet, haabløs Tilſtand, men tiſſyneladende fattede, ſom det anſtaaer ſig Mænd, hvis Pligt det er, at ſee alle Slags Farer, Sorger og Beſværligheder lige under Dinene, uden at ſkiælve.

Da Alting var færdigt, gif den Næſtcommanderende ned i Kaſhytten for at melde det; Dieblikket derefter kom Capitainen paa Dækket i complet Uniform, holdende i den ene Haand de velbeſkiendte Krigs=Artikler, hvorpaa Alle og Enhver tog ſin Hat af, og da han ligeledes havde taget ſin af, til Svar paa deres Hiſſen, lagde han den paa Epillet, imod hvilket han ſtøttede ſig, medens han oplæſte de Paragrapher, iſølge hvilke de havde forbrudt ſig.

„Nu vel," ſagde han derpaa til de Fangne, „I ere blevne fundne ſkyldige i en Forſeelfe, der ſtrider mod dette Skibs gode Orden og Disciplin. Hidindtil har det ei været Tilfældet med Jer, og jeg haaber, at det ei oftere vil blive det. Tilſtaac I, at I fortiene Straf?"

„Der paafulgte intet Svar."

„Har I Noget at anføre til Grund for, ikke at blive ſtraffede?"

Fangerne nikkede med Hovedet til hverandre, bukkede, dreiede deres Hat omkring i Haanden, hvorpaa der høretes en ſagte Mumlſen, angaaende et Brev, de havde tiſſfrevet Lieutenanten.

„Et Brev," udraabte Capitainen, „lad mig ſee det."

Brevet blev nu leveret, og da Capitainen havde læſt det høit for Mandſkabet, der hørte derpaa med ſpændt Opmærkſomhed, lagde han det ſammen og henvendte ſig til Lieutenanten med det Spørgsmaal: „Hvad ſiger De dertil?"

„Intet, aldeles Intet," var det forhærdede Svar, han gav.

„Nu vel, mine Gutter, ſagde Capitainen til Mandſkabet, efter en Pauſe af nogle Minutter, „diſſe trende Karle ſynes, efter

deres egen Tilstaaelse, at have opført sig paa en Maade, hvilken de vidste var urigtig, og som en Følge heraf ere de her, som I see, for at lide Straf. Jeg er overbevist om, at de sikkert ville have godt af at lide den; men jeg er villig til at troe, at hvis jeg tilgiver dem for Ederes Skyld — det vil sige, hvis jeg fritager dem for Straf — saa er det formedelst den gode Opførsel, Mandskabet stedse har udviist ombord i dette Skib, og i den Overbeviisning, at det vil vedblive at være saaledes i Fremtiden, saa troer jeg, at Fangerne ville være ligesaa oplagte til at forbedre sig, og igien erholde deres gode Navn og Rygte, som om de vare bleve straffede; i alle Tilfælde vil jeg engang for alle prøve dem, saavelsom Eder selv. Pib Mandskabet ned.”

Der er blot endnu at tilføie, at i Lobet af et heelt Aar efter den Tid, foresaldt der ingen Uordener, naar der skulde fyldes Vand.

Signaler for Skibe, der anløbe Riga med stormende nordlige og vestlige Vinde.

Rheden maa anduues paa følgende Maade: Skibe, der komme Nord fra, maae, saasnart de faae Fyrtaarnet paa den yderste Pynt af Fort-Comet-Dammes i Sigte, søge at faae det $ED. \frac{1}{2} S.$ og da styre lige paa samme, indtil Loddet angiver 12 Favne; man maa ikke faae mindre end 11 Favne. Skibet vil da befinde sig paa den virkelige Rhed, hvor der er en god Holdbund. Fra dette Sted maa det Efterfølgende iagttages:

Landemærkerne, hvilke tiene til Indseilingen, staae paa den østlige Side, og maae være kiendelige, da de ligge i en siern Afstand fra Munden af Floden.

Disse Landemærker ere Fig. 4 og 5, see Tab. 3.

Fig. 4, som er det Høieste og Sybligste, har paa Toppen af en Trekant en Kugle.

Fig. 5, der er det mindre og nordligste, har paa Toppen en Kugle.

Fig. 6 er en lang Stage, paa hvis Top der er en Trekant, som er omviklet med Koste. Denne Stage staaer paa 7 Favne Vand og anviser Retningen af de tvende første Mærker. De trende Saarne i Riga ville derfor sees i *SED.* paa Compasset.

Naar alle disse trende Mærker forene sig, nemlig *Fyrtaarnet*, *Landemærkerne* og *Taarnene*, da kan Skibet med Sikkerhed gaac til Ankers, samt finde en god Holdbund. Er Winden god, kan derfra seiles lige ind i Floden; i saa Tilfælde maa der noie iagttages Efterfølgende, hvis der ingen Lods er ombord.

Fra Rheden styrer man *SD. 1/2 S.*, indtil man er passeret den omtalte Stage med en Trekant foroven (s. Fig. 6); det er ligegyldigt paa hvilken Side dette skeer; men derpaa holdes begge Landemærker overet, holdende deres Cours, til man er kommen ind i Havnen. Coursen vil omtrent blive *SD. 1/4 D.* efter Compasset, naar ingen østlig eller vestlig Strøm finder Sted tværs over Farvandet, hvilket der noie maa iagttages, for derefter at rette Coursen.

Sømærkerne, der findes paa denne Seilads ere *Lønde-Bøier* og *Bagere* (lange Stænger). De sorte Bøier og Bagere, paa hvis Ender er anbragt en Kost, forblive ved Indseilingen om *Bagbord*, og de røde Bøier og Bagere om *Styrbord*.

Da Farvandet's Beskaffenhed ofte er underkastet Forandring, baade i Henseende til Retning og Dybde, saa tiener Følgende til Underretning for ankommende Skibe.

Fig. 7, Pl. 3, er en *Signal-Telegraph*, der staaer tæt øster for *Fyrtaarnet* paa *Fort-Comet-Damme*.

Naar der intet Flag er heist paa bemeldte *Telegraph*, saa er det umuligt for noget Skib at løbe ind; man maa da forsøge at snerne sig fra *Kysten*, eller blive liggende paa den forhen om-

talte Ankerplads ude paa Rheden. I det Tilfælde at det er umuligt for Lodserne at komme ud til de ankomne Skibe, vil det store russiske Flag blive heist paa Telegraphen, for derfra at underrette Skibene, hvorledes de skulle styre. Bliver Flaget nedsenket mod Osten eller Westen, saa maa Skibet holde til den Side, saa længe indtil Flaget vises lige i Veiret igjen, hvorpaa det atter styrer Kours efter Compasset, indtil der bliver giort et nyt Signal.

Naar det store russiske Flag er heist paa Telegraphen, saa betyder det, at der med smukt Vand er 14 russiske Fod*); men da Farvandet, som forhen er omtalt, ofte forandrer Dybde, saa vil denne Forandring blive tilkiendegivet ved ophidsede sorte Kugler paa Siden af Telegraphen.

Med faldende Vand vil der paa den vestlige Side blive heist 1 Kugle, der betyder 13 Fod; to Kugler 12 Fod (see Fig. 7), og saa fremdeles 1 Kugle for hver Fod Vandet falder.

Med stigende Vand vil der derimod blive heist Kugler paa den østlige Side af Telegraphen. 1 Kugle betyder 15 Fod, 2 Kugler 16 Fod og saa fremdeles for hver Fod Vandet stiger.

Det paaligger Skibene, stedse at føre saa meget Seil som muligt, da der altid løber en stærk udgaende Strøm, i Særldeleshed om For- og Efteraaret.

Riga, 1832.

Plater,
Capitain af 1ste Rang.

*) Dette udgior omtrent det samme i dansk Maal.

Bemærkninger over den engelske Marine, ved
Capitain Charles Napier, Ridder af
Bath=Ordenen.

I United Service Journal for Juli 1832, Pag. 385, findes en mærkværdig Skrivelse fra Capitain Napier til Udgiveren af bemeldte Journal, angaaende den engelske Marine. Ved at indrykke nogle Brudstykker af denne Skrivelse, troe vi, at disse ei ville være uden Interesse for vore ærede Læsere, i Særdeleshed da Capt. Napier's Rettringer, som en bekjendt duelig og agtet engelsk Sø=Officier, maae have Vægt, hvad Emnet angaaer.

Purbrook=Lodge, den 23de Mai 1832.

Hr. Udgiver!

Der gives ikke Nogen, der føler varmt for sit Fædreland, som tillige kan være ligegyldig ved Europas nærværende Tilstand; med Sikkerhed kan Ingen sige, hvorlænge vi forblive i Fred, og ingen Sø=Officier, der har tient i den sidste Krig, og siden været i activ Tjeneste, kan med Nøiighed see paa den tilkommende Kamp. Andre Staters Mariner ere siden den Tid gaaet frem i Kundskab og Disciplin omtrent i samme Forhold, som vi ere gaaede tilbage, og naar jeg erindrer, at af vore Ste Fregat=Affairer (alle vel fægtede) i det sidste Aar af Krigen, endtes fire med at være uafgiorte, hvem Seiren tilhørte, saa kan jeg ikke andet end forsikre Dem, at med den Erfarenhed, vore Modstandere have erhvervet sig siden den Tid, have vi ikke en særdeles behagelig Udsigt for os. Er det Sandhed (Lord Collingwood's Udsagn bekræfter det jo) at medens Krigen vedvarede var det vanskeligt at finde mere end to til tre duelige Lieutenanter ombord paa et Linieskib, hvad kan man da forvente sig nu til dags?

I den forrige Periode havde vi en uhyre Flaade, hvoraf der var en Mængde Skibe tilføes, der ofte havde en særdeles streng Tjeneste; men active og kække Officierer fandt stedse Opmuntring, hvilket forarsagede, at unge Mennesker af alle Klasser søgte at ansættes i Staten. Nu er den active Marine meget liden, Skibene komme selden tilføes, og ifølge den sidste Administration have Vagtskibene i Havnen ei engang den nødvendige Bemanding; ingen Opmuntring af noget Slags finder Sted, der kan oplive Activitet for Tjenesten; kun unge Mennesker af rige Familier, der tillige have Indflydelse hos Regieringen, udgiøre Fleertallet af dem, der for Tiden komme i Tjenesten.

I Almindelighed have Officiererne nutildags ingen Følelse for at udføre Tjenesten med Drift og Færdighed; det anses som en Byrde at giøre Vagt, de have hverken Activitet eller Kraft, og hvad Somandskab angaaer, da have de ei lært Oligt; men det kan ikke nægtes, at der er blevet gjort langt mere for Artilleri-væsenet end forhen; men naar denne Forbedring i Tjenesten undertages, saa er Alt andet gaaet langt tilbage. Der er en Slappelse i Disciplinen, som er ødelæggende for Tjenesten. I fordums Dage beviste en Lieutenant sin Chef mere Frefrygt end der nu omstunder kan opnaaes af en Kadet, og en Grettetsættelse nutildags tages ikke megen Notice af, da den derimod i forrige Tider var af nogen Nytte. Alt, hvad der hører til den gamle Skole, bliver gjort latterligt, Officiererne troe om sig selv, at de ere aldeles dygtige til at være Capitainer, da Mængden af dem ei burde betroes Quarteer engang.

Denne Tingenes Tilstand er aldeles ikke forunderlig, de fleste Kadetter have slet ingen Leilighed havt til at lære deres Tjeneste, og Halvdelen af dem, der gaae af til Officier, have neppe været mere end 2 Aar tilføes, og det er aldeles ikke ualmindeligt at høre, at de aldrig i deres Liv have været i en Storm; desuagtet blive Tingene saaledes indrettede, at de faae Examen, med mindre at de skulle være saa uheldige at blive examinerede af nogle Offi-

cierer, der ere strenge, af den gamle Skole, da de i saa Tilfælde hyppigen falde igiennem. De, som have meest Indflydelse (interest) ere de første, der blive Lieutenanter, men ere for det Meste meget uvidende, andre blive det sildigere, men lære dog Noget; men det største Antal forbliver Kadetter indtil de ere misfornøiede, og hvis de blive forfremmede, due de ikke til Noget. Naar den Næstcommanderende undtages, er det særdeles sielden, at en Officier, der har Erfarenhed, bruges; dette udkræver formegen Indflydelse, og som en Følge deraf er det kun slige, der blive udcommanderede, og disse finde ingen Grund til at anstrenge sig i Tienesten. Ere de saa uheldige, at de komme til at staae under en streng Officier, som tvinger dem til at opfylde deres Pligter, faae de udirket at de blive forflyttede til et andet Skib. Det Liv, som en duelig Næstcommanderende fører (disse forsvinde meget hurtigt) er liig en Slaves; han møder nielen liden Understøttelse hos de andre Officierer, og opfylder han sin Pligt, danner der sig et Parti imod ham, saa at han fører et sorgeligt Liv, han omtales slet, og, finder han ikke en kraftig Understøttelse hos Chefen, er det ham umuligt at kunne udrette Noget. Faa Mennesker ville kunne have Kraft nok til at udholde dette, og lykkes det ham at holde Skibet i god Orden, høfter han ingen Tak derfor, ei heller har han noget Haab til Forfremmelse, og naar Skibet endelig ligger op, vender han tilbage til sit Hiem med det Rygte, at være en forbandet ubehagelig Karl, saa at han kan være temmelig sikker paa, at ingen anden Capitain vil søge om at faae ham ombord. De unge Mennesker maa man desuagtet ei fordømme; Opdragelses=Systemet og Maaden, paa hvilken Forfremmelsen gaaer for sig, er alene Marsag til alt det Onde, jeg har anført.

Marinens Belfærd er aldeles afhængig af den Maade, den bliver bestyret paa, og for at giøre Admiraltetetets Fortienester bekiendte, behøve vi blot at henvise, i hvad Orden og Disciplin, vore Skibe befinde sig. See vi, at der bygges gode og dygtige Skibe, at de ere i en god Orden, at duelige Capitainer comman-

dere dem, understøttede af stinke og active Officerer, der tillige med Mandstabet udføre deres Tjeneste med Iver, saa have vi Grund til at troe, at Sø-Etaten er bestyret af erfarne, retfærdige og duelige Mand; men hvis vi paa den anden Side opdage en fuldkommen Slappelse i Disciplinen, ingen Opmuntring, ingen Activitet, og de fleste af Skibene i maadelig, eller kun i nogenledes Orden, troer jeg at man, uden at være tvivlsraadig, kan affige den Dom, at Etaten er bleven slet bestyret, at Uretfærdighed og Partiffhed har fundet Sted, at Forfremmelse ere blevene anvendte paa Menneffer, der ei have besiddet Duelighed eller Erfarenhed, og endelig at de fortienstfulde samt ældre Officerer ere aldeles blevene forbigaaede, af hvilke der ei tages den mindste Notice, og hvis de blive brugte ere de fortørnede over at see unge og naragtige Mand blive ansatte som deres Superieurer, hvilke ere aldeles uduelige til at holde deres Skib i den Orden, som der maatte ønskes, hvis der var Krig. Der har vel aldrig været et Exempel paa en saa fuldkommen Forandring i noget Fag, som den feilagtige Bestyrelse, det forrige Admiralitet har fulgt siden Krigen, og som har saa stor en Indflydelse paa Etaten. En søg Mand vil mulig tilskrive Dette Følgerne af den lange Fred, og antage, at der har fundet færre Forfremmelse Sted; men naar jeg seer paa Listen over Etaten, saa bemærker jeg, at den indeholder ligesaa mange Navne, som ved Slutningen af Krigen, medens Antallet af de Officerer, der ere i Activitet, kun er meget ringe imod dem, der vare det i Krigstid. Jeg har været Vidne til, at Forfremmelse kun har fundet Sted blandt unge Menneffer, hvis Familier vare rige og havde Indflydelse, og det med en større Hurtighed end det nogen Tid har været Tilfælde under Krigen. Naar man, som jeg, har seet unge Lieutenanter, der aldrig i deres Dage har været betroet Quarteer engang, avancere til Commandeurs, paa samme Tid, at der var en Mængde Lieutenanter, der havde tient i 20 Aar, og Kadetter, der havde taget deres Examen for 10 til 14 Aar siden, kan man da, spørger jeg, blive forundret over den fuldkomne

Mangel paa Drift og Activitet, der herskede i hele Staten, saalænge som det forrige Admiralitet var i Virksomhed? Det er vel endnu Tilfældet, men, som jeg haaber, i en langt ringere Grad.

Jeg har været 30 Aar i Tjenesten, og i Løbet af denne Tid, har jeg, naar jeg undtager Commandoen af nogle Corvetter, været Næstcommanderende, og blandt de ældre Kadetter ombord i Linieskibe og Fregatter; min Forfremmelse skylder jeg Erobringen af et fiendtligt Skib, der var større end det, jeg var ombord i. En Næstcommanderende kan være den dueligste og kækkeste Officier i Staten, det er ingen Grund eller anbefaling til Forfremmelse. Chefen, der udførte kække og modige Handlinger, kunde i Almindelighed faae en Officier forfremmet, men selv da kom det mere an paa Chefens Indflydelse end paa selve Handlingen. I Middelhavet har jeg været Vidne til mange tappre og modige Handlinger, i hvilken Anledning den første Lord i Admiralitetet endog afflog at forfremme en Kadet til Lieutenant; men i den saa active Periode havde et ungt Menneſke uden Indflydelse stedse det Haab ved en eller anden heldig Leilighed at blive forfremmet. Naar det under alle diſſe Omſtændigheder er en Sandhed, der ei kan betvivles, at duelige Officierer vare ſieldne at finde, kan man da forundre ſig over, at Sø=Staten nutildags er overſvømmet med uerfarne Officierer, hvoraf en Mængde i deres hele Levetid ikke har tilbragt 4 Aar paa en Orlogsmænd, og af denne Tid neppe den halve paa Søen; Andre ere aldeles dannede ombord i Bagtskibene, hvilke have langt større Færdighed i at fiøre en Tandem*) eller foreſtaae en Røvejagt, end at beſlaae et Mersſeil eller reve et Underſeil i Stormveir. Forfatteren til Skriftet „Over Manglerne og Miſbrugene i Marinen“ har foreſlaaet, at Kadetterne ſkulde opdrages i en Fregat, der ſkulde være ſaameget tilføes ſom muligt, og forſt naar de beſandedes duelige ſkulde de afgives til

*) Det er en Sig, forſpændt med 2de Heſte, hvoraf den ene gaaer bag ved den anden.

Skibene. Det kan ingen Tvivl være underkastet, at hvis dette blev rigtig bestyret, vilde det bære herlige Frugter. Intet skader Disciplinen mere ombord paa et Skib, eller er mere fedeligt for Matroserne, end at modtage Befalinger af en Hoben unge, uersfarne og arrogante Menneffer; det er næsten mere end man kan forlange, at de skulle adlyde Børn, og hvis de ikke giøre det, udsætte de sig for at blive straffede. Cheferne ere ofte nødsagede til at lukke Øinene, naar de ikke adlyde; Følgen deraf er ikke sjelden at Mandskabet, der ikke forstaaer at holde Middelveien, bliver uforkammet, og bliver da straffet, og det er som oftest Tilfældet at Kadetten er langt mere at laste end Matrosen. — —

— — Capitain Tzipier udvikler derpaa sin Mening om Kadetternes Opdragelse, og hvorledes Advancementet i Marinen burde og kunde skee til Alles Tilfredshed.

— — Skulde jeg blive spurgt, hvad jeg mener om det nye System, der er i Marinen, saa svarer jeg, at det er et Gang til Insubordination, nedefra og op efter, en vis Brangvillighed til at fuldfore Befalinger, en Overbeviisning, at det gamle Systems strenge Disciplin, saavelsom den Erfreygt, den Yngre beviiste den Ældre, er naragtig, at Sømandskab er en Bagatel, der let kan læres, at en gammel Officier, der fra Barndommen er vant til Storm, og som er fortrolig med Kampens Bulder, er En af den gamle Skole, der ikke er værd at lægge Mærke til, da hans Bemærkninger ere aldeles feilagtige, hvilket Utsammen maa vige for et nyt System af endeel unge Herrer, der ere duelige til at seile med deres Skibe fra en Havn til en anden, ligesom det var Lystfartøier, men som, naar det kom an paa en streng Tjeneste i Krigstider, vilde komme til den sørgelige Erfaring, at de ere aldeles uduelige til Sligt. Vi seirede i den sidste Krig over de Franske og Spanske, ikke fordi alle vore Skibe vare i en god Orden, men fordi deres vare i en daarlig Tilstand; men fra det Dieblik, vi begyndte at slaaes med Amerikanerne, da fik vi den Overbeviisning, at vi ikke mere vare saa aldeles fuldkomne. Hvis

man, da vi med al den Erfaring, vi dengang havde, fandt Mangler hos os i det Dieblik vi kom til at kæmpe med en vel disciplineret Marine, hvad have vi da nu at forvente, da vi saa godt som ingen Erfaring have, og vor Organisation er bleven ti Gange mere seilagtig end dengang? Der er en opvoxende Marine paa den anden Side af det atlantiske Hav, hvilken i en anden Krig vil stride med os om Herredømmet af Havet; vi ville mulig slaae dem i Begyndelsen med et større Antal Skibe, men forandre vi ikke vort System, saa ville de stedse seire Skib mod Skib. Alle deres Officierer ere erfarne Folk, deres Marine er saa liden, at den tillader Avancement ved Anciennitet, uden at de derfor blive for gamle, og til at stride med dem have vi et stort Antal uerfarne unge Mennesker! Alle Sø-Nationer i Europa ville være ligesaa villige til at hielpe dem til at formindske vor Magt tilsoes, som Landmagterne have været enige i at sløve Frankrigs Sværd.

Jeg taler oprigtigt, Hr. Udgiiver! Marinens Tilstand gjør det til en Nødvendighed, og Fædrelandets Lær udfordrer det. Der gives en Mængde andre Sø-Officierer, der bedre kunne behandle denne Sag end jeg; flere have ogsaa gjort det, men hidindtil uden Nytte, Tilstanden bliver den samme Klar for Klar, og jeg frygter for, at saalænge Admiralitetet staaer og falder med Ministeriet, vil det aldrig blive bedre. Collegiet burde være permanent, i Særdeleshed naar de nye foreslaaede Indretninger skulle tage Begyndelse, det vilde da være uafhængigt af de politiske Intriguer nutildags; men det vigtigste, der iagttages af de første Lorder af Admiralitetet, er som oftest strax i Begyndelsen at sørge for deres Venner. Denne Følelse er meget rimelig, da det er aldeles ubestemt, hvorlænge de forblive i Embedet, og hvad kunde det nytte om endog En elskede sit Fædrelands Interesse høiere end sin egen, og med Kraft og Mandighed vilde sætte Reformen igiennem, hvilken efter al Rimelighed ei vil blive fulgt af hans Eftermand. Mange Mennesker, der ei kiende til Sagen, have Modbydelighed for at see store Forandringer indførte i Marinen, da det synes

som at Altning gif vel under Krigen; men de tænke ikke paa, at det store Antal, der er i Capitains=Classen, har aldeles forandret Tienesten. Medens Krigen varede, var Middeltiden i Almindelighed 18 Aar, fra den Tid, man blev Capitain, og til Admiral. Selv dette var alt for lang en Tid; de Yngste bleve endog fede af den Detail, som er nødvendig for at have Skibet i Orden. Det, der var dem en Fornoieelse i deres Ungdom, blev en Tvang, da de bleve ældre; alt som de nærmede sig til at blive Admiral, var det for det meste afhængigt af den Ræstcommanderende, om Skibet var i Orden eller ei. Jeg kan ikke bestemt sige, om der vare mange daarlige Ræstcommanderende, eller at de ikke bleve understøttede af deres Capitainer; men det kan jeg bestemt sige, at i Slutningen af den sidste Krig var en Mængde af vore Linieskibe i en saa slet Orden og saa skammelig bemandede, at det vilde have været dem umuligt at slaes med en Fiende, der var disciplineret. De vilde have seiret over en Fransmand eller Spanier; men jeg skulde have været meget bedrøvet ved at see dem paa Siden af en Amerikaner.

Jeg erindrer en Fredækker i sidste Krig, hvis underste Batteri ikke havde været i Berde i 7 Maaneder; nogle Kanoner havde kun 2 eller 3 Mand, medens at andre havde for mange, og hvad Kanon=Exercitien angik, blev den ei tænkt paa, langt mindre forsøgt. Havde dette Skib stødt paa en fiendtlig Kanon=Fregat om Natten, vilde det upaatvivlelig være blevet taget. En Mængde af vore Fregatter vare ligeledes i en daarlig Tilstand, og den amerikanske Krig beviste, hvor liden Opmærksomhed man havde henvendt paa Artilleriet. Hvis Disciplinens Tilstand var saaledes paa en Mængde af vore Skibe ved Slutningen af Krigen, hvilket ikke kan modbevises, i hvilken Tilstand vilde vi da nu være, hvis en Krig bryder ud?

Det er sandt, man kan jo paa eengang forfremme 150 Capitainer til Admiraler, og saaledes stille sig ved en Mængde gamle Mænd; men vi vilde ved samme Leilighed miste mange duelig

Mænd, hvilke ikke vilde kunne blive brugte som Admiraler, og desuagtet vilde vi have Capitainer, der have været det i 25 Aar, der vilde komme til at commandere vore Linieskibe, og hvoraf de fleste vilde være 60 Aar eller derover. Faa Menneſker ere i den Alder ſiktede til at være Skibſchefer, derimod ſom Admiral vilde ſikkert mange være duelige til at commandere en Flaade eller Eſkadre; men i Almindelighed kan man ikke forvente driſtige og dierve Foretagender af Mænd i den Alder, med mindre de have været vante til at commandere.

Lord Nelson commanderede i Slaget ved Nilen, da han var 39 Aar, ved Kiøbenhavn, da han var 42 og blev ſkudt, da han var 47 Aar gammel. Havde han været mellem 60 og 70 Aar, da han blev Admiral, vilde man aldrig have hørt Noget om de tvende forſte Slag, og Trafalgar=Slaget havde ikke blevet udført paa den Maade det blev. Naar en Mand's Legeme begynder at ſvækkes, følger ſom ofteſt Evnen med, og han er ſtedſe den Sidſte, der bemærker Eligt. — — — — —

Forfatteren ſlutter ſin Skrivelse angaaende en Reform i Marinen, og erklærer, at han ikke har ſkrevet Dette, for at fornærme; men det er blot Facta, han holder ſig til.

Bemærkninger angaaende en Læſ, Vandet's Tryk m. m.

(Uddraget af a treatise on the theory and practice of seamanship &c.

Vandet's Tryk ſtaaer i Forhold, ſom Quadrat=Koden af det's Høide, ſaaledes, at hvis man antager, at lige ſtore Huller bleve borede nedenfor Vandgangen af et Skib, nemlig i en Afſtand af

1, 4, 9 og 16 Fod fra Vandets Overflade, saa vilde Vandet løbe ind af disse Huller med en Kraft, liig Kvadrat-Roden af deres respective Dybder under Vandet. For Exempel: Igiennem et Hul, som er 4 Fod under Vandet, vil det strømme ind med dobbelt saa megen Kraft som igiennem et Hul, der kun er 1 Fod under Vandet. Paa 9 Fods Dybde vil dets Indstrømning være 3 Gange og paa 16 Fod 4 Gange saa stor, forudsat at Vandet bliver pompet ligesaa hurtigt ud som det kommer ind. Tilstedes Vandet at stige ind i Skibet, saa at det gaaer over nogle af Hullerne, saa vil Vandet løbe ind af disse Huller (deres Dybder uvedkommende) med en Kraft, der er liig Kvadrat-Roden af Forskiellen mellem Vandets Hoide udenbords og indenbords. Lad os for Exempel antage, at Hullet, der var 16 Fod under Vandet, var lige i Bunden af Skibet, og at Vandet var steget 7 Fod, det vilde være i Flugt med Hullet, der var boret 9 Fod under Vandets Overflade, igiennem hvilket Vandet strømmer ind med en Kraft, der er 3 Gange større, end ved Hullet, der er 1 Fod under Vandet; men da Forskiellen mellem Vand-Hoiderne udenbords og indenbords ligeledes er 9 Fod, hvis Kvadrat-Rod er 3, saa vil Vandet strømme ind med samme Kraft igiennem begge Hullerne.

Uf hvad her er fremført er det afgjort, at hvis et Skib faaer en Læk lige i Bunden, og Vandet strømmer saa stærkt ind, at Pomperne ikke kunne forhindre dets tiltagende Stigning, saa kan det dog blive Tilfældet, at naar Vandet har opnaaet en vis Hoide, Pomperne kunne forebygge dets videre Stigning.

Vi ville nu undersøge, hvorledes Skibets Fart vil virke paa en Læk i Bougen og Laaringen, antagende, at Lækkene ere lige store og 9 Fod under Vandets Overflade. I dette Tilfælde vil Vandet strømme ind med lige Kraft paa begge Steder (hvilken Kraft vi ville betegne med 3, saalange som Skibet ligger aldeles stille, men har Skibet derimod Fart, saa vil Vandets Indstrømning tiltage i Bougen og aftage i Laaringen i Forhold til Farten, og, kunde Skibet have en saadan Fart, at IndstrømningsKraften

blev liig 6, eller det Dobbelte af den engang antagne, saa vilde der intet Vand trænge ind giennem Lækken i Laaringen.

En Læk i Bougen er altsaa farligere end en Læk i Laaringen, ligeledes er en Læk under Læ farligere end til Luvert, deels fordi den er længere under Vandet, og deels fordi Indtrængnings-Kraften bliver forstørret ved Skibets Drift.

Grundet paa hvad der hidindtil er anført, vil efterfølgende Fremgangsmaade lede til at opdage, hvor Lækken er:

- 1) Tiltager Vandets Indstrømning naar Skibet har Fart, saa er Lækken i Bougen, aftager den derimod, saa er Lækken i Laaringen.
- 2) Seiler Skibet plat for Veiret, og Vandets Indstrømning hverken bliver større eller mindre, saa er Lækken paa en af Siderne, hvilket kan opdages ved at dreie til Vinden, tiltager da Vandet i Lasten, er Lækken i Læ, i modsat Fald er den til Luvert.

Det er blevet bekræftet, at naar man roer rundt omkring et Læk Skib i aldeles stille Veir, og holder Dret til Enden af en Stage, hvis anden Ende man lader følge langs med Siden og Bunden af Skibet, da vil man, naar Enden af Stagen passerer i Nærheden af Lækken, høre en rullende Lyd (rombling noise) komme op langs Stagen, hvilken vil tilkiendegive hvor Lækken er. Skulde en Læk befindes i Bougen, kan man vel for en stor Deel afhjælpe den ved at sprede et tiæret Seil med Bærk, der er befæstet paa det, ind under Skibet og holde det fast ved Touge, Farten vil da tvinge Seilet tæt mod Bougen, og saaledes forhindre Vandet fra at strømme ind; skulde Lækken være paa noget andet Sted i Skibet, vil Seilet ikke være af saa afgjort Nytte.

Til ovenstaaende Bemærkninger tilføie vi endnu et Udtog af et Brev fra den udødelige Dr. Franklin, da det behandler samme Æmne.

— — — Inden jeg slutter dette Brev, skal jeg endnu gjøre en Anmærkning angaaende Søfarten. — Jeg har nu i 70 Aar været en Læser af Aviserne, og jeg troer, at faa Aar forløbe uden en Bekjendtgjørelse om nogle Skibe, som ere mødte i Søen uden nogen levende Siel ombord, med en Mængde Vand i Lasten, hvilke desuagtet dog blive bragte lykkelig i Havn. Mandskabet, som saaledes har forladt deres Skib ved at gaae i Fartoierne, bliver undertiden optaget af et andet Skib, og undertiden hører man aldrig noget om disse; tillige hændes det ogsaa at de naae en eller anden Kyst. De, som saaledes forlade deres Skib, sige i Almindelighed, at der var sprungen en Læk, at de pompede i en lang Tid, men da Vandet steg bestandig, opgav de Haabet om at bierge Skibet, hvorpaa de forlod det, for ikke at synke med samme. Det synes ved Erfaring, at denne Frygt ikke alletider har været grundet; jeg har derfor søgt at finde Uarsagen til Mandskabets altfor hastige Modløshed. Naar et Skib faaer en Læk i Nærheden af Bunden, kommer Vandet ind med al den Kraft, som Bægten af den udenfor værende Vandecolonne giver, hvis Kraft er i Forhold, som Forskiellen mellem Vandets Overflade udenbords og indenbords; det kommer altsaa i Forstningen ind med større Kraft og Mængde, end det siden efter vilde, naar Vandet er stæget. Skibets Bund er tillige smalkere, saa at det samme Quantum Vand i det snævre Rum vil stige hurtigere end naar det havde et bredere Rum at opfylde. Denne første Stigning er i Almindelighed hvad der gjør Mandskabet modløst; men da det Quantum Vand, som kommer ind, stedse bliver mindre og mindre, alt som Vandet opnaaer samme Høide som udenbords, sga vilde Pomper, som i Forstningen ikke kunde affholde Vandet fra at stige, da muligen forhindre det fra at stige høiere, og Mandskabet kunde være blevet ombord med Sikkerhed, uden at vove sig selv i en aaben Baad, midt i Oceanet. Foruden hvad alt er sagt, kan der undertiden være andre Uarsager, som forebygge eller opholde et Skib fra at synke, saasom ledige Kasser

og Fadeværk, som er tilspundset; mange Dele af Lasten kunne være af den Natur, at de ere specifisk lettere end Vand, hvilket altsammen vil hjælpe til at holde Skibet flydende. Man maa ikke glemme at de største Skibe kunne lastes saaledes, at den mindste Vægt lader det synke, og omvendt. Der ere ogsaa nogle eller visse Ladninger, som ere meget svære, hvilke, naar Vandet kommer til disse, opløses, saasom Salt, Sukker etc. Hvad Fadeværk angaaer, da maa disse's Antal være meget stort paa en Orlogsmænd, hvilke burde bortstruves forsvarelig med Spundsen i. Hvis dette havde været iagttaget i den sidste Krig, vilde muligen mange Menneskers Liv have været frelst.

Medens vi omtale at synke, erindrer jeg mig at Chineseerne stedsse afdele Rummet i store Skibe med adskillige Skodder, som ere vandtætte, saa at, hvis Skibet springer en Læk og fylder et af disse Kamre, vil dog Skibet flyde paa de andre; vi have endnu ikke efterlignet dem med denne Indretning. Noget Uleilighed er der sagtens, hvad Stuvningen angaaer, hvilket maaskee er een Marsag, skjøndt jeg troer det maatte vindes igien, da saadant et Skib maatte faae en lettere Assurance-Præmie, samt faae Passagerer til en høiere Betaling, da Enhver sikkert vilde ønske at gaae med sligt et Skib.

Om Vindene etc. paa Kysten af Syd Carolina.

Hvis Vinden blæser haardt fra N. Kanten uden Regn, vedbliver den almindelig 3 à 4 Dage, men følger der Regn med, gaaer den almindelig over til S., S. S. og S. S. S. S. Wind er Paalands-Wind; men den varer sjelden længe; efter 6, 8 à 10 Timers Forløb begynder Luften at graane, som snart frem-

bringer Regn. Naar det i saa Tilfælde kommer til at blæse og regne stærkt, kan man være forvisset om, at Vinden gaaer om til NB., og vil blæse haardt i 20 à 30 Timer med klart Veir.

De herskende Vinde ere fra SEB. og WNW., og fra N. indtil NO. Veiret er i Almindelighed stadigt, naar Vinden blæser fra een af disse Kanter.

Om Sommeren ere Tordenbyger meget almindelige paa denne Kyst. De komme stedse fra NB. Kanten, og ere undertiden saa svære, at intet Seil kan modstaae deres Voldsomhed. Disse Byger komme saa hurtig, at den største Forsigtighed er nødvendig for at sikke sig for Følgerne.

Om disse Tordenbyger udtrykker Capitain Walker af den engelske Marine sig saaledes:

„Forvarðlerne ere en sort, svær Sky, Luften er trykkende, med liden og ustadig Wind. Jeg raader Enhver, naar man bemærker disse Kiendetegn, ikke at tænke paa at rebe, men opgive alle Seil, undtagen Fokken og Forrestængestagsseil, saa at Skibet er klar til at falde plat af. Er der Tid til at beslaae det opgivne Seil, da gjør det; men det bliver sielden Tilfældet, da disse Storme komme særdeles pludseligen. En bedrøvelig Hændelse var jeg Vidne til med en Brig, som var i Følge med mig under Capt. Hatteras. Lidt før Bygen kom forsøgte den paa at rebe, Skibet kantrede og alle druknede.”

Capt. Walker meddeler endvidere følgende i hans Beskrivelse over Kysten af St. Augustin:

„Fra den 1ste November til Sidstningen af Februar herske de stærkeste Vinde paa denne Kyst, i Almindelighed fra NO. til SEB.; Østerr Vinden sig, følger der en heftig Storm paa den Vårstid. Da jeg commanderede Hs. Majestæts Skib *Lively* og laa til Ankers i Augustin-Bugten, gif Vinden om til NO., 15 Minutter efter var jeg nødsaget til at kappe, og havde jeg ikke pranget Seil til det Yderste, havde jeg aldrig klaret Landet fra mig, som var sønden for. Naar Vinden gaaer imod Solen

„med Regn, og man bemærker at Søen reiser sig inden Kulingen
 „kommer, gjør da Alting klart til en Storm, hvilken i Almindelighed
 „vil vedvare i 50 til 60 Timer. Er man nødsaget til
 „at kappe, eller stikke Touget fra sig, maa man prange Seil til
 „det Yderste for at kunne faae Høide inden Stormen kommer saa
 „stærk, at det er umuligt at føre Seil, som alle Lider bliver Til=
 „fældet; og bemærk vel, at Flod:n, som sætter Sønder efter, ikke
 „vil kunne benyttes længere end paa 12 Favne Vand, da man
 „saa kommer i en sydlig Strøm; naar man faaer 46 Favne, som
 „er omtrent 15 leagues ($11\frac{1}{4}$ Mill Dansff) fra Land, vil man
 „være i Gulf=Strømmen, som løber med stærk Fart langs Kan=
 „ten af Grunden.”

Fragmenter af nogle Bemærkninger over det Sorte Hav.

Ovenmeldte Bemærkninger findes i United Service Journal for October 1829, af hvilke vi herved gjøre et Uddrag.

1.

Det keiserlige tyrkiske Værft i Tophane er beundringsværdig vel ordnet. Alle Bygninger og Bolværker ere af Granit; der er en særdeles god Dok, adskillige Beddinger til Skibe af første Rang, og alle mulige Bequemmeligheder til at bygge, reparere og udruste en Flaade. Det hele Anlæg gjør Den, der har udkastet Planen, samt De, der have udført den, megen Ære.

Da jeg i 1823 besaae Værftet, vare Magazinerne næsten tomme, og de nødvendigste Artikler savnedes. Flaaden, som den

gang laa i Havnen, bestod af 12 Linieskibe, 1 Fregat og 20 Kanonbaade. Omendskiøndt de alle vare tiltaflede, vare de dog i en elendig Tilstand, og jeg var overbevist om, at neppe 8 Linieskibe kunde holde Søen. Hvad der meget forundrede mig var, at saamange af Skibene vare kiofbrudte. Marsagerne dertil maa søges i en slet Bygningsmaade, da Havnen er dyb, rummelig og i enhver Henseende fortræffelig.

Hvis Tyrkernes Religion og Fordomme ei hindrede det, maatte de blive den tredie eller fierde Sømagt i Europa. Paa den sydlige Kyst af det sorte Hav have de et uudtømmeligt Forraad af den skønneste Eg, saavel med Hensyn til dens Dvalitet, som til dens Størrelse. Deres udstrakte Herredomme forskaffer dem enhver anden Fornødenhed, og Handelen, skiøndt den nu drives ved Fremmede, kunde betydelig udvides og føres med egne Skibe. Det taagede og stormfulde Veir paa det sorte Hav, med de endog for vore bedste Sømand saa frygtelige Sneestorme, maatte gjøre de tyrkiske Søfolk erfarne og driftige; men desuagtet er der Intet mere foragteligt end et tyrkisk Krigsskib.

2.

Handelen paa det sorte Hav, hvilket efter Hr. Gamba's Mening maa være bestemt til Middelpunktet for den rigeste Handel i Verden, er for nærværende Tid ei betydelig.

Hovedstedet for hele det sydlige Ruslands Handel er Odessa, men den har tabt meget i sin Velstand ved at den har mistet sit Privilegium som Frihavn. Konstantinopel forsynes i Almindelighed med meget Korn fra Odessa; men Samfærdselen med Georgien er ikke af nogen Bigtighed, undtagen forsaavidt at den viser, hvad denne Handel engang i Tiden kan blive.

En stor Strækning af Kysterne ved det sorte Hav er endnu i en barbarisk Tilstand, og da de tvende Magter, under hvis Herredømme de ligge, i Almindelighed ere forhindrede fra at have noget noie Samkvem, enten ved Krig eller ved Quarantaine=Regler

faa kan Kystfarten derfor ei blive stor. De statistiske Beretninger, som fremstille *Odessa's* blomstrende Tilstand, give Anledning til forskjellige Betragtninger; thi hvad betyder en Folkemængde af 40,000 Mennesker i Hoved-Handelsstaden for det sydlige Rusland, eller hvad betyder en aarlig Unkomst af 900 Skibe, iblandt hvilke formodentlig er indbefattet de smaa Skibe, der fare langs Kysten? Det er ei min Mening at ville ringeagte *Odessa's* tiltagende Opkomst; men jeg vil blot fremsætte min Overbeviisning om, at de politiske Vanskeligheder, den har at stride imod, vil forarsage en langsom Tiltagning, og tillige herved vise det Overdrevne i Hr. *Gamba's* ovenansførte Mening. Dersom Kysterne af det sorte Hav vare i civiliserede og vindskibelige Nationers Besiddelse, vilde upaatvivleligen der blive ført en særdeles stor Kysthandel.

3.

De Kyster af det sorte Hav, som ere de fordeelagtigste for en Marines Opkomst og for Udviklingen af en levende Handel, ere upaatvivlelig de, som Tyrkerne ere i Besiddelse af. Fra *Constantinopel* til *Phasis* er der overalt dybt, lige ind til Landet, saa at det største Linieskib kan nærme sig det paa et Kanonskuds Distance uden ringeste Fare. Havnene, f. Ex. *Bendererekli* (eller *Erekli*), *Umastra* og *Sinope*, ere gode og rummelige. Egnen omkring disse leverer Materialier i Overflodighed til Skibsbyggeriet. Paa mange Steder ligge Egskovene tæt ved Stranden og i Nærheden af *Trapezunt* (*Trabosan*) ere Kobberminer af stor Verdi.

Fregatter, som bygges i *Venich* af græske Skibsbyggere, efter engelske og franske Tegninger, koste ei en Femtedeel af hvad de vilde koste, hvis de vare blevne byggede paa engelske Værfter. Med Hensyn til Handelen, da frembyder *Natolien*, endog under dens nuværende daarlige Bestyrere, langt flere forskellige Produkter end Kysterne af Rusland. I denne Kysts vidt berømte,

men nu tomme Havne, findes endnu Spor af Græfernes fordums Vindskibelighed og Genuesernes driftige Handel.

Den Velstand, som under en oplyst Regiering upaatvølgelig vilde fremstaae i denne, af Naturen saa rigt udstyrede, Egn, maa opvække Russernes hele Opmærksomhed, og opfordre dem til store Anstrengelser.

4.

Udsurance-Præmierne ere meget høie for Skibe, der fare paa det Udsøfste Hav, og ofte kan Udsurance ei engang erholdes til nogen Priis. De Handlende ere, ifølge Anordningen nødsagede, at sende deres smaa Skibe til Taganrok,*⁾ skiondt de hellere ønskede at sende dem til Kertch, forinden Isen kommer. Taganrok's øde Omegn, dens naturlige Beliggenhed i Forening med de svære Storme, der her ske, burde være tilstrækkelige for ikke at anvende de store Summer, der ere bleve brugte til, ved Konst at gjøre den til en Havn af Vigtighed. Kertch har fordum været en velhavende og folkerig Stad, men den er nu kun en elendig By. I Aaret 1819, da Keiser Alexander besøgte den, lovede han Byen sin umiddelbare Beskyttelse; men en særdeles Interesse for Taganrok afholdt ham fra Opfyldelsen deraf. 1821 blev der paany taget Hensyn til Kertch; der blev i Petersborg udkastet Planer og Tegninger til et Soldhuus, Lazaretter, Havne-Dæmninger m. m.; men en keiserlig Ukase kunde ikke paa een gang frembringe Handel og Velstand, tvertimod alle locale og naturlige Hindringer. Imidlertid er der endnu Intet gjort, og Kertch er forbleven i den samme Tilstand. Denne By blomstrede i ældre Tider, fordi man da tillod, at Alt gik sin naturlige Gang; men at ville giengive den sin forrige Storhed, under et System,

*) Denne Byes Beliggenhed er meget sund, og Havnen kan modtage 13 à 1400 smaa Skibe; der udføres næsten de samme Produkter, som fra Odessa, og desuden Pelsværk fra det østlige Rusland.

der gaar ud paa, ved Kunst at tvinge Handelen til andre Steder, det lader sig vel neppe udføre.

5.

Sevastopol har en ypperlig Havn; men al Handel er her forbuden; ja et Coffardiskib tør ikke anløbe den, uden i det Tilfælde at det er i Nød, og dette alene for at forebygge Smugleri med Skibsfornødenheder. Af denne forunderlige Grund er en af de skionneste Havne tabt for Handelen; en Havn, der i alle Maader kan sammenlignes med Malta og Port Mahon*). Regjeringen har kun liden Nytte af den; der er intet Værft, intet Oplag, og af Skibsfornødenheder findes kun meget faa. Da jeg i 1823 besøgte den, var der 11 Linieskibe, 4 Fregatter og 4 Corvetter. Denne herlige Havn var i lang Tid ubenyttet, endog af Regjeringen selv, blot fordi de tvende Officierer, der havde opmaalt den, havde indgivet en usordeelagtig Rapport om den.

Jeg opmaalte den i Nærheden liggende Havn Balaklava. Det er et meget skiont Bæsin, vel beskyttet med omliggende Høie. Ankerbunden er god, og det har tilstrækkelig Dybde. Indløbet er smalt, men Havnen er ei vanskelig at anløbe, og kan rumme i det mindste 12 Linieskibe. Denne Havn er det forbudt at anløbe, af den Grund, at Pesten blev bragt dertil 1811. Det er rimeligere at antage, at Pesten opstod ved Indvaanernes skammelige Forsømmelse i at bortrydde de Ureenligheder, der samle sig i den inderste Deel af Havnen.

6.

Cherson ved Munden af Floden Dnieper var engang ved Regjeringens Anstrengelser bragt til en Havn af stor Vigtighed, uagtet dens usunde og usordeelagtige Beliggenhed, samt de mange Hindringer fra Naturens Side. Efterat have anvendt

*) Der skal dog være en slem Slags Orme i denne Havn.

Millioner og overvundet utrolige Vanskeligheder af alle Slags, blev der givet Ordre til at flytte Værftet til Nicolajew og Skibene til Odessa. Cherson blev derfor til et Intet. Der var indrettet en engelsk Louglægnings-Maskine; et Linieskib og en Fregat blev bygget. Men Stedet er saa lidet skiftet til Skibsbygning, at Skibene maatte fra Værftet bringes paa Kanalen til Kilbowrin, hvorved de i Almindelighed bleve kielbrudte.

For den Hindviæde synes det uforklarligt, at Nicolajew, der ligger ved Mundingen af Bog og Ingoul, er bleven valgt til et Sø-Etablisement. Enhver Artikel maa føres dertil langt fra. Sommer, der bliver flaadet ned af Dnieper, maa bringes op ad Bog med en svær Strøm, og der, hvor Bog og Ingoul stode sammen, er en Grund, paa hvilken der kun er lidet Vand, over hvilken Skibene maae bringes med Kameler. Hvad der endmere forøger disse og flere Forunderligheder er, at ved Mundingen af Dnieper, nedenfor Glonbock, findes alle naturlige og gode Egenskaber for et Etablisement, saavel i militair Henseende som hvad Handelen angaaer*).

7.

Der kunde ei vælges nogen slettere Beliggenhed for en Handelsstad end Odessa's. Der er ingen Havn, ingen Flod, den mangler Brændsel og Vand, er omgivet af en øde Egn, udsat for Tørke, Orkaner og fra November til Marts standser Climateret al Skibsfart.**)

*) Nikolajew har 9000 Indbyggere, har Mangel paa Brændsel og Vand. Den flade Egn mellem Dniester og Dnieper er blottet for Træer og ofte udsat for Tørke, tillige er den endnu næsten ubdyret. Jordbunden synes giennemtrængt af Salpeter.

***) I 1794 begyndtes Anlægget af Odessa; der er dannet en Havn ved Steendæmninger, og Holdebunden paa Nheden er meget god. I 1804 var Indbyggernes Antal henved 10,000.

Opdyrkningen af dens Omegn, uden synderlig Nytte. Kornvare er Hoved-Artiklen, der udføres, men Altning tilbringes paa Vogne. I Aaret 1816 beløb Udførselen af Korn sig til en Værdi af 14,000,000 Rubler.

8.

Formedelst Flodernes Løb maa Hoved-Udførselen fra Rusland skee mod Syden. Trende af disse Floder, nemlig Dnieper, Ingoul og Bog, falde ind i det sorte Hav ved Glonbof, og afgive der alle mulige Bequemmeligheder for en fordeelig Handel. En Fierdedeel af de Summer, der ere anvendte paa Cherson, Nikolajew og Odesa, vilde have gjort Glonbof til den største By og den bedste Havn i det sydlige Rusland.

I Almindelighed antages, at Seiladsen er farlig i det sorte Hav; men det er ikke Tilfældet, og forunderligt er det, hvis det forholder sig saaledes, som der paaستاes, at de russiske Orlogsmænd desaaarsag skulle være i Havn inden den 24de September.

9.

Den russiske Havn ved Kilia behersker fuldkommen Mundingen af Donau, da Klipper, Grunde og Dorne paa den anden Side nødsage Skibene til at passere tæt under dens Kanoner.

At den sildigere blev gjort til en Frihavn bidrog især til dens herlige Tilvæxt; den skal nu tælle henved 40,000 Indbyggere; men den har ei længere en Frihavns Rettigheder.

Om Vesuv og om denne Vulcans Phænomener i de sildigere Tider.

(Meddeelt.)

Den 28de Februar 1822 befandtes Lavaens ydre Temperatur at være i en Fods Afstand, $31\frac{1}{2}^{\circ}$, men ved Nabningerne eller Kevnerne, hvorfra Røg opsteg, var denne i samme Afstand 80° Reaumur. Hr. Brioschi, Directeur ved Observatoriet i Neapel, har angivet Dampsoilens Høide til at være tvende Gange Biergets Høide over Havets Overflade, ja undertiden syntes den ham endog at være $2\frac{1}{2}$ Gange. Dampsoilens hele Høide kan man derfor regne til 3000 Metre fra Krateret, eller 4185 Metre fra Havets Overflade.

I det Dieblif, da Udbruddet skete, og imedens samme var heftigst, ophørte en af Observateurerne intet Dieblif med at iagttage Havet ved Torre del greco, hvilket imidlertid ikke viste Noget, som kunde kaldes mærkeligt. Ei heller afgav Dampudstrømningerne i Solfataren den 22de, da de af 2de Physikere: Dhr. Dominico Presutti og Antoni Nobili, som tilfældigviis just befandt sig der, bleve undersøgte, noget mærkeligt Tegn til Forandring.

Kirken St. Anna i Bosco tre Case styrtede sammen, og i Torre dell' annunziata nedfaldt Tagene fra flere saavel Kongelige som private Bygninger.

I Neapel var Luften saaledes formørket af Askeregn, at den største Deel af Dagen den 24de October var kun en Dæmring; men i Attajano, St. Anastasia, Pomigliano d'arco, Casoria, Barra, Resina og i alle øvrige mod Norden og Westen af Vesuv beliggende Landskaber var Mørket saa stort, at man maatte tænde Lys. Det paa hin Dag faldne Askelag, der var af rødlig Farve, udgjorde en Tykkelse i St. Anastasia

*) See Archiv for Søvesenet 2den Deel Pag. 262.

3 Tommer 10 Linier, ikke mindre i Attajano, omkring Bosco tre case 9 Linier, i Resina 5 Linier, og i Neapel omtrent 2 Linier. I Lobet af Dagen bemærkede man i Neapel ingen Lugt; men i Resina sporede man en saadan som af Chlor-Dampe, blandet med jernholdige Chlor-Dampe. Ved Solens Nedgang var derimod Lugten meget at fornemme i Hovedstaden, og i Særdeleshed stærkt paa de Høie, der omgive samme; men den tabte sig igien aldeles henimod Kl. 9 om Aftenen. Den i Neapel faldne Aske indeholdt nogen Chlor, ifølge det endnu samme Dag dermed giorte Forsøg.

Kraterets Rand var mod Sydost bleven meget lavere; men den nordlige Spids, Palo kaldet, var næsten aldeles bleven uantastet. Man saa endvidere Krateret mod Neapel i en flævet Retning fra Nord til Syd. Hr. Brioschi antager den Forringelse i Høiden af Kraterets høieste Spids mod Sydost, som nedstyrtede, at være 93 Metrer.

Om Aftenen den 27de nedfaldt en svag Aske og Regn. Bierget, som fra alle Sider sammentraf Skyerne over sig, forenede dem paa sin Top, og forarsagede en vedvarende heftig Regn. Indvaanerne paa de ved Biergsfoden liggende Steder horte en stærk Torden og Susen i Bierget, hvilket beredede dem nye Fæer; de frygtede imidlertid ikke for Ilden, men destomere for Vandet, som med største Voldsomhed nedstyrtede fra Spidsen, og lod vente at ville forarsage nye Ulykker, eftersom Torden ikke kunde nedfuge det, og det fine Sand tilligemed de udfastede Materier, som havde samlet sig i de sædvanlige Ufførings-Kanaler, havde tilstoppet disse.

I Attajano var Vandmængden saa stor, at man om Aftenen befrygtede, at den med de af samme bortrevne Stene og Slam skulde bedække Landskaberne; men til Lykke adskiltes Skyerne, og Strømmen mindskede sig. Om Natten, imedens de af Frygt udmattede Indvaanere havde overgivet sig til Sønnen, vækkede Stormklokkens sørgelige Lyd dem til nye Gienvordigheder. I saa

Dieblikke derpaa saae man hele Egnen oplyst af Fakler, og Enhver søgte sin Frelse i Flugten. Lyden af den sorte Lava, som med Bulder nedstyrkede fra Fjeld til Fjeld, var skrækkelig. I Farten rev den de Wiingaardes Mure med sig, som stode den i Veien, og ligesom den naaede Naboomegnen opfyldte den Bygningerne med Sand og Stene. Landets skraae Beliggenhed gav imidlertid Lavaen en anden Retning, og forringede dens Voldsomhed. Det Samme tildrog sig iøvrigt paa alle ved Foden af Vesuv og Somma liggende Esteder.

Uagtet Faren denne Gang var overstaet, befrygtede dog Indvaanerne nye, saavel fra Bierget, som bestandig trak nye Skyer til sig, som ogsaa af Tilstanden paa det Overflade, der var bedækket med et Slags haard Skorpe, som var fremkommen af det af Regnen giennemblødte fine Sand. Man skyndte sig at ituslaae denne Skorpe, og Regjeringen befalede ogsaa denne Forsigtighed. Indvaanerne i Bosco tre case og Resina Kirkesogne vare hurtig ved Haanden med Udførelsen heraf, hvorfor de undgik den Skade, som andre maatte lide, der ikke strax, eller langsommere, efterkom bemeldte Befaling.

Vi gif den 30te October til Bosco tre case og iagttog Tilstanden i Torre del Greco, Torre dell'Annunziata og i den omliggende Egn, i det vi gjorde følgende Bemærkninger: 1) Løt førend Torre del Greco naaede Uferegnet os; den nedfaldt uafbrudt, og paa Hovedlandeveien havde den strakt sig i en Bredde af 3 Mile. 2) Her var Laget af Klippe-Stumper, Skum, Slam og Pimpsteen eller af det grovere Sand, som den gemene Mand kalder Lapilli, og som nedfaldt om Natten mellem den 22de og 23de, neppe fem Tommer høit. Ved Torre dell'annunziata var det noget mindre end 7 Tommer, og paa Markerne omkring Staden ved Foden af Vesuv 10 Tommer. I Bosco tre case var Laget 12 Tommer tykt. 4) Ved Mauro paa Markerne langs med Veien 10 Tommer. 5) Omtrent en Miil ovenfor Bosco tre case, i Retningen af Kraterets Nabning, udgjorde det en

Fod og 6 Tommer. 6) Lagets Tykkelse tog altid mere og mere til jo høiere man kom op, og paa Kraterets Rand var det fem Fod.

Den 2den November, om Aftenen Kl. 6, sporede man stærke Jordbrystelser i Nærheden af Bierget, i Sørdeleshed i St. Anastasia, hvilke vedbleve der i Omegnen fra den 3die til den 10de; i Anastasia, Resina og Bosco tre case vare de meest følelige. Den 11te November var der en heftig vedvarende Regn paa Bierget og paa den hele omkring samme liggende Slette. Overfømmelserne af det sandige Vand syntes at ville aldeles bedække Landet; men de indskrænkede sig til at efterlade store Dynger af Slam og Sand paa de lavere Steder i Kieldere og for en Deel i Bosligerne paa Sletten, dog reve de paa sine Steder Murene ned og førte mange store Lavamaßer med sig. Attajano led mindre heraf fornedelst den tidligere heri omhandlede iagttagne Forsigtighed ved den haarde Måsses Jusslagning; men sørgeligere var deres Lod, som boe ved Madonna dell'arco, Pollena, Torre del greco og Prochia. Vi kunne forsikre, at den af den glødende Lava paa de nærliggende Eiendomme forarsagede Ødelæggelse udgjorde halvtredstindstyve Moggier af den Skovstrækning, som er beliggende i de Familien Medici ved Maro tilhørende Landdistricter; endvidere tolv Moggier Bliingarde ovenfor Bosco tre case og endnu atten Moggier ovenfor Resina, hvilke aldeles bleve ødelagte ved Ilden.

De Måsser af Lavastykker, som de fra Vesuv og Somma nedstyrtede Strømme reve med sig, havde et Omfang af 48 Fod og en Høide af 25 Fod.

Den nærværende Dybde i Krateret kan antages at være den halve Høide af Pedamentinaens (omtrent 216 Metrer fra Spidsen af Palo); men det fyldes daglig mere og mere, deels af de Fjeldstykker, som løsrive sig fra det ydre og indre Rum i Krateret og styrte ned i samme, som ogsaa af Regnstrømme, der medbringe en Mængde Bestanddele. Hertugerne af Uscoli og Cassano forsikre, at Afskregnen den 24de October endnu den

samme Dag naaede deres Eiendomme *Uscoli* og *Casano*. Forstnævnte er fiernet i lige Retning fra *Vesuv* 56, og sidstnævnte 105 italienske Mile.

Maalingerne af *Vesuv* til forskjellige Tider.

I Aaret 1749 fandt *Abbed Nolle* og *Pater Garro* *Vesuv*s barometriske Høide at være 536 Toiser. Denne Maaling, beregnet efter *la Condamines* og *Bougers* Methode, udgjorde 593 Toiser.

1773 fandt *Sausure* 609 Toiser. Paa denne Tid havde *Kraterets* Rand næsten overalt den samme horizontale Høide.

1776 maalede *Schuckburg* den i *Kraterets* Dybde liggende Høi, og fandt samme at være 615 Toiser. Denne styrtede isvrigt sammen i Aaret 1779.

1794 og noget tidligere fandtes Høiden ved *Poli* at være 606 Toiser. Kort efter Udbruddet i Aaret 1794 fandt *Breislaß* det's Høide 613 Toiser.

1805 angav *Gay Lussac* *Kraterets* høieste Rand kort før end Udbruddet, at være 606 Toiser høit.

1810 bestemte *Brioschi* *Barometerhøiden* den 21de Februar til 638 Toiser.

1816 fandt *Visconti* den nordlige *Spidse*, *il Palo* kaldet, 622 Toiser.

1822 angav *Monticelli* og *Covelli* *Paloens* høieste *Spidse* 624 Toiser og *Sydøstsidens* af *Krateret* 648 Toiser.

Zumboldts *Opdagelser*, efter Udbruddet i Aaret 1822, give den høieste *Spidse* af *Palo* en Høide af 607 Toiser. Høiden af det lille *Taarn* ved *Eremitboligen* ved *San Salvatore*, har *Visconti* fundet at være 312 Toiser.

Zumboldt maalte den 25de November s. A. *Barometerhøiden* af den største *Kegle*, og udfandt *Palo* at være 223 Toiser over sammens *Grundflade*, eller paa det *Sted*, hvor de *Reisende* efterlade deres *Økler*, for at bestige *Reglen*.

Brev fra Capitain Rickett i den engelske Sø-
 Stat til the royal society i London, angaaende
 Vand=Uaser eller Sky=Pomper.

Capitain Rickett commanderede Orlog=Briggen Corso i Mid-
 delhavet i Aarene 1800 og 1801, hvor han havde Leilighed til
 at gjøre efterfølgende interessante Bemærkninger:

Det Indtryk og den almindelige Uro, der opstaaer ombord i
 Skibe, naar en saakaldet Skypompe, eller hvad Sømandene
 kalde en Vand=Uas, nærmer sig, og de alvorlige Følger, den kan
 have, ifølge den almindelige Mening, lader mig formode, at en-
 hver Ting, som kunde give Oplysning desangaaende, vilde være
 the royal society velkommen.

Forinden Juli Maaned 1800 var min Mening om Vand=Uaser den samme, som læg Mand har om denne Natur=Tildra-
 gelse. Jeg troede, at alle Vand=Uaser var en compact Colonne
 Vand, som blev trukken op af Søen, ifølge Virkningen fra
 Skyerne, og at man i Nærheden af disse var udsat for en over-
 ordentlig Fare, saavel fra den Hvirvel=Vind, der opstod, som ved
 den Mængde af Vand, hvilken vilde falde ned. Det var under
 saadanne Forestillinger, at jeg en Nat i Slutningen af Juli Maa-
 ned (medens vi seilede blandt de Lipariske Øer) pludselig blev
 vækket ved en Melding af den vagthavende Officier, at en Vand=Uas
 var i Nærheden og muligt snart vilde gaae over Skibet. Da
 jeg kom paa Dækket, (hvilket skete uden at jeg gav mig Tid til
 at klæde mig paa) opdagede jeg strax skions agter ud om Bag-
 bord slikt et Phænomen, som virkelig nærmede sig os. Ratten
 var mørk og næsten stille, skiondt Overfladen af Søen var i en
 langsom Bevægelse; Skyerne i det Hele taget lave, mørke og
 stillestaaende, medens Gienstanden for den almindelige Uro syntes
 at være liig en Sky, som kom ned i en conisk Figur mod Søen
 i nogle Favnes Afstand fra Skibet.

Vi havde neppe Tid til at gjøre disse Bemærkninger, forinden Vand=Vasen, hvilken blev ledsaget af en Lyd, som en stærk Plask=Regn, nærmede sig os med et truende Udseende, omtrent med 2 Miles Fart, og berørte næsten Ugterspeilet; da i mindre end 2 Minutter det hele Phænomen pludselig forsvandt, uden nogen tydelig Forandring af Udseende. Der blev i Særdeleshed lagt Mærke til, da Vand=Vasen havde passeret den Bagbords Laaring, at en let Brise kom fra den Kant, endskiøndt vi fik Blisfille, da den nærmede sig. Ved at undersøge den agterste Deel af Brig=Seilet, befandt det vaadere, end den øvrige Deel.

Efter disse Sagttagelser, og den, at Fugtighed egentlig kun blev bemærket af dem, der stode i bare Skiortærmer paa Dækket, kan det ikke være nogen Tvivl underkastet, at den almindelige Mening om en stærk Hvirvel=Vind, Vand=Redstyrkning etc., ikke er rigtig, da ellers en ødelæggende Virkning maatte have været Folgen.

Det blev mig siden tvivlsomt, hvorvidt Erfaringen vilde stadfæste, om denne Mening var rigtig.

Ungaaende denne Tvivl tilbød der sig siden en god Leilighed til at bedømme Sagens Rigtighed.

I November Maaned 1801, da jeg krydsede langs med Kysten af Istria, blev vor Opmærksomhed en Dag strax efter Middag fæstet i Syd paa en omvendt, sort, conisk Figur, hvilende med Spidsen paa Havet, og naaende lige op til Skyerne.

Rundt om den nederste Deel reiste der sig en tyk, vidt udbredt Dunst, som lignede Damp, hvilken, naar den havde opnaaet en vis Høide, adspredtes i skønse Striber eller Colonner, Øster og Vester efter. Medens vi vare beskæftigede med at see paa dette omtalte Phænomen, blev vor Opmærksomhed henvendt paa, hvad i Forstningen kun syntes at være en svag Bevægelse i Vandet; men efterhaanden bemærkedes, at dette Vand reiste sig i Dunster, og tilsidst saae vi disse stige tilveirs i Form af en skjet Colonne. Paa samme Tid (det er at sige i det Dieblig Dunsterne begyndte at lade sig tilsynne) bemærkedes en mørk Sky, som var lige oven

for, at udvide sig nedefter, i Form af en Tragt, fra hvilken der gik en Colonne ned, liig i Figur og Farve den første.

Det blev nu tydelig bemærket, at Hastigheden af disse Colonner tiltog ligesom de nærmede sig hverandre, men Hastigheden af den øverste var meget stærkere; dette Misforhold vedblev til de næsten havde naaet hverandre, da saa Foreningen skete med lige Hurtighed.

Kort efter blev den først omtalte Colonne brudt omtrent paa $\frac{1}{3}$ af Høiden; den øverste Deel gik tilveirs med stor Hurtighed, medens den underste forsvandt med Dunsterne, som vare fremkomne forinden. Paa forskiellige andre Steder i den sorte Sky kom lignende Tragter frem, men ikke stedse i en vertical Stilling; Bandet bemærkedes at ryge, og Dunster, der reiste sig til en vis Høide, forarsagede en underlig Virkning, hvilket i det Hele taget er vanskeligt at beskrive. I Alt saae vi 7 Vand=Uafer, som bleve fuldkommen dannede. Mærkværdigt var det, at i de fleste Vand=afer bemærkede vi i Midten Noget, liigt et Fluidum, som steg tilveirs, hvilket havde en lys Couleur (det lignede Dvixsølv i et Barometer) og jo verticalere Vand=Uasens Stilling var, desto hurtigere steg det.

Disse omtalte Phenomener vedvarede i 5 Minutter, hvortil maa tilføies, at der ikke var det mindste Tegn til at nogen Vand=Masse faldt ned, endskiondt nogle af Vand=Uaserne neppe vare dannede forinden de brast.

Vor Afstand gisfede vi at være omtrent 5 Qvartmiil.

Det havde blæst nogle Dage i Forveien af sydlig Wind, ledsaget med stadig Regn; men den Dag var Veiret godt med laaber Kuling.

Om at telegraphere i Felten.

En engelsk Officier har foreslaaet en ny Maade at telegraphere paa, nemlig med et Menneſke, der med sine Arme angiver 28 tydelige Stillinger (ſee Fig. 3. Tab. II.); det ſorte Punkt, der findes fra No. 13 til 28, betyder Hatten.

Det er meget let at forøge Antallet af diſe 28 Signaler til 252 eller mere, hvis det behøves, ved at giøre nogle tydelige Tegn, enten forinden ſelve Signalet giøres, eller efterat det er giort; hvilket Tegn angiver, hvormeget der ſkal lægges til det giorte Signal; for Exempel:

Forinden Signalet:

En Svingning med Hatten over Hovedet	betyder	+	28.
To Svingninger med Hatten over Hovedet		—	+ 56.
Eet Spring i Beiret		—	+ 84.
To Spring i Beiret		—	+ 112.

Efter Signalet:

En Svingning med Hatten over Hovedet	betyder	+	140.
To Svingninger med Hatten over Hovedet		—	+ 168.
Eet Spring i Beiret		—	+ 196.
To Spring i Beiret		—	+ 224.

Telegrapheres der med Bogſtaver, ſaa bliver No. 1 a No. 2 b og ſaa fremdeles; men der maa iagttages, at i ſaa Tilfælde betyder No. 27 Slutningen af et Ord og No. 28 Slutningen af en Sætning.

Til Tegn paa, at Telegrapheringen begynder, bevæges begge Armene op og ned, hvilket maa repeteres forinden der giøres noget Signal. Den ſamme Bevægelse giøres med Armene, naar Telegrapheringen er forbi.

Vil man benytte to Mænd ved Eiden af hinanden, og lade den Venſtre betegne Li-Tallet og den Høire Enkelt-Tallet, ſaa kan der, ved Hielp af tydelige Tegn forinden eller efter Signalet, giøres

ligesaa mange Signaler, som der ere Paragrapher i Flaadens Signalbog.

I det Tilfælde, der bruges to Mænd til at udføre Signalerne, saa benyttes kun de 10 første Stillinger af Fig. 3, og der maa vel iagttages, at Stillingen No. 10, anses for at være 0.

Tegnene, der skulle gøres før og efter Signalet, ere følgende:

Før Signalet.

Een Mand svinger 1 Gang med Hatten over Hovedet	betyder	+	100.
— — 2 Gange med Hatten over Hovedet	—	+	200.
— eet Spring i Veiret	—	+	300.
— to Spring i Veiret	—	+	400.
To Mænd svinge 1 Gang med Hatten over Hovedet	betyder	+	500.
— — 2 Gange med Hatten over Hovedet	—	+	600.
— eet Spring i Veiret	—	+	700.
— to Spring i Veiret	—	+	800.

Efter Signalet:

Een Mand svinger 1 Gang med Hatten over Hovedet	betyder	+	900.
— — 2 Gange med Hatten over Hovedet	—	+	1000.
To Mænd svinge 1 Gang med Hatten over Hovedet	—	+	1100.
— — 2 Gange med Hatten over Hovedet	—	+	1200.

Til Exempel anføres Følgende:

- §. 7. betegnes ved Stillingen No. 7 af den Mand, der antages at betegne Enkelt-Tallet.
- §. 44. betegnes ved at Manden, der gielder for Ti-Tallet, fremviser Stillingen 4, og at den anden Mand, der gielder for Enkelt-Tallet, ligeledes fremviser Stillingen 4.
- §. 100. betegnes ved at een Mand svinger sin Hat 1 Gang over Hovedet, hvorpaa de begge fremvise Stillingen 0, der ellers er No. 10, som forhen er omtalt.
- §. 1198. betegnes ved, at Manden, der gielder for Ti-Tallet fremviser Stillingen No. 9, og den anden Stillingen No. 8; naar dette er repeteret, svinge de begge med Hatten 1 Gang over Hovedet.

Denne Maade at telegraphere paa, kan i mange Tilfælde være nyttig. De locale Omstændigheder maae bestemme Antallet af Repetiteurerne. Afstanden mellem disse maa ikke være over 1000 Alen.

Om nye Signal- og Batteri-Lanterner.

Vi kunne ikke undlade at gjøre opmærksom paa nogle nye Signal- og Batteri-Lanterner, der ere opfundne og forfærdiges af Hr. Blikkenslagermester N. M. Lehmann i Kiøbenhavn. De ere, efterat have været prøvede i Land, og ombord i Fregatten Havfruen paa dens Krydstogt i Nar, befundne at være langt bedre end de engelske Lanterner.

Den i Signal-Lanternen (see Fig. 1. Tab. II.) anbragte Lampe (see Fig. 1 b.) er den argantiske, uden Glasrør, da Uvændelsen af dette aldeles ikke lader sig forene med et Skibs Bevægelse. Over Lampen, hvis cylindriske Bøges Diameter er $1\frac{1}{4}$ Tomme, er der anbragt et Sideralspeil (see Fig. 1. a.) af forsvøvet Metal, hvilket Speil foraarsager, at Blusset viser sig i dobbelt Størrelse, og i Midten deraf er der en Cylinder, hvor den deri giennemstrømmende Luft tilveiebringer et klarere Blus.

Batteri-Lanternen (see Fig. 2. a. og b.) har et lignende Træk, dog saaledes at dens cylindriske Bøge kun er 1 Tomme i Diameter og uden Sideralspeil.

Bestrivelse over Dæmningen og Orlogshavnen ved Cherbourg. Ved L. de Coninck.

Under mit Ophold i Cherbourg, i 1833, undersøgte jeg nøiagtigen dette kæmpemæssige Værk, ved hvilket der har været Hindringer at overvinde, som neppe i lige Grad have været tilstede ved noget Arbeide af denne Art i Oldtiden eller den nyere Tid. Naar man betænker, at en Dæmning, der har en Længde af $\frac{3}{4}$ Mil, er opført i den aabne Sø, omtrent $\frac{1}{2}$ Mil fra Land, og paa en Dybde af 60 Fod, hvor Strømmen er meget heftig og Søgangen overordentlig svær, at i det nøgne Fjeld ere tvende Havne udhuggede, hvor 40 Orlogsskibe kunne flyde fuldkomment equiperede, skjøndt Vandet stiger og falder $21\frac{1}{2}$ Fod med Flod og Ebbe, saa vil man ikke negte dette Geniets og Vedholdenhedens stolte Mindemærke Krav paa Verdens Beundring.

Det var længe uvist, om de Vanskeligheder, der viste sig, stode til at overvindes, og det er først i 1833, at det hele Foretagende ophørte at være et Problem, da den nye Maade, Arbeidet nu foretages paa, ikke lader nogen Tvivl tilbage om et heldigt Udfald.

Da jeg har havt Leilighed til at samle en Mængde paalidelige Efterretninger seer jeg mig i Stand til at meddele Archivets ærede Læsere en historisk Bestrivelse over dette Arbeide. Jeg har benyttet Hr. Lachins Skrift: „Memoire sur la digue de Cherbourg” der omtaler Arbeidet ved Dæmningen indtil 1814. Hr. Virla Ingenieur des ponts et chaussées, der, for nærværende Tid, forestaaer Arbeidet i Cherbourg, saavelsom Hr. Lamblardi i Paris, der er Inspecteur general des travaux hydrauliques, er jeg i Særdeleshed megen Tak skyldig for de Oplysninger, de have givet mig angaaende Havnearbeidet og det, der er gjort ved Dæmningen siden 1814.

Vigtigheden af en Tilflugtshavn paa den franske Kyst i Kanalen maa til alle Tider have været erkjendt; men det var især efter det ulykkelige Slag ved la Hogue, at den franske Regiering indsaac Nødvendigheden af at have en Orlogshavn i Kanalen, og man kan antage, at fra den Tid har Tanken om, ved Kunst at erhverve sig det, som Naturen saa rigeligen har skienket den overforliggende Kyst, aldrig været tabt af Synne.

Bugten ved Cherbourg, paa den ydre Ende af Halvøen Cotentin, forener, med den heldigste Beliggenhed for Krigsoperationer, alle Fordele i nautisk Henseende: der er en fortræffelig Holdebund; Rheden er med alle Vinde lige beqvem for ankomende og bortgaaende Skibe; den er rummelig og kan let forsvares. Regieringen havde allerede siden Slutningen af det 16de Aarhundrede bestemt sig til at benytte disse Fordele, men finansielle Besværligheder vare i lang Tid en Hindring for Sværksættelsen af denne store Plan. En overordentlig Tidperiode bevirkede at Regieringen endeligen for Alvor beslattede sig til dette for Staten saa vigtige Foretagende, om hvis Nødvendighed saa mange uheldige Erfaringer havde overtydet den.

Den nordamerikanske Krig opflammede Gemytterne til at stride med England om Herredømmet paa Havet. Frankrig havde skabt sig en mægtig Marine, men maatte dog ideligen føle de store Uleiligheder, der fulgte af Mangelen paa et sikkert Tilflugtssted i Kanalen for dets Flaader. Da Freden var sluttet bestemtes det, at der skulde begyndes paa dette vigtige Anlæg, og man gik strax til Værk med at befæste Rheden ved Cherbourg ligesom det ogsaa blev foreslaaet at aflukke den, ved en Dæmning i en vis Afstand fra Land.

Krigsdepartementet, som Forslaget var overdraget til, forsøgte at oplodde Rheden; ved Bestemmelsen af den inddæmmede Deels Størrelse tog man blot Hensyn til Overfladen, og det blev foreslaaet at aflukke den ved en Dæmning D. E. (see Kaartet) imellem Pynten Somet og Den Pelée. Denne Dæmning skulde

bestaae af Kasser, fyldte med Muurværk overmuret med Uffatser (en retraite).

Dette Forslag, betragtet fra den nautiske Side, var saameget mindre hensigtsmæssigt, som den vigtigste Deel af Bugten, den eneste, hvor Orløgsflibene kunde ankre, forblev uden Forsvar og uden Beskyttelse mod Søen. Den indskrænkede Deel af Rheden, som man havde foresat sig at værne mod Havets Bølger og mod Fienden, vilde, formedelst dens ringe Dybde, kun have været til Nytte for Koffardskibe, Kapere og andre mindre Fartøier.

Heldigviis opstod der Tvivl om Maaden, hvorpaa Kasserne skulde bygges, og Udførelsen blev udsat, medens man, som Følge af Approbationen af det Generelle i Planen, strax begyndte at arbejde paa Fundamenterne til tvende Forter med 3 Lag Kanoner, nemlig Fortet *Somet*,*) paa Klippen af dette Navn, og et andet paa den vestlige Deel af *Den Pelée*, hvilket erholdt Navnet *Fort Royal*.

Efterat der længe havde hersket Tvivlraadighed om Maaden, paa hvilken Rheden skulde aflukkes, foreslog endeligen Ingenieur *Cessart* i 1781 at anvende til Dæmningen, Systemet af affortede Conusser, byggede af Lommer, med en Diameter i Bunden af 140 Fod, og en Topdiameter af 60 Fod, samt en vertical Høide af 60 Fod. Efter hans Plan skulde der ned sænkes 90 saadanne Conusser i den aabne Sø, og man foreslog først at fylde dem med løse Steen, siden vilde man anvende Muurværk, udført med Cement, til at opfylde Rummet imellem laveste og høieste Bunde med ny og fuld Maane; de skulde befastes til hverandre ved stærke Jernkættinger, og ved saaledes at danne en Dæmning for Rheden, paa hele dens Længde, skulde de bevirke at Søen indenfor den blev rolig. Rheden blev nu bestemt til at skulle være imellem Pynten *Querqueville* og *Den Pelée*; den skulde have tvende Udløb, det østlige 975 Metre bredt og det vestlige 2339.

*) Forinden Revolutionen i 1830 hed det Fort *d'Artois*.

Bygningen af Conusserne, Maaden at sætte dem i Vandet, og deres Nedsænkning vare Arbejder, om hvis lykkelige Udfald der ingen Grund var til at tvivle. Forledet ved de store Fordele, som Udførelsen af denne Plan lod forvente, gav Regjeringen Befaling til at bygge en Conus til Prøve i Havre de Grace; den blev udsat i Vandet d. 8 Nov. 1782.

Da dette System syntes at forene Oeconomie med Hurtighed i Udførelsen, hvormed man havde Haab om, snart at komme i Besiddelse af det, der i saa lang Tid havde været en Gienstand for hele Frankrigs Ønske, en tryk Orlogsrhed i Kanalen, bestemte Regjeringen sig for Cessarts System, og gav Befaling til at den i Havre de Grace til Prøve byggede Conus skulde tages fra hinanden og transporteres til Cherbourg, hvor imidlertid alle Foranstaltninger bleve truffne, til med Kraft at skride til Udførelsen af dette store Nationalværk.

I September 1783 var den omtalte Conus atter sammensat i Cherbourg, og man vilde netop til at sætte den i Vandet, da en heftig Storm kom paa og forstyrrede de giorte Tilberedelser, saa at man var nødt til at oppebie Foraaret 1784, da den blev udført og sænket i en Afstand af 1169 Metre fra Den Pelée, for at danne den østre Pynt C. (see Kaartet) af Dæmningen. Fire andre Conusser vare paa denne Tid under Bygning, og den 7 Juli samme Aar blev en af disse udført og sænket ved Siden af den Første, saaledes at Begges Vaser vare i Berørelse med hinanden. Den 18 August paakom der en Storm, førend man havde faaet den sidstudbragte Conus fyldt med Steen, den havde ikke Soliditet nok til at modstaae Søens Magt, og den Deel af den, som var ovenfor laveste Vandmærke, blev sønderbrudt og aldeles ødelagt.

Denne sidste Hændelse gav Anledning til store Forandringer ved den oprindelige Plan: Man indvendte først, at den Mængde Steen, der vare blevne spredte rundt om den sønderbrudte Conus vilde være til Hinder for Nedsænkningen af en Tredie, saa at man

ikke vilde kunne nedsænke denne, nær nok til hiin, for at danne en fortløbende Dæmning mod det oprørte Hav. Det blev endvidere bemærket, at disse coniske Kæber ikke kunde sættes i Vandet uden ved høieste Bunde i Equinox-Tiden, saa at Dæmningens Fuldførelse vilde udfordre et Tidrum af 18 til 20 Aar. Disse Indvendinger bevægede Regjeringen til at befale, at Conusserne skulde i Fremtiden nedsænkes med et Mellemrum af $58\frac{1}{2}$ Metre, og at disse Mellemrum skulde opfyldes med pierres perdues for at danne en Dæmning i Flugt med laveste Vandmærke. Denne Blanding af to Systemer maatte naturligviis gøre det første System, med Conusserne, til Skade. Man gif endog siden saa vidt, at man lod være et Mellemrum af 390 Metre imellem Conusserne, og 18 af disse bleve efterhaanden nedsænkede; men saaledes afskilte, og ikke tilstrækkeligen fyldte med Steen, undergif de ideligen Haverier, hvilket forarsagede, at man snart forlod denne Constructionsmaade ganske.

Alle de Conusser, Søen havde skaanet, bleve ansete for unyttige, og i 1789 skar man dem af i Flugt med Lavvande. Den eneste, man lod forblive, var den paa den østlige Ende af Dæmningen, man vilde at den indtil videre skulde tiene til Vartegn eller Mærke for det østre Indløb; men uagtet al den Umage, man gjorde sig for at bevare den, faldt den sammen d. 12 Februar 1799.

Denne gradvise Udælgelse af Conusserne skaffede Systemet med pierres perdues Seieren, og fra nu af blev dette anset som den eneste Maade, hvorpaa man kunde haabe at fuldende Dæmningen med Held. Man beskæftigede sig nu blot med at opfylde med Steen, for at danne Dæmningen, og Arbeidet blev drevet med saadan en Iver, at man mod Slutningen af 1790 havde allerede sænket 2,665,400 Cubik Metre Steen. Denne Mængde af Steen, der bleve nedsænkede i den aabne Sø, uden indbyrdes Forbindelse, paa en Længde af 3898 Metre og en Brede af $29\frac{1}{4}$ Metre, blev i Forstningen etableret med en Tals af 45° ind

imod Rheden, ud imod Søen derimod var Skraaningen liig Hoiden tre Gange tagen.*)

Havets Virkning paa denne Dyngge af Steen, der alle vare af ringe Størrelse, frembragte store Forandringer i den Dannelselse, man fra Førstningen af havde givet Dæmningen; men dette varede kun til en Tid, og Forandringerne bleve efterhaanden mindre, alt som Talu'en nærmede sig til den Skraaning, som udfordredes for at erholde Varighed.

Med denne Tidspunkt af Arbeidet kiendte man ikkun ufuldkommen Dybden paa Rheden. Grundens Besskaffenhed saavelsom Strommens Løb med de forskjellige Tider af Ebbe og Floed, disse vigtige Gienstande, forsømte man at skaffe sig Oplysning om. Dæmningens Afstand fra Land blev bestemt til 3898 Metre strækkende sig Ost og Vest, med tvende Urne (A B og B C), der dannede en stump Vinkel af 169° , hvoraf den vestlige B C havde en Længde af 2232 Metre og den østlige A B 1536 Metre.

Vinkelen af Dæmningen bestemtes af Nødvendigheden, for at Forterne Royale og Querqueville, som vare bestemte til at forsvare Indseilingerne til Rheden, kunde virke; der var altsaa intet Hensyn taget til den Dannelselse, der kunde frembyde den største Modstand. Det havde været muligt at forandre Beliggenheden af disse Forter,

*) Efter at have iagttaget Strandbreddens Talus og Dimensionerne af det Sand, Grus og Emaastene, der danne den, troede man at Materialierne, hvoraf Dæmningen bestod, maatte kunne modstaae Maximum af den Kraft, for hvis Paavirkning den var udsat, naar Dæmningens Basis blev givet en Brede, der var liig den lodrette Høide 3 Gange tagen; men man skulde snart erfare, at Theorien ikke var tilstrækkelig til med Sikkerhed at bestemme den Modstand, der behøvedes for at udholde Paavirkningen af Havets uberegnelige Kraft.

Erfaringen alene kunde lære, at Steene paa 60 til 80 Cubitfods Indhold, planerede med den største Omhu, ikke kunde modstaae Havets Paavirkning; og kun naar Middelforholdet mellem Høiderne og Baserne var som 5: 41 bleve de liggende, som man længere hen vil erfare.

hvoraf det ene var neppe begyndt paa, det andet havde man kun Planen færdig til; men da Krigsdepartementet paaftod at vedblive den engang fattede Forsvarsplan, saae Marine departementet, som havde Udførelsen af Dæmningen, sig nødsaget til at opgive de Fordele, som man vilde have opnaaet ved at anlægge Dæmningen længere ude i Søen, hvorved Rheden var bleven større, uden at Omkostningerne derved syndertiligen vare blevene forøgede.

Denne første Feil, der reiste sig af Mangel paa Enighed imellem begge Departementer, til hvem de militaire og hydrauliske Arbejder vare overdragne, blev fulgt af en Anden ligesaa væsentlig, der sætter det uden for al Tvivl, at Dybderne paa Rheden vare kun meget lidet kiendte.

Den første Conus C., der skulde danne den østre Ende af Dæmningen, blev sænket paa et Sted, hvor der er kun 25 Fod Vand med lavt Vand, og derfra aftager Dybden jævnt imod Den Pelée, der ligger i en Afstand af 975 Metre. Dette Indløb til Rheden blev giort saa smalt, for derved at tvinge Skibene til at passere Fortet paa Den Pelée paa et godt Kanonskuds Distance, hvorved dette Fort kunde yde et kraftigt Forsvar. Men for denne Fordeel i militair Henseende opgav man de vigtigste nautiske Fordele, da Løbet imellem Dæmningen og Den Pelée har saa lidet Vand, at Orlogsskibene ikke med lavt Vand kunne passere det, uden at være udsatte for at komme paa Grund.

Det var ligeledes bestemt, at det vestre Løb skulde være ligesaa smalt, for at Fortet Querqueville kunde have samme Fordeel, da en Søofficier, der var ansat ved Arbeidet i Therbourg (Sr. de Chavagnac), drev en Iver for sin Tjeneste, foretog sig paa egen Haand at oplodde dette Løb, og giøre sig bekiendt med Grundens Beskaffenhed i denne Deel af Bugten. Han opdagede at Klipperne ved Querqueville strækkede sig østerefter paa Havets Bund og ragede frem over Grunden, saa at der 1169 Metre fra Fortet var et blindt Skiar (G), hvorpaa der med lavt Vand var kun 15 Fod. Denne vigtige Opdagelse maatte naturligviis tilbrage

fig Regjeringens Opmærksomhed. Fortsættelsen af Dæmningen vilde have gjort Indseilingen, om ikke umulig, dog i det ringeste meget farlig, den blev derfor standsset, og nu fastsatte man, at den vestre Ende af Dæmningen skulde kun naae til en Afstand af 2339 Metre fra Fortet **Querqueville**.

Da Skibslobet saaledes laa udenfor et virksomt Kanon=skuds Afstand, blev dette Forts Vigtighed meget formindsket, og man fragte nu ikke længer, at dette Forsvar kunde have været bedre anlagt, og at store Omkostninger kunde have været sparede, dersom de militaire og nautiske Forslag havde været omhyggeligere prøvede, og fremforalt om disse Forsfattere havde vidst at opgive Paaastande og underordne egen Hndlingsanskuelse det offentlige Vel.

Man erkjendte disse store Misgreb først, da det var for sildt at afhjælpe dem.

Det var i Juli 1789, at Regjeringen første Gang gav Ordre til at opmaale Rheden ved **Cherbourg**, samt at opgive med Noiagtighed de Steder, hvor Skibene af forskjellig Rang kunde ankre. Dette vigtige Arbejde blev betroet til tvende Com=missioner, bestaaende af Sø=Officerer og duelige Ingenieurer, som gik frem efter forskjellige Methoder. Der blev i Alt taget 5000 Lodskud, og da Resultaterne vare paa det Nærmeste de samme, kunde der ingen Tvivl være om Noiagtigheden.

Men ikke længe efter foraarsagede Revolutionens Onder, at alle offentlige Arbejder standsedes, og denne Lod traf ogsaa Arbejdet ved **Cherbourg**.

Den lovgivende Forsamling lod sig i 1792 aflægge Beretning om Arbeidernes Tilstand, og Regnskab over de paaaløbne Udgifter, der allerede beløb sig til mere end 30 Millioner Franker, saavel for virkelig Arbejde ved Dæmningen og Anlæg paa Land, som i Administrations=Omkostninger. Efter at have erkjendt de ved Arbejdet begangne Feil, der reiste sig af Mangel paa Enighed i Udførelsen af de antagne Forslag, udstædede Forsamlingen, til

Forebyggelse af lignende Midgreb i Fremtiden, et Decret, der overdrog Regjeringen at udnævne Commissairer, valgte af Krigs- og Indre-Departementerne, for at undersøge det allerede udførte Arbejde og indgive Forslag til Udbedringer og nye Arbejder, som kunde tiene til paa hensigtsmæssigste Maade at fremme det hele Foretagende.

Denne Commission henvendte sin Opmærksomhed paa hver enkelt Deel af dette vigtige Værk. Midlerne, man havde anvendt til Dæmningens Opførelse, bleve paa det nøieste efterforskede og drøftede; Rhedens Localiteter undersøgte, saasom: Windene, Strømmen, Dybden, Grundens Beskaffenhed, hvormange Etibe af hver Rang den kunde rumme, og endelig Tilstanden af Løbene for Ind- og Udseiling samt Forsvarsmidlerne, der vare anvendte. Betragtninger over disse Gienstande bleve anstillede under tvende Forudsætninger, 1ste: under Dæmningens daværende Tilstand, og 2den: med Dæmningen supponeret høiere end høieste Vandmærke.

Det er bekiendt, at denne Rhed finder en naturlig Beskyttelse af det omgivende Land, mod Windene fra D. N. S igiennem Eyd, til W. N. W., men er udsat for de nordlige Winde paa en Strækning af 7017 Metre, imellem Den Pelée paa den østre Side af Rheden og Pynten Querqueville paa den vestlige Side.

Det er denne aabne Deel af Rheden, som man har forsøgt at dække med en Dæmning, der i Forstningen blev dannet af smaa Stene, hvis Størrelse var anslaaet til $\frac{1}{3}$ Kubikfod; men efterhaanden var den undergaaet Forandringer i Dannelsen, hvilket paa sine Steder kunde bemærkes indtil en Dybde af 15 Fod. Stenene, der dannede Overdelen af den sydlige Talus, maatte, uden nogen Understøttelse mod Søens Virkning, bestandigen give efter, saalange som deres samlede Vægt ikke stod i Forhold til Belgerens Kraft, der stedse søgte at forandre deres Stilling.

En Dæmning, der var dannet af slige Materialier, var det aldeles umuligt at vedligeholde iflugt med laveste Bande. Paa

en Deel af Dæmningen, omtrent i en Strækning af 300 Fod, laae der svære Steen, af 20 Cubikfods Indhold, ovenpaa de mindre, og man bemærkede, at Dæmningen paa dette Sted havde kun lidt forandret Skikkelse, og at den største Deel af disse Stene havde bevaret en stor Stabilitet og frembøde, ved deres Configuration en stor Overflade mod Søens Virkning i Forhold til Mæskernes Cubik Indhold. Paa denne Deel af Dæmningen var den sydlige Talsus, skjøndt dannet af Smaasteen, ikke undergaaet nogen mærkelig Forandring. Dens Stabilitet syntes at hidrøre fra den Beskyttelse, som de svære Stene, der laae ovenpaa, havde ydet den, medens den øvrige Deel af Dæmningen, der blot bestod af smaa Stene havde mærkeligen forandret sig, isærdeleshed paa de Steder, der vare i Berørelse med Conusserne, som ved den Modstand, de, omendsskjønt de vare affkaarne iflugt med laveste Bænde, gjorde imod Søen, forarsagede en voldsom Reaction, der havde store Fordybninger, paa disse Steder af Dæmningen, til Folge. Stenene, der saaledes vare udsatte for ideligen at flyttes og gnides mod hverandre, havde tabt i Størrelsen og vare aldeles blottede for Søværter (varech). Disse Jagttagelser overbeviiste Commissiønen om:

1. At man ikke kunde regne paa, at Overdelen af Dæmningen vilde forblive liggende fast, hvis den blot bestod af saa smaa Materialier, som dem man hidtil havde benyttet til dens Opførelse.

2. At Stene, af 15 til 20 Cubikfods Størrelse, vilde formentligen have tilstrækkelig Stabilitet til at modstaae Søens Paa-virkning, og at denne Stabilitet vilde blive større i Forhold som Stenenes Dimensioner vare større.

Der blev altsaa nu kun tilbage, at bestemme Høiden, som det vilde være nødvendigt at give Dæmningen, for at tilveiebringe det fornødne Ly paa Rheden, samt den bedste Maaade at indrette Forsvaret paa.

Alle de Meninger, der hidtil vare fremsatte om disse væsentlige Punkter, frembode intet Resultat, Intet, hvoraf man kunde drage nogen bestemt Slutning. Commissionen troede at burde indhente paalidelige Efterretninger fra de Søfarende i Cherbourg, hvis Interesse det maatte have været, at iagttage Søens Virkninger siden Dæmningen var anlagt. De vare alle enige i, at med lavt Vand i Springtid var Søen paa Rheden temmelig rolig, med paalands Wind; men at den tiltog ligesom Vandet steg, og blev til Besvær 2 Timer før og 2 Timer efter Høivande, da den syntes ligesom at vinde i Kraft, ved at rulle hen over Dæmningen, hvilket meget foruleiligede Skibene, isærdeleshed dem, der laae til Ankers i Nærheden af Dæmningen.

Efter at have iagttaget Vandets Høide med Lavvande, og den, det havde 2 Timer før og 2 Timer efter Høivande blev det befundet, at naar Søgangen med paalands Wind begyndte, under Flodtiden, at være til Uleilighed, havde Havet naaet en Høide af 14 Fod og 6 Tommer over Lavvande; hvoraf man dog drog den Slutning, at om man havde indskrænket sig til hvad der var aldeles nødvendigt, for at Skibene kunde ligge rolig, vilde det have været tilstrækkeligt, at Ryggen af Dæmningen var 14 Fod 6 Tommer under høieste Vand, eller med andre Ord, at give Dæmningen en Høide af 7 Fod 6 Tommer over laveste Vand, thi Vandet stiger og falder med Ny= og Fuldmaane 22 Fod.

Paa Grund af de store Fordele, det vilde medføre at opføre Dæmningen til Høiden af de sværeste Søer, betænkte man sig ikke paa at foreslaae, at forhøie den til 9 Fod over Høivandsmærket i Springtid, det vil sige 31 Fod over laveste Vandmærke.

Hvad Forsvarsmidlerne angik vare Officiererne af Land=Etaten og Sø=Etaten i lang Tid af forskiellig Mening: De Første vilde indrette paa selve Dæmningen permanente Forsvarsmidler; de Andre paastode, at Udførelsen heraf vilde blive ligesaa kostbar som vanskelig, og at disse kunde med Lethed erstattes ved flydende Batterier, der kunde fortoies under Forternes Beskyttelse.

Rheden ved **Lherbourg** blev n^oie undersøgt med Hensyn til disse to væsentlige Punkter.

Fortet **Royal**, der er monteret med 80 Kanoner og kan skyde med gloende Kugler, var siensynligen tilstrækkeligt til at forsvare det østre Løb, der kun har en Brede af 965 Metre.

Batterien **Courtaville**, **Batterie Longlet** og Fortet **Galet** beliggende ved Strandbredden østen og vesten for Handelshavnen, vare notorisk uden Nytte som Forsvarsmiddel, siden Dæmningen var anlagt.

Fortet **Somet** var blevet fuldført førend man havde noisagtig Kundskab om Rhedens Localiteter. Havde man forudsæet Rhedens Udvidelse, vilde man sikkert have givet dette Fort saavel en anden Dannelselse som en anden Beliggenhed; ikke destomindre kan det dog i det nærværende Tilstand beskytte Bugten **St. Anne**, og med Kraft tilbagevise en Fiende, der vilde trænge ind paa Rheden igiennem det vestre Løb.

Fortet **Querqueville**, hvis Bestemmelse var at beskytte denne Indseiling til Rheden, var anlagt efter de samme Principer som Forterne **Royal** og **Somet**, og vilde ganske have opfyldt sin Bestemmelse, dersom man havde fulgt den første Plan og ikke havde gjort det vestre Løb bredere end 975 til 1169 Metre. Men Opmaalingen i 1789 havde lagt for Dagen, at dette Løb ikke havde Band nok. Indseilingen vilde desuden have været vanskelig, naar det blæste noget med Vinden imellem Nord og Ost, og Udseilingen var ligeledes bleven vanskelig med Vinden af N. V.

Disse vigtige Grunde foranledigede et Forslag til en anden Dæmning (**F. G.**), der skulde have en Længde af 1169 Metre, for at forebygge at Skibene skulde komme paa de Klippegrunde, der skyde ud fra denne Kant af Landet, og for tillige at forøge Rhedens Sikkerhed, beskytte Bugten **St. Anne** mod Sogang og saaledes gjøre Ankerpladsen mere rummelig.*)

*) Naar denne anden Dæmning blev ophoiet ligesom den første til over høieste Bunde, vilde den danne en til alle Tider

Da Fortet *Querqueville* saaledes er kommet i en længere Afstand fra den vestre Ende af Dæmningen, vil Hensigten med dette Forts Anlæggelse kun være ufuldstændigt opnaact. De indre Batterier bleve derfor forladte, og man lod sig nøie med at forbedre Enveloppen og de tilhørende Brancher. I dets nærværende Tilstand er dette Værk monteret med 90 Kanoner, der skyde med gloende Kugler.

Ved at betragte disse Forsvarsmidler, deres Bygningsmaade og Antallet af monterede Kanoner, gjorde man følgende Bemærkninger:

1. At Ankerpladsen paa Rheden kunde besydes paa alle Punkter af Batterier, der ei kunde ødelægges, og at alle Værker paa Kysten vare overflødige.

2. At det østre Lob, der kun havde en Bredde af 975 Metre, var tilstrækkeligt forsvaret ved Fortet *Royal*, som kan monteres med 84 Kanoner og 14 Morterer.

3. At Fortet *Querqueville*, beliggende udenfor virksom Studvidde af de sværeste Kalibre, fra den vestre Deel af Dæmningen, kunde synes ikke at være i Stand til at forsvare det vestre Lob med Effect. Men da denne Indseiling ikke er et affondret Pas, vilde de Skibe, der vare trængte ind paa Rheden, ikke alene være udsatte for Ilden fra Fortet *Somet*, men tillige for de Bomber, der kunde kastes fra samtlige 3 Forter, og desuden maatte Fienden, for at forsøge slikt et Angreb, nødvendigviis tage Bunden og Strømmen i Betragtning og være sikker paa sin Retirade, om det gjordes nødvendigt, Omstændigheder, der vanskeligen

sikker Veie for Kommunikationen med det Batteri, der i saa Fald skulde bygges paa dens østre Hul. Dette Udenværk vilde med Lethed kunne betienes af Garnisonerne i *Querqueville* og være det sikreste Forsvar for det vestre Lob.

Efter hvad der er bestemt i 1833, skal denne Dæmning fuldføres, naar den første bliver færdig, men have Retningen H. 1.

findes forenede. Alt Dette, i Forening med Styrken af de tre kasematterede Forter, gjør det næsten utænkligt, at en Flaade skulde nogensinde forsøge et Angreb paa Rheden, saa at et Fort paa den vestlige Huf af Dæmningen syntes unyttigt og overflødig.

Hvad de Forsvarsmidler, som man kunde etablere paa Midten af Dæmningen, mellem begge Forter, angik, troede man Rheden sikket for Brandere, naar Dæmningen blev forhoiet over høieste Bunde; og uagtet Afstanden mellem Fortet Querqueville og Fortet Somet er 7017 Metre, kunne svære Morterer, som disse Forter ere monterede med, kaste Bomber til Midten af Dæmningen. Fortet Somet, der kun ligger i en Afstand af 1754 Metre, kunde kaste Bomber langt uden for Dæmningen og saaledes tilfoie en Fiende, der laa norden for samme, Skade. Man gjorde desuden den Bemærkning, at dersom, i Tilfælde af et Angreb, Antallet af Skibene, der laae paa Rheden, kun var lidet, kunde de let fortoie sig imellem Forterne Somet og Royal, og saaledes være udenfor Fiendens Skudvidde; var derimod deres Antal stort, og deres Styrke nærligen liig Fiendens, saa vilde de med Fordeel kunne levere ham et Slag, fortoiede i en selvvalgt Position, og understøttede af mægtige Batterier, der kunde skyde med gloende Kugler. Fienden vilde i et saadant Tilfælde have imod sig, foruden de Tab, Angrebet selv førte med sig, at han vilde været nødsaget til at gaae til Ankers og at ethvert Skib, der afmastedes eller blev ramponeret, vilde være udsat for at blive taget eller forlise paa Kysten.

For endeligen at forøge disse Forsvarsmidler, hvis de skulde synes utilstrækkelige, bemærkede man, at der i Krigstid kunde i Cherbourg have Bombardeerfartøier og Kanonbaade, som i Nødstilfælde kunde roe udenfor Dæmningen og fordrive de fiendtlige Bombeskibe, som havde taget Position der. Denne flydende Defension syntes at være at foretrække for faste Batterier paa Dæmningen, hvilke man antog maatte være kasematterede, for

ikke at blive beskudte fra Fiendens Mærk, de maatte tillige være forsynede med Magasiner og bombefrie Boliger, og vilde altsaa blive saa bekoftelige, at de i den Henseende vilde overskride alt rimeligt Forhold til det attraaede Resultat.

Dette almindelige Forslag, fremkaldet ved Decretet af 1ste August 1792, blev forelagt Regieringen, der antog det, efter at det var blevet undersøgt af en Commissiön, bestaaende af de dueligste Generaler, Admiraler og Ingenieurer. Men Revolutions Stormene bragte alle Arbejder, saavel dem, der var udførte, som dem der endnu vare at fuldføre, i Forglemmelse; og dette store Foretagende syntes at være henlagt for steds, indtil i November 1802, da en ny Regiering, der neppe var organiseret, henvendte sin Opmærksomhed paa dette, for det Offentlige vigtige og nyttige Foretagende. Den lod sig aflægge nøiagtigt Regnskab over alle de Forslag, der hidindtil vare giorte, og efter at have undersøgt det saavel i det hele som i de enkelte Deele, troede den, at maatte betragte Cherbourg's Forsvar fra et andet Synspunkt. Uden at bestride de Fordele, der vilde vindes ved Dæmningens almindelige Forhoielse, i Henseende til Rhedens større Sikkerhed, betragtede den kun Fortet *Somet*, som et simpelt Anlæg til at forsvare Rheden. Forterne *Royal* og *Querqueville*, beliggende 7617 Metre fra hinanden, kunde umuligt frydse deres Ild, eller forbyde Fienden, at fortsætte sig langs Norden for Dæmningen, og derfra beskyde Skibene, der laae til Ankers inde paa Rheden, uden igjen at være udsat for Ilden af de omliggende Batterier.

Den bevægelige Sø-Defension, man havde foreslaaet i Tilfælde af et Angreb, blev kun anset for en usikker og utilstrækkelig Hielp, som vilde udfordre en kostbar Underholdning.

Regieringen betænkte sig derfor ikke paa at drage den Slutning, at det var nødvendigt at oprette faste Forsvars Midler paa Dæmningen ved *Cherbourg*, og overdrog Udførelsen til en Special-Commissiön.

Følge denne Commission's Indberetning, befalede Regieringen d. 15 October 1802, at Midten af Dæmningen B. (see Kaartet) skulde ophøies 9 Fod over høieste Bænde paa en Strækning af 195 Metres, hvor der skulde anlægges et Batteri paa 20 Kanoner af den sværeste Caliber, og baade den østlige og vestlige Huf af Dæmningen skulde gives en lignende Bestemmelse.

Bed dette Tidspunkt var Dæmningen, der hidindtil var opført og foreløbigen ophøiet iflugt med laveste Bænde, forsvunden paa hele sin Længde. Stormene havde afbrudt den, 12 til 15 Fod under dens oprindelige Høide, og den havde faaet den Dannelselse, som D. E. F. G. udviser (see Fig. 1. Plade 4.)

Paa denne Basis, og der hvor begge Armene af Dæmningen stode sammen, skulde der bygges en kunstig Øe, der skulde kunne modstaae Havets Voldsomhed.

Besværlighederne, som man forudsaa ved et saa diervt Foretagende, den Tvivl, der opstod om Muligheden af det's Udførelse, standsede ikke Napoleon i hans engang tagne Beslutning. I det han befalede dette Arbeide, vilde han, at det i et Tidrum af tvende Aar, skulde blive til en Klippe for Fienden at strande paa og et mægtigt Forsvar for Statens Skibe. Hans Befalinger bleve fuldbyrdede, og dette Forsvar er bleven fuldført med al det Held, man kunde forvente sig.*)

Arbeidet begyndte i September 1802. Bed dette Tidspunkt var Havnen i Cherbourg aldeles blottet for ethvert Middel, som Udførelsen af slikt et Foretagende udfrævede, men det varede ikke længe

*) Udførelsen af disse overordentlige Arbeider maatte naturligviis stode paa mange Besværligheder, og de Ængstelige eller de, som vare lidet bekiendte med at betvinge Havets Kræfter, kunde tænke at disse vare uovervindelige; men Erfaringen har ofte lært, at de Besværligheder, der opstaae ved locale Omstændigheder, ere mindre vanskelige at overvinde end dem, der opstaae ved den usle Rivalitets Aand eller den lave Misundelse, der i Almindelighed knytte sig til nye Foretagender, der ere af Vigtighed for det Offentlige. (Cachins Anm.)

forinden alle Steenbruddene, der findes ved de omliggende Kyster, bleve satte i Virksomhed.

Værktøi i utallig Mængde blev forfærdiget. Havnene og Ladestederne bleve istandgiorte, man anvendte den størst mulige Activitet for at samle Mandskab og de Ting, der forenede skulde fremme dette nye Arbeides Fuldførelse.

De Fartøier, der vare brugte ved det tidligere Arbeide ved Dæmningen, vare for længe siden opraadnede, og de Koffardis Skibe, som fandtes i Cherbourg og de omliggende Havne, vare ikke skikkede til dette Brug. Regjeringens Hensigt var at benytte hertil omtrent Eet Hundrede Kanonbaade, der nogen Tid før havde været bestemte til en militair Expedition og nu laae oplagt i forskjellige Havne.

Sexten af disse Fartøier vare oplagte i Cherbourg, men i en saa forfalden Tilstand, at det var tvivlsomt om de nogensinde kunde bruges. Reparationen af dem blev alligevel iværksat, og det lykkedes at sætte dem i brugbar Stand.

Nogen Tid derefter bleve lignende Fartøier, der vare komne fra Havre, St. Malo og Boulogne beordrede tilbage til deres respective Stationer. Regjeringen vilde erstatte disse, og lod derfor søge i de forskjellige Havne efter Fartøier, der kunde være tjenlige til denne Transport; men denne Udvei forskaffede kun en utilstrækkelig Hielp. Det var allerede langt ud paa Aaret, og man havde endnu kun samlet 38 Fartøier af forskjellig Størrelse og Dannelse. Med disse svage Hielpemidler, der kunv vare disponible til forskjellige Tider og med lange Mellemrum, var det at Arbeidet blev drevet i 1803.

En saa langsom Fremgang kunde ikke stemme overeens med Regjeringens Hensigter, ei heller med de meget active Dispositioner, den havde foranstaltet ved de forskjellige Steenbrud. Der var allerede 666,000 Cubik Fod Steen i Oplag, alle Ladestederne vare opfyldte, og Arbeiderne i Steenbruddene nærmede sig det

Dieblif, at disse ikke kunde bearbejdes, formedelst den overdrevne Mæsse, der var uddragen.*)

Da Umuligheden af at forskaffe det nødvendige Antal Transport-Fartøier engang var erkjendt, bestemte Regieringen sig til at lade bygge i Cherbourg og i Omegnen 16 stærke Fartøier, der havde en Drægtighed af 60 Tonneaux, for at udføre Steen og sænke dem paa Dæmningen; men Bygningen af disse Fartøier blev forsinket, som en uundgaaelig Følge af Krigen, og de bleve først disponible længe efter at Arbeidet var begyndt i Maret 1803. Desuagtet var mod Slutningen af Maret den midterste Deel af Dæmningen opført til noget over laveste Bænde. De Forandringer, som Dæmningen var undergaaet fra sin oprindelige Tilstand, efterlode ingen Tvivl om at de smaa Stene, den bestod af, ikke vilde modstaae Virkningen af Vinter Stormene, dersom den ikke forinden blev givet Soliditet og Beskyttelse mod den svære Søgang, der altid fandt Sted med Storme af paalands Wind, og som ideligen arbejdede de smaa Stene Nord fra Syd efter. Det blev nødvendigt meget snart at forekomme denne Virkning, af hvilken Marsag man besluttede at lægge en Ophøining A. B. C. (see Fig. 1. Tab. III.) af svære Steenblokke paa hele den søndre Kant, hvis Top blev forhøiet til over høieste Bænde. Denne prismatiske Mæsse, der bestod af de sværeste Blokke, det var muligt at transportere, modstod Virkningen af Søgangen og bevirkede en Standsning af de smaa Stenes Vandring Nord fra, Syd efter, hvilken siden ikke oftere fandt Sted.

*) Der bruges nu en anden Maade, at sprænge Steen i Steenbruddene, end dengang. Ladningen bestaaer af Krud og Saugspaaner, lige meget af hvert Slags. Saug-Spaanerne tørres forinden i Solen. Denne Methode har den Fordeel, at det samme Quantum Steen vindes, men Stykkerne erholdes som oftest større Dimensioner, og i oeconomisk Henseende spares $\frac{1}{3}$ af det Quantum Krud, der bruges, ved den forrige Methode at sprænge Steen.

Alle disse smaa Stene, der vare sankede i høbeviis (M. M.) bleve flyttede af de oprørte Bølger, mod denne Ophoining, og bidroge gradeviis til Dæmningens Forhøielse, samt frembragte den nye Talu a. h. c. hvilken man ellers maatte have dannet med Menneskekraft og med store Omkostninger.

Saaledes er Virkningen af Søen, som hidindtil var anseet som en Uarsag til Ødelæggelse, bleven et Middel til Bygningens Opførelse og Varighed. Den udvendige Talu af dette Arbeide vandt Fasthed paa en naturlig Maade, som en Virkning af Bølgerne, ved at antage en Skraaning, hvis Basis blev omtrent fire Gange længere end dens Høide.

Men man bemærkede snart, at de smaa Stene, der dannede denne Talu, flyttede sig ogsaa, naar det blæste haardt af N. W. og N. O. Dette Tilfælde indtraf oftere i Vinteren mellem 1803 og 1804, og en stor Deel af disse Stene, der vare sankede paa den nordlige Kant, vare undergaaede en Sidebevægelse, der frembragte betydelige Dynger paa begge Enderne af den forhøiede Dæmning; denne havde derved faaet en Dannelse af 2de coniske Moler E. F. (see Fig. 2. Tab. III.) der udføede sig mod sønden.

Det blev ligeledes siden efter-bemærket, at Vinden og Strømmen havde begge forarsaget denne Forhøielse, samt givet den en Figur, der netop lignede Planet af det provisoriske Batteri, man havde foreslaaet, og som var antaget af Regjeringen i Begyndelsen af Aaret 1802. Der blev naturligviis heraf draget den Slutning, at den Dannelse, man havde foreslaaet, var meget hensigtsmæssig for dette Værks Fasthed, siden den var aldeles liig den, som selve Havet havde anvist den Måsse af flyttelige Stene, der havde modstaaet de sværeste Storme; det blev derfor bestemt at det Indvendige af dette Værk skulde dannes af smaa Stene, der vare lettere at transportere og bearbejde end de svære Steenblokke, ved hvilke Omkostningerne desuden vare blevne langt betydeligere.

Derfom oeconomicke Grunde, og en større Hurtighed i Udførelsen af Arbeidet, talde for at giøre Brug af de smaa Stene, til at danne den indvendige Måsse af dette Bark, blev det dog ikke desto mindre nødvendigt at revetere samme med store Steenblokke, der vare istand til at kunne modstaae Søens Virkning.

Indskibningen af disse svære Måsser gjorde de Esfarende, der ikke vare vantede til dette Slags Transport, lidt ængstelige i Begyndelsen. Masterne og Takkelagen paa de Fartøier, der vare i Brug, manglede Førlighed og Styrke, og de forskjellige Manøvrer, som Indskibningen, Transporten og Sænkningen i Havet af slige Materialier udkrævede, forekom dem baade besværlige, vanskelige og farlige. Disse Vanskeligheder fik man snart hævede: Transport=Fartøierne bleve stærkere forbundne og forsynedes med saadan Takkelage og Redskaber, som udfordredes til denne nye Tjeneste; og det varede ikke længe, for man saa Steenblokke af 60 til 80 Cubikfods Indhold blive transporterede og nedsankede med Lethed.

Hele den Deel af Saluen, der var under Vandet med lavt Vand, kunde uden Besværlighed belægges med slige Steenblokke, da man blot behøvede at sænke dem blindt hen, naar Havet var stille; men Revetementet af den øverste Deel, nemlig mellem lavt og høi Vand=Mærket, spaaede større Vanskeligheder.

Naar Ebben blottede disse tidligere dannede Måsser, maatte man optage Blokkene, hvoraf de bestode, og transportere dem til et Sted, som var over Høivande, for at Fartøierne, hvilke atter til næste Flodtid skulde nedsænke andre, efterhaanden kunde nærme sig Saluen.

For at løfte disse meget svære uregelrette Måsser paa en Skræning, hvis Overflade var overordentlig ujævn og knudret, og som kun var tilgængelig i nogle faa Diebliske medens det var lavt Vand, samt i en Stilling, der var saa udsat for Søens Kraft, var det umuligt, med det ringeste Haab om et heldigt Udfald, at anvende Vinder, Kraner, Spil, eller andre slige

mekaniske Maskiner, som man i Almindelighed betiener sig af for at lette svære Bægter. Deres Anbringelse, der nødvendigviis maatte være permanent, havde udfordret Anstalter, der næsten vare uforenelige med de locale Omstændigheder; de vilde desuden have været udsatte for ideligen at tage Skade eller at blive ødelagte af Søen, og Anvendelsen heraf vilde altsaa blive ligesaa langsom, som bekostelig. Det var derfor aldeles nødvendigt at udfinde andre Midler, der vare simplere, og tillige lovede et sikkrere Udfald.

Paa den Deel af Dæmningen, der allerede var tilstrækkelig ophøiet, bleve reiste 3de Master, der havde en Høide af 30 til 35 Fod og en Tykkelse af 10 Tommer. De stode 10 Favne fra hverandre i et horizontalt Kors af Tommer og understøttede af stærke Skraastræbere. Fodstykkerne bleve belagte med Steenblokke, for at forebygge at de skulde forskyde sig, saavel som for at beskytte dem mod Bolgerne. Toppen blev forsynet med et Bryst, der tiende til at bære Sougværket, som skulde forstøtte Masten; 3de Banter og en Talle (Gie) var alt det Sougværk, der brugtes; dette havde en Tykkelse af 3 til $3\frac{1}{2}$ Tomme. En liden Talle i Enden af hver Bant tiende til at stryve samme, naar det behøvedes, og disse bleve nedentil befastede til en allerede udlagt Steenblok eller til vel nedranumede og forstøttede Pæle. Den underste Blok af Gien var forsynet med en Hvirvelhage, der blev hugget i Riettinger, som bleve lagte om Stenene, der skulde heises op. Skiverne i Blokkene havde en Diameter af 8 til 10 Tommer, med Metal-Bossinger og Jern-Nagler.

Det var ved Hjælp af et saadant Apparat, at 15 Mand ved hver Mast med Letthed transporterede Steenblokke, der havde et Indhold af 20 Cubikfod, fra laveste Bunde op til Toppen af Revetementet, 20 Fod ovenfor høieste Vandmærke med Jevndogns Springtid.

Naar Blokkene vare større, anvendte man Kraften af 2de Master til en og samme Blok, eller ogsaa ved en Mellembuk,

fra hvilken man kunde anvende en 3die Gie, hvilket giordes nødvendigt naar Blokkene vare saa store, at de havde et Indhold af 60 til 80 Cubik Fod.

Dette Apparat, der var yderst simpelt, og som meget let kunde flyttes samt foroges altsom det giordes nødvendigt, har været tilstrækkeligt, til at heise de sværeste Steenmasser, der ere blevne brugte til Revetementet af Dæmningen.

Naar Søen var rolig, saa at Fartøierne kunde lægge sig tæt til eller sætte sig paa Grund paa en Berme, der var dannet ved Foden af Revetementet, undgik man den Uleilighed at sænke Stenene i Lavvands Kanten. Ved Hielp af Fartøiets Takkelage bleve de heiste op af Lasten, hvorpaa Gierne fra Masterne eller en Buk transporterede dem til deres Plads. Denne simple og lette Methode, der var lidet udsat for de uheldige og farlige Tilfælde, der saa ofte ledsage slige Foretagender, har i Særdeleshed bidraget til Arbeidernes lykkelige Fortgang.

Da den centrale Deel af Dæmningen, der beskytter Rheden ved Cherbourg, var bleven forhøiet i 1803, 3 Metre over høieste Vand med Jevndogns Ny og Fuld=Maane, og 195 Metre i Længden, samt $19\frac{1}{2}$ Metre i Bredden, bestemte Regieringen d. 16 August s. A., at der skulde anlægges et provisorisk Batteri af 4 Sej og Tredive Pundiger samt tvende svære Morterer.

Fra dette Dieblik foretog man sig Bygningen af Platteformen og endeel af Brystvænet, der skulde beskytte dette Forsvar; men den Hurtighed, der maatte anvendes i at udføre Arbeidet, og den slette Marktid, der snart paafulgte, forarsagede at man forsømte at iagttage de nødvendige Forsigtighedsregler for at give det fuldkommen Fasthed.

Dette Batteries ydre Revetement var forblevet ufuldstændigt, da der reiste sig en Storm den 18 December 1803, der vedvarede i 6 Dage med en utrolig Voldsomhed og ødelagde endeel af det provisoriske Brystværn, der kun var opført af smaa Stene, som ei vare murede til hverandre.

Massen af selve Batteriet fik ingen Skade, Centrummet og Ydere Enderne af Platteformen modstode, uden at lide noget af den svære Søgang; og uagtet Revetementets utilstrækkelige Hoide samt ufuldkomne Tilstand, opholdt der sig en Besætning af 60 Mand med fuldkommen Sikkerhed. Da Arbeidet begyndte i Foraaet 1804 blev det fortsat med den yderste Grad af Activitet.

Det var ligeledes blevet bemærket, at den Dannelsse, man havde givet dette Værk, var meget heldig for at modstaae Stormens og Søens Virkning, saavelsom for Rhedens Forsvar; men de første Dimensioner, der vare bestemte, bleve anseete for utilstrækkelige, og ifølge et Forslag af en Artillerieofficier, hvem Forsvaret af denne Post var overdraget, blev Bredden af Waabenpladsen forøget til 64 Fod, den af Platteformen til 84 Fod, og den af Brystværet til 12 Fod. Disse forenede Dimensioner dannede et Værk, hvor man talte 36 Kanoner, med en Afstand af 18 Fod fra Uge til Uge.

Disse nye Bestemmelser foraarsagede at Dimensionerne af den øverste Deel af Batteriet bleve langt større, end Regieringen havde fastsat i sin første Plan. Det blev derfor nødvendigt, at udvide dets Basis og forøge i samme Forhold Steenmassen, der dannede det nordlige Revetement. For endelig at give dette Værk en større Grad af Fuldkommenhed og Styrke, maatte Dæmningen endnu forøges i en Længde af 97 Metre paa dens østre og vestre Side, for at give Strømmen en anden Retning samt formindske Virkningen af Bølgerne, der brode paa Yderenderne af Batteriet, isærdeleshed naar det stormede af Nord Ost eller Nord Vest.

Disse forskiellige Arbeider bleve foretagne paa en og samme Tid, samt drevne uden Ophold med den største Hurtighed, som var mulig med 60 Fartøier, der daglig vare i Brug for at transportere de nødvendige Materialer.

I Forstningen af Mai Maaned 1805 var Arbeidet allerede saa meget fremmet, at man kunde udføre en ny Befaling fra

Regjeringen, der bød inden 24 Timer at montere Batteriet med 20 Kanoner; men disse Arbeider vare endnu langt fra at være fuldkommen færdige, og det Øvrige af Krigstiden blev benyttet til at forhøje de Dele af Dæmningen, der stodte op til Batteriet, for at sikre sig saameget, som muligt, mod Winterstormene.

Det paafølgende Foraar fuldstændiggjordes disse tvende Dele af Dæmningen: Overkanten blev forhøiet indtil 5 Fod over høieste Bunde med Ny og Fuld=Maane, og mod Nord beholdt den et Brystværn, som havde en Høide af 6 Fod, bestaaende af Steenblokke af de største Dimensioner og sluttende sig med en cirkelrund Form til de udvendige Opfyldninger.

Forlængelserne af de anmeldte Dele af Dæmningen udgjøre en Deel af den bedækte Wei, der skal være langs Dæmningen, for at Communicationen kan vedligeholdes med Sikkerhed til enhver Tid, imellem begge Hænderne af Dæmningen, hvor der skal anlægges Batterier. Da Brystværnet, der dækker denne Wei, var 10 Fod lavere end Brystværnet paa Centralfortet, udfordrede Foreningen imellem Værkerne, at disse tvende Forlængelser fik en Tilvagt i Høide, hvilket man har benyttet sig af, for at danne i Skræningen af denne Mæssige Stene forskjellige nyttige Anlæg, der vare lidet bekostelige.

Store Steenblokke, der bleve lagte med Kunst, men i deres raar Tilstand, bedækkede med et Lag tætslappet Leer, og ovenpaa dette tilhuggede Sten, regelmæssigt indmurede, dannede tvende casematerede Tilflugtssteder, i hvilke man har anbragt de nødvendige Smedier, til at reparere Værktoiet, et Maskentænderi for Arbeiderne, Boliger for Conducteurerne samt for Mandskabet der behøvedes til Udførelsen af Arbeidet.*) Steenmassen nord for Batteriet syntes, mod Slutningen af Kåret 1806, at

*) Endeel af Besætningen toge deres Tilflugt til disse underjordiske Bopæle, og undgik saaledes de sorgelige Følger af Stormen d. 12 Februar 1808, der siden skal omtales.

lade forvente, om ikke en afgjørende Modstand mod Bølgernes Paavirkning, saa dog, at have en tilstrækkelig Fasthed, til ikke at lade befrygte andet end partielle Brud paa samme. De store Steenblokke, hvoraf bemeldte Steenmasse bestode, vare af meget uregelmæssige Former, saa at der opstod større og mindre Ab-
 ninger, i hvilke Søen, naar den var oprørt, brød ind med Boldsomhed. De fleste af Steenblokkene, der vare placerede paa Overfladen af Revetementet, frembode, naar de vare under Vand, kun en usammenhængende Modstand, i Forhold til deres specifikke Vægt, og vare saaledes udsatte for at give efter for Bølgerne, der trak dem med sig i Tilbagedraget af Brændingerne. Denne saaledes mulige Flytning havde man forudsæet, og for at standse den, havde man ovenpaa Revetementet lagt Steenblokke til en Tykkelse af 12 Fod, hvorved de mindre Stene nu ei længere bleve udsatte for at bortføres af Søen.

Da Batteriet var saaledes reveteret med raae Steenmasser, frembød det tilsyneladende al den Soliditet, der behøvedes ved slikt et Værk, da der den 18 Februar 1807 paakom en heftig Storm af N. V., der ødelagde en Strækning af 60 Fod af Revetementet mellem Lavvande og Hoivande Mærket med Ny og Fuld=Maane. Revetementets Basis havde ikke lidt, og det Øverste af Brystværnnet naaede Søen ikke til.

Denne ubetydelige Skæde blev snart istandsat; men d. 29 Mai s. A. paakom atter en Storm, som man i de haardeste Vintere neppe har Mage til, og forarsagede nye Ødelæggelser. Platteformen af Batteriet blev for et Dieblis sat under Vand. Selve Værket blev desuagtet ikke beskadiget: Grundvolden beholdt i hele sin Udstrækning alle Kiendetegn paa en tilborlig Fasthed, selv Overkanten af Brystværnnet, paa hvilken Søen brød med den største Boldsomhed, havde kun lidt ubetydelig Skæde; men flere Dele af det udvendige Revetement vare bleve kiendeligen rystede mellem Lav og Hoivands Mærket med Ny og Fuld=Maane, og man bemærkede at nogle af de største Steen=

Blokke vare blevne løstede af Søen og førte langt bort fra deres oprindelige Leie. Det blev da klart, at de store Måser, hvoraf dette Værk bestod, ikke kunde frembyde en tilstrækkelig Modstand mod Havets Voldsomhed, fordi de ikke vare forbundne med hverandre, men ved at være saaledes udsatte for den naturlige Virkning af Bølgerne, antog de disse Steenblokke gradviis i deres Ensemble en mere regelret Skraaning, og syntes derved at vinde en større Stabilitet.

Hidindtil vare de deelwise Odelaggelser blevne istandsatte med Lethed, og om end i de foregaaende Winterstorme, der ansaes for de voldsomste man havde oplevet, Bølgerne havde naaet til Overkanten af Brystværet, saa havde de dog aldrig foraarsaget nogen betydelig Skade, og de provisoriske Bygninger, der vare opførte paa Platteformen af dette Værk, havde staaet sig godt uden mindste Beskadigelse. Men den 12 Februar 1808, da det stormede yderlig voldsomt af N. V., naaede Havet, ved et Sammenstød af overordentlige Omstændigheder, en saadan Hoide, at det aldeles oversvømmede hele Platteformen, og omstyrkede Brystværet samt odelagde de provisoriske Bygninger, der tiende Besætningen til Bopæle.*)

Den egentlige Måse af Batteriet blev kun lidet beskaadiget, og dets Dannelselse undergik ingen superficielle Forandringer, men Steenblokkene, der udgjorde Bedækningen mod Nord Kanten, bleve aldeles kastede imellem hverandre, og bleve trykkede samt stuvede i nye Skraaninger, med en saadan Regelmæssighed, at de syntes, at være sammenmurede ved Menneskehænder.

Hovedvirkningen af denne Storm, den voldsomste, man kan erindre sig, var at grundfæste Værket, ved at gjøre en Ende paa Omflytningen af de Materialier, hvoraf det bestod. Denne Steenmåse danner siden den Tid ligesom en naturlig Klippestrand,

*) $\frac{2}{3}$ Deel af Besætningen, der bestod af 600 Mand, druknede, de øvrige reddede sig, som forhen er bemærket, i de casematerede Tilflugtssteder.

hvorpaa Søgræs og andre Søværter voge og formere sig til en saadan Grad, at det afgiver et uomstødeligt Beviis for dens fuldkomne Uroffkelighed, hvilket kun kunde være Resultatet af en almindelig og overordentlig Rystelse.

Efterat have nøiagtigt undersøgt Dæmningens Dannelse efter denne Tildragelse, blev man overbevist om, at Dæmninger, saaledes byggede, og udsatte for Havets Paavirkning, antage mellem Toppen og Grunden, paa hvilke de hvile, 4 Taluer, der ere væsentlig forskiellige, og hvis Skraaning afvejer i Forhold til Strommenes Magt og Tiden, de virke paa, i de forskiellige Grader af Havets Etigen og Falden.

Saaledes, for Exempel, er den Deel a. b. (see Fig. 3.) der er i Flugt med hoieste Bande med Ny og Fuld=Maane kun i en kort Tid udsat for Bølgerne, naar de have naaet den største Høide. I dette Tilfælde forholder Taluens Høide sig til dens Basis, som 100: 185.

b. c., strax nedefor, som indbefatter Rummet mellem Høi og Lav Bande, vil være udsat for den største Virkning af Havet under hele Ebbe og Flod. Taluen har derfor ogsaa taget en større Skraaning, hvor Høiden til Basis forholder sig som 100: 540.

c. d., umiddelbar under laveste Bandmærke, der kun er udsat for Bølgernes Virkning i de første Dieblikke af Floden, og i de sidste af Ebben, modstaaer med en Talu, hvis Høide forholder sig til dens Basis, som 100: 302.

d. e., som er den nederste Deel af Dæmningen, og indbefattet mellem en Plan, der er 5 Metre under laveste Bande og Havbunden, er stedse under Band og paa en Dybde, hvor Havet er mindre oprørt, vedligeholder sig med en Talu, hvis Høide er til Basis som 100: 125.*)

*) Disse Taluer, hvoraf her er anført de 4 Middel Skraaninger, de danne med Horizonten, udgiøre tilsammen en krum Linie fra Toppen af Dæmningen til Havets Bund.

Da Tilstanden af Batteriets ydre Revetement var den naturlige Virkning af Havet i dets meest oprorte Tilstand, maatte den ansees for at være den hensigtsmæssigste for Varigheden af de Materialier, den var dannet af; man lod sig derfor, efter Stormene d. 12 Februar 1808, noie med at opbygge nye Boliger for en Besætning af 60 Mand, samt opføre et nyt Brystværn paa Kronen af Revetementet, uden at bekymre sig om de udvendige Saluer a. b. c. d. e. der stedse have beholdt samme Dannelselse som Bolgerne have givet dem, endskiont der siden den Tid ikke er gjort noget for deres Vedligeholdelse.*)

Dæmningen i Cherbourg, der saaledes var forhoiet paa dens Midte, var monteret med 20 Kanoner hele den Tid Krigen varede.

Da Arbeidet var fremrykket saa meget, kunde slikt et provisorisk Værk kun svagt opfylde Regjeringens Planer, der gif ud paa at lade det afløses af et permanent og fuldkomment Forsvarsmiddel, hvilket man vil see af et Dekret af d. 7 July 1811, der befaler følgende:

1 Art. Batteriet, der skal oprettes paa Dæmningen i Cherbourg, skal opføres af hugne Granit Etene, i Form af et eliptisk Taarn, hvis største Axiis skal være 35 Toiser og den mindre 19 Toiser som medfølgende Tegninger udvise.

2 Art. Fundamentet skal opføres paa den indvendige Opfyldning i Flugt med lavt Bandede.

3 Art. Paa denne Måse af Fundamentet, der skal have en Høide af 28 Fod og være i Flugt med nærværende Batteriets terre plein, skal der bygges en Kaserne, hvis Mure skal have 78 Elyde Ekaar, og som kan rumme 150 Mand, Krudmagasiner og en Vand Cisterne.

*) Hr. Caehin skrev denne sin Afhandling i 1819; hvad han der anfører var endnu Tilfældet i August 1833.

4 Art. Etruben (gorge) af dette Batteri skal forsvares af 2de Flanker.

5 Art. Der skal være en Platteform paa denne Kaserne, som skal være hvælvet og bombesfri, og tiene til at placere et kase-materet Batteri paa 19 Sej og Tredive Pundige Kanoner. Underkanten af Skyde Hullerne skulle være 30 Fod over høieste Bände.

6 Art. En anden Platteform skal bygges ovenpaa Kase-matterne, og skal i Nødstilfælde kunne monteres med Kanoner, der skulle have Rysrapperter.

7 Art. Det nærværende Batteri udenfor Taarnet vedbliver, og Takuen, der bedækker det mod Søen, skal omhyggelig vedligeholdes. *)

For at udføre denne Befaling, gif man strax i Værk med at opfylde med Steen sønden for Dæmningen, for at danne Mæssen A. B. C. D. der skulde udgiøre Fundamentet af det nye Fort. Da denne Opfyldning kom i Flugt med lavt Vand's Mærket, blev den bedækket med en dobbelt Platteform

*) Et tidligere Decret befalede, at til alt Sø-Forsvaret ved Dæmningen i Cherbourg skulde Grundvolden lægges, samt opføres indtil Hoivandsmærket ved Jevndogn, af Ingeniurer i Sø-Etaten, men det øvrige Arbeide skulde fuldendes af Land-Etatens Ingeniurer, hvilket med andre Ord vilde sige, at de forste skulde have alt det moisommeligste og vanskeligste Arbeide at udføre, medens de sidste kostede Vren af et Foretagende, i hvilket de kun havde havt en ringe Andeel, ved at udføre ubetydelige Arbeider, saasom at oplaste et Brystvæn eller opføre nogle Bygninger.

Ingeniuren, der havde giort Planen til Cherbourgs Forsvar, og hvem det var befalet, at udføre samme, kunde ikke indgaae paa slige Conditioner. De Besværinger, han fremførte, vare alt for grundede til at de ikke skulde blive vel modtagne: de havde til Folge at Regieringen udstedte en ny Befaling, ifølge hvilken det blev Sø-Etaten ene overdraget at fuldføre alle Arbeiderne ved Fortet, der skulde opføres paa Midten af Dæmning-

af Skifer=Steen af de største Dimensioner, paa hvilke en sammenhængende Muur Mæsse skulde opføres af den foreskrevne Form og Dimensioner, og som skulde omgives af en Beklædning af hugne Kampesteen. Da Fundamentet, paa hvilket dette

gen ved Cherbourg. Det er her Stedet at bemærke, at det vilde være til Fordeel for Staten, hvis det samme blev iagttaget under andre lignende Omstændigheder.

Det kan ikke nægtes, at der er en stor Forskiel, mellem at opføre et Forsvars Middel midt i Soen, og at opføre Værker til at forsvare en Fæstning, saavelsom Feldtfortificationer. Planen til Anlæggelsen af et So=Fort udtræver foreløbige Kundskaber om Soens Virkning paa Stedet, hvor det skal opføres, samt de Midler, der ere anvendelige og nødvendige for at kunne tilintetgiøre samme.

Fortets Beliggenhed er isærdeleshed afhængig af, hvorledes Angrebet kan skee paa de Skibe, det skal forsvare, hvilket igjen udtræver noiagtig Kundskab om det Locale, samt om de Manøvrer de fiendtlige Skibe kunne udføre m. m.

De herskende Vinde, Vandets Strøgen og Falden til forskiellige Tider af Ebbe og Flod, Strommens Gært samt Retning ere ligesaa mange Betragtninger, der ere aldeles nødvendige, at tage Hensyn paa, og som maae have en betydelig Indflydelse paa Fortets Dannelselse, samt paa Maaden det skulde opføres paa.

Slige Arbejder kunne saaledes ikke ret vel bringes i Plan, anlægges eller udføres, uden af Ingenieurer, der ved stadigen at opholde sig i Havnene have erholdt en stor Erfaring om Soens Virkning samt grundige Kundskaber, til at anvende de Midler, der kunne modstaae samme, saavelsom med lige Held, at overvinde Fiendens nautiske Foretagender.

So=Officiererne og So=Artillerister ere langt bedre end Land Tropperne skikede til at besætte og forsvare slige Værker. Noie bekjendte med So=Signalerne, saavelsom med Manøvrer* og Bevægelserne, som Skibe udføre, vide de at iagttage det gunstige Dieblit, i hvilket deres Kanoner kunne virke med Kraft, og endelig kunne de med Sikkerhed adskille fiendtlige Skibe fra venkfabelige Skibe og derved forebygge de ulykkelige Feiltagelser, der i alle So=Krige saa ofte have forarsaget bedrovelige Resultater.

voluminøse Muurværk skulde hvile, var udsat for at blive trykket sammen, var det nødvendigt, at forekomme Følgerne af dette; der blev desaaarsag opført paa Platformen af dette murede Fundament en Måsse af løse store Stene, der udgjorde en Vægt af 46 Millioner Pund, hvilket langt overgik den Vægt, det skulde bære.

Steenmassen, som Fundamentet bestod af, blev efterhaanden trykket sammen, uden i mindste Maade at løsnes i dens Forbindelser.

Da Fundamentet ved denne paalagte Vægt havde naaet Maximum af Synkning og Sammentrykning, gif man i Værk med at begynde paa at opføre Fortet, hvilket Arbeide standsede med Restaurationen i 1814.*) Samme Skiebne traf ogsaa Dæmningen, hvor der til den Tid var sænket i Alt 3,702,556 Cubik Metre Steen. Og til at fuldføre samme, maa der endnu sænkes i Alt 2,763,996 Cubik Metre Steen.

Nedens Napoleon lod arbeide paa Dæmningen, befalede han i 1802, at der skulde graves tvende Bæssiner mellem Fortet

Hvis det er nødvendigt at fremsætte Beviser for denne Paaastand, vil jeg blot anføre, blandt en Mængde slige Tildragelser, det der tildrog sig d. 8 Martz 1807 i Nærheden af Cherbourg.

Ved hoi lys Dag sogte Corvetten *le Cygne*, commanderet af Hr. Trobiant, Rheden ved *la Sougue* for at finde Tilflugtssted imod Stormen. Denne Manovre blev ikke forstaaet af Commandanten paa Fortet *Saint Marcouf* (der var en Land-Officier) hvilken bestod Corvetten med alle sine Kanoner, skiondt Chefen gjorde de befalede Kiendings Signaler. Det varede ikke længe, forinden Corvetten mistede sin Gokkemast og Stor Stang samt havde endeel Døde og Saarede, hvorpaa den blev nødsaget, at gaac til søs, og udholde en frygtelig Storm Natten over. Dagen derpaa kom den ind til Cherbourg i den ynkkeligste Forfatning.

Annærkning i *Cachins Mémoire* Pag. 87.

*) Dette Fort var $\frac{1}{3}$ færdigt i Juli 1833.

Somet og Pynten Galet, der skulde have følgende Dimensioner.

	Længde.	Brede.	Dybde.
Det ydre Bassin	887 Fod	722 Fod	50 Fod.
— indre —	887 —	644 —	50 —

Terrainet, hvor dette Arbeide skulde foretages, var kun bedækket med et tyndt Jordlag, hvorunder der var Steen, og man har saaledes maattet udhugge Bassinerne i den nøgne Klippe til en Dybde af 50 Fod. I 1803 begyndte Arbeidet, og d. 27 August 1813 blev det ydre Bassin aabnet, det Indre blev aabnet d. 25 August 1829. I det ydre Bassin er der tillige en Dok, der ligeledes er udhuggen i Klippen. Begge disse Bassiner, saavel som Fæstningsværkerne, der omgive Værftet, have kostet 30 Millioner francs.; men der udfordres endnu 26 Millioner forinden Alt bliver fuldkommen færdigt, da alle Bygningerne kun ere temporaire, med Undtagelse af Smedien, samt 4 Skure til at bygge under, der ere opførte af Granit og som synes at trodse Evigheden. Fæstningsværkerne ere endnu langtfra at være færdige, da man endnu ikke er fuldkommen enig om hvorledes disse skulle være.

I Maret 1830 begyndte Regjeringen atter at tænke paa at fuldføre Dæmningen, hvilket Arbeide havde hvillet siden 1814, i hvilken Anledning der d. 25 Marts 1830 blev nedsat en Commission, som indgav sit Forslag d. 17 November 1831, hvilket først blev approberet d. 11 April 1832.

(Slutningen følger.)

Van Diemens Land.

Vi have liggende for os en Almanak for Aaret 1831, der er udgivet i Hobarts Town, Hovedstaden i Van Diemens Land. Det kan ikke andet end opvække Beundring, at i et Land, der endnu for 30 Aar siden kun var beboet af det meest vidende og hielpeløse Folkeslag, der nogensinde er blevet opdaget paa Jordkloden, at der i dette Land fortiden beregnes og udgives en Almanak. Endskiøndt denne lille Bog benævnes Almanak, indeholder den dog, foruden Calenderen, en Mængde forskiellige Oplysninger, som i Almindelighed ikke findes i dette Slags Bøger; blandt Andet, en Skildring af Landets forhenværende og nærværende Tilstand, der giver Enhver, som vil nedsatte sig der, næsten alle de Oplysninger, han kan ønske sig.

Van Diemens Land blev opdaget Aar 1642 af den hollandske Søfarende Tasman. Men det var først i 1804 at Engländerne toge det i Besiddelse, da Oberst Collins, i Begyndelsen af samme Aar, ankom til Den og medbragte 400 Fanger samt 50 Soldater, foruden adskillige Embedsmænd, der vare ansatte af Regjeringen. Hoved=Kvarteret opstod paa det samme Sted, hvor Hovedstaden nu er beliggende, hvilken erholdt Navnet Hobarts Town, efter Lord Hobart, der dengang var Chef for Colonial Departementet.

Da Colonien saaledes var bleven stiftet, viddblev den at grundfæste sig, endskiøndt den undertiden havde store Besværligheder at overvinde, og de, der kunne erindre sig den Tid, og sammenligne den med Coloniens nærværende Tilstand, maae have den fuldkomne Overbeviisning, at ved et nyt Anlæg bør ingen Besværlighed eller Modgang affrække fra at fortsætte det begyndte Arbejde med Stadighed og Flid. I de første 3 Aar levede Indbyggerne ene af de Fodemidler, der bleve dem tilbragte, og de lede undertiden Mangel paa Livets første Nødvendigheder. Efterhaan-

den opdagede man, at hvis Landet blev ordentligt dyrket, kunde Colonien selv forsyne sig med alt Nødvendigt, og endskiøndt de første Forsøg paa Agerdyrkning bleve giorte med Hakkem og Spaden, vare de dog tilstrækkelige til at opmuntre Colonisterne til at vedblive, samt overbevise dem om, at deres Arbeide vilde blive belønnet. Ingen Faar eller Hornqvæg bleve indførte i de første tre Aar efter Colonien's Stiftelse, og endnu efter denne Tid, betragtedes den blot som en Straffe-Anstalt, for dem, der havde begaaet Forbrydelser i **Ny Syd Wales**, hvorfor man vedblev at hidsende aarligen en Mængde af disse. Gouverneur **Collins** døde i 1810 og i 1813 ankom hans Efterfølger Oberst=Lieut. **Davey**.

Omtrent fra denne Tid, begyndte man at betragte Colonien med andre Øine. Folkemængden bestod nu ei længere blot af Soldater og Forbrydere; men foruden at mange af Fangerne havde erholdt deres Frihed, enten af Naade eller fordi de havde udstaaet deres Straffe=Tid, var der en Mængde Colonister, der efterhaanden havde nedsat sig der, hvilke vare komne fra **Ny Syd Wales**, som var det eneste Sted, Colonien havde Tilkøbsret til at have Samfærsel med, England undtagen. Dette sidste Forhold ophørte nu, og begge Colonierne erholdte lige Rettigheder i Henseende til Handel og Wandel med Fremmede. I 1816 var Antallet paa Indbyggerne saa stort, og Forretningerne havde tiltaget saa meget, at Regjeringen troede det gavnligt at oprette en Nvis, der fik Navnet af **Robart Towns** Nvis, hvis Hovedbestemmelse var at offentliggjøre Forordninger eller andre Bekjendtgørelser fra Regjeringen. Samme Aar var ligeledes mærkeligt derved, at den første Korn=Udførsel fandt Sted, idet et betydeligt Qvantum blev udfisket til **Port Jackson**; ligeledes begyndtes der med Hvalfiskefangsten, hvilke tvende Erhvervskilder Colonien fornemmeligen skylder sin nærværende blomstrende Tilstand.

I 1817 blev Oberst **Davey** afløst i Gouvernementet ved Oberst **Sorell**. Det første, der tiltrak sig den nye Gouverneurs Opmærksomhed, var, at have et Onde, under hvilket Colonien

havde lidt i nogle Aar, nemlig den Ødelæggelse, som **Bush-rangers** foraarjagede (et Navn, de undvegne Fanger havde faaet, fordi de søgte Tilflugt omkring i Skovene.) Ved at fange og hængte nogle af disse **Marodeurers** fornemste Hovedmænd, tilveiebragtes inden kort Tid Rolighed og Sikkerhed. Derpaa henvendte Oberst **Sorell** sin Opmærksomhed, paa adskillige Forbedringer i Coloniens indre Bestyrelse. Blandt andre nyttige offentlige Arbejder, anlagde han en Landvei imellem **Hobart Town** og **Launceston**, en anden Colonie, der var bleven anlagt 25 Mile længere nordlig.

I 1821 kan man egentlig først regne, at Udvandringen til **Van Diemens Land** begyndte i England, hvilken siden har tiltaget aarlig. De sieblikkelige Følger af dette var, at Handelen blev bragt paa en stadig Fod, at Brænderier og Bryggerier bleve anlagte samt **Van Diemens-Lands Bank** blev oprettet. Endvidere blev **St Davids Kirke** i **Hobart Town** bygget og mange andre Anlæg giorte, som vidne om de Fremfrit, Colonien har giort. I 1824 blev der indført en høiere Instants for Domstolene (a superior Court of judicature). Samme Aar blev Oberst **Sorell** afløst af Oberst **Arthur**, der er Gouverneur for nærværende Tid.

Det varede ikke længe efter Oberst **Arthurs** Ankomst, førend **Bush-rangerne** atter begyndte at plyndre, og det i en langt værre Grad end nogen Tid forhen; men efterat der vare blevne tagne kraftfulde og hensigtmæssige Foranstaltninger, blev ikke alene Rolighed og Orden igjen tilveiebragt efter nogle Maaneders Forsøb, men der bleve tagne saadanne Forholdsbregler, at det næsten vil være umuligt, at sliq en Uorden oftere vil kunne finde Sted. I Aaret 1825 blev **Van Diemens Land** erklæret aldeles uafhængigt af **Ny Syd Wales**, og det erholdt sit eget Regierings-Raad samt et lovgivende Raad, der begge stode under Gouverneuren og hvis Medlemmer bleve udnævnte af Regieringen i England. I 1827 blev Den indeelt i 8 Politie-Districter, hvoraf ethvert

enkelt blev bestyret af en lønnet Embedsmand. Colonien's Udførsel var ved den Tid betydelig, flere Ladninger bestaaende af Uld, Bark og Tran afgik aarligen til England.

Et nyt Onde begyndte dengang at trykke Colonien; det var nemlig Fiendtlighederne med de Indfødte. Efter forgiæves at have forsøgt alle mulige Midler til at tamme eller affrække dem, fra deres idelige Overfald paa Colonisterne, saae Gouverneuren sig endelig nødsaget til, i September 1830, at gribe til det sidste Mittel, nemlig at forsøge paa at fordrive dem til en Udkant af Den, i den Hensigt, at dette skulde blive deres fremtidige Opholdssted. Alle Indbyggerne bleve desaaarsag opfordrede til at træde under Vaaben og understøtte den militaire Besætning. Et heldigt Udfald var endnu ikke opnaaet, ifølge de sidst indløbne Efterretninger. I Løbet af 1828 gjorde Colonien og isærdeleshed **Sobart Town** store Fremskridt. I 1829 udgik en ny Parlements Act, der fastsatte Dens Regjerings=Form, og hvoraf det Vigtigste var, at Rettigheden til at paalægge Afgifter, blev frataget Gouverneuren, og overdraget det lovgivende Raad, og at alle Love i England skulde være gjeldende i Colonien, saavidt som Omstændighederne vilde tillade det.

Vi ville nu gaae over til, i Korthed at omtale Colonien's nærværende Tilstand (1832).

Den **Van Diemens** Land ligger umiddelbar sønden for det store Continent af **Ny Holland**, og er adskilt fra dette ved et smalt Løb, kaldet **Bass=Strædet**. Dens Flade=Indhold er omtrent 1437 geographiske Quadrater Mile, hvilket er omtrent Tredjedelen af Irlands Størrelse.

En af de Smaa=Udhandlinger der findes i **Van Diemens** Lands Almanak indeholder en geographisk Beskrivelse af denne Ø. I Forstningen var der kun tvende store Ufdelinger, nemlig **Buckinghamshire**, der indbefattede den sydlige, og **Cornwall** den nordlige Deel. Men denne Inddeling er siden bleven forandret til 8 Ufdelinger, hvilket vi allerede have omtalt. **Sobart Town** ligger i den første

Ufdeling, (der udgjør den sydvestlige Deel af Den) ved Floden **Derwent**, omtrent 5 Mile fra dennes Udløb, og Vandet er fuldkommen salt uagtet denne lange Afstand fra Havet, og omendsskiøndt Floden har en betydelig Brede paa dette Sted. Byen er bygget paa en opgaaende Grund og har en behagelig Beliggenhed. Dens Flade=Indhold er lidt mere end en engelsk Kvadrat Mil. Gaardene ere brede og sfiære hinanden i rette Vinkler. Der ere adskillige offentlige Bygninger, en Kirke og flere Steder, hvor der holdes Guds=Tjeneste. Regjeringen har oprettet en Skole for de Fattige; der ere flere Søndags=Skoler, tvende Banker og adskillige Bibliotheke. Af Fabrikker findes der: et Brændeviins Branderi, Bryggerier, Garverier, Meel=Møller, hvoraf nogle drives ved Damp, og nogle ved Vand, Luse Stoberier og Sæbe=Syderier samt tvende Saug=Møller. Folkemængden beløber sig til 7000, iberegnet de Militaire og Fangerne, hvilket udgjør omtrent Halvdelen af Dens Befolkning.

Den anden By, der findes paa **Van Diemens Land**, er **Launceston** ved Floden **Tamar**, den ligger som forhen er omtalt 25 Mile nordligere end **Hobart Town**, og har omtrent 1000 Indvaanere. **Ny Norfolk** eller **Elisabeth Town** er et Sted, der har en betydelig Handel, dens Beliggenhed, omtrent 5 Mile længere op ad Floden **Derwent** end **Hobart Town**, er i Midten af et rigt Land, hvor Ugerdyrkingen blomstrer. Der er endvidere tre Landsbyer, nemlig **Richmond**, **Sorell Town** og **Brighton**, hvilke ligge omkring Hoved Staden i en Afstand af 3 til 4 Mile. Desuden er der endnu 6 Flækker. En Mængde Gaarde og andre eensomme Bygninger ere blevne opbyggede i alle Retninger, omgivne af vel dyrket Ugerland, Koffen= og Frugt=Haver, der ere godt indhegnede. Et Ugerdyrknings=Selskab, kaldet **Van Diemens Lands Compagniet**, besidder i den nordvestlige Deel af Den omtrent 300,000 Acres af Land*), paa hvilket Areal

*) hvilket udgjør omtrent 223,000 Tønder Land.

der opholder sig 450 Mennesker. Regjeringen har anlagt tvende Colonier, hvorhen de, der begaae Tyverie eller andre Forbrydelser, blive forviste, nemlig Havnen *Macquarie*, paa Vest Kysten, og *Den Maria* ved den østre Kyst.

Landets Udsende er, i det Hele taget, meget biergagtigt, og, naar det sees fra den sydlige Side, frembyder det et forunderligt imposant Syn. Bakker, der ere bedækkede med Skov lige til Toppen, sees ofte at være sammenblandede med nøgne Klipper af bethdelig Hoide, hvilke synes at opstaae bag ved hverandre i en uendelig Afvegling. Nogle af Biergene paa den sydlige Kyst ere 5000 Fod over Havets Overflade, og ere den største Deel af Karet bedækkede med Sne. *Mount Wellington*, der ligger et Par Mile fra *Sobart Town*, har en Hoide af 4000 Fod. I det Indre af Landet findes vidt udstrakte flade Land = Strækninger, hvor der er liden eller ingen Skov, og hvor Jordbunden er meget frugtbar. Selv den vestlige Kyst, der i det Hele er steil og øde, har mange frugtbare Steder. Havnene samt Hav Bugterne ere talrige og gode. *Sobart Town* har især en fortrinlig Havn. De vigtigste Floder ere *Derwent*, *Suon* og *Tamar*, der alle ere seilbare. Ved *Norfolk*, der ligger 10 Mil fra Havet, har Floden *Derwent* en Brede af 600 Fod. Floderne af 2den Klasse ere mange, og bidrage meget til Frugtbarheden. I Midten af Landet er der forskiellige Indsøer, hvorfra mange Floder have deres Udspring.

Skovene ere stedse grønne, og der findes en Mængde Bygnings = Tommer, som er tienligt til alt Slags Brug, tillige er der Træ = Sorter, der ansees for særdeles gode til Sueder = Arbeide. Af Buskvægter ere der mange forskiellige Slags og deriblandt mange, som ere meget smukke. Hvad Frugter angaaer, har man derimod ikke endnu fundet nogen, der duede blandt dem, der hore hienne i Landet, men paa den anden Side voger enhver Slags Frugt, Græs eller Urter, der havees i England, langt bedre her.

Hvad Klimaet angaaer nyder **Van Diemens Land** den lykkelige Mellemting af en stor Varme- og Kulde-Grad. Thermometret staaer sielden lavere end 4 Grader om Vinteren eller stiger høiere end 17 Grader om Sommeren. Der falder ofte megen Snee, men som sielden ligger en heel Dag paa Jorden.

Der er funden Steenful paa forskjellige Steder, samt en Mængde Jern Erts saavelsom Kalk-Steen, og det er høilig at formode, at Jordens Indre indeholder adskillige mineralske Skatte. Blandt de indenlandske Dyr er **Syænen** den frygteligste, mange Faar ere blevne odelagte ved den. Ligeledes findes der en Mængde vilde Hunde og Katte af forskjellige Arter i Skovene. **Kængaru** forsvinder mere og mere, da der gøres saameget Jagt efter dette Dyr, skiondt det er aldeles uskadeligt, men dets Kiød og Skind søges meget. Antallet paa de forskjellige Slags Fugle er meget stort; nogle have særdeles skionne Fiedre. Der er ligeledes mange Slags Fiske, men naar man undtager **Ual**, saa 'levere **Floderne**, **Havbugterne** og **Indsøerne** meget faa, der ere tienlige til Føde. Blandt krybende Dyr ere **Slangerne** de mærkeligste, af disse ere der nogle særdeles giftige.

Det første Hornqvæg blev bragt til Landet i 1807. Det var af **Bøffel** Arten, men for omtrent 9 eller 10 Aar siden, begyndte der at indføres forædlede **Racer** fra England, saa at **Colonien** eier nu ligesaa mange ædle **Racer** som **Moderlandet**. **Heste** bleve i Førstningen indførte fra **Ny Holland**, men det var samme Tilfælde med dem som med **Horn=Dvæget**, de vare ikke af en god Slags, siden er der blevet indført de skionneste **Racer** fra England, saa at Landet kan være ligesaa stolt af sine **Heste** som **Moderlandet** selv; der findes alle Slags lige fra de sværeste **Karre=Heste** til de skionneste og bedste **Wæddeløbere**. **Faarene** ere meget talrige, da **Klimatet** og **Græsgangene** ere saa gunstige for disse; de foræbles meget hurtig. **Sviin** og **Fier=Kreaturer** af alle Slags trives fortræffeligt. De fleeste **Korn Sorter**, der ere almindelige i England, voxe i det mindste lige saa godt her. **Hveden**

er af en udsøgt Qvalitet, og veier sielden mindre end 62 til 64 $\overline{76}$ pr. Bushel*). Byg og Havre voxe godt i frugtbar Jord, men svare ikke Regning, hvor dette ikke er Tilfældet. Kartoffer give ikke saa meget Udbytte som i England, derimod voxe Hvideroer og Kaaalrabi særdeles godt.

Hoved=Artiklerne til Udførsel har hidindtil indskrænket sig til Kornvare, der sendes til *Ny Syd Wales* og *Swan River*, og Uld, der udføres i en betydelig Mængde, og med hvert Aar mere og mere lover at ville blive Dens fornemste Udførselsartikel. Hvalfiskefangsten begynder at blive af den høieste Vigtighed. En stor Mængde Mimosa=Barf sendes aarlig til England, for at bruges i Garverierne. Saltet Riød saavel som Huder og Maieriprodukter ville sikkert med Tiden blive Udførsels Artikler.

De for Tiden gjeldende Regler, hvorefter Regjeringen afstaaer og sælger Jordstrækninger, bleve bestemte 1828; de grunde sig paa følgende Hoved Princip: at Colonisterne ikke erholde et større Areal Land, end de ere istand til at forbedre, og at intet Land afstaaes til Personer, der agte at stille sig ved det, for at speculere dermed. Jorden bortskænkes eller afstaaes i Kvadratmile (engelske) eller 640 Acres, for hver 500 Pund Sterling, som den Ansøgende er Eier af eller har til sin umiddelbare Disposition; dog regnes ogsaa Værdien af Dvægbesætning og Algerdyrkningsredskaber med i denne Sum. Paa det Land der saaledes afstaaes, lægges der en Uddrags=Skat af 5 pr Cent af Taxationsværdien, hvilken Afgift først tager Begyndelse efter 7 Aars Forløb, da Colonisten erholder Afstaaelsesdokumenterne ufærdigede. Det ringeste Areal Land, der paa denne Maade afstaaes til en Mand, er 320 Acres, og det største 2560 Acres. Ved Kjøb kan man ogsaa erholde Jorder, Regjeringen lader af og til Grundstrækninger averteres til Salg og de tilslaaes da den Høistbydende.

Vi ville endnu tilføie nogle interessante Oplysninger.

*) En Bushel udgjør omtrent $\frac{1}{4}$ Tonde dansk Maal.

Der findes i **Hobart Town** et Institut for Kunstnere og Haandværkere (*mechanical institution*) for hvilket Gouverneuren er Protector og den overste Dommer er Præsident. Blandt de religiøse og philanthropiske Stiftelser i denne By, er der et Bibel-Selskab, et presbyteriansk Missions-Selskab, et velgiørende Selskab og et for Fremmedes Belfærd, en Søndagsskole-Forening der har fire Skoler, med i alt 250 Børn under sig. Foruden Regierings-Visen er der tre andre i **Hobart Town** og en i **Launceston**, som udkomme en Gang om Ugen.

Almanakken slutter med en Beviser for **Hobart Town**, hvor vi finde anførte, foruden Embedsmænd og Kiebmænd, Navnene af Mechanikere, Uhrmagere, Jordemødre, Skomagere, Muurmestere, Modehandlerinder, Portrait Malere, Kobberstikkere, Apothekere, Conditore, Glarmestere, Blytækkere, Malere, Hattemagere, Tapetmagere, Snekere, Møbelhandlere, Bødkere, Baade-Byggere, Auktionsmand, Guld Smede og Juvelerere, Musik Lærere, Skradere, Slagtere, Bryggere, Hofekræmmere, Handskemagere, Isenkræmmere, Giørtlere, Jern Støbere, Blikkenslagere, Smede, Bogtrykkere, Sadelmagere, Bagere, og Haarffærere.

Det vilde være interessant at sammenligne denne Liste med en lignende fra en By med 7000 Indvaanere i Europa, for 300 Aar siden.

(The Penny Magazine.)

Polarreise over Land for at opsoge Capitain Ross og hans Mandskab.

Det kan ikke feile, at mange af Archivets Læsere jo maae have fulgt, med en hoi Grad af Interesse, de flere Forsog, der i de sidste Decennier have været giorte paa at trænge igiennem det Sis-dække, der omgiver Amerikas Nordspids. Capitain Ross's forste Reise, skiondt uden stort Resultat med Hensyn til dens Ho-

vedoie med, er, som første Led i en Række af Opdagelsesreiser, der høre til de dristigste og heldigste, Historien har at opvise, allerede af megen Interesse; ikke heller var den uden Udbytte for Videnskaberne. Parry's og Franklin's gientagne Reiser løste til fuldkomneste Evidents den geographiske Deel af Opgaven, medens Spørgsmaalet om den praktiske Mulighed af en Giennemseiling endnu forblev uafgiort. Imidlertid opgav den engelske Regiering nu — idetmindste for en Tid — at tænke om flere Expeditioner, for at undersøge et Farvand, der neppe nogensinde vil komme Seiladsen til nogen Gavn, medmindre en stor Naturevolution engang skulde rydde Hindringerne af Veien.

Dreven af den ædle Kappelyst, som Menneskeslægten har at takke for saa mange Fremskridt paa Kulturens Bane, higede Capitain Ross efter at vinde Æren for at have været den Første, det var lykkelig at trænge heelt igiennem den Nordvestlige Giennemfart, ved hvilken Daad han torde haabe at see sit Navn fremdraget af den Skygge, hvori det ved hans Efterfølgeres større Held var bleven sat. Fra Regieringen kunde han ingen Understøttelse vente sig; han forelagde derfor en rig og høimodig Ven sin Plan, og med dennes Bistand udrustede han Dampskibet *Victory* og afgik i Sommeren af 1829 fra England, ledsaget af sin Broder søn, Capitain-Lieutenant (Commander) Ross. De sidste Efterretninger, man havde om denne Expedition, vare fra Sommeren 1830; og da den i Slutningen af Aaret 1832 endnu ikke var vendt tilbage, eller nogen Efterretning om Ross og hans Ledfagere var indløben, begyndte man at ansee dem som forulykkede og tabte; saameget mere som man vidste, at de kun vare forsynede med Levnetsmidler til Udløbet af denne Sommer i det højeste. At denne Formodning maatte stige til Visshed under Løbet af det følgende Aar er begribeligt, og hele Verden havde uden tvivl allerede udslettet Ross og hans Ledfagere af de Levendes Tal, da vi iflor Efteraar paa det behageligste bleve overraskede ved Efterretningen om, at de vare fundne, vare komne tilbage

til England paa netop det samme Skib, som Ross havde gjort sin første Opdagelsesreise med, Hvalfangeren *Isabella*. Denne Efterretning vakte i England en Deeltagelse, som den største Statsbegivenhed, og med samme Deeltagelse modtoges den over hele den civiliserede Verden.

Det Heltemod, den Standhaftighed og Klogskab, hvormed disse Polarreiser ere udforte, samt det heldige Resultat, de have havt, give dem en Interesse, som faa menneskelige Foretagender kunne giøre Krav paa. De mageløse Besværligheder og frygtelige Savn, *Franklin* og hans Ledfagere maatte udstaae paa deres første Reise, kunne ikke læses uden Rædsel og Deeltagelse; og dog lode disse modige Mænd sig ikke derved affrække fra nye Forsøg. *Parrys* Vinterophold i Isen frembyder et for Menneskevennen høist tiltrækkende Maleri: med beundringsværdig Klogskab og Humanitet vidste han at vedligeholde Sindsmunterhed og Helse hos sit Mandskab, i et Klima, der mere end noget andet afftumper Siælens Kræfter. En velordnet, regelmæssig Beskæftigelse afløstes af oplivende Lege, Dans og Skuespil. Naar der ikke gaves noget egentligt Arbejde, eller Veiret forbød dette, bleve de af Mandskabet, som meest stode tilbage i Dannelse, øvede i Læsning, Skrivning og Regning; Andre undervistes i forskiellige pafsende Kundskabsgrene, og den Naturkyndige og Lægen gave offentlige Forelæsninger over Dele af Naturhistorien. Alle et civiliseret Livs Former bleve iagttagne med den samme Punktighed, som om man havde levet midt i det's Nydelse; og en Disciplin, hvis Love modte en lige saa villig Underkastelse, som der paa den anden Side vaagedes noie over deres Overholdelse, bevarede en uafbrudt Harmonie i dette lille Samfund. Gudstienesten forsetes aldrig paa de foreskrevne Tider, og Bibelen var hver Mand's daglige Læsning, som den med sieldnere og sieldnere Undtagelser er den engelske Sømand's stadige Ledfager paa hans Reiser; og det var ved den stadige Tilflugt til Religionen, hvorved det britiske Folk saa hæderligen udmærker sig, at Sindet vandt Kraft til

at udholde de frygteligste Gavn og gaae de meest truende Farer imøde. Hvo maa ei føle sig tiltrukket ved dette Billede af hoi Civilisation og en levende Religiositet, og det taget iblandt en Klasse af Mennesker, som man har været vant til at afmale sig som Naahedens og Bildhedens Børn. Hvo kan her andet end sande hiin store Konges Ord: den bedste Christen er den bedste Soldat.

I det vi forudsætte hos vore Læsere den samme Interesse, som vi føle for disse Rejsende, have vi tilladt os at meddele efterfølgende Udkast til en Reiseplan, for at opsoge den forulykkede Koss og hans Følge, som Franklins værdige Ledfager, nuværende Capitain Back, i Novbr. 1832 oplæste i det geographiske Selskab i London. Det vinder fornemmeligen Interesse, ved Rigtigheden af hans Formodning om Koss's Skiebne og den Wei, han var tagen, hvilken sildigere er fuldkommen bekræftet, ved den foreløbige Beretning, der er meddeelt Publikum ved Koss's Tilbagekomst.

Den offentlige Deeltagelse, der saa levende har yttret sig for Capitain Koss og hans klække Mandskab, bevæger mig til at forelægge Selskabet Omridset af en Plan, der er bleven lagt til en Reise-Expedition, for at faae Kundskab om disse's Skiebne og — om de blive fundne — at sætte dem i Stand til at vende tilbage til deres Fædreland; hvilken Plan, der er Grund til at haabe, vil nu paa det gavmildeste blive understøttet af Regjeringen og Publikum.

Det er almindeligen bekiendt, at Capitain Koss, ved en høimodig Bens Understøttelse udrustede med stor Bekostning Dampskibet Victory og forlod England i Sommeren 1829, ledsaget af sin Broder, Capitainlieutenant Koss og et Mandskab, bestaaende af 18 fuldbefarne Matroser. Hans Ønske var, at fuldføre Opdagelsen af den nordvestlige Giennemfart, hans Be-

væggrund en ædel Tørst efter den Berømmelse, der vilde tilflyde ham af et saa glimrende Bidrag til Fædrelandets Hæder paa Søen; thi da Præmien, som Parlamentet engang havde udsat, nu var tilbagefaldt, kunde han ikke vente sig nogen pecuniær Fordeel af denne Reise. Hans **Viemed** var altsaa et saadant, som en brittisk Sømand med Ære kunde være bekendt at ofre sine Egners Anstrengelse og vove sit Liv for at naac. Opdagelsen af den nordvestlige Giennefart har i mere end 3 Aarhundreder været et Hjndlingsproject i England, som vi, lige fra **Sebastian Cabot** til vore Dage, skylde Uddannelsen af en Skare af ypperlige Sømand, hvis Navne skulle nævnes med Hæder saalænge som Søfarten vedbliver at have Interesse for Menneskene. Nord-Amerika blev saaledes opdaget, og uudsømmelige Rigdomskilder bleve aabnede for brittisk Handelsindustrie i Kabbiauffisseriet, Peltsværkshandelen og Hvalfiskefangsten i **Davidstrædet**. Regjeringens saavelsom Privates Bestræbelser, for at opdage Giennefarten og undersøge Polarfarvandet, ere fra Tid til anden blevne fornyede, og det med afvejlende Held, skjøndt sieldent uden at giøre nye Opdagelser og Fremskridt; og omend skjøndt Standsninger ville indtræffe, fordi enten de gientagne mislykkede Forsøg have udtømt Publikums Deeltagelse, eller andre Gienstande have tildraget sig den for en Tid, er det dog sandsynligt, at disse Bestræbelser ikke ville ophøre førend enten en seilbar Giennefart er opdaget, eller Umuligheden af at trænge igiennem er paa det fuldstændigste beviist. Enhver Officier vilde derfor være at undskylde for en — selv lidt overilet — Deeltagen i et Foretagende, hvori Mænd som en **Cabot**, en **Frobisher**, en **Davis**, en **Baffin**, en **Hudson** og en **Cook** have anstrengt alle deres Evner og opbudet al deres Kløgt: og da Admiralitetet først udvalgte **Capitain Ross** til at fornye Forsøget, maa Hjertet upaatvivleligen have slaaet høit i ham, ved Haabet om at tilfredsstille den Tørst efter Hæder, som hans silbigere Handlinger vise, han maa have følt. Saaledes fulgte han den samme Cours, som

Baffin, og giengav os denne dristige Sømands Opdagelser, som Tiden og mangelfulde Optegnelser havde bragt i Forglemmelse og Mistro; og endskiøndt han fastede for megen Lid til hvad der siden befandt at have været et optisk Bedrag (et Blændværk, der imidlertid ofte vilbleder dem, der beseile høie Breder) og han derved gik tabt af de Laurbær, der siden med saa megen Riet tilfaldt Sir Edward Parry, vil dog hans uegennyttige Iver for denne Sag, der har bragt ham til med store Opofrelser at optage Forsøget paany, da det var lagt til Side af Regieringen, vinde ham Deeltagelse hos Enhver, der er i Stand til at skatte det Mod og den høie Vresfølelse, som vi ville haabe længe maa vedblive at karakterisere den brittiske Sømand.

Widenskaberne's Fremskridt sætte os i Stand til at beseire Vanskeligheder, som man i en foregaaende Tidssalder ansaae for uovervindelige, og vi bør derfor vel vogte os for at erklære nogen Plan for uudførlig, førend alle de Midler, vi ere i Besiddelse af, ere forsøgte. Vi have ingen Grund til at slutte af Polarreisens des Beretninger, at Havet er evigt tillagt med Is ovenfor den 83de Bredeparallel. Bedholdenheden af visse Vinde kan upaavtvivleligen pakke Isen sammen i snevre Stræder, og tillukke dem for en lang Tid; men Hovedhindringerne for Seiladsen i Polarhavet ere de store Ismarker, hvori et seilende Skib, naar det engang er kommet fast, er uden Skibsmagt, og, medmindre det ved et Sammenstød af lykkelige Omstændigheder kommer løs igien, kan drive om for Strømmene en heel Sommer igiennem; hvilket ikke sieldent hænder Hvalfangerne. Sir Edward Parry satte paa sin første Reise, med den Dristighed der tilhører det selvbevidste Talent, ind i Isen, og ved at sauge sig en Wei igiennem den Ismark, der aarligen tillukker Baffinsbugten, fandt han en fri Giennemfart ind til Barrows-Strædet. Dampkraften er i høieste Grad skicket til at anvendes til det Arbeide, som Sir Edward Parry maatte udføre med Hænders Magt. Umaadelige Ismasser, som flyde omkring i Havet, kunne sættes i Be-

vægtelse ved en meget lille Kraft, hvor man har et saadant **Sulchrum** som Skuffelen paa et Dampskib. Giennemtrængt af lignende Forestillinger, sandsynligviis grundede paa mere udbredte Kundskaber end jeg er i Besiddelse af, betroede **Capitain Ross** sit Dampskib Formue og Hæder. Omstændigheder, som han ikke havde i sin Magt, skilte ham ved en vigtig Deel af hans Udrustning, og han maatte forlade England uden den Tender, han havde fragtet til at følge sig. Paa Reisen over det atlantiske Hav mistede **Victory** i en Storm sine Master, men fandt igien paa Braget af en Hvalfanger hvad den behovede til at istandsætte denne Skade og overvintrede siden paa Vestkysten af Grønland; og efter de sidste Efterretninger er den i Sommeren 1830 seet at staae tværs over Baffinsbugten. Dens Mandskab var da i fortræffelig Helbredstilstand og besælet af den bedste Mand; og **Victory** var da, efter dens Capitains Mening, i bedre Stand, end da den forlod London. Capitain **Ross** havde bestemt at være tilbage i dette Efteraar, som er den Tid, hans Provisioner var beregnede til. Denne Tid er nu forløben, og da han ikke vilde vove paa at forlænge Opholdet en Sommer endnu, i Haab om tilfældig Forsynelse med Levnetsmidler, er der kun altfor megen Grund til at befrygte, at hans Skib er befundet for svagt til at udholde Trykket af Isen. Men endskiøndt Dampskibet kan være sunket, ere vi dog ikke derfor berettigede til at slutte at Mandskabet er omkommet. Et Skib bliver, paa disse høie Breder, sielsdend saaa pludseligen knust, at der ikke skulde være Tid til at udsætte Fartøierne paa Isen og forsyne dem med Proviant og Waaben; og vi erfare saaledes, at endskiøndt der aarligen forliser adskillige Hvalfangere, bliver Mandskabet dog almindeligviis reddet. Capitain **Ross** havde mange Hielpemidler i et saadant Tilfælde. Han var forsynet med særdeles lette og handelige Vaade, de samme, som **Sir John Franklin** havde havt med sig paa sin sidste Expedition; hans Mandskab var vant til Seilads i Tisfarvande, og hans Brodersen, **Commander James Ross** maa være mange

af dette Selskabs Medlemmer velbekendt, som en yderst haabefuld Officier, **Parrys** Ledfager paa alle hans Reiser, og hans Næstkommanderende paa den sidste af dem, der er den meest vovelige af alle de Reiser, Søfartens Annaler kunne opvise. Med saadanne Hjælpemidler, og saa vel understøttet, er det ikke rimeligt, at Capitain **Koss**, ved Odelæggelsen af sit Skib, skulde have overgivet sig til Fortvivlelse, uden at gjøre Alt, hvad der stod i hans Magt for at bringe Mandskabet i Sikkerhed, og vi vide af mangfoldige Beretninger, at selv i de vildeste og meest forladte Egne tilbyder der sig Midler til at opholde Livet ved i flere Aar. Den interessante Fortælling om **Albanys** og **Discoverys** Forliis paa **Marble Island**, som findes hos **Kearne**, og siden er optagen af **Barrow** i hans Polarreise (history of arctic voyages) maa være Publikum i saa friskt Minde, at jeg kun har nødig at pege hen til den. Saaledes skal jeg ogsaa kun nævne de fire russiske Matroser, der uventet bleve efterladte paa **Spitsbergen**: deres Ammunition bestod i 12 Patroner, og desuagtet fandt de Midler til at opholde Livet der i 6 Aar og 3 Maaneder*). Af disse og lignende Beretninger ere vi fuldkommen beføiede til at antage, at endskiøndt Capitain **Koss's** Skib kan være forliist eller gjort ubrugbart, kan dog han og hans Mandskab endnu være i Live. Dersom **Victory** er bleven kastet op paa Land, ligesom **Fury**, ved **Isens Tryk**, vilde Mandskabet naturligtvis blive ved den saalænge som Provianten og Forraadene varede, og vi kunne tænke os de Overlevende, ligesom **Albanys** Mandskab, „hver Dag hele Sommeren igiennem at bestige en Klippe og længselsfulde see ud imod Østen og Sønden i Haab om Frelse, og hvergang Intet var at see, at sætte sig ned ved Siden af hverandre og græde bitterligen“. „Det er umuligt“ siger **Barrow**, ved en lignende Leilighed, i det omtalte

*) See nærmere om disse Archiv for Søvesenet 5 Bind 4 Hefte Pag. 329.

Værk „at betragte deres fortabte Stilling, uden at føle sig bevæget af den inderligste Medynk for saa mange ulykkelige Slæbninger, affkaarne fra al menneskelig Hielp, og næsten fra alt „Haab om nogenfinde at kunne forlade deres mørke og sørgelige „Dpholdssted”.

Det laa i Capitain Koss's Plan at besøge Braget af Fury; han vilde nemlig der først forsyne sig med Kul og andre Artikler fra Braget, som kunde være ham til Nytte, og siden agtede han at vende tilbage og overvintre ved det, dersom han i Sommerens Løb ikke skulde formaae at trænge frem imod Vesten. I Regents Inlet (Regentsundet) er det derfor at man bør søge efter ham; og naar Expeditionen først havde naaet til Braget af Fury vilde den derfra siden kunne tage videre Bestemmelser, da den i alt Fald maatte faae Visshed om han havde været der eller ei, og den i første Tilfælde sikkert vilde finde Efterretning nedlagt der, om hvad han havde besluttet at foretage sig.

Ved at kaste Diet paa Kaartet vil man see, at Regents Inlet*) strækker sig hen imod en Deel af det faste Land imellem 90 og 100 Grader Længde, B. for Gr., og der er al Sandsynlighed for, at Thloo-ee-choh eller Greatfishriver (den store Fiskeflod) maa falde ud i Polarhavet imellem disse Grændser, da den efter Indianernes eenstemmige Udsagn ikke alene er en større Strøm end Kobberminefloden og mere seilbar for Baade, men flyder igiennem et mere skovrigt Land, der hiemsøges af store Flokke Dyr. Det er netop til Bredderne af denne Flod, at Indianerne fra Slavesøen tyer for deres fornemste Subsistensmidler, og Searne, som gik over den nærved dens Udspring, siger: „Vi stødte her sammen med over to hundrede Indianere „fra forskiellige Egne”, og „Dyr vare her i en saadan Overflødighed, at vort Reiseselskab dræbte en stor Mængde af dem alene for

*) See Kaartet til Lapies Afhandling, Archiv for Søvesenet
1 Bind Pag. 218.

„Fødtetø, Marvens og Tugernes Skyld.“ Han siger ogsaa at mangfoldige Søer i Nærheden vrimle af Fisk. Fra Store Elavesøen kan man med Lethed komme til dens Bredder ved en Kiede af Indsøer og Eider (portages) saa at man her finder mange Situationer, der i enhver Henseende ere fortræffelige Winterleier, hvorfra man om Sommeren kan undersøge Eokysten til alle Eider. At slutte fra den almindelige Overeensstemmelse imellem de Kaarter, som Indianerne tegne, og et, som man for mange Aar siden har faaet af de Eskimoer, der pleie at besøge Fortet Churchill, maa Store Fiskefloden falde ud i en stor Bugt, hvis vestlige Eider ender sig med et Forbjerg, der strækker sig langt Nord og adskiller denne Ufrop fra Coronation Gulf (Kroningsbugten) og dens østre Side ved Melville Den. Indianerne beskrive ogsaa tre Der, der skulle ligge udenfor Mundingen af Floden, og dennes indiske Navn tyder ogsaa paa at dens Munding hiemsøges af Hvalfiske. Da baade Indianerne og Fort Churchills Eskimoer komme tværs over Floden paa deres Wei fra Bugt til Bugt, kunne de ingen Underretning give om hvor langt Nord den strækker sig; men det er muligt, ja endog sandsynligt, at den vestlige Halvø enten er sammenhengende med Nord = Sommeret, hvor Sury forliste, eller idetmindste kun er adskilt derfra ved en Kiede af Der og smalle Sunde; og dersom dette er Tilfældet, vil det være saameget deslettere for en Baad at komme fra Fiskefloden til Sury's Drag. Det er ogsaa klart, at man, ved en slig Expedition i Baade vilde kunne faae megen Oplysning om Tilværelsen af en nordvestlig Giennemfart. Sir John Franklin og Doctor Richardson fandt, paa deres Opmaalingstour, imellem 107 og 150 Grader Længde, overalt langs faste Kysten aabent Vand indtil Udgangen af August Maaned; saa at naar et Danpsskib først havde naaet Kroningsbugten vilde det uden synderlig Vanskelighed kunne naae lige til Behrings = Strædet. De største Hindringer træffer man paa den østre Side, hvor en Mængde store Der danne snevre Sunde, i hvilke de herskende Vinde og

Strømme sammenskrue Drivisen, saa at den kan forblive liggende flere Aar igiennem, med mindre et Sammenstød af gunstige Omstændigheder indtræffer og driver den bort. De hidtil giorte Opdagelser afbevise paa ingen Maade Tilværelsen af en seilbar Giennemfart; tværtimod: den sidste Expedition, der endtes med **Surys** Forliis, bestyrkede netop Haabet om at finde en, da Søen var ualmindelig fri for Is, dengang Sir **Edward Parry** maatte beslutte sig til at vende tilbage til England. Heraf synes det klart, at der ikke gives nogen tilforladeligere Maade at opdage Giennemfarten paa (om den eksisterer) end ved at seile langs med den faste Kyst i Baade, hvilken Maade vistnok tillige er baade den sikreste og meest oeconomiske.

Man har opkastet det Spørgsmaal: vilde ikke **Capitain Ross** have forsøgt paa at frelse sig **Sonder** efter. Men hertil kan svares, at dersom han var dreven paa Land et eller andet Sted i Nærheden af **Sury**, saa vilde han sikkert have fundet det kloge at forblive der saalænge som han fandt Midler til at opholde Livet ved, da dette netop var Stedet, hvor han snarest kunde vente, at man vilde sende ham Hielp; og jeg maa, her tillade mig den Bemærkning, at om end **Publicum** i et civiliseret Livs mangehaande Udspredelser taber en Expedition, som **Capitain Ross's**, af **Syne** og for en Tid glemmer den, saa er dette en Tanke, der aldrig opstaaer hos saadanne Rejsende: deres Foretagende synes dem af alt for stor Vigtighed dertil; det er i deres Landsmænds Beundring at de søge deres Lon, og af dem vente de sig Hielp og Deeltagelse i deres Nød. Haabet om at virksomme Foranstaltninger ville blive trufne for at komme dem til Hielp, vil derfor ikke forlade dem lige til det sidste Dieblis, og det vil holde dem til Stedet, hvor de vente man vil søge efter dem.

Man har ogsaa sagt, at dersom **Capitain Ross** endnu var i Live, havde man maattet høre fra ham ved **Esquimoerne** og **Hudsonscompagniet**. Men hertil maa jeg anføre, at de **Esquimo-** **Stammer**, der opholde sig paa Kysten af det faste Land imellem

Melville Halvoen og Behringstrædet, have ingensomhelst Samqvem med Hudsonskompaniet, og naar man undtager de Horder, som søge til Mackenzie Floden, have heller ikke nogen af dem Samqvem med Indianerne. Siden Chipewyarne for omtrent en Aars Tid siden ophorte med deres Krigstog imod Eskimoerne, har ingen Indianer besøgt Kysten Øst for Kobberminesfloden, og Churchill Eskimoerne, som forhen, skiondt ikke i de sidste Aar, af og til dreve Handel med deres Landsmænd, der vare bosatte ved Udløbet af Fiskefloden, kom i forrige Aar slet ikke til Fortet. Om vi end antage at denne sidste Kanal er aaben, saa vilde dog Efterretningen om et Skibs Forlis i Regentsundet ikke kunne naae til Churchill førend den anden Vinter i det tidligste og med mere Sandsynlighed først den tredje Vinter, hvoraf følger, at den ikke for næstpaafølgende Efteraar kunde naae England, saa at om end Victory er seet af Eskimoerne i 1830, have vi endnu ikke kunnet havt Efterretning derom.

Efterat have omtalt de Omstændigheder og Slutninger, hvorpaa Expeditionen er baseret, skal jeg endvidere meddele Selskabet, at det er bestemt, at den skal bestaae af to Officierer og atten Mand; nogle af disse, hvoriblandt 2de gode Baadebyggere, skulle engageres i England, de øvrige i Kanada, alle hårde til Stræbatser og vel vante til den Tjeneste, der vil vorde krævet af dem, og det glæder mig særdeles meget at adskillige af mine forrige Staldbrødre paa Sir John Franklins sidste Reise allerede have tilbudet sig at ledsage mig paa dette Togt. Vi maae forlade Liverpool først i Februar, saa at vi over Ny-York kunne række Montreal omtrent d. 10 April. Nogle Dage ville hengaae med at hyre kanadiske voyagers, til Veivisere og til at styre Baadene, samt med at anskaffe de nødvendige Ting til Reisen. Den Vej det er bestemt at tage, er den samme, som Peltsværkskibmændene i Almindelighed gaae, over Outaway nemlig, French River, de Store Søer, Winepeg og til Store-Slave-søen, hvilket udgjør en Vej af omtrent 2500 engelske Mile,

som vi kunne haabe at have tilbagelagt først i Juli. Paa Søerne skeer Reisen i en stor Kano af Birkebarck, canot de maitre kaldet, som i Fort William ombyttes med mindre Kanoer (cauots de nord) der passe sig for Farten paa Floderne; og ved Cumberlandshouse ombyttes disse igien med bateaux, der ere bedreffikede til Transporten af det Forraad af Pennican, *) som der skal indtages. Ved Slaveføen vil man antage Indianere til Weivisere og Jægere, som skulle følge med Expeditionen til Bredderne af Storefiskefloden. Naar man der har udsøgt sig et beqvemt Sted til Winterleie, vil endeel af Mandskabet blive sat til at opføre de fornødne Huse, og Jægerne og Fiskerne beskæftiges med at indsamle og oplægge Winterforraad, medens jeg selv saasnart som muligt begiver mig ned ad Floden i en let Kano, bemandet med 8 velbevæbnede Mand. Da Floden løber igiennem øde Landstrækninger, der ligge næsten lige saa høit som Landet Norden for Fortet Enterprise, kan man vente at træffe mange Fald og Strømhvirvler i dens Løb, ligesom i Kobberminefloden, hvilke jeg vil have Leilighed til at undersøge paa denne Tour, saa at jeg, naar jeg kommer tilbage til mit Winterquarteer, kan lade bygge Baade, der kunne bruges saavel til Farten paa Floden som til Seiladsen paa det aabne Hav. Saavidt som Aarstiden vil tillade det, kan min Tour til Havet give mig Leilighed til at træffe sammen med Eskimoerne, og faaer jeg end ikke noget at vide om Capitain Ross, kan jeg dog indhente mange Oplysninger, der kunne komme mig til Gavn ved Bestemmelsen af vor Reiseroute næste Sommer. Naar den første Winter er forbi, er det min

*) Pennican er Bøffel, Moosdyr eller Reusdyrkød, som bliver tørret og derpaa, blandet med en passende Deel Fedt, knuses og sammenstødes i en Morter. Naar det conserveres vel, vil det holde sig i flere Aar, og er upaatvivlelig det meest nærende og bedst passende Fødemiddel for dette Klima og til disse Reiser.

Hensigt at begive mig paa Reisen saasnart Isen bryder op, og dersom den Mening er rigtig, som jeg har fattet efter at have undersøgt de Kaarter, som Indianerne tegnede over Mundingen af Floden, der skal ligge mellem 68 og 69 Grader Længde, ville vi neppe være 300 Mile (engelske) fra Surys Brag, og med nogenlunde gunstige Omstændigheder kan der neppe være Tvivl om at vi ville naae til det. Skulde der, tværtimod vort Haab, slet intet Spor af Capitain Ross være at opdage, naar vi kom til Surys Brag, og det skulde være for langt fremme paa Noret, vil det være nødvendigt at vi vende tilbage til vort Winterquarteer, og paa Veien dertil maac vi gribe enhver Leilighed til, paa Landpynter og Fieldspidser, at oprette Landmærker og Signalstænger, under hvilke der nedlægges skriftlig Efterretning om hvad man har gjort for at komme de stakkels Omvankende til Hielp samt angive i hvad Direction og Afstand man har Fortet derfra. Men naar Isen bryder op det næste Foraar vilde Expeditionen atter være ved Bredden af Polarhavet, og Eftersøgelsen maatte da ssee i andre Retninger end den forrige Gang. Enhver Eskimohytte, man traf, maatte paa det nøieste giennemses, for om muligt at opdage et eller andet Spor af vore forulykkede Landsmænd; og den Tilfredshed, som Enhver, der har hidraget til denne Expeditions Fremme, vilde føle, om blot en eneste brittisk Matros blev frelst af en saa sørgelig Stilling, vil rigeligen erstatte ham baade Møie og Omkostninger. Skulde vore Eftersøgelse ikke engang lønnes med dette Held, saa vil dog den Udvidelse i vore geographiske Kundskaber og de videnskabelige Oplysninger, som vi til samme Tid maac vinde, da vi komme til at passere en af de magnetiske Poler meget nær, fuldkommen berettige os til den Paastand, at Expeditionen ikke har været uden Nytte.

Liste over Fyrene paa Kysterne af England, Skotland, Irland og Den Man.

Hvor vigtigt det er for Sømanden, at kunne kiende det Fyr, han om Natten faaer i Sigte, og vide med Sikkerhed hvilket det er han seer, er noget, der er Enhver bekiendt, ligesom og hvor vanskeligt dette undertiden kan være paa en Kyst, hvor der gives mange og nær hverandre liggende Fyre.

Paa intet Lands Kyster forekomme Fyrene i den Mængde som paa Englands, og de ere paa mange Steder anlagte saa nær ved hverandre, at Forvegling ofte kan indløbe, uagtet man har bestræbt sig for, ved allehaande Indretninger, at tilveiebringe saa stor Forskiellighed som muligt, ikke alene imellem de hverandre nærmest liggende, men endog imellem alle de paa samme Kyststrækning anlagte, saa at man, ved Andvoning, i Almindelighed af et eller andet særegent Kiendetegn, kan vide hvilket Fyr det er, man seer. Paa nogle Steder ere nemlig Fyrene enkelte, paa andre ere de dobbelte, anbragte oven over eller ved Siden af hverandre; ogsaa gives der Steder hvor man har tre Fyr, placerede ved Siden af hverandre eller, som paa de flydende Fyre, i triangulair Stilling. Som bekiendt ere atter nogle stillestaende, med stadigt Blus; andre ere omdreieende, saa at Skinet vegehvís aftager og tiltager; nogle give, i regelmæssige Mellemrum af Tid, et pludseligt Skin fra sig, ved at en Kasse med Labninger, anbragte i afmaalt Afstand, dreier sig rundt omkring Fyret; og endelig har man benyttet Vinduer med farvet Glas til at give Fyret enten et rodt eller grønt Skiar.

For imidlertid at kunne drage Nytte af disse findrigen ud-tænkte Midler til at forebygge Feistagelser, der kunne have de sorgeligste Folger, er det nødvendigt at have sikker og noiagtig Kundskab, ikke alene om Antallet og Beliggenheden af Fyrene paa den Kyst, man befarer, eller som man skal anduue, men

endog om hvert Fyrs særegne Beskaffenhed. Vel kan man vente at finde Fyrene antegnede i Kaarterne, og de saakaldte sailing directions omtale i Almindelighed deres Indretning og Sørfiender; men ofte foretages Forandringer, saavel med Placeringen af Fyrene, som ved deres Indretning, hvilke vel stedse blive bragte til offentlig Kundskab, dog uden at disse Forandringer altid kunne blive optagne i de allerede udgivne Kaarter og sailing directions.

For et Land med saa udstrakte Kyster, som England, hvis Fyre ere i saa stort Antal og af saa forskiellig Indretning, var en authentiff, efter Omstændighederne ofte fornyet, offentliggjort Liste over Fyrene paa det's Kyster, en høist nyttig, for ikke at sige nødvendig, Foranstaltning. Det maa imidlertid forundre Enhver at erfare, at man lige til for saa Nar siden har savnet en Saadan, hvilket vel fornemmeligen hidrørte derfra, at de færreste af Fyrene ere anlagte og vedligeholdes for offentlig Regning, under trinity house's Bestyrelse, medens Pluraliteten ere Private's Eiendom, sanctioneret dem ved Parlamentsacter. Selv i det saa fortrinligen bestyrede hydrographical Office, under det Kongelige Admiralitet, savnede man en fuldstændig Beskrivelse over Fyrene paa Englands Kyster, indtil den nærværende Chef for dette Departement, Capitain Beaufort af den engelske Marine, med sin sædvanlige Iver for Alt, hvad der kan tiene Søfarten til Lettelse og Sikkerhed, tog sig for at samle fuldstændige Efterretninger herom; og i Maret 1832 udkom fra ham et lidet Skrift under Titel: the lighthouses of the british islands. Ved urigtige Beretninger fra flere Havne havde der imidlertid indsnegget sig betydelige Feil i denne Liste, og han lod derfor i afvigte Nar udgaae et Supplement til den, under Titel af Corrections and additions to 1833.

Vi have troet det nyttigt, at optage denne Liste i Archivet, og Redactionens ene Medlem har, under sit sidste Ophold i England, seet sig i Stand til, ved personligt Bekjendtskab med Capitain Beaufort og Efterforskning saavel ved Trinityhouse og Hydrographical Office, som for hvad der angik de private Fyre

ved *Customhouse* i *London* at meddele den her, rettet og suppleret til *Udgangen* af *Maret* 1833.

Capitain Beauforts Plan er ved denne *Liste* fulgt i det *Besentlige*, med *Undtagelse* af nogle *Kubriker*, som man har udeladt som *overflødige*. Hvor der har været *Tviol* om *Paalideligheden* af de i de *forssiellige* *Kubriker* anførte *Bemærkninger*, har man valgt at lade *Pladsen* staae *uudfyldt*.

Høiden af *Fyr-Laternerne*, over *Bandets* *Overflade* med *dagligt* *Høivande*, er *reduceret* til *danskt* *Fodemaal*.

Det er *maaskee* ikke *overflødigt* at *anmærke*, at man ved *omdreiende* *Fyr* (*revolving light*) *forstaaer* et *Fyr*, hvis *Skiv* *gradeviis* *tiltager* og *aftager*, og ved *Blinkfyr* (*flashing light*) *forstaaer* et *Fyr*, hvis *Skiv* *pludseligen* *kommer* *tilsyne* og *forsvinder*.

Redactionen vil *bestræbe* sig for at *erholde*, fra *andre* *Lande*, *lignende* *Fyrlister*, og de *skulle* da *ufortøvet* *blive* *optagne* i *Archivet*.

Nr.	Syrets Navn.	Stadets Navn hver Syret er beliggende.	Antal af Syre samt i hvad Compassret de ligge fra hinanden.	Stadig. Omdreieude eller Vint.	Tid af Omdreieude eller Vint.	Farven af Syrets Elm.
1	Scilly.	Høieste Punkt af Den St. Agnes.	1	Omdreieude.	Hvert Minut.	Klart.
2	Longships.	Longship Klippen Lands. End.	1	Stadig.	..	ditto
3	Penzance.	Penzance Havne Hoved.	1	ditto	..	ditto
4	Lizard.	Punten af Lizard.	2 N. 7 N.	ditto	..	ditto
5	Eddystone.	Eddystone Klippen.	1	ditto	..	ditto
6	Breakwater, Fyrstid.	Ved den vestlige Ende af Plymouth Breakwater.	2 Horizontal.	ditto	..	ditto
7	Plymouth.	Havnen Plymouth.	1	ditto	..	ditto
8	Casquets.	Casquet Klipper.	3 N. N. V. 1 V.	Omdreieude.	..	ditto
9	Portland.	Portlands Bakk.	2	Det Høieste Omdreieude det anden stadig.	Hvert 15 Secunder	ditto
10	Hurst.	Kysten af Hurst.	2 N. D. t. D. 1 D.	Stadig.	Hvert 2 Minutter.	ditto
11	Needles.	Punten af Needle paa Den Wight.	1	ditto	..	ditto
12	Bembridge eller Rab. Fyrstid.	Punten Bembridge paa Ost Siden af Den Wight.	2 Vertical.	ditto	..	ditto
13	Ower. Fyrstid.	Ost Enden af Ower Grund, Kysten af Sussex.	1	ditto	..	ditto
14	Shoreham.	Indløbet til New Shoreham Havn.	2 N. N. D.	ditto	..	ditto
15	Brighton.	Havne Hovedet.	1	ditto	..	Grønt
16	Newhaven.	Paa det vestlige Havne Hoved.	2	ditto	..	Klart
17	Beachy Head.	Bellefont Cliff.	1	Omdreieude.	Hvert 2 Minutter.	ditto
18	Hastings.	Hastings Stads.	2 N. N. W.	Stadig.	..	Svært Klart. Underst Rødt.

r.	Mellem hvilke Com- passfreges Fyret kan ses fra Sæen.	Om Høyne Fyr hvor lang Tid det brænder.	Fyrtaarnets Farve.	Heiden af Fyr Lampe øver Vandet.	Oprettet	Anmærkninger.
1	D. N. D. og N. N. W.	Hvidt.	131	1680	
2	S. S. D. 1/4 D. og N. D.	Steen.	85	1795	
3	N. N. W. og N. D. t. N.	Medens der er 10 Fod Vand.	Hvidt.	28	1817	
4	D. N. D. 1/2 D. og N. W. t. W. 1/2 W.	dito	244 219	1751	Naar Fyrene ere overet, gaar man klar af Nanactes og Shago.
5	Rundt om	Steen.	70	1759	
6	S. S. D. og W. N. W.	13	..	Fører et Flag om Dagen, og er for- siet i 7 Favne Vand.
7	S. t. W. 1/4 W. og S. W. t. S.	28	1822	
8	Rundt om	Steen.	78	1723	
9	Hvidt. Hvidt.	192 127	1716 1789	Naar Fyrene ere overet, lade de Schildsen mellem Race og Cham- blet.
10	S. W. t. S. og West.	Rødt.	64 28	1812 1786	Der er et andet Fyr i det laveste Taarn, der har et klart Stin og som kan ses i Reiningen af D. t. E. 1/2 S.
11	S. t. D. 1/4 D. og N. D. 1/4 D.	Hvidt.	455	1786	
12	Rundt om	Stermast 30 Joffemast 19	1812	Fortsiet i 5 Favne Vand — fører et Flag om Dagen — i Taaget Veir saars der paa en Gongen, hver 10 Minuter.
13	Rundt om	25	1783	Fortsiet i 5 Favne Vand — fører et Flag paa hver Mast om Dagen — i taaget Veir saars der paa en Gongen. Naar 1 Stib ses i Nærheden af nogen Fære, flydes et Stud og Fla- get hales ned paa en 1/2 Stang, indtil det forandrer Kours.
14	D. N. D. og N. W. t. W.	Hele Natten.	Hvidt.	40 23	1825	Det laveste Fyr, paa det midterste Favne Hoved, brænder kun 1/2 Ti- me, naar det er heit Vand.
15	D. S. D. og W. N. W.	81	1824	
16	S. D. og West.	Det laveste fra det der er 13 Fod paa Warren, til 1/2 Vand.	22 101	..	W. Det høieste Fyr brænder hele Natten.
17	S. D. 1/4 D. og N. W.	Hvidt.	277	1828	Naar Fyret holdes frie af den næst østlige Klim eller Cliff, gaar man klar af Grundten Royal Sovereign og andre Grunde.
18	S. D. og S. W.	58 29	..	Til Veiledning ser Fisker Fartøjerne til at kunne landfæste — og brænde fra den 25 Mars til den 29 Sep- tember.

Nr.	Syrets Navn.	Stødens Navn hvor Syret er beliggende.	Antal af Syre samt i hvad Compasdrag de ligge fra hinanden.		Stadig, Omdreieude eller Blink.	Over ofte Syret sees	Farven af Syrets Etin
19	Rye-Havn.	Lamber.	2	N. t. S.	Stadig.	..	Rødt.
20	Dungeness.	Pynten af Dun- genes.	1	ditto	..	Rødt.
21	Golfstone.	Søndre Havne Ho- ved.	1	ditto	..	Rødt.
22	Dover.	Søndre Havne Ho- ved.	2	Nord.	ditto	..	Rødt.
23	South Foreland.	South Foreland.	2	D. t. S.	ditto	..	Rødt.
24	South Sand head, Fyrstib.	Syd Enden af Goodwin Sand.	1	ditto	..	Rødt.
25	Gull, Fyrstib.	Paa Vest-Kanten af Goodwin Sand.	2	Horizontal.	ditto	..	Rødt.
26	Goodwin, Fyr- stib.	Nord Enden af Goodwin Sand.	3	Triangular.	ditto	..	Rødt.
27	Ramsgate.	Søndre Havne Ho- ved.	1	ditto	..	Rødt.
28	North Foreland.	North Foreland.	1	ditto	..	Rødt.
29	Margate.	Vestre Havne Ho- ved.	1	ditto	..	Rødt.
30	More, Fyrstib.	Øst Enden af Nord Eaids.	1	ditto	..	Rødt.
31	Harwich.	Harwich.	2	N. N. V. & V.	ditto	..	Rødt.
32	Galleper, Fyr- stib.	Vest Enden af Grunden Galper.	2	Horizontal.	ditto	..	Rødt.
33	Sumpf, Fyrstib.	Øst Enden af Sumpf Sand ved Har- wich.	1	ditto	..	Rødt.
34	Orford.	Orfordness.	2	N. S. t. D. & D.	ditto	..	Rødt.
34*	Pakefield.	Syd Kanten af Pakefield Clif.	1		ditto	..	Rødt.
35	Lowestoffe.	Lowestoffe.	2	N. & D.	ditto	..	Rødt.

Mellem hvilke Com- passeger Fyret kan sees fra Søen.	Om Havne Fyr, hvor lang Tid det brænder.	Fyrsaarnets Farve.	Heiden af Fyr Lampe over Vandet	Oprettet	Bemærkninger.
S. D. og S. V.	Medens der er 10 Fod paa Bar- ren.	Hvidt.	35 25	..	Om Dagen er der heist et Flaag, me- dens der er 10 Fod paa Barren.
.....	Rødt.	89	1792 1810	
Øst og V. N. V.	Medens der er 10 Fod Vand paa Barren.	21		
N. N. D. og V. N. V.	Medens der er 10 Fod.	Hvidt.	58	..	Om Dagen er der heist et Flaag, naar der er 10 Fod.
N. N. D. og V. S. V.	Hvidt.	369 267	1793 1795	Beilevende Fyre for Godwin Sam- Søndre Deel.
Rundt om.	33	1832	Fortsiet i 13 Favne Vand — og fører et Flaag om Dagen. — I Taaget Veir saaes der paa en Vengon hver 10 Minutter.
Rundt om.	13½	1809	Fortsiet i 11 Favne Vand — fører et Flaag om Dagen. — I Taaget Veir saaes der paa en Vengon hver 10 Minutter.
Rundt om.	Midterste 34 de andre 22	1793	Fortsiet i 9 Favne Vand, fører et Flaag om Dagen. — I Taaget Veir saaes der paa en Vengon hver 10 Minutter.
.....	Medens der er 10 Fod.	Hvidt.	Om Dagen er der heist et Flaag paa Klinten naar der er 10 Fod Vand.
N. W. og S. W.	Hvidt.	330	1790	
Øst og V. N. V.	82	1829	
Rundt om.	32	1734	Fortsiet i 3 Favne Vand og fører et Flaag om Dagen. — I Taaget Veir saaes der paa en Vengon hver 10 Minutter.
Høieste. D. t. N. og S. t. W. Laveste. D. t. S. og S. S. V.	Høieste Kalksteen Laveste Hvidt.	61 26	1818	Beilevende Fyre over Kalking Grun- den og andre Grunde.
Rundt om.	31	1803	Fortsiet i 16 Favne Vand, og fører et Flaag om Dagen. — I Taaget Veir saaes der paa en Vengon hver 10 Minutter.
Rundtom.	29	1802	Fortsiet i 11 Favne Vand, og fører et Flaag om Dagen. — I Taaget Veir saaes der paa en Vengon hver 10 Minutter.
S. V. og S. D. t. S.	Steen.	1792	Beilevende Fyre for det nordre og søn- dre Indløb.
S. D. t. D. t. D. og S. D. t. S.	Hvidt.	66	1832	
.....	Steen.	115 27	1609	Ombugget 1676.

Nr.	Fyrets Navn.	Stædets Navn hvor Fyret er beliggende.	Antal af Fyre samt i hvad Compasfreg de ligge fra hinanden.	Stadig, Omdreieude eller Blint.	Hvor ofte Fyret sees	Farven af Fyrets Etui.	
36	Stanford, Fyrstib.	Standfort Løbet, ved Lewestoffe.	2	Stadig.	..	Klart.
37	Winterton.	Punten af Winterton.	1	dito	..	Klart.
38	Newarp, Fyrstib.	Nordre Ende af Newarp Sand.	3	Triangulair.	dito	..	Klart.
39	Haisborough, Fyrstib.	Nordre Enden af Haisborough Sand	2	Horizontal.	dito	..	Klart.
40	Haisborough.	I Nærheden af Haisborough.	2	N. W. $\frac{1}{4}$ W.	dito	..	Klart.
41	Cromer.	Foulness i Nærheden af Cromer.	1	Omdreieude.	Hver 2 M ⁱⁿ uter.	Klart.
42	Chapel.	Hunstanton Punt.	1	Stadig.	..	Klart.
43	Lynn Well, Fyrstib.	Paa Sikken af Leng Sand i Lynn Dybet.	2	Horizontal.	dito	..	Klart.
44	Dudgeon, Fyrstib.	Grunden Dudgeon.	1	dito	..	Klart.
45	Spurn, Fyrstib.	Bed Punten af Spurn i Humber Bleden.	1	dito	..	Klart.
46	Spurn.	Punten af Spurn.	2	N. W. $\frac{1}{4}$ N.	dito	..	Klart.
47	Flamborough.	Flamborough Head.	1	Omdreieude.	Hver 2 M ⁱⁿ uter.	2 Klart 1 rød.
48	Scarborough.	Vincent Havne Hoved.	1	Klart.
49	Whitby.	Vestre Havne Hoved.	1	Stadig.	..	Klart.
50	Sunderland.	Nordre og Søndre Havne Hoved.	2	dito	..	Klart.

Mellem hvilke Com- passreger Fyret føres fra Seen.	Om Havne Fyr, hvor lang Tid det brænder.	Fyrtårnets Førve.	Heiden af Fyr Lampe over Vandet	oprettet	Bemærkninger.
Rundt om.		22½	1802	Førteiet i 7 Favne Vand og fører et Flag om Dagen. — 3 taaget Vær saæts paa en Vøngen hver 10 Mi- nutter.
.....	Steen.	50	1790	
Rundt om.	Høieste 36 laveste 21.	1791	Førteiet i 21 Favne Vand og fører et Flag om Dagen. — 3 taaget Vær saæts paa en Vøngen hver 10 Minutter. — Paa Siderne er malet "Newary."
Rundt om.	36	1831	Førteiet i 21 Favne Vand og fører et Flag om Dagen. — 3 taaget Vær saæts paa en Vøngen hver 10 Minutter. — Paa Siderne er malet "Haisborough Fyr."
N. t. S. ¼ S. og S. S. D. ¼ D.	Rødt.	133 97	1791	Beilevende Fyre i paa Haisborough Bat.
.....	Steen.	266	1719	
Øst og S. S.	Hvidt.	82	1665	
Rundt om.	31	1828	Førteiet i 20 Favne Vand og fører et Flag om Dagen. — 3 taaget Vær saæts paa en Vøngen hver 10 Minutter.
Rundt om.	32	1736	Førteiet i 8 Favne Vand og fører et Flag om Dagen. — 3 taaget Vær saæts paa en Vøngen hver 10 Minutter.
Rundt om.	29	1820	Førteiet i 8 Favne Vand og fører et Flag om Dagen. — 3 taaget Vær saæts paa en Vøngen hver 10 Minutter.
N. D. t. N. og N. S. t. N.	Høieste Maur Steen Laveste rødt.	97 47½	1776	
Rundt om.	Hvidt.	207	1806	
D. N. D. og S. S.	Medens der er 12 Fed.	Hvidt.	40	1800	Det er hensigten at forandre dette Fyr, fra et klart til et rødt. — Om Dagen er der heist et Flag, medens der er 12 Fed.
N. S. og S. D.	Ev Tinner for- inden og efter Hdit Vand.	gulfagtig Steen.	80	1831	Om Dagen er der et Flag heist paa samme Tider, som Fyret brænder om Natten.
N. D. t. D. ¼ D. og S. ¼ S.	Fra ¼ Fod til ¼ Ebb.	gulfagtig	71 31	1802 1780	Et Rinden Væslig, stattedes det sendre Fyr ved Hvit Vand.

Nr.	Syrets Navn.	Stadets Navn hvor Fyret er beliggende.	Antal af Fyre samt i hvad Compasfreg de ligge fra hinanden.	Stadig, Dndreieude eller Blint.	Hver ofte Fyret sees	Fareen af Fyrets Stn.
51	Tyne.	2	Stadig.	..	Klar: t.
52	Tynemouth Castle.	Tynemouth Castle.	1	Dndreieude.	Hver Minut	Klar: t.
53	Blyth.	Syd-Enden af By- en.	1	Stadig.	..	Klar: t.
54	Longstone.	Longstone Klippe.	1	Dndreieude.	Hver ¼ Minut	Klar: t.
55	Sern.	Det hoieste paa S. W. Pynken af Den great Fern, det laveste paa N. W. Pynken.	2 N. t. W. ¼ W.	hoieste Dndreieude. Laveste Stadig.	Hver ¼ Minut	Klar: t.
56	Berwick.	Hve Havne Ho- ved.	2 I et og samme Taarn.	Stadig.	..	hoieste Klar laveste Rødt.

Vellem hvitte Gempasfregter Fyret sees fra Seem.	Oris Havne Fyr, hvor lang Tid det brænder.	Fyrtaarnets Farve.	Heiden af Fyr Lampe over Vandet	oprettet.	Anmærkning.
D. N. D. og S. S. D.	Fra Begyndelsen af $\frac{1}{2}$ Floed til Begyndelsen af $\frac{1}{2}$ Ebbe.	Hvidt.	119 75	1808 1810	Om Dagen heises der et Flag paa samme Tid som Fyret brænder om Natten.
2 N. D. og S. $\frac{1}{2}$ D.	Steen.	113 $\frac{1}{2}$	1802	
3	Mænds der er mindre end 8 Fod.	Hvidt.	99 $\frac{1}{2}$..	Om Dagen heises der et Flag paa samme Tid som Fyret brænder om Natten.
4 Rundt om.	Rødt.	82	1827	Oprettet med Kern's hvieste Fyr, se det Seilsødsen til Kuavestene.
5 Rundt om. det stadige Løb i en nordlig Retning.	Hvieste Hvidt laveste Steen.	78 38 $\frac{1}{2}$	1776 181	
56 Hvieste N. t. W. $\frac{1}{2}$ N og S. W. $\frac{1}{2}$ S. Laveste D. t. N. $\frac{1}{2}$ N og S. W.	Det røde Fyr brænder naar et mindre end 10 Fod.	Steen.	41 23	..	Det klare Fyr brænder hele Natten.

Nr.	Syrets Navn.	Stedets Navn hvor Fyret er beliggende.	Antal af Fyre samt i hvad Compassfreg de ligge fra hinanden.	Stadig, Dmtrierende eller Bliuf.	Hvor ofte Fyret sees	Se S E
57	Inchkeith.	Sværeste Deel af De en Inchkeith.	1	Dmtrierende	Hver Minut	Kl
58	Leith.	Østre Havne Bol- værk.	2 N. & D.	Stadig.	..	Kl d an Kl
59	Burntisland.	Østre Havne Bol- værk.	1	dito	..	Kl
60	Kinghorn.	Østre Havne Bol- værk.	1	dito	..	Kl
61	Isle of May.	Sværeste Deel af De en May.	1	dito	..	Kl
62	Bell Rock.	Bell Rock.	1	Dmtrierende.	Hver 2 Minut	Kl og Kl
63	Dundee Ferry.	Havne Bolværker- ne.	3	Stadig.	..	Kl
64	Dundee Havn.	Det midterste og det østre Bolværk.	2 N. S. & V.	dito	..	et Kl og Kl
65	South Ferry- ness.	Paa den søndre Side af Ferry.	2 N. S. t. V. & V.	dito	..	Kl
66	Buttoness.	Buttoness.	2 N. N. V.	dito	..	Kl
67	Arbroath.	Nordre Bolværk.	1	dito	..	Kl
68	Montrose.	Paa den nordre Si- de af Indløbet.	2 N. S. t. V. & V.	dito	..	Kl
69	Aberdeen.	Nordre Havne He- ved.	1	dito	..	Kl
70	Girdleness.	Girdleness.	2 Over hver an- dre i samme Taarn.	dito	..	Kl
71	Buchaness.	Buchaness.	1	Bliuf.	Hver 5 Se- cund.	Kl
72	Kinmaird.	Kinmaird Head.	1	Stadig.	..	Kl
73	Cambleton.	Vestsiden af Hav- nen.	1	dito	..	Kl
74	Tarbetness.	Tarbetness	1	Ufoerlende.	Hver 3 Minut	Kl

Stedet hvilde Com- passeret Fyret lan- ses fra Seen	Om Havne Fyr, hvor lang Tid det brænder.	Fyrtaarnets Farve.	Heiden af Fyr Lampe over Vandet	Dyretic	Anmærkninger.
Rundt om.	Steen.	213	1804	
N. D. og N. S. t. S.	Medens der er 9 Fod paa Bar- ren.	Hvidt. Rødt.	9½	1750 1811	Det røde Fyr er paa Havne Hovedet.
S. D. t. D. og S. t. S.	Hete Natten;	Hvidt.	49	1800	Der er et todt Fyr ved Newhaven, og et stort ved Queensferry der tændes kun til Brug for Paquet Fartøier.
S. D. t. S. og S. S. S.	Medens der er 8 Fod Vand.	Hvidt.	49	1800	
Rundt om.	Steen.	233	1816	
Rundt om.	Hvidt.	87	1811	Grunden af Fyrtaarnet er 10 Fod under Havvande. Det klare og røde Slin af Fyret ses tydeligt. 3 Saager Feir ringes der med en Klokke hver ½ Minut.
Evers over Fær- gestædet.	Hete Natten.	Hvidt.	9½ 15	..	De tolvte Fyre ere paa den nordre Side og det Tolvte paa den søndre. De nord- re ere veiledende Fyre forat klare Midlet Banken.
D. S. D. og S. t. D.	Hete Natten.	Hvidt.	9½ 41½	1825	Haar Fyrene ere overet leder de Sei- ladjen sud for Wexon Rod.
N. N. D. og S. D. t. D. ¼ D.	Hvidt.	63 43½	1820	
D. S. D. og S. N. S.	Hvidt.	82 63	1820	Veiledende Fyre for Gaas og Werton Sandene.
S. D. og S. S.	Haar der er Lei- lighed for Ski- be at løbe ind.	Hvidt.	111	1826	
Dst. og S. S. D.	Hvidt	31 43½	1731	Veiledende Fyre for Annet Bank.
N. D. og S. D.	Medens der er 9 Fod paa Bar- ren.	Rødt.	49	..	Dette Fyr skal undergaae en Forbedring
.....	115 185	..	3 en lang Afstand synes disse som eet langagtig Fyr.
N. t. D. og S. S. t. S.	Steen.	126	1827	
S. N. S. og S. D.	Steen.	116	1787	
I Nabningen af Havnen.	Steen.	21	1827	
S. ¼ N. og S. S. ¼ S.	Steen.	170	1830	Det Fyr sees i 2½ Minut, og forsvin- ter da pludselig i en ¼ Minut.

Nr.	Syrets Navn.	Stædets Navn hvor Fyret er beliggende.	Antal af Fyre samt i hvad Compassfreg de ligge fra hinanden.		Stadig, Omdreieude eller Blin.	Hver øje Fyret sees	Farven af Fyrets Lin.
75	Dunnet.	Dunnet Head.	1	Stadig.	..	Klart.
76	Pentland Sker- ies.	Den største af Ø- erne.	2	N. N. D.	dito	..	Klart.
77	Start Point.	Pynten Start, paa Sandy Island Orknoerne.	1	Omdreieude.	Hver Minut	Klart.
78	Sumburgh Head.	Sumburgh Head Skotland.	1	Stadig.	Hver Minut	Klart.
79	Cap Wrath.	Cap Wrath.	1	Omdreieude.	Hver 2 Mi- nuter.	Klart.

Mellem hvilke Com- muniteter Fyret kan sees fra Seen.	Om Havne Fyr hvor lang Tid det brænder.	Fyrtaarnets Farve.	Høiden af Fyr Lampe over Vandet.	Dyretter	Anmærkninger.
W. og S. D. 1/2 D.	Steen.	330	1831	
Rundt om.	Steen.	97 78	1791	Veiledende Fyre for det urene Fars- vand sønden for Sterry.
Rundt om.	Steen.	97	1806	
N. D. t. D. 1/2 D. og N. N. S. 1/2 S.	Steen.	291	1821	
.....	Hvidt.	388	1828	

Nr.	Syrets Navn.	Stedets Navn hvor Syret er beliggende.	Antal af Syre samt i hvad Compassstreg de ligge fra hinanden.		Stadig, Omdreieude eller Bluf.	Hver af Syrets fers.	Farven af Syrets Sten.
80	Stornoway Havn.	Sterneway Lewis Ærne.	1
81	Den Glass.	Den Glass, Harris Ærne.	1	Stadig.	..	Klart.
82	Bara Head.	Den Bernera, Lewis Ærne.	1	Bluf.	Each 2 1/2 Muns, med 1.	..
83	Lismore.	Den Neusdale.	1	Stadig.
84	Rhins of Jay.	Den Overhan i Nærheden af Jay.	1	Bluf.	Hver 12 Sørfund.	Klart.
85	Mull of Kintyre.	Den S. V. Deel af Forlandet Kintyre.	1	Stadig.	..	Klart.
86	Campbleton.	Bestid: u af Lech paa Strandene.	1	dito	..	Klart.
87	Fladda.	Den Fladda, ved den S. V. Deel af Den Arran.	2	Nord.	dito	..	Klart.
88	Cumbræ.	Lille Cumbræ Æ.	1	dito	..	Klart.
89	Toward.	Punten Toward.	1	Omdreieude.	Hver Munt	Klart.
90	Clough.	Punten Clough.	1	Stadig.	..	Klart.
91	Krossan Havn.	Søndre Havne Hoved.	1	dito	..	Klart.
92	Troon Havn.	Søndre Havne Hoved.	1	Bluf.	Hver Munt	Klart.
93	Ayr Havn.	Nordre Bløkerf.	3	S. D. t. D.	Stadig.	..	2 Klare 1 Rødt.
94	Corsewall.	Punten af Corsewall	1	Omdreieude.	Hver 2 Munt.	Klart og rødt vedtvis.
95	Patrik Havn.	Søndre Bolva. f.	1	Stadig.	..	Klart.
96	Mull of Gallaway.	Søndre Punt af Wigtonshur.	1	Ufoerleude.	Hver 3 Munt.	Klart.
97	Saterness.	Punten Saterness.	1	Stadig.	..	Klart.

	Vilken vilste Com- passerger Furet stes fra Seem.	Om Havne Fur, hver lang Tid det brænder.	Furtaarnets Farve.	Heiden af Fur Lampe over Vandet	opretet	Anmærkninger.
0	Under Opbygning
1	D. N. D. $\frac{1}{2}$ D. og B. t. S.	Steen.	126	1789	
2	660	..	
3	103	..	
4	N. N. D. og S. D.	Steen.	145 $\frac{1}{2}$	1825	
5	N. N. D. $\frac{1}{2}$ D. og S. t. B. $\frac{1}{2}$ S.	Ste. n.	288	1788	
6	3 Kabinengen af Havnen.	Hele Matten.	Hvidt.	24	1827	Naar det hoved i B. $\frac{1}{2}$ N. leder det ind til Led.
7	N. B. t. B. og N. D. t. D.	Steen.	126 75	1790	
8	N. D. t. N. og S.	Hvidt.	103	1757	
9	N. D. t. N. og B. N. B.	Hvidt.	51 $\frac{1}{2}$	1812	
0	Dfl og S. t. B.	Hvidt.	71	1797	
1	N. N. B. og S. t. D.	Hele Matten.	Hvidt.	11 $\frac{1}{2}$	1814	
2	N. D. og S. B. t. B.	Hele Matten.	Hvidt.	24	1827	
3	N. B. t. N. og Vest	Det 3die Fur brænder kun naar der er 8 Fod paa Warren.	Hvidt.	11 $\frac{1}{2}$ 31	1790	Det roede og et Hart Fur, brænde hele Matten.
4	N. D. og S. B.	Steen.	106 $\frac{1}{2}$	1817	
5	N. t. B. og S. t. D.	Hele Matten.	Hvidt.	24	1790	
6	N. N. D. og N. B. $\frac{1}{2}$ B.	Steen.	316	1830	Dette Fur er sunket i 2 $\frac{1}{2}$ Minut, og forjunder da pludselig i $\frac{1}{2}$ Minut.
	N. D. og B.	Hvidt.	41 $\frac{1}{2}$	1789	

Nr.	Syrets Navn.	Stedets Navn hvor Fyret er beliggende.	Antal af Fyre samt i hvad Temyastreg de ligge fra hinanden.	Stadig, omdreieude eller Blind.	Hver af de Fyres Stør.	Faren af Fyrets Stør.
98	Point of Ayre.	Punkten af Ayre.	1	Omdreieude.	Hver 2' Wi- nutter.	Klart. og rødt veret- vies.
99	Peel Haven.	Om Bagbord Side ved Indløbet.	1	Stadig.	. .	Klart.
100	Calf af Man.	Paa den S. S. Deel af Den Calf.	2 N. D. 1 D.	Omdreieude.	Hver 2' Wi- nutter.	Klart.
101	Port la Maria.	Om Bagbord Side ved Indløbet.	1	Stadig.	. .	Klart.
102	Castletown Havn.	Om Bagbord Side ved Indløbet.	1	dito.	. .	Klart.
103	Derby Haven.	Ved Indløbet til Havnen.	1	dito,	. .	Klart.
104	Douglas Head.	Douglas Head.	1	dito.	. .	Klart.
205	Douglas Havn.	Nordre Havne He- ved.	1	dito.	. .	Klart.
106	Ramsay Havn.	Om Bagbord Side ved Indløbet	1	dito.	. .	Klart.

r.	Vellem hvilke Com- passfreges Fyret sees fra Seen.	Hvis Havne Fyr, hvor lang Tid det brænder.	Fyrtårnets Farve.	Fyrtårnets Høide over Vandet.	oprettet.	Anmærkninger.
8	N. t. N. og S. t. V.	Steen.	103	1818	
9	S. S. D. og S. t. V.	Hele Natten.	Hvidt.	20	1811	
0	Rundt om.	Steen.	381 296	..	
1	N. t. D. og N. t. V.	Hele Natten.	Hvidt.	24	1812	
2	N. N. D. og Vest.	Blot naar Skibe enfske at lobe ind.	dito.	21	1765	Dette Fyr brænder hele Natten, me- dend Sildesfiseriet varer.
3	N. N. V. og S. S. V.	dito.	44	1650	Dette Fyr brænder kun medend Sildesfiseriet varer.
4	S. t. N. N. og V. t. S. t. S.	Drumt.	98	1832	Dette Fyr vil ikke sees for Pynten Lagness, men i Afstand af $\frac{1}{2}$ Mil til Sees fra denne Pynt, vil det sees i N. D. $\frac{1}{4}$ D, og Ostf Fyrene paa samme Tid i N. t. V. $\frac{1}{4}$ V.
5	N. V. og S. V. t. V.	Hele Natten.	35	1796	
6	N. N. V. og V. S. V.	Hele Natten.	Hvidt.	34	1800	

Nr.	Syrets Navn.	Stædets Navn hvor Syret er beliggende.	Aantal af Syre samt i hvad Compasfreg de ligge fra hinanden.		Stadig, Omdreiente eller Bliuf.	Tid af Omdreining eller Bliuf.	Farven af Syrets Elm.
107	Maryport-Havn.	Søndre Havne Hoved.	2	N. & S.	Stadig.	..	Klart.
108	Worthington.	2	S.	dito	..	dito
109	Harrington-Havn	Havne Hovedet.	1	dito
110	White Haven.	Den nye Kay.	2	E. S. D.	Det ene omdreieude det andet stadig.	Hver 2 Minutter.	Klart.
111	St. Bess.	St. Bess Head.	1	Stadig.	..	dito
112	Walney.	Syd Enden af Den Walney.	1	Omdreieude.	Hver 5 Minutter.	dito
113	Black Rock.	Klippe Hullen ved Indløbet til Foden Mersey.	1	dito	Hvert Minut.	2 klare og 1 rød.
114	Leasowe.	Paa Kysten mellem Stoderne Mersey og Dee.	1	Stadig.	..	Klart
115	Bidston.	Bidston Bakke.	1	dito	..	dito
116	Upper Hoylake.	Hoylake.	1	dito	..	dito
117	Lower Hoylake	Hoylake.	1	dito	..	dito
118	Liverpool Fyrstib.	Indløbet til Horse Channel.	3	dito	..	dito
119	Nr.	Pynten af Nr.	2	Isaacus Taarne.	dito	..	dito
120	Lynas.	Pynten Lynas Den Angles.	2	dito	..	dito
121	Almech Port.	Nordre Belværk.	1	dito.	..	dito
122	Skerries.	Den Skerries	1	dito.	..	dito
123	Holyhead Havn.	Havne Hovedet.	1	dito	..	dito
124	South Stack.	South Stack Klippe paa den N. S. Deel af Den Holyhead.	1	Omdreieude.	Hver 2 Minutter.	dito
125	Bardsey.	Den Bardsey.	1	Bliuf.	..	dito

Vellem hvilke Com- paskreger Fyret tan sees fra Søen	Om Havne Fyr, hvor lang Tid det brænder.	Fyrtårnets Farve.	Høiden af Fyr Lamy- over Vandet	Oprette	Anmærkninger.
D. N. D. og S. S. W.	Medens der er 8 Fod.	Bruun.	28 22	1796	
F Nabningen af Havnen.	Medens der er 8 Fod.	JernPiller	48½	1825	Naar Fyret ere overret lede de Seil- ladsen ind i Havnen.
N. t. D. og S. V. t. V.	Medens der er 8 Fod.	paa en Waist.	42½	1797	
D. N. D. og S. W.	Det stadige fra ½ Flod til ½ Ebbe.	Hvidt.	46	1821	Der bliver bygget et nyt Tårn paa Belværet, der bliver forlanges 528 Fod længere udfier. Det omdreis ende Fyr brænder hele Natten.
N. N. D. og S. S. D.	Hvidt.	323	1718	
N. N. W. og Dst.	Steen.	68	1790	
N. t. S. og S. t. W.	Hvidt.	85½	1830	Trende Skare Seil vides esier hinanden og der paa 4 redt. — I taaget Veir ringes der med en Klotte.
N. N. D. og S. N. W.	Hvidt.	11½	..	Naar det er overret med Fyret af Wids- son leder det Seiladsen til Dorje Channel.
.....	Steen.	291	..	
N. W. og Dst.	Muursteen.	54½	1763	
N. N. W. og Dst.	Muursteen.	33	1763	
Rundt om.	35	1814	Fortøiet i 7 Havne Vand og forer et Flag om Dagen. — Der ringes med en Klotte i taaget Veir.
Høieste N. t. N. og N. W. samt Dst. og S. S. D. ¼ D. laveste N. t. W. og N. N. D.	Horizonta- le røde og hvide Striber.	47½ 11½	1776 1817	Det laveste Fyr er kun for Seilad- sen ved Hoyle Sand.
.....	Muursteen.	
S. S. D. og S. W.	Hese Natten.	Hvidt.	25	1817	Naar det blæser haardt af VestenVind og Stribe kunne ei lede ind er Fyret slukket og en Bom hales tværs over Indløbet.
Rundt om, undta- gen i S. D.	Hvidt.	113	1714	
Rundt om.	Hese Natten.	Steen.	42½	1820	Der er ligeledes et rødt Fyr, der kun tan sees i N. N. W. Reining hvilket er for at klare Duter Vatters.
Rundt om.	Steen.	195	1809	
D. S. D. ¼ D. og N. D. ¼ N.	Steen.	136½	1821	

Nr.	Syrets Navn.	Stads Navn hvor Fyret er beliggende.	Antal af Fyre samt i hvad Compasfreg de ligge fra hinanden.		Stadig, Omdreieude eller Sluk.	Hver ofte Fyret sees	Farven af Fyrets Stin.
126	Aberystwith Havn.	Indløbet til Hav- nen.	2	Stadig.	..	Klart.
127	Smalls.	Smalls Klippen.	1	dito	..	Klart.
128	Milford.	Pynuten St. Ann's.	2	N. t. V. $\frac{1}{2}$ V.	dito	..	Klart.
129	Caldy Island.	Syd Pynuten af Den Caldy.	1	dito	..	Klart. deets rodt.
130	Pembry Havn.	Indløbet til Berry Floden.	1	dito	..	Klart.
131	Mumbles.	Mumbles Head.	1	dito	..	Klart.
132	Swansea Pier.	Vestre Havne Lo- ved.	1	dito	..	Rødt.
133	Kash.	Pynuten Kash.	2	N. 58 V.	dito	..	Klart.
134	Uff.	Paa den vestre Side af Indløbet til Floden Uff.	1	dito	..	Klart.
135	Beldgewater.	Øst Siden af Ind- løbet til Floden Perret.	2	N. 71 V.	Høieste afvæ- rende, laveste sluk- dig.	3 31 Minut og 3 Mi- nut mørkt.	Klart.
136	Flatholm.	Syd Pynuten af Den Flatholm.	1	Stadig.	..	Klart.
137	Ufracombe Havn.	1	dito	..	Klart.
138	Bidsford Havn.	2	N. V.	Stadig.	..	Klart.
139	Lundy.	Den Lundy.	2	i et Taarn.	Øverste omdrei- ende, laveste sluk- dig.	Hver 15 Se- cunder.	Klart

Vellem hvitte Com- passerger Fyret sees fra Seen.	Om Havne Fur, hvor lang Tid det brænder.	Furtaarnets Farve.	Heiden af Fyr Lampe over Vandet	oprettet	Bemærkninger.	
6	Dette Fyre tændes kun, naar Skibe vilke løbe ind.	
7	Rundt om.	Rødt.	68	1778	Furtaarnet er opbygget paa Piller, der ere 40 Fod over Jorden.
8	Øst og V. D. og N. V.	Hvidt. og en rød Top.	186 154½	1714	Naar Fyrene ere overet, lade de fri af Crew Rod.
9	Graa med rød Top.	204	1829	
0	Øst og Vest.	Medens det er 10 Fod.	Hvidt. med sort Top.	26	..	Fyret angiver tillige 11 Fod Vand paa den grundeste Sand uden for Indløbet til Bury.
1	Nord og Vest.	Hvidt.	13½	1798	
2	Rundt om.	Medens det er 8 Fod.	Hvidt med sort Top.	27	1803	Om Dagen er det beist en sort Ballon, paa samme Tid som Fyret brænder om Natten.
3	Øiøste S. D. t. S. og N. V. ½ S. laveste S. t. D. ½ D. og N. t. V. ½ S.	Steen.	112 120	1832	Naar Fyrene ere overet, gaar man 1 Rabbekænge fouden om Nash Sandene.
4	Rundt om.	Steen.	38	1821	
5	Øiøste N. t. V. ½ V. og V. t. N. la- veste N. V. t. V. ½ V. og V. t. N.	Hele Natten.	Steen.	88 22	1832	Naar Fyrene ere overet, lade de over Warren ved Bridgewater.
6	Rundt om.	Hvidt med rød Top.	150½	1737	
7	D. N. S. og Vest.	Hele Natten.	Steen.	97	..	Dette Fyr brænder kun om Natten.
8	N. V. ¼ N. og N. V. t. V.	Fra ¼ Fled. til ¼ Cove.	Hvidt.	83 38½	1820	Beledende Fyr til at gaar over Warren, om Dagen er det beist et rødt Flag, paa samme Tid som Fyrene brænder.
9	Øverste rundt om lavest. V. S. V. og N. N. V.	Steen.	526 476	1820	

Nr.	Syrets Navn.	Stædets Navn hvor Syret er besiggende.	Antal af Syre samt i hvad Compassfreg de ligge fra hinanden.	Stadig, ombreiende eller Blint.	Hvor ofte Syret sees	Farven af Syrets Stin.
140	Kap Clear.	Den Kap Clear.	1	Dumbreiende.	Hver 2 ^{de} M ^o nutter.	Klart.
141	Kinsale.	Old Head of Kinsale.	1	Stadig.	..	Klart.
142	Kinsale Havn.	Bæstningen Charles 2 ^{de} Side af Havnen.	1	dito.	..	Klart.
143	Cork Havn.	Phintzen Roche.	1	dito.	..	Rødt.
144	Hook Tower.	Hook Head, paa den østre Side af Indløbet til Waterford.	1	dito.	..	Klart.
145	Duncannon	Fortet Duncannon østre Side af Indløbet til Waterford.	2 3 eet og samme Taarn.	dito.	..	Klart.
146	Dunmore Havn.	Havne Hoved paa den vestre Side af Indløbet til Waterford.	1	dito.	..	Rødt.
147	Saltees Gyrskib.	Liden for Cumybeg Rødt.	2 Horizontal.	dito.	..	Klart.

Naam welke Tem- pelfiret Fyret sees fra Soen.	Hvis Havne Fyr, hvor lang Tid det brænder.	Fyrsaarnets Farve.	Heiden af Fyr Lampe over Vandet	oprettet.	Bemærkninger.
1 Rundt om.	Hvidt.	342	1817	
1 N. D. og N. V.	Hvidt.	285	1805	
2 Pige i Nabningen af Havnen.	Hele Natten.	Skiffer Steen.	95	1804	
3 S. D. t. S. og N. t. D.	Hele Natten.	Hvidt.	89	1816	Inod Havnen er Fyret slart.
4 S. N. D. og N. N. D.	Hvidt	135	1791	
5 I Nabningen af Havnen.	Hele Natten.	Hvidt.	36½	1803	
6 V og S. S. V. t. S.	Hele Natten.	Hvidt.	42½	1826	Naar man er norden for Havne Voldværket er Fyret slart.
7 Rundt om.	24	1824	Forlojet i 20 Favne Vand, og forer et Fag om Dagen. i taaget Veir ringes der med en Klotke.

Nr.	Syrets Navn.	Stædets Navn hvor Fyret er beliggende.	Antal af Fyre samt i hvad Compasfreg de ligge fra hinanden.	Stadig, Omdreieende eller Blink.	Hvor ofte Fyret sees	Farv Fur Et
148	Tuskar.	Tuskar Rock.	1	Omdreieende.	Hver 2 Minut	To der og Si vi
149	Arklow Fyrstib.	End Kanten af ArklowGrunden.	1	Stadig.	..	Klar
150	Wicklow.	Wicklow Head.	2 N. S. t. S. $\frac{1}{2}$ V.	dito	..	Klar
151	Kingston Havn.	Østre Bøværk.	1	Omdreieende.	Hver Minut	Klar
152	North Wall.	Enden af Dublin Bøværk.	1	Stadig.	..	Klar
153	Pockbeg.	End Enden af Musen ved Ind- løbet til Dublins Havn.	2 i det samme Taarn.	dito	..	Klar
154	Kish Fyrstib.	Nordre Enden af Kish Banken.	3 Triangulair.	dito	..	Klar
155	Howth Bailly.	Pynten Howth Bailly Nordre Si- de af Bugten Dublin.	1	dito	..	Klar
156	Howth Havn.	Østre Bøværk.	1	dito	..	Klar
157	Balbriggan Havn.	Det bagberds Bø- værk	1	dito	..	Klar
158	Carlingford.	Hautboring Rock.	2 I det samme Taarn.	dito	..	Klar
159	Carlingford Lough.	Pynten Greenere.	1	Omdr. iende.	Hver 45 Sec mind.	Klar
160	Arbglass Havn.	Det bagberds Bø- værk ved Indløbet.	1	Stadig.	..	mørk Rød
161	South Rock.	South Rock.	1	Omdreieende.	Hver 14 Minut	Klar
162	Donagharee Havn.	Om Bagberd Side i Indløbet.	1	Stadig.	..	Klar
163	Copeland.	Den Small Cope- land.	1	dito	..	Klar
164	Maiden.	Maiden Rock Nord og Syd.	2 N. S. t. S.	dito	..	Klar

Nr.	Nelken hvilke Com- passerøger Fyret kan sees fra Eoens.	Om Havne Fyr, hvor lang Tid det brænder.	Fyrtaarnets Farve.	Heiden af Fyr Lampe over Vandet	Oprettes	Anmærninger.
148	Rundt om,	Hvidt.	98	1815	I taaget Veir ringes med en Klokke hver ½ Minut.
149	Rundt om.	24	1824	Fortoiet i 13 Havne Vand, og fører et Flag om Dagen; i taaget Veir ringes med en Klokke.
150	N.t.D. og S.E. N.	Hvidt.	212½ 117	1818	Leber Seilsadsen mellem India og Afs- kew Grundene.
151	Rundt om.	Hele Natten.	Bruun.	30	1822	
152	N.N.D. og S.N.W.	Hele Natten.	Granit.	32	1820	
153	Rundt om.	Det laveste fra ½ Flod til ¼ Ebbes.	Steen.	66	1768	Om Dagen heises der en Ballon paa de samme Tider som det laveste Fyr brænder.
154	Rundt om.	21	1811	Fortoiet i 12 Havne Vand og fører et Flag om Dagen. I taaget Veir ringes der med en Klokke.
155	N.D.t.D. ¼ D. og S. N.W. ¼ N.	Hvidt.	111½	1813	
156	Rundt om.	Hele Natten.	Hvidt.	41½	1818	
157	S.E.S. og S.E.D. ¼ D.	Hele Natten.	Hvidt.	34	1769	
158	Rundt om.	Det laveste fra ½ Flod til ¼ Ebbes.	Hvidt.	108	1823	En Ballon heises paa de samme Tider som det laveste Fyr brænder, i Taage ringes der med en Klokke hver ½ Minut.
159	S.t.S. og S.D.t.S.	Hele Natten.	Hvidt.	28	1830	
160	D.t.S. ¾ S. og S.W. t.W. ¼ S.	Hele Natten.	Steen.	38½	1816	
161	Rundt om.	Hvidt.	50½	1797	
162	Hele Natten.	
163	Rundt om.	Hvidt.	127	1796	
164	Rundt om.	Hvidt.	82½ 91	1828	

Nr.	Syrets Navn.	Stedets Navn hvor Syret er beliggende.	Antal af Fure samt i hvert Compastreg de ligge fra hinanden.		Stadig, Omdreieude eller Blint.	Hver ofte Fyret sees	Farven af Furens Slin.
165	Innistrahul.	Den Innistrahul.	1	Omdreieude.	Hver 2 Mi- nuter.	Klart.
166	Lough Swilly.	Pynten Fannet.	1	Stadig.	..	Rødt.
167	Tory Island.	Vestre Deel af Tory Island.	1	dito	..	Klart.
168	Killybegs.	Pynten St. John.	1	dito	..	Klart.
169	Eagle Island.	Eagle Island.		dito

Nr.	Mellem hvilke Com- passreger Fyret sees fra Søen.	Hvis Havne Fyr, hvor lang Tid det brænder.	Fyrtårnets Farve.	Høiden af Fyr Lampe over Vandet	oprettet.	Anmærkninger.
165	Rundt om.	Hvidt.	167	1812	
166	D. t. N. i N. og S.	Hvidt.	90	1816	Mod the Lough er Fyret stort.
167	Rundt om.	Steen.	122	1832	
168	D.t.S. og N.D.t.D.	Hvidt.	104	1831	
169	Under Bygning.

Nr.	Fyrets Navn.	Stedets Navn hvor Fyret er beliggende.	Antal af Fyre samt i hvad Compasfreg de ligge fra hinanden.	Stadig, omdreieude eller Bluf.	Dror ofre Fyret sees	Farven af Fyrets Stin.
170	Innisgort.	Innisgort Clew Bay.	1	Stadig.	..	Klart.
171	Clare Island.	Nordre Punt af Den Clare (Clew Bay.)	1	ditto.	..	Klart.
172	Slime' Head.	Den Slime Head.
173	Mutton Island.	Den Mutton Gal- way Havn.	1	Stadig.	..	Klart. og Rødt.
174	Arran Island.	Sondre Ende af Den Arran.	1	Omdreieude.	Hver 3 Mi- nutter.	Klart.
175	Kilkadraan.	Pynten Kilkadraan Fleden Shannon.	1	Stadig.	..	Klart. og Rødt.
178	Loophead.	Loophead, den nor- dre Side af Fle- den Shannon.	1	ditto.	..	Klart
177	Skelligs.	Skelligs Rocks.	2 N. t. D.	ditto.	..	Klart.

Nr.	Mellem hvilke Com- passreger Fyret sees fra Seen.	Hvis Havne Fyr, hvor lang Tid det brændet.	Fyrtårnets Farve.	Fyrtårnets Høide over Bundet.	oprettet.	Anmærkninger.
170	S. S. D. og N. N. D.	Hvidt.	36	1827	Dette Fyr leder Seiladsen til West- port og Newry.
171	West og N. D.	Hvidt.	487	1806	
172	Under Bygning.
173	Rundt om.	Hvidt.	83	1817	Med Seen er dette Fyr rodt, og med Land er det klart.
174	Rundt om.	dito.	498	1817	
175	D. t. S. $\frac{1}{4}$ S. og W. t. N.	dito.	183	1824	Med Seen er dette Fyr rodt, men med Floden er det klart.
176	D. t. S. $\frac{3}{4}$ S. og D. t. N.	Hvidt.	269	1802	
177	N. t. D. og S. t. W.	Hvidt.	372 173	1826	

Rapport fra Capitain Ross til det engelske
Admiralitet, dateret Baffins Bugten om-
bord paa Skibet Isabelle af Hull
September 1833.

Efterat vi i det Foregaaende have meddeelt Capitain Backs Plan til en Reise for at opsøge Capitain Ross og hans Mand- skab, synes os nedenstaaende første Efterretning, fra denne gien- fundne Reiserende, at være et passende Sidedestykke til hiin. Vi op- tage den her udtoogsviis af *Annales des voyages* for Novbr. 1833.

Uagtet det Uheld, jeg havde havt, at miste min Fokkemast, og nogle andre Smaaueheld, som nødte mig til at løbe ind til Gron- land for at reparere, naaede vi den 13de August det Sted, hvor *Furys* Provisioner vare bragte i Land.

Vi fandt Baade, Provisioner og Alt det, der var oplagt paa Strandbredden, i god Stand; men af Braget var der ikke mindste Spor tilbage. Efterat have taget Steenkullene ombord, og de andre Ting, vi kunde komme til at behøve, begave vi os paa Reisen igien den 14de, og passerede næste Dag om Morgenen Cap Garry. Her begyndte vore nye Opdagelser, og vi fulgte den vestlige Kyst tæt til Landet, i en Direction, der varierede imellem SW. og W. Vandets Dybde var fra 10 til 20 Favne. Da vi vare komne til over 72° Brede og 94° Længde opdagede vi en betyde- lig Arm af Havet, der strakte sig vest øster; vi brugte hele to Dage til at undersøge den. Her, for første Gang, standsedes vor Seilads for Ulvor af Isen, der fra den sydlige Epidse af Havbugten strakte sig i een solid Masse mod Syden, mod Østen og mod NNO. Denne Omstændighed, det grunde Vand, Strom- menes Heflighed, det haarde Veir og Kystens Uregelmæssighed, mærkelig ved det store Antal Cunde, Øer og Eskær, gjorde vor

Seilads ligesaa farlig som ledsommelig. Imidlertid lykkedes det os at naae sydefter til 70° Brede og 92° Vest Længde. Efter at have seilet langs med Landet, østerefter indtil 90° , saae vi at det pludseligen boiede af mod Westen, og at det syntes at strække sig Øst og Vest i, omtrent 40 Mile (engelske). Den 1ste October bleve vi der standsede af en uigiennemtrængelig Isbarriere. Vi fandt alligevel en fortræffelig Winterhavn, som vi kaldte **Felixharbor**.

I Begyndelsen af Januar 1830 havde vi det Held at støde paa en interessant Stamme af indfødte Eskimoer, som i deres ved Naturen isolerede Ufrokog aldrig før havde seet en Fremmed. En venkabelig Omgang kom snart i Stand, og efterhaanden fik vi af dem at vide, at det Land, vi havde seet, var Fastlandet af Amerika, og at der omtrent 40 Mile (engelske) i S. var to store Have, et i Vest og et andet i Øst, adskilte ved en smal Landtunge. At undersøge Sandheden af disse Efterretninger, hvoraf vore tilkommende Planer saameget vare afhængige, blev betroet Capitainlieutenant Kofs.

Dette Arbeide paatog han sig med Fornøielse og begav sig i de første Dage af April, ledsaget af en af Styrmandene og to Eskimoer til Bevisere, hen til det betegnede Sted, hvor han fandt, at det nordre Land hang sammen med det søndre ved to høie Biergrygge, der tilsammen udgjorde en Brede af 15 Mile (engelske). Da imidlertid en Riede af Ferskvands= Søer opfylder den mellemiggende Dal, har det Land, der adskiller de to Have fra hinanden, egentligen kun en Brede af 5 Mile (engelske). Jeg begav mig derpaa selv derhen, for at undersøge denne mærkværdige Landtunge, imedens Capitainlieutenant Kofs beskæftigede sig med at optage nøiagtigen Kysten af Havet sydfor Landtungen; han fulgte den til 99° Længde, eller til 150 Mile (engelske) fra Franklins Cap Turnagain, imod hvilken Punt Kysten tog sin Retning, efter at have bragt ham til 70° Brede. Paa denne Excursion undersøgte han ogsaa en Strækning af 30 Mile (en-

gelske) paa den høiliggende Kyst, den nordre af Landtungen, hvilken ligeledes løber vester i, saa at det vestre Hav ender sig i en Gulf. Den øvrige Tid benyttede vi til at følge Kysten af Havet søndenfor Landtungen, østerefter, og vi fandt den Paaastand af de Indsødte bekræftet, at den slutter sig til Okolly, og til det Land, som danner Repulse Bugten. Det bekræftedes ogsaa, at der paa en Strækning af 30 Mile (engelske) nordfor vor Plads, ikke eksisterede nogen Giennemfart vesterefter.

Denne Sommer var, ligesom den i 1818, overmaade smuk, men meget ugunstig for Seiladsen. Da det var vor Hensigt at begive os til en høiere Brede, ventede vi med Utaalmødighed paa at Isen skulde bryde op, men forgæves. Uagtet al den Umage, vi gjorde os, kunde vi ikke komme mere end 4 Mile (engelske) længere nordpaa, og det var først i Midten af November Maaned, at det lykkedes os at faae Skibet bragt i Sikkerhed i en Havn, som vi gavede Navnet Sheriffs Harbor. Det nyopdagede Fastland i Sønder, saavel som Landtungen (Isthmus), Halvøen mod Nord og det østlige Hav gav jeg Navnet Boothia, til Ære for min værdige Ven, Patrioten Hr. Felix Booth i London, som paa den uegennyttigste Maade havde sat mig i Stand til at udruste mit Skib fuldstændigt.

Temperaturen af den sidste Winter havde omtrent været liig Middelttemperaturen paa de fire foregaaende Reiser; men Winteren imellem 1830 og 1831 var af en uhørt Strengthed; Thermometret sank til 92° under Frysepunktet; Narets Middelttemperatur var 10° over Punktet. Uagtet Sommerens Ublidhed, giennemreiste vi Landet til det vestre Hav, over en Riede af Indsøer, 30 Mile (engelske) nordfor Landtungen. Det lykkedes Capitainlieutenant Ross at undersøge en ny Strækning af Kysten, 50 Mile (engelske) mod N.W., og ved at følge Strandbredden nordefter fra vor Plads fik han fuldkommen Visshed om, at der ikke kan eksistere nogen Giennemfart nedenfor 71° .

Dette Efteraar lykkedes det os at faae Skibet bragt 14 Mile (engelske) længere mod Nord, og da vi ikke vare komne om East Cape forsvandt alt Haab om at frelse Skibet; det blev totalt ødelagt ved nok en yderst streng Winter. Da vore Levnetsmidler ikke kunde strække til længere end 1ste Juni 1833, beredte vi os paa at efterlade Skibet i den Havn, hvor det nu befinder sig, og som vi efter Skibet have kaldet **Victoryharbor**. Levnetsmidler og Brændsel bleve sendte forud, og den 29de Mai 1832 begave vi os paa Veien til **Surypoint**, som den eneste Udvei, vi saae til at frelse Livet. Isens store Ujevnhed tvang os til at marchere paa Landjorden, eller at følge Kysten meget nær Land, hvorved vi kom til at gaae rundt om enhver Bugt, istedetfor at gaae tværs over den, hvilket betydeligen forlængede den Wei af 200 Mile (engelske) som vi havde at gaae. Den 1ste Juli ankom vi ganske udmattede af Hunger og Strabadse. En Hytte blev strax opført. Tre af **Surys** Baade (canots) havde Søen taget bort, men lykkeligviis kastede dem op igien paa Strandbredden. Vi gjorde dem i Stand i Løbet af Maaneden, men Isens overordentlige compacte Udseende var intet trøsteligt Syn for os. Endeligen naaede vi, den 1ste August, i tre Baade, det bedrøvelige Sted, hvor **Sury** første Gang blev kasted paa Land, og den 1ste September kom vi til **Leopold Den**, som vi nu med Visshed kunde afgjøre at være det nordostligste Punkt af Amerika, paa 73° 56' Nord Brede og 90° Længde. Fra Toppen af det høie Bierg paa Næsset kunde vi see **Prindsregent-Sundet**, **Barrow-Strædet** og **Lancaster-Viheden**, der kun fremviste en eneste uigiennemtrængelig Mæsse af Is, saaledes som da jeg i 1818 saae den.

Her standsede vi i en Uengsteligheds og Uvisheds Tilstand, som lettere lader sig tænke end beskrive. Alle vore Forsøg paa at komme frem igiennem Isen vare forgjæves. Tvungne tilsidst, af Mangel paa Levnetsmidler og en meget streng Winters Nærme, til at vende tilbage til **Surypoint**, som var det eneste Sted, hvor der fandtes nogen Ting til at opholde Livet med, an=

kom vi der den 7de October, efter en yderst trættende og piintlig Reise. Vore Baade havde vi været nødte til at lade blive tilbage i Batty Bugten. Vor Bolig bestod i en 32 Fod lang og 16 Fod bred Telt, af opreiste Rundholster, bedækkede med Seildug. I November Maaned var den tillsneet og Taget bedækket med et 4 til 7 Fod tykt Lag Sne, der snart fik en Tæthed som Is. Vi beboede saaledes en Hule af Is, i en af de strengeste Vintre, man kan mindes. Det er overflødig at omtale de Lidelser, vi her udstode, de forøgedes endnu mere ved Mangel paa Senge, Klæder og dyrisk Føde. Vor Lommermand var den eneste, der døde her, men tre Andre, foruden En, der havde mistet Foden, bleve reducerede til den yderste Grad af Afkræftelse, og kun 13 af os vare istand til at bære Levnetsmidlerne, i 7 Reiser paa 62 Mile (engelske) hver, til Batty-Bugten.

Vi forlode Furys Strandbred den 8de Juli 1833, bærende vore tre Eyge, der ikke havde Kræfter til at gaae, og i 6 Dage naaede vi til Stedet, hvor vore Baade laac. Her kom de Eyge sig Dag for Dag. Endskiøndt Foraaret var mildt bleve vore Udsigter dog først den 15de August trostende. En Vestenstorm havde pludselig aabnet en Rende langs med Kysten, og i to Dage naaede vi til vor gamle Post, hvor vi fra Toppen af Bierget havde den Fornoielse at see Havet frit for Is, næsten i lige Linie ind i Prindsregent-Sundet, som vi passerede den 17de, og søgte Læ for en Storm, 12 Mile (engelsk) østenfor Cap York. Dagen derpaa, da Vinden lagde sig, passerede vi Admiralitetssundet, men maatte i 6 Dage ligge stille for stiv Ruling af ND. Den 25de klarede vi Navyboard-Sundet og Dagen derpaa, til vor uudsigelige Glæde, opdagede vi et Skib i Søen, som laa i Stille. Det var Isabella af Hull, det samme, som jeg kommanderede i 1818. Om Middagen lagde vi til Siden, og Capitain Humphreys, som forgiæves havde søgt efter os i Prindsregent-Kanalen, modtog os med 3 Hurra og overoste os med alle de Beviser paa Deeltagelse og Giæffrihed, som stode i hans Magt.

Jeg bør ikke forglemme at sige, at Capitain Zumpbreys, ved at sætte mig i Land i Possessions-Bugten og siden paa den vestre Kyst af Baffin Havet, gav mig en ypperlig Leilighed til at fuldende mine Undersøgelser og berigtige det gamle Kaart, som jeg havde optaget over denne Kyst.

Af 3 Mand, som ere døde i disse 4½ Uar, vi have været adskilte fra den øvrige Verden, bleve de to allerede i Reises Begyndelse Offere for Sygdomme, der ikke tilhøre Klimatet. Jeg selv, Capitainlieut. Ross og Hr. Thom af den kongelige Marine have tient uden Gage; vi have mistet vor hele Equipage, Alt hvad vi eiede, og jeg for min Deel beklager ikkun dette, fordi det sætter mig ud af Stand til at belønne mine brave Rejsesæller efter Fortieneste. Jeg anbefaler dem til det kongelige Admiraltets Høimodighed.

En Trøst har jeg: Resultaterne af denne Expedition ere decisive og meget vigtige for Videnskaberne. De ere i Korthed følgende: Opdagelsen af Gulden Boothia, Fastlandet og Landtungen Boothia-Selix, saavel som en stor Mængde Emaaser, Floeder og Indsøer; uomtvistelig Afgiørelse af at Nordost Pynten af Amerika strækker sig til 74° Nord Brede; værdifulde Observationer af alle Slags, især over Magnetnaalen, endeligen — for at krone Alt — have vi havt den Ære at placere vor naadigste Konges William 4des ophoiede Navn paa ten magnetiske Polssande Beliggenhedspunkt.

En Læger klaret.

Vi vedbleve at krydse langs med Kysten indtil vi en Dag fik nogle Seilere i Sigte, som vi jagede ind i Bugten af Arcason, hvor vi toge 2 eller 3 af dem og jøge Resten paa Land. Og her havde vi et Beviis for, hvor yderst vigtigt det er at Chefen af et Krigsskib er en god Sømand, og at han har sit Skib i saa

god Disciplin at han kan stole paa sit Mandskabs prompteste Lydighed. Jeg hørte Officiererne alle være enige om, da Faren var forbi, at Intet uden den Landsnærværelse, som Capt. Savage viste, kunde have frelst Skib og Mandskab. Vi havde, som sagt, jaget en Convoi heelt ind i Bugten; det blæste en stiv Kuling, da vi dreiede til, efter at have jaget dem paa Land, og der var allerede da saa svær en Branding paa Kysten, at vi vare vis paa, at de meget snart maatte gaae i Stykker. Ligesaa snart som vi vare dreiede til, maatte vi tage to Reb ind, og Veiret saae meget truende ud. En Time efter var hele Luften bedækket med en eneste sort Sky, som sank saa lavt, at den næsten rørte vore Toppe, og en frygtelig Sø, der reiste sig ubegribelig hurtig, satte Skibet tværs ned paa Land. Da Ratten kom, blæste det en frygtelig Storm, og Skibet var næsten begravet i Søen, af den Mængde Seil, vi vare nødte til at prange, for at komme ud; havde vi havt aaben Sø for os, skulde vi have lagt bi under Stormstagsseil, men her maatte Alt voves for at klare Landet fra os. Søerne brød over os saa alting svømmede fra Bakkens til Nathuset, og tidt, naar Skibet satte ned i Søen, var det som om det skulde splittes ad, af det voldsomme Stød. Dobbelte Broge bleve tagne om Kanonerne, Nødtallier og Surringer paalagte og svære Klamper spigrede for Hiulene; thi vi frængede saa haardt med Overhalingerne, at Kanonerne hang ene i Surringerne, og havde En slaaet sig løs, maatte den have gaaet tværs igiennem læ Side med engang, og vi vilde da upaatvivlelig være sunket. Capitainen, Næstkommanderende og de fleste af Officiererne vare paa Dækket hele Ratten. Stormens Brøl, Regnens Voldsomhed, Vandet, som skyllede omkring paa Dækkene, Riettingpumpernes Larmen og Skibets Knagen og Bragen i hvert et Sommer var nok til at forjage Tanken om at gaae til Røis. Hvad der gjorde Scenen endnu rædselsfuldere var, at vi havde en Læger paa Kysten, og Capitainens og Officierernes Samtale og den Længsel, hvormed de saae ud efter Daggryet, sagde os tydelig nok, at vi havde andre Farer, der

truede os foruden Stormen. Endeligen brød Dagen frem og Manden paa Udfig raabte, „Land tvers i Læ.“ Jeg saae Masteren slaae med knyttet Næve mod Lendingen og gaae bort med et meget alvorligt Ansigt, uden at sige et Ord.

„Op der! Lieutenant Wilson,“ raabte Kaptainen, „og see hvor langt forud Landet strækker sig, og om De kan see Pynten“ Lieutenant Wilson, det var 3die Kommanderende, gik op i Stovantet og pegede med sin Arm omtrent to Streger foranfor tvers. „Seer De to Humpler i Landet?“ „Ja jeg gjør“ svarede Lieutenanten. „Saa er det det“ sagde Capitainen til Masteren — „og klare vi den Pynt, saae vi mere Driverum. Hold godt fuld og lad hende saae Fart igiennem Vandet; hører Du ved Roret.“ „Ja vel“ „Net saa! ikke høiere! Giv hende en Knag eller to, naar hun sætter, men pas paa! eller hun ta'r Rattet ud af Hænderne paa dig.“

Det var virkelig et forfærdeligt Syn. Naar Skibet var nede imellem Søerne, kunde man ikke see andet end en Masse af oprørte Bølge, men naar det blev hævet op paa Toppen af de uhyre Søer, saae man ned paa en lav sandig Kyst, tæt ved os og bedækket med Brændinger og Skum. „Den gjør sine Sager ypperligt“ sagde Capitainen idet han gik agter ud til Nathuset og saae paa Kompasset; „dersom Vinden ikke skraller for os klarer vi den.“ Capitainen havde neppe sagt dette før Scilene levede og sloge som Torden. „Op med Roret! — hvad gaaer der af dig?“ „Vinden har skrallet Hr. Capitain“ svarede Korgængerer rolig. Capitainen og Masteren bleve nu ved Nathuset for at give Ugt paa Kompasset, og da Scilene atter stode fulde var hun falden to Streger af, og Pynten af Landet var nu en lille Smule paa Læ Boug.

„Vi maae have hende rundt for Veiret, Lieutenant Falk. Alle Mand op for at vende — klar overalt! — klar?“ „Hun er rummet igien“ raabte Masteren, som stod ved Nathuset.

„Stop da! hvad ligger vi an nu?“

„ND som før vi faldt af.“

„Vel da" — sagde Capitainen — „men, Lieutenant Falk! skraller hun nok engang, kan det hende vi ikke har Rum til at vende, og der er saa lidt Rum allerede, at jeg maa risikere det. Hvilket Loug var det, der blev halet op i Gaar Aftes — Daglig'et?"

„Ja."

„Spring ned da og lad dem tage dobbelt Bedingsflag og sætte Stopperer paa 30 Favne. See efter det bliver godt gjort — vort Liv kan komme til at beroe derpaa."

Skibet vedblev at stoppe hvad vi havde, og vi vare kun en halv Fierdingvei fra Pynten og ventede sikkert at lægge den forover, da atter de vaade, tunge Seil sloge i Vinden og Skibet falot af to Streger som før. Officierer og Mandskab stode som forstenede, for vi stevnedes lige paa Brændingerne. „Luf nu, Alt hvad Du kan" raabte Capitainen. „Send alle Mand agter ud strax — Mande! der er ikke Tid til megen Snak — Jeg har i Sinde at bakke hende rundt, for der er ingen Plads til at kove. Det eneste, der kan frelse os, er, at I ville være kolde og rolige, påse paa mit Die og udføre mine Kommandoer rap og uden Confusion. Hver Mand paa sin Plads — klar til at vende! Folk klar ved Daglig Ankeret — Lieutenant Wilson ned og vær klar til at kappe Louget, naar jeg kommanderer. Sommermanden og hans Math med Dem. Stille overalt! Fuld igjen — der ved Roret — Pas paa og læg Roret langsomt ned, naar jeg siger det." Omfrent et Minut gif hen, før Capitainen gav nogen flere Ordre. Vi vare nu ikke mere end 3 Kabellængder fra Strandbredden, og Søerne toppede og krusede sig rundt om os, og satte os ind paa Landet, som fremviste en eneste Overflade af Skum, der rækkede ud til $\frac{1}{2}$ Kabellængde fra os, hvor de uhyre Søer reiste sig og faldt med et Brag som Torden. Capitainen vinkede taus med Haanden til Manden ved Roret, og Roret blev lagt ned. Skibet dreiede langsomt op i Vinden, idet det duede og sittede som Seilene levede. Da det havde tabt Farten, kommanderede Capitainen „Lad falde Ankeret! Vi vil brase om

overalt paa engang, Lieutenant Falk" — sagde Capitainen. Ikke et Ord blev talt, Folkene gik til Fokkebræsen, hvor endnu Ingen var sat til. De fleste af dem vidste, at dersom Fregatten ikke fandt den rette Vej, vilde vi et Minut efter være i Brændingerne og paa Land. Det forekom mig — da Capitainen sagde at vi skulde bræse om overalt tilgelik — som jeg læste Tvivl eller anden Mening i Lieutenant Falks Miner, og man sagde mig siden, at han heri havde været af anden Mening end Capitainen; men han var for god en Officier til at giøre nogen Anmærkning, som der heller ikke var Tid til, og Udfaldet viste, at Capitainen havde havt Ret. Endelig var Vinden ret for ind, og Capitainen gav Signalet. Ræerne sloi om med saadan et Brag, at jeg troede Masterne vare gaaede overbord, og næste Dieblik havde Vinden fyldt Seilene, og Skibet, som for et Dieblik havde været paa ret Riis, kastede nu Eiden i Vandet. Capitainen, som stod op paa lav Finkeuet, holdende sig i Storvantet, kommanderede Roret midtskibs, kastede Dinene først paa Seilene, saa paa Louget, som viste næsten tværs op til Luvar og holdt os fra at falde nærmere Landet. „Kap væk — Louget!“ lød det nu; et Par Ørehug hørtes, og ud sloi Louget af Klydsen, i en Strøm af Ild og Røg, og forsvandt under en uhyre Sø, som traf os under Halsklampen og skyllede over os fra for til agter. Men nu vare vi over den anden Boug, Skibet fik Fart igien og vi havde snart siensynligen vundet paa Landet. „Mande!“ sagde Capitainen til Mandskabet, „I har ført jer vel op, og jeg takker Eder; men jeg vil ærligt sige Jer, at vi har meer endnu at klare. Vi har en Pynt at klare paa denne Boug med. Lieutenant Falk! — piib til Extra-brændeviin og sæt Bagten op. Hvad ligger vi an Styrmand?“

EW. t. S. Hr. Capitain! vel saa sydlig.

„Meget vel, lad hende have Fart“ og Capitainen vinkede ad Mastereen at følge med, og gik ned i Kahytten.....

Paa Dækket vare Officiererne i Samtale med Capitainen. Folkene, som vidste hvad de havde at vente — for saadanne Efterretninger

spredes snart over et Skib — stode sammen i Smaaklynger med alvorlige Miner, men uden at give mindste Tegn paa Uengstelighed eller Mangel paa fast Tillid. De vidste, at de kunde stole paa Capitainen saa langt som Mod og Dygtighed kunde række, og Matroserne ere alt for sanguiniske til at fortvivle endog i det sidste Dieblis. Hvad mig angaaer, da sølte jeg en saadan Beundring for Capitainen, efter hvad jeg nylig havde været Vidne til, at hvergang den Tanke kom over mig, at efter al Sandsynlighed skulde jeg om faa Timer ikke mere være til, kunde jeg ikke andet end tænke, hvor meget mere det var at beklage, at en saadan Mand skulde gaae tabt for Fædrelandet. Jeg vil ikke dermed sige, at denne Tanke trøstede mig, men den lod mig idetmindste endnu mere ønske den Fare, der truede os, vel overstaaet.

Før Klokken var 12, havde vi den steile Klippepynt, som vi saa meget frygtede for, i Sigte et godt Stykke inde paa læ Boug; og forekom den lave, sandige Kyst os skrækkelig, hvor meget mere denne, selv i Afstand: de sorte Klippemasser, bedækkede med Skum, som hvert Minut sprøitede op i Luften høiere end vore Master. Capitainen betragtede den nogle Minuter i Tausshed, ligesom han udregnede Noget. „Lieutenant Falk” sagde han tilsidst, „vi maae sætte Storseilet paa hende.” Hun vil aldrig kunne bære det, Hr. Capitain. „Hun maa bære det” var Svaret. „Send Folkene agter ud til Storfskøde. See at sikke Folk komme til Gaardingerne.” Storseilet blev sat, og Virkningen af det paa Skibet var frygtelig. Hun frængede over, saa at de læe Roster vare under Band, og naar en Sø pressede hende, flød hele Læ Siden af Skandsen og Kobryggen. Fregatten mindede mig nu om en fyrig Bæddeløber, som pidskes og ansføres til Kaseri, den reiste sig ikke som før, men brød sig en Wei igiennem hele Søer, fløvende dem, saa en uafbrudt Strøm styrkede ned fra Bakkens paa Dækkene nedensfor. Fire Mand bleve surrede til Rattet; Matroserne hængte sig fast ved hvad de kunde faae fat paa, for ikke at blive skyllede overbord; Enderne kastedes ned i Læ og flode der

om i den største Uorden; Kuglerne rullede ud af Kammer og Krands, og hvert Die stirrede tilveirs paa Master og Stænger, som man hvert Dieblisk maatte vente vilde gaae overbord. En svær Sø traf os paa Breddesiden, og det varede nogle Diebliske, før Skibet lod til at ville rette sig igien; det tumlede, stævede og standsede Farten, ligesom bedøvet af Slaget. Næstkommanderende saae til Capitainen, som om han vilde sige: dette gaaer aldrig godt. „Det er vort eneste Haab” svarede Capitainen til denne stumme Appæl. At Skibet havde mere Fart og holdt Luven bedre, det var vist; men netop, som vi nærmede os Pynten, tiltog Kulingen svært. „Dersom Noget gaaer, er' vi forlorne” bemærkede Næstkommanderende atter. „Jeg veed det fuldkommen vel” svarede Capitainen i den roligste Tone; „men, som jeg sagde før, og De maae selv indsee det, det er vort eneste Haab. Nu vil den ringeste Skidesløshed eller Forsømmelse i Fregattens Equiperings og Tilstakning blive følt; og denne Fare, om vi overstaae den, bør erindre os om, hvor meget vi har at svare for, om vi forsømme vor Tjeneste ved Equiperings i Havn. Et heelt Skibs Mandskab kan sætte Livet til ved en Officiers Forsømmelse eller Udygtighed. Jeg maa sige Dem den Compliment, Lieutenant Falk, at jeg føler mig forvisset om, at Master og Stænger i dette Skib ere saa sikke som Kundskab og Omhu kan gjøre dem.” Næstkommanderende takkede Capitainen for hans gode Mening og haabede, det ikke vilde blive den sidste Compliment, han gjorde ham. „Det haaber jeg ogsaa: men saa Minuter vil afgjøre det.”

Skibet var nu ikke mere end 2 Kabellængder fra Pynten; nogle saa af Mandskabet saae jeg staae med foldede Hænder, men de fleste toge i al Stilhed deres Troisier af og smed Skoene bort, for at være saa meget mindre generet, om Skibet skulde støde.

„Det vil være kort Proces — Falk” sagde Capitainen, (jeg havde nemlig, i den sidste halve Time, siden Storfejlet blev sat, flynget mig fast til Kofisnaglerne tæt til dem) „kom agter ud! De og jeg maae tage Noret. Der maae vi nu have Folk, som ikke ere

nerveføge" — Capitainen og Næstkommanderende gif agter ud og toge de forreste Knager af Rattet, og O'Brien (Kadetten), paa et Segn fra Capitainen, tog Knagerne agtenfor ham. En gammel Quartecymer blev fjerde Mand. Eovernes Brøl imod Klipperne og Stormens Hysten vare skrækkelige, men Synet var endnu mere rædsomt end Larmen. Jeg lukkede Dinene et Par Diebliske, men Ængstelighed tvang mig til at aabne dem igien. Saa vidt, som jeg kunde skionne, vare vi ikke 30 Alen fra Klipperne, da Skibet passerede tværs af dem. Vi vare midt inde i Skummet, som fogte rundt omkring os; og da Skibet blev drevet nærmere og frængede over med Eoen, troede jeg engang at vor Stor-Raa skulde have vort Klippen. Netop i samme Dieblisk tog Stormen haardt i og kastede Skibet heelt paa Siden; Farten standsedes, og Larmen var reent bedovende. Skibet slæbde sig frem et Par Secunder endnu, nok en Sv skyldede over os og ind paa Klipperne, hvorfra Stænkene sprøitede tilbage paa vort Dak. Kun en 15 Alen var Fasteptynten fra vor Laaring, da Stormen atter tog endnu haardere i end før, hele Siden blev kastet i Vandet og — Føl og Storseil sloi ud af Ligene. Skibet rettede sig igien og sittede fra for til agter. Jeg saae agter ud: Klipperne vare oppe til Luvert paa vor Laaring, og vi vare reddede. Jeg fandt dengang, at den Lettelse, Fregatten følte, idet den mistede sine Underseil og atter hævede sig op over Eoverne, var et ret godt Billede paa, hvad vi Alle følte i det Dieblisk; ligesom den skælvede vi og droge Veiret dybt, ved den pludselige Reaction af at føle den uhyre Vægt af Ængstelighed, der trykkede vort Bryst, paa engang pludseligen bortfiernet.

Capitainen gav Roret fra sig og gif agter ud for at betragte Pynnten, som nu laa hoit oppe paa vor luv Laaring. Et Par Minutter efter bad han Lieutenant Falk om at faae nye Seil op og undersøe, og gif saa ned i sin Kahyt. Jeg er vis paa, det var før at takke Gud for vor Frelse.

(Adventures of Peter Simple).

Tanker om Gavnligheden af et Fyr paa Batteriet Trekroner.

(Meddeelt).

Iblandt de Søfarende har det længe været et almindeligt Ønske, at der paa Batteriet Trekroner maatte blive anlagt et Fyr, der kunde vejlede saavel de Skibe, der ere bestemte til at anløbe Kiøbenhavn, som dem, der passere samme paa deres Fart igiennem Sundet.

I mørke og lange Efteraarsnætter er vist ofte Ønsket om et saadant Fyr opstøget hos mangen Skipper, som silde ankommen søværtis fra endeligen nodes til at ankre for Mørket, ofte paa Maa og Faa, uden Sikkerhed for at han ikke den næste Morgen finder sig i Lø af Indløbet. Mangt et Skib, bestemt til Kiøbenhavn, er saaledes imod sin Villie seilet forbi Indløbet, hvorimod det, om et Fyr havde existeret, kunde have valgt sin Ankerplads i en saadan Direction fra Batteriet, at det havde Hoide nok til at seile ind den næste Morgen. Dampskibet har ofte følt Savnet af et Fyr paa Trekroner, uagtet dets Førers ualmindelige Beskændtskab med Farvandet, og saavidt vi vide har der undertiden været heist Laterne paa Batteriet for et af Dampskibsrederiernes Regning. Dette synes os et slaaende Beviis for Nødvendigheden af et saadant Fyr, som Havnefyr og for specielle Tilfælde idets mindste. Men ogsaa for Skibsfarten i Almindelighed i Sundet vilde dette Fyr være en Velgierning, thi i mangfoldige Tilfælde vilde det tiene de i Farvandet krydsende Skibe til Veiledning; Ankerpladsen kunde om Natten vælges med større Sikkerhed, og i de stormende lange Efteraarsnætter vilde det være et Middel til at orientere sig i Farvandet, hvorved mangt et Havarie eller endog Forliis kunde forebygges. Saaledes kunne vi anføre et af flere os bekendte Tilfælde, hvor Savnet af et Fyr paa Trekroner følte haardt: Et Skib, bestemt til at anløbe Kiøbenhavn paa sin

Reise fra Middelhavet til en Havn i Østersøen, kom imellem Juul og Nytaar Sundet ind noget over Middagstider. Med en ikke meget frisk Kuling af Norden, og Løds ombord, seilede det op mod Kiøbenhavn og ankrede, som man troede i en passende Direction af Batteriet, for at kunne seile ind tidligt næste Morgen. Kulingen friskede om Natten med stærkt Nordenvande, og Skibet var drevet et Stykke, førend man i den balmørke Nat mærkede det og fik det til at stoppe op. Næste Morgen befandt man sig saameget i Lø, at det, med den haarde Kuling, det da blæste, og det stærke Nordenvande, ikke var at tænke paa at krydse op igien, og i 5 Dage maatte Skibet blive liggende, og kom ind til Kiøbenhavn paa den Dag, det burde have været paa sit Bestemmelsessted i Østersøen. Et Fyr paa Trekroner vilde have forebygget dette.

Naar et saadant Fyr skulde svare til det's Bestemmelse, maatte det være et Sideral=Fyr, for at det kunde sees i Nord, Ost og Syd, og Styrken af det's Skin maatte ansees tilstrækkelig, naar det tydeligt kunde sfielnes i en Miils Afstand.

En hertil passende Fyr=Laterne har Indsenderen seet hos Blikfenslager Lehmann i store Strandstræde. Den's Priis overstiger ikke 50 Rbd. En Lygtepæl, opreist paa Batteriet's Brystværn, var alle de Anstalter, Oprettelsen af dette Fyr udkrævede, og da der altid ligger en Besætning paa Batteriet, vilde man rimeligviis kunne have Bestyrelsen af og Tilsynet med Fyret for en ringe aarlig Betaling. Neppe vil der nogenfinde kunne oprettes et saa nyttigt Fyr, med ringere Bekostning.

Efterretninger for Søfarende.

Det herværende keiserlig russiske Generalconsulat har havt den Godhed at tilstille Redactionen følgende Efterretning for Søfarende, Seiladsen i det Azoffske Hav vedkommende.

Gen. Directionen for det hydrographiske Departement af den keiserlige Marines General=Stab bekendtgjør herved, at de flydende Fyre, der hidtil have været placerede i det Azoffske Hav, blive fra dette Mars (1832) Udgang ombyttede med Boier og Sotønder, som udlægges paa følgende Steder:

I. Ved den sydlige Ende af Landtungen Petrouchine (Petrouchinskaya Kossa).

hvid Boie

ligger paa $15\frac{3}{4}$

Fod Vand.

Peilingerne fra den ere:

Festningskirken i N. 29° D.

Duarentainen N. 11° D.

Forbierget Petrouchine N. 6° D.

Landsbyen Foursoff. N. 58° B.

Sotønde med Vager,

bestaaende af en hvid

Kugle og en Koft, lig-

ger paa 15 Fod Vand.

Peilingerne ere:

det høieste af Pynten af For-

bierget Taganrogg i

N. $30\frac{1}{2}^{\circ}$ D.

Klosteret Barvace N. $24\frac{1}{2}^{\circ}$ D.

Spidsen af det høie Land af

Petrouchine N. $10\frac{1}{2}^{\circ}$ D.

Margrethe Trækirke N. 7° B.

II. Paa den nordlige Ende af Sandbanken Grétscheskaya Kosfa (den græffe).

rød Bøie
paa 16 Fod
Bånd.

Peilingerne ere:

Festningskirken i N. 45° D.
Forbierget Petrouchine N. 35° D.
Landsbyen Foursoff N. 43½° W.
Margrethe Kirke S. 26½° D.

Søtønde med Vager,
af en rød Kugle og en
Køft, ligger paa 16½
Fod Bånd.

Peilingerne ere:

det høieste af Pynten af Cap.
Zaganrogg i N. 44½° D.
Klosteret Barvace N. 39½° D.
Margrethe Kirke S. 25½° W.
To Humpler SW. for
Margrethe Kirke S. 11° D.

III. Ved den sydlige Ende af Landtungen Solotaya Kosfa (den gyldne).

hvid Bøie
paa 15½ Fod
Bånd.

Peilingerne ere:

Landsbyen Foursoff i N. 5° D.
— Dmitrjèffka N. 23° W.
Cap Petrouchine N. 57° D.
Floden Miouß N. 38° W.

Søtønde med Vager,
en hvid Kugle og Køft
paa 16 Fod Bånd.

Peilingerne ere:

det høie Land af Cap. Za-
ganrogg i N. 57° D.
Landsbyen Dmitrjèffka N. 20° W.
Østpynten af Floden
Miouß Udsøb N. 37° D.

IV. Ved den SV. Ende af Landtungen Krivàya Kosà
(Den krumme).

Hvid Bøie
paa 15½ Fod
Bånd.

Peilingerne, ere:
det yderste af Fisserleierne i
N. 60° D.
Floden Hèlantschik N. 9° D.
En Uvlsgaard N. 35° B.

Søtønde med Vager,
af en hvid Kugle og
Køst paa 17 Fod
Bånd.

Peilingerne ere:
Fisserleierne paa Pynten af
Krivàya Kosà i N. 58° D.
Banke paa Strandbredden
N. 1° B.
En Uvlsgaard ved Stranden.
N. 27° B.

V. Ved den nordlige Ende af Øerne Morstia Ostrovà,
eller Kosà Szalnitckaya.

rod Bøie
paa 15 Fod
Bånd.

Peilingerne ere:
Landsbyen Bodinai S. 37° D.
Landsbyen paa Krivàya
Kosà N. 5° D.
Ankerpladsen ved
Hèlantschik N. 23° D.

Søtønde med Vager,
af en rod Kugle paa
17½ Fod Bånd.

Peilingerne ere:
To Banker paa Strandbredden
ligeoverfor Landtungen
Gèiff i S. 2° D.
Landsbyen Bodina S. 37½° D.
Fisserleierne paa Pynten
af Krivàya Kosà, som
ses over Landet. N. 10½° B.

VI. Ved den nordligste Ende af Landtungen Dölgaya
Kosfa (den lange).

rød Bøie og Sætønde,

Peilingerne ere:

Fyrtaarnet Bjëlofarai i

N. 26° W.

Marioupol N. 3° D.

Dalen ved Landsbyen

Alta. N. 40° W.

Vor nuværende Generalkonsul i Grækenland, Ridder Falbe, har havt den Godhed at meddele Redactionen følgende Berigtigelse af et Sted i Archivet 6te Bds. 1ste Hefte Pag. 84.

„Grunden de tvende Brødre, nær ved Karthagena” denne Grund eller rettere disse Skær ligge tre Qvartmile fra Land, ved den afrikanske Kyst, omtrent 20 Sv. Mile vest for Staden Bizerta. „Den del Caris” bør benævnes: Den 2: Skærene i Cani (Hundene).

Endvidere bemærkes, at Koralfisgerneielden søge østligere end Cap Xour og Den Tabarka. De fiobe kun Beyen af Tunis's Tilladelse til Fiskerie i hans Staters Farvande, for at kunne afbenytte den lille Havn og de Huse, Den Tabarka tilbyder, til Oplagssted for deres Provisioner og Udbyttet af Fiskeriet. Fra denne De og vester efter bliver Korallet hyppigere, og efter Fiskernes Sigende findes det rigeste Fiskerie nu for Tiden mellem Bona og Bugia. Østenfor maa der fiske paa 60 til 70 Favne Vand, hvilket er meget besværligt; paa de grundere Steder er der udtømt.

Blinde Skær opdagede i Nærheden af de Azoriske Øer.

Capitain Robson førønde Briggen Hartford beretter, den 22de September 1833, om Middagen, paa 38° 15' Nord Brede

og 30° 55' Længde W. f. Grinch (ved Sol- og Maanedistance og ligeledes ved Peiling af Fayal 18 Timer efter) at have seet Brændinger i N.N. 6 kv. Må. Afstand. Kulingen var frisk, og skiondt der var meget lidt Sæe brød den ideligen i en Strækning af to Skibslængder f. D. til W., fuldkommen 20 Fod høit i Veiret. Vinden var N.N.W. (Nautical Magazine Februar 1834).

B l a n d i n g e r.

Lynilds Afledere.

Det er i Almindelighed antaget, at det er tilstrækkeligt for at sikre en Bygning mod Lynilden, at en Jernstang anbringes udbvendig saaledes, at dens ene Ende gaaer ned i Jorden, og den anden Ende staaer nogle Fod ovenfor Taget. Men dersom en Lynildsafløder ikke er fuldkommen isoleret fra Bygningen, kan den, meget let, netop hidlokke den Ulykke, som den var bestemt til at afværge. Den bedste Maade at isolere Lederen er at lede den igiennem Glasbringe, saa at den ikke noget Sted paa Bygningen kommer i Berørelse med andet end Glas. Paa denne Maade ere Jordenafledere (som vi i daglig Tale kalde dem) anbragte paa Borsen i Paris, og den fortiente at finde Efterligning andre Steder.

Falklands Øerne.

Lieutenant H. Smith, Næstkommanderende paa Fregatten Tyne er ansat som Gouverneur paa disse Øer, og fire Matroser, Frivillige, ere medgivne ham. Med den første Leilighed skulde de

afgaae fra Rio. Maa ventede at denne lille Spire til en Colonie vilde blive forstærket ved en Kommando Marinere fra England. Man er nu overbevist om, at disse Der ikke ere saa ufrugtbare som man har troet, og at et vist Antal Colonister vilde godt kunne finde deres Udkomme paa den østlige De, hvor ogsaa en Colonie allerede danner sig. Port Louis, ved Indløbet til Berkeley Sundet, er det Sted man har valgt til at opslaae Hovedkvarteret paa. I detmindste 7,000 Stykker vilde Hornqvæg og 500 vilde Heste streife om paa de vidtudstrakte og ypperlige Græsgange. Der er Overflodighed af Wildt, især Kaniner, og ved Kysterne findes der Fisk i Mængde, saavel som Hvaler og Sælhundede. Omendskiøndt der ingen Skove findes paa disse Der, ville dog hoardføre Træarter godt kunne voxe paa mange Steder, hvor de have Ly mod Havluften. Forvemoserne ere uopffierelige, og Fang til Gødning vil der aldrig være Mangel paa. Klimatet er ikke strengt i Forhold til Beliggenheden, og der er gode Ankerpladse overalt paa Kysterne.

Krigsskibe under Bygning i England.

Linieskibe paa 120 Kanoner	2	Fregatter paa 52 Kanoner	3
—	110	—	46
—	92	—	36
—	80	—	28
—	70	—	1
			15
	14		
Brigger paa 16 Kanoner	6		
—	10	—	2
Dampskibe paa 6	—	—	2
			10

Den engelske Flaade bestod, ved Slutningen af Aaret 1833, af 557 Skibe af alle Klasser hvoraf 171 vare i Brug.

Det danske Flag i Middelhavet.

Et Bidrag til den danske Marines og Søhandels Historie, i Slutningen af forrige Aarhundrede, uddraaet af afdøde Admiral og Geheime-Statsminister Steen Billes efterladte Papirer.

Ved

Steen Bille.

Capitainlieutenant i Sø-Staten.

Medens den franske Revolutionskrig satte hele det øvrige Europa i Giæring, medens de store og smaa Magter udtømte deres Kræfter i Kampe til Lands og til Vand, medens Fredens Betsignelseskilder udtørredes eller bleve afledede for alle de krigsførende Lande, vedligeholdt Danmark, ledet af Kronprinds Frederik og N. P. Bernstorff, en streng Neutralitet. En vidtudstrakt Handel var et af de mange Goder, som Freden under disse Omstændigheder medbragte vort Fædreland. Det danske Flag viede fra Tusinder af Skibe, svævede over alle Farvande, i Indien, i Middelhavet, ved Chinæs Kyster, i alle europæiske Havne.

Jeg har hørt sige, at i hvor fordeelagtige hine Handelsconjuncturer end vare for Danmark, bidroge de dog Intet til Landets sande Gavn, fordi de vare unaturlige, vare fremkomne ved et Sammenstød af overordentlige Omstændigheder, som ikke kunde have Varighed, og ikkun ledede Erhvervsaaendh paa saadanne Veie, der snart igjen maatte ophøre at være fremkommelige. Det ligger udenfor min nærværende Plan, ligesaameget som det overstiger mine Evner, at indlade mig paa dette tvivlsomme, statsøkonomiske Spørgsmaals Besvaring. Det forekommer mig imidlertid, at det ikke kan være en Grund til at miskiende og ringeagte en glimrende Lykkesperiode, fordi den skyldes usædvanlige Omstændigheder

og er af kort Varighed. Conjuncturer i Handelen ere, almindeligen betragtede, de samme Omvæxlinger underkastede, som andre jordiske Lykkesomstandigheder. Mennesket er ikke Herre over disse, men han kan og bør med Klogskab og Kraft benytte det gunstige Dieblif, der er givet ham.

Det var isærdeleshed i Middelhavet, at den danske Handel høstede store Fordele af Europas Krigstilstand. I dette snevre Farvand, hvor saa mangfoldige Handelsveie stode sammen, hvis Kyster ere bedækkede med utallige blomstrende Handels-Stæder, og som har en saa snever Indgang som Estrædet ved Gibraltar, kunde ingen af de krigførende Nationers Handels-Skibe seile med Sikkerhed. Det sydlige Europas Kiobmænd tyede derfor til de neutrale Flage, for under deres Beskyttelse at forsende deres Varer. I alle spanske, franske og italienske Havne saae man kun danske, svenske og amerikanske Flage*). Men det sidste var endnu for ungt til at kunne rivalisere med de gamle nordiske, hvis Skipere vare i Besiddelse af et paa mange Aars Erfaring grundet Kygte om Duellighed og Redelighed.

Imidlertid vare der tvende mægtige Hindringer for Skibsfarten i Middelhavet. Den ene var: de barbariske Magter, som paa den Tid vare i deres fulde Kraft, og hvis Farlighed for Skibsfarten altid voxede i samme Forhold som denne tiltog. Den anden var de europæiske Magters Kapersystemer, som, uagtet de bleve udviklede under kristne Staters Flage, ikke vare mindre farlige for de neutrale Nationer, end hine.

Det var isærdeleshed fra Frankrig, at der udbrededes den store Mængde Kapere, som gjorde Seiladsen paa Middelhavet saa ubodelig Skade. De forskellige revolutionaire Regjeringer i dette Land, under hvad Navn og Form de end fremstode, vare altid

*) En Officier af vor Marine har sagt mig, at han af den danske Consul i Lisabon er fortalt, at i hiin gylde Tid ere paa en Dag 100 danske Skibe løbne ud af Tajoen.

deri enige, at de af alle Kræfter søgte at skade Englands, denne deres vældigste Modstanders Handel. Derfor bleve saa mange Kaperbreve udstædede som der kun forlangtes; derfor gave de Love for Priisdømmelse, som autoriserede disse Kapere til den meest toilesløse Frihed i Opbringelsen af neutrale Skibe, og i Kraft af hvilke Consulerne i de fremmede Havne havde Fuldmagt til, at priisdømme saagodtsom alle Nationers Skibe, uden Undtagelse.

Men ogsaa engelske og spanske Kapere foruroligede Skibsfarten. Disse tvende Magter vare i Krig med hinanden, og fra Algeras, Gibraltar og Ceuta udrustedes Kapere, hvorved det blev fast en Umulighed for en Koffardimand at seile igiennem Strædet ved Gibraltar, uden at blive opbragt; og paa Skadeserstatning for ulovlig Opbringelse var ikke at tænke.

Disse uretmæssige Priisdømmelser og Opbringelser gave Anledning til Declamationer ved de respective Hoffer; men deels bleve de, under den overordentlige Tilstand hvori Europa befandt sig, sieldent ændsede; deels traf Sagerne sig altid saaledes i Langdrag, at Skibenes og Ladningernes Eiere aldrig undgik betydelige Tab. Det var da, at Danmarks og Overrigs Regjeringer grebe til det bekjendte Convoi-System, hvilket i Forsikningen respecteredes, men senere forvoldte saa alvorlige Bryderier med England, at det ledede til Catastrophen den 2den April 1801.

Det er dette Tidrum, da det danske Orlogsslag viste sig i de fierneste Farvande som en beskyttende Genius for Handel og Industrie, hævdende med Kraft og Værdighed dets værgeløse Søsters, Koffardie-Flagets Uantastelighed. Det er dette Tidrum, som Marinen, og det vel med Ret, stedse benævner dens gylndne Periode; thi spillede end den danske Orlogsmænd til andre Tider en mere glimrende Rolle, var han dog aldrig bleven brugt til noget ædlere, for Fædrelandet og Medborgerne mere nyttigt Diemeed.

Under den største Deel af denne Periode var Commandoen, over vore i Middelhavet stationerede Krigsskibe, betroet afdøde Admiral Steen Bille. Af hans Dagbøger, men især af de mange

originale Documenter og Breve, han har efterladt fra hiin Tid, er det at jeg har samlet nærværende historiske Beretning om vore Krigsskibes Færd i Middelhavet og de politiske Underhandlinger, som det faldt i den Høisfkommanderendes Lod at tage Deel i. Jeg smigrer mig med den Tanke, at denne Beretning vil, for dens Authenticitets Skyld, ikke frakendes alt Krav paa Historiegranskerens Opmærksomhed; for Co=Officieren vil den ikke være uden Nytte, som et lærerigt Exempel under Forhold, hvori han ikke sieldent kan finde sig hensat, og som medføre Pligter, der ofte kunne findes langt vanskeligere at opfylde, end dem, der paaligge ham som Kriger. Skulde det findes, at jeg stundom har ladet mig forlede til at fremhæve den handlende Person mere, end Begivenhederne selv, beder jeg den gunstige Læser at erindre, at denne Mand var min Fader, og sikkert tor jeg da vente mig Overbærelse med en Svaghed, der udspringer af en saadån Kilde som Jonlig Kierlighed og Hoiagtelse.

Eiden Krigen med Algier 1772 havde intet aabenbart Fredsbrud fundet Sted imellem Danmark og de barbariske Magter. I Maret 1796 kom en ny Pascha til Regieringen i Tripolis. Det var den endnu levende Pascha, dengang en ung Mand, som, ved at udelukke sin ældre Broder, efter at de begge forenede havde fordrevet Faderen, kom i Besiddelse af Thronen. Strax derpaa skrev han et Brev til Kongen af Danmark hvori han meldte sin Thronbestigelse og fordrede tillige, at Traktaten, som havde bestaaet med hans Fader, skulde fornyes, ved hvilken Leilighed Danmark da havde at erlægge en overordentlig Contribution af Penge og andre Forøringer; og dette var ham da vel egentligen Hovedsagen. Den danske Regiering, fandt ingen Anledning til Formælse af en Traktat, der ikke havde været brudt eller hævet, og vilde hellere ikke indlade sig paa nogen Extra=Present; hvorpaa Paschaen, som isærdeleshed fandt sig fornærmet over, at han intet directe Svar

fik paa sit Brev til Kongen, erklærede Danmark Krig i Foraaret 1796, eller, med andre Ord, lod sine Skibe gaae ud for at opbringe danske Fartøier.

Efterretningen herom kom først over Tunis til Kiøbenhavn. Siden indløb der den 13de Juni Brev derom fra den i Tripolis accrediterede danske Consul Lochner, som var i Livorno med Reisetilladelse, medens Consulatet under hans Fraværelse bestyredes af den spanske Consul, fra hvem man den 20de Juni modtog officiel Beretning om Fredsbruddet og at et dansk Skib allerede var opbragt.

Man horte snart bedrøvelige Klager over denne Ufred: de opbragte Skibes Mandskaber bleve giorte til Slaver; overalt lammedes Handelen; ingen Kiøbmand vovede at betroe sine Vare under et Flag, der var uden Beskyttelse, paa en Tid da det var i Krig med en saa farlig Fiende. Regjeringen blev ikke ligegyldig heryed, og foruden at Lochner beordredes strax at gaae tilbage til Tripolis, for at aabne Underhandlingerne (han afgik fra Malta den 22de Juni) blev i Efteraaret Fregatten *Thetis*, under Generaladjutant, Capitain Lorenz Fiskers Commando, affendt til Middelhavet, for ved dens Nærværelse at give Underhandlingerne Vægt. Fiskers Instrux var dateret 29de August, og lod i det Væsentlige paa, at tage et Presentskib til Algier under sin Convoi og, efter at have ledsaget det til sit Bestemmelsessted, at begive sig saa hurtigt som muligt til Tripolis. Til den Tid formodede man at det vilde være lykkedes Lochner at tilveiebringe Freden, og i saadant Tilfælde skulde han kun vise sig med Fregatten for denne Havn, for at lægge for Dagen, at Danmark ikke agtede at lade sine Undersaatter savne Beskyttelse. Skulde Freden derimod ikke være sluttet, maatte han giøre sit Bedste for at tilveiebringe den, og imidlertid fortsætte Krigen, giøre Fienden saameget Ufræk som muligt, men stedse tilkiendegive, at Danmark var villig til at giøre Fred, naar man oprigtigen onskede det, og saafremt den kunde opnaaes paa billige Vilkaar. For at Underhandlingerne

kunde skee paa en efter Landets Skik og Brug passende Maade, skulde han tage Consul Lochner ombord, hvorved han da tillige var istand til at fornye Fredsforslagene, hvilket Øieblik det skulde være, naar dertil en passende Leilighed maatte tilbyde sig. Hovedbetingelserne maatte være, at den gamle med Paschaens Fader afsluttede Tractat skulde fornyes i sit fulde Omfang, med Sikkerhed for at den ikke blev brudt, ved nogensomhelst Forandring i Regjeringen, og — om muligt — Erstatning for de opbragte Skibe. Maaden at føre Krigen paa blev overladt til Fiskers gode Conduite. Malta blev anvist ham som Forfrisknings og Reparations-Havn og Centrum for Correspondencen. Foruden at man muligt agtede at udsende Briggen *Sarpen* til hans Assistance, hvilken da skulde underlægge sig hans Commando, blev det overladt til ham, om han fandt det tienligt for Blokaden af Tripolis, at fragte og bemande nogle af de i Middelhavet hjemmehørende mindre Fartøier. Ligeledes havde han at gjøre et Forsøg paa, om ikke nogen virksom Understøttelse kunde være at erholde hos de Magter, der vare i bestandig Krig med Barbarerkerne, saasom Neapel og Malta; hvorfor ogsaa den danske Gesandt i Neapel var beordret at træde i Correspondence med ham, i denne Anledning, og i det Hele at være Expeditionen til Hielp efter bedste Skion. Det anbefalede ham, i det Tilfælde at han saae sig nodt til at blokere Tripolis, da at underrette alle vore Consuler i Middelhavet derom, og derefter at forbyde alle Skibe at anlobe denne Havn, dog maatte han behandle dem venfskabeligt og kun anholde de Skibe, der maatte forsøge paa at indsnige sig, uagtet de vare blævne afviste. Han beordredes iøvrigt paa sin hele Expedition, som almindelig Forholdsregel, at undgaae saa meget som muligt enhver Beførelse med de krigførende Magter, altid at foretrække neutrale Havne, og ikke uden nærmere Ordre at indlade sig paa specielle Convoieringer, men kun at besytte danske Skibe, som holde sig under hans Kanoner.

Forsynet med denne Instrug afsjelede Fisker med Fregatten *Zetis*, convoierede Presenteskibet til Algier og gik derfra til Tripolis. Hans første Forsøg paa at tilveiebringe Freden var ikke heldigt. Han havde troet det muligt, ved den gode Forstaaelse der fandt Sted imellem Danmark og Algier, at kunne benytte Deiens Mellemhandling, ved Afsluttelsen af Freden med Tripolis, hvorfor han tog en algierisk Ambassadeur til Paschaen af Tripolis med sig. Men denne udvirkede Intet, tildeels vel fordi denne Sag i Grunden var Algier ganske ligegyldig, og det vel mere havde været Deien om at gjøre, at faae fri Passage for sin Gesandt. Sagen blev herved tvertimod forværret; thi Paschaen af Tripolis blev meget opbragt over denne selvpaaatagne Nægling, hvori han troede at see, at man mente, han frygtede Deien af Algier, og han vilde fra det Dieblik af aldeles ikke underhandle med Fisker. Lochner havde heller ikke opnaaet noget, og var afgaaet til Malta. Kærstiden var for langt fremrykket til at en Blokade lod sig iværksætte; flere Skibe undslap ham; og hvorledes ogsaa tænke sig Muligheden af en virksom Blokade, paa den Kærstid, af en lille Havn, beliggende paa en Kyst, der er aaben for alle Vinterstorme. Skledestominde anfaae han dog Blokaden som det eneste Middel, man havde til at tvinge Fienden; men Vinteren maatte først gaae hen, og skulde der saa blokeres med Kraft, blev det nødvendigt at have Smaafartøier, som kunde gaae nær ind under Landet. Fisker begjærede derfor, at man vilde sende ham Briggen *Sarpen*. Denne afgik fra Kiøbenhavn, under Capitainlieutenant Holst's Commando, siddigt i Esteraaret; men maatte løbe ind til Norge, hvor den overvintrede og kom saaledes ikke til Middelhavet for tidligt paa Foraaret i 1797. Paa Malta fragtede Fisker en Chebeque, som skulde armeres og bemandedes med Malthesere. Imidlertid indlod han sig i Negociationer paa flere Steder, deels for at udvirke Freden ved Andres Mellemhandling, deels for at skaffe sig Bistand til at fornye Fiendtlighederne med Kraft.

Iblandt dem, Fisser var traadt i Correspondence med var Baron Hübsch, dansk Chargé d'Affaires i Constantinopel. Til denne Mand henvendte han sig, for at faae udoirket Portens Mellemhandling. Hans Brev til Hübsch er af 23 Noebr. 1796; men først efterat denne havde faaet en lignende Opfordring fra Regjeringen hjemme, dateret 31 Januar 1797, synes det som han for Alvor har taget sig af Sagen. Der var paa den Tid sendt en tripolitansk Gesandt til Constantinopel, for at anholde hos Storherren om Kastaen til den nye Pascha. Denne Gesandt var Paschaens Svoger, Achmet Bey. Igjennem ham søgte nu Hübsch at virke. Hvad denne udrettede skulle vi senere finde Leilighed til at drøfte.

Fissers Instrug bod ham at indlade sig i Underhandling med Neapel og Malta, for hos dem at faae Bistand til med Kraft at føre Krigen. Men Neapel var i Krig med alle de barbariske Magter, Danmark alene med Tripolis; det vilde altsaa have været at udsætte sig for Krig med Tunis og Algier tillige, naar man havde allieret sig med Neapel, for at tvinge Tripolis. Dette var idetmindste de Grunde, som den danske Gesandt i Neapel, Kammerheire Bourke angav, for ikke at begynde nogen Underhandling i denne Anledning. Paa Malta modte Fisser, efter hans egne Ord i Overleveringen af Commandoen til hans Efterfølger, med megen god Villie, men kun liden Evne. Tildragelserne i Frankrig og Italien havde saaledes formindsket dette lille Lands eller rettere Ordenens Indkomster, at det fandt sig aldeles uformuende til at opstille saadanne Kræfter, som i Førelse med den danske Krigsmagt, kunde give Haab om Hensigtens Opfyldelse. Han troede det umuligt, at formaae Stormesteren til at udsende Ordenens Galleier paa et Krydstog imod Tripolis, i den roligste Aarstid, for saaledes at vedligeholde Blokaden, medens de store danske Krigsskibe søgte Havn for at fylde Vand eller reparere. Denne Plan havde Fisser lagt for den kommende Sommer, men han aflostes for den kom til Udførelse.

Det synes iøvrigt som, at denne Danmarks Krig med Tripolis har givet flere Lykkeriddere Anledning til Speculationer, hvorved naturligtvis deres egen Fordeel ikke var Bihensigten. Saaledes findes i et Brev fra Consul G. Olfen i Tunis til Fisker, at Broderen til den regierende Pascha i Tripolis, i en mundtlig Samtale med Olfen, havde begjæret Danmarks Bistand til at bekriige den fælles Fiende. Hans Forlangende indskrænkede sig til et Laan af 10,000 tunesiske Rabuks (en Rabuk var dengang 10 $\%$ dansk Courant) og Løfte om at fortsætte Blokaden indtil Usurpatoren var fordreven; hvorimod han forpligtede sig til et evigt Vennskab med Danmark, for sig og sine Efterkommere, Erstatning for Alt, hvad Broderen havde fraraadet det, og tredobbelst at tilbagebetale den forstrakte Sum; alt under Forudsætning af et heldigt Udsald, hvilket han spaaede sig saameget visjere, som han, ved det ene Budskab efter det andet, fra Tripolis blev opfordret af Høie og Lavv til at gienbemægtige sig sine Fædres og sin egen retmæssige Throne (man erindre sig, at han vel var den ældste, men havde været lige god, i Forening med Broderen, om at forjage Faderen). Det synes, at Olfen har været indtaget for dette Forslag. I sit Brev til Fisker siger han idetmindste, at han vidtlostigen har udviklet det for Grev Bernstorff og Commercecollegiet. Han ønsker ogsaa Fiskers Nærværelse i Tunis, for at aftale det Nærmere med Proponenten. Men Fisker fik ikke dette Brev, for han allerede var afsejlet og laae i Maltas Havn, hvorfor han sendte det til sin Efterfølger, Wille; men denne havde da allerede sluttet Freden, uden Paschaens Broders Hjælp.

Et Project i samme Diemeed, men af en anden Art, var ligeledes under Ventilation paa denna Tid; men kom ikke heller til Udførelse. En vis Hr. François Vidall, som kalder sig forhenværende kongelig britisk interimis Agent i Algier, Italiener af Fødsel og formodentlig Eventyrer af Profession, havde henvendt sig til Kammerherre Bourke i Neapel og tilbudt sin Tjeneste, for at skaffe Danmark Fred med Tripolis. Han havde opfat sin Plan

i et Document, som Bourke sendte til Fiskers Bedømmelse. Det indeholder først en vidtloftig Opregnelſe af Hr. Widalls egne Fortienester, især til Bekræftelse paa hans noie Kundskab til de barbariske Magter og den Indflydelse, han der skulde have; dernæst følger hans Plan, som i Korthed bestod i, at han vilde begive sig til Malta, for at udsponere hvormange tripolitanſke Fanger, der fandtes i Slaveriet der, hvis Løskøbelse skulde tiene Danmark til Represallér; derefter vilde han reise til Tripolis, under Paaskud af at være paa Reisen til Egypten, og da under sit Ophold der, ved Smaaforæringer af Syltetoier, Sirupper og smaa Lurusartikler efter Barbareffernes Smag, gjøre sig gode Venner med Paschaens Omgivelse, for derefter med Held at underhandle om Danmarks Sag, alt med den største Hemmelighed. Han lovede at anvende den største Activitet, og ikke lade noget andet Middel uforsøgt, som han maatte finde gavnligt for Sagens Fremme. En Belønning indstillede han til den danske Regierings Godtbeſindende.

Om Udfaldet af de Underhandlinger, som Fisker havde indledet i Constantinopel, havde man endnu ikke erfaret noget. Fiendtlighederne fortsattes, fra den ene Side ved at den danske Fregat bestræbte sig for at blokere Tripolis Havn, og fra den anden Side ved at lade krydse paa de danske Handelsſkibe, af hvilke dog kun faa bleve tagne, fordi Skipperne ikke rovede sig ud af Havnene; men herved var Fragtfarten standset, og dette var et føleligt Tab for Landet. Tvende danske Skibe bleve imidlertid tagne af tripolitanſke Kapere i Patras Havn. Fisker gjorde i denne Anledning Reclamationer hos den ottomanniſke Regiering, men de bleve uden Frugt. De tvende Skibe bleve indbragte til Tripolis, medens Fisker blokerede Havnen. Kaperen jog han paa Land, men Priserne kom ind under Fæstningens Kanoner og undslap.

Saaledes stode Sagerne, da det her hjemme besluttedes, at føre Krigen med Kraft, for saa snart som muligt at tiltvinge sig Freden.

Briggen *Sarpen* var allerede, som ovenfor er berettet, afsæilet i Efteraaret. Tvende Fregatter, *Najaden* og *Triton*, under Capitainerne *Steen Bille* og *Kubrecht* bleve udrustede. Den Første, bestemt til at afløse *Thetis*, der skulde hjemkaldes, var seilfærdig i Marts 1797.

Najaden var det første Skib, der var bygget efter Fabrikmester *Hohlberg's* Tegning. Dens gode Egenfaber vare af *Bille* bleve tilbørligen vurderede, da han Naret forud var med ved denne Fregats Beseiling; hvor han selv kommanderede Fregatten *Cronborg*. Han var saa overbevist om *Najaden's* Fordelse, som Krigsskib, og dens gode Seilads, at han nu havde udbedet sig, som en Raade, at maatte faae den at føre ved denne Leilighed, hvor det gieldt om at slaae og manøvrere.

Billes Instruccioner, der alle ere af 21de Marts 1797, byde i det Væsentlige Følgende: Uophødeligen at begive sig til *Tanger*, for der at aflevere 20,000 Piastre til Consul *Blicher Olsen*. Paa dette Sted, saavelsom fra *Cadix* og *Gibraltar* skulde han forskaffe sig sikker Efterretning om Freden var sluttet med *Tripolis* eller ikke. I sidste Tilfælde skulde han ufortovet begive sig didhen, afløse Capitain *Fisser*, overgive til denne de Depescher han medbragte her hjemmefra til *Tunis* og *Algier*, og selv fortsætte Blokaden og Krigen med *Tripolis*, hvorved han da stedse maatte have til Formaal at opnaae en snar, men ærefuld Fred. Man haabede at see dette fremsthyndet, ved de med den ottomanske Port indledede Underhandlinger; da man ventede at denne Magt, i Følge de med Danmark bestaaende Traktater, vilde virke til dette Maal, især ved alvorlige Forestillinger til den i *Constantinopel* værende tripolitanske Ambassadeur. Man gjorde sig saameget mere Haab om, at denne Nægling vilde frugte, som en lignende alt havde tilveiebragt Sverrig Fred med samme barbariske Magt; vel under den Betingelse at udbetale 40,000 Piastre, men herved var at bemærke, at *Tripolis* kun havde frataget Sverrig eet Skib, Danmark havde derimod

mistet to, hvorfor man antog at Paastanden imod os vilde blive billigere *).

Skulde derimod Freden med Tripolis allerede være istandbragt, havde Bille kun at udføre sine Sendelser til Algier og Tunis, og derefter anvende den øvrige Tid, som man antog ikke vilde blive længer, end at han, senest midt i Efterhøsten, kunde være tilbage i Kiøbenhavn **), til at krydse, at convoiere et eller andet dansk Skib med kostbar Ladning, og saaledes at værne om den danske Fragtfart. I denne Anledning giordes han især opmærksom paa det usikre Farvand i og omkring Strædet ved Gibraltar, hvor Kapere fra Ceuta indbragte Skibe, uden Hensyn paa Neutralitet, og derefter fik dem priisdomte under de meest intetsigende Paaskud. „Alt forhindre dette“ siger Grev Berstoff's Geheime-Instrug „bliver især Formaålet for den Hoistkommanderendes Bestræbelser. Ham skal det paaligge, at indhente Kundskab om de farligste Steder, for der at skaffe det virkelig erkiendte danske Flag al den Tryghed, der ved Krydsere kan opnaaes, og tillige kan bestaae med den fuldkomneste Moderation.“ Men paa Reclamationer maatte han ikke indlade sig, og fremfor Alt maatte hans Bestræbelser gaae ud paa at vedligeholde Freden med de barbariske Magter.

*) Man forudsaae ikke, at denne Umstændighed netop vilde blive en Grund for Paschaen til at forlange Mere, eftersom han betragtede de opbragte Skibe som gode Priser, og Mandskabet som Slaver, der maatte løskøbes for en vis Sum per Hoved. Om de toende Skibe tagne ved Patras, var her endnu slet ikke Spørgsmaal.

**) Dette blev imidlertid sahurt forandret. Allerede af en Circulaire, dateret 25 Mars, fra Deconomie og Commercecollegiet til alle Consulerne i Middelhavet sees, at Majaden skulde forblive der indtil nærmere Ordre, for at beskytte den danske Handel i Almindelighed, og at derfor Consulerne havde at sætte sig i Correspondence med dens Chef, om den bedste Maade at opnaae dette Piemeed.

Erindret til Algier, som enten Bille eller Fisser skulde udrette, bestod i, at forklare Grunden til at dette Mars Foræringer endnu ikke kunde oversendes, samt gientage for Deien Forsikringer om Kongens Benskab og Beredvillighed. Dette maatte Alt skee i almindelige Udtryk, og uden at indlade sig paa specielle Fordringer eller Anmodninger. Endvidere skulde Consulen i Algier, Baron Reh binder tilkiendegives, at han var tilbagefaldt og havde at reise hjem, under Foregivende af svageligt Helbred. Fregatten skulde dernæst gaae til Tunis, overgive Consul G. Olsen hans Udnevnelse til Consul i Algier og bringe ham didhen, alt under korteste Ophold.

Den 3de Marts 1797 heisede Bille Commandoen og halede ud af Bommen. Den 24de Marts lettede han fra Kiøbenhavns Rhed, og passerede Sundet ud den 26de. Nagtet han gik norden om Skotland var han allerede den 11te April paa Høiden af Cap Finisterra, hvor han traf ind med en engelsk Eskadre. En Fregat, la Revolutionaire, jagede Najaden, „men forgiæves“ skriver Bille „skulde den have jaget mig, dersom jeg ikke havde villet brase op.“

Den 16de April kom Najaden til Ankers paa Tangers Bugt, hvor 4,000 Piastre bleve udfibede. Consul Blicher Olsen vilde ikke have de resterende 16,000 iland, da han altfor vel kiendte Usikkerheden i at have et saa kostbart Depositum i sit Huus i Barbariet. De bleve altsaa ombord, hvor de siden kom godt til Rytte. Olsen kunde Intet berette om Krigen med Tripolis. Gibraltar var af Spanien erklæret blokeret; der laae desuden der endeel af Englænderne opbragte danske Skibe, som vilde have overhængt Bille om Reclamationer, om han anløb denne Havn; han beslattede sig derfor til at søge Malaga, lettede den 18 April fra Tanager og kom den 19de til Ankers paa Malaga Rhed. Her modtog han, ved den danske Consul Hoppe, den Efterretning at Freden endnu ikke var sluttet med Tripolis.

Med en Convoi af 12 Skibe gik Bille atter Seil fra Malaga. De Ni forlode ham imellem Cap Palos og Formentera,

for at gaae nordenom de Baleariske Øer til spanske og franske Havne; tre bleve hos ham. Den 27 mødte han en engelsk Convoi, i hvilken var tre Linieskibe, hvoraf det ene førte Contre-Admirals Flag; det sendte ham en Officier ombord, med Hilsen fra Admiral Nelson, og Begiæring om at medtage et Brev, som skulde afleveres enten i Livorno eller Neapel. Nelson kom fra at have evacueret Porto Ferrajo og bragte Tropperne til Gibraltar. Den 29de forlode de to Skibe af Convoien ham, det tredje en Brig, vilde til sin Ulykke følge ham lige til Malta. Her kom de ind den 2den Mai. „Nar“ skriver Bille „havde det kostet Fregatten. En Fisser, som tog sig paa at lotse mig ind, tabte Fatningen, da vi i Indlobet fik bak Seil; han lod mig kaste tvende „Ankere i Bund, uagtet han vidste, der ingen Holdbund var. „Omsider holdt de, og ved vor Flid med at bringe Bary i Land „blev Fregatten frelst. Briggen, som var med, forliste derimod. „Hans Anker holdt ikke, hans Bary sprang, han drev iland, og i „mindre end en Time var der intet mere at see af ham.”

Briggen *Sarpen* laae her i Havnen, tilligemed den forheit omtalte *Chebeque*, der var under Lieutenant *Munchs* Commando. De troede begge at blive seilklare den 8de. Denne Tid forblev Bille her, for at proviantere, eftersee sin Rejsning og rapportere. Den 8de Mai gif han atter Seil tilligemed de to mindre Dragsfartøier, for at opsoge *Thetis* paa den af Fisser til sine *Smaaskibe* opgivne *Kendevous*, under *Lampedusa*; men da *Najaden* seilede saa betydeligen bedre, end Briggen og *Chebequen*, skilte han sig fra dem om *Aftenen*. Da han den 10de, i Sigte af *Lampedusa*, ikke saae noget til *Thetis*, satte han *Cours* for *Tripolis*, og da han den 11te ikke heller der saae noget til den, holdt han det frydsende til om *Aftenen* og satte saa atter *Cours* til *Lampedusa*, hvor han da endeligen, den 12te, opdagede *Thetis* i Selskab med de to andre. Bille gif strax ombord til Fisser og overleverede ham *Ordret* og *Depecher*. Den 13de havde de ondt Veir, saa at der intet Samqvem kunde finde Sted imellem Skibene. Den 14

fandt Overleveringen Eted. Fisser kom ombord til Bille og overgav ham en Memoire, af hvilke det ovenfor meldte, om Sildragelserne op til det Dieblif, er uddraget; af det videre Indhold anføres her følgende:

„Jeg har stedse troet, og vedbliver i den Tanke, at Blokade for Tripolis (naar Krigstiden tillader det) er det eneste Middel, som kan virke paa Paschaens usfredelige Tænkemaade; det er derfor, og tillige i Instruotionernes Bydende, at jeg i Malta har ladet bevæbne det lidet Fartoi, som nu medfølger. Det ikke sieldent indfaldende stille Veirlig, i denne og nær forestaaende Krigstid, gjør det særdeles nødvendigt til Blokadens Fortsættelse, at have Fartoi, som saavel kan benytte Varer som Seil. Understøttet af Fregatter og Brigger vil dette Fartoi altid have den fornødne Styrke til at angribe de tripolitanske Kapere, som paa et omdannet Koffardieskib nær, hvilket er bevæbnet med 26 Kanoner, hvoraf 16 ere 6 Pundigere, kun bestaae af Fartoi, der næsten alle ligne Chebequen selv, og hvoraf nogle endog ere mindre. Styrken af den tripolitanske Sømagt bestod ved dette Krigs Begyndelse af:

„1) Det forommeldte omdannede Koffardieskib.

„2) Tre Kirlanguiser, hver af dem paa 4, 6 à 8 Kanoner
„(Tegninger af disse medfulgte).

„3) En Gallioth, med en Kanon en coursive.

„Af disse Fartoi er den Kirlanguis, som bortranede de danske Skibe paa Patras Rhed, total forliift*); derimod har Paschaen ladet tvende andre bevæbne til Kapere i Candien; han har ligeledes bevæbnet en liden, ubetydelig neapolitansk Prise, der er taklet som Chebeque. Ydermere har han foranstaltet tre à fire Kanonbaade armerede, hvis Hensigt blot skal være, at forsvare Indløbet til hans Havn”.

*) Den blev jaget iland af Fregatten under Indseiling til Tripolis.

Derefter følger Rede for Pengefager, og en Overlevering af 25,000 Piaſtre i rede Penge, ſom Fiſker mener det er godt at have ombord, i det Tilfælde at en paſſende Leilighed tilbød ſig til at ſlutte Freden pludſeligen; da ſaa vægtige Midler i et ſaadant Dieblik vilde være af god Indflydſe. Til Slutning ſiger han: „Saaledes haaber jeg, at have opfyldt de mig i denne Henſeende „givne Befalinger. Meget ſkal det glæde mig, om diſſe ligefremt „henſkrevne Oplyſninger maae vorde Deres Velbaarenhed til Fyl- „deſtgjørelſe. Al Lykke og Held og ſærdeles ſnart at kunne opnaae „en ſaa nødvendig Fred, er det oprigtige Onſke, hvormed jeg forla- „der og overantvorder Expeditionen til en Eſterfølger, ſom jeg for- „ſikker den ſandefte Hengivenhed.“

Fregatten *Zhetis* den 13 Mai 1797.

Fiſker.

Commandoen paa Stationen var da nu overleveret i Billes Hænder. Efter Aftale vilde Fiſker følge med dem indtil udenfor Tripoliſ, hvor han vilde forlade dem; men da Binden henimod Aften vedblev at være dem imod, opgav han det, og Conſul Pochner overtraadte nu paa Rajaden. Ettag efter gif Binden om og blev god for den lille Blokerings-Eſcadre, der nu ſtyrede til ſin Beſtemmeſe, og *Zhetis* gif tilbage til Malta.

Vi komme nu til nogle Dage i Rajadenſ Hiftorie, ſom ikke bedre kunne ſkildres, end ved at lade Bille ſelv tale i hans forſkiellige Rapporter, deels til Admiralitet, deels til Kronprindſen. Den førſte lyder ſaaledes:

Underdanigſt Rapport.

Efter at Hr. General Adjutant Fiſker havde, den 14de dæ. om Eftermiddagen, i Sigte af Lampeduſa, overleveret mig Commandoen over Briggen *Carpen* og den lille fragtede *Chebequine*, ſamt meddeelt mig alle de Oplyſninger, han var i Beſiddelſe af, om Tripolitanernes Styrke med videre (ſee Liſten No. 1)^{*)} ſtiltes vi

*) Denne Liſte er den ſamme ſom findes i Fiſkers ovenanførte Overlevering.

fra hverandre om Aftenen Kl. 7. Fregatten *Thetis* stak Nord i, og jeg med mine anfortroede Skibe holdt Syd efter, med en god Vind, ned for Tripolis, som vi Dagen efter, den 15de, om Eftermiddagen Kl. 2 fik i Sigte. Vinden var paalands, med frisk Kuling. Jeg lod mine smaa Skibe sætte sig i mit Kiolvand, og seilede saaledes ind for at recognoscere Havnen. Da vi havde talt Skibene nøiagtigen, saaledes som hosfølgende Liste No. 2 udviser, stak jeg atter til Vinden og krydsede mig tilbage igien. Fæstningen skød forgiæves paa os, uagtet vi vare saa langt inde, at vi tydeligen kunde kiende Stedet, hvor Paschaen opholdt sig paa Fæstningen (efter Consul Lochners Sigende).

Dagen efter, d. 16de, med en meget laber Kuling af Landvinden, stod jeg ind imod Byen, og blev snart derpaa vaer, at se sy Skibe, hvoraf de fem vare Naaseilere, vare under Seil ud efter, men de maatte strax efter ankre igien for Stille. Imod Middagen havde jeg en frisk østlig Vind, hvormed jeg kunde komme baade til og fra Landet. Jeg gjorde da Signal for mine Emaaskibe, ikke at ændse mine Manøvrer, og stod saa ind imod Skibene, deels for noie at examinere dem, deels i Haab om at kunne komme til at give dem et Lag af mine Kanoner; men da jeg var inde paa $4\frac{1}{2}$ Favne Band, vilde min bekjendte Mand paa ingen Naade at jeg maatte gaae nærmere. Jeg betragtede Skibene noie, og fandt dem af den Force som Listen No. 3 udviser; hvorpaa jeg foretog Seil udester til mine Skibe. Efter at have ladet anstille Undersøgelse fandt jeg i Chebeqven en meget rask Karl, som vilde paatage sig at lotse mig ind*). Da jeg nu var saa

*) Det var en enoiet Malthejer, som havde været Renegat, og var bleven Christen igien. Bille gjorde ham ansvarlig med sit Hoved for Fregatten, og det gif ogsaa godt; men hvermeget han vovede derved solte han altfor godt selv. „Jeg vovede virkelig den Dag mere“ skrev han til Holmens Chef, Commandeur Kierulf „end jeg kunde vinde, ved at løbe ind, „havde jeg den Dag havt saa meget kaldt Blod, som jeg nu har, bagefter, havde jeg aldrig gjort det. Men Lysten til

godt kiendt med Fregattens gode Egenffaber, betenkte jeg mig intet Dieblif; vendte ind over, pafferede et Steenrev i Læ, som udgjorde Indlobet til Havnen, og her modtog jeg de 6 Skibes Ild, som virkelig var af temmelig stor Kraft. Jeg vendte lige paa Eiden af dem, anbragte mit Lag tilbørlig, og gav dem endog noget af Kanonerne agter ud. Vi observerede en utallig Mængde Menneffer ombord paa dem alle. Neppe var jeg kommen vel fri af Steenrevet, før vi faae den hele Eskadre at lette og komme ud efter mig. Jeg braste op, og ventede dem med Nøilighed. Det varede da ikke længe, før de alle vare ude og engagerede mig med megen Hæftighed, i en tæt sluttet Linie. Imidlertid vore mine Emaafartøier komne ned til mig, hvilket kom mig til megen Hinder, og kunde endog blevet mig til Skade; men i deres Sted havde jeg gjort som de. Bataillen begyndte Kl. 5 $\frac{1}{2}$ og varede til Kl. 7 $\frac{1}{2}$, da alle paa eengang holdt ned paa mig med megen Skrigen, formodentligen i den Hensigt at entre mig. Jeg fyldte mine Seil og ffiod strax forud, bakkede saa igien, for at holde mig paa nært Skud. Nu blev jeg vaer en Tremast, med Flag fra Fortoppen, som seilede meget godt, at jage stærkt ind paa Briggen og Chebequinen, der laae i Læ af mig. Jeg holdt strax af, for at kaste mig imellem ham og Briggen, og hvad enten det var Briggens Ild fra dens to hØdigere agterud, som Fregatten Thetis har overladt den, eller det var mit Komme med Fregatten, der fik ham til at opgive sit Forsæt skal jeg ikke kunne sige; men han stak til Binden og blev liggende med Storemerseil bak. Jeg pafferede ham da saa tæt agter om, at vi fra Mersene kastede Granater ned i ham, og gav ham det hele Lag, saa vi horte det knage i ham. Da det nu allerede var mørkt, kunde jeg ikke

„at varis virksom pirrer mig endnu i Blødet, uagtet det bliver gammelt (han var 46 Aar gammel). Løffen, som Gud . . . see Lov! endnu ikke aldeles har vendt mig Røggen, og saa . . . et Skib, som jeg nu godt kiender, fristede mig. Det gif godt, og dermed er Historien glemt.“

ffionne hvad han derefter gjorde; hans Agterfrib, saae vi, blev meget forskudt. Hans Krydsraae faldt ned, og Briggen havde skudt ham Rhyverbommen overbord. De andre havde allerede stukket til Vinden ind ad Landet til. Jeg torde nu ikke forlade mine Eskibe, da Natten var saa mørk. Havde jeg ved denne Leilighed været ganske alene, vilde jeg have været bedre tilfreds. Jeg har i den hele Action ikke mistet mere end een Mand, Constabel Frederik Thygesen, som fik en Flintekugle tværs igiennem Livet og døde strax som han var forbunden. Han var en dygtig Karl i sit Fag. Men jeg regner mig dog at have været meget lykkelig, ved ikke at have mistet flere; thi ved at passere hint Eskib agter om, fik jeg vel ikke et eneste Kanonskud, men saa stærk en Musketfælde, at man tør ligne den ved den stærkeste Hagelbyge. Dækket, Master og Ekraag vidne noksom derom. Fiendens Kugler vare alle sigtede for høit, saa at intet uden Seil og Takkelaas har lidt hos mig. Jeg har fast ikke et Seil som var løst, uden det er forskudt.

Jeg beder underdanigst om Tilladelse til, at jeg her for det høie Collegium maa tale om den Fornoielse, jeg har havt, ved at see enhver Officier, som jeg har den Lykke at commandere, giøre sin Skyldighed med største Lyft og Iver, og deres gode Exempel blev troligen fulgt af Mandskabet, som jeg har Marsag til at rose meget; saa jeg tør sige, at Intet er bleven forsømt: vor Konges Tjeneste og den danske Nations Ære besvælede Enhver.

Capitainlieutenant Holck, som commanderer Briggen, maa jeg underdanigst anbefale til det høie Collegium. Hans Eskib seiler slet, men det slaaes godt, og han har manøvreret overmaade vel. Der kom en Ild fra hans to agterste Kanoner, som gjorde dem Ære, der arbeidede med den, og han har forsvaret sit Eskib som en brav Mand.

Lieutenant Munk med Chebequinen manøvrerede ligesledes meget vel, fulgte mine Ordre og Signaler, og gjorde den Ild han bedst kunde, som dog meest bestod i Musketterie.

Dagen efter, den 17de, havde jeg Etille; blev en Seiley vaer langt borte, gjorde Jagt paa ham; men uagtet Vinden friskede havde han for stort et Forspring til at jeg kunde naae ham. Jeg fortsatte alligevel Jagten til lige ind under Fæstningens Kanoner, hvor han gik til Anker. Det var et tremastet Skib under turkisk Flag. Alle Skibene fra forrige Dag laae heelt inde i Havnen, under Fæstningen; og jeg vil meget tvivle paa, at noget i Hast kommer ud igien. Jeg har nu alene det Haab, at fratage ham, hvad der kommer ud eller ind.

Fregatten Rajaden, under Seil den 18de Mai 1797.

underdanigst.

Bille.

P. S. Af Briggens indkomne Rapport, som hermed følger, sees at han kun har faaet en Mand bleseret*).

- *) Saa vel ved denne Rapport, som overalt, hvor jeg i det Følgende har udfrevet hele Rapporter eller Breve, eller og kun Fragmenter af dem, har jeg tilladt mig, ikke alene at rette Orthographien og afrunde Stilen, men ogsaa at tilføie eller udelukke hele Sætninger eller større Dele. Det første har jeg troet en Pligt imod Læseren, hvem det seldent, og idemindste ikke her, kan vare om at gjøre, at faae en begynde- og ordret Afskrift, med alle de franske Ord og andre gammeldags Skrivemaader, som paa den Tid vare Etik og Brug; men en tre, noiagtig og tydelig Beretning om Begivenhederne. Dette Niemeed opnaaes vel som oftest, ved at afskrive Rapporter og Breve, men det er ikke derfor nødvendigt at giengive dem med selve den gammeldags Indlæsning, der engang ikke fandtes en Danjir, men som nu kun stoder vort mere uddannede Etionhedsbegreb.

Hvad det angaar, at jeg stundom har tilføiet hele Sætninger eller mere, da maa jeg forklare det saaledes: For enhver større Begivenhed har jeg altid havt tre, fire, ja fem Rapporter og Breve før mig til Raadforelse, nemlig til Admiralitetet, Grev Bernstorff, Holmens Chef, til Kronprindsen, Grev Schimmelfmann, Commercecollegiet. Uagtet alle disse Breve ere i Hovedsagen af eens Indhold, findes der

Uf Capitainlieutenant Hølefs Rapport meddeles her kun den Deel af samme, der omhandler hans Andeel i Affairen.

„.... vendte strax og, i Vendingen, da vi paa samme Tid „var paa Skud nær, gav vi de fiendtlige Skibe vort hele Styr- „bords Lag, samt af de agterste Kanoner; hvorpaa vi holdt under „den Commanderendes læ Laaring, og gjorde sto Slag, for at „komme de fiendtlige Skibe nærmere, da vi derved kunde gjøre, „og gjorde desto kraftigere Virkning med vor Skydning. Var i „Læ og paa den bagbords Laaring af den Commanderende, da jeg „praajede og spurgte ham, om han havde noget at befale i Særde- „leshed, hvortil blev svaret, at vi skulde holde os forlig og iøvrigt „manøvrere for at assistere Chebeqvinen, hvilket alt blev efterfulgt. „Vi bataillerede fra førstbemeldte Tid uafbrudt, saa godt vi kunde, „da en stær Chebeqve holdt ned paa vor luv Laaring, og det saa „nær, at vi hvert Dieblig ventede Entring. Vi holdt da noget „lettere, for at komme til at bruge vore Gøddige Retraite-Kano- „ner, som vi havde faaet fra Fregatten Thetis, og som i denne

dog este Tanker, Forklaringer og Oplysninger i nogle, som ikke findes i den Rapport eller det Brev, som jeg har valgt at anføre in extenso, og hvor jeg fandt en eller anden af disse tienlig eller nødvendig til at fuldstændiggjøre Læserens Begreb om Tingen, der betænkte jeg mig ikke paa at optage den her. At der ligeledes i de originale Breve ofte forekomme Steder, der berøre Gienstande, som ingen Interesse kunne have for Læseren i Almindelighed, saasom om Skibets indre Tjeneste m. m., og at jeg her har udeladt alt slikt, behøver vel ingen videre Netsfærdiggjørelse; jeg frygter kun, at jeg ikke har udeladt nok. Men hvad jeg stedse har havt for Øie er, at tolke Villes Mening med Nøiagtighed; og dette er ikke faldet mig vanskeligt; thi ligesom han, sit hele Liv igiennem, aldrig havde mere end een Mening om en Ting, den han uden Sky sagde til Høie og Lave, naar han dertil fandt sig befoiet, saaledes tolke hans Breve til alle de forskjellige Auctoriteter eller Private, han i den Tid stod i Correspondence med, aldrig mere end een bestemt Mening om den samme Gienstand.

„Affaire gjorde os næsentlig Tieneste. Vi gave ham adskillige
 „Skud forind med samme Kanoner, samt med Geværer og Pistoler,
 „indtil Kl. 8, da den Commanderende holdt ned paa ham,
 „hvorpaa han dreiede af fra os, og vi holdt efter Fregatten fra
 „Landet, N. O. og Ost over.”

„I Slutningen af Bataillen blev Matros af 2den Division,
 „7de Compagnie, No. 71, Corfits Frandsen skudt i den hoire Arm
 „med en Musketkugle. Denne Blesure er paa ingen Maade
 „farlig, hvilket saameget mere glæder mig, som denne Mand er
 „en af mine bedste Folk.”

„Vi forefandt efter Affairen, endeel af vor Takkelaas overskudt,
 „120 Musketkud og 3 Kanonskud i vore Seil, samt endeel Mus-
 „sketskud i Rundholter og Ekraag. Batteriet blev visiteret, og
 „Alt sat i behorig Orden til klart Skib.”

„Hvad mit Batterie angaaer, saa kan man, naar man har
 „skudt 3 Skud med en Kanon, ikke holde Rapperten rolig, da
 „Reculen er saa stærk, at den har sat Mærker paa mine Varc-
 „Rundholter, som laae paa Tækket; og hvor der intet var at
 „reculere imod, sloge de Evoberen af og kastede sig langskibs i
 „Skuddet.”

„Officiererne herombord kan jeg ikke noksom rose, for deres
 „udviste Mod og gode Conduite under Bataillen, ligesom ogsaa
 „Mandskabets Raskhed og gode Forhold fortjener al hæderlig Om-
 „tale; og naar jeg havde 20 Mand til, vilde jeg kunne gjøre
 „meget mere.”

erbødigt
 Soldt.

Briggen Sarpn den 17de Mai 1797.

Sarpn skød i denne Affaire: med 18^ldigere 75 Skud.

6 — 12 —

Flinter 32 —

Pistoler 16 —

Det er rimeligvis ifølge denne Rapport fra Capitain Goldt,
 at Bille skrev til Admiralitetet, under 18de Mai, i en anden

Rapport: „Skulde det høie Collegium beslutte at sende en Brig
 „endnu herud; hvilket jeg, efter hvad jeg nu kiender til Zingen,
 „holder for nødvendigt, tillader jeg mig underdanigst at giøre Fore-
 „stilling om, at den maatte faae 6te Tidige Kanoner langt Skytø,
 „istedetfor de korte 18te Tidere, samt at den maa faae 20 à 30
 „Mand mere Besætning; derved troer jeg, den vilde være til me-
 „get mere Nytte.” I samme Rapport siger han: „Som den
 „omtalte Chebequine aldeles ikke seiler, ikke kan forsvare sig selv,
 „og, besat med fremmed Mandskab, ikke er at stole paa; seer jeg
 „mig nødsaget til at lade ham ved Briggen convoiere til Malta,
 „for der at beaffediges. Briggen skal med det samme fylde
 „Bund for mig og derpaa bringe Chebequinenes danske Besætning
 „tilbage. Jeg maa ret meget beklage, at jeg ikke var alene i
 „denne Affaire: for at dække de smaae Fartøier torde jeg ikke gaae
 „til Luvart af Fienden, thi da havde hine strax været Pris; men
 „uden at gaae til Luvart af Fienden kunde jeg ikke afficiere ham
 „fra Landet o. s. v.”

Vi see af disse forskjellige Rapporter, at Briggen og Chebe-
 quinen forlode Majaden den 19de Mai, og gik tilbage til Malta.
 Bille vedblev at krydse, for at holde Tripolis tæt blokeret, og i
 det Haab — som han skrev til Commercecollegiet — „en af Da-
 gene at spille Fienden et Puds.” Hvorledes denne Campaigne
 imidlertid fort efter endtes med en Fredslutning, der skiondt kost-
 bar nok, dog var saa ærefuld, som den, efter de Tidens Anskuelser
 og Omstændigheder, kunde opnaaes med en barbarisk Magt, ville
 vi bedst erfare af Billes Brev til Kronprindsen, dateret den 2den
 Juni 1797, saaledes lydende:

Underdanigst P. M.

Deres kongelige Høihed ville naadigst tillade, at jeg underda-
 nigst tilstiller Dem disse Linier, for at melde Dem, at Freden med
 Tripolis nu er sluttet, den gamle Traktat fornyet og understrevet
 fra begge Sider.

Under 18de f. M. affendte jeg min underdanige Rapport til det kongelige Admiralitet, om en Affaire, som jeg to Dage forhen havde havt med 6 tripolitanske Corsarer, en lille Miits Uffand fra Byen, hvilken Rapport jeg haaber er rigtig tilhændekommen. Jeg vedblev at krydse, og opholdt mig stedse for Havnen, uden at observere noget af Betydendhed, indtil den 22de om Morgen, da jeg blev vaer et Fartoi at komme ud fra Byen med engelsk Flag agter oppe. Det var den engelske Consul, som Paschaen havde overdraget den Commiission at gaac ud til mig med et Brev fra vor Agent i Constantinopel, hvilket Paschaen havde aabnet, og for at høre om jeg vilde underhandle med ham om Fred, i hvilket Tilfælde han bad mig at heise et hvidt Flag, som han fra sin Side vilde repeterere, til Tegn paa at Fiendtlighederne fra begge Sider ophørte saalænge. Tillige begjærede han, at jeg selv, eller en Officier paa mine Begne, vilde komme iland, da han ikke onskede at underhandle med Kochner. Jeg antog hans Forslag, heisede det hvide Flag, og sendte Lieutenant Holm og Consul Kochner iland. De kom begge tilbage, Dagen efter, med Svar, at Paschaen virkelig var tilbøielig til at giøre Fred, men at hans Pretensioner vare meget høie. Paschaen og Consulen vare imidlertid blevne forligede, ved det at han erfoer, at Consulen ingen Deel havde i den algieriske Ambassadeurs Komme; thi den Sendelse har meget forbittret ham. Efter megen Correspondence imellem Consulen og mig, da jeg (forsaavidt jeg troede at kunne blande mig deri, efterdi Consulen alene er instrueret og authoriseret af Commercecollegiet om Betingelserne for Freden) stedse stod paa, ikke at antage Freden paa saa haarde Wilkaar, tilskrev Consulen mig det sidste Brev, hvori han forestillede mig Nødvendigheden af at slutte Freden nu paa de Wilkaar, han havde faaet det bragt ned til, og at han alene vilde være ansvarlig for Handlingen. Her hørte alle Indvendinger op fra min Side, og jeg fulgte Consulens Forlangende, som var, at jeg vilde ankre for Byen med min Fregat og komme iland. Jeg kom da til Ankres

den 25de; blev strax saluteret fra Kastellet med 21 Skud, hvorefter jeg gik iland. En Copie af Consulens Brev har jeg sendt til Hø. Exc. Grev Bernstorff.

Conditionerne ved Freden ere, efter Consulens Eigende, disse: Danmark betaler i alt 75,000 Piastrer fortes, og hvert 4de Aar skal Paschaen have en Present, eller han, ligesom hans Fader har gjort, sender en Ambassadeur. Regningen er opsat saaledes: for Freden eller for hans Thronbestigelse 50,000 Piastrer; for 21 Slaver 21,000 og til hans Ministre 4000, hvilket tilsammen gjør 75,000 Piastrer. Dette skal være Vilkaarene, Amerikanerne have faaet Freden paa; dog med den Forskiel, at Consulen, som nu ventes, bringer desuden sin Consulat-Present, bestaaende af 12,000 Piastrer, en Brig paa 14 Kanoner, endeel Skibstømmer, Lougværk o. s. v. Her i Tripolis er der kun een Stemme om at Freden, vi have opnaaet, er den ærefuldeste, der nogensinde er sluttet, og efter Omstændighederne for meget godt Kiøb. Mit høieste Ønske er nu, at Deres kongelige Høihed maatte være af samme Mening, hvilket jeg vil ansee for min høieste Belønning.

Alf medfølgende autentiske Liste vil Deres kongelige Høihed naadigst erfare Paschaens Styrke. De, som der findes dette Tegn (*) ved, vare alle med i Bataillen den 16de. Det venetianske Skib paa 32 Kanoner var ikke med, thi dengang hørte det ham ikke til. Det er kommet med hans Ambassadeur fra Constantinopel. Paschaen fik strax Lyst til Skibet, og da han ikke kunde faae det tilkiøbt, tog han det med Magt og sagde til Consulen, at Republiken kunde betale det for ham.

Til Ære for den danske Nation, og til Satisfaction for mig kan jeg berette Deres kongelige Høihed, at Korsfærerne have den 16de faaet dygtig Prygl. Der er et tremastet Skib, takket som en Polakre (den jeg i min Rapport af 18de Mai omtaler at ville entre Briggen) der alene har faaet 8 Grundskud, samt Krydsstang, Begineraac og Klyverbom bortskudt, over 100 Døde, samt en Mængde Saarede. Det amerikanske Skib, som en engelsk Kene-

gat forer, har faaet to Grundskud, samt to Kanoner demonte-
 rede, hvorved et Par Dækbielker i ham ere knækkede. Han har
 ogsaa mange Dode og Saarede. Iblandt de første er Dienegaens
 Svoger. Nine Sommermand have efter Paschaens Forlangende
 arbeidet ombord paa hans Skibe, efter at vi vare blevne gode
 Venner; fra dem har jeg denne Rapport. Hvad Skade de andre
 Skibe have faaet kan jeg ikke med Visshed sige; men efter Con-
 sulens og de danske Slavers Eigende, skulle de alle have faaet til-
 borlig. Alle Fangerne maatte tiene ombord i Skibene den Dag,
 og horte da intet andet, end at om en Time skulde Fregatten være
 indbragt. Der var mere end 2000 Mennesker ombord. Jeg har
 nu lært at kiende Paschaen af Tripolis, og maa tilstaae, at man
 i Kiøbenhavn ikke har havt de bedste Efterretninger om hvad han
 er værd. Han er nu allerede af Betydning, men vil blive det
 endnu mere om en ganske soie Tid, ifald han ikke paa nogen
 voldsom Maade kommer af Dage. Han er 24 Aar gammel; er
 aldeles blottet for Opdragelse; har henlevet sin Ungdom imellem
 Biergene, blandt vilde Dyr; han er Despot og Tyran i høieste
 Grad og lader sig kun regiere af sine Lidenskaber. Han bliver
 meget smigret af Porten, og hans Ambassadeur har der været
 meget vel antaget. Han har af Porten faaet i Present to vlar-
 merede Skibe, foruden et tredie ladet med Krudt og Kugler; og
 det som smigrer ham meest af Alt er, at han har faaet Tilladelse
 til at føre Flag fra Stortoppen af sine Skibe, hvilket er et Ud-
 mærkelsesstegn for dem der betragtes som en betydelig Sømagt, der
 kan komme Porten til Hielp naar den bliver angreben. De an-
 dre europæiske Magter fordærve ham aldeles; det er grusomt hvad
 Spanierne, som ingen Handel have, betale ham; t. Ex. nu ven-
 tes dagligen 500 Stykker Geværer, ligesaamange Pistoler, samt
 et Solyservice og endel Krudt. England skal nu sende ham et
 lille Partie Metalkanoner og maaskee en lille Fregat. Frankrig
 har lovet ham en Fregat. Der er fast Ingen uden at de jo
 smigre ham overordentligen. Han har ikke undseet sig for at sige

til den spanske Consul, da denne spurgte ham, hvor den danske Consul skulde heise sit Flag, eftersom dennes Huus var givet til den nordamerikanske Consul: „O! lad ham blot heise det et Sted, der skal snart blive et andet ledigt, naar Fregatten er gaaet.“ Og hans Fortrolige, Renegaten, siger, at de strax skulle gaae ud at krydse paa de Ebenke; og derefter vil det komme til Venetianerne.

Bed min første Audientis, som var den 26de f. M., blev mig overleveret de danske Slaver, som vare 21 i Tallet; den to og tyvende er en lille Dreng fra Christiania, som de havde faaet til at fornegte sin Tro; han bliver nu som Page hos Paschaen, og kan derfor ikke erholdes. Alt beskrive den Glæde, som disse ulykkelige Landets Børn viste ved Giennerholdelsen af deres Frihed, staaer ikke i min Magt. De udviste de varmeste Betsignelser over Regjeringen, for deres Løsladelse. Deres Behandling har været haard, og ikkun faa af dem have beholdt deres Helbred.

Efter at Freden var aldeles sluttet, maatte jeg endnu tilsidt paa Consulens Requisition forære min Chalup til Paschaen. Consulen skrev mig til, at jeg ikke kunde undslaae mig for det, og at det var nødvendigt at føie ham i sliq en Bagatel. Han vilde ogsaa have 20 Tønder Krudt, som jeg ikke havde. Imidlertid sagde Consulen mig, at det vilde have giort for megen Sensation, at erklære dette, og at han desaaarsag har været nødt til at give det en anden Bending, imedens jeg paa hans Requisition maa anskaffe det paa Malta og sende det hertil. Jeg maa tage alt dette for gode Varer. Imidlertid bad jeg Consulen, ikke at give Svaret nogen anden Bending end den, at jeg ikke, under Straf af Kassation, torde blotte min Konges Ekib for Krudt.

For at faae denne min underdanige Skrivelse affendt, og den for den danske Ekibsart i Middelhavet saa interessante Nyhed om Freden saa snart som muligt bekiendtgjort, er det at jeg sender Briggen Carpen directe til Malaga. Jeg selv gaaer til Malta, hverfra jeg skal besørge Efterretningen udbredt til alle

franske og italienske Havne, og til de barbariske Havne ere Expresser allerede affendte herfra Tripolis.

Unbefalende mig fremdeles i Deres kongelige Høiheds Bevaagenhed.

underdanigst

Bille.

Liste paa Paschaen af Tripolis Somagr.

- * Et amerikansk Priisskib paa 28 Kanoner, nemlig 20 Stykker 12 *W*digere og 8 Stykker 6 *W*digere.
- * Et Fregatsskib paa 28 Kanoner, nemlig 20 Stykker 12 *W*digere og 8 Stykker 8 *W*digere.
- * Et d^o. taklet som Polacre paa 28 Kanoner, bestaaende af 18, 12 og 6 *W*digere.
Anm. De to sidste ere fra Constantinopel.
- * Et Priisskib fra Christiania paa 18 Kanoner, bestaaende af 4 Stykker 18 *W*digere, og 14 Stykker 12 *W*digere.
Et venetiansk Skib paa 32 Kanoner, bestaaende af 22 Stykker 12 *W*digere, og 10 Stykker 6 *W*digere.
- * En Chebeque paa 12 Kanoner, alle 6 *W*digere.
En d^o. af samme Force.
- * En Kanonbaad paa 6 Kanoner.
To andre Kanonbaade.
Fem Galleier.
To Skibe ere ude paa Krydstog, nemlig en Brig paa 14 og en Galioth paa 8 Kanoner.
- To Corsarer, fiske paa Den Candia, ere endnu ikke komne her- til, mig altsaa ubekjendte.

Copier af denne Liste bleve sendte til Greverne Bernstorff og Schimmelmann.

Billes Brev til Grev Bernstorff er af samme Dato og Indhold; dog findes nogle andre Punkter berorte deri, som her ikke bør forbigaas. Saaledes siger han:

„Hvad Brevet fra Baron Hübsch i Constantinopel angaaer, hvilket den engelske Consul bragte mig, efterat Paschaen havde læst det, da handlede det om en Waabenstilstand paa 6 Maaneder. Men denne vilde Paschaen paa ingen Maade vide noget af, at sige, hvormed jeg var meget vel tilfreds; thi jeg havde ved mig selv besluttet, enten Freden strag eller ogsaa Krig, da 6 Maaneders Waabenstilstand vilde have været formeget i Debsaveur af os, fordi den gode Aarstid vilde derved gaae ubenyttet hen.”

Hvad denne Sag om Hübschs Underhandlinger angaaer, da vilde vi faae Leilighed til nærmere at berøre den; men forinden vilde vi tilendebringe Beretningen om Najadens Ophold for Tripolis. Bille skriver endvidere i samme Brev, til Grev Bernstorff:

„Maa jeg underdanigen melde Deres Excellence en Sag, som formodentlig vil komme Dem for Øre. To Dage efter Bataillen, den 18de, kom der en liden fransk Brig seilende ud fra Tripolis; den var ladet med Korn for Alexandria, og havde endeel Tyrker ombord. Jeg skød et skarpt Skud efter den, hvorpaa den strag skød 3 løse Skud som Salut. Efterat jeg havde examineret den, spurgte jeg Skipperen, om hans Consul ikke havde bekiendtgjort ham, at den danske Force i Middelhavet blokerede Tripolis, hvilket han sagde ikke at være ham bekiendt. Jeg bad ham da at gaae tilbage og forblive indtil vore Affaerer med Paschaen vare bragte i Rigthighed, eller om han vilde udløse, skulde han som neutralt Skib faae Lov at passere; hvorpaa han gik tilbage. I denne Anledning har jeg et Par Gange corresponderet med den franske Consul, Mr. Guys, hvorpaa Enden blev, at jeg, for at være fri for videre Underhandlinger med ham, bad ham at følge sine Instruccioner og melde Tingene hjem, da jeg ikke kunde, for hans eller Nogens Skyld, handle udenfor mine Ordre; og som, Dagen efter, Underhandlingerne med Paschaen begyndte, og Fiendtlighederne fra begge Sider ophørte, havde Briggen Frihed til at kunne gaae ud; men da var den bleven læk, saa at den først den 27de gik atter til søs. Consulen har i meget bestemte

„Udtryk forlangt, at jeg skulde give Briggen Salut igien; og for
 „den spanske Consuls Skyld, som gierne vilde jevne den Sag, til=
 „stod jeg, at naar den seilede og atter vilde salutare med tre Skud,
 „vilde jeg give den to Skud, istedetfor et; men den seilede uden
 „at salutare. Han har siden sendt en Protest til vor Consul i
 „Livorno, saaledes som jeg nu har havt den Ære at indberelte
 „Sagen, og hvorpaa jeg ikke svarede andet, end at jeg fuldkom=
 „men vedstod det Hele, som det var forklaret. Den Dag, jeg kom
 „til Anfers med Fregatten og blev af Castellet saluteret med 21
 „Skud, vaiede alle Consulernes Flage; men den Franske havde
 „den Uforskammenhed at stryge sit, netop da Saluten begyndte,
 „og har siden ikke ladet det vaie, ligesom han heller ikke har aflagt
 „nogen Bisit.”

Slutningen af Brevet indeholder en Ubefaling for den engelske, men især for den spanske Consul, som havde været behjælpelige ved Underhandlingerne, og som, den Eidste især, under Krigen havde taget sig saameget af de danske Fanger.

Affairen med den franske Consul var ubetydelig i sig selv, og havde ingen videre Følger; men det er mærkeligt nok, at det netop skulde være Repræsentanten for den Nation, som man her hjemme meest ventede Understøttelse af til Fredens Gienerholdelse, der var den eneste som viste det danske Flag Uvillie, ja personlig Uartighed ved denne Leilighed.

Consul Lochners Brev til Bille, af hvilket Copie blev sendt til Grev Bernstorff, lyder saaledes oversat fra det Franske:

Min Herre.

Jeg var hos Paschaen igaarsted, strax da jeg var kommen iland fra Fregatten; men der var ingen Mulighed i, at faae ham til Fornuft. Alt, hvad De havde paalagt mig at forestille ham, var til ingen Nytte, da Storherrens Brev eller Firman ikke var os til nogen Tieneste. Vi vare endog paa Nippet at bryde Underhandlingerne for tredie Gang; men da jeg kiender af Erfaring, at man ved at vinde Tid vinder Alt i dette Land, forhalede jeg

under en Skingrund mit Ophold isand til idag, hvorpaa han da, ved min Tilbagekomst fra Slottet, sendte den spanske Consul følgende Ultimatum:

(Her følge de ovenmeldte Conditioner, som ere satte efter det som Amerikanerne have betalt. Presenten hvert 4de Kar skulde belobe sig til en Værdie af 14,000 Piastre, eller ogsaa han vilde sende en Ambassadeur til Kiøbenhavn, hvilket han vilde overlade til Kongens eget Valg.)

Jeg maa bede Dem, Hr. Capitain, at tage disse Conditioner i noie Overveielse. Det er sandt, at de meget overstige vor Fuldmagt, men naar jeg betænker de umaadelige Summer, som denne Krig har kostet og vedbliver at koste, i Armeringer, saavel som den Skade den forvolder Handelen, paa en Tid da Frugterne betales saa hoit, troer jeg Opoffrelsen kun liden. Desuden maae vi hofte Frugterne af Slagets Udfald. Et andet, i hvilket en uhykkelig Kugle kunde knække en Stang eller en Naa, vilde atter hæve hans Mod, og forhøie hans Paastand et Tusind Piastre. Man frygter os nu; vor Marine er høitaget; lad os benytte det, maaskee kan en eller anden Modgang berøve os Alt. De har selv seet, hvor vanskeligt det er at blokere denne Havn med en Fregat og en Brig, og at Paschaens Styrke voger dagligen.

Storherrens Firman kommer meget for sildigt; det borde have kommet medens Paschaens Ambassadeur endnu var i Constantinopel, maaskee det da kunde have havt nogen Virkning; men end- ogsaa i det Tilfælde vilde det neppe have gaaet os bedre end de Svenske, med hvilke man agter at begynde, saasnart vor Fred er sluttet. Man har ladet sig narre i Constantinopel af den tripolitanske Ambassadeur, som kun har lagt an paa at sætte sine Planer igiennem, og at faae sin Herres Forøringer udleverede, sikker paa bagefter ikke at gjøre det Mindste af hvad han havde lovet, og man har allerede i November Maaned, f. N., forsikket mig, at Sverrigs Fred ikke vil vare længere, end til Achmet Bey's Tilbagekomst fra Constantinopel. Man har givet H. E. Grev

Bernstorff en aldeles feil Underretning, ved at sige ham, at Sverrigs Fred har kostet 40,000 Piastre. Det kan være, at de have betalt denne Sum til Portens Ministre, men til Dato har Paschaen ikke faaet en Skilling deraf, det kan jeg forsikre Dem.

Jeg beder Dem, Hr. Capitain, at tage alt dette i Betragtning, og dersom De ikke som Militair troer at kunne tilstaae det Forlangte, tager jeg Ansvarligheden paa mig selv, da jeg troer at slutte en ærefuld og fordeelagtig Fred for Staten, og kan jeg tillige love Dem, at den, sluttet paa disse Vilkaar, skal blive af Varighed.

Jeg har den Ære o. s. v.

Lochner.

Af alle disse Rapporter og Breve have vi da seet, hvorledes Freden blev sluttet, og at Bille, den 26de ved sin Audients hos Paschaen, fik de 21 danske Fanger udleverede. Den 1ste Juni kom Briggen tilbage fra Malta, hvor den havde fyldt Vand for Najaden. Den 2den blev Traktaten imellem Danmark og Tripolis fornyet og underskrevet. Den lyder saaledes:

Gud alene Vren!

Hensigten og Indholdet af denne Traktat er, at den nu fornuftige og forsigtige Commanderende Steen Bille, Kammerjunker hos den med høie Indsigter og giennemtrængende Forstand begavede Monark, Christian den Syvende, Konge til Danmark og Norge o. s. v., tilligemed vor Ven Johan Frederik Lochner, forbemeldte Majestæts Consul, have fremskillet dem for den med mange Kundskaber begavede Prinds, Enevoldsherre og Centrum af Tripolis tappre Landskabs Regiering, som han beskytter og forsvarer for al mulig Overlast, Prinds og Herre Yusuf Pascha, Søn af Ali Pascha, Søn af Mohammed Pascha, Søn af Hamed Pascha Caramanli, som Gud ophøier, hans Throne. Man har handlet om at forevige Venkabet og igjen tilveiebringe Freden, hvilken man har fornyet og forbedret, paa de gamle Betingelser og Indholdet af nærværende Traktat, fassat i vor Oldefaders Tid, Mohammed Pascha, og igjen bekræftet af vor Fader Ali Pascha.

Hermed bekendtgjores, at fra denne Dag og for Fremtiden den danske Nation og alle dens Skibe skal nyde de største Færdbeviisninger, ligesom de meest yndede Magter, med hvilke vi leve i god Forstaaelse; at alle de Privilegier som blive dem tilstaaede og saa skulle blive hans danske Majestæts Undersaatter tilstaaede, uagtet at samme ei findes udtrykkelig anførte. Altsaa paa den Maade har man fornyet Freden, som er bleven undertegnet i Nærværelse af Divanet, Landets Kiaja Bei og de Store i Regjeringen, hvilket bevidnes ved dens her understaaende Egl.

Givet i Tripolis i Barbariet den 1ste i Maaneden Hæjic 1211, som kommer overeens med den 31te Mai 1797.

(Følger Underskrifter og Egl).

Bille havde derpaa en Afskedsaudiens, ved hvilken Leilighed Paschaen forærede ham en Sabel og sagde ham en meget smigrende Compliment. Samme Eftermiddag sendte Paschaen en Present af Forfriskninger til Fregattens Mandskab, og til Folkene paa den Slup, der blev ham foræret af Bille, skienkede han 100 tyrkiske Piastre. Bille lettede samme Aften og satte Cours for Malta; men Carpen blev liggende efter, fordi den skulde medtage for Paschaen nogle Passagerer, der skulde sættes i Land i Algier og Tangier. Carpens Bestemmelse var, som forhen omtalt, at bringe Efterretningen om Freden til Malaga, samt der aflevere Breve til vor Minister i Madrid, der skulde udvirke Tilladelse til at udfærdige Piastre fra en spansk Havn. Dernæst skulde den vise sig i Strædet ved Gibraltar. Det kostede altsaa Intet, at vise Paschaen den begjærede Tjeneste, hvorved man da opnaaede noget længere Frist for Betalingen af den skyldige Summa, hvis yderste Termin ellers var fire Maaneder.

Det vil nu nok være det rette Dieblis, til at drøfte nærmere de allerede tidtomtalte Underhandlinger, foretagne paa Generaladjutant Fiskers Anmodning af Baran Hübsch i Constantinopel:

Den tripolitanske Ambassadeur, med hvem disse Underhandlinger

havde fundet Etod, kom tilbage til Tripolis med det Ekib, som Bille jagede forgiæves den 17de Mai. Med ham fulgte det Brev fra Hübsch til Fisser, som Paschaen sendte ud til Bille med den engelske Consul. Hübsch meldte deri, at han havde sluttet Freden, der skulde begynde med en Waabenstilstand paa 6 Maaneder, og taler om et Brev fra Capudan Pascha til Paschaen af Tripolis, samt om Storherrens Firman, af hvilke han sendte ham Copier. Men disse Copier fulgte ikke med dette Brev. Paschaen havde brudt det; formodentligen havde han da holdt hine Copier tilbage, og i alle Tilfælde agtede hverken han eller Achmet Bey det mindste derpaa. Da Lochner kom iland tilstod vel Paschaen at disse Documenter eksisterede, men han vilde ikke vide noget af Waabenstilstanden at sige og respecterede heller ikke Firmanet. Hvad Brevet fra Capudan Pascha angik, da ansaa han det kun som et privat Brev, hvori denne bad ham, for deres Venstabs Skyld, at giøre Fred eller idetmindste en Waabenstilstand paa 6 Maaneder. Smidertid sluttede Lochner Freden.

Da Briggen Särpen kom tilbage fra Malta den 1ste Juni, medbragte den Breve fra General Adjudant Fisser, som var afgaaet derfra med Thetis den 24de Mai, og da Bille selv kom til Malta modtog han Duplikaterne af disse samt Copierne af Capudan Paschas Brev og Storherrens Firman; alt fra Hübsch, adresseret til Fisser. Alle disse Depescher gik ud paa, at Hübsch havde ved Capudan Paschas Mellemvirkning erholdt et Firman fra Storherren, hvilket tilligemed et Brev fra Capudan Pascha selv, befalede Paschaen af Tripolis at giøre Fred, og at denne skulde sluttet paa de samme Vilkaar som den gamle Traktat, samt at den Intet, aldeles Intet skulde koste Danmark. Til den Ende var en Waabenstilstand oprettet paa 6 Maaneder, alle Fiendsligheder skulde derfor ophøre, samt alle Priser, tagne 41 Dage efter den 14de April skulde tilbagegives. Det var endvidere en Afstalt, at det Ekib hvorpaa Ambassadeuren Achmet Bey befandt sig, ligesom de to Fregatter der af Storherren vare sererede Paschaen, skulde ved

deres Ankomst for Tripolis, eller hvor de ellers maatte møde danske Krigsskibe, heise et hvidt Flag fra Fortoppen, for at tilkiendegive Baabensstilstandens Tilværelse, og derefter skulde de ubehindret passere. Ved at sammenligne Datummerne forekommer det rimeligt, at de to Fregatter ere ankomne til Tripolis, medens Fisser var gaaet op til Malta, kort efter at han havde forgiæves jaget de to danske Priser. Hvorledes ellers forklare sig, at disse Fregatter slet ikke findes paa Fissers Liste over den tripolitanske Force, da de dog begge vare med i Slaget den 16de Mai. Hvad Achmet Bey angaaer, da lod det til, som om han selv ikke havde megen Tiltro til den sluttede Baabensstilstand, siden han ikke engang hejsede det hvide Flag, da Bille jagede ham, men foretrak at prøve paa at undslippe, hvilket desværre ogsaa lykkedes ham. Hübsch siger i et af sine Breve til Fisser, at bemeldte Achmet Bey havde sagt i Constantinopel, at han selv havde været tilstede i Tripolis ved en Conference imellem hans Herre og Fisser, hvor denne sidste havde tilbudt at betale 150,000 Piastre for Freden strax, og 10,000 Piastre aarligen; dette haaber Hübsch er ikke sandt, fordi nu denne ved ham stiftede Fred aldeles Intet skal koste. Han raader Fisser derimod til at holde gode Miner med Achmet Bey, „som en snild og mægtig Mand af megen Indflydelse i sit Land.“

Det synes virkelig, som om denne Achmet Bey har været snild nok til at føre Hübsch bag Lyset i denne hele Affaire. For det første see vi af Hübsches egne Breve, at efterat Achmet Bey havde opholdt ham flere Dage med Underhandlinger, og det endeligen kom til Underskrifterne, erklærede han, at han aldeles ingen Fuldmagt havde af sin Herre til at slutte en saadan Traktat, at han alene var udsendt med Forøringer og Complimenter til Stotterherren, i Anledning af hans Herres Thronbestigelse, og at hans Underskrift altsaa Intet betydede. For det andet var det soleklart, at alle Fordelene ved denne Baabensstilstand vare Tripolitanernes. I en og fyrgetyve Dage, fra 14de April at regne, altsaa til Slut-

ningen af Mai Maaned skulde de fiendtlige Kaperere kunne giøre Priser. De paa Candia udrustede Korsarer kunde i god Mag og No tage de rigtladte danske Skibe, som kom fra Smyrna eller foer i Archipelagus; hvorimod de tre Skibe, som man med Sikkerhed vidste skulde til Tripolis, fik Lov til at passere ubehindret med deres hvide Flag fra Fortoppen. Denne Clausul om de 41 Dage var bleven tilfoiet den første Bestemmelse, paa Grund af, at det var nødvendigt, sagde man, at give de Korsarer, som vare tilsoes, Tid til at erholde Efterretning om Waabenstilstanden; ligesom om man ikke havde det meget simple Middel i Hænde, at lade de Skibe gaae igien, som muligen i denne Tid kunde blive opbragte. Hübsch lod sig ikke anfægte af den Banskelighed, at Achmet Bey ikke vilde underskrive, han troede Alt vundet ved at Capudan Pascha alene underskrev, som om denne derved gjorde sig ansvarlig for Traktatens Opfyldelse. Hvor meget Paschaen af Tripolis agtede herpaa have vi allerede seet. Men det værste af Alt var, at Hübsch opsatte en Regning til Regjeringen, for denne Fredsslutning, der aldeles Intet skulde koste, paa 49,760 tyrkiske Piastre, hvoraf 40,000 alene for Capudan Paschas bona officia. Om denne Artikel skrev han intet til Fisser, men rapporterede kun hjem, at han havde været nødsaget til at giøre en saadan Bekostning, der dog ikke maatte betragtes som Betaling for Freden, eftersom denne aldeles Intet kostede, men kun som en Gratification til Bedkommende, hvorom han endydermere udbad sig Tauschhed

Hübsches Depescher, denne Dag vedkommende, med Begjæring om Regjeringens Ratification, kom til Kiøbenhavn i Slutningen af Mai. Under 27de i samme Maaned skrev Grev Schimmelmann og Deconomie og Commercecollegiet til Consul Lochner og den Høistkommanderende paa Stationen for Tripolis, og medsendte Copie af Hübsches Breve, der ere af 10de, 12te, 13de og 25de April, tilligemed Instrux for videre Forholdsregler. Hoffet billigede ikke Hübsches Underhandlinger, men ansaae Tingene nu

engang som skeet og ikke til at ændre, hvorfor man kun maatte være betænkt paa at drage saa megen Fordeel deraf som mulig. Schimmelmänn udhæver, i sit Brev til Lochner, de ovenomtalte feile Anskuelser, der have bragt Hübsch til at underhandle uden Basis; det Ubillige i Clausulen om de en og fyrgetyve Dages Frihed til at tage danske Skibe; endvidere at der aldeles Intet er bestemt om de danske Fangers Løsladelse, og at Hübsch har ladet sig nøie med at reclamere de to danske Skibe, tagne i Patras Havn, da han dog havde en saa god Leilighed til bestemt at fordrø Erstatning for deres Opbringelse, men herom er aldeles Intet berørt. Lochner autoriseredes til at slutte Freden, imod at betale 25 à 30,000 Piaastre og desuden 4 à 5,000 for Fangernes Løsladelse. Slutteligen underrettedes han om, at det danske Hof havde modtaget Forsikringer fra den franske Republik, at den vilde gjøre alt hvad der stod i dens Magt for at udvirke os Fred med Tripolis. Hvorvidt den franske Consul handlede i denne Aand have vi allerede ovenfor seet. Brevet til den Høistcommanderende paa Stationen er kortere: Schimmelmänn henholder sig til sit Brev til Lochner, beklager Banskeligheden af at give Instruxioner paa en saa stor Afstand, især efter saa usikre Data, som Hübsches Rapport; han stoler paa, at man vil handle med Conduite, og ønsker, at man kunde med Vaabenmagt tiltvinge sig Freden, o. s. v.

Da Villes Evar paa ovenberørte Brev, saavel som hans Breve i denne Anledning til Grev Bernstorff give Oplysning om hvad hans Anskuelse af Sagen var, og hvorledes han desangaaende havde tilskrevet Baron Hübsch, ville nogle Brudstykker af disse her være paa deres rette Plads. Under 15de Juni skrev han fra Malta til Grev Bernstorff: „Magtet Baron Hübsches Brev er af en ganske anden Natur, end den Bending Tingene nu have taget, har samme aldeles ikke foruroliget mig i Hensende til vor Handling. Der var for os ikkun to Veie: enten Freden, paa de Vilkaar den er sluttet paa, eller at fortsætte Krigen, hvortil Paschaen for sin Person var meget tilbøielig. Con-

„ful Lochner har, som jeg allerede forhen har havt den Ære at
 „melde, troet det nødvendigt og godt for Danmark at antage
 „Freden paa disse Vilkaar, og hvad Baron Hübsches Tractater
 „angaar, da kom de aldrig i Betragtning hos Paschaen. Jeg an-
 „seer det nu for en Lykke, at Freden saa hastigt blev sluttet, da
 „ellers hvad danske Skibe, der havde været i Smyrna, og havde
 „ladet sig forlede til at gaae derfra med Capudan Paschas Passer
 „eller paa Grund af Freden, vilde sikkerligen alle være blevne
 „tagne, da Paschaen af Tripolis havde to Corsarer i Candia alene
 „for at opsnappe dem o. s. v.”

Billes Svar paa Grev Schimmelmanss Brev af 27 Mai er
 dateret Malta den 1ste Juli og lyder saaledes, oversat fra det
 Franske: „Jeg er bleven meget forbauset, ved at læse Baron Hübs-
 „sches Beretning om sine Underhandlinger i Constantinopel. Der-
 „som et Brev, som jeg under 15de Juni tog mig den Frihed at
 „skrive til Grev Bernstorff, er blevet Dem foreviist, vil D. Ex.
 „deraf see den besynderlige Maade, Baron Hübsch har behandlet
 „denne Sag paa; mit Svar til ham vil ligeledes tiene til Oplys-
 „ning desangaaende. D. Ex. vil deraf see, at Baron Hübsch har
 „sagt mig saavel som Hr. Hochepied, vor Consul i Smyrna, at denne
 „Fred ikke har kostet Danmark en Skilling. Han skriver mig end-
 „vidmere, at dersom man havde henvendt sig til ham strax, skulde
 „han, ved sin Indflydelse have bragt det til det Punct, hvorhen
 „Sagen nu endeligen er kommen; at Kongen derved havde sparet
 „sine Udrustringer, ved idethoieste at giøre, saaledes som Everrig,
 „en Udgift af 2000 Piastrer.”

„Jeg har, saavel over Tripolis, som over Livorno, tilfattet
 „Baron Hübsch Underretning om vor Fredsslutning; thi uagtet
 „han skrev os saa udtrykkelig, at hans Underhandling ikke kostede
 „det mindste, vovede jeg ikke at sætte saa ganske Lid til hans For-
 „sikringer, og jeg vil tilstaae D. Ex. at jeg dog ventede en Røg-
 „ning til Regjeringen, i hvilken Forventning jeg da heller ikke er
 „bleven bedraget, ifølge D. Exs. Brev af 27de Mai. At Baron

„Hübſch havde en ſaa uindſtrænket Tiltro til Achmet Bey, var
 „mig allerede Borgen for, at han vilde blive bedraget. Achmet
 „Bey er almindeligen bekiendt for at være et nederdrægtigt Men-
 „neſke, derom ere alle Europæere i Tripolis enige. Medens jeg
 „laa for Tripolis lod jeg ham ſpørge, hvorfor han havde giort ſig
 „ſaamegen Umage for at undſlippe mig, da han dog havde et
 „Sikkerhedsſpas fra vor Agent i Conſtantinopel? Han lod mig
 „meget oprigtigen ſvare, at han troede ikke, at jeg meget vilde
 „reſpectere et ſaadant Paſ, hvilket beviſer tilfulde hvor oprigtigt
 „han ſelv har meent det med ſine Underhandlinger. Derſom jeg
 „havde været ſaa heldig at tage ham, er jeg overbeviſt om, at
 „Sagen ſkulde have ſaaet et fordeelagtigere Udfald for os.”

„Jeg har allerede ſkrevet til Baron Hübſch, og agter med
 „førſte Leilighed at ſende ham et Duplicat, hvori jeg anbefaler ham
 „paa det alvorligſte for Kongens Interesſes Skyld, hvem vi begge
 „have den Ære at tiene, ikke at betale en Skilling til de Folk,
 „han har brugt; da alt hvad de have udvirket deels er til ingen
 „Nytt, deels kommer for ſilde. Kun Baron Hübſches eget Brev,
 „ikke Storherrens Firman, ei heller Capudân Pachas Skrivelse kom
 „mig tilhænde, medens Underhandlingerne fandt Sted. Derſom
 „den gode Herre blot havde havt den Opmærksomhed at nævne et
 „Ord om de Penge, han havde opofret, vilde han have giort os
 „en betydelig Tieneste. Mit eneſte Ønſke er nu, at forhindre,
 „at Baron Hübſch ſkal giøre flere unyttige Opoffrelſer for en
 „Fred, ſom allerede er Fædrelandet koſtbar nok, og ſom des-
 „uden er opnaaet uden nogensomhelſt Indblanding. Jeg har
 „deſangaarnde ſkrevet ham til, og haaber at dette Brev maa
 „komme ham tilhænde for D. Egeb. Svar paa hans Depecher, ſom
 „meddeler ham Fuldmagt til at betale den opgivne Sum.

„Jeg ſmigrer mig med, at Regieringen vil billige min Hand-
 „lemaade. Den ſtore Afſtand og Uſikkerheden i at correſpondere
 „bringer mig ofte til at handle paa egen Haand og til at giøre
 „Skridt, for hvilke jeg ønſkede helſt, for min egen Roligheds

„Skyld, at have D. Excs. Bisfald eller Ordre. Jeg haaber kun
 „at D. Ex. vil være overbevist om, at i hvad jeg end foretager
 „mig, har jeg kun Kongens og Landets Vel for Øie.”

Til Grev Bernstorff skrev han, i samme Anledning, i et
 Brev dateret Neapel den 17 Juli: „Jeg har fra Baron Hübsch
 „modtaget mange Breve, og endssjondt de ved mange Leiligheder
 „have været hinanden meget modsigende, stemme de dog alle over=
 „eens i at gientage de samme Ord: „Jeg har Marsag til at
 „„gratulere mig selv til at have sluttet en fordeelagtig Fred for
 „„vort Hof, uden at det koster en Skilling til den tripolitanske
 „„Regiering””, og som han siger, at Everrig saaledes havde faaet
 „Freden for 2,000 Piastre, kunde jeg mindst giøre mig Tanke om,
 „at han vilde tilstaae en saa stor Douceur for sit eget Hof. Jeg
 „greb strag den første Leilighed og skrev ham til for at forebygge,
 „om det kun kommer tidnok, at han ingen Udgifter gjør for en
 „Sag, der har været saa frugtesløs og saa slet ledet. Jeg tor
 „vel sige: slet ledet, naar han ingen Forsikring kunde have fra
 „Ambassadeuren Achmet Bey for Freden, og dog havde givet
 „ham et Leidebrev for sig og sin lille Eskadre, som kom saa betids
 „at to af den, hver paa 28 Kanoner, tiente imod mig den
 „16de Mai, bemandede med Christine fra Constantinopel.”

Uf Billes Breve til Hübsch kan det være tilstrækkeligt at give
 følgende Brudstykke. I det første, dateret 7de Juni, siger han:
 „De vil tillade mig Hr. Baron, at komme tilbage til Deres
 „Breve, i hvilke adskillige Punkter forekomme, som jeg vil tage
 „mig den Frihed at sige Dem min Mening om. De siger:
 „„De seer min Herre, den fordeelagtige Vending det er lykkedes
 „„mig at give vore Affairer med Tripolis. For det første have
 „„vi nu for os en Waabensstilstand paa 6 Maaneder, fra 14de
 „„April at regne, under hvilken Hans Majestæts Uundersaatters
 „„Handel er fuldkommen sikket, og i hvilken Tid Freden endeli=
 „„gen kan worde sluttet.””

„I et Brev af 18de April til vor Viceconsul i Smyrna, Hr. Hocheplod, af hvilket han har sendt mig Extract, siger De ligeledes:

„Jeg har den Ære at underrette Dem om, at jeg har uddirkt Freden imellem vort Hof og Tripolis. Den 14de d. M. er dette heldbringende Arbeide bragt til Ende, uden at betale noget til hiin barbariske Stat.”

„Endvidere i et Brev af 20de April til Samme, af hvilke jeg ogsaa har Extract, siger De:”

„Af min seneste Skrivelse har De seet, at Freden er tilveiebragt imellem Tripolis og Danmark, og vor Fart er atter fri og uden Fare, at regne fra 24de Mai.”

„De vil dog tilstaae mig, Hr. Baron, at hvad De der fremsetter maa være vort Ministerium i Kiøbenhavn meget behageligt, og at vi her ville komme til at spille en meget ringe Rolle, i Sammenligning med Dem, efterjom vi, der have været paa Stedet selv, have betalt 75,000 Piastre for Freden, foruden en Foræring af 14,000 Piastre hvert fjerde Aar. De maa ikke troe, Hr. Baron, at hverken jeg eller nogen Anden vil berøve Dem det mindste af Deres Fortieneste ved deres Underhandlinger i Constantinopel. Paa ingen Maade! Men De maa tillade mig, at jeg siger Dem uden Dmsvob, at det Hele forekommer mig at være lidet grundet, og aldeles hen i Veiret, naar der har været underhandlet, uden at Paschaen synes endog i mindste Maade, at være tagen i Betragtning, da han dog virkelig er en af de meest interesserede Personer i Sagen, og naar hans Svoger Achmet ikke har havt Fuldmagt af sin Herre til at underhandle om Fred. Paschaen tog heller ikke Capudan Paschas Ordre i ringeste Betragtning. Det er ikke den første Gang, Hr. Baron, at en barbarisk Stat har negtet at adlyde Storherrens Befaling. Algier gav os Exempel derpaa for nogle Aar siden. Det forekommer mig ogsaa, Hr. Baron, at naar De lidt længer hen i Deres Brev siger: „Jeg troer det overflodigt her at gientage, hvormeget den ovennævnte Minister Achmet Bey har viist sig forekommende

„og af god Willie, under denne Sags Forhandling, hvorlunde
 „han reiser herfra med gode Hensigter og vel endoctriné, og
 „hvormeget denne heldbringende Sags endelige Afgiørelse afhæ-
 „nger af hans Indflydelse paa hans Herres Anskuelser. Jeg kan
 „ikke noksom anbefale Dem, at vedligeholde denne Mand's gode
 „Mening og Hensigt, ved alle mulige Høflighedsbeviser og Afgel-
 „sestegn,““ giver De ikke utydeligen tilkiende, at De selv er
 „ikke ganske sikker paa Deres Sag, og at De troer paa Mulig-
 „heden af, at Paschaen kunde falde paa, ikke at respectere den Fred,
 „der saaledes uden hans Samtykke er sluttet i Constantinopel.
 „Heri har De, Hr. Baron, paa ingen Maade taget Feil, og jeg
 „kan have den Ære at forsikre Dem, at Achmet Bey ikke uden
 „skielig Grund skialv for sit Liv, da Deres Brev blev oplæst og
 „oversat for Paschaen af en engelsk Renegat, første Admiral i
 „Tripolis, der dog havde det Venkskab for Achmet Bey, at udelade
 „den Deel deraf, hvor De holder en saa smuk Lovtale over denne
 „Minister. Det er sandt, at Renegaten herved iagttog sin egen
 „Fordeel, da han frygtede, ved at opirre Paschaen imod sin Evo-
 „ger, at bestyrke ham i hans Beslutning at fortsætte Krigen, hvil-
 „ket aldeles ikke var efter Admiralsens Smag. Denne havde flere
 „Gange erklæret, at de ikke ønskede at slaes med Orlogsmænd;
 „men de vare ogsaa visse paa at miste deres Hoveder, dersom de
 „negtede at gaae ud, for at angribe min Fregat, hvilket Paschaen
 „vilde, at de skulde giøre. Renegaten er efter min Mening den
 „egentlige Marsag til at Freden blev sluttet. Det forekommer mig
 „ogsaa, Hr. Baron, som at Achmet Bey's Venkskab for os, ikke
 „kan have været saa meget stort, siden han har kunnet sige i Con-
 „stantinopel, at min Formand, Gen. Adjutant Fisser havde til-
 „budt 150,000 Piastre strax og 10,000 aarlig, for Freden, og
 „det i hans Nærværelse, hvilket er en skamløs Usandhed. De seer
 „heraf Hr. Baron, hvormeget man kunde stole paa hans gode
 „Willie for os, ligesom det forommeldte har maattet bevise Dem,
 „hvormeget hans Endoctrinering har været os til Nytte.“

Et andet Sted i samme Brev siger Bille: „Vær imidlertid „forsikkert Hr. Baron, at uagtet Alt, hvad jeg her har høvt den „Være at sige Dem, have vi dog gjort Alt, hvad der stod i vor „Magt, for at drage Nytte af Deres Arbeide, medens vi under- „handlede med Paschaen. Uagtet vi ikke vare saa heldige at have „Deres Copie af Capudan Paschas Brev, kunde vi dog omtrent „slutte os til dets Indhold, og herefter rettede vi vore Skridt. „Consul Vochner sagde endog Paschaen, at naar han vedblev at af- „slaae Freden, vilde han selv strag gaae med Briggen til Constan- „tinopel, for at melde Storherren hans Ulydighed: Paschaen svaa- „rede herpaa, at han ikke forlangte bedre o. s. v.”

Det andet Brev til Hübsch er af 1ste Juli, men indeholder intet der er værd at anføre; det er en lang Bebreidelse for at han ikke har underrettet dem om den giorte Bekostning af de 50,000 tyrkiske Piastre, og en alvorlig Anmodning om ikke at betale dem, om ogsaa Grev Schimmelmänn, som endnu ikke kunde være underrettet om Sagens sande og hele Sammenhang, autoriserede ham dertil; saameget mere som man, dengang en saadan Autho- risation kunde være affendt fra Kiøbenhavn, endnu ikke kunde være vidende om Fredsslutningen for Tripolis af 29de Mai.

Alt Bille ikke handlede overilet, saaledes som Mange, i hiin Tid, da denne Sag vakte megen Interesse, vare tilbøielige til at troe, vil af det foregaaende være Læseren indlysende. Hvorvidt Fre- den kunde have været opnaaet for bedre Kiøb, naar man havde fortsat Krigen, er vel megen Tvivl underkastet. Man har seet hvorledes Antallet af Paschaens Skibe forøgedes, og det med svære Skibe, saa at det vilde blevet en absolut Nødvendighed at forøge vor Styrke i Middelhavet betydeligen. Seer man hen til hvad disse Udrustninger og en langvarig Blokade vilde have kostet Danmark, saa torde vel det Afslag, man kunde have tiltrunget sig i Paschaens Fordringer, neppe have erstattet de forøgede Krigsom- kostninger; især naar man seer hen til hvor nødvendig vor Eskad- res Nærværelse siden blev i andre Kanter af Middelhavet. I

hvordan alt dette end er, saa opvakte Efterretningen om den hastige og paa saa hæderfuld Maade opnaaede Fred, almindelig Tilfredshed her hjemme. Bille blev tilkiendegivet Kongens Bisald i de naadigste Udtryk; han fik Kammerherrenoglen til Belønning. Fra Grev Bernstorff saavelsom fra vedkommende Collegier modtog han de meest smigrende Skrivelser. Malte Bruun besang Slaget ved Tripolis i sin herlige Ode, og Alle prisede Billes kiække Færd og lykønskede Landet til den gienvundne Sikkerhed for Skibsfarten.

Bille kom til Ankers i Malta Havn den 4de Juni; men nær havde han atter lidt Skibbrud i Indseilingen: han fik bal Seil, der faldt Stille, Fregatten drev ned og tornede med Roret mod en Klippe; men da der var steildybt og ingen Søe fik den intet videre Havarie. Der kom strax en Mængde Fartoiere, især „Religionens,” hvilke bugerede Rajaden til dens Ankerplads, hvor den da blev underkastet 18 Dages Dvarantaine.

Foruden at Bille maatte anskaffe det af Consul Lochner forlangte Krudt til Paschaen, maatte han endnu løskjæbe to tripolitanske Fanger, som Paschaen havde udbedt sig. Da de vare i private Folks Hænder benyttede disse Leiligheden og skruede Prisen i Weiret, saa at Regningen for Freden derved atter fik en ikke ubetydelig Tilvæxt. Ligeledes maatte Bille lade bygge et Fartoi istedetfor den til Paschaen afstaaede Slup. Det hele beløb sig til 3,362 Piastre.

Medens Rajaden laae i Dvarantaine døde den danske Consul paa Malta Hr. Habela. Paa Stormesterens Anmodning indsatte Bille General Soldinspecturen Hr. Fremaux de Formose til Interims Consul; hvilket Valg senere blev anerkjendt af Regjeringen. Fremaux var en almindelig agtet Mand og dertil meget rig, hvilket altid er værd at paaagte ved Valget af en Consul, fordi det giver ham Ansæelse; men under den Tid's Omstændigheder var denne Egenskab af endnu større Bigtighed, fordi der meget ofte var Spørgsmaal om dieblilg Udredelse af betydelige Summer.

Chebeqvinen laae her endnu for dansk Regning under Dvarantaine; skiondt den intet Samqvem havde havt med Land, havde man paalagt den 40 Dage. Dette voldte atter Udgifter, som vare saameget mere argerlige, som dette Fartoi aldeles ikke havde svaeret til Hensigten. Til Beviis herfor tiener Lieutenant Munk's Rapport til Bille, strax efter Affairen den 16de Mai:

Rapport.

Efter Deres Befaling afgiver jeg herved Beretning om Skib og Mandskab, saaledes som de forholdt sig i sidste Action. Jeg troer at være saameget Mennefskiender at jeg tør sige, at de maisteske Matroser (de være iøvrigt som de vil) ikke ere saadanne, at man tør vove det yderlige Dieblis med dem; ja! man maa endog passe ligesaa meget paa dem, som paa Fiendens Manøvrer, saa at jeg finder mig beseiet til at erklære, at jeg troer det var muligt, at de lode Skib og Flag i Stikken. Vi skiod i denne Bataille det ubetydelige Antal af 10 Skud pr. Kanon. Kanonerne viste sig som forhen meget urolige og sloze Syfouge og Broge istykker, brækkede Kulerne etc. Skibet syntes vel ikke at lide betydeligt; men jeg troer det utvivlsomt, at en anden Affaire af længere Varighed kunde have bedrøvelige Følger.

Chebeqvinen den 18de Mai 1797.

Munk.

Støttet paa denne Rapport var det, at Bille sendte den fra sig. Men han blev meget ubehageligen overrasket, da han ved sin Ankomst til Malta saae det danske Flag at vaie fra den endnu. Under 20de Juni skrev han desangaaende saaledes til Deconomie og Commercecollegiet; „Jeg har allerede forhen sagt, at jeg kun „fik 18 Dages Dvarantaine, da jeg kom herind. Derimod havde „man givet Chebeqvinen, som ikke havde været mere end 12 Dage „borte fra Malta og ingen Samqvem havde havt med Land, 40 „Dage. Jeg havde, i et Brev til Consul Habela, overladt ham „Behandlingen af dette lille Fartoi, samt anbefalet ham at have „Hans Majestæts Interessse for Die. Ved min Ankomst kunde

„jeg ikke undlade at sige Consulen, at om han anvendte den halve
 „Tver, hvormed han tiener sine Landsmænd Maltheserne, for
 „Kongen af Danmark, vilde jeg have Aarsag til at anbefale ham
 „meget. Jeg fik det giennem Stormesteren bragt derhen, at den
 „fik Practica samme Dag som jeg, hvorved dog endel blev spa-
 „ret o. s. v.”

Herfra Malta rapporterede Bille til Admiralitetet, Freds slut-
 ningen angaaende. Hans Rapport er af 6te Juni; da den inde-
 holder nogle Detailler som ikke findes i de forhen anførte, ville vi
 slutte denne Afdeling om Tripolis Affairen, med følgende Brudstykke:
 „Hvad der har forundret Tyrkerne meget, var at Fregatten kunde
 „skytte saa meget agterud, og dernæst, hvad de aldeles intet Be-
 „greb kunde gjøre sig om, var Granaterne, der kastedes fra vore
 „Mærk. I Førstningen gjorde de dem megen Moerkskab, men be-
 „drovede den siden desmere, da en Granat skal have lemlæstet 18
 „Mennesker. Der ere endog Tyrker komne ombord paa Fregatten,
 „for at see hvad det var for Ting, vi havde kastet fra vore Mærk.
 „Paschaen har til Dato havt store Tanker om sin egen Styrke,
 „og det ikke uden Grund, naar man veed, at det danske Priisskib,
 „paa 18 Kanoner, har en Dag fra Solens Dypgang til dens Ned-
 „gang slaædes med en stor neapolitansk Fregat, som prisfede sig
 „meget lykkelig ved ikke at blive taget. Vore danske Fanger vare
 „ombord paa Priisskibet og kunne bevidne Sagens Rigtighed.
 „Imidlertid har Paschaen, ved mere end een Leilighed, tilfæaet os
 „Danske Bravoure og Dygtighed, og ved min Afskedsaudience for-
 „ærede han mig paa den galanteste Maade en Sabel, og sagde
 „mig en smigrende Compliment. Paschaen er mægtig til Søes,
 „og bliver hver Dag stærkere. Dagen før jeg gik Seil fik han i
 „Present af Keiseren af Marokko en Fregat paa 32 Kanoner.
 „Den første Krydstour, som Venegaten gaaer ud paa, skal han
 „ud i Spanske Søen. Han har før giørt Priser under Cap Bat.”

(Fortsattes).

Beskrivelse over Dæmningen og Orlogshavnen ved Cherbourg. Ved L. de Coninck.

(Sluttet fra Pag. 224).

Commissionen lod Dæmningen, der med laveste Vand laae næsten tør, nøiagtigen undersøge og fik derved Overbeviisning om, at den kunde anses for at være en fuldkommen solid Basis til at bygge paa, da den i en Række af Aar ikke havde forandret sig, hvilket Søværterne, der heelt igiennem bedækkede den, afgave Beviis for. Erfaringen havde lært, at alt det, der hidtil var opført af den, imellem Lav- og Høivands Mærket, ikke havde tilstrækkelig Styrke til at modstaae Søens Paavirkning, hvilket Centralfortets Skibne noksom havde bediist. Commissionen var af den Mening, at hvis Dæmningen skulde være fuldkommen solid, maatte den ikke opføres med løse Stene, saaledes som den første Plan bestemte. Det blev derfor besluttet, paa Dyggen af den at opføre en Maur af Granit, der skulde have en Tykkelse forneden af 11 Metre, og oventil af 9 Metre, samt en Høide af 9 Metre; hvilket Arbeide blev begyndt paa i Foraaret af 1833, og jeg skal længer hen omtale Maaden hvorpaa det skeer, da det egentligen er denne nye Methode, der har afgjort om Dæmningen nogensinde skulde blive fuldendt eller ei.

Medens der arbeidedes paa de tvende Bassiner, der udgiøre Orlogshavnen (see Pag. 224)*) bleve de store Steenmaser, der sprængtes ud af diise, efterhaanden bragte ud til Dæmningen for

*) En russisk General, der var i Cherbourg og besaae dette Kæmpeværk fort forend det sidste Bassin blev aabnet, udraabte da han gif paa Bunden af samme: „il n'avait pas „fallu moins que les ongles d'acier de l'aigle de Napoléon pour entreprendre un tel ouvrage" (Napoleons Orrens Staalklor horte der ogsaa til for at paantage sig et „saadant Værk).

at nedsenkes, men der manglede desuagtet meget i at den kunde blive færdig til Lav-Bands Mærket.

Da Commissionens Forslag var blevet antaget, i April 1832, blev der givet Ordre til at gjøre de nødvendige Tilberedelser, for at Arbeidet kunde begynde med Kraft det paafølgende Aar. For at lette Steentransporten blev der anlagt en Jernbane fra Bierget le Roule til Bærstet. Et stort Antal Steenhuggere arbejdede med at tilhugge Stenene, der skulde tjene til Revetement for Muren, og hver Steen blev nummereret saaledes som den skulde ligge paa Dæmningen. Dette Arbejde gik saa raskt fra Haanden, at da jeg var i Cherbourg i Juli Maaned 1833 vare alle Pladser saa opfyldte, at der maatte standses med Steenbrydningen i Bierget le Roule.

Dæmningen havde paa hele sin Længde næsten tilstrækkelig Høide; men den manglede endnu meget i den Brede, der behøvedes for at danne den nødvendige Talu.

Hr. Daviel, Ingenieur ved Sø=Staten*) indgav Forslag til en ny Construction af en Steenpram til Brug ved Opfyldningen paa Dæmningen. Den blev approberet, og megen Tid og Bekostning sparede herved. En Gjennemsnits-Tegning af denne Pram findes i Tab. V. Fig. 6. Prammen er høiere paa den ene Side, end paa den anden, hvorved Dækket kommer til at danne et mod den ene Side inclinerende Plan. Tyve Jernbaner ere anbragte parallelle med hverandre tværs over Dækket, og i hver Bane ere

*) I Frankrig er der i alt 60 Ingenieurs de la marine. Disse have udelukkende at bestille med Alt, hvad der vedkommer Constructionen m. m. En General-Inspecteur, der opholder sig i Paris bestyrer denne Green af Marinen; for nærværende Tid er det Baron de Holland, der beklæder denne Post. I enhver Orlogshavn er der en Ingenieur, der har Titel af General-Inspecteur og dirigerer Arbejderne i Havnen; under ham ere flere Ingenieurer ansatte; i Cherbourg var der i alt 5 saadanne. Dette Corps anses for et af de meest udmærkede i Frankrig.

4 Vogne med Jernhiul (Fig. 6.). Vognene, hvoraf enhver kan indtage 3 Tønde Steen (omtrent 6,000 \mathcal{W}) blive læsede iland og føres paa Jernbaner til Prammen, i hvilken de indsættes ved Hielp af en Kran. Naar alle 80 Vogne ere komne ombord, bliver Prammen, dersom Wind, Veir og Strømtiden faie, bugeret ud til Dæmningen af en Dampbaad, der udelukkende er til Brug for Transporter, til og fra Dæmningen. Naar Prammen er bragt til Stedet, hvor Stenene skulle ligge, fortoies den langs med Dæmningen, ved et Huker for og et andet agter, hvorpaa Løsningen strag begynder paa følgende Maade: Den forreste Vogn i hver af Jernbanerne føres ud paa en Bippebro eller Lem, og ved at fire paa tvende Tallier vipper denne (see Fig. 6) saa at Stenene falde ud af Vognen, der holdes tilbage, deels med Stop-touge og deels ved et opstaaende Bryst paa Lemmen. Naar Vognen er tom hales den tilbage i de tvende Tallier, der ere paa Lemmen, hvorved denne kommer til at vippe op, ind efter, saa at Vognen ruller ned i en skraaliggende Jernbane, der forer ned i Lasten af Prammen; ad denne Bane føres Vognen ned, og saaledes føres alle Vognene, efterhaanden som de blive tomte, ned og opstilles paa Bunden af Prammen. Bestaaer Transporten af Smaasteen, hvilke kun bruges til Opfyldning paa Eydkanten af Dæmningen, har man paa hver Vogn en Kasse, der er indrettet til at aabne i Yderenden, naar Vognen er kommen ud paa Lemmen, og Udkastningen skal gaae for sig.

Førend man kunde begynde at opføre den ovenomtalte Muur, maatte Ryggen af Dæmningen frembyde en nogenlunde jevn Overflade; men man befrygtede, og det ikke uden Grund, at Muren ikke vilde kunne modstaae Havets Paavirkning, dersom Dæmningen ikke blev giort solid, ved Belægning med svære Steenmasser. Det blev derfor foreslaaet at belægge Ryggen af Dæmningen med tre Rader Steenblokke a. a. a. (see Fig. 1), der skulde være 3 Metre lange, 2 Metre brede og 1 Meter høie; enhver af disse Blokke vilde komme til at veie omtrent 30,000 \mathcal{W} . At udhugge disse

Blokke af Bierget, og transportere dem, vilde være forbundet med stor Besværlighed, og det vilde næsten blive umuligt at faae dem henlagte med Noiagtighed paa deres Plads, dersom dette skulde skee paa den sædvanlige Maade; men alle disse Vanskeligheder ere blevne overvundne. Hr. Birla, som forestaaer Arbeidet ved Dæmningen, har reist sig et herligt Mindesmærke, ved at løse denne Opgave. Ved følgende af ham foreslaaede Fremgangsmaade blive Blokkene dannede, transporterede og henlagte paa deres Plads med Hurtighed og Nemhed: Trækasser, der indvendig have de samme Dimensioner som Blokkene skulle have, henlægges paa Strandbredden, hvor de med Høivande komme til at staae under Vand, og i disse danner man en kunstig Steenmasse, ved at sammenmure Smaasteen med en ny opfunden Beton, der bestaaer af $\frac{1}{3}$ Leer, $\frac{1}{3}$ Sand og $\frac{1}{3}$ hydraulisk Kalk. Leeret til denne Beton, tørres i Solen, pulveriseres og bringes i en Reverbierovn, hvor det lægges paa gloende Ballastjern, i et Lag af nogle Tommers Tykkelse, og forbliver her i en halv Time*). Den hydrauliske Kalk pulveriseres ligeledes, hvorpaa alle tre Dele sammenblandes og bearbejdes paa den sædvanlige Maade; men der maa ikke tilberedes mere af denne Masse, end hvad der omtrent kan være Brug for fragt. Naar Betonen har lagt 24 Timer i Vand bliver den en fuldkommen haard Steenmasse. Under den største Deel af Ebbetiden staae Kasserne aldeles tørre, i hvilken Tid Murerarbeidet foretages, og naar dette er færdigt henstaae Kasserne i nogle Dage, hvorved de med Høivande komme til at staae 11 à 12 Fod under

*) Tiden, Leeret behøver at ophedes, er afhængig af dets Bestanddele. I Cherbourg bruger man som sagt en halv Time dertil; i Savre de Grace, hvor der ligeledes foretages betydelige hydrauliske Arbejder, er det derimod $\frac{3}{4}$ Time. Hr. Leroux, Ingenieur des ponts et chaussées, som forestaaer Arbeidet isand, sagde mig, at der ikke kan gives bestemte Regler for hvor lang Tid Leeret bør ophedes, men man maa prøve sig frem, ved at gjøre Forsøg i det Smaa.

Vand. Hvergang det er lavt Vandet undersøges Måssen, og naar det kan antages at den er forhærdet til et fast Legeme, transporteres Kasserne ud til Dæmningen paa følgende Maade: Naar det er Hoivande lægges en Ponton over hver Kasse, hvoraf der hver Gang ere 6, og efterhaanden, som Vandet falder, stivhales 4 paa hver Ponton anbragte Tallier (hvis ene Blok er ved en Strop befæstet til en Bielle der er under Bunden af Kassen, og den anden om en Pullert i Pontonen) indtil Pontonen hviler paa Kassen, da Tallierne fastgøres for godt (see Fig. 3. og 4. Tab. V). Det cubiske Indhold af Pontonen er saa stort, at en Vægt af 30,000 *T* bæres med Lethed, saa at naar Vandet stiger hæves Kassen af Pontonen. Dampbaaden ligger da færdig og buxerer alle 6 Pontoner ud til Dæmningen, hvor imidlertid Alt er gjort klart til at modtage dem. Det er af største Vigtighed, at Kasserne sænkes meget nøiagtigen, et Arbeide som gøres endnumere besværligt, ved at Strømmen stedse løber tværs paa den Stilling hvori Pontonerne maae lægges; til den Ende er der imellem tvende Ankere spændt en Rietting langs med hver Linie, hvor Kasserne skulle ligge. Over denne Rietting, der holdes op i Midten ved Boier, ere, perpendiculair paa samme, atter andre Riettinger ligeledes spændte imellem Ankere. Naar Pontonerne ankomme til Dæmningen, hvilket i Almindelighed er noget før Hoivande, bliver hver Ponton lagt paa det Sted, hvor Stenen skal sænkes, og den fortoies under de omtalte Riettinger. Kassen affires i Tallierne, og naar den har naaet Bunden hales Boltene eller Luntestikkerne, der gaae igiennem Enderne af Biellerne i Bunden af Kassen, ud, hvorved Stroppen til Tallien kan affruges, og Pontonen bliver fri og borthales. Naar det er lavt Vandet staae Kasserne aldeles tørre, og de slaes da i Stykker, undtagen i den yderste Linie, hvor man lader Træværket omkring Steenblokkene staae saalænge det vil holde. Uabningerne imellem Blokkene opfyldes med Smaasteen, der mures sammen med den samme Slags Beton, som den Blokkene ere dan-

nede af, saa at det Hele udgjør en jern Klippemasse, paa hvilken Muren opføres.

I Centralfortet er der opført temporaire Bygninger for Arbejderne at opholde sig i. I August Maaned 1833 beløb Antallet af Arbejderne sig til 500 Mand. Saalænge der arbeides i Bunden kan man ikke regne Arbejdstiden til Mere end 3 à 4 Timer hver Flod, eller 6 à 8 Timer i Døgnet, dette voxer dog efterhaanden som Muren kommer høiere op. Arbejdet gaaer for sig Dag og Nat, naar Veirliget tillader det, og om Natten oplyses det med en utallig Mængde Beegfakler. I Maret 1833 fuldførtes 200 Metre (omtrent 639 danske Fod) af Muren, der gaaer fra Centralfortet mod Fortet Royal, hvilken Strækning skal først gøres færdig, for snarest muligt at tilveiebringe smult Bænde i det ydre Bassin. Efter Hr. Birla's Overslag vil den hele Dæmning kunne fuldføres i 10 Aar, naar der til samme bliver aarligen anvist to Millioner Franks; men de Deputeredes Kammer havde kun tilstaaet 800,000 Franks for Maret 1834.

Paa Rheden ligge endeel svære Fortsainingsankere, forsynede med en Kietting og en svær Lønde, kaldet corps mort, i hvilken Skibene gjøre fast, hvorved de undgaae at bruge deres egne Ankere. I Følge de paalideligste Efterretninger jeg har kunnet forskaffe mig, skal der paa Rheden kunne ligge 30 Linieskibe; om det Antal af Fregatter, og mindre Fartøier, som den tillige kan rumme, veed jeg Intet med Visshed, men jeg antager at det maa være betydeligt.

Da Bugten ved Cherbourg endnu var aaben og i sin oprindelige Tilstand modte Floden ingen Hindringer imellem Pynten Querqueville og Den Pelée; den havde da en Diagonal-Nietning over Bugten fra N. W. til S. O. henimod Strandbredden ved Tourtaville, hvor den gradviis tog en Nietning fra Ost til Vest og fyldte paa denne Maade Bugten og Landeshavnen. Det blev en naturlig Følge, at da Dæmningen, der nu dækker Rheden, kom i Stand, maatte den have en stor Indfyldelse paa Strøm-

men's Løb, der nu kan komme ind igiennem Indløbene ved Enderne af Dæmningen. Lovers udenfor disse tager nu Strømmen forskjellige Retninger, der ere afhængige af hvor længe Ebben og Floden have løbet: ved det vestlige Indløb løber den i den første Fierdedeel af Flodtiden, mod Midten af Bugten St. Anne, derpaa gradeviis fra Vest til Sydost, og med $\frac{3}{4}$ Flod sætter den mod Pynten Homet. Med Ebben løber den paa samme Maade i forskjellige Retninger, der ere modsatte dem den løber med Floden; saaledes sætter den med $\frac{3}{4}$ Ebbe N. V. hen.

I det østlige Løb sætter Strømmen i den første Fierdedeel af Flodtiden hen imod de flammste Klipper (rochers des flamands); ved halv Flod ind imellem Den Pelée og Landet; ved $\frac{3}{4}$ Flod tager den en Retning imod Hattetout Skiarene, der ligge nordensfor Den Pelée. Med Ebben er dens Løb accurat det modsatte.

At kiende Strømmens Retning til de forskjellige Tider af Ebbe og Flod bliver endmere vigtig for de Søfarende, da de Skibe der med lavt Vand løbe ind paa Nheden giennem det østre Løb, hvor der da er 25 Fod Vand, vilde være udsatte for at komme paa Grund paa de Sandrev der skyde ud fra Den Pelée, hvis de forsømte at sikke sig mod Strømsætningen. Dette skeer ved at tage den østlige Pynt af Dæmningen, hvor der er lagt en Sonde, meget nær, og holde langs med den indvendige Side, indtil de kunne naae Ankerpladsen. Det vestlige Løb, der har en Brede af omtrent 3500 Alen fra Enden af Dæmningen til Fortet Quereville, har til alle Tider Dybde nok for de største Skibe, da der med laveste Vand ikke er mindre end 40 Fod, naar man undtager nogle Grunde i Nærheden af bemeldte Fort, hvilke undgaaes ved ikke at komme dette nærmere end paa 16 til 1700 Alen.

Den yderste Koffardihavn er næsten tør med Lavvande; den inderste er aflukket med en Sluse.

Da det er at forudsætte, at Dæmningen (breakwater) ved Plymouth er de Søfarende i Almindelighed mere bekendt, end

Anlægget ved Cherbourg, hvorfor Mange ville være tilbøielige til at troe hiin et Bærk, der i Storhed og heldig Udførelse ikke finder sin Mage, vil jeg her til Slutning meddele nogle Bidrag til at sætte Læseren i Stand til at anstille en Sammenligning imellem disse toende, med Rette beundrede Mesterværker af Vandbygningskunst.

Da man i 1802 atter tog fat paa Arbeidet ved Cherbourg, efter et nyt System, der grundede sig paa de foregaaende Mars Erfaring, saae man en kunstig Øe, over 300 Alen lang, og som kunde monteres med 20 Kanoner af de sværeste Calibre, ligesom pludseligen at staae frem af Havet. Dette tildrog sig alle Ingenieurers Opmærksomhed, og da Udfaldet nu ikke længer var uvist foretog Englænderne Anlægget af Breakwater'en eller Dæmningen ved Plymouth. Denne's Rhed er aaben ligesom Cherbourg's; men den sidste er kun beskyttet mod sydlige Vinde, og udsat for alle Vinde fra Vest, igiennem Nord, lige til Ost, med andre Ord: for de herskende Vinde i Kanalen. Det Modsatte er netop Tilfældet med Rheden ved Plymouth, hvilken Omstændighed har ikke lidt været til Fordeel for Opførelsen af Dæmningen paa dette Sted.

Ved Plymouth danner Dæmningen et Trapezium, der har en Basis af 300 Fod (engelsk) og en Brede oventil, 3 Fod over høieste Bunde, af 30 Fod. Taluerne ere rette Linier, uden Inclinationsforandringer, lige fra Bunden til Toppen.

Hele Længden af Dæmningen ved Cherbourg er 3768 Metre, og Kvadratintholdet af et Gjennemsnitsplan er 1350 Kvadratmetre. Den løbende Meter (le metre courant) koster efter en 16 Mars Erfaring 8717 Frankø. Hele Længden af Dæmningen ved Plymouth er kun 1364 Metre, og Kvadratintholdet af en Gjennemsnitsplan er 996 Kvadratmetre. En løbende Meter af denne Dæmning koster 16,491 Frankø.

Prisen af Cubimeteren af de Steen, der ere brugte ved de to Dæmninger, vil altsaa forholde sig som 65: 164 eller meget nær som 10: 25, hvilket vil tiene til at vise Forholdet imellem Arbeids-

lønnen i de tvende Stater, uden at tage Volumforskjellen af de paa begge Steder anvendte Materialer med i Beregningen.

Efterat Hr. Lachin havde oplæst sin Afhandling i l'academie des sciences og den Committé, der var nedsat for at undersøge den, bestaaende af de Herrer de Prony, Charles Dupin og Girard, havde indgivet sin Rapport om den, oplæste han en ny Afhandling, som ligeledes er bleven trykket og har til Titel: *Supplement au memoire sur la digue de Cherbourg, comparée au Breakwater de Plymouth, 1820*; hvilket Supplement jeg her skal meddele, da det indeholder mange interessante Bemærkninger om begge disse Arbeider.

„Den Sammenligning, som vi havde gjort imellem Dæmningen ved Cherbourg og Breakwater'en ved Plymouth, var endnu under Academiets Dine, da Hændelsen gjorde os bekendt med et Værk, der er trykt i Edinburgh i Juni 1817, under Titel af Supplement til den britiske Encyclopædie, hvilket uden Orden og med stor Unøiagtighed omhandler Arbeidet ved Dæmningen i Cherbourg, hvorimod det giver en nøiagtig Beskrivelse af Arbeidet ved Breakwater'en, ledsaget af nogle detaillerede Beretninger, som vi troe at borde gjøre Ingenieurer opmærksomme paa.”

„Efter Redactionen af Supplementet til den britiske Encyclopædie (Pag. 454) er Breakwater'en vel et Arbeide af samme Natur, som Dæmningen ved Cherbourg; men den er bygget efter bedre Principer, med færre Machinerier og et mindre Antal Arbeidere. Der tilføies med større Sandhed, at „sammenlignet i Henseende til Udstrækningen og Dimensionerne af Cherbourg's Dæmning, da er den naturligtviis til denne som 1: 4.”

„Vi have bemærket, i den af os anstillede Sammenligning imellem disse tvende Arbeider, at Breakwateren i Plymouth er bygget efter andre Principer, der ere væsentligen forskjelliges fra dem, der ere fulgte ved Cherbourg, hvilke grundede sig paa hvad Erfaring havde lært; og fra Forskiellen i disse Principer droge vi den Slutning, at Søens Virkning vilde udentviol forarsage de samme

Modificationer ved Bygningen af Breakwateren, som Dæmningen i Cherbourg er undergaaet, førend den opnaaede den sidste Grad af Fasthed. Længere hen vil man faae at see, at en ulykkelig Erfaring allerede har stadfæstet vor Forudsigelse."

„Vi have ligeledes omtalt Simpelteden af de Midler, der ere bleve anvendte ved Arbeidet i Cherbourg, sammenlignede med de complicerede Maskiner, der brugtes i Plymouth, saavel ved Materialernes Transport, som ved selve Arbeidet paa Dæmningen; og her synes vi at opdage den sande Aarsag til den store Forskiel i Udgifterne ved begge disse Anlæg."

„Der bliver altsaa nu kun tilbage for os at bevise, at Arbeidsfolkens Antal har været meget mindre ved Dæmningen i Cherbourg, end ved Breakwateren, i Forhold til begges respective Dimensioner, og at altsaa Redacteurerne af den brittiske Encyclopædie, i Beretningen om Arbejderne ved Cherbourg, ere i alle Punkter bleve vildledede."

„For at overbevise sig herom vil det være tilstrækkeligt at kaste et Blik paa efterstaaende Liste over det Personale, der har været brugt paa begge Steder."

Personalet, der blev brugt ved Dæmningen i Cherbourg i 1812, det Aar da Arbeidet drevs med den største Activitet.

(uddraget i Revisionen ved Marineministeriet i Frankrig.)

En Ingenieur; en Over=Conducteur; andre Conducteurer; Underofficerer, ansatte ved Dæmningen, Steenbrudene og Indslibnings=Stederne

Personalet der blev brugt ved Breakwateren i Plymouth.

(uddraget af den brittiske Encyclopædie).

Officerer og Betiente ansatte til Opsigt med Arbejderne, samt ved Revisionen af Udgifterne 10

Besætningen paa de Fartøier der brugtes til at transpor- tere Arbeiderne	31	Officierer og Underofficierer ved 10 Fartøier, der brugtes til Steentransporten	21
Sømmermænd, Smede og Blokkedreiere	11	Besætningen til disse Fartøier	90
Militaire Arbeidere	310	Besætningen paa lette Far- tøier	45
Spanske Krigsfanger	300	Haandværkere i Steenbrud- det Dreston	39
Arbeidere og Rudske ved Steenbruddet i le Houle	72	Besætning af Matroser til Entrepreneurernes Fartøier	170
Arbeidere og Rudske ved Steenbruddet Becquet	25	Arbeidere i Steenbruddet Dreston	300
Arbeidere og Rudske paa Ky- sten Øst for Cherbourg	10		i Alt 675
Besætning af Underofficierer og Matroser til 34 Far- tøier, der brugtes til Steen- transporten	204		
Besætning af Underofficierer og Matroser til 15 Fartøier, der tilhørte Entreprenøren	75		
	i Alt 1058		

„Af denne Sammenstilling sees, at Antallet af Arbeidere ved Dæmningen i Cherbourg er ifkuns omtrent Halvdelen større, end det ved Breakwateren brugte, istedetfor at det borde have været fire Gange saa stort som dette, for at staae i samme Forhold til det som begge Værkers Dimensioner, hvilke efter Engländernes egen Tilstaaelse ere som 1: 4.“

„Vi ville nu undersøge hvor stort et Quantum Steen, der er nedsenket paa hver af Stederne især; til denne Sammenligning ville vi tage, paa den ene Side, de 5 Aar som Arbeidet ved Breakwateren varede, og paa den anden, de 5 første Aar efter at man atter var begyndt paa Arbeidet ved Cherbourg.“

Paa Dæmningen ved Cherbourg er fænket.	Paa Breakwateren ved Plymouth er fænket.
i 1803 - 226,018 Lstr. (tonneaux).	i 1812 - 16045 Lstr. (tonneaux).
1804 - 321,454 -	1813 - 71108 -
1805 - 281,710 -	1814 - 239480 -
1806 - 198,560 -	1815 - 264207 -
1807 - 42,871 -	1816 - 206033 -
i 5 A. 1,070,613 Læster.	i 5 Aar 796,963 Læster.

„Denne simple Sammenligning beviser paa det fuldstændigste Upaalideligheden af de Efterretninger, som Redacteurerne af den brittiske Encyclopædie have havt om Arbeidet ved Cherbourg; og debuagtet bestræbe de sig for at overbevise om (p. 458) „at den „simple og hurtige Maade, paa hvilken Arbeidet ved Breakwateren „er blevet udført, danner en mærkelig Contrast til den Mængde „Arbeidere der ere anvendte ved Dæmningen i Cherbourg, Tiden „dette Arbeide har medtaget og den Ostentation hvormed det har „været ledet.” Paragraphen der indeholder denne Wildfarelse er altfor mærkelig til at vi tør undlade at give den her ordlydende i Originalsproget: „The small establishment and the quick „manner with which this great work has been carried on, „form a curious contrast with the multitudes employed on „the Breakwater of Cherbourg, the time occupied by that „undertaking, and the parade and ostentation with which „it was conducted.”

„Oplyste Mand, der ere vante til at domme uden Fordom eller Partiffhed, ville vide at vurdere disse Udtryk; vi smigre os med det Haab, at de ville finde den Sammenligning, vi have gjort, ikke mindre mærkelig end vore Medbeileres.”

„Redactionen af den brittiske Encyclopædie beretter som afgjort, at Breakwateren har fuldkommen svaret til Forventningen, og at man allerede det andet Aar efter at Anlægget var begyndt havde sporet god Nytte af den; da 800 Yards (omtrent 1200 Alen) af

dens Midterdeel endnu neppe naaede til Lavvands Mærket kunde allerede 25 til 30 Linieffibe finde Lye bag denne kunstige Dæ; m. m. Men, efter at de have ydet dette Bærk al tænkelig Noes, gjøre de en Tilstaaelse, der staaer i Modsigelse dermed; vi ville give denne i ordlydende Oversættelse:

„I Vinteren imellem 1816 og 1817 vare Stormene hyppige og voldsommere, end det i en Række af Aar havde været Tilfældet. Den 19de Januar om Natten blæste det en Orkan, der var saa voldsom, at man ikke i Mandensminde havde havt Mage til den. Floden steg 6 Fod høiere end sædvanlig. Corvetten Jasper og Skonnerten Telegraphen, der begge laae til Ankers i Sundet (i Læ af Breakwateren) forliste paa Kysten.”

„Lige indtil denne voldsomme Storm havde Breakwateren ikke lidt den ringeste Skade. I de haarde Winterstorme havde Søen med Høivande ikke flyttet en eneste Steen; men efter denne Orkan og det høie Vand, der ledsagede den, blev man vaer, at Toppen af den Deel af Breakwateren, der var bleven færdig, var borttagen paa en Længde af 200 Yards og en Brede af 30 Yards, og at alle Steenblokkene, af hvilke nogle veiede fra 4 til 10 Tusind Pund, vare bottrykkede og henslyttede til den nordre Talu af Breakwateren.”

„Denne Virkning af Søen paa Breakwateren er netop saadan, som vi havde forudsæet at den vilde blive. Den stemmer noie overeens med de Principer, vi have udviklet, og beviser paa det klareste Rigtigheden af vor Mening, at Dæmnings Taluer, der ere konstruerede med rette Linier, og hvis Top naaer kun lidt over dagligt Høivande, ville med Stormflod komme under Vand, og ere i denne Tilstand aldeles ikke i Stand til at modstaae Havet, i hvor store de end ere og hvilke Materialier de end ere dannede af.”

„Vi paaftaae endnu, at Taluen af Breakwateren i Plymouth vil komme til at undergaae, ligesom Dæmningen i Cherbourg, successive Forandringer, og at Steenblokkene den bestaaer af ville

blive en Bolt for Havet og ikke ophøre at flytte sig, indtil enten Stormens naturlige Virkninger eller Kunsten har givet Breakwateren de forskjellige Inclinationer, som vi have beskrevet, hvilke Erfaringen har viist ere de eneste, der kunne give et saadant Værk den nødvendige Fasthed og Varighed*)."

„Hvad vor Mening end være om Principerne, som man har fulgt ved Breakwateren i Plymouth, ville vi dog paa ingen Maade negte, at England har udmærket dæslige Ingenieurer; men man veed ogsaa at Frankrig har sine. Deres Rivalitet, saalangt fra at være begge Nationers Interesse til Skade, forekommer os netop et virksomt Middel til Videnskabernes Fremme. I denne faste Overbeviisning have vi ikke betænkt os paa at drage en Sammenligning imellem deres Arbeide og vort; men vi have paa samme Tid med strengeste Noiagtighed behandlet enhver Gienstand, som vi troede at borde tage med i Sammenligningen, og gjort os til en hellig Pligt, at slye ethvert Udtryk, der kunde synes at bære Præg af Misundelse, eller som kunde saare, hvilket det sande Talent aldrig vil bifalde, og som hverken kan forøge den enes Navnkundighed, eller forringe den andens Fortienester.“

*) Denne Spaadom, der blev skreven i 1820, gif i December 1824 fuldkommen i Opfyldelse. I No. 3850 af Borsenhalle, 17de December 1824 staaer berettet fra London under 11te December: „Der berühmte Waserbrecher von Plymouth hat „durch den letzten Sturm völlig seine Gestalt, nebst einem „großen Theil seiner Höhe verloren, und bietet jetzt eine höchst „unebene Oberfläche von Steinen dar. Von den gedachten „Waserbrecher sind auch mehrere sehr schwere Steine herab „und ins Fahrwasser nach der Binnenseite zu gerollt.“

Om Jern-Leverancers Besigtigelse paa de franske Orlogsværfter.

I November 1832 beordrede Marineministeren en Commission nedsat, for at besvare følgende Spørgsmaal:

„Hvilke Prøver og andre Vilkaar bør fastsættes for Leverancer af Jern af bedste Sort og svære Spiger, fra de „private Jernværker til de kongelige Værfter.“

Commissionen afgav herpaa følgende Betænkning:

Førend Commissionen tager fat paa Spørgsmaalet om de Prøver, som Jern af bedste Qualitet bør underkastes førend det kan antages ved de kongelige Værfter, troer den at borde henlede Deres Excellences Opmærksomhed paa nogle Conditioner, som den finder hensigtsmæssige at paalægge Leverandeurerne af dette Slags Jern. Den anseer det for utilstrækkeligt, at Jernet underkastes specielle Prøver ved dets Ankomst i Havnene eller Marinens Værfter; men man maa, saavel for Statens som Leverandurens eget Bedste, saameget som muligt forebygge at Jern af en ringere Qualitet bringes til Modtagelsesstedet, og Commissionen har derfor, efter moden Overveelse, fundet at borde foreslaac, at alle Accorder om Leverance af første Qualitet Jern underkastes følgende Conditioner:

1. At alle Jernhandlere, der ikke selv ere Fabrikantere, udelukkes fra Licitationerne, og at kun de Jernværkseiere gives Udgang dertil, hvis Værker ere bekjendte for at anvende Malm af fortrinlig Godhed.

Denne Condition synes os ganske nødvendig, for at erholde Sikkerhed for Opsyldelsen af de indgaaede Forpligtelser; den angriber ikke det Offentlighedsprincip og den frie Concurrence, som bør herske ved enhver Licitation, men holder blot denne indenfor de rette Grændser, udenfor hvilke Sikkerheden forsvinder og Marinens Forsyning bliver uvis.

2. At ansætte ved Jernværkerne, saalænge Fabrikationen gaar for sig, egne Opsynsmand, som ere noie bekiendte med dette Arbeide (Emedemestere eller Mestersvende) og hvis Pligt det var at undersøge de raae Malme, iagttage Behandlingen af dem og Jernets Bearbejdelse under Valsen eller Hammeren, og endeligen være bemyndigede til foreløbigen at udskytte alle de Stykker, der have Feil eller ere slet smeddede.

3. At beordre nogle Officierer til nu og da at besøge Jernværkerne, for at optegne de Bemærkninger, som de der ansatte Opsynsmand have gjort om Fabrikationsmaaden, at gjøre alle de Prøver, som de maatte finde nødvendige, og at sanctionere, hvor der er Grund dertil, de provisoriske Skridt, som Opsynsmændene have taget.

Commissjonen er af den Formening, at en Hovedaar sag til at Jern af ringere Dvalitet leveres Marinen og af Trang ofte bliver antaget imod en Nedsættelse i Prisen; ligger deri at man ikke har iagttaget disse Forsigtighedsregler.

Det kan ikke negtes, at Kassation af Leverancerne vilde have været sieldnere, dersom en egen Opsynsmand, der selv var en kyndig Arbeider, havde været overværende ved Fabrikationen, lige fra dens første Begyndelse, og foreløbigen udfodt alle de Stykker, der have Feil, paa hvilke den dueligste Arbeiders Talent siden maa strande. Lidt efter lidt vilde Eierne af Jernværkerne anvende mere Flid og Omhu paa at producere godt Jern, for at undgaae Følgerne af denne skarper Control, og den Strid, der ideligen hersker imellem Leverandørens Interesse og de Officierers Pligter, som have med Modtagelsen at gjøre, vilde lidt efter lidt forsvinde.

En anden Fordeel ved denne Forholdsregel vilde være, at man erholdt mere eensartede Fabrikationer af Jern, som ikke vilde forskille meget i Dvalitet, og kunde betroes enhver Arbeider uden Forstiel til Forarbejdelse.

Disse Betragtninger forekomme Commissjonen af en saadan Vigtighed, at den har troet at borde lade dem gaac forud for

Besvarelsen af det den forelagte Spørgsmaal. I det vi derpaa gaae over til Undersøgelsen af de Prøver, som det vil være passende at fastsætte for Modtagelsen af Jern af første Sort og svære Spiger, skulle vi inddele dette Slags Jern i forskellige Klasser, saaledes at de specielle Prøver, enhver især bør undergaae, ville kunne udledes af det Følgende.

Prøver som bruges ved la Chaussade Smedeværk for at bestemme Jernet af første Qualitet:

1. Koldprøver.

Stængernes Undersøgelse.

Stangjernet er enten smeddet eller valstet. Da der er en mærkelig Forskiel paa disse to Slags Jerns Egenstaber, er det af megen Bigtighed at stielne vel imellem dem.

Valstede Jernstænger af første Dvalitet ere alle ompakke*), med mindre de ere af smekkre Dimensioner.

Smeddet Stangjern er det som man faaer fra de store Smedier ved Jernværkerne; det kan gierne være af første Dvalitet uden at have været ompakket; det kan ikke strækkes under den store Hammer i mindre Dimensioner, end 1000 Kvadrat Millemetre i Snittet.

De store Smedier kunne ogsaa levere Jern af store Dimensioner; men da de Stænger, som man erholder derfra, ikke kunne overstige en Vægt af 70 Kilogrammer, uden paa de gode Egenstaber's Beføstning, følger deraf, at disse Stænger ere meget korte. For at erholde det hamrede Stangjern længere, ompakker man det under Hammeren, hvorved man benytter Steenkul til Brændsel. Ompakningen under Hammeren gjør Jernet renere, men det bliver derved haardere og mindre stiftet til Svejsning. Man er altid nødt til at ompakke Jernet under Hammeren, naar man vil have

*) Ompakke er at Jernstangen brækkes eller sammenboies i korte Stykker, globes paany og derpaa atter udhamres eller valstes.

det i store Dimensioner, da saa Valtser ere istandtil at lade Jern af 100 Millemetre i Kant passere.

Nogle ubetydelige Langridser kunne ikke ansees for Kiendetegn paa slet Jern, især om det har været under Hammeren. Men Kevner i Kanterne, som gaae perpendiculaire paa Axiis af Stangen, ere altid en gyldig Grund til Forkastelse; det samme er Tilfældet med Efiører eller Kevner der gaae paalangs, og med Runder, hvilke Ender altid ere til reent Tab for Marinen.

Jernets Structur.

For at bedømme Jernets Korn gjør man et Indsnit i Stængerne, paa en Side kun, og afbrækker Enden ved Slag af Haandhammeren, hvorved man bør iagttage at boie Enden altid den samme Wei. Bruddet bør da fremvise en finn Fibre ved Jern af smaa Dimensioner, og ved de større et fiint og eensartet Korn, eller blandet med Fibre.

Derfom Kornenes Farve er lys bør den have en svag Glands, lidt dunkel som ved det svenske Jern. Derfom Farven er mørk bør Kornet have en metallisk Glands, som ved det Jern der i Frankrig og England bruges til Ankerfiettinger. Er Farven lys med stærk Glands, eller mørk uden Glands, bør saadant Jern forkastes.

Brydning uden Indsnit.

For at erfare Jernets Styrke i kold Tilstand under Hammeren, maa man bryde det uden Indsnit.

Den støbte Blok, til at brække Stængerne i, som man bruger i Guerigny ved denne Prove, har den Form som Fig. 2 og 5 Tab. V. viser.

Til det sværere Jern bruger man en Haandhammer paa 24 \mathcal{L} , som føres skifteviis af de stærkeste Arbeidere.

Smeddet Jern (Fladjern med en Brede af 70 og Tykkelse af 25 Millemetre, og firkantet Jern af 35 Millemetres Tykkelse) brækker ikke, for det har været boiet og rettet igjen mere end to Gange.

Dette Jern viser som oftest et rent Brud, og i de store Dimensioner meget sjældent Fibre. Derimod brækker godt Valsejern ikke for det har modtaget et langt større Antal Hammerslag; det bliver varmt under Hammeren og sønderlides snarere end det brækker, hvorfor det kun fremviser Fibre i Bruddet.

For at dette Slags Prøver skulle kunne sammenlignes allevegne og paa alle Steder, er det nødvendigt at tage Hensyn til 3 vigtige Omstændigheder.

1) Jernet maa omtrent være af eens Caliber.

2) Da en nogle Grader lavere Temperatur har en mærkelig Indflydelse paa Jernet's Sprødhed, bør man foretage disse Forsøg i et Rum hvis Temperatur er imellem 10 og 15 Grader paa det hundreddeelte Thermometer; dette er især vigtigt at iagttage ved fornet Jern, naar man vil bestemme det's Holdbarhed under Hammerslaget.

3) Jern der er smeddet under Hammeren bør være udglødet. Ved ikke at have iagttaget dette har man ofte erklæret det ypperligste Jern fra de store Smedier, som meer eller mindre har været foldhamret, for letbrækkeligt, medens det rødglødet har viist fuldkommen Styrke.

Bøining sproven.

Denne Prøve bestaer i at stifke den ene Ende af Stangen i et Hul for at bøie den. Godt Jern, hvad enten det er valstet eller smeddet og udglødet, bør udholde tvende Frem og Tilbagebøininger; men det er let at bevise, at med lige Blødhed (Ductilité) i kold Tilstand paa Overfladen af Stangerne, maa Raderne af Krumningerne være i samme Forhold som Calibrene (Tykkelserne).

Prøver med den hydrauliske Presse.

Man deler Jern af første Dvalitet i tvende Klasser: 1) Jern som er stærkt og haardt, og 2) Jern som er stærkt og blødt.

Disse to Slags Jern indeholde, ihvor godt de end ere rense-
fede, altid Kulstof, som i det haarde Jern er tilstede i kemisk
Forbindelse, og i blødt Jern i Graphittilstand. Men der gives
endnu Jern af fortrinlig Godhed igiennem alle Nuancer mellem
disse to Extremer.

Det haarde fornedede Jern er tienligt til Dreining, men især til
Smedning, da det forbedres ved Dphedningerne; det er stivere og
stærkere end det bløde Jern.

Det bløde Jern er mere fibret og har i kold Tilstand større
Strækkelighed, hvorfor det aldrig brækkes pludseligen. Sammen-
pakked (puadlé) og valset Jern henhører for største Delen til den
anden Klasse; da det er tilberedt ved Steenful er det alt mere
eller mindre rødskørt.

Prøverne med den hydrauliske Presse angive noiagtigen Styr-
ken og Bøieligheden af ethvert Slags Jern. Vægten, som en
Stang udholder paa en Kvadrat=Millimeter af dens Snit, er
Maalet for Jernet's Styrke. Strækningen giver Maalet for Jer-
nets Haardhed og Bøielighed i kold Tilstand. De talrige Forsøg,
der have været foretagne i Guerigny, tillade at bestemme Grændsen
for begge Slags Jern.

Blødt Jern af hvilken som helst Caliber maa i Udstrækningen
ganske overgaae til Fibrer. Haardt Jern udholder en Vægt af 32
til 36 Kilogrammer paa Kvadratmillimeter af Gjennemsnittet, og
blødt Jern, som kiendeligen formindskes i Caliber under Strækning-
en, ikkun fra 30 til 33 Kilogrammer, efter Calibrene; de af
store Dimensioner vise mindre Modstand i Forhold, end de af
smekkrere.

Blødt Jern rækker sig 18 til 24 pCt. i de Prøver der dris-
ves til Yderlighed, og haardt Jern lidt mindre end 18 pCt. af
dets oprindelige Længde.

Elasticiteten af det bløde Jern af første Døalitet begynder at
tabe sig under en Vægt af 14 til 18 Kilogrammer paa Kvadrat=

millimeteren, imedens godt haardt Jerns Elasticitet modstaaer en Vægt af 18 Kilogr.

For at der kan være Overensstemmelse i disse Prøver maa der tages Hensyn paa de tre omtalte Betingelser: Lighed af Caliber, Temperatur og Udgødning. Stængerne, som skulle prøves ved den hydrauliske Presse, bør alle i en Længde af 1 Meter have fuldkommen rens Sykkelse, der hvor Bruddet skal bevirkes. Men det vigtigste Punkt er, at Presserne overalt ved de kongelige Verfter ere paa det omhyggeligste egaliserede i deres Indretning, saa at man kan være vis paa at erholde nøiagtige og sammenlignelige Resultater. Til dette Niemeed foreslaaer Kommissionen, at der ved hver Presse anbringes en Bismær med en eller to Arme, som kan tiene til at verificere Pressens Visere, saa ofte man finder det nødvendigt.

Saalange de heromtalte Forholdsbregler ikke ere befalede som ufravigelige, vil det være umuligt at fastsætte Kraften, som det Jern, der leveres til Marinen, bør udholde, naar Prøveredskaberne ere ulige og mangle enhver Control.

Det er maaskee ikke overflødigt at omtale den lige saa simple som oeconomiske Naade, man bruger i Guérigny ved Proven af Jernstængerne. Den er opfundet af Oberst Barbé og bestaaer i, at Enderne af Stangen indstikkes i tvende Jernbøiler — som til Hvirvelhager — og ombuffes samt befæstes med Jernkiler. (see Fig. 7 Tab. V.).

Prøver med Jernet i varm Tilstand.

De Prøver i glødet Tilstand, som foretages i Guérigny med Jern af første Sort, hvad enten det er hamret eller valset, bestaae i Bøining og Giennemboringsprøverne.

Bøinings=Prøve.

Man hvidgløder Stangen, og efterat have hamret den lidt, for at give Jernet mere Compacthed, bøier man Enden i ret Win-

kel, hvorpaa man bøier den tilbage indtil den danner en ret Winkel til den modsatte Side, hvilket man fortsætter indtil Stykket falder af.

Denne Prøve har den Fordeel, at den gaaer igiennem alle Hedeograder. Ved den første Frem- og Tilbageboining bør Jernet ikke brydes mere, end omtrent en Trediedeel af dets Tykkelse, i den inderste Winkel, og dette Brud bør have Udseende af en Sønderflidning og ikke af et reent Snit, som er Tilfældet med rødskjørt Jern. Stykket maa ikke løsne sig fra Stangen, før efter tre til fire Frem og Tilbageboininger, naar Jernet har faaet en mørkerød Farve.

Dimensionerne af det Jern, man i Guernigny har valgt til disse Prøver, har altid været for Stadjern 70 Millemetre bredt og 25 tykt, og for firkantet Jern 35 Millemetre.

Giennemborings-Prøven.

Denne foretages med Stanger af samme Dimensioner, som til foregaaende, og ligeledes ophedede til Hvidgløden. Man borer med denne ene og samme Ophedning, i Enden af Stangen, to Huller efter hverandre, hvis Diameter er liig $\frac{3}{4}$ af Stangens Brede. Dersom Jernet er godt bør det hverken revne eller flække i nogen kiendelig Grad, endskiondt det andet Hul ikke er udboret førend Jernet er affjølet til en mørk Rødgløden.

Efter at det andet Hul er boret kan man undertiden paa dette Sted bulke Stangen heelt sammen, uden at der opdages nogen Rist paa de tynde Kanter af Hullerne, som ved denne Prøve betydeligen anstrænges. I dette Tilfælde er Jernet af en fielden Godhed.

Sveisnings-Prøven.

For at undersøge om Jernet lader sig godt sammensveise, samt om Kornet ikke kiendeligen forandrer sig ved Glødningerne, brækker man en Stang over paa Midten, og forener atter Styk-

ferne ved en god Sveisning, hvorpaa man lader Stangen undergaae Proven med den hydrauliske Presse, efter at den i Sveisningen er glødet paaany i en Tid af Trækul.

Ved at betragte Bruddet dommer man om de Forandringer der ere foregaaede i Kornet, og Jernet ansees for godt, naar den sveisede Stangs Holdbarhed ikke forskiller mere fra den ikkeorte Stangs, end nogle Kilogrammer paa Kvadrattommen.

Commissjonen antager endeligen, at det hamrede Jern og det ompakkede Balsejern som udholder de ovenanførte Prover, under Tagtagelse af de angivne Forsigtighedsregler, kan antages for Jern af første Sort.

Tilbedestomindre vilde det ikke svare Regning, i alle Tilfælde at holde sig strengt til de Regler som ere udviklede i denne vor Beretning, paa Grund af den uendelige Mangfoldighed af Nuancer, som der gives endog af bedste Slags Jern, og Besigtelsescommissjonerne bør derfor være bemyndigede til at modtage Jern der har ubetydelige Feil, naar disse igjen opveies af udmærkede Egenstaber.

Commissjonen maa endeligen atter gjøre opmærksom paa, hvor aldeles nødvendigt det er, at der paa Yderenden af de hydrauliske Presser anbringes Bismervægter, for at controlere Viserne, og for noiagtigen at overbevise sig om Styrken af det Jern der prøves.

Guernigny den 19de December 1832.

C. Chapatte, Baslé, T. Bernet, Bouveault.

Marineministeren har antaget Commissjonens Forslag med den Tilfætning, at ved enhver Leverance skulle først Prover indsendes, med hvilke de ovenanførte Undersøgelser anstilles; endvidere skulle alle Ruender paa Stængerne være afhuggede.

Bed alle Leverancer til Mariten i Frankrig ere følgende Bestemmelser gjældende.

- 1) Tre pEt. af Summen afgaaer til Invalid-Kassén.
- 2) Alle Omkostninger ved Løsningen og Besigtelsen gaae for Leverandørens Regning.
- 3) Hvad der ved Besigtelsen udskydes, eller kasseres, bortskaffes af vedkommende Leverandør, paa egen Bekostning.
- 4) Enhver Leverandør maa deponere en vis Sum Penge til Garantie for Opfyldelse af Contracten.
- 5) Hvor store Leverancer overtages, maa Leverandøren, foruden ovennævnte Sikkerhed i Penge, stille en vederhæftig Mand, (Adjudicataire) som i Tilfælde af hans Dødsfald, Fallissement eller andet Tilfald strax kan gaae ind i hans Forpligtelser.

Sandwich=Øerne.

Den Deegruppe, der bærer dette Navn, blev opdaget af Cook paa hans sidste Reise, og det var her, paa Ovaïhi, at denne berømte Mand blev myrdet af de Indfødte. Beliggende paa 20 til 22° Nordbrede, omtrent halvoeis imellem Amerika (Californien, Aca-pulco) og China, og midt i det nordlige Stille=Hav, bleve disse Øer snart det almindelige Forfriskningssted for de Skibe der besøge disse Farvande, og Hvalfiskefangerne især have her deres faste Samlingsplads. Ved denne idelige Samfærsel med Europæerne begyndte Civilisationen snart at slaae Rodder og udbrede sig mere og mere blandt denne kræftige og livfulde Mennefferge, der saa fordeelagtigen udmærker sig fremfor Otahaitis blodagtige og vellystige Indbyggere. Det Følgende er et kort Omrids af dette mærkelige De-Folks Historie siden dets Opdagelse.

Da Sandwichsøerne bleve opdagede herskede Teriubu over Ovaishi, men døde kort efter Engländernes Bortreise. Tamehameha, der siden blev saa berømt, var en Broder søn af Teriubu; og skiondt Cook ikke omtaler ham, maa han dog allerede dengang have været i Ansæelse; thi strax efter Teriubus Død samlede han sine Tilhængere om sig og leverede Thronfølgeren et Slag, i hvilket han skal have dræbt denne med egen Haand. Da Vancouver i 1791 besøgte Øerne vare Ovaishi og Mowhi under Tamehamehas Herredømme; kort derefter erobrede han Woahu og blev i 1817, ved sin tappre Yndlings Krimaku's Hielp, Hersker over alle Sandwichsøerne.

Vancouver bidrog meget til at befæste denne Fyrstes Magt, idet han selv beviste ham den største Ugtelse og lod bygge et Dæksfartøi til ham, hvorved hans Magt betydeligen forøgedes. Tamehameha afstod, i Vancouvers og samtlige Eriers (Høvdingers) Nærværelse, Øerne formeligen til Kongen af Storbritannien; og siden den Tid have de Indfødte bestandig anset sig at staae under Engländernes umiddelbare Beskyttelse.

Mordet paa Capitain Cook, Lieutenant Hergersts Mord og et lumskt Overfald paa et amerikansk Skib, som de bemægtigede sig, gjorde i Begyndelsen de Søfarende mistroiske imod disse Øers Indbyggere; men da man erfarede at Tamehama havde afstraffet Morderne, og da Vancouver og andre Søfarende udbredte rigtiggere Begreber om deres Character, bleve Øerne efterhaanden mere og mere besøgte af de i det stille Hav beskæftigede Hvalfiskefanger. Flere Fremmede lode sig af Kongen overtale til at ned sætte sig paa Øen. Der dannede sig en regelmæssig Handelsplads for Landets Producter, hvilke betaltes med spanske Dalere og europæiske Artikler, Klædningsstykker, Fabrikater o. s. v. De indfødte Overhoveder begyndte at klæde sig paa europæisk Wiis, efter Kongens Exempel. Et Fort blev anlagt til Hovedstadens Beskyttelse, og et Antal Indfødte indovedes i Brugten af Skydegevær. Havnen Honoruru fyldtes snart med Skibe af alle Nationer, og for nærvæ-

rende Tid har Staden ganffe Udseende af en europæisk Colonie. Smukke Træhuse omgive regelmæssige firkantede Pladser og danne ordentlige Gader. Man læser paa Skilter: „En Postkaret afgaaer hver Dag Kl. 1”, „Værtshuset den lystige Matros”, „den gode Kone”, „Britania” o. s. v.

Sandeltræet, som i Mængde findes paa Biergene, blev især en indbringende Handelsartikel, der fandt stærk Ufsætning i China; og adskillige Speculantere, især fra Nordamerika, nedsatte sig paa Derne for denne Handels Skuld. Chineseiske Varer toges i Retourladning, og en regelmæssig Handelsforbindelse knyttedes med China og bestaaer endnu. Tamehameha gjorde et Forsøg paa at drive denne fordeelagtige Handel for egen Regning; han købte adskillige Skibe i denne Hensigt og sendte en Skonnert til Canton under sit eget Flag; men de mange Former, hvormed Handelen er beskyttet i China, og Chineseernes Bedragerier gjorde ham kied af det, og denne indbringende Handel har siden været i Nordamerikanernes Hænder.

Bed alle sine Planer til Landets Bedste, saavel for at udbrede Civilisation iblandt sine Undersaatter, som for at befæste sin usurperede Magt, raadførte Tamehameha sig med tvendr agtværdige engelske Matroser Young og Davis, som han havde overtalt til at nedsætte sig paa Derne. Til Belønning for deres Tjenester ophøiede han dem til Erier og stænkede dem betydelige Landeieendomme. De viste sig ogsaa stedse taknemmelige mod deres Belgiorer, og førte i det Hele et saa monsterværdigt Levnet, at Alle, der have besøgt Derne, omtale dem med den største Ugtelse. Davis døde i 1808 og ligger begravet paa Woahu, hvor en simpel Gravsteen betegner Stedet. Young lever endnu i den høie Alder af 82 Aar. Foruden disse havde Tamehameha en tro og viis Raadgiver i Kreimaku, der senere sædvanligviis kaldtes William Pitt.

Efterat Tamehama havde udrevet sine Landsmænd af Barbariet og viist dem mangfoldige Belgieringer døde han i Mai 1819,

63 Aar gammel. Uagtet den mere indskrænkede Virkekreds og de ringere Midler der vare ham forundt, fortiener han upaatvivseligen at sættes ved Siden af en Alfred, en Peter den Store.

Nepe var Tamehameha død, før hans Søn og Efterfølger Keio-Keio, gjorde et hoist vigtigt Skridt til Folkets Omstabelse. Han lod nemlig opbrænde alle Afgudsbilleder og nedrive Morai'erne samt ophævede Tabuen, der havde givet Anledning til saamange Grusomheder og saa megen sfiændig Undertrykkelse. Han lod derpaa de Fremmedes Religion, som han dengang selv kun meget lidt kiendte til, udraabe til Stats-Religion. Forinden han vovede dette afgjorende Skridt havde han raadført sig med alle Overhovederne og med Keopuolani, et Fruentimmer der besad megen Indflydelse blandt Folket.

Da Afgudsdyrkelsen blev ophævet vare endnu ingen Missionairer ankomne til Øerne, og saaledes var Landet næsten et heelt Aar uden al Religion. Men i Aaret 1826 sendte de forenede Stater Missionairer, og Keopuolani var den første der formeligen antog Christendommen. Hendes Exempel blev snart efterfulgt af mange Andre, og siden have Missionairerne dagligen gjort Progresser.

Keopuolani døde i 1823. Denne mærkværdige Person var en Sønnedatter af Teriubu. Efter Slaget paa Mowhi, hvor hendes Fader Kevalas fandt sin Død, faldt hun i Hænderne paa Seierherren Tamehameha, der tog hende til Kone, før ved denne Forbindelse at sikke sig Besiddelsen af den erobrede Throne. Senere hen havde hun dog efter Landets Skik flere andre Mand, hvori blandt Kreimaku, der ligeledes faldt i Fangenskab paa Mowhi og blev sfiænket Livet, og Zoapiri, en Mand af lav Herkomst, men desuagtet en af Dronningens erklærede Vædlinger. Denne sidste angives som Fader til Kiukuli, den regierende Konge; Keio-Keio skal derimod være Tamehamehas Søn. Dronningen erklærede imidlertid Begge for Born af Tamehameha, og saaledes vare da Begge successionsberettigede.

Keio=Keio besad ikke Faderens store Egenstaber, og flere af de fornemste Overhoveder søgte at benytte sig af hans Ungdom og Uerfarenhed for at gienvinde deres Uafhængighed. Flere Gange gjorde de Opstand, bemægtigede sig ogsaa et med Kanoner besat Fort, som Russerne havde anlagt paa en Ø, Utui; men den tappre og troe Kreimaku slog dem allevegne og forstod at holde alle Øerne i Lydighed. Imidlertid da Russerne allerede havde gjort Forsøg paa at nedsette sig paa en af Øerne, og man befrygtede lignende af Amerikanerne, og det var at forudsæe at disse Fremmede vilde blande sig i alle indvortes Uroligheder og give dem nye Næring, saa besluttede Keio=Keio sig til at gjøre en Reise til England, for selv at tale med dette Lands Konge og personlig at holde om hans Raad og Beskyttelse.

Keio=Keio og hans Dronning fandt, som bekendt, begge deres Død i England. Fregatten Blonde, commanderet af Lord Byron, blev udsendt med de kongelige Liig, der med megen Pragt befattedes i et eget dertil bygget Huus paa Woahu. Lord Byron forsamlede alle Overhovederne og gav dem gode Formaninger, hvorpaa han lod Kiukuli, Keio=Keios Broder, udraabe til Konge under Kreimakus Formynderskab.

For Tamehamehas Død byggedes der mange Huse paa euro-pæisk Wiis i Woahu; Skibe, Waaben og Munitioen havde man anskaffet sig. Det stille Hav blev, som en Folge af den almindelige Fred, mere og mere befeilet og Sandwichsøerne hyppigere besøgte. Uffkaffelsen af Tabuen havde bewirket en total Forandring i de selfkabelige Forhold, og den hyppige Samqvem med Fremmede vakte de Indfødtes Hang til Pynt og Luxus, en Tilboielighed som ved Besøget i England fik ny Næring. Civilisationen skreed, under saa gunstige Omstændigheder, raaskt frem. I Woahu befinder sig adskillige anseete amerikanske Kiobmand, i hvis velforsynede Pakhuse man finder alle Slags amerikanske Fabrikvare, chinesiske Vare, Wine og næsten alle tænkelige Skibsfornødenheder og til Søvæsenet hørende Artikler. Staden har to Giæstgiverier,

hvor man lever anstændigt for en Dollar om Dagen; to Billardstuer og ti til tolv mindre Værtshuse. I Overhovedernes og de Fornemmes Huse finder man Borde og Stole, ja hos Kahumana, en Datté af samme Rang og Indflydelse som Keopulosani, saagar Sofæer overtrukne med Fløiel og Silke. Men ikke tilfreds med de almindelige Livets Bequemmeligheder, stræbte de ofte i en urimelig Grad efter Besiddelsen af de kostbareste Luxusartikler. Saaledes hylde Kahumana sine Kister med de kostbareste chinesiske Silketøier, og købte engang af et eneste Skib for 4000 Dollars. Boki forærede Kongen et Service, der kostede 3000 Dollars, endskiondt han allerede eiede flere, hvoriblandt et af meget kunstigt slebet Glas, af Pellatt's og Green's Fabrik i London.

Mange Forandringer foregik tillige i Landets borgerlige og politiske Indretninger. Kongen lod sig overalt ledsage af en bevæbnet Livvagt. Udenfor den kongelige Bolig stode Skildvagter, som præsenterede Geværet for Officerer og Personer af Rang. Paa Fortet, som var besat med 40 Kanoner, saae man Soldater gaae frem og tilbage paa Voldene, og i Staden hørte man om Natten Skildvagternes „Hvem der.“ Foraar og Høst vrimlede Havnen af fremmede Skibe, hvis Tal mangengang beløb sig til 50. Paa Den havde man 5000 Musketter, 300 Mand vare regelmæssigen uniformerede og indegercerede, og Landets Flag vaiede fra 5 Brigger og 8 Skonnerter. Fra Storbritannien og de forenede Stater i Nordamerika vare Consuler ansatte, og Alliancetraktater vare afsluttede med disse Staters Regjeringer. Nyligen har man Efterretning om at en Expedition var udrustet, for at tage nogle af de nye Hebriders Øer i Besiddelse.

Civilisationen synes imidlertid at have taget en Retning, der neppe er den heldigste for en jevn og varig Fremskriden. Lamehamehas Skatte og det kostbare Sandelstræ, som Øerne fornemmeligen skyldte deres Opkomst, ere for største Delen anvendte paa kostbare Indretninger og Unskaffelsen af Luxusartikler, der ved første Øiekast vække Begreb om en større Magt og Velstand, end

Derne virkeligene ere i Besiddelse af. Sandeltræet behøver lang Tid førend det naaer en tilbørlig Størrelse, for at kunne affættes med Fordeel, og denne meget indbringende Handelsartikel begynder allerede at blive seldnere. Salt og de raae Produkter der affættes til Skibene ere endnu for Dieblicket de eneste Indtægtskilder af Vigtighed. Sukkerrøret, som vøger i stor Mængde og Hppighed paa Derne, kan med Tiden blive et vigtigt Produkt, som med Fordeel vil kunne affættes til Californien, hvor Sukker er i hoi Priis. En Hr. Marini har anlagt den første Sukkermølle paa Woahu. Med Bomuldsdyrkningen har man ogsaa gjort Forsøg, der love et heldigt Udbytte. Hør af en fortrinlig Dvalitet vøger paa Owaishi, og alt det Tougværk som bruges paa Derne tilberedes af en Art Melde. Endeligen har man været betænkt paa at nedfalte Rind og udføre dette tilligemed Saltladninger til Kamtschatka, hvor man kan vente sig god Afsetning.

Strax efter Christendommens Indførelse lagde flere af de Fornemmere sig med Iver efter at læse og skrive. Men i andre Henseender er Underviisningen endnu langt fra at være hvad den borde være. Nogle Faa kiende lidt til den hellige Skrift, men de Fleste have neppe Begreb om Betydningen af de Bønner, som de mechanisk have lært at opramsse. Grunden hertil synes at ligge mindre i Missionairernes Mangel paa Iver, end i den Methode de have fulgt. Paa Sandwichsøerne, som overalt i Verden, havde det Nye meget Tiltrækkende ved sig, og dette var da ogsaa i Hosnoruru til en hoi Grad Tilfældet med Religionen. Indvaanerne der saae man skareviis at vandre til Skolen med deres Tavler under Armen, i Haabet om snart at være i Stand til selv at nedskrive Uddrag af pala pala (den hellige Skrift). Af denne Iver lode Missionairerne sig forlede til at overskride et fornuftigt Maal og Grandse. Rundt om paa Derne bleve Hielpeskoler oprettede, hvor det blev paalagt alle Bøgne at møde til Underviisning flere Gange dagligen, uden Hensyn til hvorvidt dette lod sig forene med deres til Livets Ophold nødvendige Beskæftigelser. Følgerne heraf

vare, at Lunkenhed traadte i Stedet for Iver for aandelig Oplysning. Partier opstode imod den fremmede Religion, der saa ganske tilfidesatte alt Hensyn paa det timelige Vel, og hvis strenge Forsyndere banlyste alle Ungdommens Lege og enhver uskyldig Forlystelse. Lykkeligviis synes en bedre Tilstand at være udgaaet af disse Stridigheder: Missionairerne have forsaavidt givet efter, at for Fremtiden kun Ungdommen skal være skolepligtig, og de gamle Lege og Forlystelser ere atter blevene tilladte.

Sædrene kunne naturligtviis endnu ikke være anderledes end en mangengang hoist comist Blanding af Barbarie og Civilisation. Den laveste Klasse af Folket har ikke gjort stor Forandring i sin oprindelige Klædedragt. Mange af Fruentimmerne i Honoruru klæde sig rigtignok paa europæisk Viis i Tattun og Silke, gaae med røde og grønne Skoe og bære ofte Parasoller; men tidt seer man de samme Damer ved Strandbredden at aftage deres Stads og svømme med den sammenbyldtet paa Hovedet ombord paa Skibene, hvor de atter gjøre deres Toilette. Ligesaa morende er det at see dem i Dagbrækningen springe overbord og spøgende som Rejserider at svømme omkring Skibene. Svømning udgjor endnu den fiæreste Forlystelse for begge Kion; dog gives der mange Fruentimmer, som finde det passende ved slige Leiligheder at være forsynet med Badefæppe.

Ved et Gæstebud, som Capitain Beechey gav ombord paa Fregatten Blossom for Kongen og den kongelige Familie, og hvortil alle Overhovederne, Konsulerne og de første Ridsmand vare indbudne, bar den unge Konge en brillant Uniform, der klædte ham meget godt. Han blev ved denne Leilighed modtaget med alle de hans Rang tilkommende Værsbeviisninger. Boki, som havde været med den afdøde Konge i England og nu, efter Kreimafus Død, var udnævnt til Regent, Obersten Koaniao og Havnekapitainen Manuia bare den engelske Hofuniform, og Rahumana og tvende andre Damer af hoi Rang vare klædte i Silke og havde deres Kammerdugs Lommetørklæder stærkt parfumerede.

Kongens Bøsen var hans høie Stilling fuldkommen værdigt, og den ham viste Opmærksomhed modtog han paa en Maade, der udtrykkede at han meget vel vidste, at det var hverken mere eller mindre, end hvad der tilkom ham. Alle de øvrige Gæster af de Indfødte opførte sig høist anstændigt og fuldkommen efter europæiske Sæder.

Mændene paa disse Øer ere temmelig gode Matroser og ere især ganske udmærkede i Seilsads med Baade. Fra Barnsbeen af vante til Søen ere de ligesaa godt hjemme paa dette Element som paa Landet. De ere flinke og troe, og mange af dem hyres derfor gjerne af fremmede Skibe. Efterhaanden ville de vel faae saamegen Dannelse, at de selv kunne føre deres egne Skibe; hidtil have de naturligtviis hertil maattet benytte Fremmede. I Almindelighed leie de deres Skibe til Amerikanere, som bære en vis Deel af Rejsens Omkostninger og kunne da seile hvorhen de ville og efter Godtbefindende købe og sælge Ladninger. Efter fuldbragt Reise deles Fordelen. De handle meest med Californien og Verne i det stille Hav. De gaae ogsaa paa Robbfangst, Skindene afsættes paa en eller anden fremmed Handelsplads og Pengene anvendes til Indkøb af en Ladning, som man kan haabe at sælge med Fordeel hjemme, hvortil hører Heste og Agerdyrknings og Huusholdningsredskaber.

Hverken Udførsels eller Indførselsstold har hidtil været paalagt, og Regieringen hæver kun en Havneafgift, der meget viseligen er betydelig ringere for de Skibe, der anløbe Øerne for at forsyne sig med Levnetsmidler, end for dem, der bringe Ladninger til Ufsætning.

Honorurus Havn er Samlingspladsen for alle Hvalfiskefangere i det nordlige Stille-Hav. Om Foraaret finder man her 40 til 50 af disse Skibe samlede; de forsyne sig med Proviant, for at kunne holde Søen til Efteraaret, da mange af dem atter anløbe Havnen.

Liste over Fyrene paa Frankrigs Kyster.

Ved den franske Consul Hr. de la Rocquette's Godhed seer Medact. sig istand til her at meddele, i Oversættelse, den under 1ste April 1833 officielt publicerede Liste over Fyrene paa Frankrigs Kyster. En saadan Liste har la direction generale des ponts et chaussées et des mines, under hvis Overbestyrelse Fyrvesenet er henlagt, allerede siden Aaret 1830 aarligen ladet udgaac.

Høiden af Fyrlaternerne, over Vandets Overflade med Tveendøgns Høivande, er reduceret til dansk Fodemaal. Fyrenes geographiske Beliggenhed (Brede og Længde) er angivet efter den Tabel som findes i „connaissance des temps“ for 1835. De anførte Kompasstreger ere retvisende.

Fyrets Navn.	Stedet hvor Fyret er anlagt.	Geograph.		Antal af Fyre.	Direction og Afstand mellem Fyrene.
		Brede.	Længde.		
Dunkerque.	Paa Taarnet Hrugue- nard, omtrent 3200 Alen fra Brohovedet i lige Linie med Lobet	51° 2'	0° 2½' Dst	1
Havnefyre, samme Sted.	Paa det vestre Ho- ved af Jetteen.	1
Calais	Taarnet midt i Byen omtrent 2000 Alen fra Brohovedet, lidt vest for samme.	50° 57'	0° 29' V	1
Havnefyre samme Sted.	Fort Rouge Vest for Indlobet til Havnen.	1
Boulogne (Havnefyre.)	Paa det vestlige Bro- hoved.	50° 44'	0° 45' V	2	over hinanden
Pynten d' Alpreck.	Forkjendende Tele- graphtaarn 3 Qvart- mile S. S. V. for Indlobet til Bou- logne.	50° 42'	0° 47' V	1
Havnen Lornel i Bugten Etaples.	Nordsiden af Mun- dingen af la Canche.	50° 33'	0° 45' V	1
Havnen Touquet i samme Bugt.	Sydsiden af la Can- ches Munding.	50° 31'	0° 44½' V	2	lige Hoide, 4 Fod fra hin- anden.
Cayeux.	Sydsiden af Ind- lobet til Bugten la Somme.	50° 11'	0 50' V	1
Tréport (Havnefyre)	Vestre Brodæmning 163 Fod fra hovedet.	50° 4'	0° 58' V	1
Dieppe (Havnefyre)	Vestre Brodæmning 478 Fod fra hovedet.	49° 56'	1° 15' V	1
L' Ailly.	Pynten l' Ailly.	49° 55'	1° 23' V	1
Saint-Valery-en- Caux (Havnefyre).	Vestre Brodæmning 112 Fod fra hovedet.	49° 53'	1° 38' V	1
Sécamp (Havnefyre).	Nordre Brodæmning 255 Fod fra hovedet.	49° 56'	1° 58' V	1

Stadigt, omdreie nde eller Blin- de Fyr.	Tiden imellem hvert Skin eller Blin.	Fors lanternens Hvide over Vand- fladen.	Anmærkninger.
Stadigt	80 Fod	
dito	22 Fod	
Omdreieude	hver 1½ Minut.	121 Fod	
Stadigt	32 Fod	Brænder kun naar der er 8 Fod og derover i Løbet ued for Brodam- ningen.
Stadige	overste 38 Fod, nederste 29 Fod.	Naar Floden begynder afbrændes et Halmbuis; naar der er 8 Fod paa Barren tændes det overste Fyr, og naar det er forvandt tændes det nederste; begge stikkes naar der med Ebben er 8 Fod paa Barren.
dito	150 Fod	
dito	32 Fod	
dito	51 Fod	
dito	29 Fod	
dito	26 Fod	Brænder kun naar der er 6 Fod og derover i Løbet.
Omdreieude	giver 4 Skin med 36" imellem hvert, hvor- paa der er mørkt i 76"	38 Fod	Tændes kun naar der er 10 Fod og derover i det nordvestlige Løb.
dito	hver 80de Secund.	296 Fod	
Stadigt	29 Fod	Tændes kun naar der er 8 Fod og derover i Løbet.
dito	29 Fod	Tændes kun naar der er 10 Fod og derover i Løbet.

Fyrets Navn.	Stedet hvor Fyret er anlagt.	Geograph. Bølggenhed		Mængde af Fyre.	Direction og Afstand mellem Fyrene.
		Brede.	Længde.		
La Hève	Pynnten la Hève.	49° 31'	2° 16' W	2	lige Høide N. N. O. og S. S. W. 200 Fod fra hinanden.
Savre (Havnefyre).	Nordre Brodæmning 80 Fod fra Hovedet.	49° 29'	2° 14' W	1
Quilleboeuf (Havnefyre).	Nordspidsen af Pynnten Quilleboeuf.	49° 29'	1° 49' W	1
Sonfleur (to Havnefyre).	Øverste i Nord Vest Udkant af Byen; Indderste paa Nordkanten af det nye Bassin.	49° 25'	2° 6' W	2
Mundingen af la Touques, (2 Havnefyre.)	Vestre Side af Mundingen.	49° 21'	2° 16'	2	staae i en Afstand af 450 Fod fra hinanden.
Mundingen af l'Orne, (2 Havnefyre.)	Vestre Side af Mundingen.	49° 17'	2° 35'	2	staae N. N. O. og S. S. W. 3500 Fod fra hinanden.
Barfleur, (2 Havnefyre.)	Vagbord Side af Indlobet til Havnen.	49° 40'	3° 36'	2	staae N. O. og S. W. 830 Fod fra hinanden.
Barfleur Fyrtaarn.	Pynnten af Barfleur eller Gatteville.	49° 42'	3° 36'	1
Cherbourg, østre Indlob til Rheden.	Fort Royal paa Den Pelée.	49° 40'	3° 55'	2	i lige Høide 45 Fod fra hinanden
Cherbourg, vestre Indlob til Rheden.	Fortet Querqueville.	49° 40'	4° 1'	1
Granville.	Klippen Granville eller Cap Lihou.	48° 50'	3° 55'	1
Havnefyre samme Sted.	Vagbord Side af Indlobet til Havnen.	48° 50'	3° 57'	1
Cap Fréhel.	Paa Forbierget.	48° 41'	4° 29'	1
Œaux de Bréhat.	Paa den høieste Klippe af Œaux de Bréhat.	48° 55'	5° 25'	1

Stadigt, ondreiende eller Blinkende Fyr.	Tiden imellem hvert Skin eller Blink.	Fyrlanternernes Høide over Vandfladen.	Anmærkninger.
Stadigt	431 Fod	
dito	22 Fod	
dito	26 Fod	
dito	yderste 32 Fod inderste 29 Fod	
Stadigt	yderste 19 Fod inderste 32 Fod	Det yderste Fyr tændes kun naar der er 7 Fod og derover i Indløbet. Det inderste er permanent. Ved at holde begge overrett styrer man lige paa Løbet.
dito	yderste 38 Fod inderste 90 Fod	Ved at holde begge Fyre overrett styrer man paa Indløbet.
dito	begge 32 Fod	Begge Fyre holdte overrett er Mærket for Indløbet.
dito	86 Fod	
dito	begge 83 Fod	
dito	38 Fod	
dito	150 Fod	
dito	26 Fod	
ondreiende	hver 2½ Minutter	239 Fod	
Stadigt	48 Fod	

Fyrets Navn.	Stedet hvor Fyret er beliggende.	Geograph. Beliggend.		Antal af Fyre.	Direction og Afstand mellem Fyrene.
		Brede.	Længde.		
Den Ouessant (eng. Ushant).	Nordøstlige Punt af Den.	48° 28'	7° 24'	1
Saint Mathieu.	Puntten af samme Navn.	48° 20'	7° 7'	1
Puntten Penmarc'h (provisorisk).	Sauct Peters Kirke-taarn i Landsbyen Kerity.	47° 48'	6° 43'	1
Den Groix, (provisorisk).	Kortet la Groix paa Vst-Puntten af Den.	47° 38'	5° 45'	1
Four.	2 Kiæret le Four 3 1/2 Quart-Mile fra Puntten Croisic.	47° 18'	4° 58'	1
D' Aiguillon.	} Nord siden af Indløbet til Loire-Floden.	47° 15'	4° 35'	1
Commerce.		} Samme Sted, men omtrent 3000 Alen N. 31° D. fra forstævnte.	47° 16'	4° 35'	1
Pilier.	Nordvest Punt af Den.		47° 2'	4° 42'	1
L' Ile d' Yeu.	Bed Petit Foule omtrent 2500 Alen fra Nord-Vest Puntten af Den.	46° 43'	4° 43'	1
Port Breton, (to Havnefyre).	Den d' Yeu.	46° 44'	4° 41'	2	Det ene paa Brohovedet det andet i derst i Havne
La Chaume.	Vestre Side af Indløbet til Havnen Eables = d' Olonne.	46° 30'	4° 8'	1
Sables-D' Olonne (Havnefyre).	Østre Side af Indløbet.	46° 29'	4° 8'	1
Pernis-Breton, (to Fyre).	Det ene paa Puntten Grouin - du - Cou.	46° 21'	3° 48'	1
	Det andet paa Puntten Aiguillon, 7 Qv. Mile fra Sant Martin.	46° 16'	3° 33'	1

Stadiat, undreiende eller Blink-Fyr.	Tiden mellem hvert Skin eller Blink.	Fyrkaternens Høide over Vandfladen.	Anmærkninger.
Stadig	258 Fod	
Undreiende	hver 100 Secunder.	162 Fod	
dito	hver halve Minut.	42 Fod	
Stadig	150 Fod	Dette Fyr er stult af Bafferne paa den vestre Side af Den Groix, naar man har det i Linie med Perne Stena.
Undreiende	hver Minut.	86 Fod	
Stadig	108 Fod	Disse to Fyre overet fører paa Skjænten af Grundene: les Cha pen-tiers. For at undgaae denne Grund maa man holde Bluffuret Commerce tid til Etværerd af det stadige Fyr d' Aquilona.
Blink	hver 3die Minut.	124 Fod	
dito	hver 4de Minut.	102 Fod	
Stadig	172 Fod	
dito	det yderste 22 Fod det inderste 48 Fod	Furene overet er Market for Ind-fællingen.
dito	115 Fod	
dito	22 Fod	
dito	57 Fod	
dito	32 Fod	

Fyrets Navn.	Stedet hvor Fyret er beliggende.	Geograph. Beliggenhed.		Antal af Fyre.	Direction og Afstand mellem Fyrene.
		Brede.	Længde.		
Baleines, (Ile de Ré).	Nordvest Punt af Ile de Ré.	46° 15'	3° 54'	1
Saint Martin, (Havnefyre).	Øst for Indlobet.	46° 12'	3° 42'	1
La Rochelle, (Havnefyre).	Vagbord af Indlobet.	46° 9'	3° 30'	1
Chasséron.	N. V. Punt af Den Oleron.	46° 3'	3° 5'	1
L' Ile d' Air.	Fortet paa Syd Enden af Den.	46° 0'	3° 31'	1
La Coubre.	Punten: la Coubre, Nord siden af Mundingen af Gironde Floden.	45° 41'	3° 35'	1
Royan, (Havnefyre).	Punten Corps de Garde.	45° 37'	3° 22'	1
Cordouan.	Skiæret af samme Navn i Mundingen af Gironde Floden.	45° 35'	3° 31'	1
De Grave.	Punten De Grave.	45° 34'	3° 24'	1
Pauillac, (Havnefyre).	Venstre Bredder af Gironde.	45° 12'	3° 5'	1
Biarriz.	Punten Biarritz.	43° 29'	3° 54'	1
Socoa, (Havnefyre)	Vestre Side af Indlobet til Bugten Saint-Jean = de = Luz.	43° 24'	4° 2'	1

stadigt, omdreie de eller Blink Fyr.	Tiden imellem hvert Slin eller Blink.	Fyrlanternernes Hoide over Vand- fladen.	Anmærkninger.
Omdreie	hver $1\frac{1}{4}$ Minut	92 Fod	Skimmet er afværende stærkt og svagere
Stadig	38 Fod	
dito	45 Fod	Ved at holde Fyret fri af Taarnet: ta Lanterne gaer man fri af Skærene ved Punten Chauveau og Grunden Lavardin.
dito	99 Fod	
dito	54 Fod	
dito	35 Fod	
dito	35 Fod	
Omdreie	hvert Minut	200 Fod	Paa hvert stærkere Blink følger et svagere. I Almindelighed Veir bli- ver Fyret ikke fuldkommen usyn- ligt mellem Blinkene, i en Afstand af 9 Dvartmisse og derunder.
Stadig	57 Fod	
dito	19 Fod	
dito	112 Fod	
dito	96 Fod	

Fyrets Navn.	Stedet hvor Fyret er anlagt.	Geograph.		Antal af Fyre.	Direction og Afstand mellem Fyrene.
		Brede.	Længde.		
Port de Vendres, (Havnesyr).	Bagbord Side af Indlobet.	42° 31'	0° 47' Ost	1
La Nouvelle (Havnesyr).	Bagbord af Indlobet.	43° 1'	0° 43' Ost	1
D'Agde, (Havnesyr).	Styrbord Side af Indlobet.	43° 17'	1° 6' Ost	1
Cette.	Fortet St. Louis, Bagbord af Indlobet.	43° 24'	1° 22'	1
Havnesyre samme steds.	Bed Fort Michelieu.	2	ovenover hinanden.
D'Aguesmortes.	Bagbord Side af Indlobet.	43° 32'	1° 48'	1
La Camargue, (provisorisk).	Benstre Klødbred ved Munden af Vieux-Rhone.	43° 20'	2° 20'	1
Bouc, (to Havnesyre).	Et paa hver Side af Indlobet.	43° 23'	2° 39'	2
Planier.	Etjæret af samme Navn ved Indlobet til Marseille.	43° 12'	2° 54'	1
La Ciotat, (Havnesyr).	Fortet, Styrbord Side af Indlobet.	43° 11'	3° 16'	1

diat, Dumbrei- eller Blinkfyre	Tiden mellem hvert Skin eller Blink.	Fyrtanternernes Høide over Vandfladen.	Anmærkning.
Stadig	105 Fod	
dito	35 Fod	
dito	29 Fod	
dito	80 Fod	
dito	Middelshøide, 190 Fod	Begge Fyre sætte sammen paa 1 Mils Afstand og derover. Holdte evareet med Fyret paa Fortet St. Louis lode de midt i det nordostlige Løb.
Blinkfyre.	hver 4de Minut.	57 Fod	
Stadig.	48 Fod	
dito	den Bagbords 26 Fod den Styrbords 96 Fod.	
dreieude.	hver 1½ Minut.	128 Fod	I almindeligt Veir bliver Fyret ikke usynligt mellem Blinkens i en Afstand af 9 Quartmile og derunder.
Stadig.	80 Fod	

Babbage's Regnemachine.

(Brewster's Natural Magic).

Alf alle den nyere Tids mechaniske Opfindelser er upaatvivleligen Regne = Machinen den meest beundringsværdige. Mechaniske Indretninger til at udføre visse arithmetiske Operationer har man allerede for lang Tid siden kiendt, men ingen af disse kan hverken i Sindrigheid eller i Storhed sammenlignes med den Machine, Hr. Babbage har udtænkt, og hvis Forfærdigelse nu snart kan ventes fuldført. Hvor store Ting der end lade sig udføre ved Mechanikens Hielp, ville dog sikkert mange af vore meest oplyste Læsere tvivle paa Muligheden af at beregne astronomiske og nautiske Tabeller med den yderste Accurateelse ved Machinerie, at Machinen er i Stand til selv at rette indløbne Feil i Beregningen, og at Resultatet af Beregningerne endeligen kan afstrykkes uden nogen udvortes Hielp af Menneskehaand eller Menneskeføgt. Og dog er Hr. Babbages Machine i Stand til at udrette alt dette, hvilket jeg kan forsikre Læseren er en fuldkommen Sandhed, da jeg har været saa heldig selv at see den udføre disse Beregninger, og har studeret Machinens Sammensætning med Hr. Babbage selv.

Regne = Machinen, som nu er i Arbeide under Opfindereens eget Tilsyn, tilhører Regieringen, paa hvis Bekostning den bliver forfærdiget. Den bestaaer af to Hoveddele, en beregnende og en trykkende, hvilke begge ere lige nødvendige til at opnaae Hensigten, da hele Fordelen, eller én stor Deel af den, vilde tabes om Beregningen skulde affkopieres paa den almindelige Maade ved Sætterhaand. Beregningsmachinen er for største Delen færdig, og er udført med saa overordentlig en Duellighed og Skionhed, at intet Arbeide der hidindtil har været forfærdiget af denne Art kan sammenlignes dermed. De kostbareste og kunstigste Redskaber og Machiner ere opfundne og forfærdigede til de forskiellige Deles Forarbeidelse og Construction; og mangfoldige kunstige Op-

findelser ere herved anvendte, som siden ville komme de forskiellige mechaniske Kunster til stor Nytte.

Tegningerne til det hele Machinerie optage over 400 Dra=dratfod og ere udforte med en overordentlig Noiagtighed og Omhu.

I et saa compliceret Machinerie, hvor afbrudte Bevægelser udbredes paa engang igiennem en uhyre Række af mechaniske Forbindelser, er det begribeligt, at Hindringer, der ikke lode sig forudsee, maatte opstaae; men dette har Opfinderen vidst at forebygge eller hæve, ved stadig Anvendelse af et mechaniskt Antegnelsessystem, som Hr. Babbage har opfundet, og som til ethvert Øieblik giver et klart Overblik over Bevægelsens Fremskridt igjennem alle Delene af denne eller enhver anden Machine, saa at det, ved at nedskrive i Tabeller Tiderne, der udfordres til enhver Bevægelse, bliver let at undgaae, at to modsatte Virkninger komme til at møde hinanden i det samme Øieblik ved nogen Deel af Machinen.

Machinens aftrykkende Deel er ikke (1832) saa nær færdig som Beregningsmachinen. Harsagen hertil ligger i Vanskeligheden i at give Kobberpladen selv, hvorpaa Beregningerne skulle overføres, den Mængde forskiellige Bevægelser, som behøves for at erholde de mange Former, Tabellerne udkrave i Praxis.

Det praktiske Dieemed med Babbages Regnemachine er, at trykke en Mængde forskiellige astronomiske og Navigations=Tabeller, som koste uhyre meget Arbeide og ere endda ikke fuldkommen sikre saavel for Beregnings som for Trykfeil. Hvor kostbare saadanne Tabeller ere kan man slutte sig deraf, at sytten store Folio Bind, af Logarithme=Tabeller alene, bleve beregnede for den franske Regiering med uhyre Omkostninger, og at den engelske Regiering ansaae disse Tabeller af saa stor national Vigtighed, at den foreslog det franske astronomiske Collegium at lade trykke en for=førtet Udgave af dem, paa begge Nationers fælleds Bekostning, og tilbød et Forskud af 5000 Pund Sterling dertil.

Foruden Logarithmetabellerne vil Hr. Babbage's Machine beregne Potens og Multiplicationstabeller samt alle astronomiske Tabeller for at bestemme Solens, Maanens og Planeterens Sted; og de samme mechaniske Principer sætte ham i Stand til at integrere utallige Equationer af endelige Differencer, saa at han, ved at stille et Mechanie, kan, naar Equationen af Differencerne er given, i en given Tid frembringe hvilket som helst forlangt Udtryk eller Række af Udtryk fra et givet Led regnet.

Det er ikke alene Hurtigheden og den ringe Bekostning, hvormed Arbeidet udføres ved denne Machine, men ogsaa den fuldkomne Accuratebse, der giver den saa stor Værd for Videnskaberne; da enhver lille Feil, som enten ved et Stovgran eller en lille Uaccuratebse ved et Hiul tilfældigvis kunde fremkomme, rettes igjen ved Overgangen til det næste Hiul. Dette opnaaes saa fuldstændigt, ved en egen Indretning, at man er fuldkommen sikker for at ingen Accumulation af Smaafeil kan frembringe et eneste feilt Tal i Resultatet.

Den Hurtighed, hvormed den lille Model-Machine arbejdede, var saa stor, at en meget øvet Afskriver neppe kunde følge den, naar Talrækken oversteg 5 Tal. Vist er det, at efter saa Limer's Arbejde vilde han umuligt længer kunde have afskrevet Tallene med den Hurtighed, som Machinen producerede dem med.

Der er dem der paaftaae, at Hr. Babbage's Opfindelse ikke er ny; men Pascals og Andree's Regnemachiner indskrænkede sig til de simple Operationer af den almindelige Regnekunst, hvorimod Hr. Babbage's Machine, foruden disse Operationer, kan uddrage Tal-Rækker og tilnærme sig Rækker af Equationer, endogsaa disse umulige Rækker. Men dette er ikke dens Diemmed: dens Function er, at optage Differentialmetoden i Mechanie, hvilket aldrig forhen har været forsøgt; og vi haabe snart at see Ting udførte ved denne Machine, som vil have den uendelig høit over alle hidtil frembragte mechaniske Opfindelser.

En populair Beskrivelse af denne Machine findes i Hr. Babages interessante Bog „On the Economy of Manufactures” som er udkommen 1832. *)

Blandinger.

Om Overreisen til Nordamerika om Vinteren.

Paketterne, der gaar imellem New York og England, holde sig om Vinteren, paa deres Overreise fra Liverpool, saameget som muligt paa høi Brede indtil de naaer Ny Fundlands Banke. Her ved undgaar de det stormende Veir som paa den Aarstid er saa almindeligt længere Syd paa, og de faaer snarere favorable Vinde, med hvilke de kunne holde Gulffstrømmen under Læ, hvorved Reisen betydeligen forkortes. Endskiondt man vel kan vente sig ondt Veir, er det dog ikke at sammenligne med det der falder paa lavere Brede. Det er vel ikke sædvanligt at træffe paa Is om Vinteren paa denne Overfart; men ikke desto mindre bør man dog holde skarpt Udkig og være forberedt paa et saadant Tilfælde, saasnart man nærmer sig Ny Fundlands Banke, da man har havt for ganske nylig et Exempel paa, at man i Februar Maaned har mødt Is i Mængde paa 43° NB' og 49° Længde B., og det ikke alene Isbierge af uhyre Størrelse, men endog sammenspaltet Is, i hvilken Skibet med en Fart af 10 Mile neppe kunde mere end bane sig en Wei.

Bidrag til Kundskab om Englands Skibsfart.

Et Begreb om den høide Skibsfarten har naaet i England, og den Mængde Menneffer, som den sysselsætter og ernærer, kan man

*) I Edinburgh Review for Juli d. A. findes et interessant Stykke, om denne høist mærkværdige Machine, som vi i vort næste Hefte skulle meddele.

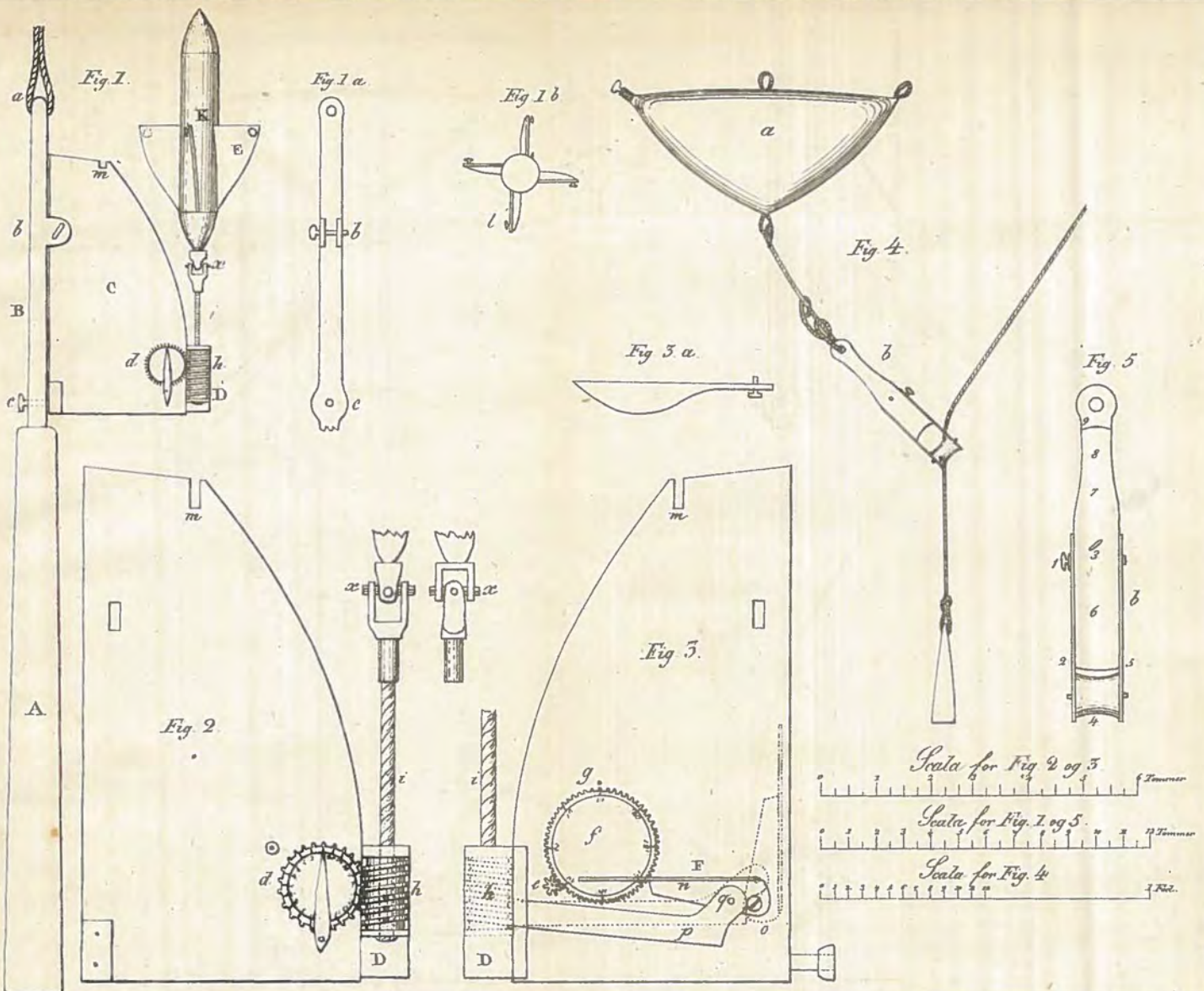
blandt andet faae af det Følgende: I Aaret 1819 udklarerede fra Newcastle 9,823 Skibe (ikke langt fra hvad der isior passerede Drefund); at dette Tal ikke er bleven mindre siden, tør man vel ubetinget antage. Fra Sunderland udklarerede i 1829, 9,180 Skibe; og i 1830 blev der i Hull betalt Dokafgifter for det uhyre Læstetal 313,915 Tons eller 130,756 Læster, naar man regner $2\frac{1}{2}$ Tons pr. Læst. Herved maa man bemærke, at en Mængde Skibe løbse og lade udenfor Dokkene eller de med Eluser forsynede Skibshavne og Kanaler.

Hvalfistefangstens Bigtighed for de nordamerikanske Stater.

De forenede Stater i Nordamerika regnes at cie omtrent 800 Skibe der gaae paa Hvalfangst; disse beskæftige 10,000 Matroser og hjembringe hvert $3\frac{1}{3}$ Aar 227,960 Edr. Fran til Værdi af omtrent 4 Millioner Dollars. Hvert Skibs Udrustning for en Reise paa $2\frac{1}{2}$ Aar anslaaes til 15 à 20,000 Dollars.

Forandring ved Armeringsreglementet for Englands Marine.

Det engelske Admiralitet har gjort en Forandring i Armeringsreglementet for Flaaden. Istedetfor det hidtilbestemte Quantum af Kugler, 60 pr. Kanon, er dette nu forhoiet til 80 Kugler pr. Kanon og 50 for Karronader. Tre Slags Ladninger: „størst“, „fuld“ og „formindsket“ havees fyldte; Karduserne have eens Farve, men Ladningens Charakter er paategnet, og de to sidste Grader adskilles desuden ved paamalede Kugler af forskjellig Farve.

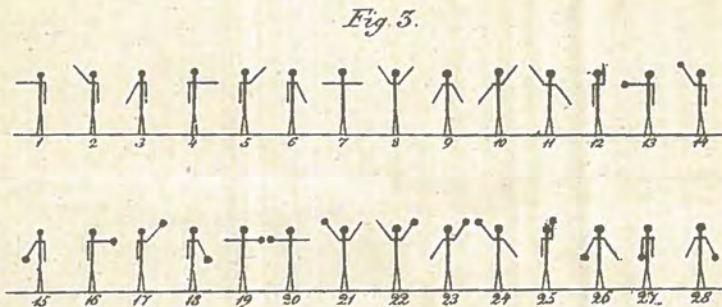
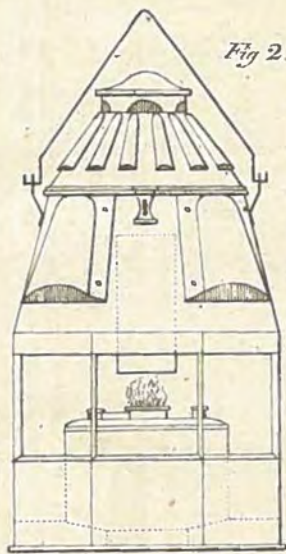
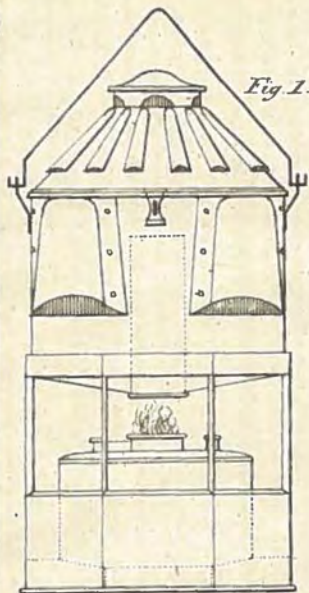

Fig. 4.

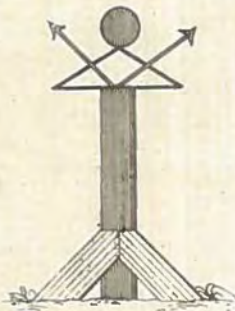
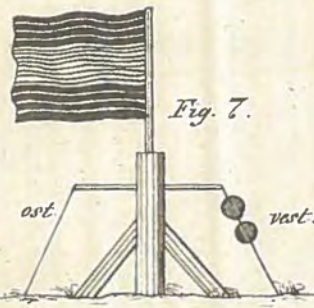
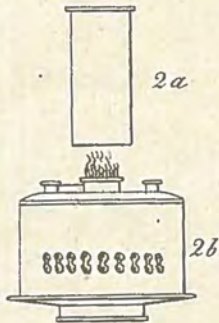
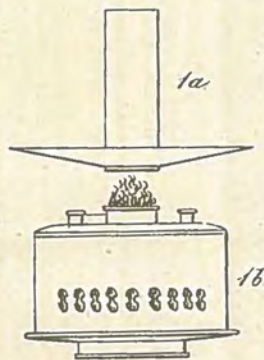
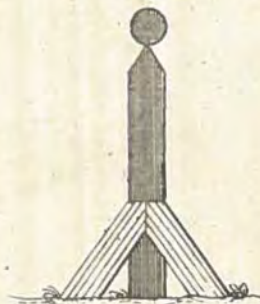

Fig. 5.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28

Fig. 1.

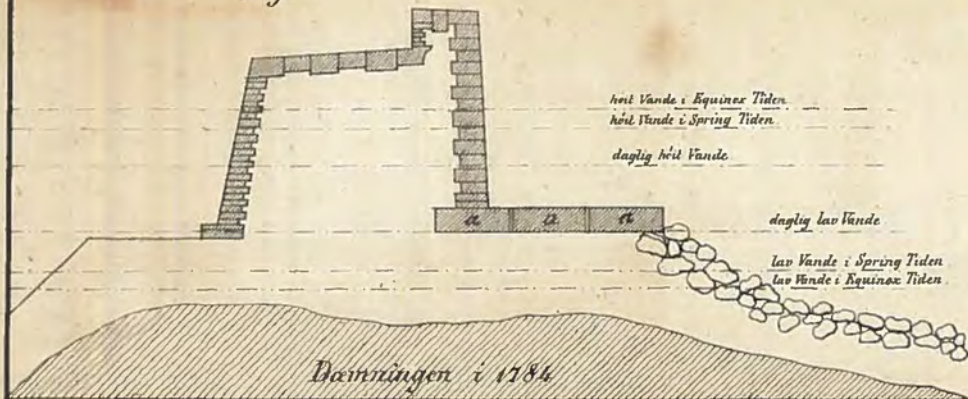

Fig. 2.

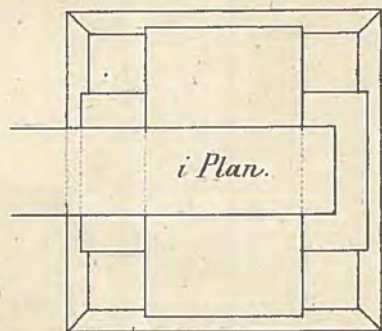

Fig. 3.

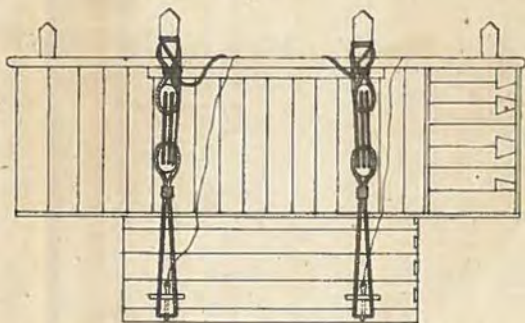

Fig. 4.

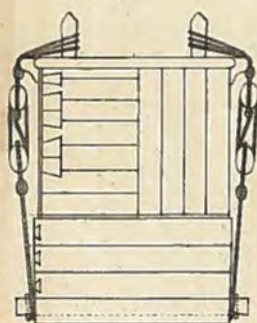

Fig. 5.

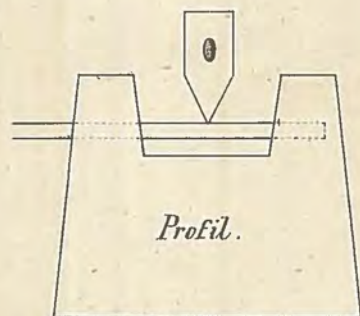

Fig. 6.

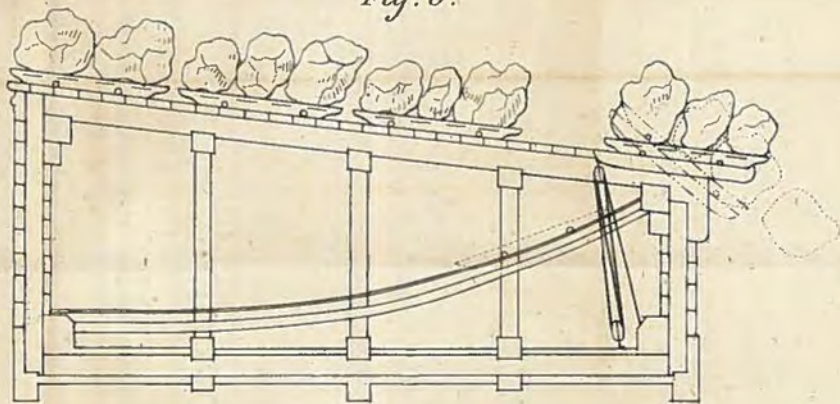

Fig. 7.

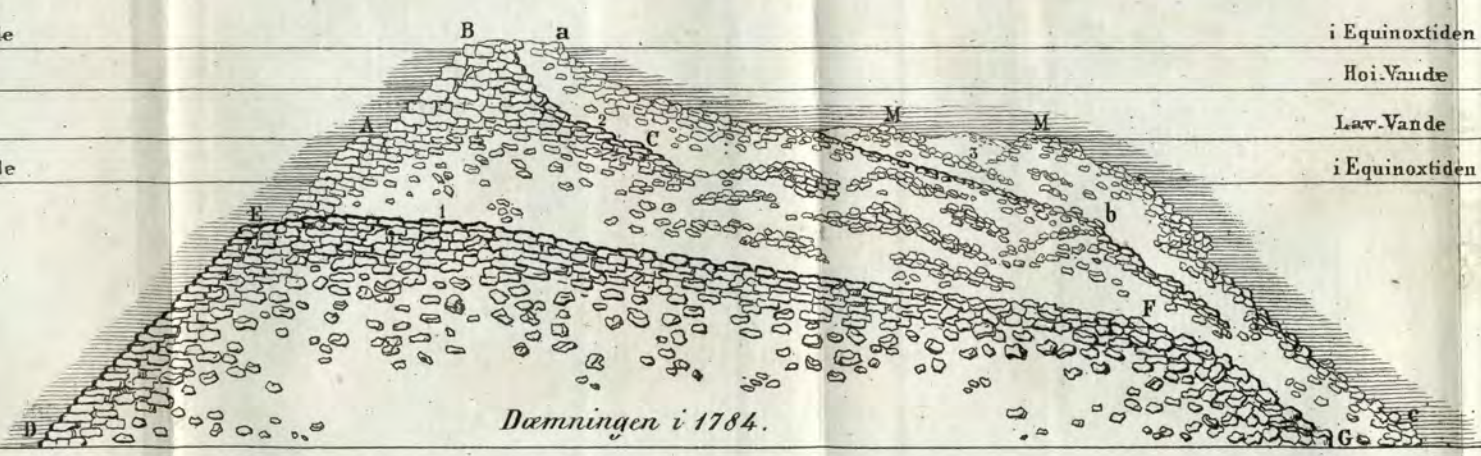

Kaart
 over
 Rheden og Havnen
 ved
 CHERBOURG.

Fig. 1.

Tab. IV.

Hoi.Vande		i Equinoxtiden
Daglig		Hoi.Vande
Daglig		Lav.Vande
Lav.Vande		i Equinoxtiden

Dæmningen i 1784.

Fig. 1.

Tab. IV.

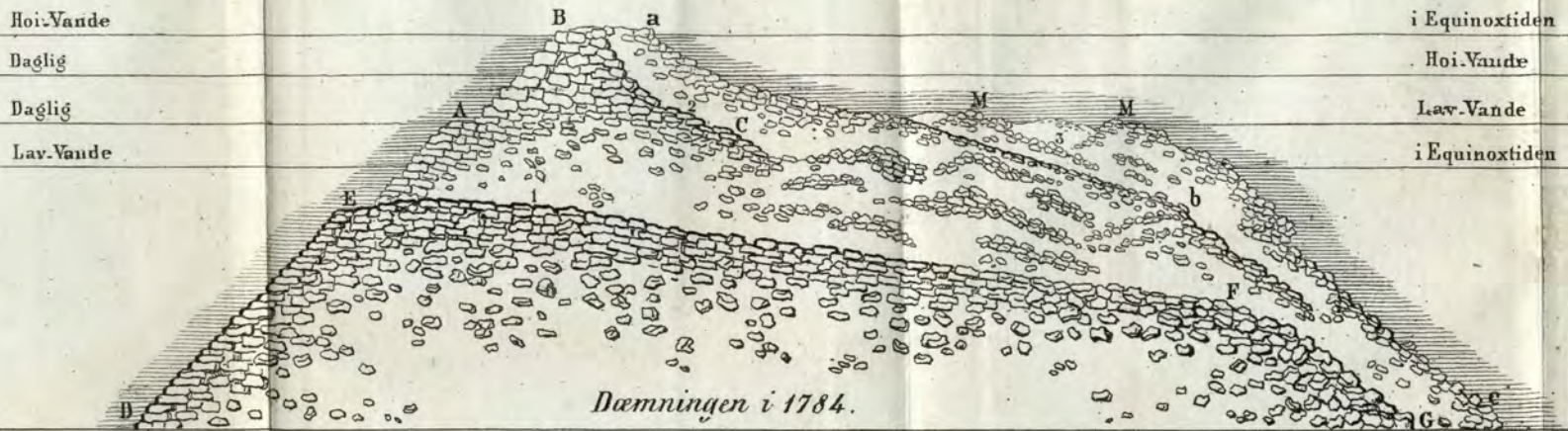

Fig. 2.

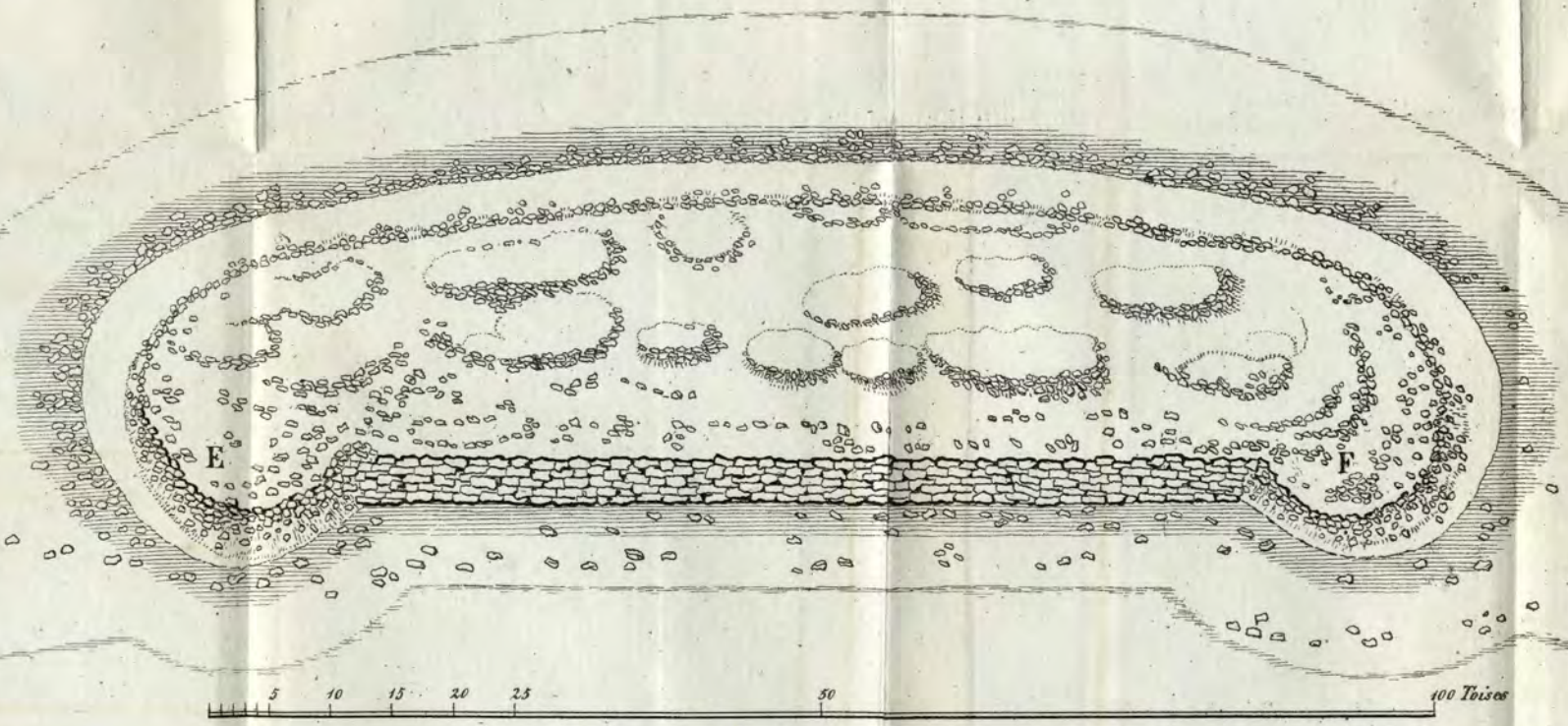

Fig. 3.

